...iotec orig.

REVISTA DE PEDAGOGIE

ORGAN AL INSTITUTULUI DE ŞTIINŢE PEDAGOGICE

I 3900

4

ANUL VIII 1959

EDITURA DE STAT DIDACTICA ŞI PEDAGOGICA

1964
1990 1 IUL. 2014
97
- IUI. 2005

IAN 2022

COMITETUL DE REDACȚIE

Prof. univ. *STANCIU STOIAN* — redactor responsabil; Prof. *BORCA ION;* Prof. *CREMER ISIDOR;* Prof. *DANEȘ FLOREA;* *Prof. univ. DIMANCEA ȘTEFAN;* Prof. univ. *MANOLACHE ANGHEL;* Inv. *POPA CONSTANȚA;* Conf. univ. *PUFAN CONSTANTIN;* *Ing. TĂLPĂȘEANU NICOLAE.*

București, str. Sfinții Apostoli nr. 14, raionul V. I. Lenin, telefon 15.85.74.

3900

REVISTA DE PEDAGOGIE

ORGAN AL INSTITUTULUI DE ȘTIINȚE PEDAGOGICE

ANUL VIII. Nr. 4 *iulie — august 1959*

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

CUPRINS

Editorial: Mișcarea pedagogică din țara noastră la un deceniu și jumătate de la eliberarea patriei 3

STUDII ȘI CERCETĂRI

A. Manolache: Dezvoltarea învățământului nostru în cei 15 ani de la eliberarea patriei 15

N. Șipoș: Congresul învățătorilor, moment important în dezvoltarea învățământului nostru 30

P. Drăgoiescu: Atitudinea nouă față de muncă, factor de bază în educarea omului de tip nou 36

I. Demeter: Învățământul și cultura naționalităților conlocuitoare din R.P.R., aplicare consecventă a învățăturii marxist-leniniste de către P.M.R. 46

V. Mișicu și F. Daneș: Dezvoltarea învățământului profesional și tehnic din țara noastră strâns legat de nevoile economiei naționale . . . 54

I. Borca și C. Popescu: Pregătirea și perfecționarea cadrelor didactice devotate poporului muncitor 67

PENTRU UN ÎNVĂȚĂMÂNT MAI LEGAT DE VIAȚĂ, DE MUNCA PRODUCTIVĂ

M. Vișan: O nouă și importantă formă a legăturii dintre învățământ și producția agricolă 79

I. Șerdeanu: Buna organizare a lecției de lucru manual, mijloc important în educarea la elevi a interesului pentru muncă 88

Gh. Vlănțoiu: Legarea învățământului teoretic de instruirea practică în școlile tehnice de maiștri chimiști 93

N. Tălpășeanu: Rolul cabinetelor școlare în legarea teoriei de practică . . 99

G. Morega: Educația comunistă a elevilor, preocupare centrală în consfătuirile cadrelor didactice 105

TRIBUNA „LECTURILOR PEDAGOGICE"

M. Timofte și L. Ghivirigă: Prelucrarea materialului faptic cules și redactarea lucrării (III) 109

CRITICĂ ȘI BIBLIOGRAFIE

T. Mureș: Opera lui A. S. Makarenko în țara noastră 113

A. Oprina: „Copilul și cartea" de Ilie Stanciu 115

E. Maftei: „Particularitățile psihice ale omului". Volumul I. Caracterul de A. G. Kovalev și V. N. Measișcev 117

I. Bucuroiu: Dezbaterea problemei legării învățământului de viață, de practică, în presa sovietică de specialitate 123

* * * Note bibliografice 128

28521

REVISTA DE PEDAGOGIE

ORGAN AL INSTITUTULUI DE ŞTIINŢE PEDAGOGICE

ANUL VIII. Nr. 4 *iulie — august 1959*

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕРЕДОВАЯ : Педагогическое движение в нашей стране в течении пятнадцати лет от освобождения родины. 3

ОЧЕРКИ И ИССЛЕДОВАНИЯ

А. МАНОЛАКЕ : Развитие нашего народного образования в течении пятнадцати лет от освобождения родины. 15

Н. ШИПОШ : Съезд учителей — значительный момент в развитии нашего образования. 30

П. ДРЭГОИЕСКУ : Новое отношение к труду — основной фактор воспитания человека нового типа 36

И. ДЕМЕТЕР : Образование и культура национальностей РНР—последовательное применение Румынской Рабочей Партии марксистско-ленинских идей. 46

В. МИШИКУ и Ф. ДАНЕШ : Развитие технического профессионального образования в нашей стране тесно связано с потребностями народного хозяйства. 54

И. БОРКА и К. ПОПЕСКУ : Подготовка и усовершенствование педагогических кадров преданных народу. 67

ЗА ОБУЧЕНИЕ БОЛЕЕ СВЯЗАННОЕ С ЖИЗНЬЮ, С ПРОИЗВОДИТЕЛЬНЫМ ТРУДОМ

М. ВИШАН : Новая и важная форма связи образования с сельскохозяйственным производством 79

И. ШЕРДЯНУ : Хорошая организация урока по труду—важное средство трудового воспитания учащихся 88

Г. ВЛЭНЦОЮ : Связь между теоретическим образованием и практической подготовкой в технических школах для мастеров химиков 93

Н. ТАЛПАШАНУ : Роль школьных лабораторий в связи между теорией и практикой 99

Г. МАРЕГА : Коммунистическое воспитание учащихся в центре задач совещаний учителей 105

ТРИБУНА „ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ЧТЕНИЙ"

М. ТИМОФТЕ и Л. ГИВИРИГА : Рассмотрение собранного фактического материала и редактирование работы (III) 109

КРИТИКА и БИБЛИОГРАФИЯ

Т. МУРЕШ : Произведения А. С. Макаренко в нашей стране 113

А. ОПРИНА : „Ребёнок и книга" Илья Станку 115

Е. МАФТЕЙ : „Психические особенности человека" I-ый том—„Характер" Ковалёва и В. Н. Мясищева 117

И. БУКУРОЮ : Обсуждение в советской печати по специальности вопроса связи обучения с жизнью, с практикой 123

* * * *: Библиографические заметки* 128

MIȘCAREA PEDAGOGICĂ DIN ȚARA NOASTRĂ LA UN DECENIU ȘI JUMĂTATE DE LA ELIBERAREA PATRIEI

Cu 15 ani în urmă, la 23 August 1944, forțele patriotice din Romînia, conduse de Partidul Comunist Romîn, au zdrobit cătușele robiei și, în condițiile înaintării victorioase a armatei sovietice, au cucerit independența națională pe deplin reală a țării noastre.

23 August 1944 se înscrie ca un eveniment crucial, hotărîtor, în viața și istoria poporului nostru. Insurecția armată populară, condusă de P.C.R., a zdrobit și a înlăturat dictatura militaro-fascistă antonesciană, a scos țara de sub jugul cotropitorilor fasciști germani, deschizînd larg calea revoluției populare, care a schimbat din temelii viața oamenilor muncii din Romînia. În anii puterii populare energia clocotitoare a muncitorilor, țăranilor muncitori și a intelectualității legată de popor a fost îndrumată de partid cu grijă și cu dragoste spre făurirea unor rînduieli mai bune și mai drepte, pentru continua înflorire a patriei.

Scurta istorie a măreților realizări ale poporului nostru, în cei 15 ani de la eliberarea țării, constituie o nouă dovadă strălucită de ceea ce poate înfăptui un popor, care și-a luat soarta în propriile mîini și-și conduce destinele sub înțeleapta cîrmuire a partidului marxist-leninist al clasei muncitoare. Într-un timp istoric atît de scurt, poporul nostru și-a schimbat din temelii viața, a dat o înfățișare nouă, înfloritoare, — necunoscută nicicînd în trecut — patriei. Prin munca și lupta încordată a maselor largi populare a fost înlăturat dezastrul pustiitor al războiului rușinos antisovietic în care tîrîse țara clica antonesciană. Făurind statul democrat-popular, formă a dictaturii proletariatului, poporul muncitor și-a creat principalul instrument de construire a țării noi, socialiste. Proclamarea Republicii Populare Romîne a constituit începutul celei de-a doua etape a revoluției populare din țara noastră, trecerea la industrializarea socialistă, la transformarea socialistă a satului.

Nu este regiune a țării unde în anii puterii populare să nu se fi înălțat noi fabrici și uzine, noi întreprinderi și așezăminte culturale etc. La Roman sau Bîrlad, la Năvodari sau Medgidia, la Craiova sau Govora, la Paroșeni, Sadul, Săvinești sau Borzești s-au înălțat sau sînt în curs de construcție fabrici, uzine, mari combinate chimice, termo și hidrocentrale. Pe Valea Bistriței, se apropie de sfîrșit lucrările celei mai puternice hidrocentrale a republicii.

Dintr-un stat cu o economie dintre cele mai înapoiate, țara noastră a devenit o țară industrial-agrară înfloritoare. De unde înainte de eliberare eram nevoiți să importăm pînă și cele mai neînsemnate produse industriale și multe bunuri de consum, după 15 ani de putere populară, țara noastră a ajuns să satisfacă din ce în ce mai mult nu numai nevoile interne dar să producă și pentru export. Utilajul petrolifer, tractoarele românești, ca și alte produse purtînd marca „Fabricat în R.P.R." sînt lucrate la nivelul celor mai exigente cerințe ale tehnicii moderne și, de aceea, sînt din ce în ce mai apreciate și cerute în străinătate.

Producția globală a industriei noastre întrece acum de aproape patru și jumătate ori producția globală industrială a Romîniei burghezo-moșierești din anul 1938, cunoscut ca cel mai înfloritor an din acele vremuri. Așa cum a arătat tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej în raportul prezentat la Plenara C.C. al P.M.R. din 13—14 iulie 1959 : „Progresele industriei noastre socialiste în ultimii ani se reflectă în faptul că producția industrială pe un singur trimestru al anului 1959 este mai mare decît producția obținută în întreg anul 1938".

An de an, ritmul de dezvoltare a industriei noastre a crescut neîncetat. Numai în perioada anilor 1956—1959, de pildă, producția industriei mijloacelor de producție a crescut cu 56%, ceea ce reprezintă un ritm mediu anual de 11%. În această perioadă s-au construit 38 întreprinderi industriale și 40 secții noi și s-au dezvoltat și modernizat capacitățile de producție la încă 125 întreprinderi industriale existente.

Succese deosebit de mari s-au obținut în toate ramurile industriei. Astfel, față de anul 1955, industria siderurgică produce anul acesta cu peste 70% mai mult oțel, cu peste 55% mai multe laminate. Producția industriei chimice s-a ridicat în anii 1955—1959 de cca. două ori, cu un ritm anual de 19%. Planul de electrificare a țării a fost realizat și depășit, ajungîndu-se ca anul acesta producția de energie electrică să fie foarte aproape de cifra de 7 miliarde KWh, producție prevăzută pentru anul 1960. Producția industrială petroliferă s-a ridicat anul acesta cu 21% față de 1955. În regiunile Pitești, Craiova ca și în alte părți ale țării au fost date la iveală și puse în exploatare însemnate zăcăminte petrolifere. Un avînt deosebit au înregistrat toate ramurile industriei producției bunurilor de larg consum. Față de 1955, în anul acesta se produce cu 50% mai mult zahăr, cu 23% mai multe confecții, cu peste 50% mai multă încălțăminte etc.

Pe baza introducerii tehnicii înaintate, a îmbunătățirii continue a organizării muncii și a ridicării calificării muncitorilor și tehnicienilor, a înregistrat o creștere rapidă productivitatea muncii. Pe întreaga industrie socialistă, productivitatea muncii a crescut în perioada 1955—1959 cu 31%, obținîndu-se un ritm anual de creștere de peste 7%. Totodată, pe ansamblul industriei republicane s-a înregistrat o reducere cu 12% a prețului de cost.

Relațiile socialiste au devenit precumpănitoare și în agricultură. Învățătura leninistă cu privire la transformarea socialistă a satului, prin unirea de bunăvoie a milioanelor de familii de țărani cu gospodărie mică și mijlocie în mari gospodării colective, pe baza respectării cu strictețe a liberului consimțămînt, a fost aplicată consecvent și creator de partidul nostru. În prezent, peste 67% din suprafața arabilă a țării este cuprinsă în sectorul

socialist, ajungînd să numere aproape 2 500 000 familii. Se înfăptuieşte astfel cu succes obiectivul de bază trasat de cel de-al doilea Congres al P.M.R. de a făuri o economie unitară, socialistă în toate sectoarele economiei naţionale.

Politica de industrializare socialistă, de transformare socialistă a agriculturii, statornicirea relaţiilor socialiste, care au devenit dominante în întreaga economie naţională, au dus la un avînt deosebit al economiei ţării. Acest uriaş avînt s-a reflectat în creşterea bunei stări materiale şi culturale a oamenilor muncii. Au rămas doar triste amintiri vremurile cînd muncitorii, ţăranii muncitori şi intelectualii cinstiţi, legaţi de popor, îndurau cele mai mari privaţiuni, cînd muncitorii rămîneau cu zecile şi sutele de mii şomeri, cînd milioane de ţărani lipsiţi de pămînt abia îşi tîrau zilele, cînd mii de învăţători şi profesori băteau uşile ministerului pentru a cerşi un loc în învăţămînt.

Puterea de cumpărare a maselor muncitoare a crescut de la an la an. Astfel, în 1958, faţă de 1955, veniturile băneşti ale salariaţilor, provenite din salarii, alocaţii de stat pentru copii şi din pensii, au crescut cu aproape 8,4 miliarde lei. Statul nostru democrat-popular a pus la îndemîna salariaţilor, a tuturor oamenilor muncii şi alte mijloace în vederea ridicării nivelului lor de trai. Numai în domeniul social-cultural, cheltuielile statului au crescut de la 6,8 miliarde lei în 1955, la 11,3 miliarde lei în 1958, din care pentru învăţămînt şi cultură peste 3,7 miliarde lei. Prin măsurile adoptate de Plenara C.C. al P.M.R. din 13—14 iulie 1959, veniturile oamenilor muncii vor înregistra în plus un spor net anual de 4,7 miliarde lei.

Recenta hotărîre de partid a dat posibilitate cadrelor didactice din învăţămîntul elementar şi mediu, profesional şi tehnic să-şi sporească veniturile din salarii în medie cu 30 la sută, iar pentru unele categorii chiar cu peste 40 la sută. Această grijă a partidului şi guvernului nostru pentru lucrătorii din învăţămînt subliniază încă odată preţuirea de care aceştia se bucură în viaţa social-culturală a patriei noastre.

Măsurile adoptate recent de partid şi guvern în vederea creşterii bunăstării celor ce muncesc oglindesc justeţea politicii leniniste de industrializare socialistă a ţării dusă de partidul nostru, sînt o dovadă elocventă a superiorităţii orînduirii noastre socialiste, în stare să dezvolte forţele de producţie şi marea energie creatoare a maselor muncitoare.

Actul de la 23 August 1944 a creat premisele pentru înfăptuirea revoluţiei culturale în patria noastră, pentru reeducarea şi educarea omului, pentru dezvoltarea tuturor capacităţilor sale creatoare. Cultura înaintată a început să devină un bun de preţ al maselor populare. Şcoala, care a cunoscut o continuă dezvoltare, a fost chemată să pregătească omul cu o înaltă cultură, omul societăţii socialiste.

Printre alte grele şi dureroase moşteniri ale regimului burghezo-moşieresc, se număra şi plaga analfabetismului. Cei peste 4 milioane de oameni lăsaţi pradă neştiinţei de carte cîştigaseră Romîniei burghezo-moşiereşti faima de neinvidiat de a se număra în Europa printre ţările cu procentul cel mai ridicat de analfabeţi. Neştiinţa de carte făcea casă bună cu obscurantismul şi misticismul.

Chiar în primii ani ai puterii populare s-a pornit o aprigă bătălie pentru lichidarea analfabetismului, care s-a soldat cu o primă și importantă victorie pe frontul revoluției culturale. Lenin a subliniat în repetate rînduri că socialismul nu poate fi construit cu milioane de oameni analfabeți. Socialismul e de nedespărțit de cultură. Firește nu de orice cultură, ci de acea cultură care reprezintă ceea ce este înaintat, care ajută și luminează pe om în cucerirea și făurirea unei vieți libere, descătușate de orice robie și exploatare. Acest adevăr al învățăturii leniniste a fost însușit și aplicat cu consecvență de partidul nostru.

La chemarea partidului, cadrele didactice, activiști din aparatul de partid și de stat, membrii ai organizațiilor progresiste de tineret au pornit cu hotărîre să stîrpească neștiința de carte, să aducă lumina culturii înaintate acolo unde înainte sălășluia obscurantismul. La sfîrșitul primului cincinal analfabetismul a fost lichidat ca fenomen de masă. Avîntul spre cultură al maselor, ținute atîția ani departe de binefacerile științei și culturii de către clasele exploatatoare, a fost atît de mare în anii puterii populare, încît nu rare au fost cazurile cînd din rîndul foștilor analfabeți au început să se formeze multe cadre de muncitori calificați, tot mai stăpîni pe cuceririle științei înaintate. Nu sînt puține nici cazurile cînd dintre cei care altă dată nu știau să-și scrie nici numele s-au ridicat buni conducători ai treburilor obștești, gospodari pricepuți la sate și în întreprinderile socialiste.

Concomitent cu lupta pentru lichidarea analfabetismului s-a început și acțiunea de democratizare a învățămîntului, de primenire a mentalității vechi a cadrelor didactice, de lărgire a rețelei de școli de toate gradele. În anii imediați după 23 August 1944, școala veche burgheză în plină prefacere își trăia ultimii ani de existență în țara noastră. Reforma învățămîntului din 3 august 1948, în mod istoric, a însemnat actul de deces al școlii burgheze și actul de naștere a școlii noi, democrat-populare. Reforma învățămîntului a marcat — așa cum a arătat tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej — *„hotarul dintre școala veche, burgheză, și școala nouă, a regimului de democrație populară"*.

După 1948, școala și-a deschis larg porțile pentru fiii oamenilor muncii. Au fost înlăturate orice bariere care împiedicau pătrunderea fiilor celor ce muncesc pe treptele cele mai înalte ale culturii. Dreptul la învățătură a devenit în mod real un bun al oamenilor muncii, indiferent de naționalitatea căreia îi aparțineau.

Învățămîntul a devenit unic, de stat, și a fost așezat pe baze democratice, laice și științifice. Noi programe și manuale școlare au întărit conținutul realist-științific al învățămîntului nostru. An de an școala a căutat să facă tot mai mult față sarcinilor crescînde ale dezvoltării economice și culturale a țării noastre, care înainta cu succes pe drumul construirii socialismului. Școala noastră democrat-populară a devenit principalul izvor de cadre pentru toate domeniile de stat, economice și social-culturale.

Tineretul a fost crescut tot mai temeinic în spiritul educației comuniste. Școala, familia și organizațiile de tineret și-au întărit tot mai mult legăturile în vederea pregătirii mai bune pentru viață a tinerei generații.

Aceste schimbări revoluționare în organizarea și conținutul învățămîntului au cerut ca și marea armată a învățătorilor și profesorilor s-o

rupă definitiv cu mentalitatea veche idealistă și să-și însușească organic concepția despre lume a clasei muncitoare. Cursurile de perfecționare ale cadrelor didactice au fost școala reeducării educatorului nou.

Construirea școlii noi, democrat-populare, impunea cu necesitate orientarea mișcării pedagogice din țara noastră spre țeluri radical opuse mișcării pedagogice din trecut.

Așa cum a arătat Lenin, sarcina pedagogiei noi era de a lega activitatea didactică de sarcina organizării socialiste a societății. Se impunea cu necesitate promovarea unei pedagogii științifice, pedagogie calitativ nouă, al cărui fundament științific, a cărei bază metodologică era concepția marxist-leninistă.

Drumul către o pedagogie științifică în țara noastră n-a fost de loc ușor și lipsit de luptă. În anii regimului burghezo-moșieresc presa de partid sau influențată de partid a dus în mod perseverent și o luptă înverșunată nu numai pentru demascarea și critica pedagogiei oficiale, ci și pentru promovarea unei gîndiri pedagogice înaintate, puse în slujba clasei muncitoare.

După 23 August 1944, partidul a militat nu numai pentru transformarea revoluționară a școlii și reorganizarea ei pe baze democratice și științifice, ci a îndrumat și condus, zi de zi, lupta lucrătorilor din domeniul pedagogiei, ca și a miilor de învățători și profesori din școli, în ceea ce privește primenirea gîndirii lor ideologice și pedagogice, înlăturarea concepțiilor lor retrograde și însușirea ideilor înaintate, necesare dezvoltării unei mișcări pedagogice științifice. Și nici nu se putea altfel. Școala nouă care se crea cerea o pedagogie nouă, înaintată, capabilă să facă învățămîntul nostru din ce în ce mai apt de a servi interesele și idealurile de luptă ale oamenilor muncii, construirea socialismului.

Pentru a deveni științifică se impunea și gîndirii pedagogice din țara noastră să-și pună la temelie concepția marxist-leninistă, să-și însușească metoda materialist-dialectică ca metodă de bază în munca de cercetare științifică, să se străduiască mereu să fie cît mai strîns legată de practică, de transformările revoluționare, pe care oamenii muncii, conduși de partid, le realizau în toate domeniile vieții economice, politice, sociale și culturale. Cu un cuvînt, pdagogiei, pentru a deveni științifică, i se cerea să stea neclintit pe pozițiile clasei muncitoare, să stea cu fermitate în slujba construirii socialismului.

Un sprijin important pentru pedagogii din întreaga țară, în vederea înlăturării concepțiilor retrograde din pedagogie, pentru promovarea unei pedagogii științifice, l-a constituit articolul redacțional publicat în organul central al partidului „Scînteia", nr. 2560 din 18 ianuarie 1953, intitulat: „Pentru lichidarea deformărilor antiștiințifice în domeniul padagogiei".

Noua orientare științifică în pedagogie s-a produs, pe de o parte, prin preluarea a tot ceea ce a fost bun în gîndirea progresistă din trecut, prin valorificarea critică a moștenirii pedagogice înaintate din țara noastră, iar pe de altă parte, prin folosirea bogatei experiențe a școlii și a pedagogiei sovietice. După 23 August 1944, an de an, experiența pedagogiei sovietice a fost tot mai mult cunoscută și aplicată creator în țara noastră. Au fost traduse sau au fost prezentate prin publicații sau prin presă principiile

școlii sovietice, operele marilor pedagogi A. S. Makarenko, N. K. Krupskaia, M. I. Kalinin. Totodată, au început să fie traduse sau adaptate la cerințele învățămîntului nostru o serie de metodici pentru predarea diferitelor obiecte de învățămînt, manuale școlare de pedagogie etc.

Studierea operelor lui K. Marx, Fr. Engels și V. I. Lenin și înarmarea ideologică marxist-leninistă a lucrătorilor din domeniul învățămîntului, cunoașterea pedagogiei sovietice și aplicarea ei creatoare în școala noastră au deschis și la noi calea largă a dezvoltării unei mișcări pedagogice științifice. Orientarea către o pedagogie științifică a fost sprijinită în cea mai mare măsură de noile condiții social-economice ce se creau, de relațiile socialiste care-și croiau drum tot mai puternic în industria și agricultura noastră. În asemenea condiții, mișcarea pedagogică s-a dezvoltat treptat ca o mișcare tot mai largă, care promova o știință a educației calitativ nouă față de trecut — știința educației comuniste a viitorilor constructori ai societății socialiste și comuniste în țara noastră.

Așa cum s-a amintit, această orientare nouă în dezvoltarea mișcării pedagogice n-a avut loc de la sine, fără îndrumarea partidului. Mișcarea nouă pedagogică din țara noastră s-a dezvoltat sub conducerea nemijlocită a Partidului Muncitoresc Romîn. Ea s-a dezvoltat o dată cu creșterea și consolidarea școlii noastre noi. Un loc important l-au avut în acest sens, în primii ani după reforma învățămîntului, lucrările Congresului învățătorilor, și, mai ales, cuvîntarea rostită cu acest prilej de tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej.

Adresîndu-se învățătorilor, tuturor cadrelor didactice, tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej a arătat că: *„Statul de democrație populară i-a încredințat învățătorului o misiune înălțătoare, aceea de a forma pe noul cetățean al țării noastre, ziditor al socialismului, de a făuri cadrele noi, necesare construcției socialiste, capabile să aplice în viață știința și tehnica nouă"*. Pentru aceasta se cerea ca educatorii, cadrele didactice de orice grad, să fie bine pregătite, să aibă temeinice cunoștințe științifice și pedagogice. Aceste cunoștințe — sublinia tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej — trebuiau să aibă la bază o cultură generală, dar nu orice cultură, ci o cultură cu adevărat progresistă, care să ajute omenirii să meargă înainte — o cultură care să aibă la bază învățăturile marxism-leninismului și să servească idealurile construcției orînduirii noi, socialiste.

În cuvîntarea tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej sînt fundamentate și argumentate științific ideile luminoase referitoare la sarcinile educării tinerei generații, la scopul mișcării noi pedagogice din țara noastră, la rolul important pe care-l are pedagogul în procesul educării comuniste a tineretului.

Pentru promovarea pedagogiei noi, prin grija partidului au fost înființate: Institutul de științe pedagogice, Institutele de perfecționare a cadrelor didactice, Editura de stat didactică și pedagogică, reviste de specialitate (Gazeta învățămîntului, Revista de pedagogie etc.). Ulterior, în vederea stimulării activității de cercetare, de împărtășire și generalizare a experienței înaintate a celor mai buni învățători și profesori, au fost inițiate lecturile pedagogice regionale și centrale, precum și sesiunile științifice pedagogice.

Creat pe baza hotărîrii de partid din august 1951, Institutul de ştiinţe pedagogice a primit sarcina să cerceteze problemele principale ale pedagogiei şi dezvoltării învăţămîntului în condiţiile construirii socialismului în ţara noastră, să studieze, să generalizeze şi să popularizeze experienţa pedagogică înaintată a cadrelor didactice fruntaşe, să folosească în mod creator experienţa şcolii şi pedagogiei sovietice şi a altor ţări din lagărul socialist pentru rezolvarea ştiinţifică, calitativ superioară a problemelor principale ale pedagogiei şi aceasta pentru a-şi aduce contribuţia la dezvoltarea pedagogiei în ţara noastră şi la sprijinirea şi îmbunătăţirea activităţii instructiv-educative în şcolile de toate gradele.

Dacă pînă în 1955 Institutul s-a ocupat mai mult de elaborarea planurilor de învăţămînt, a programelor şcolare şi de prelucrare a unor metodici sovietice, după 1955 a trecut la o muncă de cercetare planificată, organizată, axată pe unele din principalele probleme ridicate de dezvoltarea şcolii şi a educaţiei tinerei generaţii — ceea ce a dus la elaborarea unor lucrări originale de cercetare pedagogică.

Pentru prima oară în istoria mişcării pedagogice în ţara noastră, creaţia pedagogică înaintată a început să se dezvolte pe baza unor planuri anuale şi cincinale — creaţia pedagogică fiind structural deosebită de tot ce s-a creat la noi în trecut. Într-un timp destul de scurt, Institutul a reuşit să sprijine şcoala cu un număr de 65 lucrări din domeniul teoriei pedagogice, al metodicilor speciale, al istoriei pedagogiei etc.

Îndrumată de partid în lumina hotărîrilor Congresului al doilea, mişcarea pedagogică din ţara noastră s-a îmbunătăţit continuu în toate sectoarele. Treptat s-a dezvoltat o largă mişcare de cercetare pedagogică în întreaga ţară — aspect cu totul nou în dezvoltarea pedagogiei în ţara noastră. Un număr tot mai mare de învăţători şi profesori fruntaşi din învăţămîntul elementar şi mediu care îşi prezintă experienţa lor înaintată în cadrul comisiilor metodice, consiliilor şi cercurilor pedagogice, consfătuirilor raionale şi sesiunilor regionale şi centrale ale lecturilor pedagogice, catedrele universitare de pedagogie, cercetători ai Institutelor de perfecţionare a cadrelor didactice, ai Institutelor de psihologie şi de igienă constituie astăzi, alături de cercetătorii Insitutului de ştiinţe pedagogice, frontul larg al mişcării pedagogice, care, în cei 15 ani de la eliberarea patriei, a înregistrat succese importante în domeniul cercetărilor pedagogice.

Succesele dobîndite nu ne pot face, însă, să nu vedem că, faţă de avîntul vertiginos al construcţiei socialiste în patria noastră, faţă de realizările tot mai mari ale şcolii, pedagogia şi mişcarea pedagogică n-au ştiut, totdeauna, să ţină pasul. Iar a bate pasul pe loc înseamnă, precum se ştie, a rămîne cu siguranţă în urma vieţii, ceea ce nu se poate împăca cu o adevărată pedagogie şi mişcare pedagogică ştiinţifică.

V. Maiacovski, adresîndu-se scriitorilor, le cerea să se afle, prin operele lor, mereu cu o clipă înaintea prezentului. În mod analogic, se poate cere acelaşi lucru şi pedagogiei ştiinţifice. Ea are datoria să se situeze, totdeauna, cu un pas înaintea şcolii, s-o ajute în rezolvarea problemelor mereu noi care i se ridică în faţă. Nu trebuie să uităm, de pildă, că elevii care intră în toamna aceasta în clasa I vor deveni în 1966 absolvenţi a 7 clase. Ei vor absolvi şcoala de 7 ani în momentul cînd, sub conducerea

partidului, țara noastră va trece la desăvîrșirea construcției socialiste și la pregătirea condițiilor pentru construcția comunismului. Pedagogia are datoria să găsească căi și mijloace de educare a tinerei generații care s-o facă cît mai aptă să construiască cu succes socialismul și comunismul în țara noastră. Școala trebuie să instruiască tînăra generație ca să fie capabilă să mînuiască în viață nu numai tehnica prezentă, ci și tehnica viitorului, să trăiască nu numai în prezent, ci și în viitor, cînd va avea sarcina să contribuie la construirea comunismului. Pedagogiei i se cere să vină în ajutorul școlii cu mijloacele și procedeele cele mai potrivite pentru instruirea și educarea tinerei generații în lumina idealurilor viitorului pentru care zborul în alte planete nu va mai fi de domeniul fantasticului, pentru care folosirea pe scară întinsă a energiei nucleare în scopuri pașnice va deveni o realitate.

Recentele documente de partid — cuvîntarea rostită de tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej la cea de-a doua Conferință pe țară a U.A.S.R., Hotărîrea Partidului și Guvernului în legătură cu îmbunătățirea continuă a învățămîntului seral și fără frecvență — ridică numeroase probleme ce se cer cercetate sistematic și lămurite de pedagogi pentru a ține cu adevărat pasul cu construcția socialismului în țara noastră.

În centrul preocupărilor științei pedagogice vor trebui să se afle tot mai mult problemele educației comuniste a tinerei generații, cu accent deosebit pe educația elevilor în spiritul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar. Așa cum au arătat și recentele consfătuiri raionale ale cadrelor didactice, educația comunistă constituie problema fundamentală a școlii noastre, a cărei rezolvare justă cere pricepere pedagogică, un întreg complex de măsuri variate, folosite cu succes la clasă și în afară de școală. Cultivarea dragostei de patrie, a mîndriei patriotice față de tot ceea ce a înfăptuit poporul nostru sub conducerea partidului clasei muncitoare în anii puterii populare, trebuie să constituie obiectivul principal al educației în spiritul patriotismului socialist. Cercetarea pedagogică va trebui să ajute mai mult școala, arătîndu-i în ce condiții se obțin cele mai bune rezultate pe această linie, ce metode și procedee urmează să folosească învățătorul sau profesorul pentru a cultiva la elevi sentimente și a sădi convingeri puternice patriotice. Aplicînd cu consecvență învățătura marxist-leninistă în problema națională, partidul nostru combate cu fermitate orice tendință de izolare națională, tendință menită să zdruncine frăția dintre poporul romîn și naționalitățile conlocuitoare. Cercetării pedagogice îi revine sarcina de a studia și elabora cele mai corespunzătoare forme de învățare și educare împreună a elevilor din rîndul oamenilor muncii romîni și ai naționalităților conlocuitoare pentru a obține cele mai eficace rezultate.

Științei pedagogice îi revine datoria de a ocupa cu adevărat rolul conducător în rezolvarea științifică a problemei legării învățămîntului cît mai strîns de viață, de producție, a educării tineretului în spiritul dragostei de muncă. Ceea ce s-a făcut pînă acum în această direcție e desigur bun, dar constituie abia zorii unui început! Îmbinarea instrucției cu munca productivă trebuie să devină un principiu de bază, călăuzitor și în activitatea școlii noastre. Așa cum a subliniat tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej, drumul spre învățămîntul superior, spre o calificare profesională înaltă duce prin

școala muncii în fabrică, în uzină, în mină, în gospodăria agricolă de stat, în gospodăria agricolă colectivă.

Școala, învățătorii și profesorii trebuie să cunoască căile și mijloacele cele mai bune pentru a lega mai strîns învățămîntul de producție, de viață. În diferite școli s-au făcut încercări valoroase în acest sens. În multe școli din București și din țară, elevii școlilor medii de cultură generală au început să desfășoare, în mod sistematic și organizat, o activitate rodnică în fabrici și uzine, concomitent cu însușirea cunoștințelor de cultură generală. În regiunea Constanța un număr însemnat de școli, îndeosebi în raionul Istria, au primit un teren de 1,5—7 hectare din tarlalele gospodăriilor colective, pe care elevii își desfășoară activitatea practică, organizați după sistemul de muncă din gospodăria colectivă. Această experiență merită să fie cercetată temeinic și, dacă se constată că este bună, să se treacă la generalizarea ei. Dar cercetarea pedagogică nu trebuie să aștepte ca ici-colo, izolat, să se ivească asemenea încercări, să-i lase pe practicieni să se descurce cum vor ști și cum vor putea. Nu-i de loc indicată nici așteptarea ca organele de stat de învățămînt să ia anumite măsuri și, abia în fața faptului împlinit, pedagogia să caute să studieze problemele și să justifice pedagogic măsurile luate.

Sarcinile mereu noi care se pun în fața practicii școlare cer pedagogiei operativitate și prevedere. Știința pedagogică are datoria să meargă înaintea practicii școlare, niciodată faptele de viață să n-o găsească nepregătită. Nu e de ajuns, însă, să cercetezi multilateral ceea ce creează nou școala în dezvoltare și ceea ce cadrele fruntașe realizează înaintat și valoros. E nevoie ca și în domeniul științei pedagogice *noul* să fie cercetat experimental, deși, în acest domeniu, sînt, fără îndoială, multe greutăți. Știința pedagogică se dezvoltă cu succes atunci cînd pornește de la realitățile și cerințele școlii, le studiază temeinic, extrage și generalizează ceea ce este valoros, experimentează ceea ce este bun și urmărește, apoi, din nou în practică felul cum se aplică ceea ce s-a cîștigat din punct de vedere teoretic.

Folosirea experimentului trebuie să devină o metodă larg răspîndită și în cercetarea pedagogică. Nu numai experimentul de verificare, ci, mai ales, experimentul de creare a noului. În acest sens, roadele bune ale realizărilor modeste obținute pînă acum trebuie să fie un imbold pentru noi realizări. Experimentul pedagogic de la Școala medie nr. 4 „Aurel Vlaicu" din București, inițiat de Institutul de științe pedagogice, este un început promițător.

Dobîndirea de către majoritatea absolvenților clasei a XI-a F — clasă experimentală — a carnetului de calificare în meseria de strungar, după patru ani de muncă sistematică în producție, și trecerea cu succes a examenului de maturitate a arătat că îmbinarea justă a învățăturii cu munca productivă asigură elevilor o bună pregătire de cultură generală, le înlesnește însușirea unei profesii, pregătește tineri în stare să facă față cerințelor vieții, să devină folositori construcției socialiste.

Într-o oarecare măsură, experimentul de la școala medie „Aurel Vlaicu" constituie și un indiciu în vederea fundamentării științifice a raportului dintre instrucția generală, politehnică și profesională.

Firește, cercetarea pedagogică nu va trebui să se mărginească numai la studierea problemei într-o singură școală. De la experimentul pedagogic individual este nevoie să se treacă la experimentarea de masă, care să poată asigura anticiparea unor acțiuni de viitor în domeniul învățămîntului, al educației comuniste a tineretului.

Experimentul pedagogic de masă, antrenarea largă a unui mare număr de cadre în munca de cercetare va înlesni fundamentarea teoretică și realizarea practică a celor mai importante probleme ale școlii. Numai pe această cale, de pildă, va putea fi studiată multilateral activitatea școlii sătești, vor putea fi găsite căile cele mai judicioase de legare a acesteia de producția agricolă, în condițiile trecerii totale a agriculturii noastre pe baze socialiste.

De la știința pedagogică așteaptă și învățămîntul profesional și tehnic, precum și cadrele didactice care predau în învățămîntul seral și fără frecvență, o rezolvare științifică a problemelor specifice. Cu deosebită stringență se pun pentru aceste forme de învățămînt problemele de didactică și metodică. Aici, dar și în cadrul predării obiectelor de studiu în învățămîntul de cultură generală, se cere folosirea largă a tuturor mijloacelor tehnice moderne de demonstrație (cinematograful, radioul, televizorul, magnetofonul), se cere studierea și elucidarea grabnică a problemelor legate de întrebuințarea adecvată a unei serii întregi de noi mijloace audio-vizuale.

Sarcinile noi ale școlii, legarea învățămîntului de producție, ridică și la noi cerința ca didactica să examineze cu grijă problemele pe care le pune astăzi lecția în școală, de valențele noi pe care ea le capătă în condițiile noi. Azi cînd munca în producție a devenit o adevărată școală a comunismului, cercetarea celorlalte forme de organizare ale procesului de învățămînt ridică probleme noi și pedagogii au datoria ca să întreprindă cercetări și în această direcție.

Din documentele recente de partid izvorăsc și alte indicații în vederea orientării actuale a cercetărilor pedagogice. Este știut că omul nou, omul societății socialiste, este un cetățean cult, cu o înaltă concepție despre lume și viață, concepția clasei muncitoare — concepția materialist-dialectică. De aci se desprinde și necesitatea unei lupte active pe care trebuie s-o desfășoare școala pentru combaterea rămășițelor mentalității și a moravurilor burgheze care mai stăruie la unii oameni, pentru promovarea unei juste educații ateist-științifice. Așa cum s-a arătat și la recentele consfătuiri raionale, sînt destule școli și numeroase cadre didactice care au obținut realizări însemnate în această direcție. Discutarea la orele de dirigenție a unor teme interesante ca „Originea vieții pe pămînt", „Lupta între știință și religie" etc., organizarea unor concursuri „Drumeții veseli" între școli avînd ca subiect „Știința învinge", sînt numai cîteva din formele practicate în școli pentru educația ateist-științifică a elevilor.

Cercetării pedagogice îi revine datoria ca să studieze temeinic această experiență, să provoace ea însăși asemenea experimentări și, apoi, pe baza rezultatelor obținute, să generalizeze și să popularizeze experiența înaintată. Rezultatele acestor experimente vor trebui să servească la elaborarea unor lucrări care să ajute efectiv școala.

Deși multe ca număr, lucrările pedagogice elaborate, fie de Institutul de științe pedagogice, fie de Editura de stat didactică și pedagogică sau de alte organe și instituții nu reușesc totdeauna să depășească faza descriptivă a fenomenului pedagogic. De multe ori lucrarea se termină de obicei acolo unde ea ar trebui să înceapă. Analiza adîncă a fenomenului pedagogic nu e, totdeauna, făcută multilateral și complet. Este necesar ca pe viitor să se depășească această fază de prezentare a cercetărilor pedagogice și să se treacă la elaborarea unor lucrări în care să se analizeze multilateral fenomenul studiat.

Mișcarea pedagogică din țara noastră s-a dezvoltat mult într-un deceniu și jumătate. Așa cum s-a arătat, sarcini noi și importante îi stau, însă, în față. Numeroasele probleme noi pe care le ridică școala, rezolvarea științifică, operativă și competentă a tuturor problemelor cer o conlucrare sistematică, organizată și planificată a tuturor forțelor pedagogice în vederea obținerii de rezultate valoroase și grabnice, care să ajute ridicării continue a instrucției și educației comuniste a tinerei generații. Este nevoie de o conlucrare a cercetătorilor din domeniul pedagogiei și al psihologiei, în vederea studierii profunde a condițiilor psiho-pedagogice în care educația și instrucția asigură o însușire mai bună a bazelor științelor, a deprinderilor de muncă și dezvoltarea generală a elevilor. Se cere, totodată, o conlucrare mai strînsă a forțelor pedagogice ale Institutului de științe pedagogice, cu cele de la Institutele de perfecționare a cadrelor didactice, de la catedrele de pedagogie ale universităților și ale altor institute cu preocupări similare, în vederea studierii multilaterale a unor probleme de conținut, de organizare și de metodă. Trebuie folosită în largă măsură tribuna *Lecturilor pedagogice* pentru mobilizarea organizată a efortului tuturor pedagogilor practicieni în dezvoltarea unor probleme majore ale școlii.

Numai munca planificată și unită a tuturor forțelor pedagogice va face posibilă studierea științifică corespunzătoare a procesului instructiv-educativ și eficacitatea lui în școală și în afară de școală. Practica școlară așteaptă de la cercetarea pedagogică explicația științifică și indicația normativă precisă asupra muncii învățătorului sau profesorului la lecție, în clasă și în afară de clasă, la școală și în afară de școală, cum trebuie să acționeze în vederea formării și închegării colectivului și să se slujească de forța colectivului în educația comunistă a elevilor.

Pentru a îndeplini cu succes sarcinile, pentru a fi feriți de greșeli, slujitorii școlii și ai pedagogiei, cadrele didactice de orice grad de învățămînt, au datoria să-și însușească în continuare, tot mai temeinic, concepția marxist-leninistă asupra lumii. Tezaurul nesecat al științei marxist-leniniste constituie busola de orientare sigură a fiecărui cadru didactic, a fiecărui lucrător din domeniul pedagogiei. Activitatea practică școlară ca și orice cercetare și lucrare pedagogică trebuie să fie străbătută de spiritul partinic. În oricare cercetare, lucrătorii din frontul pedagogic trebuie să se situeze ferm pe pozițiile înaintate ale clasei muncitoare.

După cum se știe, mișcarea pedagogică din țara noastră a repurtat succese mari și pentru că a învățat, în mod creator, din opera științifică a pedagogiei sovietice. În mersul său înainte, mișcarea pedagogică din țara noastră va repurta noi și importante succese, ajutîndu-se în continuare

de rezultatele mărețe ale pedagogiei sovietice, folosindu-le în mod creator în cercetarea a tot ce e înaintat în dezvoltarea școlii noastre.

Păstrînd o legătură strînsă cu viața, cu practica școlară, știința pedagogică va reuși să răspundă pe deplin sarcinii ce i-a fost încredințată, de a studia și generaliza experiența înaintată a celor mai bune cadre didactice și pe baza studierii acestei experiențe, pe calea bunei organizări a muncii experimentale, să dezvolte neîncetat sucesele obținute.

Lucrătorii științifici din domeniul pedagogiei au datoria ca prin cercetările lor să sprijine promovarea noului, să ajute mișcării pedagogice ca să se situeze totdeauna în frunte în rezolvarea problemelor fundamentale și actuale ale școlii, în instrucția și educația comunistă a tinerei generații.

Sub îndrumarea și conducerea înțeleaptă a partidului clasei muncitoare, școala și pedagogia din țara noastră vor ști să se ridice cu succes la înălțimea cerințelor actuale și mai ales ale perioadei apropiate de construire a socialismului — perioada desăvîrșirii construcției socialiste în patria noastră.

STUDII ŞI CERCETĂRI

DEZVOLTAREA ÎNVĂŢĂMÎNTULUI NOSTRU ÎN CEI 15 ANI DE LA ELIBERAREA PATRIEI

Prof. univ. ANGHEL MANOLACHE
Director general adj. în Ministerul Învăţămîntului şi Culturii

Se împlinesc 15 ani de cînd patria noastră a fost eliberată de sub jugul fascismului, datorită victoriei insurecţiei armate, organizate şi conduse de Partidul Comunist Romîn, în condiţiile prielnice create de victorioasa ofensivă a Armatelor Sovietice asupra cotropitorilor fascişti.

23 August 1944 înseamnă cel mai important eveniment istoric din viaţa poporului nostru. Eliberarea Romîniei a deschis poporului romîn calea democraţiei adevărate, a libertăţii, culturii şi progresului, calea înfăptuirilor măreţe. Prin aceasta s-au creat condiţiile pentru desăvîrşirea revoluţiei burghezo-democratice şi pentru trecerea la revoluţia socialistă.

Ţara noastră a cunoscut, în cei 15 ani care s-au scurs de la eliberare, profunde transformări revoluţionare pe drumul construirii socialismului. Ca parte integrantă a acestor transformări revoluţionare, se desfăşoară în ţara noastră revoluţia culturală, care însoţeşte şi sprijină revoluţia economică. În acest răstimp, P.C.R. şi apoi P.M.R., care a condus lupta pentru dezvoltarea ţării noastre, a fost şi promotorul luptei pentru dezvoltarea culturii noastre socialiste.

Ca principal instrument al revoluţiei culturale, învăţămîntul din ţara noastră a fost organizat pe baza principiilor marxist-leniniste, pentru a pregăti cadrele necesare construirii socialismului, pentru a educa în spirit comunist tînăra generaţie şi masele de oameni ai muncii.

Bazîndu-se pe învăţătura marxist-leninistă şi pe bogata experienţă sovietică, importante documente de partid şi de stat au trasat în acest timp liniile directoare pentru dezvoltarea sistemului de învăţămînt al ţării noastre.

Pentru a avea imaginea reală a eforturilor depuse şi a victoriilor obţinute de oamenii muncii, sub conducerea partidului, în domeniul şcolii şi educaţiei, este necesar să ţinem seama de condiţiile în care s-a desfăşurat revoluţia culturală în ţara noastră. Numai astfel ne vom putea da seama de sarcinile imense care au stat în faţa partidului, a oamenilor muncii şi slujitorilor şcolii, vom putea aprecia just importanţa celor înfăptuite şi vom privi — cu spirit de răspundere şi cu încredere în puterile noastre — sarcinile actuale şi de perspectivă în acest domeniu.

Începutul revoluţiei culturale în ţara noastră s-a desfăşurat în condiţii din cele mai grele, datorită situaţiei lăsate de regimul burghezo-moşieresc.

„În domeniul învățământului public, ca și în alte domenii, sau chiar într-o măsură mai mare decît în alte domenii — spunea tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej la Congresul învățătorilor din R.P.R. din 1952 — regimul burghezo-moșieresc a lăsat țării noastre o grea și tristă moștenire. Clasele exploatatoare nu erau interesate să dea o largă dezvoltare școlii. Fabricanților și moșierilor din țara noastră nu le trebuia lichidarea analfabetismului. Ei nu erau interesați în culturalizarea maselor populare, deoarece aceasta ar fi dus la o creștere a conștiinței maselor, la intensificarea luptei lor pentru un trai mai bun. Clasele exploatatoare n-aveau nevoie de un popor cult, ci de robi supuși care să lucreze pentru ele. Interesul lor pentru școală și cultură se mărginea la acele cunoștințe pe care trebuie să le aibă omul muncitor de la oraș și de la sat pentru a putea munci cu mai mult randament în interesul capitaliștilor, moșierilor și al statului lor" [1].

Urmările politicii școlare a regimului burghezo-moșieresc stau mărturie în această privință. Regimul burghezo-moșieresc a lăsat moștenire peste 4 milioane de analfabeți și semianalfabeți, ceea ce reprezintă aproape 25% din populația țării. De remarcat că marea majoritate dintre aceștia erau femei.

Deși dreptul la învățătură și obligativitatea învățământului elementar erau înscrise în toate constituțiile burgheze de la 1864 încoace, acest drept rămînea literă moartă pentru marea majoritate a copiilor oamenilor muncii. Plaga analfabetismului și starea jalnică a învățământului din Romînia burghezo-moșierească erau de notorietate internațională. În statisticile de la Liga Națiunilor, întocmite după un sondaj în 56 de state, Romînia ocupa locul al 55-lea, avînd în urma ei numai Turcia, cunoscută prin înapoierea ei feudală. În anul 1930, după propria mărturisire a ministrului educației naționale din acel timp, „600.000 de copii anual nu păsesc pragul școlii". Chiar în Capitala țării, din 9.000 de copii înscriși în clasa I, ajung în clasa a IV-a numai 64%.

Din cauza mizeriei, o mare parte din numărul copiilor înscriși nu puteau frecventa regulat cursurile. De aceea, la cîțiva ani mai tîrziu, alt ministru al educației naționale, caracterizînd situația celor care „păseau pragul școlii", arăta că „frecvența elevilor este o ficțiune".

Dacă la aceasta se adaugă conținutul neștiințific și abstract al învățământului, metodele nepedagogice de predare și de educație, se înțelege de ce nivelul cultural al maselor era foarte scăzut. Numeroase centre muncitorești și un număr mare de sate nu aveau școli, localurile de școală, în special în mediul sătesc, erau improvizate, neigienice, mii de absolvenți ai școlilor normale de învățători și ai facultăților erau șomeri.

În școlile medii pătrundea un număr foarte mic de fii ai oamenilor muncii, din cauza taxelor mari și a cheltuielilor de întreținere care erau foarte ridicate.

Școlile de ucenici, școlile de arte și meserii și școlile comerciale elementare, singurele în care aveau acces și copiii muncitorilor și țăranilor

[1] *Gh. Gheorghiu-Dej:* Articole și cuvîntări. Editura de stat pentru literatură politică, ediția a IV-a, 1956, pag. 454.

muncitori, dădeau o instrucție teoretică de nivel foarte scăzut și absolvenții lor nu aveau posibilitatea să-și continue studiile.

Situația deplorabilă a învățămîntului corespundea intereselor burgheziei, moșierimii și stăpînilor lor din Apus, era urmarea firească a întregii politici reacționare a claselor stăpînitoare. Este concludent faptul că printre primele ordine ale experților străini aduși în țară în această perioadă a fost și acela de a se renunța la orice investiții pentru școli. „La ce bun dacă astăzi s-ar da cîteva miliarde pentru școală...", spunea expertul străin Roger Auboin în declarația făcută la 7 februarie 1935 [2]. În cîteva cuvinte, Auboin a dezvoltat o concepție ce și-a pus amprenta, ani de-a rîndul, pe întreaga instrucțiune școlară din țara noastră, concretizată în greaua moștenire culturală lăsată de regimul burghezo-moșieresc.

Năzuințele și țelurile oamenilor muncii, care construiesc socialismul în țara noastră, sînt fundamental deosebite de acelea ale burgheziei și în domeniul învățămîntului și educației. De aci decurg lupta pentru realizarea revoluției culturale precum și obiectivele ei.

Pentru clasa muncitoare și partidul ei scoaterea maselor populare din bezna inculturii, ridicarea necontenită a nivelului cultural al poporului, transformarea științei și a culturii într-un bun al poporului, educația tinerei generații și a oamenilor muncii în spirit comunist, constituie condiții absolut necesare pentru atingerea scopului propus, acela de a construi socialismul și comunismul, de a satisface în grad cît mai mare trebuințele de ordin material și cultural ale oamenilor muncii.

Aspectele revoluției culturale sînt multiple. Între ele învățămîntul ocupă un loc important, deoarece în primul rînd prin școală se pregătesc oamenii societății noi. Școala este pîrghia cea mai importantă a luminării poporului și a ridicării nivelului său cultural, este izvorul principal și permanent de cadre pentru construirea socialismului.

De la început, lupta partidului pentru o educație și o școală corespunzătoare intereselor poporului a fost hotărîtă și consecventă. În condițiile create de eliberarea țării de sub fascism, Partidul Comunist Romîn, ca principală forță politică a țării, s-a preocupat permanent de problemele învățămîntului.

În lumina documentelor Conferinței naționale din 1945 a P.C.R. și a „Platformei program a Blocului Partidelor Democratice", se iau și pe linie de învățămînt o serie de măsuri. Acestea privesc îndeosebi lichidarea analfabetismului, reeducarea cadrelor didactice prin cursurile I.C.D., asigurarea obligativității învățămîntului de patru ani, introducerea unor raporturi juste între pedagogi și elevi, extinderea gimnaziului unic ș.a. În condițiile creării noului stat popular — Republica Populară Romînă —, ale unificării clasei muncitoare — marcate prin înființarea Partidului Muncitoresc Romîn — și realizării unor reforme însemnate, legate de ființa noului stat, a devenit posibilă reorganizarea întregului învățămînt. În rezoluția Congresului de unificare a P.C.R. și P.S.D. din 1948 se spune: *„Va trebui de asemenea*

[2] „Scînteia" nr. 4557 din 24 iunie 1959.

efectuată o temeinică reformă a învățământului, în vederea democratizării școlilor de toate gradele".[3]

La 3 august 1948 a fost realizată reforma învățământului. Prin aceasta s-a creat un nou sistem de învățământ, la baza căruia stau concepția și principiile învățământului socialist. Reforma învățământului care — așa cum arată tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej — marchează hotarul dintre școala veche, burgheză și școala nouă, a regimului democrat-popular a creat un învățământ de stat unic, realist-științific, laic, accesibil maselor largi, corespunzător cerințelor societății noastre.

Schimbări însemnate s-au produs în organizarea, conținutul și metodele învățământului și educației, precum și în situația cadrelor didactice. Problema educației a devenit o problemă de interes colectiv, întregul învățământ a devenit un învățământ de stat, școlile particulare de orice fel au fost desființate.

Succese însemnate au fost obținute în această etapă pe drumul dezvoltării învățământului. Analfabetismul — plagă rușinoasă a regimului burghezo-moșieresc — a fost lichidat ca fenomen de masă, printr-o acțiune de mare extindere. Sub îndrumarea partidului, alături de școli și cadre didactice, au fost antrenate în această muncă organizațiile de masă, comitetele executive ale sfaturilor populare, masele largi ale oamenilor muncii. Utemiștii și pionierii au lucrat cu însuflețire. S-au organizat cursuri de alfabetizare în școli, în întreprinderi, în cazărmi, pe grupe de case și chiar la domiciliul neștiutorilor de carte. An de an numărul neștiutorilor de carte a devenit tot mai mic, astfel că la sfîrșitul primului plan cincinal neștiința de carte a fost lichidată ca fenomen de masă.

O luptă sistematică și hotărîtă a fost dusă în acest timp pentru a se închide definitiv izvorul analfabetismului și a se asigura instruirea și educarea tuturor copiilor poporului. După reforma învățământului, a fost lărgită simțitor rețeaua școlilor cu clasele I—IV, înființîndu-se noi unități în orașe și sate, mai ales în satele îndepărtate de centre și chiar pe lîngă grupe de case izolate. Aceasta a făcut posibil ca, în primul an școlar de aplicare a reformei învățământului, procentul copiilor de vîrstă școlară necuprinși în clasele I—IV să scadă brusc la 7,9%. Cu fiecare an s-au luat noi măsuri. S-a organizat o bună evidență școlară. Pornind de la cunoașterea precisă a cauzelor care determinau neșcolarizarea, s-au luat măsuri corespunzătoare care să asigure școlarizarea tuturor copiilor în vîrstă de școală, s-au construit numeroase localuri de școli și săli de clasă, s-au acordat elevilor din clasele I—IV burse în bani, manuale, rechizite și îmbrăcăminte. Copiii cari se găseau la depărtări mari de școală au fost primiți în internate școlare.

Munca de lămurire a părinților asupra foloaselor științei de carte a avut, de asemenea, un rol important în școlarizarea copiilor. În acest scop, cadrele didactice, comitetele de părinți de pe lîngă școli și organizațiile obștești au lucrat sub îndrumarea directă a organizațiilor de partid.

[3] Rezoluții și Hotărîri ale C.C. al P.M.R., Editura P.M.R., ediția a II-a, 1951, p. 7.

Datorită ansamblului de măsuri luate, precum și creșterii continue a nivelului de trai al oamenilor muncii, în anul școlar 1956—1957 au fost școlarizați toți copiii de vîrstă școlară (clasele I—IV). În anul școlar 1958/1959, în școlile care funcționează cu clasele I—IV, au fost cuprinși 1 452 086 copii. *Izvorul analfabetismului este definitiv închis în R.P.R. și dreptul la învățătură, prevăzut de Constituție, este pe deplin asigurat.*

Omul societății socialiste trebuie să fie însă omul unei înalte culturi. Sarcina revoluției culturale nu este numai să lichideze analfabetismul și înapoierea culturală a maselor, dar și să ridice necontenit nivelul cultural al acestora. O realizare importantă a reformei învățămîntului din 1948 o constituie *școala de 7 ani,* în care clasele V—VII corespund învățămîntului secundar de altădată — cursului gimnazial — rezervat, în trecut, numai unui număr restrîns de copii din rîndurile păturilor avute. Școala de 7 ani dă absolvenților ei un sistem închegat și unitar de cunoștințe și de deprinderi practice, corespunzătoare vîrstei, posibilităților lor de cuprindere și cerințelor de cultură generală crescînde ale societății noastre.

Chiar din primul an de aplicare a reformei învățămîntului, au luat ființă, mai ales în orașe și în localități cu populație școlară numeroasă, un număr de 3549 școli cu clasele V—VII, în care au fost cuprinși 284 450 elevi, față de 119.110 elevi care frecventau în 1938 clasele gimnaziale.

Pentru a răspunde elanului cultural al maselor populare, în anii următori s-a lărgit simțitor rețeaua de școli și s-au îmbunătățit condițiile de învățătură ale elevilor. Școala de 7 ani s-a dezvoltat treptat. Începînd cu anul școlar 1955—1956, învățămîntul de 7 ani a devenit *general și obligatoriu* în orașe, centre muncitorești și reședințe de raion. Din anul școlar 1958—1959, conform hotărîrii Partidului Muncitoresc Romîn și Guvernului R.P.R., învățămîntul de 7 ani a devenit general și obligatoriu pentru toți copiii din localitățile sătești care au școli de 7 ani. În acest an școlar, au funcționat 4945 școli cu clasele V—VII, cuprinzînd 511 657 elevi. În clasa a V-a au fost cuprinși deja 85,6% dintre absolvenții a patru clase elementare. Potrivit sarcinilor trasate de Congresul al II-lea al P.M.R., în anul 1960 trebuie să fie cuprinși în clasa a V-a 90% dintre absolvenții a patru clase elementare, urmînd ca la începutul celui de-al treilea cincinal să fie definitiv generalizat învățămîntul de 7 ani.

Astfel, în sistemul actual de învățămînt, școala de 7 ani nu mai îndeplinește în mod exclusiv funcția gimnaziului de altădată — treaptă de trecere la învățămîntul mediu de gradul II — ci constituie veriga principală a învățămîntului de mase, care dă cultura generală și politehnică a oricărui tînăr și cetățean.

O mare dezvoltare a luat în anii regimului democrat-popular *învățămîntul mediu de cultură generală.* În trecut, numărul mic al liceelor, taxele școlare și cheltuielile de întreținere mari, precum și situația materială grea a oamenilor muncii făceau aproape imposibilă pătrunderea fiilor de muncitori și de țărani muncitori în licee. Liceul era o școală a celor avuți. Regimul democrat-popular a creat largi posibilități de a frecventa școlile medii de cultură generală copiilor de muncitori și de țărani muncitori. Numărul acestor școli a crescut foarte mult. În 1938 existau în Romînia numai 211 licee, frecventate de 29 004 elevi. Astăzi există 454 școli medii de cultură gene-

rală, care cuprind 181 069 elevi, adică de peste șase ori mai mulți elevi decît în 1938. Marea majoritate a acestora sînt fii de muncitori și de țărani muncitori. Taxele școlare au fost reduse simțitor, cei mai mulți elevi sînt scutiți de taxe, iar un număr însemnat primesc burse de stat.

Numărul absolvenților învățămîntului mediu de cultură generală depășește astăzi cu mult nevoile de cuprindere în învățămîntul superior. În noile condiții create în R.P.R., școala medie de cultură generală și-a schimbat rolul în sistemul învățămîntului, a încetat de a fi în mod exclusiv o treaptă de trecere la învățămîntul superior. Ea formează azi o școală care contribuie la ridicarea pe o treaptă și mai înaltă a nivelului cultural al poporului, asigurînd în același timp și trecerea la învățămîntul superior.

Cei mai mulți dintre absolvenții învățămîntului mediu general de 11 ani își continuă studiile în diferite școli tehnice care pregătesc muncitori calificați și cadre tehnice medii, în școli pedagogice sau merg direct în producție. Aceasta arată rolul pe care școala medie de cultură generală este chemată să-l îndeplinească astăzi, în revoluția culturală, prin ridicarea nivelului cultural al poporului și pregătirea cadrelor necesare economiei și culturii în etapa construirii socialismului.

Reorganizarea învățămîntului a impus și schimbarea *conținutului* său. Necesitatea asigurării unei înalte culturi și a formării multilaterale a omului societății noastre a determinat schimbări substanțiale în conținutul învățămîntului, precum și în metodica de instruire și de educare a elevilor. Prin aplicarea legii pentru reforma învățămîntului s-a îmbunătățit simțitor, în anii regimului democrat-popular, conținutul învățămîntului în școala de cultură generală. Au fost elaborate programe școlare și manuale noi unice, au fost alcătuite metodici noi pentru predarea obiectelor de învățămînt. Materialul didactic a fost îmbunătățit potrivit cerințelor științifice și pedagogice.

O creație de mare însemnătate a regimului nostru sînt instituțiile speciale, înființate spre a ajuta la rezolvarea științifică a principalelor probleme privitoare la îmbunătățirea conținutului învățămîntului, la predare și la munca educativă: *Institutul de științe pedagogice, Editura de stat didactică și pedagogică, Institutele de perfecționare a cadrelor didactice, Intreprinderile de material didactic* ș.a.

Studierea experienței școlii și a celor mai buni învățători și profesori a contribuit de asemenea la ridicarea calității învățămîntului.

Realizările obținute prin aplicarea legii pentru reforma învățămîntului au fost întărite și dezvoltate ulterior prin noi măsuri cerute de dezvoltarea continuă a economiei, științei, tehnicii moderne și culturii. Astfel, în urma apariției Hotărîrii C.C. al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri, din 1956, cu privire la îmbunătățirea învățămîntului de cultură generală, s-a accentuat legătura școlii cu producția, cu practica construcției socialiste. În acest scop, s-a prevăzut predarea la un nivel mai înalt a unor cunoștințe din domeniul matematicii, fizicii, chimiei, desenului tehnic etc., care, împreună cu celelalte științe ale naturii, stau la baza politehnizării învățămîntului de cultură generală. În programele școlare s-au prevăzut numeroase completări și îmbunătățiri privind studierea acestor obiecte de învățămînt, s-a

accentuat legătura dintre studiul teoretic al diferitelor fenomene și legi și aplicațiile lor practice.

În planurile de învățămînt elaborate în lumina acestei Hotărîri au fost introduse lucrările practice în ateliere și pe terenurile agricole școlare la clasele V—XI. S-a introdus practica în producție a elevilor, timp de 12 zile anual, după terminarea cursurilor școlare. De asemenea, pe baza Hotărîrii, în planurile de învățămînt pentru clasele VIII—XI s-a introdus studierea socialismului științific și a economiei politice, pentru lărgirea orizontului de cultură generală al elevilor, pentru justa înțelegere a legilor de dezvoltare a naturii și societății, precum și pentru orientarea elevilor în problemele teoretice și practice ridicate de construirea socialismului.

Datorită îndrumării primite din partea partidului și sprijinului tot mai larg pe care îl dau organele locale și întreprinderile industriale și agricole, *acțiunea de politehnizare a școlii de cultură generală* a luat un mare avînt, a devenit o preocupare principală a cadrelor didactice, a conducerilor de școli și a organelor de învățămînt.

Ținînd seama că agricultura socialistă are nevoie de cadre temeinic pregătite, care să aplice în practică metodele agrotehnice înaintate, în urma desfășurării lucrărilor Consfătuirii de la Constanța a lucrătorilor din agricultură, în anul școlar 1958—1959 s-a introdus în planul de învățămînt al școlilor de 7 ani (clasele V—VII) din mediul sătesc studiul științelor agricole — cunoștințe teoretice și lucrări practice. Pentru aceasta, s-au elaborat programe, manuale și un îndrumător metodic. Totodată, s-au întocmit îndrumări metodice pentru legarea lecțiilor de fizică, chimie și matematică, predate la clasele V—VII, de problemele concrete ale agriculturii.

O deosebită preocupare a existat în anii regimului democrat-popular pentru *elaborarea manualelor școlare*. Spre deosebire de regimul burghezo-moșieresc, cînd manualul era un mijloc de cîștig pentru diferiți afaceriști, în regimul nostru manualul școlar constituie o problemă de stat, ținînd seama că el este un instrument de cultură și de educație.

Editura de stat didactică și pedagogică asigură elaborarea manualelor școlare, pe bază de concurs sau de contract, de către cadre didactice bine pregătite, cu experiență. S-a îmbunătățit necontenit conținutul manualelor cît și prezentarea lor grafică. Anual sînt elaborate sute de titluri de manuale școlare în milioane de exemplare. Numai în anul 1958 au fost tipărite și difuzate în școli 422 titluri de manuale, în aproape 13 milioane de exemplare.

Una dintre cele mai importante sarcini ale revoluției culturale o constituie pregătirea tuturor cadrelor necesare construirii socialismului: cadre muncitorești, cadre tehnice medii și superioare și cadre culturale.

Școlile profesionale, tehnice și *pedagogice* reprezintă verigi de mare însemnătate ale sistemului nostru de învățămînt.

Sistemul de pregătire a cadrelor muncitorești și tehnice medii, realizat pe baza legii pentru reforma învățămîntului din 1948 și îmbunătățit prin Hotărîrile de partid și de stat din 1955 și 1957, se deosebește fundamental de cel anterior.

În Romînia, înaintea instaurării regimului democrat-popular, învățămîntul profesional și tehnic era organizat fără să se țină seama de nevoile

reale ale țării. Pregătirea cadrelor muncitorești se făcea de cele mai multe ori în mod empiric. Ucenicia era o amintire tristă pentru muncitori; cei mai mulți muncitori făceau ucenicia la diferiți patroni, care îi exploatau ani de zile. Mare parte dintre muncitorii din industrie, și mai ales din agricultură, erau analfabeți și cu un nivel foarte scăzut de pregătire profesională. Școlile de ucenici, școlile elementare de arte și meserii, școlile agricole elementare și școlile comerciale elementare pregăteau un număr foarte restrîns de muncitori, în raport cu nevoile economiei naționale. În aceste școli erau primiți absolvenți a patru clase primare. Pregătirea lor era de scurtă durată — de cele mai multe ori 1—2 ani — adeseori cursurile erau serale și de nivel foarte scăzut.

Învățămîntul profesional, de meserii și tehnic a rămas, în regimul burghezo-moșieresc, un învățămînt „înfundat", prin care se închidea drumul copiilor muncitorilor și țăranilor muncitori la învățătură și calificare mai înaltă.

În condițiile construirii socialismului, economia națională se dezvoltă într-un ritm rapid, necesită cadre muncitorești și tehnice cu o înaltă și temeinică pregătire de cultură generală și profesională tehnică.

Pentru pregătirea cadrelor muncitorești și tehnice necesare economiei naționale, ocrotirii sănătății și dezvoltării culturii s-au pus bazele unui învățămînt profesional și tehnic corespunzător, care s-a dezvoltat treptat. Pentru pregătirea muncitorilor calificați există astăzi *școli profesionale de ucenici* cu durată de 2—3 și 4 ani, *școli de meserii* cu durată de 4 ani, *școli agricole* cu durată de 3 ani, în care intră absolvenți ai școlilor de 7 ani. În vremea din urmă, devine o cale tot mai largă pentru pregătirea muncitorilor calificați școala tehnică de diferite categorii, în care intră absolvenții școlilor de cultură generală de 11 ani politehnizate. Pregătirea cadrelor de tehnicieni de grad mediu se face astăzi în *școli tehnice* cu durata de 2—3 ani, în care intră absolvenți ai școlilor medii de cultură generală de 11 ani, și în *școli tehnice de maiștri,* cu durata de 3 ani, în în care sînt primiți absolvenți ai școlilor profesionale, cu un stagiu în producție de cel puțin trei ani.

Învățămîntul profesional și tehnic este legat direct de producție pentru a valorifica avantajele pe care le oferă instruirea practică la locul de muncă. În prezent, școlile profesionale și tehnice funcționează pe lîngă marile întreprinderi, fabrici, uzine, centre mecanice, S.M.T.-uri, G.A.S.-uri, ferme experimentale, șantiere de construcții, unități sanitare etc. Dezvoltarea planificată a acestui învățămînt asigură o strictă concordanță între nevoile de cadre ale economiei naționale și pregătirea acestora.

Tutelarea școlilor profesionale și tehnice de către ministerele și instituțiile centrale interesate ajută la crearea unor condiții optime de organizare și dotare a școlilor, de instruire practică a elevilor, de îndrumare tehnică, de plasare a tinerelor cadre în ramura de producție pentru care s-au pregătit și de ușurare a debutului lor în profesiune. Coordonarea, îndrumarea și controlul efectuate de către Ministerul Învățămîntului și Culturii, în ce privește școlile profesionale și tehnice, asigură instruirea practică unitară și aplicarea metodelor pedagogice în întreaga muncă de instruire și de educare din aceste școli.

În condițiile actuale, a devenit posibilă în R.P.R. ridicarea treptată a pregătirii muncitorilor pentru a se apropia de pregătirea tehnicienilor și inginerilor — cerință a muncii în socialism.

Desfășurarea revoluției culturale în țara noastră a ridicat cu acuitate și problema pregătirii cadrelor necesare învățămîntului și acțiunilor culturale. Dezvoltarea vertiginoasă a învățămîntului elementar (clasele I—IV) pentru a cuprinde în școli pe toți copiii de vîrstă școlară, dezvoltarea largă a rețelei de instituții preșcolare au dus la sporirea numărului de *școli pedagogice de învățători și educatoare.*

Pentru a da absolvenților o pregătire corespunzătoare noilor cerințe ale societății, începînd din anul 1956 s-a introdus, cu caracter experimental, pregătirea învățătorilor prin două sisteme:

a) școala pedagogică de învățători (sau de educatoare) cu durata de 6 ani (față de 4 ani cît se făcea pînă atunci), elevii admiși avînd la bază școala de 7 ani. În anul școlar 1958—1959 au funcționat 13 școli pedagogice de 6 ani cu 2 854 elevi.

b) institute pedagogice de învățători cu durata de școlarizare de 2 ani, studenții admiși avînd la bază școala de 11 ani cu examen de maturitate. În anul școlar 1958—1959 au funcționat 7 institute pedagogice de învățători cu 850 studenți.

În școlile pedagogice de 6 ani se asigură, prin planul de învățămînt, atît cultura generală de nivel mediu, cît și pregătirea pedagogică și metodică, teoretică și practică, necesară învățătorilor și educatoarelor.

Prin planul de învățămînt al institutelor pedagogice de învățători cu durata de 2 ani, în care intră absolvenți ai școlii de cultură generală cu 11 clase și cu examen de maturitate, se dă, în principal, pregătirea psihologică, pedagogică și metodică a acestora. Se insistă asupra metodicii de predare a diferitelor obiecte de învățămînt și asupra formării deprinderilor pedagogice, printr-un contact mai îndelungat cu școala, prin organizarea sistematică a practicii pedagogice.

Condițiile create pentru instruirea și formarea viitorilor învățători și educatoare vor asigura pregătirea unor pedagogi corespunzători cerințelor societății socialiste.

Pentru a cultiva talentele elevilor și a contribui la educația artistică a maselor, pe baza legii pentru reforma învățămîntului, au luat ființă *școli de artă:* muzică, balet, artă plastică. În anul școlar 1958—1959 au funcționat 28 școli de artă de 7 ani și 12 școli de artă care au ciclul întreg de 12 ani.

În localitățile mari funcționează, de asemenea, școli de artă numai cu program special pentru cultivarea aptitudinilor artistice ale elevilor, timp de trei zile săptămînal, cîte 3 ore pe zi, în timpul liber al elevilor. Elevii urmează programul obișnuit la școlile de cultură generală din cartier.

O grijă deosebită acordă regimul nostru democrat-popular educației copiilor de vîrstă preșcolară și antepreșcolară. Pentru a asigura acestora o educație sănătoasă și multilaterală și a da mamelor posibilitatea să participe activ la producție și la activitatea social-culturală, s-a dat o mare dezvoltare *instituțiilor preșcolare.* În anul școlar 1958—1959 au funcționat

6674 instituții preșcolare cu 293257 copii, față de 1577 grădinițe cu 90787 copii cîte existau în anul școlar 1938—1939.

Schimbări deosebit de importante s-au produs și în organizarea învățămîntului preșcolar. În locul grădiniței de copii de altădată, cu program de cîteva ore zilnic, au fost dezvoltate trei tipuri de instituții preșcolare, care țin seama de ocupația părinților și de nevoile de îngrijire și de educare ale copiilor:

a) grădinițe de copii cu orar normal (9 pînă la 12 ore), unde copiii sînt aduși zilnic de părinți sau lăsați de luni pînă sîmbătă;

b) grădinițe de copii cu orar redus (6 ore);

c) grădinițe de copii sezoniere (6—12 ore).

Copiii sînt repartizați pe trei grupe de vîrstă, lucrînd după programe cu conținut deosebit și cu material didactic bogat și variat.

În anii puterii populare, a fost restructurat și dezvoltat *învățămîntul pentru copiii deficienți* (orbi, surdo-muți și întîrziați mintal). *Școlile speciale* asigură astăzi educarea și pregătirea pentru viață a absolvenților. În anul școlar 1958—1959 au funcționat 28 școli speciale cu un număr de 4128 elevi.

Casele de copii asigură acum condiții de întreținere din cele mai bune. Ele se ocupă de educația și de pregătirea pentru muncă a copiilor rămași fără părinți și a celor lipsiți de posibilitatea de a fi crescuți în familie. Casele de copii sînt astăzi adevărate cămine părintești. În anul școlar 1958—1959 au funcționat 87 case de copii cu un efectiv de 8454 copii.

Călăuzindu-se după principiile marxism-leninismului, statul nostru asigură dreptul la învățătură în limba maternă elevilor din rîndul naționalităților conlocuitoare din țara noastră. În anul școlar care s-a încheiat, numărul acestor elevi s-a ridicat la cifra de 286 506.

În ce privește cadrele didactice, condițiile de muncă și viață create tuturor cadrelor didactice de către regimul nostru democrat popular fac ca munca acestora să dea rezultate tot mai bune în educarea multilaterală a tinerei generații.

Un sprijin de seamă în munca cadrelor didactice îl constituie organizațiile de tineret: Organizația de pionieri și U.T.M.-ul. Aceste organizații contribuie la mobilizarea elevilor pentru îndeplinirea principalei lor sarcini — învățătura — contribuie la educarea lor în spiritul dragostei de muncă, în spiritul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar. Prin întreaga lor activitate, organizațiile de tineret reprezintă factori de seamă care, alături de școală și de familie, realizează educația comunistă a tineretului.

Pentru formarea de noi specialiști, cu o calificare superioară, din rîndul celor care lucrează direct în industrie, construcții, transporturi, agricultură, a fost organizat și dezvoltat în anii puterii populare *învățămîntul seral și fără frecvență* de cultură generală și superior.

Învățămîntul seral și fără frecvență contribuie la crearea noii intelectualități legate de popor, intelectualitate care va reflecta structura de clasă a societății noastre, în care majoritatea populației o constituie clasa muncitoare și țărănimea muncitoare.

Învățămîntul seral s-a dezvoltat considerabil. În anul școlar 1958—59 au funcționat 295 școli și secții serale cu 47 735 elevi. Școlile serale sînt organizate în incinta întreprinderilor, pentru ca muncitorii să aibă cele mai mari posibilități de frecventare, sau pe lîngă școlile medii de zi cu secții serale.

Pentru a veni cît mai mult în sprijinul oamenilor muncii care doresc să-și continue studiile li s-au acordat acestora importante înlesniri: concedii cu plată pentru studii (în afara concediului de odihnă), scutirea în întregime de taxe școlare etc., iar întreprinderile și instituțiile le-au asigurat condiții bune pentru frecventarea cursurilor și pregătirea pentru examene, ca, de exemplu, încadrarea lor în schimburi de zi etc. De asemenea, pentru cei ce urmează învățămîntul de cultură generală fără frecvență s-au organizat centre de consultații pe lîngă școli medii, s-au fixat sesiuni de examene ținînd seama de munca elevilor etc.

Tot pentru a da posibilitate muncitorilor din producție, care n-au putut altădată să învețe, să facă studii medii, au fost create, pentru un scurt timp, după reforma învățămîntului din 1948, facultăți muncitorești în care au învățat mii de tineri muncitori.

Potrivit Hotărîrii P.M.R. și Consiliului de Miniștri nr. 271 din martie 1959, învățămîntul seral și cel fără frecvență au fost organizate pe baze noi. S-au stabilit noi condiții și s-au acordat noi înlesniri, și mai mari, pentru a asigura muncitorilor din industrie și din agricultură completarea studiilor, fără a părăsi producția, și pentru a face posibil ca ei să-și însușească o pregătire temeinică de cultură generală. Au fost elaborate noi planuri de învățămînt, pe baza celor de la cursurile de zi, însă cu maximum 20 de ore săptămînal, pentru a realiza un program zilnic de muncă acceptabil. În lumina Hotărîrii menționate, învățămîntul seral și fără frecvență este menit să asigure cultura generală a unui număr mai mare de muncitori din industrie și din agricultură, pătrunderea în învățămîntul superior a muncitorilor din producție și o mai strînsă legătură între teorie și practică.

Pregătirea cadrelor cu o calificare superioară pentru diversele sectoare ale economiei și culturii reprezintă o sarcină importantă a revoluției culturale.

Remarcabile sînt realizările obținute în domeniul *învățămîntului superior* în cei 15 ani care s-au scurs de la eliberarea țării și pînă în prezent.

Învățămîntul superior creat de regimul burghez nu putea să satisfacă necesitățile dezvoltării țării noastre după eliberare, era rupt de viață și de nevoile poporului muncitor. Unele succese obținute în învățămîntul superior de altădată se datoresc, de fapt, unor personalități al căror renume a depășit granițele țării, însă cu tot efortul depus de acești oameni de știință, învățămîntul superior din Romînia păstra pecetea intereselor claselor stăpînitoare de atunci: un învățămînt neunitar, cu un conținut neștiințific, dezvoltat anarhic. Lipseau cu totul instituții care să pregătească specialiști pentru unele ramuri ale industriei, ca de exemplu: petrol, cărbune, zootehnie, produse alimentare etc., exista un număr restrîns de centre universitare, repartizarea studenților pe categorii de învățămînt superior și pe specialități n-avea nici o legătură cu interesele reale ale economiei și culturii poporului (din totalul studenților, în 1938, numai 9,2% se pregăteau

în învățământul tehnic, 3,9% în învățământul agricol, 14,5% în facultățile de litere, în timp ce 28,8% erau înscriși la facultățile de drept). În ce privește conținutul disciplinelor de învățământ și predarea, și în acest domeniu domneau bunul plac și interpretarea în spiritul ideologiei burgheze.

Instituțiile de învățământ superior erau frecventate în imensă majoritate de fiii celor bogați, în timp ce pentru fiii oamenilor muncii erau practic închise, datorită taxelor și cheltuielilor de întreținere extrem de mari.

Era nevoie de un învățământ superior nou, care să corespundă cerințelor construirii socialismului în țara noastră. Pe baza reformei învățământului din 1948 a fost creat un învățământ superior nou, în concordanță cu țelurile statului democrat-popular. A fost lărgită rețeaua instituțiilor de învățământ superior, prin crearea unor categorii noi de instituții și prin dezvoltarea celor existente. Astfel, pentru a satisface necesitățile de cadre cerute de industrializarea socialistă a țării au fost create noi instituții de învățământ superior tehnic: Institutul politehnic din Orașul Stalin, Institutul politehnic din Cluj, Institutul politehnic din Galați, Institutul de mine din Petroșani, Institutul de petrol, gaze și geologie din București, Institutul de construcții din București ș.a. În institutele politehnice existente au fost înființate facultăți și secții de specializare noi, pentru a satisface necesitățile de cadre superioare pentru toate ramurile de producție din țara noastră.

Schimbări importante s-au produs în domeniul învățământului superior agricol, ca urmare a transformării socialiste a agriculturii noastre. Rețeaua instituțiilor agricole a luat o dezvoltare foarte mare, exemplu Institutul agronomic „N. Bălcescu" din București, Institutul agronomic din Cluj, Institutul agronomic din Iași, Institutul agronomic din Timișoara. De asemenea s-au înființat noi institute și facultăți agronomice la Craiova și Galați. În învățământul nostru superior se pregătesc astăzi specialiști care nu existau în trecut la noi. De exemplu, la Facultatea de mecanizare a agriculturii din Craiova se pregătesc ingineri mecanizatori pentru exploatarea și întreținerea parcurilor de mașini și tractoare, Institutul de petrol și gaze și cel minier pregătesc specialiștii necesari exploatărilor petrolifere și miniere etc.

O dezvoltare considerabilă au luat, în anii regimului democrat-popular, universitățile și institutele de învățământ superior care pregătesc cadrele necesare învățământului. Extinderea și generalizarea învățământului de 7 ani, lărgirea rețelei de școli medii de cultură generală, de școli profesionale și tehnice au impus pregătirea unui mare număr de cadre calificate pentru învățământ. În acest scop a fost reorganizat și lărgit învățământul superior și au fost înființate institutele speciale pedagogice: Institutul pedagogic „Maxim Gorki", Institutul pedagogic din Timișoara ș.a.

O grijă deosebită s-a acordat studenților din rîndul minorităților naționale. Recenta unificare a Universităților Babeș și Bolyai, care reunește într-un singur colectiv cadrele didactice și studenții romîni și maghiari din Cluj, va contribui la întărirea educării studenților în spiritul patriotismului și internaționalismului socialist, la cimentarea frăției dintre poporul romîn și minoritățile naționale, cît și la mai buna pregătire a tineretului studios.

Dezvoltarea învățămîntului superior în anii regimului democrat-popular este oglindită în creșterea numărului instituțiilor de învățămînt superior și al facultăților. Față de cele 16 instituții de învățămînt superior, cîte existau în 1938, în prezent în Republica Populară Romînă există 35 instituții de învățămînt superior cu 95 facultăți, repartizate în 9 centre universitare.

O atenție deosebită s-a acordat oamenilor din producție, spre a le da posibilitatea să dobîndească o calificare superioară fără a părăsi producția, spre a se realiza o legătură mai strînsă între teorie și practică. În acest scop, a fost înființat învățămîntul seral și fără frecvență de grad superior. Recenta Hotărîre a C.C. al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri cu privire la îmbunătățirea învățămîntului seral și fără frecvență de cultură generală și superior a deschis și acestui învățămînt de grad superior din țara noastră un drum nou.

Numărul studenților a crescut considerabil în anii regimului democrat-popular. În anul 1938, în instituțiile de învățămînt superior existau 26 489 studenți, în timp ce în anul școlar 1958—1959 numărul acestora a atins cifra de 67 849, dintre care 45 501 studenți la cursurile de zi și 22 348 studenți la învățămîntul seral și fără frecvență.

De asemenea, s-a schimbat fundamental compoziția socială a studenților. Reforma învățămîntului a deschis larg porțile instituțiilor de învățămînt superior pentru fiii oamenilor muncii de la orașe și sate. Datorită creșterii continue a nivelului de viață al oamenilor muncii și sprijinului material acordat de statul democrat-popular studenților (prin burse, cămine, cantine), din ce în ce mai mulți copii de muncitori și de țărani muncitori urmează cursurile învățămîntului superior. Compoziția socială a studenților începe să reflecte tot mai mult compoziția socială din țara noastră.

Și în repartizarea studenților de la cursurile de zi, serale și fără frecvență pe sectoare de învățămînt, s-a produs o schimbare importantă față de trecut. Ținînd seama de nevoile reale ale țării, astăzi 30,5% dintre studenți sînt înscriși în institute politehnice și tehnice, 36,1% în sectorul universitar și pedagogic, 13,5% în institutele medico-farmaceutice și de educație fizică, 9,4% în institute agronomice, 8,4% în învățămîntul economic și 2,1% în institute de arte.

Statul acordă o mare atenție îmbunătățirii condițiilor de muncă și de trai ale studenților. 51,4% din numărul studenților de la cursul de zi primesc burse de stat, în funcție de situația lor la învățătură și de veniturile părinților. Studenții care obțin la examene calificative „bine" și „foarte bine" primesc lunar indemnizații de merit. Pentru merite deosebite, un număr însemnat de studenți primesc „burse republicane".

Baza materială a învățămîntului superior a fost mult dezvoltată, deoarece de la regimul burghezo-moșieresc a rămas o bază materială săracă și cu totul insuficientă chiar pentru învățămîntul superior din acel timp. Au fost alocate fonduri importante pentru construirea și dotarea clădirilor instituțiilor de învățămînt superior. Numai în primul cincinal s-au cheltuit 340 000 000 lei în acest scop. O grijă deosebită s-a acordat construirii căminelor și cantinelor studențești. Astăzi 55% din numărul total al studenților locuiesc în cămine și 65% iau masa la cantinele studențești.

Asistența sanitară și odihna studenților se bucură de o mare atenție din partea statului nostru democrat-popular. Au fost create asociațiile studențești, prin grija cărora se organizează odihna și recreația studenților în cluburi, asociații sportive, cinematografe etc., asigurîndu-se dezvoltarea lor multilaterală și armonioasă. An de an crește numărul studenților care își petrec vacanța în tabere și case de odihnă la munte sau la mare.

Dezvoltarea și îmbunătățirea învățămîntului superior nu sînt oglindite însă numai în extinderea sa și în asigurarea unor condiții bune de funcționare, ci și în schimbarea fundamentală a conținutului învățămîntului, în reorganizarea întregului proces de instruire și de educare a studenților.

Reforma învățămîntului din 1948 a pus la temelia învățămîntului superior un conținut științific, just orientat ideologic, fundamentat pe concepția materialismului dialectic. În toate instituțiile de învățămînt superior, organizarea procesului de învățămînt s-a făcut pe baza unității de structură, prin introducerea planurilor de învățămînt, a programelor școlare și prin elaborarea de noi manuale și cursuri. S-a stabilit prin aceasta profilul exact al specialiștilor și conținutul unitar al pregătirii științifico-teoretice și practice a studenților, volumul de ore afectat disciplinelor de cultură tehnică generală și de specialitate, precum și raportul dintre diferitele activități prin care se realizează pregătirea studenților (cursuri, seminarii, lucrări practice, practică în producție, practică pedagogică, examene, colocvii etc.). Treptat, se acordă o atenție tot mai mare pregătirii practice a studenților.

Pe baza H.C.M. din 1956 cu privire la îmbunătățirea învățămîntului superior, s-a introdus, potrivit specificului facultăților, practica pregătitoare și practica în producție a studenților ca o parte integrantă a procesului de învățămînt, obligatorie pentru fiecare student. Pentru efectuarea practicii, studenții sînt repartizați în uzine, fabrici, gospodării agricole de stat, gospodării agricole colective, stațiuni de mașini și tractoare. La facultățile care pregătesc cadre didactice, un loc tot mai însemnat în procesul de învățămînt se acordă practicii pedagogice, pentru a forma priceperile și deprinderile necesare viitorilor pedagogi. Prin regulamentul de organizare a practicii pedagogice, aplicat din anul școlar 1958—1959, se stabilesc școli de bază și se precizează locul diferitelor activități în formarea viitorilor pedagogi: asistențe la lecții, pregătirea și ținerea lecțiilor de probă și finale, conducerea activităților extrașcolare ale elevilor, caracterizarea psihologică și pedagogică a unui elev etc.

Asigurarea studenților cu manuale, cursuri și material bibliografic, necesare studiului individual, constituie în regimul nostru o preocupare de seamă a organelor de stat.

Realizări importante s-au obținut, de asemenea, și în ce privește pregătirea cadrelor didactice pentru învățămîntul superior. Dezvoltarea învățămîntului nostru superior în anii regimului democrat popular, creșterea rapidă a numărului de instituții de învățămînt superior și a numărului de studenți, a necesitat o sporire considerabilă a numărului de cadre didactice, precum și ridicarea continuă a nivelului ideologic, profesional și pedagogic al acestora. De la 2194 cadre didactice, cîte existau în 1938, s-a ajuns la 8009 cadre didactice în anul școlar 1958—59.

Condițiile de muncă și de viață ale cadrelor didactice din învățământul superior au fost substanțial îmbunătățite. În vederea perfecționării neîncetate a cadrelor didactice, au fost create condiții pentru desfășurarea unei intense activități științifice în învățământul superior. Au loc cu regularitate sesiuni științifice ale cadrelor didactice, s-au organizat aspirantura și doctoratul, care sînt formele de bază pentru pregătirea cadrelor didactice și a cadrelor de cercetători.

Datorită condițiilor create de regimul democrat-popular, învățământul din țara noastră asigură astăzi educația comunistă multilaterală a tinerelor generații, ridicarea nivelului cultural al poporului, pregătirea temeinică a cadrelor necesare dezvoltării economiei, științei și culturii, constituie izvorul permanent pentru formarea specialiștilor cu înaltă calificare, necesari construirii socialismului în patria noastră.

РАЗВИТИЕ НАШЕГО НАРОДНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ТЕЧЕНИЕ ПЯТНАДЦАТИ ЛЕТ ОТ ОСВОБОЖДЕНИЯ РОДИНЫ

(Резюме)

В статье представлено развитие образования как неотъемленая часть глубоких революционных преобразований по пути социализма осуществленные в течение 15 лет от освобождения из под ига фашистских захватчиков.

В вступительной части рассматриваются тяжелые условия в которых началась наша просветительная революция — условия — вследствие положения оставленным буржуазно-помещечьем строем.

Представлены также и полученные успехи в каждой категории и ступени образования (ликвидация безграмотности, охват школой всех детей школьного возраста, распространение семилетнего обучения, реорганизация на новой основе и распространение среднего общего образования, профессионального, технического и высшего образования) в тесной связи с борьбой всего рабочего народа под руководством Румынской Рабочей партии для построения социализма. Подчеркивается также существенные изменения которые были проведены с целью обеспечения научного содержания образования, повышения уровня и улучшения материальной базы образования, трудовых условий учащихся, студентов и педагогических кадров.

LE DÉVELOPPEMENT DE NOTRE ENSEIGNEMENT PENDANT LES 15 ANNÉES ÉCOULÉES DEPUIS LA LIBÉRATION DE LA PATRIE

(Résumé)

L'article présente le développement de l'enseignement en tant que partie intégrante des profondes transformations révolutionnaires réalisées pendant les 15 années écoulées depuis la libération du joug des envahisseurs fascistes et l'acheminement de la Roumanie vers le socialisme.

Dans l'introduction sont analysés les durs commencements de la révolution culturelle, dus à la situation héritée du régime bourgeois-féodal.

On y traite ensuite des succès obtenus pour chaque catégorie et pour chaque degré d'enseignement (la liquidation de l'analphabétisme, la compréhension dans les écoles de tous les enfants d'âge scolaire, la généralisation de l'enseignement de 7 ans, la réorganisation sur une nouvelle base et l'extension de l'enseignement secondaire, de culture générale, professionnel, technique et supérieur).

Ces succès ont été possibles grâce à la lutte menée par tout le peuple travailleur, lutte dirigée par le Parti Ouvrier Roumain, en vue de l'education du socialisme.

L'auteur insiste aussi sur les améliorations substantielles concernant le contenu scientifique de l'enseignement, la qualité des leçons, la base matérielle de l'école, les conditions de travail des élèves, des étudiants et des enseignants.

CONGRESUL ÎNVĂȚĂTORILOR, MOMENT IMPORTANT ÎN DEZVOLTAREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI NOSTRU

NICOLAE ȘIPOȘ
Director general în Ministerul Învățămîntului și Culturii

În decursul celor cincisprezece ani care s-au scurs de la eliberare, sub conducerea înțeleaptă a Partidului Muncitoresc Romîn s-au luat numeroase măsuri pentru ca învățămîntul nostru să se dezvolte în strînsă concordanță cu cerințele economiei naționale, cu sarcinile construirii socialismului. Grija partidului nostru pentru ridicarea continuă a școlii s-a manifestat prin măsurile și hotărîrile luate în vederea îmbunătățirii conținutului învățămîntului și crearea unor condiții tot mai bune de viață cadrelor didactice. Astfel, după înfăptuirea Reformei învățămîntului din 1948, partidul a inițiat numeroase acțiuni cu scopul de a consolida și dezvolta, pe măsura nevoilor crescînde ale societății, principiile școlii democrat-populare.

Hotărîrea C.C. al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri al R.P.R. din 16 august 1951 a trasat sarcina ridicării continue a nivelului ideologic, politic și profesional al învățătorilor și profesorilor și îmbunătățirii condițiilor lor de viață și de muncă. Ca urmare a acestei hotărîri, sistemul de salarizare a cadrelor didactice s-a îmbunătățit simțitor.

De asemenea, partidul a trasat sarcină sfaturilor populare să asigure învățătorilor și profesorilor condiții de locuit corespunzătoare, o mai bună aprovizionare cu produse alimentare și industriale și cu combustibil, să le ridice prestigiul la un nivel corespunzător sarcinilor importante pe care le au.

Un obiectiv principal al hotărîrii se referă la numeroase măsuri care să contribuie la ridicarea nivelului profesional și ideologic al cadrelor didactice. Astfel, ca urmare a hotărîrii, s-a îmbunătățit sistemul de calificare și perfecționare a cadrelor didactice prin înființarea Institutului de perfecționare.

În vederea ridicării nivelului cercetărilor pedagogice, hotărîrea a trasat sarcină Ministerului Învățămîntului să înființeze un institut de cercetări pedagogice, să editeze o revistă periodică de pedagogie și, împreună cu Uniunea Sindicatelor din învățămînt, să îmbunătățească activitatea „Gazetei învățămîntului".

Tot pe linia îmbunătățirii muncii profesionale și social-culturale, Comitetul Central al P.M.R. și Guvernul Republicii Populare Romîne au aprobat propunerea Ministerului Învățămîntului Public să se organizeze Congresul învățătorilor din R.P.R.

Ca orice fenomen social, organizarea Congresului învățătorilor a fost determinată de numeroase condiții obiective, ivite în procesul dezvoltării învățămîntului nostru.

Trecuseră aproape patru ani de la Reforma învățămîntului din 1948. În acest timp școala noastră a reușit să-și croiască drum nou pe linia realizării educației tineretului în spirit comunist. Datorită întăririi continue a bazelor economiei socialiste rețeaua școlilor de toate gradele s-a mărit, s-au construit numeroase școli, care au cuprins un mare număr de elevi rămași neșcolarizați în anii anteriori. De asemenea, pentru acoperirea nevoilor de cadre necesare tuturor sectoarelor de activitate, au luat ființă noi tipuri de școli. Numărul analfabeților, care — după cum se știe — în momentul reformei atingea peste 4 milioane se micșorase cu cîteva sute de mii. Se impunea lichidarea neștiinței de carte ca fenomen de masă. Naționalităților conlocuitoare li se asigurase învățămîntul în limba maternă. Numeroși învățători și profesori au înțeles politica partidului nostru și s-au alăturat cu tot sufletul cauzei construirii socialismului. Mulți dintre aceștia făceau parte din rîndurile deputaților în sfaturile populare sau în Marea Adunare Națională. Învățămîntul nostru înflorea cu fiecare zi.

Cu toate acestea, ritmul dezvoltării economiei socialiste impunea școlii sarcini noi, care nu puteau fi îndeplinite fără participarea cît mai largă a învățătorilor și profesorilor.

Sectorul socialist în industrie se întărea tot mereu, iar acest lucru nu se putea continua cu un număr restrins de specialiști, ci se cereau cadre noi, devotate trup și suflet regimului democrat-popular. De asemenea, Plenara C.C. al P.M.R. din 3—5 martie 1949 trasase sarcina extinderii socialismului la sate. Aceste sarcini nu puteau fi îndeplinite fără sprijinul școlii, al zecilor de mii de învățători și profesori.

Asemenea obiective de bază în activitatea învățătorilor și profesorilor au format ținta atenției deosebite din partea Congresului. Tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej arăta în cuvîntarea sa la Congresul învățătorilor: *„Învățătorului îi revine un rol de seamă în lămurirea țărănimii muncitoare asupra avantajelor mecanizării agriculturii, ale întovărășirilor de lucrare în comun a pămîntului, asupra superiorității gospodăriilor agricole colective."* [1] O asemenea sarcină putea fi îndeplinită cu ajutorul învățătorimii, deoarece ea reprezintă, așa cum spunea tot tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej, acel detașament de intelectuali care vine în contact zilnic cu masele mari populare, îndeosebi la sate.

Procesul instructiv-educativ ce se desfășura în școală, cu toate rezultatele bune obținute, ținea cu greu pasul cu celelalte cerințe ale societății.

[1] *Gh. Gheorghiu-Dej:* Cuvîntare rostită la Congresul învățătorilor din R.P.R., „Articole și cuvîntări", ediția a IV-a, pag. 461.

Se simţea tot mai mult nevoia unei cotituri în conţinutul muncii învăţătorilor şi profesorilor, în sensul ridicării şi mai mult a nivelului ideologic şi politic.

Tocmai aceste probleme au stat pe ordinea de zi a congresului: ridicarea nivelului învăţământului şi îmbunătăţirea muncii ideologice în rîndul învăţătorilor şi profesorilor, predarea în şcoli a limbii romîne şi a limbilor minorităţilor naţionale în lumina învăţăturii marxist-leniniste, problemele actuale ale muncii educative în şcoală, sarcinile învăţătorilor în opera de transformare socialistă a agriculturii, în munca de lichidare a neştiinţei de carte şi ridicarea nivelului cultural al maselor, sarcinile organizaţiilor sindicale de învăţămînt în realizarea hotărîrilor partidului şi guvernului cu privire la învăţămîntul public.

Prin amploarea lucrărilor sale, Congresul învăţătorilor a constituit un bilanţ cuprinzător al tuturor realizărilor pozitive obţinute de şcoala noastră, începînd de la reforma din 1948. Totodată, lucrările Congresului şi în special cuvîntarea tovarăşului Gh. Gheorghiu-Dej au trasat şcolii un vast program de lucru. O înflăcărată chemare a fost adresată tuturor învăţătorilor şi profesorilor pentru ridicarea pe o treaptă mai înaltă a şcolii noastre noi — armă puternică în mîna maselor pentru construirea socialismului. Conducătorul iubit al poporului nostru a subliniat în expunerea sa încrederea pe care şi-o pune partidul în învăţătorimea din satele şi oraşele patriei noastre, arătînd totodată înalta misiune ce o are învăţătorul în societatea noastră:

„Statul de democraţie populară i-a încredinţat învăţătorului o misiune înălţătoare, aceea de a forma pe noul cetăţean al ţării noastre, ziditor al socialismului, de a făuri cadrele noi necesare construcţiei socialiste, capabile să aplice în viaţă ştiinţa şi tehnica nouă. Învăţătorul are frumoasa şi nobila misiune de a lupta pentru stîrpirea obscurantismului şi a înapoierii culturale, de a duce în masele cele mai largi făclia culturii şi ştiinţei înaintate. Învăţătorimea are misiunea patriotică de a creşte din tinerii noştri oameni devotaţi trup şi suflet poporului muncitor, Patriei noastre, Republica Populară Romînă, oameni devotaţi cauzei păcii, educaţi în spiritul frăţiei între popoare...“[2]

În legătură cu aceste sarcini trasate de partid învăţătorilor din ţara noastră s-au purtat ample dezbateri de către participanţii la Congres. Numeroşi participanţi la discuţii au arătat prin fapte concrete contribuţia învăţătorilor din ţara noastră la lupta împotriva obscurantismului şi analfabetismului, moştenire ruşinoasă a trecutului. Numărul elevilor cuprinşi în şcolile elementare a crescut an de an, iar acel al cadrelor didactice aproape că s-a dublat. De asemenea, mulţi vorbitori au arătat condiţiile bune de viaţă şi de muncă create ca urmare a aplicării Hotărîrii din 16 august 1951.

Pentru prima oară în istoria ţării noastre şi a şcolii s-a întîmplat ca învăţătorii să vină şi să arate în faţa tuturor mulţumirea pe care o simt faţă de preţuirea ce li se acordă şi condiţiile de viaţă create vreodată de vreun guvern. În trecut, partidele burghezo-moşiereşti căutau să rupă pe

---

[2] *Gh. Gheorghiu-Dej:* Cuvîntarea rostită la Congresul învăţătorilor din R.P.R. „Articole şi cuvîntări”, ediţia a IV-a, pag. 448.

învățător de popor și să-l folosească în scopul politicii lor demagogice. „Interesul" pentru învățătorime se manifesta mai ales în preajma alegerilor, pentru captarea cît mai multor voturi. Burghezia știa că, o dată cîștigat învățătorul de partea ei, va aduce și masele țărănești. Într-un asemenea climat, în care învățătorii deveneau obiect al demagogiei partidelor burghezo-moșierești, se înțelege că nu se putea duce o muncă de luminare a maselor. Tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej a arătat că și în acele timpuri au fost învățători care au luptat cu curaj împotriva condițiilor grele pe care le ofereau partidele burghezo-moșierești: *„Se găsesc în arhive sute și mii de memorii de ale învățătorilor: memorii cu privire la ravagiile analfabetismului, cu privire la grelele condiții materiale care împiedicau pe fiii de țărani să urmeze școala, cu privire la nevoile școlilor sătești...*" [3]

În opoziție cu situația grea în care se aflau școala și cadrele didactice în vechiul regim, delegații la Congres au arătat — ilustrînd cu fapte din activitatea lor sau a colegilor lor — schimbările adînci care s-au petrecut în anii puterii populare în viața lor și în conținutul școlii. Statul alocă în fiecare an sume mari pentru dezvoltarea învățămîntului. Spre deosebire de școala burgheză, care cultiva șovinismul, ura de rasă, cosmopolitismul, delegații la congres au arătat cum fac educația copiilor pe baza principiilor educației comuniste, iar aceasta înseamnă — în primul rînd — educarea dragostei fără margini față de patria socialistă și cultivarea sentimentelor de prietenie cu popoarele lagărului socialist și cu popoarele din țările capitaliste, care luptă pentru eliberare de sub jugul exploatării. Numeroși învățători au îndrumat copiii să facă schimb de scrisori și albume de fotografii, înfățișînd frumusețile patriei și realizările regimului democrat-popular, cu copiii din alte țări.

O importantă contribuție la lucrările Congresului învățătorilor a fost adusă de reprezentantul delegației sovietice, prof. B. P. Esipov, care a împărtășit delegaților noștri la congres numeroase aspecte din experiența școlii sovietice în legătură cu aplicarea în viață a principiilor care stau la baza învățămîntului din U.R.S.S.

Lucrările Congresului și în special cuvîntarea tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej au devenit pentru zecile de mii de cadre didactice un vast program de activitate și au însuflețit pe toți lucrătorii din școli în lupta pentru ridicarea învățămîntului nostru pe culmi mai înalte.

Dînd viață programului stabilit în rezoluția Congresului, în anii care au urmat învățătorii și profesorii au obținut noi succese în educarea tinerelor generații pe măsura sarcinilor cerute de construirea socialismului.

Sub permanenta îndrumare a organelor și organizațiilor de partid, învățătorii și profesorii au continuat cu mai multă rîvnă și convingere munca de ridicare a nivelului lor ideologic. Ei au înțeles importanța însușirii învățăturii marxist-leniniste pentru activitatea ce sînt chemați să o desfășoare. Paralel cu aceasta, s-a organizat și mai bine sistemul de perfecționare a pregătirii profesionale. Înființarea Institutelor interregionale de perfecționare a cadrelor didactice a dat posibilitate fiecărui învățător și

[3] *Gh. Gheorghiu-Dej:* Cuvîntare rostită la Congresul învățătorilor din R.P.R., „Articole și cuvîntări", ediția a IV-a, pag. 456.

profesor ca periodic, prin cursurile organizate, să-și ridice măiestria pedagogică și nivelul științific pe măsura ultimelor rezultate obținute de pedagogia științifică și de experiența cea mai înaintată a pedagogilor din Uniunea Sovietică și din țara noastră. De asemenea, pe lîngă secțiile de învățămînt și în școli au fost inițiate și alte forme de activitate metodică prin care se contribuie la ridicarea nivelului profesional și ideologic.

Continuu nivelul muncii educative din școli a crescut simțitor. Manifestarea dragostei față de patria noastră socialistă a dobîndit în rîndul elevilor forme tot mai variate. Pe lîngă atitudinea nouă față de sarcinile școlare, ca principală preocupare a elevilor, aceștia participă cu interes crescînd la munca din întreprinderi, din gospodăriile agricole colective sau în cadrul brigăzilor de muncă patriotică.

În cinstea zilei de 23 August, alături de oamenii muncii, elevii participă cu mult entuziasm la diferite acțiuni de folos obștesc. Prin munca în producție și munca voluntară, elevii au adus statului economii de zeci de milioane de lei.

În fața școlii noastre stă permanent sarcina de cinste de a pregăti tineretul pentru înfăptuirea socialismului. În bună măsură, cadrele didactice au reușit să facă față acestei sarcini. La lecții, în munca din cercuri, în cadrul practicii în producție s-a căutat ca învățămîntul să se lege tot mai mult de viață.

Deosebit de concludentă este situația de la Școala medie nr. 4 din Capitală, ai cărei absolvenți din acest an, în urma instrucției căpătate în cadrul practicii din uzină, au putut trece cu succes examenul de muncitori calificați. De asemenea, cu bune rezultate în această direcție s-a încheiat anul școlar și la cele 90 de școli din regiunea Constanța, care, datorită practicii pe loturile gospodăriilor colective, au făcut să crească interesul elevilor pentru munca din agricultură.

Așa cum sublinia și tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej la Congres, învățătorul de tip nou are sarcina de a lega activitatea didactică de sarcina organizării socialiste a societății. În cei șapte ani care au trecut de la Congres, cadrele didactice au obținut importante realizări și în domeniul muncii sociale. În primul rînd, prin munca zecilor de mii de învățători și profesori a fost lichidat analfabetismul din țara noastră. Învățătorului însă i-a revenit și sarcina de a lămuri țărănimea muncitoare asupra avantajelor mecanizării agriculturii, lucrării în comun a pămîntului în cadrul gospodăriilor agricole colective. Realizările obținute de miile de învățători și în acest domeniu au dovedit o înaltă conștiință socialistă din partea acestora.

Învățătorii noștri nu s-au limitat numai la cadrul îngust al activității didactice, ci s-au contopit — așa cum spunea Lenin — cu întreaga masă muncitoare care luptă pentru socialism.

De curînd, în țara noastră s-a sărbătorit împlinirea a zece ani de la înființarea primelor gospodării agricole colective. În anul 1952, cînd a avut loc Congresul învățătorilor, numărul familiilor cuprinse în unitățile agricole cooperatiste nu depășea cu mult cifra de 4000; astăzi, însă, numărul familiilor care lucrează în sectorul socialist al agriculturii a atins cifra de aproape 2 500 000. Fără îndoială că, la obținerea unui asemenea

rezultat, o contribuție mare a fost adusă și de cadrele noastre didactice din mediul rural.

Statul nostru democrat-popular a prețuit la timp munca neobosită a cadrelor noastre didactice. Pentru activitate deosebită, numeroși învățători și profesori au fost distinși cu diferite titluri, ordine și medalii. Numai în ultimii ani salariul real al cadrelor didactice a crescut de cîteva ori. Recenta Hotărîre a plenarei C.C. al P.M.R. prevede o nouă majorare a salariilor tarifare ale învățătorilor și profesorilor din învățămîntul general, profesional și tehnic, în medie cu 30 la sută.

Cu ocazia zilei de 23 August 1959, cînd întregul nostru popor sărbătorește împlinirea a cincisprezece ani de la eliberarea patriei, învățătorii și profesorii noștri se alătură eroicei noastre clase muncitoare cu cele mai mari și frumoase realizări obținute vreodată în domeniul instruirii și educării tineretului.

СЪЕЗД УЧИТЕЛЕЙ — ЗНАЧИТЕЛЬНЫЙ МОМЕНТ В РАЗВИТИИ НАШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

(Резюме)

С целью непрерывного развития нашей школы после реформы образования от 1948 года, Румынская рабочая партия организовала многочисленные мероприятия. После Постановления партии и правительства от августа месяца 1951 года, в апреле месяце в 1952 году был организован Съезд учителей в Румынской Народной Республике.

На съезде обсуждались достижения нашей народно-демократической школы, а также были установлены задачи, которые наши учителя должны были выполнить с целью подготовления необходимых кадров для построения социализма.

Ценностью своих работ и намеченными задачами Съезд являлся значительным моментом в развитии нашего образования.

LE CONGRÈS DES ENSEIGNANTS, MOMENT IMPORTANT DU DÉVELOPPEMENT DE NOTRE ENSEIGNEMENT

(Résumé)

Après la reforme de l'enseignement, adoptée en 1948, le Parti Ouvrier Roumain a entrepris de nombreuses actions en vue du développment continuel de notre école. Aussi fut il organisé en avril 1952 le Congrès des enseignants de la République Populaire Roumaine, par suite de la Décision du parti et du gouvernement (août 1951). Au Congrès, on a fait un bilan des réalisations obtenues par notre nouvelle école démocratique-populaire et on a établi en même temps une série de tâches pour l'avenir. Depuis lors ces tâches ont été remplies par nos instituteurs et nos professeurs en réalisant ainsi la formation de nouveaux cadres nécessaires à l'édification du socialisme.

Par la valeur de ses travaux, le congrès a constitué une étape importante pour le développement de notre enseignement.

ATITUDINEA NOUĂ FAȚĂ DE MUNCĂ, FACTOR DE BAZĂ ÎN EDUCAREA OMULUI DE TIP NOU

PETRE DRĂGOIESCU
Președintele Consiliului Superior
al Școlilor

„Sentimentele majorității oamenilor sovietici sînt subordonate idealului înalt de a fi folositori societății, de a crea pentru ea mereu bunuri materiale și culturale. Tocmai acesta este principalul stimulent al activității oamenilor sovietici și nu goana după cîștig, ca în capitalism".

(N. S. Hrușciov: „Cu privire la cifrele de control ale dezvoltării economiei naționale a U.R.S.S. pe anii 1959—1965").

Caracterul unitar pe care planurile de stat îl imprimă economiei din statele socialiste determină, pe planul conștiinței, o participare la întregul social, ca o problemă de existență. Principiul socialist al repartiției după muncă, după cantitatea și calitatea muncii, în condițiile construcției socialismului, face ca asigurarea nevoilor omului și ale familiei sale să fie condiționată de cointeresarea fiecăruia la mărirea producției socialiste. Pe planul conștiinței apare, deci, — treptat, treptat, — ca stimulent determinant al activității oamenilor din societatea socialistă, participarea activă la interesele obștești, interesul personal rămînînd ca o parte din mișcarea social-politică generală. Omul, eliberat de limitele proprietății private, dispune de posibilități mari și e capabil de sacrificiu pentru construcția și apărarea societății socialiste. Practica vieții socialiste pătrunde în existența fiecărui individ și creează un om de un tip nou, creator de istorie. Numai așa munca se transformă într-o necesitate vitală a omului evoluat sub toate aspectele[1].

Forța educativă a practicii sociale dă conștiinței un alt conținut și determină o schimbare esențială în atitudinea față de muncă. Munca cîștigă o largă semnificație politică socială.

---

[1] v. Rezoluția celui de-al XXI-lea Congres al P.C.U.S. la raportul tov. N. S. Hrușciov.

Organizatorul și conducătorul practicii revoluționare, care conduce nemijlocit construcția socialismului este partidul marxist-leninist, P.M.R. Concordanța practicii sociale și a dezvoltării istorice cu cerințele activității personale a individului unește masele în jurul Partidului și le solidarizează cu adevărul adînc al țelurilor înalte, în virtutea cărora condițiile lor de viață se schimbă și se îmbunătățesc necontenit.[2]

Partidul, conducătorul practicii revoluționare a societății socialiste, prin stabilirea sarcinilor economice și politice ce asigură construcția socialistă, conduce și procesul de formare a omului nou care traduce în fapt aceste sarcini. Unul din factorii principali care pregătește tineretul pentru saltul calitativ al exigenței istorice este școala. Numai că școala trebuie să-și lărgească atribuțiile. De pe planul pur didactic al predării și însușirii de cunoștințe ea trebuie să treacă mai hotărît pe planul educativ al construcției sociale.

În procesul de creare a unei puternice baze tehnico-materiale a societății, problema educației comuniste a tineretului capătă o importanță excepțională. Școala trebuie să multiplice și să întărească relațiile ei cu practica creatoare a societății socialiste și cu oamenii care o realizează, să lege conținutul ei și destinele celor pe care îi formează, de viață, de ceea ce constituie esența vieții în societatea socialistă — munca în producție. „Nu am avea încredere în învățămînt, în educație, în instrucțiune — spune Lenin — dacă ele ar fi limitate la școală și rupte de zbuciumul vieții".[3]

Și pînă acum, în decursul celor aproape 11 ani de la reforma școlară din 1948, învățămîntul din țara noastră a fost orientat spre practică, dar această orientare a fost înțeleasă un șir de ani, mai mult ca un sprijin în procesul cunoașterii, aplicațiile din laboratoare, din cercurile de specialități și de pe terenurile experimentale constituind o verificare a principiilor teoretice însușite la lecții. Fără îndoială că o asemenea practică a contribuit, într-o bună măsură, la o însușire justă a legilor obiective care explică și conduc viața și societatea în spiritul realist științific și a creat condițiile, pe planul conștiinței, încadrării în ambianța socială și politică, dar nu a determinat o atitudine de intervenție hotărîtă în munca din producție, școală cetățenească de formare a omului nou.

Multe cadre didactice socotesc aplicațiile ca niște exerciții, *exempli gratis*, fără să insiste prea mult în formarea de deprinderi și obișnuințe care să-i lege pe elevi practic de sarcinile vieții înconjurătoare. Un învățător, de altfel un bun lucrător în domeniul practicii experimentale în agricultură, susținea la sesiunea centrală a Lecturilor pedagogice din 1956 că: înjghebînd parcela experimentală, *noi n-am urmărit să facem din elevii școlii noastre agricultori*, ci să stimulăm în ei spiritul științific.[4]

---

[2] *Nicolae Dumitru:* Procesul trecerii spre comunism și saltul istoric în dezvoltarea personalității umane. „Cercetări filozofice", anul VI (1959), pag. 22—45.

[3] *V. I. Lenin:* Sarcinile uniunilor tineretului, în „Marx, Engels, marxism". Editura politică, 1958, pag. 454.

[4] *I. C. Lăzărescu:* învățător la Școala de 7 ani din com. Titești, raionul Pitești: Activitatea pe terenul experimental al școlii noastre, în volumul de comunicări la sesiunea centrală a „Lecturilor pedagogice", decembrie 1956: Din experiența predării matematicii, fizicii-chimiei, științelor naturale și geografiei. E.S.D.P. 1958, pag. 246.

„În cel mai bun caz — ne arată un cercetător al Institutului de științe pedagogice — profesorii, în special cei de fizică, se străduiesc să expună cunoștințele din manual mai intuitiv decît au făcut-o pînă acum, însă deocamdată nu depășesc acest stadiu". [5]

Și ni se dă exemplul unui profesor din Capitală, care, la lecția despre arcul electric, a expus într-un mod interesant în ce constă fenomenul și modul cum funcționează. Pentru ilustrarea funcționării arcului electric, profesorul a folosit scheme, desene, planșe, apoi a executat și o experiență de laborator. La fixarea cunoștințelor, elevii au dovedit că au înțeles pe deplin cunoștințele predate. Ei au repetat experiența, fără să întîmpine greutăți. Dar despre folosirea arcului electric la aparatul cinematografic sau la sudura electrică a liniilor de tramvai, aplicații pe care elevii le pot vedea zilnic, nu s-a arătat nimic.

Fără îndoială că o atare înțelegere limitată a aplicațiilor în procesul de învățămînt corespundea rolului ce se atribuia la început politehnizării în școală. Era mai mult o legătură a teoriei cu practica, dar practica — fenomen de cunoaștere și nu obișnuințe și deprinderi pentru intrarea în producție.

Aceasta explică atitudinea greșită a multor absolvenți ai școlilor de cultură generală, care nu înțelegeau adîncirea aplicațiilor prin deprinderi de muncă efectivă și se considerau îndreptățiți numai pentru munca de cercetare științifică din învățămîntul superior și pentru cariere de așa-zis prestigiu, manifestînd, în același timp, un boieresc dispreț față de munca fizică.

O mentalitate asemănătoare a multor părinți, nedumeriți în ce privește rosturile societății noi, sprijinea această atitudine și crea, în preajma examenelor de admitere în învățămîntul superior, acea frămîntare artificială, sterilă, de care ei cei dintîi se făceau vinovați.

Trebuie subliniat, cu toate acestea, că și scurta experiență a politehnizării din școli a exercitat totuși o influență educativă asupra multor elevi, a părinților și a cadrelor înseși. An de an, orientarea stăruitoare spre aplicații practice în procesul de învățămînt și, mai ales, activitatea rodnică a unor cadre bine pregătite au determinat o înțelegere justă a rolului muncii în formarea personalității și a pregătirii pentru viață.

Orice proces educativ este pornit și dirijat de cei mari, de educatori. O influență puternică o exercită asupra tînărului, bineînțeles, faptele și fenomenele din viața înconjurătoare, munca avîntată socială — care se desfășoară cu succese răsunătoare în jurul său, dar puterea exemplului dat de educator este determinantă. Putem educa pe alții numai atunci cînd ne educăm pe noi înșine. Pentru a face față cerințelor educației prin muncă, multe cadre au început prin a se pregăti ele însele.

„Pentru a face față cerințelor și pentru a mă pregăti, am urmat cursurile școlii de horticultură din Dragomirești din Vale și cursurile de agri-

[5] *Prof. Marin Vișan:* Învățămîntul politehnic și sarcina pregătirii profesorilor din școala noastră de cultură generală, „Revista de pedagogie" anul VII, nr. 11/1958, pag. 3.

cultură de la Institutul Zootehnic. După aceasta, am continuat să studiez agricultura și pomicultura, pentru a le stăpîni cît mai bine". [6]

Un profesor care a terminat facultatea în 1955, cînd s-a edificat asupra sarcinilor învățămîntului politehnic, și-a dat seama îndată că avea mari lacune în ceea ce privește legarea cunoștințelor cu practica. Problemele care se refereau la tehnica modernă, chiar unele mașini ca strungul îi erau complet străine. Nici despre bazele generale ale producției nu învățase nimic în facultate. Slab se simțea și în ce privește deprinderile de mînuire a uneltelor și a utilajului simplu din producție. Atunci profesorul a căutat să-și umple o parte din goluri prin vizitarea întreprinderilor din localitate, prin discuții cu muncitorii, maiștrii și inginerii de la care a cules o serie de date referitoare la principiile de funcționare a strungului și a celor mai răspîndite mașini din producție. Mai tîrziu, cînd a luat ființă atelierul de lăcătușărie al școlii, în orele libere venea aici și cu sprijinul maistrului și-a cîștigat o serie de deprinderi, datorită cărora a putut să-și repare numeroase aparate din laboratorul de fizică, ba chiar să-și confecționeze noi aparate de care avea nevoie în predarea lecției. [7]

O situație dificilă se creează educatorilor — profesori de matematică, de fizică, de chimie — care nu urmăresc îndeaproape lucrările pe care elevii le desfășoară în atelier. În școlile unde munca în ateliere a fost bine organizată, elevii devin mai pricepuți decît profesorii în executarea multor lucrări, aduc la lecții exemple de aplicații practice pe care profesorii nu le cunosc, sînt mai îndemînatici decît profesorii lor în mînuirea aparatelor. Situația este într-adevăr dificilă și nu fără urmări în ce privește valorificarea practicii, a muncii în procesul de educație.

De un puternic efect educativ este, însă, alinierea educatorului în procesul practicii, alături de elevi și chiar în competiție cu ei.

„Pentru a produce un spirit de emulație între elevi — declară un învățător — m-am înscris atît cu parcela cît și cu elevii care au participat la concursul tinerilor legumicultori și pomicultori; la acest concurs, am obținut 16 diplome individuale, o diplomă pentru unitatea de pionieri, o diplomă premiul I pe regiune pentru școală, iar eu am fost de asemenea recompensat cu o astfel de diplomă". [8]

În condițiile noi, create de Hotărîrea C.C. al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri din 13 iulie 1956, s-au introdus în planul de învățămînt orele de atelier și de practică agricolă organizate pe terenul școlar. Mai tîrziu, în 1958, s-a trecut la forme mai pronunțate de practică, introducîndu-se în planul de învățămînt ore de „cunoștințe agricole", „cunoștințe de producție industrială" și ore de practică în vederea pregătirii pentru intrarea în producție a absolvenților școlilor de șapte ani și de unsprezece ani.

Aceste măsuri au ridicat în conștiința elevilor, a părinților și a cadrelor didactice probleme importante, printre care noua atitudine față de muncă, față de producție, ocupă un loc deosebit.

---

[6] *Ion Zichișanu*, învățător, Școala Movila, raionul Snagov. „Elemente de politehnizare la școala elementară în mediul sătesc". În volumul de comunicări prezentate la sesiunea centrală a „Lecturilor pedagogice" — decembrie 1956, E.S.D.P., 1957, pag. 109.

[7] *M. Vișan:* articolul citat, pag. 8.

[8] *I. C. Lăzărescu:* articolul citat, pag 246.

Pe de altă parte, cuvîntarea tovarășului N. S. Hrușciov, ținută la Congresul al XIII-lea al Comsomolului, memoriul său cu privire la întărirea legăturii între școală și viață au arătat răspicat că nu se poate tolera mai departe ca, într-o societate socialistă, să se educe oameni care nu respectă munca fizică, oameni rupți de viață. Dimpotrivă, trebuie cultivată în conștiința elevilor ideea că munca productivă este esențială pentru societate, pentru că această muncă creează bunurile materiale prin care trăiește societatea. Familiarizați cu ideea că vor trebui să participe, pe viitor, la munca de creare a bunurilor necesare dezvoltării statului socialist, elevii se vor convinge că munca este o necesitate vitală pentru fiecare om în societate.

Punerea problemei într-o astfel de lumină cere învățămîntului și, îndeosebi, educației o reconsiderare serioasă a metodelor sale de lucru. Născută într-un moment de avînt măreț al producției de bunuri și de nemaiîntîlnită dezvoltare a tehnicii, această teză pune educației sarcina de a făuri tipul de om evoluat sub toate aspectele, a omului de tip comunist. Aceasta nu se poate realiza decît prin participarea mai activă a tuturor tinerilor și tinerelor la munca fizică în uzine, gospodării colective și de stat, la orice muncă folositoare pentru societate, încă din timpul învățămîntului din școală.

În condițiile țării noastre, procesul de transformare a conștiinței oamenilor și de creare a unei atitudini noi față de muncă este în curs de desfășurare. Sînt multe semne în viața noastră școlară, care arată că această nouă atitudine își face drum cu o forță impresionantă.

Se manifestă un mai mare interes pentru școlile profesionale. În anul acesta școlar, s-au înscris în școlile profesionale, de meserii și agricole un număr mai mare de elevi decît în învățămîntul mediu de cultură generală: 120 421 elevi la învățămîntul profesional, față de 116 000 în învățămîntul de cultură generală.

Ca răspuns sarcinilor plenarei a VI-a a C.C. al U.T.M. și sub conducerea organizațiilor de partid, munca patriotică în rîndul tineretului patriei noastre, în care intră un mare număr de elevi, s-a transformat într-o adevărată mișcare de masă. Pînă la sfîrșitul lunii iunie 1959, în întreaga țară au fost constituite peste 17 500 de brigăzi de muncă patriotică în care s-au încadrat 600 000 de tineri. Datorită muncii acestor brigăzi — ridicări de fabrici, clădiri de locuințe pentru oamenii muncii, hidroameliorații, reparații de șosele, amenajări de parcuri etc. — s-au adus economii statului în valoare de peste 14 milioane lei.[9]

Tineretul școlar s-a aliniat la chemarea Partidului, cu toată înflăcărarea tinereții, alături de întregul popor, la îndeplinirea sarcinilor din planul de dezvoltare a economiei pe anul 1959. Sub lozinca: „Nici un elev în afara brigăzilor de muncă patriotică", elevii au intrat în brigăzi, și în timpul liber, îmbinînd învățătura cu munca, au lucrat pe șantierele de construcție, la înfrumusețarea orașelor și a școlilor, pe ogoarele gospodăriilor agricole.

[9] Să dăm un nou avînt muncii patriotice a tineretului — „Scînteia tineretului" anul IV, seria II, nr. 3144.

Elevii din Orașul Stalin au muncit la construirea liniei de troleibuse în orașul lor; elevii Școlii nr. 6 din București au efectuat peste 20 000 ore de muncă patriotică la construcția unei școli din cartierul respectiv; elevii Școlii medii nr. 2 din Brăila s-au simțit mîndri să primească, cei dintîi în oraș, carnete și insigne de brigadieri. Inițiative noi de muncă patriotică se iau, în diferite părți ale țării, de către elevi, ceea ce arată pornirea lor hotărîtă pe drumul muncii, indicat de Partid. Brigada de muncă a elevilor din clasa a X-a C a Școlii medii „Mihail Sadoveanu" din Iași și-a propus să execute lucrările de vară în grădina de zarzavat a G.A.S.-Costești pe o întindere de 20 de hectare. Pilda elevilor din Iași a fost urmată de brigăzile utemiste de muncă patriotică ale elevilor din Buzău și din raionul „1 Mai" din București.[10]

Un pas însemnat s-a făcut, însă, în munca practică efectuată de elevi în fabrici, uzine și pe ogoarele gospodăriilor colective în zilele de la sfîrșitul acestui an școlar destinate pentru practică. Nu posedăm încă toate datele și nu s-a făcut o analiză a modului cum s-a desfășurat în întreaga țară această practică, dar din cîte cunoaștem putem afirma că a pornit o vastă mișcare a tineretului școlar, ale cărei proporții și intensitate nu sîntem în stare s-o apreciem, dar a cărei realitate trebuie s-o înregistrăm cu atenție.

Începînd cu elevii din clasa a XI-a a Școlii medii „Aurel Vlaicu" din București — care, la proba practică efectuată la atelierele Complexului „Griviția Roșie", au obținut certificate de muncitori — și pînă la cel mai îndepărtat sătuc din țară, se dovedește că elevii și elevele, în marea lor majoritate, au răspuns chemării Partidului și au intrat în rosturile vieții statului nostru socialist. Înconjurați de părinteasca purtare de grijă și dragoste a muncitorilor din fabrici și de pe ogoare, copiii noștri au depus o muncă serioasă, plină de avînt și conștientă, legînd la tot pasul cunoștințele lor teoretice, de gestul viu al muncii ce li s-a încredințat, ambiționîndu-se, îndîrjindu-se să pară mai puțin copii și mai mult oameni de muncă folositoare. „După inițierea făcută de muncitori, elevii au înțeles repede ceea ce trebuia să facă și au lucrat cu atîta zel, încît după 3 zile de activitate au fost lucrate toate piesele, mai ușoare e drept, dar care cereau mai mult timp de execuție decît acela în care au fost executate."[11]

Se observă, în general, că acei elevi au arătat mai multă pricepere și siguranță care au avut în școlile lor posibilitatea de a lucra în ateliere școlare mai bine amenajate și alături de profesori-maiștri cu mai mult tact pedagogic și cu un mai puternic interes pentru pregătirea elevilor. În asemenea școli, elevii, încă din timpul anului școlar, au manifestat un interes crescut pentru procesele tehnologice de fabricație a diferitelor piese, au cerut explicații asupra diferitelor metode de lucru, au cercetat bibliotecile școlilor și ale clubului pentru a găsi lucrări cu caracter tehnic și științific care să-i poată lămuri asupra activității din uzine. În atelierele „Griviția Roșie", elevii care fac practică au fost atrași de metodele de tăiere rapidă

[10] „Scînteia tineretului", anul IV, seria II, nr. 3121.

[11] Din notele de observație puse la dispoziție de tov. *Magdalena Livezeanu*, cercetătoare la Institutul de psihologie al Academiei R.P.R.

la strung. Muncitorii și maiștrii le-au arătat că secretul stă în geometria cuțitului. Elevii au căutat să adîncească diferite noțiuni de geometrie pentru a înțelege științific fenomenele întîlnite.

Preocupări asemănătoare se citează și la elevii școlilor medii din Galați și Tr. Severin, cu privire la tehnica construirii navelor, și la elevii din Bîrlad care au făcut practica în atelierele fabricii de rulmenți.

Acest interes a determinat conducerile multor fabrici și uzine să organizeze pentru elevi cursuri predate de ingineri și de tehnicieni, cum s-au făcut la atelierele „Grivița Roșie", la uzinele „Steaua Roșie" din București etc. [12]

Efectul muncii în atelierele școlare se observă în interesul crescut pentru obiectele din ciclul politehnic: fizica, chimia, matematicile și sportul, mai slab, la oraș, față de științele naturale și numai în cazuri mai rare către filologie, istorie și artă dramatică.

Și în ce privește orientarea profesională, munca în atelierele școlare este determinantă. La întrebarea pusă de un cercetător: „Ce profesie ți-ar plăcea să alegi?" — din 113 elevi din clasa a X-a a Școlii medii nr. 17, chestionați, 69% au indicat profesiuni tehnice (ingineri, tehnicieni, muncitori) și 31% alte profesiuni. Un elev dorește să prelungească activitatea practică în fabrică pentru a învăța efectiv meseria, altul preferă munca din atelier celei din clasă, un al treilea preferă strungăria altei profesiuni sedentare și plicticoase, al patrulea, cu deosebit talent pentru sculptură, e convins că, învățînd bine strungăria, se pregătește pentru sculptură. [13]

În vorbele elevilor, se constată un fel nou de a înțelege munca și rostul lor în activitatea societății: „Avem aproape 140 de zile muncă, spune elevul Mihai Caraman din satul dobrogean Beidaud. Aci, gospodăria agricolă colectivă „Gheorghe Doja" a dat în grija elevilor, potrivit îndrumării Comitetului regional de partid din Constanța, un lot în suprafață de 7 ha, pe care elevii cultivă grîu, orz, ovăz, porumb și floarea-soarelui". „Eu știu cum se face o răsadniță caldă...", spune cu mîndrie eleva Maria Gheorghe de la aceeași școală, părinților săi.

„Sîntem, cum s-ar spune, o adevărată școală de cadre pentru gospodăria colectivă", subliniază tov. director Virgil Podaru. „Brigadierii din școala noastră participă la ședințele consiliului de conducere al gospodăriei, stabilesc sarcinile zilei cu ajutorul colectiviștilor". [14]

Hotărîrea C.C. al P.C.U.S. și a Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., cu privire la extinderea autodeservirii în școli, a stîrnit un ecou puternic și în școlile noastre. La inițiativa comitetului U.T.M. din Școala medie nr. 4 din Craiova, s-a introdus atît în școală, cît și în internat, sistemul autodeservirii. Elevii și elevele își gospodăresc singuri dormitoarele și clasele, veghează la păstrarea curățeniei și la menținerea ordinei. Clasele și dormitoarele sînt pavoazate și împodobite cu mult gust. Elevele din clasele mai mari au antrenat și pe elevele din clasele mai mici și dau sprijin la pre-

[12] „Gazeta Învățămîntului", anul XI, nr. 518.
[13] „Gazeta Învățămîntului", anul XI, nr. 524.
[14] *Aurelia Golianu:* Învățătura și viața — „Scînteia", anul XXVIII, nr. 4553.

pararea mîncării și la servitul mesei. Ele iau în primire alimentele, supraveghează cum se prepară mîncarea, dau ajutor la bucătărie. În sala de mese, elevele se servesc singure. Utemiștii și elevii au făcut sute de ore de muncă patriotică pentru amenajarea celor trei parcuri din jurul școlii. Elevii și elevele lucrează în plus cele 6 hectare de grădină, gospodăria anexă a școlii, efectuează muncile necesare în livada școlii, îngrijesc de cei 235 de porci și 65 de purcei ai gospodăriei, pe care îi hrănesc cu resturile ce rămîn de la cantina școlii, aducînd în felul acesta importante economii școlii. [15]

Iată forme variate de muncă legată de scopurile vieții elevilor înșiși, pe de o parte, și de scopurile vieții sociale pe de alta. O adevărată școală a muncii se înfiripă în cadrul școlii de cultură generală, ca bază de cultură, ca mijloc de educație și ca pregătire pentru viață. Mijloc de educație comunistă, munca productivă formează și întărește convingeri care implică răspunderi față de colectivul școlar, dar și față de cel familial și social. Prin lărgirea experienței elevilor, conștiința lor se dezvoltă, sentimentul demnității lor personale se trezește, căpătînd totodată un sens colectiv: interesul societății, al țării. Elevul nu mai este un ins, ținut la limitele copilăriei sau adolescenței sale, ci părtaș la efortul social, în toiul acțiunilor de mari perspective.

Atitudinea sa față de muncă, în aceste condiții, se definește ca o luare de poziție conștientă față de dezvoltarea istoriei patriei. Ea nu este declarativă, ci se manifestă în acțiuni organizate după un anumit plan, la care conștiința elevului aderă în mod deliberat. Elevul se integrează ca membru într-o echipă fie ea brigadă de muncă patriotică, fie grupă de lucru într-un atelier, sau pe terenul unei gospodării cu sarcini, norme și termen. Simțul său de răspundere se formează în contact cu realitatea care nu cruță. Nu slabă a fost surprinderea unui grup de eleve care făceau practică într-o gospodărie colectivă cînd li s-a comunicat, după cîteva zile, că rezultatul muncii lor pe ziua-muncă nu acoperea nici costul mîncării ce o primeau la cantina gospodăriei. Ritmul muncii s-a schimbat deodată și grija pentru produs s-a adîncit. Amorul propriu al fiecărei eleve s-a îmbinat cu preocuparea pentru demnitatea grupului, pentru cinstea școlii și cu tendința încordată, de a da muncii lor nivelul obișnuit gospodăriei.

În exercițiul muncii cu norme și termen, întreaga ființă a elevului se aplică sarcinilor produsului, iar conștiința sa se maturizează cu orice produs finit. Metodele de lucru, procedeele înaintate, tehnicitatea mai mare, nu mai sînt noțiuni abstracte, ci mijloace sigure de luptă împotriva minutului ce s-ar putea pierde și al piesei ce nu trebuie rebutată. Valoarea socială a produsului îi întărește încrederea că, prin munca sa, contribuie efectiv la creșterea bunurilor pentru societate, că este egal îndreptățit să descopere în producția generală partea sa de efort.

În jocul viu de forțe ale tinereții, această conștiință se transformă în elan, dacă munca este bine organizată și mai ales chibzuit condusă. În special atitudinea cadrelor didactice este îndeaproape urmărită de elevi.

---

[15] *Ion Teoharide:* Cum gospodărim școala — „Scînteia tineretului", anul XV, nr. 3121.

Ochii elevilor se îndreaptă neîncetat spre educatorii lor. Este de neapărată necesitate ca elevii, în transformarea conștiinței lor și pentru adoptarea unei atitudini noi față de muncă, să găsească alături pe educatori. Rolul învățătorilor și al profesorilor de la specialitățile din ciclul politehnic nu se mai poate limita la sarcina de a instrui pe elevi în timpul practicii. Ei trebuie să participe direct la muncă. Aceasta va constitui un puternic stimulent în muncă pentru elevi.[16] Activitatea de la catedră trebuie să se prelungească în cea din fabrică sau de pe ogoarele gospodăriilor de stat sau colective. O atitudine nouă față de muncă a elevilor reclamă imperios o atitudine nouă față de muncă a educatorilor înșiși.

Lenin, vorbind despre rolul social al învățătorului, spunea: „Armata învățătorilor și a profesorilor trebuie să-și pună sarcini culturale gigantice și, în primul rînd, trebuie să devină armata principală a învățămîntului socialist". „Insă" — continuă Lenin — „nu te poți limita la cadrul îngust al activității didactice. Cadrele didactice trebuie să se contopească cu întreaga masă muncitoare care luptă. Sarcina pedagogiei este de a lega activitatea didactică de sarcina organizării socialiste a societății".[17]

Educația prin muncă ocupă un loc important în formarea elevilor în spiritul moralei comuniste. Atitudinea nouă în muncă, pe care o dovedesc numeroasele manifestări ale tineretului nostru școlar în munca patriotică desfășurată anul acesta în proporții de masă și în practica elevilor în ateliere, în fabrici și pe ogoarele gospodăriilor agricole, dezvoltă în conștiință acele trăsături morale care caracterizează pe omul de tip nou: dragostea față de muncă, perseverență în atingerea scopului urmărit, dîrzenie în învingerea piedicilor, punctualitatea, activitatea rațională, sistematică, planificată, dominată de o stăpînire de sine, de o disciplină conștientă, bărbăție, simț de răspundere față de sine și față de colectiv și conștiința datoriei față de patrie și față de societate, devotament față de Partid și atașament pentru clasa muncitoare și pentru cauza construcției socialismului. În complexul de forțe care alcătuiesc o personalitate umană, munca pune consecvență și unitate. Munca dezvoltă acele aptitudini care fac din amplitudinea efortului semnul corectitudinii și al demnității umane. Nu risipă de vorbe și de gesturi, ci concentrare adîncă asupra sarcinii acceptate în deplină cunoaștere a valorii ei sociale.

La toate acestea, tineretul adaugă înflăcărarea, entuziasmul vîrstei. Dacă deprinderile sale de muncă sînt susținute de convingeri stabile, elevul va deveni exigent cu sine și cu semenii săi. Neînduplecat față de abateri el va adopta conduita omului de caracter, stăpîn pe sine, care nu se lasă pradă imboldurilor neprincipiale.

O atitudine nouă și justă față de muncă înseamnă poarta deschisă pentru întîmpinarea acestui om nou.

Elanul constructiv al muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor din întreprinderi și de pe ogoare se datorește educației lor în spiritul moralei comuniste, creșterii conștiinței și a simțului lor de răspundere socială.

[16] *Ion Lungu*, directorul Școlii medii nr. 3, Constanța: Elevii vor executa lucrări variate — „Gazeta învățămîntului", Anul XV, nr. 520.

[17] *V. I. Lenin:* Opere, vol. 27, ediția a 4-a, pag. 433 (ediția rom.).

Factorul om rămîne determinant în dezvoltarea activității economice și sociale și de aceea, Partidul pune un interes deosebit pentru educația oamenilor muncii și, în special, pentru educația tineretului.

„Este necesar", spunea tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej la cel de-al doilea Congres al Uniunii Tineretului Muncitor din 1956, „să fie folosite toate mijloacele de educație pentru a sădi în rîndurile tinerilor calitățile înalte ale omului nou, luptător pentru socialism, cinstea și sinceritatea, curajul și spiritul de sacrificiu pentru apărarea patriei și a cuceririlor revoluționare ale poporului, capacitatea de a pune, întotdeauna, mai presus de orice interesele generale."

НОВОЕ ОТНОШЕНИЕ К ТРУДУ — ОСНОВНОЙ ФАКТОР ВОСПИТАНИЯ ЧЕЛОВЕКА НОВОГО ТИПА

(Резюме)

В условиях построения социализма в Румынской Народной Республике произошли значительные изменения и в сознании людей. Все больше развился интерес к общим вопросам общества. Новый человек освобожденный от личной собственности располагает большими возможностями и способен на жертву для построения и защиты социалистического общества.

В содержании статьи, на основе прошедших фактов в нашей школе, в течение пятнадцати лет автор анализирует отдельные воспитательные аспекты, как результат направления учебного и воспитательного процесса из которых вытекают этапы через которые прошел процесс формирования сознания людей в нашем обществе.

LA NOUVELLE ATTITUDE DE TRAVAIL, FACTEUR ESSENTIEL POUR L'ÉDUCATION DE L'HOMME NOUVEAU

(Résumé)

Dans les conditions de l'édification du socialisme dans la R.P.R., il s'est produit aussi d'importants changements dans la conscience des hommes. L'intérêt envers les problèmes généraux de la société s'est accru toujours davantage. L'homme nouveau, libéré des limites de la propriété privée, dispose de grandes possibilités et il est capable de se sacrifier pour la construction et la défense de la société socialiste.

Dans le contenu de l'article, l'auteur analyse — à l'aide de faits qui se sont produits dans notre enseignement, pendant les 15 dernières années — divers aspect éducatifs, en tant que résultat de l'orientation du processus d'enseignement et d'éducation, d'où il ressort les étapes parcourues par le processus de formation de la conscience des hommes dans notre société.

ÎNVĂȚĂMÎNTUL ȘI CULTURA NAȚIONALITĂȚILOR CONLOCUITOARE DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ, APLICARE CONSECVENTĂ A ÎNVĂȚĂTURII MARXIST-LENINISTE DE CĂTRE P.M.R.

Prof. univ. *I. DEMETER*
Prorector al Universității „Babeș-Bolyai" — Cluj

Eliberarea patriei noastre de sub jugul fascist marchează o cotitură de importanță istorică și în dezvoltarea culturii și a învățămîntului minorităților naționale din țară. Al treilea imperiu și sateliții lui din Europa Centrală, ca regimuri politice ale celui mai hrăpăreț și agresiv imperialism, s-au caracterizat între altele și printr-o discriminare și ierarhie națională și rasială sălbatică.

Zdrobirea mașinii militare și politice a dictaturii fasciste a trebuit să însemne o lovitură gravă și pentru politica urii și a discriminării dintre „Herrenvolk" și națiunile „înapoiate", dintre națiunile mari și cele minoritare. Importanța eliberării patriei de către armata sovietică pentru victoria politicii naționale democratice, socialiste, și-a găsit expresie chiar și în convenția de armistițiu, primul act de restabilire a păcii dintre Romînia și țările aliate reprezentate de Uniunea Sovietică. În virtutea 'art. 6 al armistițiului, guvernul romîn și-a luat obligația să desființeze toate măsurile de discriminare rasială sau națională și să elibereze toate persoanele deținute fie pentru manifestări de simpatie față de puterile aliate, fie pentru apartenența lor națională sau etnică.

Sprijinindu-se pe condițiile istorice interne și externe favorabile, create de victoria armatei sovietice, forțele democratice din țară, sub conducerea Partidului Comunist Romîn, au reușit într-un timp relativ scurt să lichideze urmele directe ale metodelor de guvernare fascistă. Ca urmare a luptelor revoluționare, organizate și conduse de partid, rînd pe rînd au fost abrogate toate legile și măsurile discriminatorii, deschizîndu-se drumul spre trecerea la treapta înaltă a politicii naționale marxist-leniniste.

Evenimentele din primii ani care au urmat după actul măreț de la 23 August 1944 au demonstrat că rezolvarea problemei naționale nu se poate concepe fără rezolvarea din temelii a problemei sociale. După cum se subliniază în literatura marxist-leninistă, contradicțiile naționale, privilegiile și discriminările naționale sau rasiale nu sînt decît simptomele unor

contradicții mai adînci, ale contradicțiilor fundamentale dintre capital și muncă, izvorîte din caracterul exploatării capitaliste. Zdrobirea fascismului, a unuia dintre regimurile politice burgheze, este doar primul pas — dar fără îndoială este un pas hotărîtor — pe drumul care poate să ducă popoarele la o conviețuire tovărășească, la înfrățirea și unirea lor politică socialistă. Rezolvarea deplină, socialistă, a problemei naționale presupune stîrpirea din rădăcini a oricărui fel de exploatare a omului de către om și înlocuirea relațiilor sociale de exploatare cu relații sociale de colaborare și de ajutor reciproc. De aceea popoarele subjugate constituiau totdeauna una din principalele rezerve ale mișcărilor proletare, revoluționare, antifasciste.

Drept dovadă a legăturii directe dintre orînduirea capitalistă și politica de asuprire națională, îndată după înfrîngerea forțelor militare și politice fasciste s-au activizat și au ieșit în prima linie celelalte partide și clici burgheze. Bucurîndu-se de sprijinul direct din partea monarhiei, puternic bastion al feudalismului și al reacțiunii contemporane, și din partea unor cercuri imperialiste externe, aceste grupări politice burgheze au reușit să frîneze cîtva timp dezvoltarea revoluției și să încurajeze șovinismul. În rîndurile minorităților din țară, naționalismul s-a manifestat în special prin tendințe de izolare, prin propagarea neîncrederii față de perspectivele rezolvării democratice a problemei naționale sau chiar prin refuzul de a colabora cu masele de altă naționalitate. Victoria decisivă asupra principalelor linii de atac ale naționalismului a devenit posibilă abia după loviturile puternice date orînduirii capitaliste, prin cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare și prin naționalizarea succesivă a principalelor mijloace de producție. Repercusiunile acestor cotituri asupra dezvoltării raporturilor dintre naționalitățile conlocuitoare au dovedit încă o dată că problema națională este și trebuie să fie subordonată luptelor de clasă și că rezolvarea acestei probleme este direct și indisolubil legată de cauza democrației și a socialismului. Rezoluția Biroului politic al C.C. al P.M.R., dată în 1948, cu privire la chestiunea națională, sublinia — și pe baza unor experiențe proprii recente — că rezolvarea acestei probleme este o sarcină de seamă a politicii proletariatului. Această rezoluție reamintește și accentuează teza marxist-leninistă, după care chestiunea națională trebuie privită în legătură cu sarcinile ce stau în fața clasei muncitoare și că ea se subordonează totdeauna sarcinii principale a clasei muncitoare: desființarea exploatării capitaliste și instaurarea orînduirii socialiste... Cucerind puterea, proletariatul, condus de partidul său marxist-leninist, duce consecvent pînă la capăt politica de eliberare națională, plecînd de la principiul că nu poate fi liber un popor care asuprește alte popoare.

Poziția fermă și lupta perseverentă a clasei noastre muncitoare, privind înțelegerea și rezolvarea marxist-leninistă a problemei naționale, se bazează și pe lungi și eroice tradiții. Este îndeobște cunoscut că, în Romînia burghezo-moșierească, Partidul Comunist Romîn a fost singurul partid care a dus o luptă consecventă pentru soluționarea democratică a chestiunii naționale. După cum se accentuează și în rezoluția din 1948: din primul moment al existenței sale, P.C.R. a fixat ca o sarcină de bază a partidului lupta împotriva asupririi naționale, pentru egalitatea completă în

drepturi din punct de vedere economic, politic și cultural a naționalităților conlocuitoare.

„Asuprirea națională, practicată de clasele conducătoare, a ușurat însăși exploatarea și asuprirea maselor muncitoare ale poporului romîn; a slăbit rezistența poporului și a înlesnit astfel trădarea fasciștilor romîni, care au împins țara în brațele imperialismului hitlerist german." [1]

„Partidul Comunist Romîn n-a admis nici un fel de compromis în chestiunea națională și a mers cu hotărîre împotriva curentului șovinist alimentat și susținut de partidele burgheze. Această principialitate marxist-leninistă a permis partidului să pună bazele unei trainice conviețuiri frățești între poporul romîn și naționalitățile conlocuitoare." [2]

După cucerirea puterii de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, această politică a partidului a devenit o politică de stat, bucurîndu-se de toate mijloacele de ocrotire și de dezvoltare pe care poate să le asigure aparatul de stat. „Statul romîn democrat-popular, stat unitar, suveran și independent — prevede art. 17 pct. g din Constituție — asigură dezvoltarea culturii poporului romîn și a culturii minorității naționale, socialistă în conținut, națională în formă". Prin art. 81 al Constituției se asigură oamenilor muncii, cetățeni ai Republicii Populare Romîne, fără deosebire de naționalitate sau rasă, deplina egalitate în drepturi în toate domeniile vieții economice, politice și culturale. Orice fel de îngrădire directă sau indirectă a drepturilor oamenilor muncii, cetățeni ai Republicii Populare Romîne, stabilirea de privilegii directe sau indirecte pe temeiul rasei sau naționalității căreia le aparțin cetățenii, orice manifestare de șovinism, ură de rasă, ură națională sau propagandă naționalist-șovină este pedepsită de lege. Pentru prima oară în istoria țării, șovinismul și în general orice acțiune de ură și de discriminare națională sau rasială a devenit, din principiu dominant și supralicitat de diferitele partide politice, infracțiune ordinară pedepsită corespunzător prin dispozițiunile Codului Penal. Codul Penal prevede sancțiuni grave împotriva aceluia care prin viu grai, prin scris, sau prin alte mijloace de manifestare, atinge în orice mod, pe motiv de rasă, limbă, cult sau religie, onoarea sau prestigiul unei naționalități conlocuitoare sau unei persoane. În virtutea art. 327 bis se pedepsește la fel și acela care aplică, sau contribuie la aplicarea unor tratamente diferențiale pe temeiul de rasă, limbă, religie sau naționalitate, cu ocazia angajării în funcții publice sau particulare sau în exercitarea unor asemenea funcții, precum și în orice alte împrejurări.

Unul din aspectele principale ale egalității în drepturi ale cetățenilor este asigurarea învățămîntului și a dezvoltării culturale fără deosebire de rasă, de limbă, de sex sau naționalitate. Constituția din 1952 nu în zadar consacră separat, ca un principiu fundamental al orînduirii de stat democrat-popular și ca un drept fundamental cetățenesc asigurarea pentru minoritățile naționale a folosirii libere a limbii materne, învățămîntul de toate gradele în limba maternă, cărți, ziare și teatre în limba maternă. Conform prevederilor art. 82 din Constituție, în raioanele locuite și de populații de

[1] Rezoluții și hotărîri ale C.C. al P.M.R., 1948—1950, vol. I.
[2] Ibidem.

altă naționalitate decît cea romînă, toate organele și instituțiile vor folosi oral și scris și limba naționalităților respective și vor face numiri de funcționari din rîndul naționalităților respective sau al altor localnici care cunosc limba și felul de trai al populației locale.

Ar fi desigur o vedere îngustă de a considera limba ca un scop în sine și de a o ridica deasupra esenței și scopurilor pe care le servește. Indiferent de limbă, prin care ne exprimăm convingerile, năzuințele și sentimentele, toți sîntem și trebuie să fim indisolubil uniți în gîndul și în străduința de a lichida orice rămășiță a trecutului exploatator, odios, de a construi o societate bazată pe interese comune, pe colaborare și respect reciproc. Pe acest drum trebuie să înlăturăm și să evităm tot ceea ce poate să provoace disensiuni, să ne abată atenția de la esența istoriei actuale și care poate să servească, să încurajeze dușmanul comun al oamenilor muncii.

Plecînd de la aceste considerente, P.M.R. și guvernul R.P.R. au acordat o mare atenție problemelor culturii și învățămîntului minorităților naționale. Această atenție s-a dovedit foarte utilă și din punctul de vedere al valorificării și dezvoltării pe mai departe, pe o treaptă mai înaltă, a tradițiilor culturale progresiste, precum și în vederea ridicării maselor largi populare la nivelul culturii celei mai avansate. Prioritatea conținutului, a esenței față de formă s-a reliefat de exemplu în 1948, cu ocazia etatizării școlilor confesionale. Cu acest prilej unele elemente mic-burgheze înapoiate, instigate de cercuri clericale reacționare, au încercat să prezinte etatizarea școlilor drept o măsură vătămătoare pentru dezvoltarea culturii și a învățămîntului unor naționalități conlocuitoare. Dar această agitație, care țintea înjghebarea unei unități naționale neprincipiale, cu conținut retrograd, n-a avut nici un ecou. Masele maghiare, germane și de alte naționalități, a căror școlarizare era organizată mai mult pe tradiții confesionale, au respins categoric uneltirile reacționare, salutînd și sprijinind cu însuflețire reformele aduse în spirit progresist.

Balanța din ultimii 15 ani a dezvoltării culturii și învățămîntului minorităților naționale se încheie cu rezultate bogate atît din punctul de vedere al conținutului, cît și din punctul de vedere al dreptului de a folosi liber limba maternă. Aceasta este o dezvoltare adînc progresistă, întemeiată pe tradițiile cele mai valoroase ale popoarelor respective și ale clasei muncitoare în general. Învățămîntul și cultura nouă a minorităților naționale sînt adînc pătrunse de mărețele principii ale ideologiei marxist-leniniste, urmărind sub îndrumarea P.M.R. obiectivele înălțătoare ale construirii societății socialiste. Tineretul maghiar din patria noastră crește cu aceleași idealuri și aceleași sentimente, cu aceeași dragoste de țară și de popor, ca și tineretul romîn. În școlile cu limba de predare maghiară, sau de altă naționalitate, tinerii învață să pună deasupra tuturor atașamentul lor față de cauza socialismului, față de partidul eroic al clasei muncitoare, față de unitatea oamenilor muncii indiferent de naționalitate, limbă sau de rasă, în spiritul internaționalismului proletar, față de eroii și martirii luptelor de eliberare. Acești tineri știu să distingă între elementele pozitive și negative ale trecutului, să refuze și să condamne orice încercare de a se călca grădina frumoasă și bogată socialistă a oamenilor muncii eliberați de

exploatare și de asuprire politică socială capitalistă. Tineretul maghiar și de altă naționalitate studiază, alături de operele marilor creatori romîni, ruși, francezi, germani, englezi etc. și marile realizări și creații științifice ale propriilor lor popoare. Marx, Engels, Lenin, Pușkin, Eminescu, Petöfy, Ady, Coșbuc, Beethoven, Liszt, Bartok, Enescu, mari creatori și personalități istorice, reprezintă pentru oricare tînăr al școlii noastre de tip nou un material comun de studiu și de admirație.

Școlile cu limba de predare a minorităților naționale n-au fost, în cei 15 ani, singurele instituții în care puteau să studieze copiii populației respective. În urma lichidării discriminărilor naționale și rasiale și cu ajutorul continuu al partidului și al organizațiilor de tineret, tinerii din rîndurile minorităților naționale s-au bucurat și de posibilitatea de a studia în școlile cu limba de predare a majorității populației. În rîndurile populației maghiare și germane s-a putut observa un interes deosebit și un acces crescînd pentru școlile superioare tehnice. Paralel cu lărgirea acestui curent și a acestei posibilități s-au creat școli de diferite grade în care s-a predat în limbile minorităților naționale. Astfel de pildă, în anul școlar 1957—1958 au funcționat 2023 școli și 388 secții de ciclu I și II școli elementare și medii, precum și grădinițe de copii în limbile celor 15 minorități naționale, cu 219 612 elevi, din care 171 919 elevi erau cu limba maternă maghiară. (Din acest număr de școli, în limba minorităților naționale, în afară de cele cu limba de predare maghiară, sînt cu limba de predare: germană, ucraineană, rusă, sîrbă, slovacă, tătară, turcă, idiș și altele). Există, de asemenea, 22 școli și 65 secții de școli pedagogice, tehnice și profesionale în limbile germană, maghiară și sîrbă. La Universitatea „C. I. Parhon" s-au înființat catedre de limba și literatura germană, rusă, ucraineană, sîrbă, slovacă, bulgară, cehă, polonă și maghiară. S-a înființat cîte o facultate de limba și literatura germană și sîrbă la Institutul pedagogic din Timișoara.

Necesitățile acestor școli în privința manualelor au fost în mare parte acoperite. Copiii minorității naționale maghiare din școlile medii și superioare cu limba de predare romînă pot da examenele de admitere în limba maternă.

Respectul față de trecutul progresist al minorităților naționale se oglindește și în faptul că la numeroase școli medii li s-au atribuit nume de mari personalități istorice și culturale ca: Kölcsei Ferenc, Arany Janos, Ady Endre, Bolyai Farkas, Lenau, Komensky, Brassai Sandel etc.

În R.P.R. funcționează 17 teatre, 2 opere și un ansamblu popular în limba naționalităților conlocuitoare, din care 6 teatre, o operă și un ansamblu popular sînt maghiare. Patru studiouri de radio difuzează emisiuni în limbile maghiară și germană. Apar zilnic: 1 ziar central, 6 ziare regionale și mai multe ziare în limba altor minorități naționale. Mai apar în limba maghiară 11 reviste și publicații săptămînale, precum și comunicări universitare. În total apar 21 reviste în limbile minorităților naționale, într-un tiraj de 2.278 000 și 20 de ziare într-un tiraj de 89 992 000.

Întrucît învățămîntul socialist al minorităților naționale s-a dezvoltat în luptă directă cu fascismul și față de moștenirea unei asupriri naționale sălbatice, în prima perioadă a acestei dezvoltări accentul s-a pus mai mult

pe asigurarea folosirii în școli a limbii materne a minorităților. Revoluția culturală socialistă însă nu se poate limita numai la acest aspect al conviețuirii popoarelor. Egalitatea nu este decît una din cerințele conviețuirii și colaborării socialiste ale oamenilor muncii de diferite naționalități. Eliberați din cătușele orînduirii capitaliste, caracterizată prin exploatare, privilegii și discriminări, oamenii muncii, deveniți egali, trebuie să găsească căile care să ducă la strîngerea legăturilor, la cimentarea și dezvoltarea mai departe a unității lor politice și morale. Egalitatea ruptă de străduința de a întări unitatea duce inevitabil la interpretarea unilaterală și îngustă a problemei naționale și promovează tendințele de izolare în rîndurile naționalităților minoritare. Egalitatea — condiție indispensabilă a încrederii reciproce — este numai un prim pas, care trebuie să-și dea roadele și în fermitatea și dezvoltarea unității lor.

Acest sens, sensul complet al internaționalismului proletar, al învățăturii marxist-leniniste a problemei naționale, apare clar, fără oscilațiuni, în întreaga linie a P.M.R. și în toate documentele partidului date în problemele raporturilor dintre poporul romîn și minoritățile naționale. Explicînd necesitatea creării Regiunii Autonome Maghiare, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej relevă că ea „...va întări considerabil statul romîn democrat-popular, așezînd pe baze trainice conviețuirea frățească între poporul romîn și minoritatea națională maghiară, va duce la lichidarea ultimelor rămășițe de neîncredere între ele, cultivată în trecut de moșierii și capitaliștii romîni și maghiari în scopul subjugării și exploatării sălbatice a tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate, va întări și dezvolta unitatea de luptă a oamenilor muncii romîni, maghiari și de alte naționalități în construirea socialismului, va mări forța lor combativă împotriva pozițiilor economice și ideologice ale claselor exploatatoare, va întări hotărîrea lor în lupta pentru apărarea patriei comune, Republica Populară Romînă, pentru apărarea păcii" [3]

Înfăptuindu-se egalitatea dintre toți cetățenii, indiferent de naționalitate și de limbă, s-au putut lua măsuri mai hotărîte în vederea îndepărtării din învățămîntul universitar și mediu a acelor forme de organizare care încă îi separau pe tinerii maghiari și de alte naționalități de tineretul romîn. Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, în cuvîntarea sa la cea de-a doua Conferință pe țară a Uniunii Asociațiilor Studențești din R.P.R., care și-a desfășurat lucrările între 19—22 februarie 1959, spunea: „Consider că mai avem de urmărit ca școala noastră să contribuie în tot mai mare măsură la întărirea frăției între tinerii de toate naționalitățile, pentru ca tineretul nostru studios, fără deosebire de naționalitate, să învețe și să trăiască împreună, să desfășoare laolaltă activitatea obștească și culturală".

Ca urmare a aplicării învățăturii partidului, în luna iunie a.c. a avut loc unificarea universităților „Babeș" și „Bolyai" din Cluj într-o singură și puternică universitate.

[3] Gh. Gheorghiu-Dej, Raport asupra proiectului de Constituție a Republicii Populare Romîne, pag. 25.

În unificarea universităților din Cluj și a școlilor medii s-a ținut seama de necesitatea ca tineretul școlar provenit din rîndurile naționalităților conlocuitoare să-și însușească mai bine limba romînă, limba și cultura majorității covîrșitoare a populației din patria noastră.

Dar fiindcă limba romînă este principalul mijloc de legătură dintre poporul romîn și alte naționalități, cunoașterea cît mai perfectă a acestei limbi va putea să contribuie la cunoașterea reciprocă și la înfrățirea tinerilor de diferite naționalități. La fel, și tineretului romîn i se vor deschide posibilități sporite de a cunoaște și de a aprecia importanța și frumusețea înfrățirii cu tineretul naționalităților conlocuitoare din patria comună.

Această convingere a noastră, a tuturor membrilor corpului didactic și, în general, a intelectualilor din regiuni mixte este deja confirmată de o serie de experiențe proprii și recente. Se știe că, înainte de unificarea administrativă a universităților clujene, imediat după dezbaterile care au avut loc în februarie a. c. în Cluj, a fost realizată unificarea organizațiilor de partid, de U.T.M., de sindicat, a Asociației studențești, a căminelor și cantinelor de la cele două universități. În timpul relativ scurt care s-a scurs de la unificarea acestor organizații și instituții, tinerii studenți romîni și maghiari au avut prilejul să se cunoască mai bine, să lege prietenii mai strînse, să se ajute reciproc în munca profesională și obștească. Această unificare a prilejuit manifestarea profundelor sentimente de frăție care unesc pe studenții și cadrele didactice romîni și maghiari din Cluj. În raportul prezentat de comisia de pregătire a unificării, se subliniază, de asemenea, că unificarea celor două universități cu limbi de predare diferite, noua „Universitate Babeș-Bolyai reprezintă un mijloc de apropiere între tinerii de toate naționalitățile, de combatere a manifestărilor de izolare națională, a rămășițelor naționalist-șovine, de educare a studenților în spiritul patriotismului socialist și internaționalismului proletar".

Măsurile recente, luate de Ministerul Învățămîntului și Culturii în problema învățămîntului minorităților naționale, pun noi sarcini în fața corpului didactic care lucrează direct în regiuni cu populație mixtă, sau are în activitatea sa contingențe cu problemele învățămîntului și culturii minorităților.

Necesitatea de a îmbunătăți educația patriotică și internaționalistă a tineretului și a dezvolta mai mult unitatea politică a oamenilor muncii ridică pe linie de stat și pe linie politică o serie de probleme, care trebuie să fie discutate, aprofundate și rezolvate atît sub aspectul principial, cît și sub aspectul organizatoric. Spre a păstra în practică cu strictețe linia dreaptă a învățăturii marxist-leniniste, va trebui să sporească vigilența față de diferitele diversiuni naționaliste, prin care se încearcă și se va încerca să se creeze agitație și atmosferă de neîncredere.

Combătînd fără șovăire orice tentativă de a provoca disensiuni naționaliste, va trebui să ne aprofundăm în studierea teoretică a problemelor legate de școlarizarea și dezvoltarea culturii socialiste în rîndurile minorităților naționale și să ducem cu toții o muncă de educare mai susținută în spiritul internaționalismului proletar. Această muncă cere — pe lîngă

o activitate intensă și multilaterală — mult tact și multă răbdare, înțelegere, dragoste și mult simț istoric.

Față de complexitatea și greutățile sarcinilor care ne stau în față, avem o călăuză sigură și un izvor de forță și orientare de nesecat: învățătura, linia încercată și puterea de mobilizare nemărginită a partidului.

ОБРАЗОВАНИЕ И КУЛЬТУРА НАЦИОНАЛЬНОСТЕЙ РНР — ПОСЛЕДОВАТЕЛЬНОЕ ПРИМЕНЕНИЕ РУМЫНСКОЙ РАБОЧЕЙ ПАРТИИ МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКИХ ИДЕЙ

(Резюме)

В результате разрешения Румынской Рабочей партии национального вопроса в марксистско-ленинском духе, образование и культура национальностей РНР в течение 15 лет от освобождения нашей страны, достигли особого развития.

Автор статьи рассматривает отдельные аспекты этапа развития образования на языках национальностей и на убедительных примерах показывает существующее братство между трудящимися румынами и другими национальностями для осуществления общей цели:

Построение социализма в Румынской Народной Республике.

L'ENSEIGNEMENT ET LA CULTURE DES MINORITÉS NATIONALES DE LA R.P.R., APPLICATION CONSÉQUENTE DES IDÉES MARXISTES-LÉNINISTES, PAR LE PARTI OUVRIER ROUMAIN

(Résumé)

Comme une conséquence naturelle de la résolution du problème national par le Parti Ouvrier Roumain, selon l'esprit du marxisme-léninisme, l'enseignement et la culture dans la langue des minorités nationales de la République Populaire Roumaine ont pris — durant les quinze années écoulées depuis la libération de notre patrie — un essor jamais connu auparavant.

L'auteur de l'article y analyse divers aspects des étapes parcourues par le développement de l'enseignement dans la langue des minorités nationales, en illustrant à l'aide d'exemples concluants, la fraternité qui existe entre les travailleurs roumains et les travailleurs appartenant aux autres nationalités qui vivent sur le territoire de la R.P.R., en vue d'atteindre le même but: l'édification du socialisme dans notre patrie.

DEZVOLTAREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI PROFESIONAL ȘI TEHNIC DIN ȚARA NOASTRĂ STRÎNS LEGAT DE NEVOILE ECONOMIEI NAȚIONALE

Ing. VANGHELI MIȘICU
Consilier al Ministrului Învățămîntului și Culturii
și
Prof. FLOREA DANEȘ
Șef de serviciu în M.I.C.

O sumară privire asupra situației cursurilor de ucenici din țara noastră, dinainte de 23 August 1944, ne poate arăta nepăsarea păturii conducătoare pentru creșterea și formarea tinerilor muncitori.

Organizatoric, cele mai multe școli de ucenici aveau forma unor cursuri cu frecvență de 2—3 ori pe săptămînă, în orele de seară mai ales, după terminarea programului de muncă la întreprindere, unde ucenicii lucrau cot la cot cu muncitorii adulți și avînd aceeași durată zilnică de activitate ca și aceștia. Lipsite de localuri proprii, cele mai mult din aceste cursuri funcționau în condiții cu totul neprielnice, chiriașe nedorite și tolerate ale școlilor primare, unde aveau acces tîrziu, după orele de curs ale acestora, în săli neaerisite, nemăturate, neîncălzite. Ca bază materială, cursurile de ucenici nu aveau un material didactic propriu, posedau foarte puține rechizite, iar despre o preocupare pentru aceasta nici nu putea fi vorba, întrucît întregul personal de conducere al acestor școli — directorii școlii-gazdă — aveau în vedere interesele și cerințele școlii lor.

Conținutul învățămîntului profesional-muncitoresc, de asemenea, era departe de a contribui la ridicarea nivelului tehnic-științific al tinerilor muncitori. Planurile și programele școlare se limitau să repete unele cunoștințe (elementare) primite în școala primară, adăugînd la acestea puține cunoștințe speciale: de desen tehnic, studiul materialelor, mecanică, rezistența materialelor și organe de mașini. În ceea ce privește manualele didactice pentru această categorie de școli, aceeași condamnabilă nepăsare: un singur manual intitulat „Cartea ucenicului" cuprindea în el toate materiile de învățămînt ale acestor școli, nediferențiate pe meserii, pe pregătirea școlară de bază. De același manual se foloseau și lăcătușul mecanic, și ucenicul croitor sau cizmar, ca și cel din sectorul industriei lemnului.

Pregătirea practică profesională se făcea tot după vechiul sistem al „uceniciei la stăpîn", pe lîngă un mic meseriaș sau pe lîngă un lucrător din întreprinderile mari, fără nici o preocupare de însușirea sistematică a priceperilor și deprinderilor meseriei, ci după metoda numită pe drept „învățare a meseriei pe furate", adică din cele ce putea să înțeleagă și să-și însușească ucenicul singur, fără vreo explicație din partea meseriașului-patron sau a altor lucrători adulți. De altfel, o bună parte din îndelungatul timp de ucenicie se consuma în efectuarea de corvezi, de muncă necalificată, de slujire la muncile casnice-gospodărești ale stăpînului.

În ceea ce privește grija pentru dezvoltarea ucenicului, pentru formarea sa ca muncitor conștient, nici vorbă. Către meserie se îndreptau copiii oamenilor fără mijloace, muncitori și țărani săraci, fiind trimiși la patron pentru a despovăra familia și totodată pentru a-și face un rost în viață. Cei mai mulți ucenici erau găzduiți în încăperi insalubre, dormind pe jos sau pe vreo masă de lucru din atelier, fără așternut, și primeau o hrană insuficientă, prost pregătită — în general erau tratați neomenește.

În cîteva orașe mari, Ministerul Muncii și al Ocrotirilor Sociale construise cîte un cămin pentru ucenici și prevăzuse eventual, în cadrul acestuia, o școală de ucenici, dar nu exista nici aici vreo colaborare între școală și cămin, nu era organizat nici un atelier-școală, nici o îndrumare a pregătirii practice și, în general, nu exista nici o unitate de acțiune în procesul de instruire și de educare a ucenicilor.

Cadrele didactice, formate în cea mai mare parte din învățători de curs primar și numai în mică măsură din ingineri și profesori cu studii universitare, nu aveau nici o stabilitate în învățămîntul muncitoresc, nefiind constituite catedre, ci numai ore de curs. Numirea și menținerea lor la aceste școli atîrna de interesul politicianist al partidului de la putere de a-și recruta agenți electorali. Drept urmare, și calitatea muncii lor didactice se resimțea de această situație neplăcută, fiecare căutînd să fugă din acest învățămînt, să-și găsească loc la școlile de învățămînt teoretic.

Primele catedre în învățămîntul muncitoresc se formează în 1940, dar o situație convenabilă a cadrelor didactice din acest învățămînt nu se crease. Un corp didactic corespunzător, legat de învățămîntul profesional-muncitoresc, se constituie abia după reforma învățămîntului, în 1948.

Procesul de învățămînt în școlile de ucenici se desfășura greoi. În afară de faptul că ucenicii veneau la cursuri obosiți și deci cu mic randament, o bună parte din ei aveau o foarte slabă pregătire școlară. De aceea, cadrele didactice erau nevoite să facă mai întîi alfabetizarea multor elevi din școlile de ucenici și abia apoi să treacă la transmiterea cîtorva elementare cunoștințe de învățămînt profesional, și acelea la un nivel coborît.

Pentru a avea o privire de ansamblu asupra învățămîntului de pregătire a cadrelor muncitorești, dinainte de 23 August 1944, menționăm că, în afară de cursurile profesionale de ucenici arătate aici, mai existau și școli de meserii de diferite grade — elementare, medii și superioare — numite „școli de arte și meserii", care au suferit mereu transformări. În general, ele s-au îndepărtat din ce în ce mai mult de nevoile producției, de cerințele economice ale populației, transformîndu-se în așa-numitele „gimnazii și licee industriale". Școli cu caracter mai mult teoretic, ele n-au dezvoltat

interesul elevilor pentru munca în producţie, iar aceştia, date fiind condiţiile grele de muncă în regimul capitalist, se refugiau în rîndurile slujbaşilor de birou.

Gimnaziile şi liceele industriale, neputînd organiza pregătirea practică a elevilor în întreprinderi, nu reuşeau să dea cadre tehnice bine pregătite, care să poată organiza şi conduce procesul de producţie. De aceea, în multe sectoare, Romînia era tributară statelor capitaliste cu industria înaintată, nu numai în ce priveşte maşinile, utilajul, ci şi cadrele tehnice.

Aceasta este moştenirea grea, pe care o primeşte Republica Populară Romînă de la regimul burghezo-moşieresc, în care condiţiile de cruntă exploatare a clasei muncitoare şi a întregului popor de către burghezie şi moşierime nu permiteau ridicarea nivelului de trai şi nici de cultură al celor exploataţi.

Abia după eliberarea de sub jugul fascist, munca este considerată şi în ţara noastră, ca o chestiune de cinste şi de glorie, ca o necesitate de viaţă a tuturor oamenilor. Acum se creează condiţii prielnice pentru recunoaşterea muncitorului ca principal factor al statului democrat-popular, deci şi pentru ridicarea nivelului său de pregătire ştiinţifică şi tehnică.

O serie de măsuri organizatorice, precum şi noua orientare, izvorîtă din măreaţa învăţătură marxist-leninistă, dau învăţămîntului muncitoresc din ţara noastră, încă din primii ani ai puterii populare, un cadru nou, condiţii mai bune de funcţionare, în general posibilităţi de a se pregăti cadre muncitoreşti de nădejde, pentru nevoile economiei noastre. Avîntul revoluţionar al clasei muncitoare şi iniţiativa hotărîtă a Partidului ei au determinat şi dezvoltarea neîntîlnită pînă aici a învăţămîntului muncitoresc. Producţia însăşi urmînd să satisfacă de acum înainte nevoile mereu crescînde ale oamenilor muncii de la oraşe şi sate, iar nu poftele de cîştig ale burgheziei şi moşierimii, se dezvoltă într-un ritm vertiginos.

Această dezvoltare fără precedent a pus în acelaşi timp, cu un accent deosebit, problema pregătirii a tot mai numeroase cadre calificate, în măsură să contribuie activ la lupta pentru sporirea producţiei, pentru necontenita îmbunătăţire a nivelului de trai al celor ce muncesc.

Un eveniment deosebit în viaţa ţării noastre îl constituie reforma învăţămîntului din 1948, act important iniţiat de partid şi constituind piatra de hotar în dezvoltarea şcolii noastre. Reforma din 1948, ca şi toate hotărîrile şi măsurile luate ulterior pentru continua îmbunătăţire a învăţămîntului de toate gradele şi care fac parte din marea revoluţie culturală ce se desfăşoară cu succes, sub conducerea partidului, au adus, într-un timp relativ scurt, lichidarea tristei moşteniri a regimului trecut.

O atenţie deosebită a fost acordată de partid şi guvern pregătirii şi creşterii noilor cadre muncitoreşti şi tehnice. Pentru formarea în şcoli speciale a acestor cadre care să conducă economia noastră (tehnicieni, agronomi, ingineri), şi pentru ridicarea nivelului lor tehnico-ştiinţific, partidul a determinat o puternică acţiune de creştere a cadrelor necesare.

In grija purtată de partid şi guvern au fost luate măsuri care să asigure pregătirea unor cadre active, conştiente, ale construirii noii orînduiri sociale în patria noastră. Imaginea ucenicului neplătit, flămînd, zdrenţăros, bruscat şi batjocorit, a ucenicului care era nevoit să înveţe meseria „pe

furate", a dispărut pentru totdeauna. Mase tot mai mari de tineri sînt îndrumați spre noile școli, educați într-un spirit sănătos, pentru a deveni constructori harnici ai societății noi.

Pentru a ne da seama despre dezvoltarea învățămîntului profesional și tehnic în anii puterii populare, vom prezenta sumar diferitele tipuri de școli din acest învățămînt:

a) Școlile de ucenici, chiar din primul an după naționalizarea principalelor mijloace de producție, și-au sporit numărul cu peste 150%, dublîndu-și efectivul de elevi și ajungînd ca în 1958—1959 să crească cu 125% față de anul 1938/1939.

b) Școlile industriale, devenite în 1950 școli medii tehnice, au marcat de asemenea, în anii puterii populare, o creștere fără precedent. În primul an de aplicare a reformei învățămîntului, numărul acestor școli sporește cu 300% față de anul 1938/1939, iar efectivul de elevi cu peste 500%.

c) Școlile tehnice cu absolvenți ai școlii de cultură generală, continuînd din anul școlar 1955/1956 sarcinile școlilor medii tehnice, cunosc de asemenea o creștere importantă, reușind să cuprindă un număr apreciabil de tineri și să-și sporească chiar în primii doi ani efectivul cu peste 50%.

d) Școlile tehnice de maiștri, create în 1955 și-au sporit în decurs de doi ani efectivul lor cu peste 50%, reușind ca la finele anului școlar 1957/1958 să dea țării prima promoție de aproape 2000 de maiștri pentru producție.

Condițiile create de puterea populară pentru pregătirea noilor cadre de muncitori ridicați din punct de vedere politic, cultural și profesional, corespunzătoare nivelului tehnic al industriei noastre socialiste, nu pot suferi în nici un chip comparație cu sistemul uceniciei tineretului din regimul burghezo-moșieresc.

Hotărîrile de partid și guvern și legiuirile școlare, care au urmat reformei învățămîntului din 1948, sînt o dovadă a luptei continue pentru o orientare cît mai justă și pentru găsirea formelor celor mai corespunzătoare pe linia organizării învățămîntului profesional și tehnic.

O scurtă trecere în revistă a evoluției diferitelor tipuri și sisteme de școli pentru pregătirea cadrelor cerute de economia noastră națională, ne va arăta consecvența în aplicarea principiului de bază al învățămîntului nou din țara noastră, strînsa legătură cu viața, cu munca productivă, cu necesitățile concrete ale construirii socialismului.

In septembrie 1948, apare Decretul „Pentru organizarea și funcționarea învățămîntului profesional", prin care se înființează:

— școli profesionale cu durata de 2—3 ani, pentru tineret; și

— școli de calificare cu durata de 1—2 ani, pentru adulți.

Ca o subliniere necesară orientării acestor școli, decretul precizează la art. 5: „Învățămîntul în școlile profesionale este strîns legat de problemele producției". Școlile de ucenici existente se transformă în școli profesionale, numărul lor crește, iar organizarea, administrarea și conducerea acestora cad în sarcina departamentelor din ramurile de producție respective.

Se creează un corp didactic corespunzător din cadre tehnice de specialitate și profesori pentru diferite discipline de cultură generală; iar pentru coordonarea organizării și funcționării acestui învățămînt, pentru stabilirea

normelor generale privind conţinutul învăţămîntului profesional, precum şi pentru fixarea nomenclatorului meseriilor ce se vor pregăti prin şcolile profesionale, s-a constituit o comisie de coordonare a învăţămîntului profesional, compusă din reprezentanţii celor mai de seamă departamente interesate în problema pregătirii ucenicilor.

De remarcat că, pentru prima dată, se pune în această categorie de şcoli problema legării cunoştinţelor teoretice de cerinţele meseriei sau specialităţii. Programele şcolare, elaborate de diferitele ministere, caută să stabilească concordanţa între teorie şi practică în şcolile tutelate de ele, să introducă preocuparea pentru studiul disciplinelor tehnice specifice producţiei din sectorul respectiv.

In aceste şcoli şi în întreprinderi se creează condiţii pentru o pregătire mai temeinică a tineretului muncitor, pentru pregătirea muncitorilor calificaţi.

Datorită conducerii de către partid a întregii vieţi economice şi culturale, precum şi ajutorului frăţesc multilateral acordat de Uniunea Sovietică, are loc în scurt timp în ţara noastră o dezvoltare economică uriaşă, în toate sectoarele: industrie, transporturi, agricultură. Utilajul modern cu care a fost înzestrată industria, a făcut însă ca formele existente de pregătire a cadrelor calificate să nu mai corespundă ritmului de dezvoltare a economiei naţionale. Primul plan cincinal de dezvoltare a R.P.R. a pus problema pregătirii în mod organizat a noi rezerve de muncă, recrutate din tinerii muncitori de la oraşe şi sate.

In acest scop, Prezidiul Marii Adunări Naţionale a emis Decretul nr. 68 din 16 mai 1951, privind calificarea şi repartizarea rezervelor de muncă, prin care se precizează că pregătirea acestora se va face:

— în şcoli profesionale, cu o durată de pregătire de 2—3 ani, pentru tineri de 14—16 ani, absolvenţi ai şcolii de 7 ani;

— în şcoli de fabrici (S.F.U.), cu o durată de pregătire de 6—10 luni, pentru tineri cu vîrsta peste 16 ani, care se pregătesc direct în întreprindere.

Se creează astfel condiţii deosebite de şcolarizare tinerilor muncitori: localuri bune de şcoli, înzestrate cu cabinete şcolare, laboratoare şi ateliere de instructaj. Instruirea şi întreaga întreţinere a elevilor se suportă de stat, iar absolvenţii se repartizează în diversele sectoare de activitate ale întreprinderilor conform planului de stat aprobat de Consiliul de Miniştri. O atenţie specială se acordă acum înzestrării şcolilor profesionale cu manuale şi material didactic. Se editează numeroase cărţi şcolare pentru studiul diverselor materii de specialitate tehnică, între care multe traduceri ale manualelor puse la dispoziţie de Ministerul Rezervelor de Muncă din U.R.S.S. Se editează numeroase planşe tehnice pentru uzul acestor şcoli şi se manifestă preocuparea cadrelor didactice şi a conducerilor de şcoli profesionale, pentru studierea metodicilor de învăţămînt de specialitate tehnică şi de instruire practică. In această privinţă este folosită din plin experienţa sovietică în domeniul muncii metodice de perfecţionarea cadrelor didactice.

De remarcat este stăruinţa ce se pune acum pentru realizarea unei pregătiri cît mai complexe a elevilor din şcolile profesionale. Multe şcoli reuşesc să-şi organizeze ateliere de instructaj şi de producţie. Conţinutul învăţămîntului în şcolile profesionale se conturează şi mai mult: se alcă-

tuiesc programe școlare pentru tehnologia specialității și instruirea practică, căutînd să se realizeze o cît mai strînsă concordanță între acestea.

Educația comunistă a tineretului din școlile rezervelor de muncă, educația fizică, sportul, educația artistică, regimul corespunzător de muncă și de odihnă pentru acești elevi, sînt probleme care au constituit o preocupare serioasă a numeroase cadre didactice și de conducere. S-au organizat tabere de vară și de iarnă pentru odihna și reconfortarea tinerilor din școlile profesionale, în cele mai frumoase regiuni ale țării.

Pentru pregătirea viitorilor muncitori calificați s-au cheltuit din bugetul statului sume însemnate. Dar acestea au fost compensate prin numărul în creștere, an de an, al absolvenților acestor școli, care au completat nevoile de cadre ale uzinelor, șantierelor și agriculturii patriei noastre.

Mulți dintre tinerii absolvenți ai școlilor rezervelor de muncă au reușit ca, după intrarea lor în producție, să dobîndească, prin rezultatele muncii lor, titlul de fruntași în ramura respectivă. O serie de școli profesionale au obținut succese importante în creșterea și educarea noilor contingente de muncitori calificați.

În aducerea la îndeplinire a acestor sarcini s-au evidențiat școlile profesionale care au ținut o strînsă legătură cu întreprinderile de bază, care au crescut tineretul lor tot mai corespunzător cerințelor concrete ale fabricilor, șantierelor, ale locurilor de muncă respective. Printre acestea se menționează: școala profesională metalurgică „1 Mai"-Ploiești, Școala profesională siderurgică I.M.S.-Roman, Școala profesională feroviară nr. 21-București, S.F.U. Poiana-Cîmpina din sector petrolifer și altele.

O mare însemnătate în însușirea cunoștințelor tehnice profesionale o au orele de practică, instruirea elevilor direct la locul de muncă, după ce au primit cunoștințele de bază în atelierele-școală. Experiența acestor școli a arătat că numai în procesul de producție se poate realiza calificarea tînărului muncitor, acolo venind în contact nemijlocit cu realitatea vieții practice, cu problemele întreprinderii respective.

Pentru formarea cadrelor medii tehnice, vechile școli superioare de arte și meserii, sau liceele industriale, înființate de burghezie, fiind rupte de realitățile vieții, nu mai puteau pregăti tehnicienii de care se simte mult mai mare nevoie acum, în noile condiții economice ale țării noastre.

De aceea, printr-o Hotărîre a Consiliului de Miniștri se înființează în anul 1950 *învățămîntul mediu tehnic*, organizîndu-se numeroase școli pentru pregătirea tehnicienilor necesari industriei, transporturilor, agriculturii, sănătății și prevederilor sociale, școli medii de artă, de educație fizică și școli pedagogice pentru învățători și educatoare.

Dîndu-li-se un conținut de un nivel tehnico-științific, de cultură generală și cultură tehnică teoretică corespunzător rolului lor, școlile medii tehnice mai prevedeau în planurile lor de învățămînt 20—25% (din totalul orelor) și lucrări practice: în primii doi ani în laboratoarele și atelierele școlilor, iar în ultimii doi în producție.

Școlilor medii tehnice li s-au asigurat condiții bune de funcționare: localuri încăpătoare, bază materială-didactică potrivit nevoilor de pregătire teoretică și de specialitate, cadre didactice corespunzătoare.

Absolvenţilor de şcoli medii tehnice li se asigurau imediate posibilităţi de plasare în producţie, unde îi aşteptau numeroase întreprinderi noi ale primului nostru cincinal. In acelaşi timp, lor le era deschis drumul spre învăţămîntul superior, la cursurile de zi sau la facultăţile serale ori la cele fără frecvenţă.

In acest fel organizat după reforma învăţămîntului din 1948, învăţămîntul pentru pregătirea muncitorilor calificaţi şi a cadrelor medii tehnice a cunoscut un mare avînt în anii regimului democrat-popular. Pregătirea tineretului pentru a deveni folositor economiei naţionale, cetăţeni luminaţi ai Republicii Populare Romîne, preocupă îndeaproape forurile conducătoare de partid şi de stat. Datorită acestui sprijin deosebit, învăţămîntul profesional şi tehnic s-a dezvoltat an de an. Astfel, numai în anul 1954, statul a alocat suma de peste 675 milioane lei pentru reţeaua şcolilor profesionale şi a şcolilor medii tehnice şi pentru internatele acestor şcoli.

Afluenţa tinerilor de la sate şi oraşe către aceste şcoli marchează o creştere simţitoare. Luînd ca exemplu anul şcolar 1954/1955, ultimul an de funcţionare a şcolilor profesionale ale rezervelor de muncă şi a şcolilor medii tehnice, un număr de aproape 160 000 de elevi frecventau cele peste 550 şcoli organizate în acest scop, iar în cei doi ani precedenţi (1952/1953 şi 1953/1954), aceste şcoli au dat producţiei şi sectorului social-cultural aproape 100 000 muncitori calificaţi şi peste 37 000 tehnicieni.

Dar nevoile economiei naţionale, interesele creşterii necontenite a nivelului de viaţă şi cultură al oamenilor muncii de la oraşe şi sate cer să fie folosite la maximum instalaţiile perfecţionate, maşinile şi aparatajul modern cu care se înzestrează industria şi agricultura, metodele înaintate de muncă şi cuceririle ştiinţifice agrozootehnice să fie pe deplin introduse şi aplicate, astfel ca industria şi agricultura să dea populaţiei şi economiei naţionale produse cît mai multe, de calitate cît mai bună şi la un preţ din ce în ce mai redus.

Pentru aceasta însă ţara noastră are nevoie de cadre de înaltă calificare, de maiştri şi muncitori cu o temeinică pregătire, cu o bogată experienţă practică şi cu un larg orizont cultural, capabili să stăpînească pe deplin tehnica modernă şi să ridice productivitatea muncii şi calitatea produselor.

Faţă de aceste sarcini însă, cu toate succesele învăţămîntului profesional şi mediu tehnic, în organizarea acestuia au existat şi unele lipsuri şi rămîneri în urmă în pregătirea profesională a tinerilor faţă de ritmul accelerat al dezvoltării economiei naţionale. Aceste şcoli nu valorificau cît trebuie avantajele pe care le oferă instruirea practică la locul de muncă, direct în procesul de producţie din întreprinderi, şantiere de construcţie, S.M.T. şi G.A.S. Or se ştie că numai la locul de muncă cunoştinţele teoretice dobîndesc viaţă, iar viitorul muncitor calificat, viitorul tehnician sau maistru dobîndeşte îndemînarea tehnică şi experienţa practică şi organizatorică. Cele cîteva luni prevăzute pentru practica în producţie nu erau suficiente pentru însuşirea experienţei necesare. De aceea, tinerii absolvenţi repartizaţi în întreprinderi, şantiere etc. se integrau prea încet în procesul de producţie, necesitînd adesea o perioadă lungă de acomodare, iar uneori — din această

cauză — unii absolvenți, îndeosebi de la școlile medii tehnice, se mai îndreptau încă spre activități administrative.

De asemenea, nici școlile profesionale, nici școlile medii tehnice nu reușeau să asigure absolvenților o specialitate precisă, un anumit profil de pregătire profesională, ci le dădeau o specializare prea largă, care nu putea să corespundă profilului din întreprindere. Astfel, absolventul școlii medii tehnice de electrotehnică, trimis ca maistru în producție, constata că are cunoștințe prea generale și că, pentru a face față sarcinii sale, de-abia de atunci înainte trebuia să se specializeze într-o ramură a electrotehnicii ca să devină dintr-un „tehnician electrician" — cum arăta certificatul său de la școala medie tehnică — un „tehnician specialist de înaltă tensiune" sau „în mașini rotative electrice" etc., adică să-și dea seama concret de specificul fiecărei ramuri.

O altă constatare făcută asupra rezultatelor școlilor profesionale și medii tehnice a fost aceea că nici recrutarea elevilor nu se făcea în primul rînd din localitatea unde se găsea școala sau întreprinderea, aducînd astfel o creștere a fluctuației forțelor de muncă.

Pentru îndeplinirea sarcinilor importante ale planului de stat în al doilea cincinal, se cerea luarea unor măsuri care să ducă la îmbunătățirea pregătirii cadrelor în vederea legării mai strînse a învățămîntului profesional și tehnic de muncă, de producția concretă din industrie și agricultură.

Hotărîrea C.C. al P.M.R. și a Guvernului din ianuarie 1955, cu privire la organizarea școlilor profesionale de ucenici, a școlilor tehnice și a școlilor tehnice de maiștri, vine să dea o orientare mai precisă școlilor profesionale de ucenici și să așeze învățămîntul tehnic pe o temelie mai solidă, care să corespundă cît mai deplin intereselor economiei naționale, cît și pregătirii tineretului pentru viață.

Ținînd seama de importantele sarcini ale planului de stat, cît și de nevoile și pregătirea tineretului nostru, noua Hotărîre stabilește că învățămîntul pentru pregătirea muncitorilor calificați și a cadrelor tehnice, necesare țării noastre, să cuprindă :

— școli profesionale de ucenici ;

— școli tehnice pentru muncitori de înaltă calificare și pentru personal tehnic ;

— școli tehnice de maiștri.

Toate aceste categorii de școli pentru pregătirea cadrelor calificate funcționează pe lîngă marile întreprinderi (fabrici, centre mecanice, gospodării agricole de stat, șantiere de construcție, unități sanitare etc.), pentru a se asigura astfel legătura nemijlocită cu producția, cu problemele practice ale construirii socialismului în țara noastră. Conducerea acestor întreprinderi răspunde acum de buna organizare și de roadele obținute în pregătirea cadrelor tehnice și muncitorești, ca de oricare alt sector al întreprinderii respective.

Astfel organizate, diversele școli profesionale și tehnice pot urmări și aplica cu succes principiul care stă la baza noii orientări a învățămîntului profesional și tehnic : asigurarea legăturii strînse cu întreprinderile, cu practica, cu nevoile producției. Absolvenții acestor școli, pregătiți în cadrul întreprinderilor tutelare, cunoscînd bine utilajul și metodele de lucru, parti-

cipînd nemijlocit — în cursul pregătirii lor şcolare — direct la îndeplinirea sarcinilor de plan ale întreprinderilor, devin muncitori calificaţi şi maiştri bine pregătiţi, cadre tehnice de nădejde, care posedă nu numai serioase cunoştinţe teoretice, ci şi o temeinică pregătire practică.

În adevăr, şcolile profesionale de ucenici şi şcolile tehnice de muncitori calificaţi, de personal tehnic sau de maiştri, punînd la dispoziţia viitoarelor cadre ale economiei noastre o cultură ştiinţifică şi tehnică şi o pregătire de specialitate, asigură acestora, încă din anii de studii, acumularea unei mari experienţe practice.

Astfel se reorganizează pe baze noi întregul învăţămînt profesional şi tehnic, dezvoltîndu-se în raport direct cu nevoile producţiei şi a celorlalţi indici de dezvoltare a întreprinderilor.

În acest scop, s-au luat o serie de măsuri pentru îmbunătăţirea organizării şi conţinutului acestui învăţămînt. Astfel:

Studiile de bază pentru şcolile profesionale de ucenici se stabilesc — fără excepţie — la absolvenţa şcolii de 7 ani, recrutarea făcîndu-se prin examene de admitere. La şcolile tehnice, studiile de bază se cer de grad mediu (diploma de maturitate), iar la şcolile tehnice de maiştri absolvenţa şcolii profesionale, o practică temeinică în producţie şi recomandarea întreprinderii respective.

Recrutarea se efectuează teritorial, asigurîndu-se pentru tineretul din toate regiunile şcoli necesare pregătirii de cadre, potrivit nevoilor şi specificului fiecărei întreprinderi sau regiuni.

Planul de şcolarizare şi nomenclatorul se stabilesc pentru fiecare şcoală în conformitate cu anumiţi factori determinanţi: posibilităţi de practică, posibilităţi de cazare, spaţiu de şcolarizare etc.

Documentaţia şcolară se îmbunătăţeşte şi se pune de acord cu nevoile şi situaţia tehnică din întreprinderi (utilaj, metode de lucru etc.), precum şi cu cele mai noi date şi cerinţe ale tehnicii moderne.

S-a folosit cu bune rezultate experienţa Uniunii Sovietice şi a celorlalte ţări de democraţie populară. La dispoziţia noilor şcoli au fost puse planuri de învăţămînt bine studiate şi puse de acord cu realităţile din întreprinderi şi cu principiile pedagogiei moderne; programe şcolare îmbunătăţite pentru a reda cel mai corespunzător conţinut instructiv-educativ; manuale didactice proprii fiecărei categorii de şcoli, elaborate de cei mai pregătiţi profesori şi ingineri din producţie, cu practică didactică. De asemenea s-au pus la dispoziţia cadrelor didactice îndrumări metodice pentru predarea sistematică a diferitelor obiecte de învăţămînt şi a instruirii practice, normative pentru cabinete şcolare, fişe tehnologice, instrucţiuni şi regulamente şcolare etc.

Pregătirea practică, prevăzută în planurile de învăţămînt şi organizată în toate şcolile profesionale, şcolile de meserii, şcolile agricole şi şcolile tehnice, a fost de asemenea sporită ca volum de ore şi zile pe totalul şcolarizării, depăşind la şcolile profesionale de meserii şi agricole şi la şcolile de maiştri 50% din totalul orelor de învăţămînt, iar la şcolile tehnice cu absolvenţi ai şcolii medii ridicîndu-se la 70% din totalul acestor ore.

Această pregătire practică se face, în cea mai mare parte, direct în întreprindere, sub conducerea tehnicienilor şi a cadrelor muncitoreşti frun-

tașe, potrivit îndrumărilor date de colectivul de specialiști care conduce această practică și în conformitate cu prevederile programelor școlare. O parte din practica anului I — uneori chiar întregul an — are un caracter didactic, este condusă de maiștri instructori și se desfășoară în atelierul-școală.

De asemenea, nici cultura generală a tineretului care se pregătește în aceste școli nu este neglijată. Planurile de învățămînt prevăd și o pregătire științifică la înălțimea cerințelor tehnologiei moderne și a tehnicii înaintate, pe care acest tineret le va aplica în întreprinderile unde va lucra după calificare.

Datorită acestor măsuri și în special înțelegerii depline pe care întreprinderile de bază o arată față de problemele școlilor profesionale de ucenici, tehnice și tehnice de maiștri, rezultatele acestei orientări tot mai hotărîte a învățămîntului profesional și tehnic spre o strînsă legătură cu producția, încep să apară.

Încă din primul an de aplicare a noii Hotărîri privind organizarea învățămîntului profesional și tehnic, un mare număr de tineri absolvenți ai școlii de 7 ani s-au îndreptat către școlile profesionale, marcînd an de an și în raport cu cerințele economiei naționale, o sporire atît a numărului de școli profesionale, cît și a efectivelor de ucenici școlarizați.

În același timp, un important număr de absolvenți ai școlii medii de cultură generală se dirijează către noile școli tehnice pentru muncitori de înaltă calificare și pentru personal tehnic.

Aceeași afluență se constată și la școlile tehnice de maiștri, organizate de către toate ministerele de producție încă din anul școlar 1955/1956.

O bază materială și didactică la înălțimea noilor sarcini ale acestui învățămînt vine să sprijine buna desfășurare a procesului de învățămînt. Cămine, cantine, documentație tehnică, manuale și rechizite constituie zestrea cu care fiecare școală profesională și tehnică completează condițiile optime de pregătire a viitoarelor cadre ale industriei, agriculturii și culturii noastre socialiste.

Sînt numeroase școlile care s-au evidențiat prin buna organizare și desfășurare a procesului de învățămînt, pentru grija pusă în instruirea practică și bunele rezultate obținute. Citățm dintre acestea : Școala profesională „Ernst Thälmann" și Grupul școlar „Steagul Roșu" din Orașul Stalin, Grupul școlar „Iosif Rangheț" și Școala profesională „Mao Țze-dun" din București, Grupul școlar petrolifer din Cîmpina, școlile profesionale „Victoria"-Calan și „Gheorghi Dimitrov"-Arad, „Ianos Herbak" din Cluj etc.

Demn de remarcat, de asemenea, este sprijinul pe care industria țării noastre începe să-l primească de la școlile de maiștri, care au pus la dispoziția multor întreprinderi, începînd cu prima serie, un număr de aproape 2000 de absolvenți, cadre de nădejde ale economiei noastre naționale.

De asemenea, noi cadre muncitorești cu o temeinică pregătire sînt date în fiecare an industriei și agriculturii noastre de către școlile tehnice și de școlile profesionale. Calificarea lor în conformitate cu nevoile concrete ale producției aduce, o dată cu noile contingente de muncitori, în numeroasele întreprinderi un ritm nou în producție, un sprijin serios în obținerea unor

rezultate corespunzătoare exigenţelor crescînde privind calitatea, cantitatea produselor şi reducerea preţului de cost.

Dar dorinţa de a se pregăti în diferite ramuri ale economiei noastre naţionale cuprinde mase tot mai mari de tineri, care se prezintă la admitere în învăţămîntul profesional. Pentru aceasta, prin o nouă Hotărîre se înfiinţează şcolile agricole şi de meserii, care să creeze cadrele necesare pentru deservirea populaţiei din mediul rural. Printr-un ordin recent al Ministerului Învăţămîntului şi Culturii se prevede — o dată cu începerea anului şcolar 1959/1960 — organizarea unor noi şcoli de pregătire a tineretului pentru producţie, şcoli de gospodărie, care vor cuprinde un mare număr de fete dintre absolventele şcolii de 7 ani. Date în grija sfaturilor populare regionale, noile şcoli pentru pregătirea muncitorilor calificaţi în ramuri industriale şi în agricultură, zootehnie etc., vin să cuprindă an de an numeroşi absolvenţi ai şcolii de 7 ani, pe care îi pregătesc pentru nevoile regiunii respective, legîndu-i cît mai mult de cerinţele concrete ale producţiei şi constituind, alături de ceilalţi muncitori pregătiţi prin şcolile profesionale de ucenici, un aport însemnat în opera de construire a socialismului în ţara noastră.

Şcolile profesionale de ucenici, şcolile de meserii, şcolile agricole, şcolile tehnice (de muncitori şi de personal tehnic) şi şcolile tehnice de maiştri, la care se vor adăuga în viitorul an şcolar şi noile şcoli de gospodărie pentru fete — constituie atîtea posibilităţi pe care regimul nostru de democraţie populară le pune la dispoziţia fiilor poporului muncitor din R.P.R., pentru a se pregăti temeinic pentru viaţă, pentru participarea lor la măreaţa operă de construire a socialismului în ţara noastră, pentru făurirea unei vieţi noi, din care au dispărut pentru totdeauna exploatarea omului de către om, mizeria şi umilirea.

Hotărîrea Comitetului Central al P.M.R. şi a Consiliului de Miniştri al R.P.R. privind îmbunătăţirea învăţămîntului seral şi fără frecvenţă de cultură generală şi superior, vine să sprijine şi mai mult pregătirea tot mai înaltă a tineretului nostru care s-a integrat în producţie, pentru a-şi asigura însuşirea cunoştinţelor tehnico-ştiinţifice la nivelul cerut de dezvoltarea economiei şi societăţii noastre socialiste. În acelaşi timp, prin aceasta se asigură şi mai mult absolvenţilor din şcolile învăţămîntului profesional şi tehnic posibilitatea ca să se înscrie şi să frecventeze la şcoli de grad superior care pregătesc cadre pentru diverse ramuri de activitate economico-culturală, potrivit înclinării fiecăruia şi nevoilor societăţii. Organizat cu o deosebită grijă în ceea ce priveşte conţinutul şi asigurîndu-se condiţiile necesare unei bune desfăşurări, învăţămîntul seral şi fără frecvenţă va antrena şi va sprijini tot mai mulţi tineri care se pregătesc prin şcolile profesionale şi tehnice, după intrarea în producţie, să-şi ridice şi mai mult nivelul lor ştiinţific, tehnic şi de cultură generală, pentru a deveni cadre corespunzătoare necesităţilor dezvoltării continue a economiei şi culturii.

Învăţămîntul profesional şi tehnic, desfăşurînd procesul instructiv-educativ din diferitele sale categorii de şcoli, strîns legat de nevoile economiei naţionale, poate şi trebuie să dovedească întregului tineret din ţara noastră că „Drumul cel mai sigur spre învăţămîntul superior, spre o calificare pro-

fesională înaltă, duce prin școala muncii în uzină, în fabrică, în mină, în gospodăria agricolă de stat, în gospodăria agricolă colectivă..." așa cum a subliniat tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej în cuvîntarea rostită la cea de-a doua Conferință a Asociaților studențești din R.P.R.

Ministerul Învățămîntului și Culturii, ministerele și organizațiile centrale care au școli de învățămînt profesional și tehnic, sfaturile populare și numeroasele școli profesionale, agricole, de meserii, școlile tehnice și tehnice de maiștri vor reuși să ducă la îndeplinire această importantă sarcină a creșterii unui tineret corespunzător rolului său în construirea unei vieți noi în patria noastră, numai printr-o strînsă colaborare.

Prin sprijinul puternic și de zi cu zi, primit din partea organizațiilor U.T.M., a Comitetelor sindicale din școli, și sub îngrijirea organizațiilor de partid din unitățile respective, școlile din învățămîntul profesional și tehnic vor putea să crească și să educe un tineret capabil să aplice în viață, în practică, cele învățate la lecțiile teoretice, să-și însușească și să folosească toate cuceririle științei și culturii noi, socialiste. Strînsa legătură dintre școală și întreprindere, colaborarea tovărășească între conducerile acestora, constituie temeiul unei bune pregătiri a tinerelor noastre cadre tehnice și muncitorești.

Drumul parcurs de învățămîntul profesional și tehnic în cei 15 ani de la eliberarea Patriei de sub jugul fascist se caracterizează printr-o necontenită creștere, cantitativă și calitativă, îmbunătățindu-și cu fiecare etapă de dezvoltare atît formele sale organizatorice, cît și conținutul său și apropiindu-se din ce în ce mai mult de nevoile vieții economice și social-culturale ale țării noastre.

Grija permanentă a partidului nostru pentru creșterea noilor generații de cetățeni luminați și conștienți, orientarea neîncetată a învățămîntului de toate gradele pe linia realităților social-economice, lupta hotărîtă pentru ridicarea nivelului material și cultural al întregului nostru popor — iată atîtea stimulente și condiții favorabile care au sprijinit și vor sprijini necontenit dezvoltarea învățămîntului de pregătire a cadrelor tehnice și muncitorești din țara noastră.

Avîntul fără precedent al dezvoltării științei și tehnicii sovietice, eforturile uriașe pe care popoarele țărilor din lagărul socialist le depun pentru a cîștiga întrecerea economică și social-culturală dintre cele două sisteme mondiale, acționează cu aceeași intensitate asupra învățămîntului profesional din țara noastră, determinîndu-i nivelul său științific și ritmul de dezvoltare.

Pentru a aduce la îndeplinire importantele sarcini ce stau în fața întregului nostru popor în realizarea operei de construire a socialismului în țara noastră, cadrele și conducerea învățămîntului profesional și tehnic, în strînsă colaborare cu întreprinderile de bază, pornesc la muncă cu hotărîrea fermă să dea patriei un tineret pregătit, care să facă din republica noastră populară un stat înfloritor, factor activ în realizarea socialismului și să contribuie la menținerea păcii în întreaga lume.

РАЗВИТИЕ ТЕХНИЧЕСКОГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В НАШЕЙ СТРАНЕ ТЕСНО СВЯЗАНО С ПОТРЕБНОСТЯМИ НАРОДНОГО ХОЗЯЙСТВА

(Резюме)

Авторы, определяя пределы профессионально-технического образования в условиях буржуазно-помещичьего строя, занимаются развитием этого образования в течение 15 лет от освобождения нашей родины.

В статье подчеркивается, что профессионально-техническое образование интенсивно развилось в годы народной власти как организационная форма, а также с точки зрения содержания и учебных методов для того, чтобы соответствовать конкретным требованиям социализма в нашей стране. В настоящее время многочисленные профессиональные школы ученичества, сельского хозяйства, технические, вечерние и заочные, общее среднее и высшее образование, готовят кадры для главных отраслей производства и нашей народной культуры, окруженные заботой Румынской Рабочей партии.

LE DÉVELOPPEMENT DE L'ENSEIGNEMENT PROFESSIONNEL TECHNIQUE DE NOTRE PAYS EN ÉTROITE LIAISON AVEC LES BESOINS DE L'ÉCONOMIE NATIONALE

(Résumé)

Après avoir montré les limites de l'enseignement professionnel technique dans les conditions du régime bourgeois-féodal, les auteurs s'occupent du développement de cet enseignement pendant les 15 années écoulées depuis la libération de notre patrie.

Dans l'article on souligne que l'enseignement professionnel technique s'est beaucoup développé pendant les années du pouvoir populaire, autant en ce qui concerne sa forme d'organisation, qu'au point de vue du contenu et de la méthodologie, afin de correspondre aux nécessités concrètes dictées par l'édification du socialisme.

Actuellement, de nombreuses écoles professionnelles (d'apprentis, de contre-maîtres, agricoles, techniques, d'arts et métiers), de même que l'enseignement du soir et sans fréquentation obligatoire — de culture générale et supérieur — préparent des cadres pour les principales branches de notre production et de notre culture nationale, sous l'étroite surveillance et les soins attentifs du Parti Ouvrier Roumain.

PREGĂTIREA ŞI PERFECŢIONAREA CADRELOR DIDACTICE DEVOTATE POPORULUI MUNCITOR

ION GH. BORCA
Director general în Ministerul Învăţământului şi Culturii
şi *CONSTANTIN C. POPESCU*
Lector I.P.C.D. — Bucureşti

Viaţa nouă, creată în patria noastră în anii care s-au scurs de la 23 August 1944, este plină de fapte care arată în mod evident perspectivele largi deschise în faţa poporului muncitor de regimul de democraţie populară.

În această operă măreaţă statul de democraţie populară a încredinţat educatorilor misiunea înălţătoare de a forma din tineret oameni curajoşi şi hotărîţi, care să stăpînească bazele ştiinţei şi tehnicii noi, devotaţi patriei şi partidului clasei muncitoare.

În cuvîntarea rostită la Congresul învăţătorilor din 1952, tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej arată: „Învăţătorimea are misiunea patriotică de a creşte din tinerii noştri oameni devotaţi cu trup şi suflet poporului muncitor, Patriei noastre, Republica Populară Romînă, oameni devotaţi cauzei păcii, educaţi în spiritul frăţiei între popoare, al dragostei nemărginite pentru eliberatoarea şi prietena noastră, Uniunea Sovietică".[1]

Importanţa misiunii cadrelor didactice rezultă din multiplele sarcini ce le revin în opera de instruire şi educaţie a tinerei generaţii.

Pe lîngă munca de instrucţie şi educaţie, cadrele didactice organizează şi activitatea elevilor în afară de clasă şi şcoală, ajută în muncă organizaţiile de copii şi de tineret, stabilesc legătura între şcoală şi familie, îndrumînd această activitate pentru realizarea educaţiei comuniste a copiilor.

Învăţătorii şi profesorii servesc poporul nu numai prin faptul că instruiesc copiii, ci şi pentru că duc o vastă activitate social-culturală în rîndurile populaţiei adulte. Popularizînd prin conferinţe cunoştinţele ştiinţifice, ajută oamenii să înţeleagă şi să aplice linia politică a partidului şi guvernului — contribuie astfel la lichidarea rămăşiţelor capitalismului din conştiinţa oamenilor.

---

1 Gh. Gheorghiu-Dej, Articole şi cuvîntări, E.S.P.L.P., ed. a IV-a, 1956, pag. 449.

Pentru a obține rezultate bune în activitatea lor, educatorii trebuie să fie bine pregătiți din punct de vedere politico-ideologic, pedagogic și profesional.

Problema pregătirii și perfecționării cadrelor didactice, devotate poporului muncitor, a organizării școlii noastre pe baze științifice, a stat în centrul preocupărilor partidului imediat după eliberarea țării de sub jugul fascist.

Astfel, printre sarcinile trasate la Conferința națională a P.C.R. din 1945 a fost și reorganizarea întregului învățămînt, de la cel primar pînă la universitate, pe baze democratice care să asigure un minimum de cunoștințe generale pentru întregul tineret. Se impune, deci, ca școala să cuprindă o masă cît mai largă de copii (deci lărgirea rețelei de școli și creșterea numărului de cadre), iar conținutul învățămîntului să devină realist-științific. Aceasta cerea, pe de o parte, formarea de cadre noi pentru învățămîntul elementar, mediu și superior, iar pe de altă parte îndrumarea și perfecționarea cadrelor didactice existente. Partidul Muncitoresc Romîn a dus o politică consecventă, dar plină de răbdare și înțelegere pentru atragerea cadrelor didactice din vechea generație în opera de construire a socialismului, a educării lor în spiritul ideologiei marxist-leniniste.

Sub îndrumarea P.C.R., încă din 1945, deci înainte de înfăptuirea reformei învățămîntului, s-au desfășurat o serie de acțiuni organizate de Ministerul Educației Naționale și Consiliul Central al Sindicatelor, care au avut tocmai scopul de a da cadrelor didactice o nouă orientare.

Pe această linie, P.C.R. a organizat prin sindicatele profesorilor secundari din București, Iași, Timișoara etc., conferințe în care se dezbăteau cele mai importante probleme privind introducerea liniei partidului în activitatea școlară.

În perioada 1945—1948, un deosebit sprijin l-a adus presa de partid, care a avut un rol important în înlăturarea confuziilor ce existau în problemele instructiv-educative. De pildă, ziarul „Scînteia", începînd din decembrie 1945, a destinat o rubrică pentru dezbaterea diferitelor probleme ale școlii. Au fost puse în discuție și criticate planurile de învățămînt, programele analitice din trecut, popularizîndu-se principiile fundamentale care trebuie să stea la baza școlii noi, democratice. Articolele mai importante, legate de orientarea politico-ideologică a cadrelor didactice, se dezbăteau în cadrul ședințelor sindicale, unde, pe lîngă problemele generale de organizare a sindicatului și de orientare politică a cadrelor didactice, se discutau și probleme legate de conținutul învățămîntului.

Datorită ajutorului dat de Uniunea Sovietică, datorită conducerii înțelepte a P.M.R. și a eforturilor tot mai mari ale oamenilor muncii, după eliberare, țara noastră și-a dezvoltat economia într-un ritm și în proporții nemaiîntîlnite în istoria ei. Se cerea ca și învățămîntul să fie în pas cu realizările obținute.

Învățămîntul organizat sub regimul burghezo-moșieresc nu putea satisface necesitățile dezvoltării țării noastre după eliberare. Era un învățămînt teoretic, rupt de viața și de nevoile poporului muncitor, fundamentat pe concepții idealiste, neștiințifice, obscurantiste. Sarcinile mari ce-i reveneau școlii impuneau o nouă orientare a întregului învățămînt.

În acest scop partidul și guvernul nostru, folosind experiența înaintată a școlii sovietice, valorificînd în mod critic, de pe pozițiile marxism-leninismului, tot ce a fost înaintat, progresist de-a lungul procesului de dezvoltare a școlii românești, a înfăptuit la 3 august 1948 reforma învățămîntului.

Partidul Muncitoresc Romîn, antrenînd în opera de educare a tineretului imensa majoritate a cadrelor didactice din vechea intelectualitate, s-a preocupat permanent de crearea noii generații de învățători și profesori din rîndurile oamenilor muncii, îndeosebi ale muncitorilor și țăranilor muncitori. O deosebită atenție a fost acordată pregătirii învățătorilor și educatoarelor. Învățămîntul preșcolar și cel elementar (clasele I—IV) au luat o mare dezvoltare în regimul democrat-popular.

Demn de amintit este faptul că școlile pedagogice de învățători și educatoare, a căror rețea a fost mult dezvoltată după reforma învățămîntului, au reușit să satisfacă necesarul de personal didactic, cu toată creșterea rețelei de școli elementare și instituții preșcolare.

Pentru a asigura învățătorilor o pregătire corespunzătoare sarcinilor didactice și cultural-educative, începînd cu anul școlar 1956/1957 s-au înființat 7 institute pedagogice de învățători cu durata de 2 ani, în care se primesc, pe bază de concurs, absolvenți ai școlilor medii, cu diplomă de maturitate.

O dată cu anul școlar 1957/1958, au luat ființă școlile pedagogice cu durata de 6 ani, în care sînt primiți, pe bază de concurs, absolvenți ai școlilor elementare de 7 ani.

În ceea ce privește conținutul pregătirii profesionale a viitorilor învățători, acesta diferă foarte mult de vechiul sistem practicat în fostele școli normale înainte de reforma învățămîntului.

Dacă în trecut, școlile normale urmăreau să facă din viitorii învățători elemente care să slujească intereselor claselor exploatatoare, prin menținerea maselor într-o atmosferă de misticism și obscurantism, prin cultivarea șovinismului și a urii de rasă — abătînd pe oamenii muncii de la lupta de clasă, de la posibilitatea de a se elibera de exploatare —, scopul actualelor școli pedagogice este de a forma cadre didactice bine pregătite din punct de vedere profesional și politic, cetățenii conștienți și devotați cauzei poporului muncitor, factori activi în desăvîrșirea revoluției culturale, luptători neobosiți pentru construirea socialismului în țara noastră și pentru apărarea păcii.

În funcție de acest scop, conținutul învățămîntului pedagogic a suferit transformări radicale. În locul învățămîntului mistic, antiștiințific, rupt de realitățile noastre, rupt de nevoile și năzuințele poporului muncitor, s-a creat un învățămînt bazat pe o concepție științifică unitară, un învățămînt pus în slujba construirii socialismului, care dă elevilor cunoștințe științifice și deprinderi practice legate de viața nouă pe care o construim, de profesiunea pe care urmează să o exercite în cadrul uriașului șantier al construcției socialiste.

Conținutul științific al învățămîntului pedagogic se oglindește în planurile de învățămînt și în programele școlare. Astfel, în planurile de învățămînt ale școlilor pedagogice se prevăd toate obiectele care se predau în școala medie de cultură generală, precum și obiecte de specialitate ca:

literatura pentru copii, psihologia, pedagogia, istoria pedagogiei, logica, igiena școlară și preșcolară și metodicile tuturor obiectelor de învățămînt care se predau în școala elementară sau ale activităților din învățămîntul preșcolar. În afară de acestea, practica pedagogică este o activitate importantă în vederea pregătirii profesionale a viitoarelor cadre didactice.

În procesul practicii pedagogice, elevii își fixează și-și concretizează cunoștințele teoretice de pedagogie, psihologie și metodică : învață să țină lecții, să conducă munca în afară de clasă și activitățile cu pionierii. Practica pedagogică se desfășoară sub supravegherea profesorului de pedagogie, a învățătorului clasei respective și a profesorului metodist, care conduce atît pregătirea metodică, cît și desfășurarea practicii pedagogice la obiectul său.

Felul în care se organizează practica pedagogică orientează pe viitorul învățător în principalele probleme ale organizării și desfășurării procesului instructiv-educativ.

Pregătirea temeinică, teoretică și practică, pe care o primesc elevii în școală, asigură absolvenților școlilor pedagogice posibilitatea de a face față exigențelor actuale ale învățămîntului.

De asemenea, partidul și guvernul au manifestat o grijă permanentă pregătirii, prin învățămîntul superior, a profesorilor de tip nou, care să asigure educația comunistă a elevilor din clasele V—VII și din învățămîntul mediu.

Așa cum a fost concepută pregătirea profesorilor în învățămîntul superior din regimul trecut, ea nu putea să satisfacă necesitățile dezvoltării țării noastre, după eliberare. În trecut, instituțiile de învățămînt superior erau frecventate aproape exclusiv de fiii celor bogați, în timp ce fiilor oamenilor muncii porțile învățămîntului superior le erau practic închise, datorită în primul rînd taxelor școlare prea mari pe care aceștia nu le puteau plăti.

În urma înfăptuirii reformei învățămîntului din 1948, rețeaua instituțiilor de învățămînt superior s-a dezvoltat rapid, corespunzător cerințelor construcției socialiste.

S-au deschis larg porțile instituțiilor de învățămînt superior pentru fiii oamenilor muncii de la orașe și sate. Creșterea continuă a nivelului de viață al oamenilor muncii și sprijinul material acordat de stat studenților prin burse, cămine, cantine au făcut ca un număr însemnat de copii de muncitori și de țărani muncitori să se pregătească în instituțiile de învățămînt superior.

Dezvoltarea rapidă a învățămîntului de 7 ani a impus ca la clasele V—VII să predea un timp și unele cadre care nu aveau pregătire universitară, recrutate în primul rînd dintre cei mai buni învățători. Acestora li s-a creat posibilitatea ca prin învățămîntul seral și fără frecvență să-și poată asigura o calificare corespunzătoare. În felul acesta, a fost satisfăcută o veche revendicare a învățătorilor de a li se da dreptul să urmeze studii universitare. Aceasta este deosebit de important, întrucît legislația burghezo-moșierească punea tot felul de piedici învățătorilor care doreau să-și ridice calificarea prin studii superioare.

În ceea ce privește organizarea procesului de învățămînt în instituțiile de învățămînt din trecut, s-au semnalat mari lipsuri. De pildă, în învăță-

mîntul superior din trecut nu existau programe analitice oficiale după care să se desfășoare predarea lecțiilor ; conținutul disciplinelor de învățămînt era mult deosebit de la o universitate la alta. Din această cauză, doar o parte din discipline erau predate complet, la mare parte tratîndu-se cu precădere sau exclusiv doar anumite capitole. Se mai remarcă faptul că fiecare profesor își organiza prelegerile în mod izolat și adesea acelorași probleme li se dădeau interpretări diferite în cadrul acelorași facultăți. La unele discipline, majoritatea prelegerilor aveau mai mult un caracter teoretic, fără a asigura în aceeași măsură pregătirea practică a viitorilor profesori.

Folosindu-se tradițiile progresiste ale școlii noastre și bogata experiență a școlii sovietice, s-a trecut — după reforma învățămîntului — la o organizare temeinică a procesului de învățămînt și a conținutului învățămîntului. Prin organizarea învățămîntului s-a pus la temelia sa un conținut științific, bazat pe o justă orientare ideologică. La ridicarea nivelului învățămîntului superior, la pregătirea temeinică a noilor cadre didactice, a contribuit în mare măsură organizarea procesului de învățămînt pe baza unității de structură, prin introducerea planurilor pe baza unității de structură, prin introducerea planurilor de învățămînt și a programelor de curs, prin elaborarea unor noi manuale și cursuri.

O caracteristică a învățămîntului nostru constă în legătura lui cu viața, cu problemele concrete ale construirii socialismului. „Drumul cel mai sigur spre învățămîntul superior, spre o calificare înaltă — arată tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej la cea de-a doua Conferință pe țară a U.A.S.R. — duce prin școala muncii în uzină, în fabrică, în mină, în gospodăria agricolă de stat, în gospodăria agricolă colectivă".

Lichidînd ruptura dintre teorie și practică care caracterizează învățămîntul burghez, regimul democrat-popular a pus în fața instituțiilor de învățămînt sarcina de a ajuta tineretul să-și însușească în mod temeinic cuceririle științei și culturii și să învețe să le aplice în practică. Se are în vedere faptul că tineretul, ajuns în producție, va trebui să poată valorifica din plin tehnica modernă, să participe activ la necontenita sporire a producției și productivității muncii, în industrie și agricultură. Acest principiu — legarea învățămîntului de viață, de practică — stă și la baza facultăților care pregătesc pe viitorii profesori și se reflectă în toate formele de activitate: lecții, seminarii, lucrări practice etc. Viitorii profesori, potrivit specificului facultăților (naturale, geografie, fizică, chimie, matematică) participă la munca productivă ce se desfășoară în gospodării agricole colective, gospodării agricole de stat, uzine, fabrici, stațiuni de mașini și tractoare, fac cunoștință cu aparatura modernă, cu metodele înaintate de muncă, completîndu-și în acest fel cunoștințele teoretice.

O parte integrantă a procesului de învățămînt o constituie practica pedagogică, care are scopul de a forma priceperi și deprinderi didactice, de a cultiva arta instrucției și educației la viitorii pedagogi. Practica pedagogică constă într-o serie de activități ca: asistență la lecții, pregătirea și ținerea unui număr de lecții cu elevii, conducerea activității extrașcolare a elevilor etc., activități pe care studenții le desfășoară sub îndrumarea competentă a cadrelor didactice. Aceasta permite studenților să cunoască încă din timpul

facultăţii specificul procesului instructiv-educativ, fundamentarea ştiinţifică materialist-dialectică a acestui proces atît de complex.

În anii de după reforma învăţămîntului s-a desfăşurat în rîndurile studenţilor o importantă muncă educativă pentru dezvoltarea conştiinţei cetăţeneşti, pentru ca să înţeleagă rolul măreţ al misiunii de educator. Studenţii, viitori profesori, sînt educaţi în spiritul dragostei pentru adevărul ştiinţific, pentru cucerirea ştiinţei, în spiritul patriotismului socialist şi al internaţionalismului proletar, al dragostei faţă de muncă şi poporul muncitor.

Pregătiţi în acest fel, profesorii vor putea îndeplini cu cinste sarcinile ce le revin pentru ridicarea nivelului cultural al poporului nostru.

Grija manifestată de guvernul democrat-popular, pentru pregătirea temeinică a învăţătorilor şi profesorilor, reflectă importanţa ce se acordă cadrelor didactice în desăvîrşirea revoluţiei noastre culturale.

Paralel cu măsurile luate pentru pregătirea de cadre noi, partidul şi guvernul au acordat o deosebită atenţie perfecţionării continue a cadrelor didactice, la locul lor de muncă. Învăţătorii şi profesorii nu se pot mulţumi cu cunoştinţele dobîndite în şcoli şi în instituţiile de învăţămînt superior, deoarece ştiinţele şi tehnica se dezvoltă într-un ritm nemaiîntîlnit.

Activitatea de perfecţionare a educatorilor a fost axată pe hotărîrile de partid şi de stat, care în diferite perioade ale dezvoltării noastre pe drumul socialismului au trasat sarcini privind pregătirea şi perfecţionarea cadrelor didactice.

Astfel, încă din primii ani de aplicare a reformei învăţămîntului (1948—1950), Ministerul Învăţămîntului, sub îndrumarea partidului, a organizat primele cursuri centrale şi regionale pentru perfecţionarea cadrelor didactice. În aceşti doi ani, au urmat cursurile peste 75.000 de cadre didactice, aproape toţi învăţătorii şi profesorii din ţara noastră. La aceste cursuri s-a urmărit înarmarea cadrelor didactice cu noţiunile de bază ale ştiinţei marxist-leniniste, înţelegerea adevăratului sens istoric al transformărilor revoluţionare din ţara noastră, pe baza legilor de dezvoltare a societăţii în perioada de trecere de la capitalism la socialism, s-a urmărit ca educatorii să înţeleagă însemnătatea universală a experienţei Partidului Comunist al Uniunii Sovietice în construirea socialismului.

Pe lîngă problemele ideologice şi politice, cursanţii au studiat pedagogia ştiinţifică sovietică, luînd cunoştinţă de principiile ştiinţifice care stau la baza fiecărei discipline.

Un rol important în acţiunea de ridicare a calificării şi de perfecţionare a cadrelor didactice l-a avut Hotărîrea din 16 august 1951 a Comitetului Central al P.M.R. şi a Consiliului de Miniştrii al R.P.R.

Înfiinţarea Institutului de ştiinţe pedagogice, a Institutului de perfecţionare a cadrelor didactice, a Cabinetelor pedagogice, a Revistei de pedagogie, a Editurii de stat didactice şi pedagogice, Congresul învăţătorilor, intensificarea activităţii pentru aprovizionarea cadrelor didactice cu material bibliografic — toate acestea sînt numai cîteva din măsurile cuprinse în Hotărîre, care au fost traduse în viaţă şi au contribuit la intensificarea activităţii de perfecţionare a cadrelor didactice.

În perioada 1951—1954, se conturează mai precis activitățile de perfecționare inițiate mai înainte, punîndu-se un accent deosebit pe pregătirea cadrelor de conducere. Se cerea pregătirea cadrelor de conducere care ocupau funcții de răspundere (directori, inspectori), precum și a celor care urmau să fie numiți în astfel de posturi (metodiști raionali și regionali, inspectori).

Această pregătire apărea ca o necesitate obiectivă în vederea preîntîmpinării unor greutăți inerente începutului perioadei despre care vorbim. Cu toate că în perioada 1948—1951 se întocmiseră și tipăriseră 590 titluri de manuale școlare, într-un tiraj de aproape 28 milioane de exemplare (din care aproape 3 milioane de exemplare în limba maternă a minorităților naționale), totuși lipseau unele manuale (istoria, geografia, pentru anumite clase), iar dintre cele apărute unele aveau lipsuri și greșeli. De asemenea, nu apăruseră metodici pentru toate specialitățile, iar materialele traduse din limba rusă, privind munca din școală, erau în număr încă insuficient. Aceste greutăți puteau fi înlăturate mai repede prin popularizarea experienței înaintate a școlii sovietice, a profesorilor și învățătorilor noștri fruntași, în scopul îndrumării și perfecționării educatorilor noștri. Tocmai cadrele de conducere (directori, inspectori metodiști) trebuiau să realizeze aceste sarcini prin întreaga lor activitate de îndrumare și control, întrucît ele lucrau direct cu masa largă a cadrelor didactice.

De aceea, în perioada 1951—1953, au trecut prin cursurile centrale de 2—4 luni un număr de 3.755 cadre de conducere: directori și directori adjuncți ai școlilor medii și ai școlilor pedagogice, directorii și educatorii din casele de copii, profesorii metodiști de la regiuni și metodiștii voluntari de la raioane, precum și unii inspectori regionali și raionali. O parte din aceste cadre, absolvenți ai cursurilor centrale, au organizat și condus cursurile regionale cu durata de o lună, la care au luat parte peste 15.218 cadre didactice: directorii școlilor de 7 ani, învățători care predau la clasele I—IV, cadre didactice fără studii corespunzătoare care în acel timp predau la clasele V—VII. O deosebită atenție s-a acordat continuării pregătirii cadrelor didactice de la școlile cu limba de predare a minorităților naționale. În anul 1952—1953 au fost cuprinse la cursuri majoritatea cadrelor didactice de la școlile cu limba de predare maghiară, rusă, germană, ucraineană, sîrbă, tătară etc.

Pe lîngă activitatea desfășurată prin cursuri, în perioada 1951—1954, s-a intensificat munca metodică în școală, raion și regiune. Obținerea de rezultate în această direcție a fost condiționată de înființarea cabinetelor pedagogice regionale, care au avut un rol deosebit în organizarea și desfășurarea muncii de perfecționare în regiuni. Una dintre cele mai importante forme de perfecționare din perioada respectivă au constituit-o cercurile pedagogice. Ele au fost sprijinite în activitatea lor direct de către I.P.C.D., pînă la înființarea cabinetelor pedagogice regionale, cînd îndrumarea s-a realizat prin intermediul acestora.

Această activitate variată, bazată pe realizarea sarcinilor prevăzute prin Hotărîrea din 16 august 1951, a contribuit la îmbunătățirea muncii cadrelor didactice, la ridicarea nivelului învățămîntului nostru.

După zece ani de la eliberarea patriei noastre de sub jugul fascist, analizînd din nou munca de perfecţionare, Partidul şi Guvernul trasează noi sarcini în această direcţie, sarcini concretizate în Hotărîrea Consiliului de Miniştri nr. 1389 din 1954.

Aceasta constituie o cotitură în munca de perfecţionare, întrucît se instituie, de la 1 septembrie 1954, sistemul de stat pentru perfecţionarea cadrelor didactice pentru învăţămîntul elementar şi mediu. Hotărîrea a precizat concepţia despre munca de perfecţionare, în care trebuie să se cuprindă — într-un sistem închegat — toate formele de activitate : cursuri, activitate metodică în şcoală şi raion, consfătuiri şi conferinţe, studiu individual etc. Superioritatea sistemului de stat pentru perfecţionarea cadrelor didactice, faţă de formele anterioare de perfecţionare, constă în faptul că el este un sistem organizat, prin totalitatea măsurilor privind perfecţionarea ; este un sistem unitar, asigurînd un program unitar de studiu cadrelor didactice, ceea ce constituie şi unitatea în predare ; este un sistem complex, în sensul că el cuprinde diferite forme de perfecţionare şi priveşte atît cadrele calificate, cît şi pe cele necalificate.

Activitatea desfăşurată de institutele de perfecţionare a dat acţiunii de perfecţionare a cadrelor didactice un nou impuls, întrucît, pe lîngă perfecţionarea cadrelor de conducere, s-au creat condiţiile necesare pentru îmbunătăţirea pregătirii şi a cadrelor de specialitate.

Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn şi a Consiliului de Miniştri, cu privire la îmbunătăţirea învăţămîntului de cultură generală în R.P.R. (iulie 1956), elaborată pe baza directivelor Congresului al II-lea al P.M.R., în legătură cu cel de-al doilea plan cincinal de dezvoltare a economiei naţionale, prevede sarcina de a intensifica munca pentru ridicarea nivelului învăţămîntului de cultură generală, menţionînd necesitatea unei strînse legături a acestuia cu activitatea de construire a socialismului, prin politehnizarea învăţămîntului de cultură generală. Aceste directive au dat o orientare justă întregii munci de perfecţionare.

În anii 1955—1959 au fost cuprinse la perfecţionare cadrele didactice de la toate specialităţile, inclusiv cadrele didactice de la şcolile cu limba de predare a minorităţilor naţionale. De asemenea, prin Institutul central de perfecţionare a cadrelor didactice s-a asigurat perfecţionarea cadrelor de conducere : directori de şcoli medii, inspectori regionali, raionali, şefi ai secţiilor de învăţămînt, metodişti regionali etc. Numai în anul şcolar 1955—1956 s-au organizat 17 cursuri cu un număr de 620 cadre de conducere.

Scopul muncii de perfecţionare în această perioadă a fost asigurarea creşterii permanente a pregătirii ideologice, pedagogice şi de specialitate a cadrelor de conducere, a profesorilor şi învăţătorilor, pentru ca activitatea lor să ducă la ridicarea calitativă a muncii în şcolile de cultură generală pe o treaptă corespunzătoare nivelului general de dezvoltare a ţării noastre. Programa cursurilor de perfecţionare a oglindit realizarea acestui scop. Astfel, în desfăşurarea cursului de marxism-leninism au fost studiate documentele Congresului al II-lea al P.M.R. şi ale Congreselor al XX-lea şi XXI-lea ale P.C.U.S., insistîndu-se asupra sarcinilor ce revin cadrelor didactice în legătură cu industrializarea ţării, transformarea socialistă a agriculturii, desfăşurarea revoluţiei culturale în ţara noastră etc. De asemenea,

au fost aprofundate, pe baza noilor documente de partid, tezele marxist-leniniste privind: revoluția socialistă, dictatura proletariatului, rolul conducător al partidului, combătîndu-se tezele revizioniste în legătură cu aceste probleme. Cadrele didactice au fost ajutate să înțeleagă și să aplice linia partidului în satele și comunele cele mai îndepărtate.

În cursul de pedagogie s-a pus accentul pe clarificarea problemelor teoretice și practice privind legarea mai strînsă a învățămîntului cu practica, cu producția, a educării elevilor în spiritul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar etc.

Programele de specialitate au avut în vedere ridicarea nivelului științific al cadrelor didactice, punîndu-le la curent cu cele mai noi cuceriri ale științei respective și cu noile metode de predare. În desfășurarea activităților didactice s-a urmărit realizarea unei legături strînse între cunoștințele teoretice și activitatea practică a cadrelor didactice. Un rol deosebit pentru întărirea legăturii dintre teorie și practică l-au avut activitățile desfășurate în cadrul specialităților: fizică, chimie, științele naturale și geografie. Ținînd seama de importanța fizicii și chimiei, științelor naturale pentru legarea învățămîntului cu producția, în planul de învățămînt al etapei cu frecvență s-a mărit numărul orelor pentru lucrări practice de la 21 ore (anul 1955) la 54 ore (anul 1957/1958). Dintre lucrările efectuate la fizică, menționăm: lucrări de radiotehnică, de electrotehnică, lucrări cu caracter de cercetare științifică etc.

Potrivit hotărîrilor de partid în legătură cu transformarea socialistă a agriculturii, sarcini deosebite reveneau profesorilor de științe naturale în legătură cu sprijinul ce trebuie să-l dea G.A.S. și G.A.C. în intensificarea muncii de lămurire în rîndurile țărănimii muncitoare.

În acest scop, în programa de specialitate s-au introdus teme legate de lucrările agricole, folosirea metodelor agrotehnice înaintate pentru creșterea productivității muncii în agricultură (lucrările agricole, îngrășămintele folosite în agricultură, îngrijirea culturilor și strînsul recoltei, legumicultura, pomicultura etc.).

De asemenea, s-au organizat instructive și variate lucrări practice de fiziologie vegetală, fiziologie animală, botanică aplicată, lucrări pe lotul școlar, la G.A.S. și în laboratoarele institutelor agronomice.

La cursul de geografie s-au efectuat lucrări practice pe teren, care au înlesnit înțelegerea, cunoașterea și stăpînirea multor probleme de geografie fizică și economică: lucrări pe terenul geografic, lucrări practice în legătură cu clima, lucrări de cartografie etc. Pregătirea cadrelor didactice pentru o mai strînsă legătură cu practica, pentru cunoașterea marilor realizări ale regimului democrat-popular, a fost asigurată și prin excursiile și vizitele organizate cu profesorii de la diferite discipline (istorie, geografie, științe naturale, fizică, chimie etc.).

Activitățile practice au dat posibilitate cadrelor didactice să îmbogățească și să actualizeze lecțiile: să le facă mai frumoase, mai atrăgătoare, mai interesante.

Profesorii de geografie au popularizat în rîndurile cadrelor didactice de specialitate mijloacele de confecționare a materialului didactic și meto-

dica folosirii lui, au organizat terenuri geografice, cabinete geografice, contribuind la predarea în condiţiuni mai bune a materiei respective.

Profesorii de ştiinţe naturale, fizică şi chimie au iniţiat diferite activităţi cu cadrele didactice din raioanele respective, în vederea pregătirii acestora pentru introducerea elementelor de politehnizare. A crescut numărul laboratoarelor create din iniţiativă proprie, al parcelelor experimentale, care au devenit modele de muncă ştiinţifică în îngrijirea plantelor de cultură.

În cadrul cursului de perfecţionare s-au popularizat lucrările elaborate de Institutul de ştiinţe pedagogice, precum şi cele mai noi materiale care reflectă experienţa înaintată a şcolii sovietice. Totodată, cadrele didactice ale institutelor de perfecţionare au desfăşurat o muncă ştiinţifică, antrenînd în acest scop şi cursanţii.

Activitatea desfăşurată în cadrul cursurilor, cît şi ajutorul dat tuturor cadrelor didactice în timpul studiului individual, au contribuit la intensificarea şi îmbunătăţirea tuturor formelor muncii metodice din şcoală, raion şi regiune (comisiile metodice, consiliile pedagogice, cercurile pedagogice, lecturile pedagogice, consfătuirile cadrelor didactice etc.). Un sprijin preţios în îmbunătăţirea activităţii metodice a cadrelor didactice l-a adus apariţia Hotărîrii nr. 387/1956, cu privire la normele de muncă şi salarizare a cadrelor didactice, prin care — pentru prima oară — se stabileşte norma zilnică de muncă a cadrelor didactice, în care un loc important îl ocupă activitatea metodică.

Aportul absolvenţilor cursurilor de perfecţionare s-a concretizat prin participarea fructuoasă la discuţiile din cadrul consfătuirilor raionale, elaborarea unor lucrări la lecturile pedagogice, cît şi prin conducerea efectivă a cercurilor pedagogice, sau prin îndeplinirea sarcinilor de îndrumare şi control în cadrul secţiilor de învăţămînt raionale şi regionale. Rezultatele muncii de perfecţionare se constată mai ales în îmbunătăţirea activităţii de instruire şi educare a tineretului, pe care o desfăşoară cadrele didactice ce şi-au însuşit experienţa înaintată prezentată în cadrul cursurilor, au aplicat-o şi popularizat-o în raioanele respective.

Un aport deosebit la înarmarea ideologico-politică a cadrelor didactice îl aduce învăţămîntul ideologic, organizat pentru toate cadrele didactice, începînd cu anul şcolar 1958—1959.

Pentru a putea duce la îndeplinire sarcinile importante privind ridicarea calităţii învăţămîntului, prin asigurarea purităţii ideologico-ştiinţifice a lecţiilor, prin legarea lor mai strînsă de viaţă, pentru a putea contribui din plin la îmbunătăţirea muncii de educare comunistă a elevilor, este necesar ca fiecare cadru didactic să muncească cu perseverenţă pentru însuşirea ideologiei marxist-leniniste şi aplicarea ei creatoare în cadrul activităţii instructiv-educative şi al muncii politice de masă. Marxism-leninismul este singura concepţie filozofică în stare să dea dezlegare problemelor metodologice şi de conţinut tuturor disciplinelor ştiinţifice.

Ridicarea permanentă a nivelului ideologic şi politic va contribui la întărirea spiritului de combativitate al cadrelor didactice faţă de orice influenţă a ideologiei burgheze, faţă de încercările duşmanului de clasă de a submina realizările regimului de democraţie populară, îi va ajuta să în-

lături din activitatea lor rutina și formalismul și să muncească creator, cu încredere și optimism.

Partidul și guvernul apreciază munca rodnică dusă de învățătorii și profesorii din țara noastră. Pentru meritele lor, sute de învățători și profesori au fost distinși cu insigna de „Învățător fruntaș" și „Profesor fruntaș", mii de cadre didactice au fost decorate cu ordine și medalii ale Republicii Populare Romîne.

Pentru succesele deosebite obținute în școală și activitatea obștească, unor cadre didactice li s-au acordat titlul de „Învățător emerit" și „Profesor emerit". Învățătorii și profesorii au fost aleși deputați în Marea Adunare Națională, în sfaturile populare etc.

În anii regimului democrat popular s-au pus în aplicare hotărîrile de partid și de stat privind asigurarea unor condiții cît mai bune de locuit; repartizarea în folosință gratuită a unor loturi de pămînt pentru familiile cadrelor didactice care lucrează în mediul sătesc; normarea activității didactice și obștești și asigurarea unei salarizări potrivit pregătirii și sarcinilor cadrelor didactice ș.a.

În baza prevederilor Hotărîrii Plenarei Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn din 13—14 iulie 1959, Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Romîn și Consiliul de Miniștri al Republicii Populare Romîne au hotărît ca începînd de la 1 august 1959, în învățămîntul general, pedagogic, profesional și tehnic să se introducă sistemul de salarizare în raport cu funcția didactică îndeplinită, pregătirea (studii) și gradul didactic obținut.

Gradele didactice (definitiv, gradul II și gradul I) urmează să se acorde pe bază de examene, lucrări personale, stagiu de funcționare, activitate didactică, culturală și social politică. Obținerea gradelor didactice atrage după sine o importantă creștere a salariului.

Recenta Hotărîre a C.C. al P.M.R. din 13—14 iulie a.c. reflectă cu deosebită tărie grija permanentă a partidului nostru și pentru îmbunătățirea continuă a condițiilor materiale ale educatorilor. Pe baza hotărîrii, salariile cadrelor didactice cresc în medie cu 24 la sută, la unele categorii ajungînd la o creștere de peste 35 la sută. Prin creșterea salariului și reducerea impozitului pe salarii, învățătorii și profesorii obțin o sporire a veniturilor în medie cu 30 la sută, iar pentru unele categorii cu peste 40 la sută.

★

Activitatea de perfecționare a cadrelor didactice, în perioada de la reforma învățămîntului pînă în prezent a continuat și a adîncit pregătirea primită de educatori în școli și în instituțiile de învățămînt superior. Ea s-a desfășurat pe linia îndeplinirii sarcinilor trasate de partid și guvern, privind pregătirea temeinică o noilor cadre și reflectă grija permanentă a poporului muncitor pentru îmbunătățirea învățămîntului în patria noastră.

Rezultatele obținute de poporul nostru muncitor, condus de Partidul Muncitoresc Romîn, în toate sectoarele de activitate pe calea construirii societății noi, socialiste, mobilizează cadrele didactice la o muncă și mai susținută, pentru îndeplinirea cu succes a misiunii ce le-a fost încredințată.

ПОДГОТОВКА И ФОРМИРОВАНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ ПРЕДАННЫХ РАБОЧЕМУ НАРОДУ

(Резюме)

Подготовка и формирование педагогических кадров, преданных рабочему народу, стояло в центре заботы Румынской Рабочей партии, сразу после освобождения страны от фашистского ига.

Принятые меры обеспечили педагогическим кадрам основательную подготовку, воспитывая их в духе любви к научной правде и к достижениям науки, в духе социалистического патриотизма и пролетарского интернационализма, любви к труду и рабочему народу.

Параллельно с мероприятиями для подготовки новых кадров, партия и правительство уделили особое внимание усовершенствованию на их рабочем месте, а также повышению их политического и идеологического уровня.

Авторы отмечают в настоящей статье важнейшие решения партии и правительства, касающиеся основательной подготовки новых кадров—решения—отражающие постоянную заботу за улучшение образования в нашей стране.

PRÉPARATION ET FORMATION DES ENSEIGNANTS DÉVOUÉS AU PEUPLE TRAVAILLEUR

(Résumé)

La préparation et la formation d'enseignants dévoués au peuple travailleur a constitué, immédiatement après la libération de sous le joug fasciste, une préoccupation sérieuse pour le Parti Ouvrier Roumain.

Les actions initiées dans ce but, ont assuré au corps enseignant une sérieuse formation professionnelle, dans l'esprit de l'estime pour la vérité scientifique et pour les conquêtes de la science, dans l'esprit du patriotisme socialiste et de l'internationalisme prolétarien, de l'amour pour le travail et le peuple travailleur.

Parallèlement aux mesures prises pour la promovation d'éléments nouveaux, le parti et le gouvernement ont accordé une attention toute spéciale au perfectionnement des enseignants dans les écoles, de même qu'au développement de leur niveau politique et idéologique.

Les auteurs de l'article y rappellent les décisions les plus importantes prises par le parti et l'état, relativement à la préparation sérieuse des enseignants, décisions qui reflètent le souci permanent pour l'amélioration de l'enseignement dans notre pays.

PENTRU UN ÎNVĂŢĂMÎNT MAI LEGAT DE VIAŢĂ, DE MUNCA PRODUCTIVĂ

O NOUĂ ŞI IMPORTANTĂ FORMĂ A LEGĂTURII DINTRE ÎNVĂŢĂMÎNT ŞI PRODUCŢIA AGRICOLĂ

— Din experienţa unor şcoli din raionul Istria —

În condiţiile regimului democrat-popular, iniţiativa înnoitoare a maselor largi populare a sporit de la un an la altul. Conduşi de partid, oamenii muncii din toate sectoarele de activitate ale vieţii economice, culturale şi obşteşti — ca rezultat al creşterii conştiinţei şi ca o manifestare a dragostei faţă de patria socialistă — îşi dau întreaga lor contribuţie la bunul mers al vieţii noastre noi. Putem să afirmăm cu toată convingerea că, în istoria celor cincisprezece ani de după 23 August 1944, n-a existat vreo măsură luată de partid, care să nu fi fost sprijinită şi apoi aplicată în mod creator de către cele mai largi pături de oameni ai muncii.

Împreună cu oamenii muncii din diferitele sectoare ale economiei noastre, lucrătorii din domeniul învăţămîntului au sprijinit cu tot elanul hotărîrile partidului şi guvernului şi au căutat să le aplice creator.

La a cincisprezecea aniversare a eliberării patriei, şcoala noastră se poate mîndri cu mari şi importante succese. An de an, de pe băncile şcolilor au ieşit în viaţă zeci de mii de tineri, gata pregătiţi pentru a se înrola în uriaşa masă a oamenilor care construiesc o viaţă nouă în patria noastră. Mii de învăţători şi profesori au înţeles legătura strînsă care există între construirea socialismului şi sarcinile educaţiei şi nu şi-au precupeţit eforturile în vederea traducerii în fapt a acestui principiu călăuzitor.

Într-o astfel de lumină trebuie privită munca pedagogilor din cele peste 90 de şcoli din regiunea Constanţa, care la chemarea Comitetului regional de partid au adus întreaga lor contribuţie pentru ca să înfăptuiască, sub o formă nouă, unul dintre principiile de bază ale învăţămîntului socialist, legătura ce trebuie să existe între învăţămînt şi viaţă.

Realitatea nouă, care a schimbat întregul mod de viaţă al locuitorilor şi din acest colţ al ţării, impunea şcolii sarcini urgente în ceea ce priveşte nevoia de a se crea cît mai multe cadre capabile să participe la desăvîrşirea construcţiei socialiste. Cu toată dezvoltarea largă pe care a luat-o învăţămîntul agricol din ţara noastră, ritmul formării cadrelor necesare pentru îndrumarea şi conducerea calificată a diferitelor ramuri ale agriculturii socialiste rămăsese în urma ritmului în care creşte şi se dezvoltă sectorul socialist la sate. De aceea, în faţa şcolii de cultură generală au fost puse sarcini noi, legate de nevoile vieţii.

Repartizarea de către gospodăriile agricole colective a unor loturi de 1,5—7 ha teren de cultură şcolilor de 7 ani reprezintă un pas important pe linia traducerii în viaţă a învăţăturii partidului. În expunerea făcută la consfătuirea pe ţară a ţăranilor şi lucrătorilor din sectorul socialist al agriculturii, care a avut loc la Constanţa în aprilie 1958, tovarăşul Gh. Gheorghiu-Dej, vorbind despre nevoia de cadre calificate pentru agricultură, spunea: „Învăţămîntul profesional agricol trebuie să devină un învăţămînt de masă, în care să se poată pregăti un număr cît mai mare de tineri din rîndurile ţărănimii cooperativizate, muncitori din gospodăriile agricole de stat şi S.M.T.-uri, ca astfel să dăm agriculturii un tip nou de muncitor al ogoarelor, bine pregătit pentru a smulge pămîntului cît mai multe roade".[1]

Deşi scurtă, experienţa celor peste 90 de şcoli de 7 ani din regiunea Constanţa, care au completat o serie de alte forme ale legării învăţămîntului de viaţă, cu munca

---

[1] **Gheorghe Gheorghiu-Dej:** Pentru consolidarea şi dezvoltarea sectorului socialist al agriculturii, pentru sporirea producţiei agricole. Editura politică, 1958, pag. 120.

direct în producție, a dat rezultate care confirmă justețea învățăturii marxist-leniniste, după care se călăuzește partidul nostru: „Drumul cel mai sigur... spre o calificare profesională înaltă, duce prin școala muncii în fabrică, în uzină, în mină, în gospodăria agricolă de stat, în gospodăria agricolă colectivă". [2]

Modul concret, în care se realizează legătura dintre învățămînt și producția agricolă, depinde de inițiativa și priceperea pedagogilor.

În cele ce urmează ne vom referi la experiența a două școli de 7 ani din regiunea Constanța, și anume școlile din comunele Beidaud și Cogealac.

Luînd în dezbatere hotărîrea Comitetului regional P.M.R. Constanța din toamna trecută, conducerile școlilor din comunele amintite au analizat din punct de vedere pedagogic mijloacele prin care se pot traduce în viață, în condițiile comunelor respective, indicațiile partidului. Desigur că aplicarea noilor măsuri privind legarea învățămîntului de viață nu s-a făcut pe un teren gol, nepregătit. În anii anteriori, din propria inițiativă a pedagogilor, elevii din aceste școli au participat la munca din gospodăriile colective, fie ca ajutoare pe lîngă brigăzile colectiviștilor, fie sub forma muncii obștești. Pe de altă parte elevii, care în marea majoritate sînt fii de colectiviști, sînt familiarizați cu specificul muncii din gospodărie. Așadar hotărîrea partidului a găsit puternice puncte de sprijin în însăși realitatea obiectivă. Rămînea doar ca școala să găsească cele mai potrivite forme organizatorice, în așa fel încît să se poată realiza în întregime sarcinile instructiv-educative.

Majoritatea pedagogilor au privit cu încredere noile măsuri. Directorul Școlii de 7 ani din comuna Beidaud, tov. Virgil Podaru, ne spunea că a salutat cu deosebită satisfacție inițiativa partidului, deoarece și el se convinsese practic că forma cea mai sigură prin care se poate face educația prin muncă a elevilor nu poate fi alta decît munca în producția adevărată, organizată. Au fost însă oameni, chiar și dintre pedagogi sau colectiviști, care au privit cu neîncredere vestea că elevii școlii vor lucra o suprafață de cca. 7 ha teren de cultură. Ideea că din cauza timpului pe care elevii trebuie să-l consacre muncii agricole se va produce o supraîncărcare a elevilor, a dăinuit mult timp în rîndurile învățătorilor și profesorilor și mai dăinuie și astăzi la oamenii care nu s-au putut convinge în mod practic, la fața locului, de contrariul. Asupra acestei probleme vom reveni însă pe parcursul articolului.

După consfătuirea organizată în cadrul consiliilor pedagogice ale școlilor, în care s-au analizat posibilitățile pe care le are colectivul de elevi și profesori în vederea organizării muncii, în funcție de numărul elevilor, de numărul orelor de lucrări practice la fiecare clasă etc., s-a luat legătură cu consiliul de conducere al gospodăriei. Atît președinții cît și ceilalți membri au arătat înțelegerea necesară, hotărîndu-se ca la prima adunare generală a colectiviștilor să se pună în discuție cererea școlii. Adunarea generală a aprobat ca din perimetrul gospodăriei agricole colective să se repartizeze școlilor cîte un lot, cît mai aproape de sat, în suprafață de cca. 7 ha. Pe lîngă cele 3 ha teren arabil, Școlii de 7 ani din comuna Cogealac i s-a mai repartizat și o livadă de pomi în suprafață de 4 ha și 1 ha de vie.

Abia după repartizarea suprafețelor din perimetrul gospodăriilor, a început activitatea propriu-zisă de organizare a muncii. Trebuiau rezolvate două probleme de bază ale muncii: întocmirea planului de cultură pentru lotul respectiv, în conformitate cu planul general de cultură a gospodăriei, și organizarea colectivului de elevi pe brigăzi și echipe. Pentru rezolvarea acestor sarcini, din partea gospodăriei a fost repartizat un tehnician agricol, care să răspundă în mod permanent de munca desfășurată de elevi.

În planul de cultură al Școlii de 7 ani din comuna Beidaud s-au prevăzut următoarele: 2 ha să fie însămînțate cu porumb, 2 ha cu floarea-soarelui, 1 ha cu orz, 1 ha cu ovăz și 1 ha cu grîu.

Pentru lotul școlii din comuna Cogealac s-a stabilit următorul plan de cultură: 2 ha porumb, 1 ha cartofi, iar printre pomii din livadă s-a prevăzut să se cultive fasole pe o suprafață de 4 ha.

---

[2] **Gheorghe Gheorghiu-Dej:** Din cuvîntarea rostită la cea de-a doua Conferință națională a Uniunii Asociațiilor Studenților din R.P.R.

In afară de munca pe lotul gospodăriei colective, la ambele şcoli au luat fiinţă mici ferme pentru creşterea păsărilor, a iepurilor de casă şi a porcilor.

Conducerea şcolii din Beidaud împreună cu şefii de brigadă stabilesc data recoltării grîului

Înainte de a se păşi la organizarea elevilor pe brigăzi, s-au prelucrat unele capitole din statutul G.A.C. În special s-a insistat la prelucrarea capitolelor IV (Activitatea gospodăriei colective şi a consiliului de conducere), V — în care se vorbeşte despre drepturile şi îndatoririle membrilor, VI — mijloacele gospodăriei colective, VII — organizarea şi retribuirea muncii. Disciplina muncii.

Pe măsură ce se vor ivi noi probleme, specifice muncii cu elevii, se intenţionează de către conducerea şcolii din Beidaud să se elaboreze un statut care să corespundă în întregime noii forme de organizare a muncii. Bineînţeles că statutul gospodăriei elevilor va urma întocmai principiile generale ale statutului G.A.C.

Elevii au fost împărţiţi în brigăzi permanente de producţie, brigada constituind — ca şi în gospodăria colectivă — forma de bază a organizării muncii. Din brigăzile permanente de producţie fac parte numai elevii din clasele V—VII; cei din clasele mai mici participă la anumite lucrări mai uşoare pe lîngă brigăzile permanente. Dintr-o brigadă fac parte atît elevi din clasa a VII-a cît şi din celelalte clase. La o asemenea organizare s-a ţinut seama de faptul că sarcinile unei brigăzi nu sînt totdeauna egale din punctul de vedere al efortului fizic. Ca număr de membri, brigăzile diferă de la o şcoală la alta. Astfel, la şcoala din Beidaud elevii au fost împărţiţi în trei brigăzi, fiecare brigadă fiind formată din cîte 93—95 membri. Elevii şcolii din Cogealac au fost împărţiţi în şase brigăzi de cîte 30—35 elevi.

La rîndul lor, brigăzile sînt împărţite în cîte cinci echipe. Fiecare brigadă are un şef, care în toate cazurile este numit dintre cei mai buni elevi din clasa a VII-a.

De asemenea și echipele au cîte un șef. Șefii de brigăzi și echipe formează colectivul de conducere al gospodăriei elevilor.

De servici la ferma de iepuri de pe lîngă școala din Cogealac

La școala din Beidaud fiecare elev, șef de brigadă și de echipă, este dublat de cîte un cadru didactic. Aceștia răspund de fapt în fața conducerii școlii de modul cum au fost îndrumați elevii în îndeplinirea sarcinilor de producție.

Faptul că s-a pus în fața elevilor sarcina îndeplinirii unui plan de producție adevărată, întocmit după toate regulile științifice și care trebuie îndeplinit la termene precise și într-o ordine armonioasă, a creat la elevi o nouă atitudine față de muncă. Antrenați într-o muncă adevărată, unde zilnic se ține o evidență exactă a muncii fiecăruia, în scurt timp elevii școlilor amintite — și în special cei de la Beidaud, unde munca este deosebit de bine organizată — s-au simțit răspunzători față de modul în care gospodăria colectivă își îndeplinește planul de producție. Această situație nouă, în care s-au aflat elevii respectivi, i-a făcut să crească în proprii lor ochi și s-au simțit obligați să învețe și mai bine. Acesta este un adevăr de care trebuie să se convingă practic cît mai mulți pedagogi.

Ar fi greșit să se creadă că munca elevilor, astfel „încorsetată" de planuri de producție și fișe de evidență a zilelor-muncă, i-ar lipsi pe elevi de vreo plăcere, sau că ar depăși capacitatea lor de muncă. O asemenea impresie și-o face fiecare dintre cei care nu cunosc realitatea. Munca agricolă, pe care au desfășurat-o elevii de la școlile amintite, a fost interesantă, accesibilă tuturor elevilor și a avut o profundă valoare instructiv-educativă. Elevii vin cu plăcere, în orele libere, să lucreze pe parcela repartizată echipei lor și, ceea ce e mai interesant, este că de multe ori se duc la muncă din proprie inițiativă sau cu mult înainte de ora fixată.

Îndrumarea practicii propriu-zise este asigurată de către agronomul gospodăriei și de profesorul de cunoștințe agricole, iar munca instructiv-educativă este asigurată de către pedagogi.

Planul de producție aprobat de colectivul de conducere al gospodăriei a fost prelucrat încă din toamnă în adunarea generală a membrilor brigăzilor. În aceeași ședință,

planul general de producție s-a repartizat pe brigăzi. De pildă, la școala din Beidaud fiecărei brigăzi i s-a repartizat cîte o parcelă din cele cinci feluri de culturi: grîu, orz, ovăz, porumb, floarea-soarelui. Totodată, pe baza calculului stabilit de gospodărie pentru media de producție la hectar, s-a trecut în planul brigăzii atît suprafața cuvenită cît și cantitatea de produse ce va trebui obținută la recoltare (vezi anexa nr. 1).

Ulterior, planul de producție al brigăzii a fost repartizat pe echipe (anexa nr. 2).

În colaborare cu agronomul gospodăriei, colectivul de conducere format din elevi și profesori a stabilit, pe baza normativelor gospodăriei, felul lucrărilor la fiecare cultură, indicîndu-se mijloacele cu ajutorul cărora se execută lucrarea (mecanic sau manual), data la care este planificată lucrarea, norma de producție pe zi și totalul zilelor-muncă necesare la fiecare lucrare și total pe cultură (anexa nr. 3).

Dacă analizăm atent planul prezentat, ne convingem de faptul că marea majoritate a lucrărilor se execută cu mijloace mecanizate, de către S.M.T. Așadar, elevii au suficient timp ca în cadrul orelor de lucrări practice și într-una sau două zile pe săptămînă, cîte 3—4 ore, să satisfacă necesarul orelor de muncă.

Rezultatele muncii elevilor se văd de pe acum. La o serie de culturi, cum ar fi porumbul, floarea-soarelui, plantele sînt mult mai dezvoltate și mai viguroase decît cele de pe cîmpul colectiviștilor. Într-o bună măsură succesul elevilor se datorește faptului că au executat la timp toate lucrările și totodată au aplicat o serie de metode agrotehnice înaintate, metode asupra eficacității cărora colectiviștii se îndoiau. Așa s-a întîmplat, de pildă, cu distrugerea buruienilor din culturile de orz și ovăz pe cale chimică. Colectiviștii, de teamă să nu se distrugă și plantele de cereale, n-au acceptat la început să stropească culturile cu substanțe chimice. Însă elevii, datorită nivelului de cunoștințe cîștigat la lecțiile de „cunoștințe agricole" și la „botanică", au stropit cu toată încrederea parcela de ovăz și orz. A doua zi colectiviștii au venit la fața locului și s-au convins de avantajele acestei metode.

Brigada a II-a de elevi din Beidaud la prășitul porumbului

Elevii școlii din Beidaud au devenit adevărați protagoniști ai metodelor agrotehnice înaintate. Nu rareori sînt cazurile cînd reușesc să-și scoată părinții de sub influența concepțiilor înapoiate în privința metodelor pe care le aplică în cultivarea plantelor. În

adunările generale ale colectiviștilor crește tot mai mult numărul elevilor care participă la asemenea ședințe, iau cuvîntul și combat metodele învechite de lucru în agricultură.

Rezultatele muncii elevilor au început să atragă tot mai mult atenția membrilor din conducerea gospodăriei și a celorlalți colectiviști, contribuind astfel la spulberarea neîncrederii în munca adevărată a copiilor.

Timpul necesar muncii pe terenul gospodăriei colective n-a răpit elevilor posibilitatea de a efectua și numeroase lucrări voluntare atît pe terenurile G.A.C.-ului cît și ale G.A.S.-ului. Elevii școlii din Beidaud au plivit voluntar pentru G.A.C. o suprafață de 18 ha de cereale, iar pentru G.A.S. 25 ha. Ca recompensă pentru ajutorul dat de elevi, cele două gospodării au oferit patru camioane pentru organizarea unei excursii în cîteva localități din regiune.

Elevii școlii din Cogealac au curățat de pietre o suprafață de 42 ha ale G.A.S. din comună, au colectat 16 000 kg fier vechi, din care 10 000 kg a fost predat G.A.C.-ului pentru procurarea sîrmei necesare spalierelor de vie.

Recolta obținută de pe loturile lucrate de elevi va fi predată gospodăriei, iar școlii i se vor repartiza produsele conform numărului de zile-muncă depuse de elevi. O parte din produsele obținute vor intra în fondul internatelor, produsele furajere vor folosi la întreținerea animalelor de la ferma de pe lîngă școală și la lărgirea acestor ferme, iar din banii rezultați se va procura material sportiv, se va aloca o sumă pentru excursii în țară și pentru alte nevoi de ordin cultural-educativ.

Rezultatele unei asemenea forme a legăturii învățămîntului de viață sînt deosebit de bune în ce privește ridicarea nivelului la învățătură a elevilor. Profesorii acestor școli abia acum s-au convins cu adevărat cît de mult ajută munca practică la legarea învățămîntului de viață. Cu totul altele au fost rezultatele obținute, de exemplu, la predarea lecției de botanică la clasa a V-a, „Lucrările solului" în condițiile în care elevii au participat concret la asemenea lucrări. Pentru elevii acestor școli, „discuitorul" nu mai este o unealtă agricolă oarecare, ei au văzut în concret cum se folosește la dezmiriștire. La lecția de verificare a cunoștințelor toți elevii au dovedit că și-au însușit temeinic cunoștințele predate și au adus în expunerile lor multe amănunte despre care manualul nici nu amintește.

La ambele școli, atît la cea din Beidaud cît și la cea din Cogealac, ca rezultat al legăturii ce s-a făcut între învățătură și producție, atitudinea generală a elevilor față de sarcinile școlare s-a schimbat considerabil.

La sfîrșitul anului școlar 1958—1959 s-a obținut cel mai ridicat procentaj de promovați, în comparație cu anii anteriori. Astfel, la Școala de 7 ani din Beidaud, din 181 elevi de la clasele V—VII au rămas repetenți numai 2 elevi, iar la Școala de 7 ani din Cogealac procentul de repetenți la clasele V—VII este de 5,5%.

Munca în comun a schimbat mult relațiile dintre elevi. În rîndul elevilor s-a format o opinie sănătoasă în combaterea cu intransigență a indisciplinei manifestate uneori de unii elevi. La adunările elevilor, în care se analizează periodic rezultatele muncii depuse de ei, numărul zilelor-muncă efectuate de fiecare, sînt aspru criticați acei care s-au sustras de la muncă, de înșiși membrii echipei din care fac parte. Adesea cei vinovați iau cuvîntul și-și recunosc vina că, datorită lor, echipa a pierdut întrecerea cu o altă echipă sau brigadă. În aceste colective de elevi, programul de lucru a început să fie respectat fără intervenția pedagogilor.

Munca elevilor în gospodăria colectivă a determinat o nouă atitudine a lor față de munca fizică și în special față de munca agricolă, de care mulți dintre absolvenții noștri se îndepărtează. Munca fizică din agricultura socialistă se deosebește radical de munca istovitoare de altădată pe care o depuneau țăranii muncitori pe petecul lor de pămînt. Elevii au văzut cu ochii lor cum an de an inventarul mașinilor agricole din gospodărie sporește. Gospodăria colectivă „Gheorghe Doja" din Beidaud a avut anul trecut o singură combainâ, pe cînd anul acesta a mai primit încă 5 combaine. Aceasta înseamnă ușurarea considerabilă a muncii colectiviștilor și sporirea producției în același timp.

O dovadă a noii atitudini a elevilor față de munca fizică constă și în modul cum absolvenții clasei a VII-a s-au hotărît să-și aleagă viitoarea profesiune. Dintre cei 48 de absolvenți ai clasei a VII-a de la școala din Beidaud, 20 s-au hotărît să rămînă deocamdată să lucreze în gospodăria colectivă, iar apoi să-și continue studiile în sistemul învățămîntului seral și fără frecvență, 20 și-au întocmit actele pentru intrarea

în școlile profesionale agricole din împrejurimi, iar 8 s-au hotărît să continue învățătura în școala de cultură generală.

Colectivul de conducere al gospodăriei colective de-abia așteaptă venirea în colectiv a proaspeților absolvenți ai școlii de 7 ani. Cu toții s-au convins că munca pe care au desfășurat-o elevii școlii în gospodărie este calitativ superioară față de a multor colectiviști. Cunoștințele generale pe care elevii le dobîndesc la școală, cunoștințe agricole, de botanică, zoologie, fizică, matematică, îi ajută să aplice cu îndemînare și încredere cele mai noi și înaintate metode agrotehnice. Cu toată vîrsta încă fragedă, o serie de absolvenți ai școlii de 7 ani din Beidaud vor ține locul, în viitorul an, de brigadieri, socotitori sau vor fi trimiși la diferite cursuri de durată scurtă pentru specializare într-o anumită ramură de muncă.

Practica permanentă a elevilor în gospodăria colectivă a determinat o tot mai strînsă colaborare între școală și gospodărie. Datorită rezultatelor bune pe care le-a dat pînă acum această formă de îmbinare a învățămîntului cu practica din gospodărie, atitudinea colectiviștilor față de școala lor s-a schimbat. Colectivul de conducere al gospodăriei se interesează mai mult de nevoile școlii, sprijinind din punct de vedere material școala. Chiar mai mult, gospodăria agricolă „Gheorghe Doja" din Beidaud a luat inițiativa să sprijine construirea unui nou local de școală, cu 8 săli de clasă, laboratoare și ateliere, care va fi dat în folosința elevilor în toamna viitoare.

Școala și gospodăria agricolă colectivă, împreună, au dus o muncă importantă pentru apropierea învățămîntului de viață. Credem că bunele rezultate obținute pînă acum de cele cîteva școli din regiunea Constanța sînt o dovadă că cea mai potrivită formă a legăturii dintre învățămînt și viață, în condițiile noastre de astăzi, ca o formă nouă de educație a elevilor prin muncă, este activitatea în gospodărie și în întreprinderile productive. Inițiativa acestor școli va trebui cît mai mult sprijinită de către secțiile de învățămînt și celelalte organe superioare ale Ministerului Învățămîntului și Culturii.

MARIN VIȘAN

Anexa nr. 1

Repartizarea sarcinilor pe brigăzi pentru culturile de cîmp și producția planificată

(*Școala de 7 ani din com. Beidaud*)

Numele și pronumele șefului de brigadă	Felul culturii	Suprafața (ha)	kg/ha	Total kg	Nr. parcelei
Iosifides Ion Brigada nr. 1	Grîu	0,3325	1350	449	1
	Orz	0,3325	1000	333	2
	Ovăz	0,3325	1000	333	3
	Porumb	0,6650	2000	1330	4
	Fl. soarelui	0,6650	1200	798	5
Chirilă Candache Brigada nr. 2	Grîu	0,3325	1350	449	1
	Orz	0,3325	1000	333	2
	Ovăz	0,3325	1000	333	3
	Porumb	0,6650	2000	1330	4
	Fl. soarelui	0,6650	1200	798	5
Sifiringă E. Brigada nr. 3	Grîu	0,3350	1350	452	1
	Orz	0,3350	1000	334	2
	Ovăz	0,3350	1000	334	3
	Porumb	0,6700	2000	1340	4
	Fl. soarelui	0,6700	1200	804	5

Anexa nr. 2

BRIGADA a II-a

Repartizarea sarcinilor pe echipe pentru culturile de cîmp și producția planificată

Numele și pronumele șefului de echipă	Felul culturii	Suprafața (ha)	kg/ha	Total kg	Nr. parcelei
Cîrjan Emil Echipa nr. 1	Grîu	0,0665	1350	90	1
	Orz	0,0665	1000	66	2
	Ovăz	0,0665	1000	66	3
	Porumb	0,1330	2000	266	4
	Fl. soarelui	0,1330	1200	159	5
Gusu Zana Echipa nr. 2	Grîu	0,0665	1350	90	1
	Orz	0,0665	1000	66	2
	Ovăz	0,0665	1000	66	3
	Porumb	0,1330	2000	266	4
	Fl. soarelui	0,1330	1200	159	5
Zarcu Zoița Echipa nr. 3	Grîu	0,0665	1350	90	1
	Orz	0,0665	1000	66	2
	Ovăz	0,0665	1000	66	3
	Porumb	0,1330	2000	266	4
	Fl. soarelui	0,1330	1200	159	5
Gărofil Iancu Echipa nr. 4	Grîu	0,0665	1350	90	1
	Orz	0,0665	1000	66	2
	Ovăz	0,0665	1000	66	3
	Porumb	0,1330	2000	266	4
	Fl. soarelui	0,1330	1200	159	5
Bavaleta Tudora Echipa nr. 5	Grîu	0,0665	1350	89	1
	Orz	0,0665	1000	69	2
	Ovăz	0,0665	1000	69	3
	Porumb	0,1130	2000	266	4
	Fl. soarelui	0,1330	1200	162	5

Anexa nr. 3

Planul desfășurării lucrărilor pe culturi

Felul lucrărilor pe culturi cu arătarea indicatorilor calitativi	Unitatea de măsură	Se vor executa lucrări			Data executării	Norma de producție pe zi	In total sînt necesare zile-muncă
		Total	din care: cu S.M.T.	din care: cu mijl. brigăzii			
CULTURA GRÎU							
Arat	ha	0,3325	0,3325	—	20 aug.	—	—
Dat cu polidiscul	ha	0,3325	0,3325	—	11 sept.	—	—
Semănat și grăpat	ha	0,3325	0,3325	—	12 sept	—	0,13
Plivit	ha	0,3325	—	0,3325	—	0,25	1,66
Îngrășat îngr. chimice	ha	0,3325	—	0,3325	—	3,00	0,14
Secerat, recoltat și treierat	ha	0,3325	0,3325	—	—	—	0,66
Strînsul snopilor, greblat	buc.	0,3325	—	—	—	2,50	0,10
Aruncatul snopilor în car	buc.	0,3325	—	—	—	2,60	0,09
Alte lucrări	—	—	—	—	—	—	—
					TOTAL zile-muncă		2,78
CULTURA PORUMB							
Arat	ha	0,6650	0,6650	—	15 nov.	—	—
Dat cu polidiscul	ha	0,6650	0,6650	—	—	—	—
Grăpat și semănat	ha	0,6650	0,6650	—	15 apr.	—	0,57
Boronit	ha	0,6650	—	0,6650	—	2,00	0,33
Prășit de trei ori	ha	0,6650	—	0,6650	—	0,25	15,00
Îngrășat îngr. chimice	ha	0,6650	—	0,6650	—	0,25	1,68
Cules știuleții	ha	0,6650	—	0,6650	—	4,00	3,25
Polenizarea suplim.	ha	0,6650	—	0,6650	—	0,25	—
Tăiat și legat snopi	ha	0,6650	—	0,6650	—	—	4,00
Transport porumb	ha	0,6650	—	0,6650	—	1,50	0,65
					TOTAL zile-muncă		25,56
CULTURA FLOAREA-SOARELUI							
Arat	ha	0,6650	0,6650	—	15 nov.	—	—
Dat cu polidiscul	ha	0,6650	0,6650	—	—	—	—
Grăpat și semănat	ha	0,6650	0,6650	—	5 mart.	0,25	0,57
Prășit cu sapa, trei ori	ha	0,6650	—	0,6650	—	—	15,00
Îngrășat îngr. chimice	ha	0,6650	—	0,6650	—	—	3,25
Tăiat pălării	ha	0,6650	—	0,6650	—	0,50	1,68
Polenizat suplimentar	ha	0,6650	—	0,6650	—	0,25	3,35
Bătut fl. soarelui	kg	0,6650	—	0,6650	—	2,50	4,00
Tăiat și legat	ha	0,6650	—	0,6650	—	0,20	4,00
Alte lucrări	—	—	—	0,6650	—	—	—
					TOTAL zile-muncă		31,95

BUNA ORGANIZARE A LECŢIEI DE LUCRU MANUAL, MIJLOC IMPORTANT ÎN EDUCAREA LA ELEVI A INTERESULUI PENTRU MUNCĂ

Una din sarcinile cele mai importante şi actuale ale învăţămîntului nostru o constituie legarea teoriei de practică, întărirea legăturii şcolii cu viaţa.

Realizarea acestei sarcini presupune atît pregătirea teoretică şi practică a elevilor pentru munca productivă, utilă societăţii, cît şi educarea unei atitudini comuniste faţă de muncă, a dragostei şi respectului pentru muncă în general şi pentru munca fizică în special.

Atitudinea comunistă faţă de muncă, dragostea şi respectul faţă de muncă, deprinderea de a munci, ca de altfel toate celelalte trăsături morale nu vin de la sine, nu sînt înnăscute, ele se formează, se educă în procesul activităţilor zilnice.

Desigur că unele elemente simple de muncă copiii şi le însuşesc încă din familie şi din instituţiile preşcolare, prin efectuarea unor acţiuni simple, gospodăreşti, de autodeservire, în cadrul unor jocuri cu teme etc., iar o dată cu acestea îşi formează şi o oarecare atitudine faţă de muncă. Bazele formării şi educării unei atitudini comuniste faţă de muncă se pun însă în mod organizat în şcoală. Educarea elevilor în spiritul muncii face parte integrantă din activitatea educativă a şcolii, fiind una din sarcinile cele mai importante puse în faţa ei de partid şi guvern. Începînd cu vîrsta şcolară activitatea de bază a copiilor este învăţătura, desfăşurată în mod organizat în cadrul procesului de învăţămînt şi a celorlalte forme de educaţie. Tot în această perioadă elevii iau contact în mod planificat şi organizat şi cu diferite forme de muncă fizică.

Antrenarea elevilor din clasele I—IV în procesul muncii, în crearea diferitelor valori folositoare societăţii este posibilă şi trebuie începută în forme accesibile lor, căpătînd apoi un caracter mai sistematic şi mai larg în clasele superioare.

În acest sens, în clasele I—IV, un rol deosebit de important îl au lucrul manual şi lucrările practice pe lotul şcolar.

Lucrul manual formează la elevi deprinderi de muncă fizică. De asemenea prin predarea lucrului manual se realizează o mai strînsă legătură între cunoştinţele teoretice ce şi le însuşesc elevii la diferite obiecte de învăţămînt şi aplicaţiile lor practice. Din acest punct de vedere lecţiile de lucru manual contribuie la aprofundarea şi consolidarea cunoştinţelor. Lucrul manual contribuie la lărgirea orizontului elevilor cu noţiuni noi despre proprietăţile, forma, mărimea, culoarea unor obiecte şi materiale de lucru; în cadrul lecţiilor de lucru manual elevii se familiarizează cu unele procedee simple de prelucrare a diferitelor materiale de lucru şi cu mînuirea unor elemente şi instrumente simple de lucru. Ceea ce e deosebit de important e că multe din materialele pe care le prelucrează elevii în cadrul lecţiilor de lucru manual sînt materiale care se folosesc şi în producţie, iar procedeele şi deprinderile de muncă însuşite de elevi la aceste lecţii sînt absolut necesare şi în munca productivă.

Aşadar, lucrul manual, alături de alte obiecte de învăţămînt ce se predau în şcoala elementară, contribuie într-o măsură considerabilă la educarea la elevi a dragostei faţă de muncă în general şi faţă de munca fizică în special.

Lecţiile de lucru manual pot duce la îndeplinirea acestor sarcini, cu condiţia ca ele să nu se desfăşoare la întîmplare, să nu fie reduse la simpla învăţare mecanică a unui meşteşug oarecare. În şcoala noastră predarea lucrului manual a luat o nouă orientare. „Spre deosebire de simpla învăţare meşteşugărească — (practicată în şcoala din trecut, nota I. S.) — cu prilejul căreia elevii deprindeau o serie de lucrări practice, în mod mecanic, pe baza imitării învăţătorului, noua orientare a predării lucrului manual se caracterizează prin bogăţia conţinutului teoretic al activităţii care cere elevului participarea intensă a gîndirii, are la bază aplicarea conştientă a cunoştinţelor teoretice ştiinţifice şi metodele recomandate de tehnica modernă“ [1].

[1] Programa şcolară pentru clasele I—IV, 1957, pag. 90.

Marea majoritate a învățătorilor predau lecțiile de lucru manual la un nivel corespunzător, respectînd principiile didactice și folosind cele mai adecvate metode și procedee de predare. Se constată însă și unele deficiențe împotriva cărora trebuie luptat cu hotărîre. Ne vom referi, la început, la cîteva din aceste deficiențe pentru ca apoi pe baza analizei lor și — desigur — pe baza experienței pozitive a învățătorilor să schițăm cîteva cerințe de bază care să fie respectate în predarea lucrului manual, pentru ca lecțiile respective să contribuie în adevăr la trezirea interesului elevilor pentru muncă.

Uneori se constată lipsa de preocupare în pregătirea și organizarea lecțiilor de lucru manual. Am urmărit lecții desfășurate cu totul la voia întîmplării, nepregătite temeinic, în care fiecare elev lucra după bunul său plac, folosind, de asemenea, la întîmplare materialul pentru lucru. Se folosește, de pildă, plastilina pentru modelarea unor obiecte foarte pretențioase, greu de executat și neindicat pentru a fi lucrate din plastilină (ex. motocicleta) sau, deși programa nu recomandă, se folosesc uneori, drept „materiale" pentru anumite lucrări, piese ale jocurilor „Mecano". În același timp fetele lucrează altceva decît băieții, deci folosesc și ele alte materiale. Desigur că în aceste condiții nu poate fi vorba de o prezentare și o explicare științifică a proprietăților materialelor folosite la lecție, sau de asigurarea unei baze teoretice a lucrărilor practice ce se efectuează. E îndoielnic că lecțiile desfășurate după acest sistem contribuie în măsura necesară la asigurarea legăturii dintre teorie și practică, la formarea unei atitudini comuniste a elevilor față de muncă.

De cele mai multe ori lipsa unei structuri proprii a lecției de lucru manual este determinată de lipsa unei teme unitare pentru toți elevii clasei. Așa de exemplu, nu numai că în cursul unei lecții de lucru manual, băieții și fetele unei clase nu execută aceleași lucrări, dar chiar în rîndul fetelor care fac aceeași lucrare (cusături) nu există o temă precisă de lucru, fiecare elevă execută altceva și ca obiect de executat și ca procedeu de lucru folosit. În cazurile menționate mai sus o lucrare începută la o lecție oarecare poate dura săptămîni întregi sau chiar un trimestru. În felul acesta nici nu poate fi vorba, de fapt, de o lecție de lucru manual ci pur și simplu de anumite îndeletniciri practice. Or, lecțiile de lucru manual se deosebesc de activitățile desfășurate la diferite cercuri (ex. în cercul „Mîini îndemînatice"). Lecția fiind forma de bază a organizării procesului de învățămînt, indiferent de obiectul de învățămînt (deci și la lucru manual) e absolut necesar să se desfășoare pe baza unei **teme precise**, să aibă **o structură bine stabilită** care, bineînțeles, poate fi variată în funcție de o serie de factori cum ar fi: particularitățile de vîrstă ale elevilor (deci clasa la care se predă), nivelul clasei, materialul folosit la lecție, obiectul ce se execută, metodele folosite etc. Indiferent însă de varianta unei lecții de lucru manual, aceasta e necesar să aibă **o structură precisă**. Posibilitatea (și chiar necesitatea) de a desfășura în mod variat o lecție de lucru manual nu presupune renunțarea la orice structură precisă, ci dimpotrivă, cunoașterea și respectarea diferitelor structuri ale variantelor lecțiilor de lucru manual.

Desigur că cele spuse în legătură cu necesitatea ca la o lecție de lucru manual toți elevii să execute aceeași lucrare nu trebuie înțelese în mod rigid. În situațiile în care, de pildă, unii elevi manifestă înclinații, interes și preocupări deosebite pentru anumite lucrări, ei pot fi stimulați și îndrumați în direcția respectivă. În asemenea cazuri, evident că acești elevi pot executa lucrări mai pretențioase și deci pot lucra altceva. Oricum însă programa trebuie să fie respectată.

Experiența învățătorilor care obțin rezultate bune la lecțiile de lucru manual, demonstrează că una din condițiile principale ale reușitei acestei munci o constituie **pregătirea temeinică a învățătorului pentru lecțiile de lucru manual.** În ce constă, în linii mari, această pregătire, care e specificul pregătirii învățătorului pentru lecția de lucru manual?

Pe baza cunoașterii temeinice a programei de lucru manual, a indicațiilor metodice privitoare la predarea lucrului manual, o primă cerință o constituie **justa planificare a materiei de lucru manual.** Se întîlnesc uneori planificări trimestriale făcute cu totul superficial, în care sînt trecute numai temele mari recomandate de programă, iar în dreptul fiecărei teme, numărul de ore și respectiv termenele calendaristice. Desigur că o asemenea planificare e departe de a fi un ajutor în munca învățătorului. E necesar ca planificarea să cuprindă pe lîngă temele mari, subiectele fiecărei lecții în parte. În stabilirea acestor subiecte e necesară o succesiune logică, în așa fel încît fiecare lecție

să-și aibă locul său precis în sistemul lecțiilor ce se vor preda la capitolul respectiv; fiecare lecție să constituie o verigă în lanțul lecțiilor respective.

În stabilirea ordinii lecțiilor trebuie asigurată **o corelație justă între lecțiile de lucru manual și cele ale celorlalte obiecte de învățămînt.** De cele mai multe ori baza teoretică a unor lucrări ce se execută la lucru manual este asigurată de lecțiile din cadrul altor obiecte de învățămînt. De asemenea obiectele executate la lucru manual pot constitui auxiliare foarte importante, materiale didactice prețioase pentru o serie de lecții de aritmetică, geografie, științe naturale etc. Reiese deci necesitatea asigurării legăturii dintre lecțiile de lucru manual și celelalte obiecte de învățămînt. Este cunoscut faptul că elevii folosesc cu foarte mult interes materialele executate de ei, oricît de simple ar fi acestea. Același interes îl manifestă și atunci cînd în cadrul diferitelor activități practice ei aplică cunoștințele teoretice.

De exemplu, în clasa I se pot executa unele figuri geometrice (din hîrtie sau carton subțire), bețișoare, folosite în predare la operațiile aritmetice în cercul 1—20, semne de carte, decupări de litere sau silabe folosite la lecțiile de citire și scriere etc.

În clasa a II-a se pot executa planșe cu tabla lui Pitagora, tabla adunării și scăderii, albume sau colecții cu diverse materiale culese în timpul unor vizite sau excursii, diferiți araci de sprijin pentru plante etc.

În clasa a III-a pentru lecțiile de geografie sînt utile anumite forme de relief modelate din plastilină, pentru aritmetică se pot executa modele ale principalelor unități de măsurare a lungimilor, iar pentru activitatea la colțul viu al naturii și pe terenul de experiență al școlii se pot executa cutii pentru probele de încolțire și răsaduri etc.

În clasa a IV-a pe lîngă confecționarea unor instrumente simple pentru măsurat lungimi se mai pot executa modele de corpuri geometrice, desfășurate și încheiate, folositoare la înțelegerea justă a elementelor de geometrie în spațiu ce se predau la această clasă ș. a.

O altă latură a pregătirii învățătorului pentru lecțiile de lucru manual o constituie **pregătirea materialelor necesare pentru lucru.** De cele mai multe ori procurarea materialelor se face cu ajutorul elevilor. Participînd direct la procurarea acestor materiale elevii vor avea o atitudine plină de grijă față de ele, le vor folosi în mod economicos, își vor da mai mult interesul pentru obținerea unor lucrări de calitate superioară. Cu ocazia excursiilor și vizitelor la întreprinderi sau în natură se pot procura materiale necesare confecționării unor jucării sau a altor obiecte recomandate de programa școlară.

În procurarea materialului necesar pentru lucru manual un sprijin prețios pot să-l dea părinții elevilor. Pentru a putea primi un ajutor cît mai substanțial din partea părinților e necesar ca și ei să cunoască importanța formării la elevi a deprinderilor de muncă și contribuția lecțiilor de lucru manual la formarea acestor deprinderi. Eleva R. I. din clasa a II-a B, de la Școala medie mixtă nr. 28 din București, ca urmare a interesului manifestat de părinții ei pentru lucrările executate de ea la lecțiile de lucru manual și chiar acasă, dovedește o preocupare și un interes deosebit pentru aceste lecții. În ajunul fiecărei zile în care are lucru manual se interesează îndeaproape de materialul ce va trebui să-l aibă pregătit pentru lecția de a doua zi. Fără îndoială că observînd interes și preocupare în acest sens și din partea părinților lor, interesul copiilor pentru lucru sporește.

După o pregătire temeinică pentru lecția de lucru manual, sub toate aspectele, se poate trece la desfășurarea propriu-zisă a lecției.

Învățătorii cu o bună experiență în predarea lucrului manual, după ce anunță lucrarea ce se va executa, acordă o mare importanță **explicării scopului** executării obiectului respectiv, a importanței unui asemenea obiect; ei insistă asupra **explicării valorii practice a obiectului,** asupra **utilității lui.** De exemplu, cu ocazia executării unui semn de carte, la clasa I, explicațiile menționate mai sus sînt de natură să-i mobilizeze mai activ pe elevi pentru lucrarea respectivă, să-i intereseze direct în obținerea unui rezultat bun în munca lor și în general le formează o atitudine justă față de munca respectivă.

Cu mult interes au ascultat elevii clasei a II-a B de la Școala medie nr. 28 din București explicațiile învățătoarei lor la tema: „Confecționarea jucăriilor pentru pomul de iarnă". Știrea că o parte din jucăriile lor vor împodobi pomul de iarnă al

școlii, iar altele pomul lor de acasă i-a antrenat într-o activitate susținută, le-a stimulat inițiativa. Și într-adevăr lănțișoarele executate din hîrtie colorată, diferitele feluri de coșulețe, umbreluțe etc. au demonstrat rostul explicațiilor date de învățătoare. În clasele a III-a și a IV-a, unde obiectele ce se execută au o și mai accentuată utilitate practică, explicațiile acestea nu pot lipsi. O lădiță pentru răsadniță, necesară la colțul viu al naturii, o etajeră pentru flori, un cuier simplu, un umeraș, se execută în condiții mult mai bune atunci cînd elevii sînt convinși de valoarea practică, de utilitatea obiectelor respective.

Un alt element în desfășurarea lecției îl constituie **pregătirea teoretică a elevilor, fundamentarea teoretică** a lucrării practice pe care o vor executa. Aici e locul să se facă legătura cu cunoștințele teoretice însușite la alte lecții și să se stabilească în același timp elementele teoretice de care trebuie să se țină seama în timpul lucrului. Desigur că explicațiile teoretice nu se termină în această etapă, ci continuă și cu ocazia prezentării modelului obiectului respectiv și chiar în timpul executării lucrului. Pe de altă parte e necesar să menționăm că aceste explicații trebuie să se facă în mod diferit, în funcție de tema lecției precum și nivelul de cunoștințe al elevilor. Așa, de exemplu, dacă în timpul lecției se execută diferite obiecte prin tăieturi după șablon, toate explicațiile cu privire la tehnica operațiilor se pot da de la început; și dimpotrivă, dacă se execută anumite obiecte din hîrtie, prin îndoituri, explicațiile se vor da pe rînd pentru fiecare operație în parte.

Completarea acestor explicații cu unele indicații referitoare la ordinea în timpul lucrului, la folosirea rațională a materialului, a uneltelor, precum și a timpului, sînt deosebit de utile. În acest sens o puternică influență educativă o exercită discuțiile despre atitudinea muncitorilor față de munca lor.

O sarcină organizatorică pe care o impune specificul activităților de la clasele a III-a și a IV-a constă în **organizarea colectivelor de muncă** sau a echipelor care vor executa anumite lucrări mai ample. Executarea unor machete, modelarea unor hărți geografice, a unor scene din lecturile literare sau cu conținut istoric, executarea unor lădițe pentru răsadnițe, ștergători pentru picioare ș. a. evident că nu se pot face de către un singur elev; aceste lucrări se execută pe colective de elevi sau chiar de către întreaga clasă. În acest caz organizarea cu grijă a acestor colective de muncă trebuie să fie o preocupare de seamă a învățătorilor. Fiecărei echipe în parte și apoi fiecărui elev să li se încredințeze sarcini precise, potrivit cu posibilitățile lor. E important ca însăși elevii să-și repartizeze sarcinile, bineînțeles sub supravegherea învățătorului. Considerăm că asemenea activități desfășurate în colective de muncă au o mare valoare educativă și îi pregătesc pe elevi pentru activitatea ce o vor desfășura în clasele superioare la munca în ateliere și în producție.

Un alt moment asupra căruia ne oprim este prezentarea **modelului obiectului** respectiv. Este cunoscut faptul că intuiția are un mare rol mai ales în școala elementară. Orice lucrare nu poate fi începută pînă ce nu s-a prezentat elevilor modelul respectiv. Învățătorul T. D. de la Școala de 7 ani nr. 52 din București acordă o atenție deosebită acestui moment al lecției. Astfel la o lecție de modelaj, cu tema „Para" a prezentat elevilor o pară naturală, iar alături de aceasta una executată din lut. Elevii au avut posibilitatea să le compare, să stabilească asemănările dintre ele. În continuare învățătorul a purtat discuții în legătură cu forma perei, părțile, culoarea etc. De asemenea el a indicat precis elevilor ordinea în care vor trebui executate diferitele părți ale perei. Cînd e vorba de obiecte mai complexe, este foarte important ca obiectele respective să fie însoțite și de desene la tablă, de diferite schițe, planșe, care să reprezinte obiectul în întregime, apoi pe elemente componente sau etapele principale ale lucrării respective. Cu această ocazie e necesar să se stabilească proporțiile obiectului respectiv care, în executarea lui, vor trebui respectate întocmai. E bine ca elevii să fie puși în situația de a efectua măsurători cu anumite instrumente de măsurat, de a face unele calcule, deprinderi absolut necesare pentru munca în producție. Bineînțeles că acestea se vor efectua în măsura în care le permite volumul de cunoștințe însușite la aritmetică.

După parcurgerea acestor etape ale lecției, învățătorul poate să treacă la executarea model a obiectului. Cu această ocazie învățătorul realizează în mod demonstrativ aplicarea practică a regulilor teoretice necesare executării obiectului respectiv. Pentru ca elevii să-și însușească în mod temeinic procedeele tehnice necesare executării lucrării,

învățătorul va avea grijă ca fiecare elev să poată observa mișcarea mîinilor sale, insistînd asupra operațiilor principale.

Etapa principală a lecției de lucru manual o constituie **executarea obiectului de către elevi**, sub îndrumarea și controlul învățătorului. Este cunoscut faptul că la elevii mici primele succese în muncă au o puternică înrîurire asupra activității lor viitoare și dimpotrivă, insuccesele îi demobilizează, îi face să fie pasivi, indiferenți față de munca respectivă. Executînd un obiect oarecare unii elevi se izbesc de diferite greutăți și nu de puține ori lasă lucrul neterminat. Nefiind ajutați, în asemenea cazuri, elevii respectivi își formează chiar o părere greșită despre ei, socotindu-se că nu sînt în stare să execute acel lucru, și ca atare chiar se îndepărtează de muncă. Iată de ce în această etapă o mare importanță are ajutorul dat de către învățător fiecărui elev în parte. Acordarea acestui ajutor trebuie să se facă însă metodic și nu la întîmplare. În primul rînd e necesar ca **ajutorul** ce-l dă învățătorul elevului în timpul lucrului să fie **la timp**, înțelegînd prin aceasta că nu trebuie să fie nici prea devreme, pentru a nu stîrbi inițiativa elevilor, dar nici prea tîrziu, pentru a nu scădea interesul elevilor pentru lucru. Acordînd ajutor elevilor în timpul lucrului învățătorul nu trebuie să execute de fapt lucrarea în locul elevilor. Uneori e suficientă o singură întrebare în legătură cu lipsurile lucrării ca să-i reamintească elevului o regulă învățată sau să-l facă atent asupra părții greșite a lucrării. Controlînd și ajutînd elevii în timpul lucrului învățătorul trebuie să-i deprindă și cu autocontrolul.

Nu putem fi de acord cu modul greșit în care e înțeles uneori rolul învățătorului în îndrumarea elevilor în timpul lucrului. Iată un asemenea caz: un elev din clasa I modelînd din plastilină o rață nu reușește de la prima încercare. În loc să i se dea ajutorul necesar, arătîndu-i-se lipsurile esențiale și dîndu-i-se apoi indicații suplimentare, învățătorul îl sfătuiește pe elev să arunce lucrarea și să se apuce de alta. Desigur că în cazul acesta învățătorul nu numai că nu i-a educat elevului perseverența și puterea de a învinge greutățile, dar i-a format o însușire negativă, aceea de a nesocoti munca efectuată pînă atunci și de a avea o atitudine indiferentă, chiar ușuratică față de lucrarea respectivă.

Ajutorul dat de învățător trebuie să se refere și la folosirea justă a instrumentelor de muncă în timpul lucrului, chiar a celor mai simple.

O atenție deosebită trebuie să acorde învățătorul, în timpul lecției de lucru manual, formării **deprinderii de muncă independentă** la elevi. Fără îndoială că respectarea tuturor cerințelor la care ne-am referit pînă aici asigură în mare măsură posibilitatea ca elevii să lucreze în mod independent. E necesar însă ca în timpul lecției învățătorul să aibă grijă ca fiecare elev să muncească efectiv.

Activitatea pentru formarea deprinderilor de muncă independentă continuă apoi și prin executarea temelor date acasă elevilor.

Executarea ireproșabilă a diferitelor obiecte în orele de lucru manual contribuie în mare măsură la **educarea gustului pentru frumos**. Uneori aspectul estetic al obiectelor executate este neglijat. Se folosesc la întîmplare materialele (plastilină neagră pentru farfurii sau căni de ceai etc.), nu se finisează obiectele executate sau dacă se execută pînă în faza finală nu se aleg culorile cele mai potrivite pentru a fi colorate (la obiecte executate din hîrtie, carton sau plastilină). Înțelegînd marea importanță a educației estetice în dezvoltarea multilaterală a elevilor, e necesar ca și prin lecțiile de lucru manual să se realizeze aceasta.

E necesar ca rezultatele muncii elevilor la lecțiile de lucru să se analizeze după fiecare lecție. „Copilul trebuie să vadă și să înțeleagă în fiecare caz în parte, rezultatul muncii lui, trebuie să-și dea seama limpede că a fost folositor făcînd cutare muncă", spunea N. K. Krupskaia [1]. Aprecierea rezultatelor muncii trebuie făcută imediat după terminarea lucrărilor respective. Această apreciere trebuie să aibă la bază o analiză temeinică a lucrărilor executate, analiză făcută împreună cu elevii. Se iau cîteva lucrări dintre cele mai bine executate și cîteva din cele mai slabe și după analiza lor se explică în ce constau calitățile și lipsurile. Aprecierea lucrărilor respective trebuie

[1] **N. K. Krupskaia:** Opere pedagogice alese, Ed. de stat didactică și pedagogică, 1952, pag. 37.

concretizată în cele din urmă prin notă, pe care învățătorul o motivează. Observațiile făcute cu acest prilej de către învățător trebuie să-i mobilizeze pe elevi în obținerea unor rezultate și mai bune.

O valoare educativă deosebit de mare o are pentru elevi organizarea unor vitrine sau chiar expoziții cu obiecte executate de către ei. Vizitarea acestor expoziții de către părinții elevilor și aprecierile acestora cultivă la elevi încrederea în forțele lor, le sporește simțul de răspundere și dorința de a executa cît mai bine și frumos și alte lucrări: se contribuie astfel la educarea unei atitudini juste față de muncă.

Printr-o temeinică pregătire a lecțiilor de lucru manual, prin desfășurarea acestora la un nivel corespunzător contribuim în foarte mare măsură la realizarea uneia din cele mai importante sarcini ale învățămîntului nostru: educarea elevilor în spiritul dragostei de muncă.

ION ȘERDEANU
Asistent I.P.C.D. București

LEGAREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI TEORETIC DE INSTRUIREA PRACTICĂ ÎN ȘCOLILE TEHNICE DE MAIȘTRI CHIMIȘTI

Un sector important al industriei noastre grele este industria petrolului și chimiei, care produce pentru alte ramuri industriale (industria ușoară, industria alimentară etc.) cît și pentru agricultură, o gamă largă de produse importante (acid sulfuric, sodă, coloranți, lacuri și vopsele, îngrășăminte chimice, insecto-fungicide etc.).

Față de perioada dinainte de anul 1944, cînd industria noastră chimică era reprezentată doar prin cîteva fabrici, în anii puterii populare, această ramură industrială a cunoscut o dezvoltare vertiginoasă. Pe lîngă lărgirea și modernizarea vechilor întreprinderi, smulse de la patroni, în anii primului cincinal s-au construit uzine moderne, ca: Fabrica de tananți de la Pitești, Uzina Carbochim din Cluj, Fabrica de antibiotice din Iași, Fabrica chimică nr. 12 din Buzău etc. În prezent sînt în curs de construcție sau gata date în funcțiune alte mari întreprinderi ca: Uzinele de îngrășăminte chimice Năvodari, Uzinele de produse sodice Govora, marele Combinat petrochimic Borzești, Uzina de fibre sintetice de la Săvinești, Fabrica de azotat de amoniu de la Roznov și Fabrica de hîrtie din paie de la Palas-Constanța și altele.

Față de anul 1938 producția industriei chimice a crescut de 8 ori. S-au creat noi ramuri de producție, ca industria de îngrășăminte chimice și de alte produse pentru agricultură, de fire și fibre sintetice, mase plastice și cauciuc sintetic, medicamente și coloranți etc.

În anul 1959 producția industriei chimice va crește cu peste 27,5% față de anul 1958. Acest spor va fi realizat printr-o mai bună utilizare a capacităților de producție existente, cît și prin darea în exploatare a unor noi capacități de producție (o nouă secție de policlorură de vinil la U. C. Turda, o nouă fabrică de fenol și o secție de îngrășăminte azotoase la Combinatul chimic nr. 1 Făgăraș etc.).

„În următorii 2—3 ani — arată tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej în expunerea făcută la ședința plenară a C.C. al P.M.R. din 26—28 noiembrie 1958 — *vor fi puse în funcțiune aproximativ 8 uzine și fabrici noi și 28 de noi secții din care: o fabrică de azotat de amoniu la Roznov, o nouă unitate de fibre sintetice la Săvinești cu o capacitate de 5000 de tone pe an de relon, la Grupul industriei Borzești o unitate petrochimică, care va produce în prima etapă 25 000 de tone de cauciuc sintetic, la uzinele Govora instalații de produse sodice cu o capacitate de 150 000 de tone pe an, precum și alte unități de producție care vor mări producția industrială în ramura chimică cu peste 75%*".

În vederea asigurării cadrelor corespunzătoare pentru industria noastră socialistă în plină dezvoltare, s-a reorganizat în anul 1955 rețeaua și profilul învățămîntului tehnic. Astfel, în țara noastră, muncitorii necesari industriei chimice se pregătesc prin sistemul școlilor profesionale de ucenici. Acestea au durata de 3 ani și primesc absolvenți a 7 clase elementare, pe bază de examen de admitere. Tot în anul 1956 au luat ființă școlile tehnice pentru personal tehnic și pentru muncitori calificați, care pregătesc cadre munci-

torești în meseriile mai complexe (fabricarea medicamentelor, fabricarea și prelucrarea maselor plastice, a cauciucului sintetic și a fibrelor sintetice, mecanici pentru aparate și instalații chimice, laboranți în industria petrolului etc.).

În școlile tehnice de chimie se primesc numai absolvenți de școală medie. Ele au o durată de 2 ani, iar absolvenții respectivi, după o practică efectivă în producție de cel puțin 2 ani, pot fi numiți ajutori de maiștri. După un stagiu de 1—2 ani, ei se pot prezenta la examen pentru a obține diploma de maistru, fără a mai urma cursurile școlii tehnice de maiștri.

Legătura dintre muncitori și ingineri este asigurată de maiștri. Pregătirea acestora se face în școlile tehnice de maiștri, care au durata de 2—3 ani, în funcție de complexitatea meseriei. În școlile tehnice de maiștri sînt primiți absolvenți ai școlilor profesionale cu 3—5 ani vechime în producție, care s-au evidențiat în uzină ca muncitori fruntași și buni organizatori.

În școlile tehnice de maiștri chimiști se predau, pe lîngă tehnologia meseriei, și o serie de obiecte de cultură tehnică generală ca: desenul tehnic, chimia și tehnologia chimică generală, mecanică și rezistență, electrotehnică, organizarea și planificarea producției, normarea tehnică, aparate și instalații din industria chimică etc.

Un accent deosebit se pune pe instruirea practică, căreia îi sînt afectate prin planul de învățămînt 40—50% din numărul total de ore. În felul acesta se îmbină permanent practica cu teoria.

Sarcinile actuale ale învățămîntului nostru au fost subliniate cu tărie și la Conferința asociațiilor studențești. Cu acest prilej, tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej a arătat că: *„Procesul de învățămînt a fost orientat pe o bază nouă științifică-materialistă și îndreptat spre o mai strînsă legătură cu practica construcției socialiste"*.

Cu această ocazie tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej a spus: *„Trebuie cu grijă elaborate și experimentate căile și metodele legăturii învățămîntului... de practică, a îmbinării cunoștințelor teoretice temeinice cu o bună calificare tehnică, generalizîndu-se experiența pozitivă acumulată în această direcție..."* Și în continuare se arată: *„Cadrele didactice au datoria de a asigura cunoașterea și însușirea... celor mai noi descoperiri ale științei și a realizării tehnicii mondiale și, în primul rînd, ale științei și tehnicii sovietice, care și-au dovedit superioritatea în cele mai importante domenii"*.

Nu numai în țara noastră, dar și în celelalte țări prietene s-a pus problema unei strînse legături între producția socialistă și conținutul învățămîntului. Astfel, la Congresul al XXI-lea al P.C.U.S., N. S. Hrușciov a arătat că: *„Traducerea consecventă în viață a politicii... leniniste... au făcut ca republicile naționale... să dispună în prezent de o puternică industrie modernă, de o mare agricultură mecanizată, de o largă rețea de institute de învățămînt, de instituții științifice și cultural-educative, de numeroase cadre calificate"*. [1]

De altfel, în tezele C.C. al P.C.U.S. și Guvernului Sovietic, „cu privire la întărirea legăturii școlii cu viața și dezvoltarea continuă a sistemului învățămîntului public în țară", s-a stabilit ca întregul sistem de învățămînt din U.R.S.S să fie reorganizat în sensul *întăririi legăturii dintre școală și practică*.

Legarea teoriei de practică este principalul mijloc de realizare a unei pregătiri complete, corespunzătoare actualului stadiu de dezvoltare a economiei noastre socialiste.

Cadrele didactice, în seama cărora stă sarcina pregătirii viitorilor maiștri chimiști trebuie să găsească toate posibilitățile de a realiza această pregătire pe baza tehnicii celei mai noi. Viitorii muncitori și tehnicieni chimiști trebuie astfel educați încît ei singuri să caute să-și pună de acord cunoștințele dobîndite în școală cu tehnica cea mai nouă.

Printre multiplele sarcini la care trebuie să facă față un viitor maistru din industria chimică menționăm:

a) Participarea la întocmirea planului de producție și de aprovizionare tehnico-materială, a planului de reparații și de investiții, a planului forțelor de muncă pentru secția sa, a planului de creștere a productivității muncii și reducere a prețului de cost etc.

---

[1] *N. S. Hrușciov*, „Cu privire la cifrele de control ale dezvoltării economiei naționale a U.R.S.S. pe anii 1959—1965, Editura politică, pag. 16 și 77.

b) Realizarea planului de producție la toți indicii, realizarea normelor și normativelor stabilite constituie de fapt sarcina de bază a maistrului. Aceste sarcini impun, pe lîngă ample cunoștințe teoretice, și un spirit de bun organizator, ceea ce se capătă prin îmbinarea teoriei cu practica.

c) Maistrul răspunde de calitatea producției, de economia de materiale și energie etc. Organizarea unor brigăzi de calitate, a unor brigăzi de economii etc. constituie tot atîtea metode avansate de lucru, utilizate în industria noastră chimică.

d) Maistrul răspunde personal de protecția muncii în sectorul său de activitate, fiind obligat să facă periodic instructaje cu muncitorii și să ia toate măsurile, pentru asigurarea securității muncii.

e) Maistrul are sarcina de a folosi rațional capacitatea de producție a întreprinderii, de întreținerea și repararea la timp a utilajelor.

f) Maistrul trebuie să se intereseze îndeaproape de utilizarea completă a timpului de lucru. Pentru utilizarea completă a timpului de lucru, maistrul trebuie să dea toată atenția folosirii metodelor avansate de lucru (preluarea schimbului din mers, mărirea intensivă și extensivă a indicilor de folosire a utilajului, ridicarea calificării muncitorilor din secția respectivă, introducerea lucrului în bandă etc.).

g) Generalizarea experienței înaintate a fruntașilor din producție trebuie să constituie o preocupare permanentă, atît pentru maistrul din producție cît și pentru profesorii din școlile tehnice de maiștri.

h) Cunoașterea și aplicarea metodelor avansate de muncă folosite în U.R.S.S. este de asemenea o sarcină a maistrului din industria chimică.

i) Maistrul trebuie permanent să se preocupe de aducerea noului în procesul producției, să lupte împotriva conservatorismului și birocratismului care se mai manifestă la unii din maiștri. In acest scop, profesorii de tehnologia meseriei ca și cei de organizarea producției trebuie să vină mereu cu noi și noi exemple și date concrete din industria noastră chimică și cea din țările prietene.

Pregătirea în școli a maiștrilor chimiști în stare să facă față unor asemenea sarcini nu se poate realiza decît printr-o permanentă legătură a procesului de învățămînt cu practica, cu producția concretă a fabricii și uzinei.

Grija maiștrilor pentru asigurarea legăturii cunoștințelor teoretice de practică se manifestă în practica școlilor noastre printr-o permanentă preocupare de a găsi noi metode și procedee. Cele mai frecvente procedee întîlnite în școli sînt următoarele :

1. *Documentarea profesorilor* asupra proceselor tehnologice, utilajelor și metodelor de muncă folosite în întreprinderile de unde au provenit elevii. De exemplu, profesorii de Desen tehnic, de Mecanică și Rezistență etc. trebuie să cunoască diferitele organe de mașini și instalații, specifice industriei chimice.

Chiar în perioada de recrutare a candidaților pentru examenul de admitere în școala tehnică de maiștri, majoritatea cadrelor noastre didactice vizitează întreprinderile în scopul cunoașterii oamenilor și a lucrărilor ce se execută. In felul acesta ei vor putea îmbina în mod just teoria cu practica. Cu această ocazie se ia legătură cu conducerea întreprinderii și în special cu personalul tehnic, de la care se cer toate lămuririle, se face schimb de informații asupra noutăților tehnico-științifice etc. Așa procedează, de exemplu, cadrele didactice de la Ocna-Mureș, unde se pregătesc cadre și pentru Govora, cei de la școala din Tîrnăveni care pregătesc cadre pentru Uzinele „Petre Poni" din Valea Călugărească și Uzinele Năvodari etc.

2. *Folosirea celor mai sugestive și mai cunoscute exemple din practică* în explicarea unor noțiuni mai dificile din Tehnologia meseriei, ca și la obiectele de cultură tehnică generală (Fizica tehnică, Mecanica și Rezistența materialelor, Tehnologia materialelor, Desenul tehnic etc.) este de asemenea un procedeu des întîlnit. De pildă, la cursul de Tehnologie — acidul sulfuric, tema despre purificarea gazelor cu ajutorul filtrului electric nu va putea fi înțeleasă de elevi, oricît de bine ar fi explicată teoretic, fără o deplasare a acestora în secție și fără cunoașterea schemei instalației respective. La obiectul „Tehnologia celulozei și hîrtiei", temele 34—38 (anul III) sînt predate de unii profesori în fața mașinii de fabricat hîrtie.

— Lecția despre „Coroziunea materialelor" (temă din tehnologia materialelor) trebuie să se predea, avînd la îndemînă eșantioane de tablă, țevi, șine etc., mîncate de rugină, conducte distruse de acizi etc. In modul acesta elevii nu vor uita niciodată pagubele aduse de coroziune și vor fi convinși de necesitatea combaterii ei prin toate mijloacele.

— Reacțiile cationilor de gr. 1 analitică, ca și determinarea altor cationi și anioni trebuie explicate chiar în laborator, unde profesorul va efectua personal reacțiile respective. La fiecare element se va arăta importanța sa pentru specialitatea în care se prezintă elevii.

— Lecția despre „Standarde" din cursul de „Aparate și instalații din industria chimică", nu poate fi predată fără utilizarea colecției de STAS-uri.

3. *Întocmirea de probleme cu date din întreprinderile cunoscute de elevi :* dimensionări de aparate, calculul capacităților de producție și a randamentelor, realizarea normelor etc. este un procedeu care dă bune rezultate. Asemenea procedee se pretează, de exemplu, la cursurile de Procese și aparate din industria chimică, Organizarea producției, Matematici, Electrotehnică etc. Procedeul acesta nu este încă prea mult răspîndit în școli. Unele cadre didactice și în special cele de cultură generală (matematici, economie politică etc.) predau cursuri abstracte, prea generale, valabile pentru oricare școală tehnică de maiștri. Astfel de lecții nu își pot atinge pe deplin scopul.

4. *Folosirea materialului didactic la lecții* constituie cel mai răspîndit procedeu. De altfel predarea cunoștințelor pe bază de material didactic se impune ca o obligație la fiecare obiect de învățămînt.

Convinși de importanța folosirii predării cunoștințelor cu ajutorul materialului didactic, numeroși profesori, pe lîngă materialul care le stă la dispoziție în cabinetele școlilor, pentru anumite teme, confecționează cu mijloace proprii sau cu ajutorul elevilor, planșe sugestive reprezentînd procesele tehnologice, aparatura și instalațiile descrise etc. Astfel la Grupul școlar petrol-chimie București, predarea lecțiilor de desen tehnic și mecanică, rezistență și organe de mașini se face pe baza prezentării a numeroase piese (robinete, axe, lagăre, rulmenți, angrenaje etc.) întregi sau secționate.

Sînt și cazuri cînd profesorii nu folosesc material didactic chiar atunci cînd acesta există. Nu rareori am asistat la lecții de Fizică tehnică, care se pretau foarte bine la experiențe și demonstrații practice și totuși erau predate „la tablă" (de exemplu despre forța centrifugă, frecarea, inerția etc. care se exemplificau tot ca „tramvaiul" ș.a.m.d.), în loc să se demonstreze cu ajutorul mașinii centrifuge, respectiv cu tribometrul etc., care există în laborator.

5. *Unele lecții cu caracter pur aplicativ se predau direct pe locul de muncă.* De exemplu, lecțiile din cadrul cursului de „Protecția muncii" se pretează a fi predate aproape exclusiv la fața locului, alături de dispozitivele de protecție, demonstrîndu-se practic necesitatea și modul de folosire. Cu această ocazie se pot arăta și cazuri de accidente provocate prin nerespectarea regulilor de tehnica securității și protecția muncii. De exemplu în industria cauciucului, lecția despre accidente mecanice la valțuri și calandre e necesar să se predea în fața mașinilor respective. De asemenea, lecția despre zgomote și trepidații, frig industrial etc.

6. O altă metodă mult folosită pentru îmbinarea teoriei cu practica constă în *verificarea cunoștințelor tehnice și practice direct la locul de muncă,* în laborator sau ateliere. In acest scop se pot da probleme concrete, se poate trece la efectuarea de demonstrații și la executarea lucrărilor cerute de examinatori. De pildă, examinarea elevilor la controlul fabricației în industria amoniacului și acidului azotic s-a făcut la grupul școlar petrol-chimie, Făgăraș, chiar în laboratoarele de fabricație.

Acest procedeu trebuie aplicat în mod indiscutabil la examenul de practică, dar se poate aplica și la tehnologia meseriei.

7. *Executarea de către elevi,* sub conducerea profesorilor, a *lucrărilor practice* în ateliere și mai ales în laboratorul-școală. Aceste lucrări sînt totdeauna precedate de un instructaj teoretic, iar la sfîrșitul ședinței se face — de asemenea — un instructaj final. In modul acesta elevii reușesc să lege direct cunoștințele teoretice de practică, își formează deprinderile elementare și încrederea în posibilitățile lor de a manipula reactivii periculoși, aparatura delicată și instrumentele de precizie.

8. *Lecțiile teoretice de Chimie analitică și Controlul producției trebuie predate chiar în laborator.* După explicarea teoretică a cunoștințelor, profesorul trece apoi la aplicarea lor prin organizarea unor lucrări frontale de laborator cu întreaga clasă.

9. *Efectuarea de vizite și excursii* cu caracter științific constituie o altă metodă, destul de des utilizată în școlile tehnice din sectorul petrol-chimie. De exemplu, elevii de la Grupul școlar Iași au vizitat în vara anului 1958 cele mai importante uzine (Ocna-Mureș, Tîrnăveni, Făgăraș, Codlea, Bușteni, Valea Călugărească). Cu ocazia acestor vizite

s-au făcut numeroase aplicații ale cunoștințelor din cadrul cursului de chimie și tehnologie chimică generală.

Pe lîngă vizitarea întreprinderilor chimice în funcțiune, e bine să se organizeze vizitarea și a marilor șantiere cum ar fi cele de la Borzești, Săvinești, Roznov etc., pentru ca elevii să observe fazele intermediare de construcții și montaj, pe care nu le vor mai putea studia după darea uzinei în exploatare. Astfel de excursii au și un rol educativ extrem de important, ele demonstrînd „pe viu" ritmul extraordinar de dezvoltare a industriei noastre socialiste.

10. *Practica în producție* constituie una din verigile de bază ale procesului de învățămînt. Dacă fostele școli medii tehnice nu au dat rezultatele așteptate, acest lucru s-a datorat în special legăturii slabe care se făcea între teorie și practică. În planurile de învățămînt al fostelor școli medii tehnice de chimie erau prevăzute pentru practică, doar 4—6 ore săptămînal. Astăzi, în școlile tehnice de chimie, pentru practică s-au rezervat 18—24 ore săptămînal.

Conținutul practicii trebuie să fie o ilustrare completă a cunoștințelor primite la cursurile teoretice. În acest scop elevii sînt puși să facă practică în toate secțiile legate de specialitatea lor și nu numai într-una singură. De exemplu, conducerea școlii tehnice de maiștrii chimiști din București a întocmit, pentru practica elevilor din anul acesta, un grafic de rotire a elevilor de la meseria „Sinteze organice" (inclusiv medicamente) prin toate fabricile de medicamente și de coloranți din capitală (în anii I și II, iar în anul III se face specializarea în uzina de unde au provenit). Iată cum arată un asemenea grafic:

Graficul de rotire a elevilor din anul II de la școala tehnică de maiștri — București

Nr. crt.	Numele și pronumele	Aprilie	Mai	Iunie	Iulie	August
1.	Becuț Silvia	Fiola	Galenica	Tableta	13 Sept.	Fabr. Mase plastice
2.	Călin Marin	Galenica	Tableta	13 Sept.	F. Buc.	Fiola
3.	Mihai Nic.	Tableta	13 Sept.	F. Buc.	Fiola	Galenica
4	Militaru Gh.	13 Sept.	F. Buc.	Fiola	Galenica	Tableta
5.	Oros Traian	F. Buc.	Fiola	Galenica	Tableta	13. Sept.
6.	Udrescu Alex.	Fiola	Galenica	Tableta	13 Sept.	F. Buc.
7.	Vieru Gh.	Galenica	Tableta	13 Sept.	F. Buc.	Fiola
etc.						

Graficul este astfel întocmit ca fiecare elev să aibă posibilitatea ca în timp de cinci luni să cunoască procesul de producție al fiecărei fabrici mai importante.

Practica în producție este urmărită de conducerea uzinei și a școlii prin colectivul de îndrumare a practicii, format din cei mai buni ingineri și tehnicieni din uzină, inclusiv profesorii de tehnologia meseriei din școală. Acest colectiv își întocmește un plan anual de muncă și ține în mod periodic ședințe de analiza muncii.

11. Un element esențial care asigură legătura permanentă a cunoștințelor teoretice de practică este *experiența în producție a cadrelor didactice.*

Profesorul-inginer care a lucrat mai mulți ani în producție, privește cu alți ochi procesul de învățămînt. El va ști mai bine cum să îndrume și să organizeze activitatea practică a elevilor.

12. *Un rol important pentru asigurarea legăturii cunoștințelor de practică îl au maiștrii-instructori din uzină,* în sarcina cărora stă instruirea practică a elevilor. De exemplu, la Grupul școlar Făgăraș, instruirea practică a elevilor școlii tehnice de maiștri este încredințată acelor maiștri din Combinat care au pregătirea cea mai bună (atît teoretic cît și practic).

13. În timpul ultimei practici, elevii școlilor tehnice de maiștri chimiști primesc, în general, sarcini concrete — ca ajutor de maistru. Ei lucrează direct în procesul de producție toate cele 8 ore de lucru. Tendința ca o parte din timpul de muncă să fie folosit pentru completarea caietului de practică sau pentru documentare în bibliotecă a fost com-

bătută în multe întreprinderi. Așa de exemplu, la întreprinderea „Constantin Istrati", în anul școlar 1957—1958, elevii școlii tehnice de maiștri din București lucrau numai 4—6 ore pe zi, restul timpului petrecîndu-l în birourile secțiilor sau la Cabinetul tehnic. Acest lucru a fost remediat. Completarea caietelor de practică și documentarea sînt necesare, dar nu în timpul orelor de producție.

14. Pentru instruirea practică a elevilor este important ca ei să fie antrenați în mod deosebit la activități strict legate de procesul de producție și mai puțin la completarea scriptelor, întocmirea graficelor etc.

★

Cadrele didactice fruntașe din școlile tehnice de maiștri chimiști se străduiesc continuu pentru a obține bune rezultate în pregătirea viitorilor maiștri. O problemă specială o ridică organizarea orelor de consultații la cursurile fără frecvență. Elevii care solicită consultații sînt în general maiștri în producție. Aceștia posedă un mare bagaj de cunoștințe practice. Din această cauză profesorii de la cursurile fără frecvență trebuie să cunoască bine bazele tehnologice și teoretice ale meseriei în care lucrează elevii lor. Numai așa vor putea da răspunsurile potrivite la numeroasele întrebări pe care le ridică elevii. Pentru acest motiv socotim ca foarte binevenită Hotărîrea C.C. al P.M.R. și Consiliului de Miniștri al R.P.R. privind îmbunătățirea învățămîntului seral și fără frecvență. În art. 7 al acestei hotărîri se spune :

> *„Pentru buna desfășurare a procesului instructiv-educativ, pentru o cît mai temeinică pregătire a elevilor, la școlile și secțiile serale directorii și profesorii vor fi numiți dintre cele mai bune cadre didactice, care au o temeinică pregătire profesională și pedagogică, cu stagiu la catedră de cel puțin cinci ani, cu nivel politico-ideologic corespunzător, însuflețite de dorința de a contribui la ridicarea nivelului științific și cultural al clasei muncitoare".*

Astfel de cadre cu vastă experiență în producție și în învățămînt, pot descoperi și alte metode pentru o temeinică pregătire a viitorilor maiștri.

Experiența școlii sovietice ne este de mare ajutor în aflarea și a altor metode prin care cunoștințele teoretice se pot lega de activitatea practică și invers.

Astfel în U.R.S.S. există preocuparea pentru crearea bibliotecii maistrului. În fiecare secție, în biroul maistrului stă la îndemîna muncitorilor și maiștrilor o mică bibliotecă cu cele mai uzuale lucrări de specialitate pe care să le poată cerceta ori de cîte ori simt nevoia. (Manualul chimistului, Dicționarul tehnic, agende, tehnologia de specialitate, Tehnologia materialelor, aparate și instalații din industria chimică etc.).

O metodă nouă, puțin răspîndită la noi, cu ajutorul căreia se realizează o mai strînsă legătură a teoriei cu practica o constituie activitățile în cadrul Cabinetului tehnic din școală sau uzină, ca și lucrările efectuate în cadrul cercurilor tehnice. Asemenea metodă a dat bune rezultate la Centrul școlar — petrol-chimie — București. Aici, la Cabinetul tehnic al școlii se organizează deseori lucrări practice tehnico-științifice. Referatele sînt întocmite, atît de elevi, cît și de profesori. De exemplu, la una din ședințele Cabinetului tehnic s-a ținut referatul despre „Lansarea sputnicilor" de către profesorul care predă cursul de Mecanică și Rezistența materialelor. Fără a se abuza de formule, s-au arătat în principiu forțele care acționează asupra unui corp lansat în spațiul cosmic, insistîndu-se mai ales asupra laturii educative (succesele extraordinare realizate de știința și tehnica sovietică).

O altă metodă cu ajutorul căreia elevii își dau seama despre importanța însușirii temeinice, atît a bazelor teoretice cît și a celor practice specifice meseriei, o constituie organizarea unor întîlniri cu fruntașii în producție, inovatori și raționalizatori despre care elevii au aflat din ziare sau de la profesorii lor. La o asemenea întîlnire fruntașul în pro-

ducție poate ține adevărate lecții cu caracter practic-aplicativ, demonstrînd metodele lor de muncă, modul cum au ajuns la realizarea unor inovații și invenții etc., tocmai datorită aplicării creatoare a cunoștințelor însușite.

Această metodă are și un mare rol educativ, stimulînd la elevi dorința de a deveni și ei fruntași, inovatori și raționalizatori. În modul acesta se combate cu eficacitate tendința spre conservatorism, care se constată încă la unii maiștri mai vîrstnici, care se bizuie mai mult pe practică.

★

Sarcina de a pregăti cadre de muncitori și tehnicieni pentru marile construcții ale socialismului este o sarcină de onoare, a cărei îndeplinire face cinste cadrelor fruntașe din școlile noastre.

Cadrele didactice care predau în școlile tehnice de maiștri-chimiști trebuie să-și perfecționeze mereu măiestria pedagogică, să țină pasul cu ultimele noutăți tehnico-științifice și să se preocupe îndeaproape de educarea dragostei față de meserie, față de muncă, față de tot ceea ce e nou în producție, în viață.

Ing. *GH. VLĂNȚOIU*

ROLUL CABINETELOR ȘCOLARE ÎN LEGAREA TEORIEI DE PRACTICĂ

Unul dintre mijloacele folosite în învățămîntul profesional și tehnic, pentru promovarea continuă a legăturii între teorie și practică cît și pentru combaterea formalismului în învățămînt, îl constituie activitatea dusă de cabinetele școlare.

Cabinetele școlare sînt instalate în încăperi de clasă special amenajate în vederea predării, în cele mai bune condiții metodice și științifice, a unei anumite discipline sau a unor discipline înrudite. Deseori, în organizarea lor intră și laboratoare didactice, muzee, mici ateliere etc.

Cabinetele școlare au rolul de a deservi pe linie metodică o serie de activități didactice și științifice, duse de profesori și elevi, și au drept scop îmbunătățirea conținutului lecțiilor, ridicarea nivelului profesional și, mai ales, formarea la elevi a deprinderilor practice de muncă.

La noi, cabinetele școlare au fost înființate și îndrumate abia în timpul regimului de democrație populară, care a creat pentru prima dată premisele obiective pentru îmbinarea pe linie de învățămînt a teoriei cu practica. „Un rău și o calamitate dintre cele mai mari, care ne-au rămas de la societatea veche, capitalistă — spune Lenin — este ruptura totală între carte și viața practică“ [1].

În școala burgheză premisele pentru promovarea și instruirea tineretului, a legăturii dintre teorie și practică, nu numai că nu existau, dar condițiile de dezvoltare a învățămîntului burghez erau polarizate în sens cu totul contrar.

În învățămîntul burghez cheile „turnului de fildeș al omului de știință“ erau în mîna fiilor burgheziei conducătoare, iar fiii din popor nu aveau acces decît la un învățămînt lipsit aproape complet de suportul științific, astfel încît ei să nu devină altceva decît brațe docile, executante, nicidecum elemente de concepție.

Învățămîntul profesional și tehnic din societatea burgheză se poate caracteriza tocmai printr-o totală sciziune dintre teorie și practică. Puținele excepții, eventual existente, nu făceau decît să confirme această trăsătură generală, care s-a reliefat cu atîta pregnanță în regimul burghezo-moșieresc.

Așa se explică de ce regimul trecut n-a sprijinit nici învățămîntul profesional și nici pe cel tehnic industrial. Școlile destinate acestui tip de învățămînt, puține la număr, aveau cadre didactice necorespunzătoare și în general nu erau ajutate de stat. Baza materială a acestor școli, indispensabilă pentru organizarea și funcționarea unui cabinet școlar, era inexistentă sau cu totul insuficientă.

---

[1] V. I. Lenin, „Despre tineret“, Editura Tineretului, 1956, pag. 317.

Premisele unei adevărate activităţi metodice pe linia cabinetelor şcolare au fost create la noi abia prin reforma învăţămîntului din august 1948.

Ca urmare a acestei reforme au luat fiinţă nenumărate şcoli profesionale, şcoli tehnice şi şcoli tehnice de maiştri, la care funcţionează o serie de cabinete şcolare, laboratoare, ateliere; rolul acestora în instruirea şi educarea elevilor s-a dovedit a fi deosebit de important atît în învăţămîntul de cultură generală, cît mai ales în învăţămîntul tehnic industrial.

Pe baza experienţei şcolii sovietice s-au elaborat şi la noi o serie de instrucţiuni cu privire la funcţionarea cabinetelor şcolare, printre care citäm instrucţiunile Direcţiei Generale a Învăţămîntului Profesional şi Tehnic nr. 94 740/22.XI.1957.

Deşi există îndrumări pentru activitatea metodică a cabinetelor şcolare, deşi avem şi în acest domeniu o serie de realizări, totuşi se observă că încă nu se apreciază la justa lor valoare rolul şi rezultatele unei mai raţionale organizări şi utilizări a cabinetelor şcolare, factor determinant în procesul de învăţămînt din sectorul tehnic industrial.

Cabinetele şcolare au un rol multilateral în legarea teoriei de practică. Predarea unui obiect în învăţămînt nu-şi va ajunge scopul atîta timp cît ansamblul cunoştinţelor predate în fiecare lecţie va fi rupt de realitate, de practica producţiei, de viaţă. Din contra, adevărurile ştiinţifice ce le vom prezenta elevilor vor prinde viaţă şi vor avea putere creatoare atunci cînd ele vor fi strîns legate de practica producţiei.

Elevii manifestă un deosebit interes pentru tot ce e nou, atunci cînd ceea ce învaţă este concretizat, atunci cînd îşi dau seama că de cunoştinţele noi se vor folosi pentru rezolvarea unor anumite probleme din practica profesională.

Prezentarea verbală sau pe tablă a imaginilor noţiunilor predate este în general un mijloc insuficient pentru o predare intuitivă a legilor naturii şi a aplicaţiilor lor în practică. Calea spre a te face înţeles de elevi este aceea a predării intuitive, cu prezentarea vie — prin toate mijloacele posibile — a elementelor componente sau asociate din ansamblul lecţiei predate. Astfel se realizează mult mai repede înţelegerea şi reţinerea de către elevi a fenomenelor şi a cunoştinţelor predate de profesor.

Spre exemplu, la mecanica tehnică, legea angrenării va fi desigur mult mai bine reţinută, dacă explicaţiile la tablă vor fi însoţite de demonstraţii în faţa elevilor, cu ajutorul unui aparat special, pentru ilustrarea caracteristicilor legii angrenării; apoi, în a doua etapă demonstrativă, se va face să funcţioneze în faţa elevilor un angrenaj real, format din roţi dinţate cilindrice cu dinţi drepţi, aidoma celor din producţie.

În faţa elevilor s-a prezentat, de pildă, macheta unui reductor de turaţie cu două trepte cu roţi dinţate cu dinţi drepţi. Reductorul fiind secţionat, elevii au putut vedea cu multă uşurinţă felul cum funcţionează şi cum este construit reductorul. De asemenea, a fost prezentat un reductor cu 2 trepte cu roţi melcate şi şuruburi fără fine. Prin prezentarea celor două tipuri de reductoare s-au scos în evidenţă caracteristicile fiecărui tip de angrenaj în parte.

Însă această formă de predare nu poate fi făcută decît în condiţiile existenţei unui cabinet şcolar de mecanică tehnică, care să fie bine utilat şi just folosit, permiţînd astfel elevilor să execute în practică lucrările prevăzute în programa şcolară.

În raportul prezentat la Congresul al XXI-lea al P.C.U.S., tov. N. S. Hruşciov sublinia: „Legătura strînsă a învăţămîntului cu viaţa, cu producţia, cu practica construcţiei comuniste, trebuie să devină principiul călăuzitor al studierii bazelor ştiinţelor în şcoală, baza educării tinerei generaţii în spiritul moralei comuniste“[1].

De aceea, legarea cît mai strînsă a cunoştinţelor teoretice de practica imediată, de realităţile din producţie, de munca de toate zilele a cadrelor didactice, trebuie să rămînă o sarcină permanentă care, în special în învăţămîntul tehnic industrial, nu mai poate fi neglijată. Dar, pentru a prezenta elevului lucrările şi fenomenele aşa cum sînt sau cum vor fi ele, pe linia progresului neîncetat, în fabricile şi uzinele unde lucrează sau vor lucra, nu este suficientă numai instruirea practică la locul de producţie. Rareori, atelierul sau uzina, unde face practica elevul, cuprinde toate elementele şi variantele unui curs complet predat în şcoală. Totodată, foarte multe din cunoştinţe şi fenomene nu pot fi prezentate decît prin folosirea în timpul lecţiei a materialului didactic respectiv,

[1] N. S. Hruşciov: „Cu privire la cifrele de control ale dezvoltării economiei naţionale a U.R.S.S. pe anii 1959—1965“, Editura Politică, Bucureşti, 1959, pag. 72.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

ca de exemplu: la măsurarea rezistenței electrice se folosește puntea Wheatstone, încercarea durității metalelor se face cu ajutorul ciocanului pendul Charpy, reprezentarea unei piese în cele trei vederi se face cu ajutorul triedrului.

Cu mult mai bine sînt reținute cunoștințele atunci cînd ele sînt reproduse sub forma reală sau printr-o imagine vie, chiar în timpul predării lor în cadrul lecției, cînd, printr-o justă coordonare a explicațiilor cu prezentarea concretă, se obține un randament optim al predării.

De exemplu, la cursul de mașini de forță, după explicarea funcționării motoarelor cu ardere internă, pe baza schemei și diagramei s-a arătat elevilor modul de funcționare a motorului, folosindu-se o machetă secționată.

Eficacitatea didactică a cabinetelor școlare constă tocmai în faptul că ele susțin pe linie intuitivă lecția, chiar în timpul desfășurării ei și simultan cu apariția noilor noțiuni, pe care le conturează cît mai precis în mintea elevului și sînt mult mai legate de realitate și de practică.

Apoi, trebuie să avem în vedere că nu toate cunoștințele predate își găsesc echivalentul lor la locul de muncă al elevului în ateliere sau uzine. Astfel, nu totdeauna profilul uzinei ne permite să găsim o piesă care prezintă o anumită particularitate, din punctul de vedere al unui obiect de specialitate, pe cînd în cabinetul școlar piesa poate fi, desigur, reprodusă cel puțin sub formă de machetă.

Bunăoară, profesorul vorbește elevilor — în cadrul cursului de mașini de forță sau al cursului de centrale electrice — despre lucrările hidraulice, amenajări, baraje, canale de aducție, conducte forțate, apoi trece la exemplificare, folosindu-se de macheta existentă în cabinetul școlar. După aceea, pe baza cunoștințelor dobîndite și cu ajutorul profesorului, elevii efectuează imediat lucrarea practică. Deci, cabinetul școlar este cel mai bun loc pentru desfășurarea lecției practice.

Cabinetele școlare au un rol multiplu în legarea justă și eficace a teoriei de practică, în cadrul procesului de învățămînt. Considerăm că acest rol poate fi îndeplinit cu succes sub următoarele aspecte importante, pentru instruirea profesională și educarea comunistă a elevilor:

— dezvoltarea la elevi a interesului și dragostei pentru obiectul studiat, elementul mobilizator fiind deosebit de important în munca didactică;

— asigurarea unei însușiri conștiente și temeinice a cunoștințelor predate la disciplina respectivă;

— realizarea unei percepții nemijlocite a fenomenelor studiate sau a imaginii lor;

— formarea priceperii și a deprinderii de a aplica în practica profesională cunoștințele teoretice învățate;

— stimularea la elevi a interesului pentru cercetarea problemelor ridicate de producție;

— dezvoltarea la elevi a spiritului de creație independentă, cît și a spiritului de inovație;

— organizarea sistemului de predare la un înalt nivel metodic, cu demonstrații și exemplificări practice;

— sprijinirea activității cercurilor de elevi de specialitatea disciplinei respective;

— stimularea și organizarea acțiunii de confecționare a materialului didactic, pe cît posibil prin mijloace proprii;

— înlesnirea unei legături strînse și creatoare între profesori și elevi, cît și a unei colaborări între cadrele didactice;

— pregătirea în bune condiții a cadrelor didactice în vederea ținerii lecțiilor.

Aspectele principale de mai sus ale rolului cabinetelor școlare, în însușirea și fundamentarea justă a cunoștințelor predate, prezintă multiplele posibilități pe care le oferă justa folosire a cabinetelor școlare în legarea procesului de învățămînt de practica producției.

Pentru școlile tehnice industriale problema realizării legăturii dintre teorie și practică, a formării la elevi a unei priceperi independente de a aplica în producție cunoștințele învățate în școală este de foarte mare importanță.

O școală tehnică industrială de tip nou nu-și poate îndeplini cu bune rezultate rolul ei, dacă nu va organiza un număr minim de cabinete școlare, cel puțin la anumite discipline de bază, științifice și tehnice, cum ar fi: fizica, desenul industrial,

mecanica tehnică, tehnologia materialelor etc., în special la acele discipline la care predarea necesită demonstrații.

În sistemul școlilor profesionale și tehnice ale Ministerului Industriei Grele au fost organizate și bine utilate pînă în prezent o serie de cabinete școlare.

Expunem aici cîteva aspecte din activitatea cabinetelor școlare de fizică, desen tehnic, electrotehnică, mașini electrice, tehnologia materialelor, mecanica tehnică, precum și cabinetul de tehnologia meseriei pentru centrale-stații-rețele de la Grupul școlar „Iosif Rangheț" din București.

Cu o dotație clasică, **cabinetul de fizică** a fost de un real folos pentru predarea celor mai importante capitole ale fizicii la Școala tehnică de maiștri cît și la Școala profesională. Astfel, o serie de legi obiective ale naturii, mai greu de înțeles prin simpla predare — folosind tabla — au fost înțelese prin demonstrarea lor cu ajutorul aparatelor de cabinet. De pildă, la capitolul „Mecanică", la lecția „Căderea corpurilor", s-a folosit cu deosebită pricepere mașina Atwood, în așa fel încît după terminarea demonstrației fiecare elev a înțeles sensul fizic al legii.

De asemenea, în **cabinetul de desen** al aceleiași școli, amenajat într-o sală spațioasă și bine luminată, s-au aranjat mese speciale de desen cu planșete basculante ce pot fi reglate la înălțimea dorită. Iluminatul artificial al cabinetului se face cu lumină fluorescentă. Modelele pot fi reproduse nu numai pe tablă, ci și pe ecrane rulante. Așa s-a procedat, de exemplu, în cadrul orelor de desen cu specific electric, la schemele electrice, aparate electrice. Au fost prezentate pe ecranul rulant desene de aparataj de înaltă tensiune. De pildă, un separator tripolar de 110 kW de exterior, care a fost construit de elevi în cadrul orelor de practică și executat la scara 1/10.

Avantajul ecranului rulant este că se poate prezenta desenul de ansamblu și apoi pe repere. În felul acesta, printr-un sistem sugestiv de prezentare a modelelor, cît și printr-o exemplificare intuitivă cu ajutorul planșelor și al pieselor naturale sau al machetelor la diferite scări s-au realizat progrese remarcabile în formarea la elevi a priceperii desenului tehnic.

Dotația unui cabinet de electricitate și electrotehnică poate fi variată și bogată, cu atît mai mult cu cît aci, ca și la fizică, cabinetul trebuie să posede și un laborator (laboratorul este o sală în care se află aparate cu ajutorul cărora elevii fac diferite experiențe generale).

La grupul școlar „Iosif Rangheț" s-au înregistrat progrese remarcabile și în munca didactică, printr-o folosire rațională a pieselor și aparatelor electrotehnice primite de la întreprinderea tutelară I.R.E.B., cît și prin prezentarea sub formă de machete reduse a diferitelor mașini și instalații electrice : grupuri electrogene, tablouri complexe de distribuție electrică, panouri de comandă ale uzinelor electrice etc.

Același lucru se poate spune și despre **cabinetul de mașini electrice** al școlii, cu deosebirea că aci centrul de greutate al bazei materiale îl constituie variatele tipuri de mașini electrice începînd cu cele obișnuite și terminînd cu tipurile speciale pe care elevii nu au totdeauna posibilitatea să le vadă în producție. Insistîndu-se ca elevii să facă în timpul experiențelor cît mai multe și variate montaje și conectări și să observe forma diferitelor caracteristici ale mașinilor electrice, observînd de asemenea ca montarea și demontarea să fie extinsă și asupra părților componente ale mașinilor electrice, s-a ajuns ca toate seriile de elevi să aibă cunoștințe temeinice și legate de necesitățile producției. Elevii s-au descurcat singuri foarte bine, tocmai pentru că ei și-au format priceperea unei munci profesionale, raționale și independente.

Cabinetul de tehnologia materialelor a adus o reală contribuție la fundamentarea cunoștințelor și legarea învățăturii de practică. Amenajat ca și celelalte cabinete în parte prin colaborarea cu fabricile de unde s-au primit piese, eșantioane și aparate, în parte prin munca colectivului de elevi, acest cabinet a îmbunătățit și ușurat simțitor procesul de predare, cît și cel de înțelegere, obținîndu-se bune rezultate în fixarea cunoștințelor. În cadrul orelor de tehnologia metalelor s-au prezentat elevilor mostre de materiale magnetice, mostre de materiale electrice izolante și mostre de conductori electrici. Experiența acestui cabinet s-a extins apoi și la celelalte cabinete, folosindu-se din plin la examinarea materialului didactic.

Cabinetul de mecanică tehnică a cărui dotare este în curs de completare prin colaborare cu uzinele „Mao-Tze-Dun", „23 August" din Ministerul Industriei Grele, a permis să fie bine studiate o serie de probleme pe care profesorul cu greu le-ar

putea prezenta elevilor în cazul cînd nu ar dispune de un cabinet școlar dotat cu materialul didactic necesar. Astfel machetele unor mecanisme ca: sistemul bielă-manivelă, mecanismul cu culisă, diferite sisteme de angrenaje, folosite în practică, ușurează simțitor înțelegerea capitolelor respective din cinematica mecanismelor. Efectuarea în fața elevilor a procesului de flambaj la bare cu ajutorul unui aparat demonstrativ ușurează prinderea fenomenului. Prezentarea unor mecanisme naturale, demontate de pe mașinile din uzine, au făcut o mai strînsă legătură între cunoștințele teoretice și producție — regulatorul centrifugal de viteză, dispozitivul de punere în plin și în gol a compresorului cu piston diferențial etc.

Cabinetul de energetică, recent amenajat, cuprinde pe lîngă o serie de exemplare de material didactic de pură specialitate, în majoritate machete sau piese naturale, și un sistem energetic complet și judicios machetat, care reproduce fidel realitatea.

Sistemul energetic reprodus este format dintr-un ansamblu de amenajări hidroelectrice, care se termină cu o hidrocentrală debitînd curent electric pe un sistem de rețea electrică la care se conectează și instalațiile unei termocentrale. Sistemul de rețele, în care sînt reprezentate toate tipurile de transport de energie electrică, alimentează cu curent electric instalațiile de utilizări electrice de diferite tipuri: instalația unei sonde petrolifere, o rețea de electrificare rurală etc. Studierea de către elevi a acestei machete aduce în fața lor dintr-o dată imaginea unui complex de instalații care, în realitate, nu ar putea fi cuprinse într-unul și același cîmp vizual. Macheta dă elevului într-o formă sugestivă aspectul realității și prin aceasta nu numai că întregește și fundamentează cunoștințele, formează la elevi interesul și dragostea pentru studiere, dar elevii reușesc cu mult succes să se transpună în viitorul muncitor, care știe să acționeze cu toată îndemînarea întreaga uzină, să intervină cu toată prinderea atunci cînd se defectează ceva.

De asemenea, cabinetul mai este prevăzut cu o uzină de 80 kW cu 3 grupuri care funcționează paralel la tensiuni de 380 V. Uzina debitează energie prin 2 transformatori de 50 kVA, 380/5000 V, la o stație de tip interior de 5000 V cu 2 secții, fiecare avînd cîte patru celule. De la această stație energia electrică este transmisă prin cablu la un transformator coborîtor 5000/208 V care alimentează consumul școlii. La acest cabinet se poate preda întreg cursul de centrale-stație și rețele electrice.

De exemplu, la predarea lecției „Aparatajul folosit în instalațiile electrice exterioare la 110 kV" au fost folosite inițial planșe și apoi s-au prezentat aparatele reduse la scara 1/10 construite de către elevi, în cadrul orelor de practică. S-a explicat elevilor și modul de dispunere al aparatajului în stație, folosind ca material didactic stația de 110 kV exterioară din sistemul energetic în miniatură.

Tot în cadrul școlilor profesionale și tehnice ale Ministerului Industriei Grele merită să fie relevate și alte cabinete școlare. Astfel, la Grupul școlar „Unirea" — București, cabinetele de tehnologia materialelor sînt dotate și cu utilaj greu pentru încercări de rezistența materialelor; la Grupul școlar — Cîmpina sînt organizate cabinete de: electrotehnică, energie electrică și de tehnologia meseriei. O organizare și dotare remarcabilă au cabinetele de educație și economie politică, de desen tehnic, tehnologia materialelor, tehnologia meseriei, și cabinetul de mașini-unelte de la Grupul școlar „Steagul Roșu" — Orașul Stalin. Bine dotat este și cabinetul de tehnologia meseriei de la Școala „Independența" — Sibiu pentru strungari, iar la Școala „Tudor Vladimirescu" se observă un progres simțitor în organizarea cabinetului de desen.

Nu trebuie să uităm că și la școlile celorlalte ministere s-au obținut în ultimii ani mari progrese pe linia înființării și organizării cabinetelor școlare.

Organizarea, dotarea și ducerea activității didactice în cadrul cabinetelor școlare se face printr-o muncă continuă, în care intervin trei factori activi: conducerea școlii, comisia metodică pentru disciplina respectivă și colectivul de elevi.

Conducerea școlii apreciază necesitatea organizării unui cabinet școlar la o anumită disciplină, numește responsabilul și alocă fondurile sau materialul didactic care intră în dotarea cabinetului.

Comisia metodică de specialitate, formată din profesori predînd aceeași disciplină sau discipline apropiate, organizează cabinetul, îi completează mereu dotarea, îi planifică utilizarea sa sistematică și ține evidența inventarului.

Colectivul de elevi este dator să sprijine și el buna funcționare a cabinetului, contribuind la înzestrarea lui, folosind cabinetul nu numai pentru predarea lecțiilor, ci și pentru ținerea ședințelor cercurilor științifice de elevi.

Activitatea desfășurată în cadrul unui cabinet școlar, fără a antrena colectivul de elevi, prezintă o lipsă serioasă. Intervine deseori și situația, tot atît de condamnabilă, cînd profesorul responsabil lucrează sectar, fără să fie sprijinit de colegii săi de disciplină. În asemenea cazuri, conducerea școlii va trebui să intervină pentru o justă organizare și funcționare a cabinetului respectiv.

Buna îndrumare a activității cabinetelor școlare trebuie să reprezinte o preocupare permanentă pentru cadrele didactice și organele de conducere, astfel încît întreaga acțiune să se desfășoare organizat și sistematic.

Aci, dragostea de muncă a profesorului poate îmbrăca variate forme de creație metodico-pedagogică. Sînt profesori care știu să obțină rezultate deosebite, cabinetele fiind utilate cu deosebită pricepere, fără să cheltuiască nici un fond.

Modul cum profesorul știe să organizeze și să îndrumeze un cabinet școlar și rezultatele ce le obține cu ajutorul acestuia, în vederea legăturii dintre teorie și practică, trebuie să constituie pe viitor unul din criteriile principale după care este apreciată capacitatea unui profesor de tip nou.

★

În concluzie putem spune că experiența cabinetelor școlare trebuie studiată și aplicată în toate rețelele noastre de învățămînt mediu și în special în cel tehnic industrial.

Avîndu-se în vedere necesitatea tot mai crescîndă a legării teoriei de practică și totodată contribuția considerabilă a cabinetelor școlare în opera de creare a unui învățămînt intuitiv bine fundamentat pe practica curentă a tehnicii moderne, este absolut necesară generalizarea experienței cabinetelor școlare din U.R.S.S., cît și a experienței pe aceeași linie dintr-o serie de unități școlare de la noi.

Pentru educația comunistă a cadrelor tinere sîntem datori să organizăm și să dezvoltăm, o dată cu cabinetele școlare ale disciplinelor tehnice și cabinetele școlare de educație politică, economie politică, precum și cabinetele școlare la disciplinele de cultură generală prevăzute în programele de învățămînt.

Cunoscînd laturile multiple ale rolului acestor cabinete în pregătirea elevilor, conducerea școlii și comisiile metodice de profesori, sprijinite de elanul creator al colectivului de elevi, trebuie să folosească toți factorii determinanți pentru ca experiența cabinetelor școlare să aducă un real progres în procesul de învățămînt.

Trebuie să ducem de asemenea o luptă necruțătoare împotriva formalismului, ori de cîte ori se manifestă în activitatea unor cadre didactice și totodată trebuie încurajate entuziasmul în muncă și dragostea pentru această activitate pe care le manifestă în mod lăudabil profesorii noștri de tip nou.

O dată cu intensificarea dotării cabinetelor școlare se va avea în vedere ca această dotare să fie făcută pe cît posibil din resurse locale sau printr-o colaborare strînsă între școală și întreprinderile de specialitate.

Mobilizarea la munca de creație a colectivului de elevi, în cabinetul școlar, se va face îndeplinindu-se prin aceasta un dublu scop: educarea în spiritul atitudinii comuniste față de muncă și formarea la elevi a deprinderilor practice de muncă.

O deosebită atenție trebuie acordată din partea profesorilor și organelor de conducere și control în vederea îndrumării sistematice a muncii metodice pe linia cabinetelor școlare, pentru ca acestea să funcționeze cu un cît mai bun randament metodic, științific și pedagogic.

De asemenea, este necesar ca în cabinetele școlare să se oglindească rezultatele celor mai noi descoperiri științifice și să se promoveze la elevi un spirit de creație și dragoste pentru progresul tehnic.

În activitatea pe linia cabinetelor școlare trebuie să avem mereu în vedere realizarea marelui obiectiv creator: legarea teoriei de practică.

Prof. Ing. N. TĂLPĂȘEANU
Director Grupul școlar „Iosif Rangheț"
București

EDUCAȚIA COMUNISTĂ A ELEVILOR, PREOCUPARE CENTRALĂ ÎN CONSFĂTUIRILE CADRELOR DIDACTICE

Consfătuirile raionale ale cadrelor didactice au prilejuit o dezbatere largă a muncii educative desfășurate de-a lungul întregului an școlar.

În referatele prezentate și în discuțiile purtate, au fost dezbătute problemele multiple ale educației comuniste a elevilor, problemele creșterii unui tineret nou, capabil să facă față nevoilor actuale ale construirii socialismului în țara noastră. Prin analiza profundă a tuturor laturilor educației comuniste a elevilor, prin dezbaterea căilor și mijloacelor variate folosite în muncă și prin popularizarea realizărilor bune obținute, consfătuirile cadrelor didactice din acest an s-au ridicat la un nivel calitativ superior celor din anii precedenți.

În cadrul consfătuirilor raionale au fost relevate o serie de succese obținute de către profesorii și învățătorii din țara noastră în **educarea elevilor în spiritul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar, în formarea la elevi a concepției materialist-dialectice despre viață și societate, în formarea și cultivarea atitudinii comuniste față de muncă.** Consfătuirile raionale au scos în evidență faptul că munca de educare comunistă a elevilor nu trebuie să se limiteze numai la trezirea și dezvoltarea sentimentelor, ci ea trebuie să formeze la elevi convingeri profunde, care să-i determine să-și pună toate forțele în slujba construcției socialiste.

La educarea elevilor în spiritul patriotismului socialist au contribuit atît lecțiile predate, prin conținutul lor educativ și prin justa lor interpretare ideologică, cît și celelalte numeroase și variate activități extrașcolare. Majoritatea profesorilor și învățătorilor au reușit să asigure lecțiilor predate elevilor un conținut corespunzător cu o bună orientare politico-ideologică.

O preocupare permanentă pentru tratarea de pe poziții partinice a lecțiilor predate a existat și la numeroase cadre didactice din raionul Grivița Roșie. Așa de pildă, tov. Popescu Afrodita, profesoară la Școala de 7 ani nr. 179, în lecțiile de geografie caută în permanență să lege cunoștințele predate de problemele construcției socialismului din țară, popularizînd marile realizări ale socialismului, ca de exemplu, construcțiile de hidro și termocentrale, de fabrici și uzine, care au lichidat starea de înapoiere a vechii Romînii.

La fel procedează și majoritatea învățătorilor și profesorilor din raionul N. Bălcescu. În lecțiile de fizică și chimie pe care le predau tov. profesoare Ciontea Marieta și Velea Elisabeta de la Școala medie nr. 19 Ion Creangă, sau tov. Filipoiu Miu de la Școala de 7 ani nr. 120, reușesc nu numai să le facă cunoscute elevilor noțiunile teoretice, dar prin calitatea experiențelor de laborator, prin strînsa legătură cu practica, prin frecvente vizite la întreprinderi, îi fac pe elevi să înțeleagă procesul de producție, să cunoască principalele realizări ale regimului nostru de democrație populară, să cunoască uriașele progrese realizate în domeniul științei și tehnicii de către Uniunea Sovietică și celelalte țări ale lagărului socialist.

Mai există însă unii profesori și învățători care predau elevilor lecții rupte de viață, care nu se străduiesc să dea lecțiilor un conținut ideologic corespunzător.

Împotriva acestui mod de predare a lecțiilor, pe drept cuvînt au luat atitudine în cadrul discuțiilor numeroși profesori și învățători. Așa, de exemplu, tov. Coralia Călin, profesoară fruntașă din raionul 23 August, în cuvîntul său pe marginea referatului prezentat, a criticat unele cadre didactice care mai prezintă încă în mod obiectivist o serie de probleme ideologice — „asta spun idealiștii" — „asta spunem noi" — fără să ia poziție fermă, să se situeze pe o poziție partinică.

Elevul trebuie să simtă că profesorul este convins, crede cu fermitate în adevărurile pe care i le prezintă. Pentru a-l convinge pe elev, pedagogul nu trebuie să aibă o poziție reținută, ci trebuie să prezinte cu înflăcărare adevărul științific de pe poziții marxist-leniniste.

În educarea elevilor în spiritul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar, un rol deosebit îl au multiplele și variatele forme ale activității extrașcolare ca vizitele în întreprinderi și uzine, excursiile făcute cu elevii în scopul de a cunoaște frumusețile patriei și realizările regimului nostru, acțiunile de folos obștesc și îndeosebi munca patriotică, manifestările cultural-artistice, concursurile sportive,

întîlnirile cu luptători din ilegalitate și cu fruntași în producție, întîlnirile cu scriitori și cu oameni de știință și multe altele.

În activitatea extrașcolară, cadrele didactice, diriginții în special, au primit un substanțial sprijin din partea organizațiilor U.T.M. și de pionieri, care i-au mobilizat și antrenat pe elevi să participe la aceste activități. Astfel în raionul Cîmpulung-Muscel, regiunea Pitești, din inițiativa organizațiilor U.T.M. și pionieri, elevii depun la C.E.C. micile lor economii cu care apoi organizează excursii în regiune și în țară. În anul școlar 1958—1959 elevii Școlii medii nr. 1 din Cîmpulung-Muscel au efectuat o excursie în Delta Dunării, iar elevii Școlii medii nr. 2 au vizitat în cursul acestui an localități pitorești din munții Apuseni. Tot o inițiativă prețioasă a elevilor din raionul Cîmpulung-Muscel îndrumați de învățătorii și profesorii lor este și întocmirea de colecții de cîntece populare, de proverbe și ghicitori care oglindesc trecutul de luptă al poporului nostru pentru o viață mai bună.

Pentru strîngerea legăturilor de prietenie dintre pionierii romîni și pionierii din țările de democrație populară, din inițiativa Casei pionierilor din Cîmpulung-Muscel se trimit și se primesc scrisori de la pionierii din Leningrad, din unele localități din R. D. Germană etc. Pionierii romîni descriu în scrisorile trimise tovarășilor lor din alte țări, locuri pitorești ale regiunii lor și trimit culegeri folclorice strînse de ei, în care poporul cîntă viața fericită din patria noastră.

În organizarea de excursii în țară, rezultate pozitive au avut și unele școli din capitală, în special cele din raionul Stalin. Cu prilejul sărbătoririi centenarului Unirii Țărilor Romîne, elevii Școlii medii nr. 23 conduși de diriginți au făcut o excursie la Iași, unde au vizitat monumente istorice și o serie de întreprinderi industriale noi construite, printre care „Fabrica de antibiotice" — importantă realizare a regimului nostru de democrație populară. Alte școli din raion au organizat excursii la Giurgiu, unde elevii au vizitat Podul prieteniei romîno-bulgare de peste Dunăre, excursii la Doftana etc.

O altă problemă importantă care a fost de asemenea dezbătută în cadrul consfătuirilor raionale din acest an a fost **legarea învățămîntului de practică, de viață,** însemnată latură a educației comuniste.

Majoritatea celor care au discutat pe marginea acestei probleme au subliniat faptul, că practica în producție a elevilor în cadrul diferitelor întreprinderi industriale sau unități socialiste din agricultură, i-a ajutat pe aceștia nu numai să cunoască metodele de muncă, să-și însușească cunoștințe elementare în mînuirea mașinilor și uneltelor, să lege cunoștințele teoretice de problemele practice ale producției, dar a avut și un pronunțat efect educativ. Elevii care au făcut practică au devenit mai disciplinați, li s-a dezvoltat dragostea față de munca fizică, de munca productivă, dragostea față de oamenii muncii din fabrici și din agricultură. Primiți cu căldură de către muncitori, elevii, în mare majoritate s-au comportat la înălțimea cerințelor, dînd dovadă de seriozitate și conștiinciozitate în însușirea cunoștințelor și deprinderilor practice. Elevii Școlii de 7 ani nr. 175 din raionul Griviția Roșie, care au făcut practica de vară în atelierele P.T.T. Clăbucet, au confecționat în cele două săptămîni 13 100 condensatori, 16 800 piulițe pentru telefoane, 2500 bucșe radiofonice, 4000 bucșe izolatoare, 2400 manșoane telefonice etc., contribuind astfel la îndeplinirea planului de producție al unității. Școala a primit scrisori de mulțumire din partea conducerii întreprinderii P.T.T. Clăbucet și din partea muncitorilor.

În cadrul activităților practice elevii Școlii medii „I. L. Caragiale" din raionul Stalin, sprijiniți cu materie primă de către Întreprinderea de transport din București, au executat în atelierul de lăcătușerie al școlii, numeroase unelte agricole de bună calitate pe care le-au folosit apoi în muncă pe lotul școlar, iar elevii Școlii medii nr. 32 din același raion au confecționat instrumente de geometrie, ca: echere, compase, raportoare; diferite unelte, ca: ciocane, dornuri, punctatoare cu care au înzestrat și noul atelier al Școlii mixte nr. 11.

Merită de asemenea consemnate rezultatele importante obținute de elevii Școlii de 7 ani nr. 141 din raionul Lenin, care în timpul practicii în producție au confecționat la fabrica „Drum Nou" 16 342 cutii de pioneze, 3500 kg ace, iar la G.A.S. Bragadiru au dat un ajutor prețios în muncile agricole, școala primind mulțumiri din partea conducerii gospodăriei.

Alături de activitatea practică în producție un rol deosebit, în formarea unei concepții noi despre muncă, l-a avut munca patriotică depusă de elevii tuturor școlilor din țară. Răspunzînd sarcinilor trasate de plenara C. C. al P.M.R. din 26—28 noiembrie 1958, în toate școlile s-au creat brigăzi de muncă patriotică. Brigăzile de muncă patriotică formate din elevi, au fost evidențiate alături de alte brigăzi de tineret din țară pentru sprijinul lor de seamă dat la amenajarea unor parcuri de cultură și odihnă, la plantări de pomi, pe șantiere etc.

Aproape n-a existat referat prezentat la consfătuiri, care să nu ilustreze aportul elevilor din raionul sau orașul respectiv, în activitatea obștească, în munca patriotică pe șantier, în unități agricole socialiste sau pentru înfrumusețarea curții și localului propriei școli. Dacă s-ar face o statistică în care s-ar calcula valoarea economiilor rezultate de pe urma muncii patriotice efectuată de elevi sau de pe urma strîngerii fierului vechi, sticlelor și celorlalte produse colectate în anul școlar care a trecut, s-ar constata că aceasta se ridică la zeci de milioane de lei.

Un viu interes a stîrnit în cadrul discuțiilor din raionul Grivița Roșie, experimentul pedagogic inițiat de Institutul de științe pedagogice.

Aplicarea, în urmă cu 4 ani la o clasă a Școlii medii nr. 4 „Aurel Vlaicu", a acestui experiment care a avut drept scop calificarea profesională a elevilor în cadrul învățămîntului politehnic, a avut rezultate deosebit de bune. La discuții pe marginea referatului prezentat în cadrul consfătuirii cadrelor didactice din raionul Grivița Roșie, tov. Grigorescu Victor, directorul Școlii medii nr. 4 „Aurel Vlaicu" a vorbit pe larg despre rezultatele obținute de elevii clasei a XI-a F, la care s-a aplicat experimentul, care în afara diplomei de absolvire au obținut la terminarea școlii și certificatul de calificare în meseria de strungar. În cei patru ani de școală, acești elevi au făcut cîte o zi pe săptămînă practică în producție la atelierele C.F.R. Grivița Roșie unde au învățat meseria de strungar. Cît de bine și de temeinic și-au însușit această meserie dovedesc rezultatele foarte bune obținute la examenul de calificare. Din 40 de elevi care au dat examen practic, 38 au obținut calificarea în meseria de strungar, mulți dintre ei executînd la strung piese mult mai grele decît cerea proba de examen. O parte dintre elevi, căpătînd dragoste pentru meseria învățată și-au exprimat dorința de a munci, după terminarea școlii medii, în cadrul atelierelor C.F.R. Grivița Roșie.

Consfătuirile raionale au discutat pe larg probleme legate de educarea în comun a elevilor de diferite naționalități. Aplicînd în viața școlii politica fermă leninistă de înfrățire a tuturor naționalităților conlocuitoare, școala noastră nouă a cultivat la elevi spiritul înfrățirii tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate din Republica Populară Romînă.

La sudarea colectivului de elevi, la educarea lor patriotică și internaționalistă, un rol important l-au avut organizarea concursurilor culturale, a serbărilor și festivalurilor artistice, a competițiilor sportive comune. Cu prilejul centenarului Unirii, la Timișoara a avut loc un festival artistic al școlilor medii din localitate, la pregătirea căruia și-au dat concursul elevi de toate naționalitățile. Tot aici elevii romîni, maghiari, germani, sîrbi, organizați în „Clubul sportiv școlar Timișoara" se antrenează laolaltă în echipe de gimnastică și sportive, își călesc împreună rezistența fizică, luptă împreună pentru afirmarea pe plan sportiv a orașului și regiunii lor.

Acțiuni culturale și sportive organizează în comun cadrele didactice și elevii școlilor medii cu limbă de predare romînă și maghiară din Cehul Silvaniei, reg. Baia Mare. Acestea au avut drept urmare o întărire a unității colectivului acestor școli.

Participanții la consfătuire au analizat în plenară și o serie de probleme legate de educația ateist-științifică a elevilor, latură importantă în formarea concepției lor despre lume. În școală învățătorii și profesorii se străduiesc să formeze la elevi un sistem de concepții științifice față de fenomenele naturii și viață. Dar în afară de școală elevii mai vin uneori în contact cu persoane în mintea cărora mai stăruie încă păreri și obiceiuri înapoiate, care cred în tot felul de superstiții. Pentru aceasta numeroși învățători și profesori se îngrijesc și de modul cum elevii își petrec timpul liber.

În cuvîntul său la discuții, tov. înv. Mureșan Melania, instructoare superioară de pionieri la școala din Arinis, raionul Cehul Silvaniei (reg. Baia Mare) s-a ocupat

de modul cum cadrele didactice de aici se îngrijesc de organizarea plăcută și instructivă a timpului liber al elevilor în zilele de sărbătoare. La festivalurile artistice, competițiile sportive sau seratele literare, organizate în zilele de sărbătoare participă și-și dau concursul nu numai elevii școlii, ci și numeroși alți tineri din comună. Profesorii recomandă elevilor cele mai interesante și instructive cărți de literatură pe care să le citească în timpul liber și organizează recenzii și discuții colective asupra acestora.

Cu toate rezultatele pozitive obținute în acest domeniu mai există numeroase școli unde învățătorii și profesorii se mulțumesc numai la cursuri să facă elevilor educație ateist-științifică, fără să se preocupe prea mult de felul cum își petrec școlarii timpul liber în zilele de sărbătoare. Astfel de exemple negative le-au scos la iveală referatele și discuțiile din cadrul consfătuirilor din orașul Timișoara, din raionul Răcari reg. București etc.

Pentru educarea comunistă multilaterală a elevilor o însemnătate excepțional de mare o au dezvoltarea sentimentelor și convingerilor morale, educarea lor în spiritul moralei proletare. Din discuțiile a numeroși învățători și profesori cu experiență s-a subliniat faptul că nu este de ajuns ca pedagogul să-i spună elevului cum să se comporte, dacă el însuși nu servește ca model de comportare. La consfătuirea cadrelor didactice din raionul Stalin, în cuvîntul pe care l-a luat pe marginea referatului, tov. Victor Manolache, director adjunct la Școala medie nr. 7 a vorbit printre altele de exemplul personal al pedagogului în formarea unei morale sănătoase la elevi. Vorbitorul a arătat că este foarte greu să-i obișnuiești pe elevi să fie punctuali, să-și țină cuvîntul dat, să aibă o atitudine cuviincioasă în societate atîta timp cît învățătorul sau profesorul nu dovedește acestea nu numai în vorbe dar și prin fapte, prin exemplul său personal.

O condiție principală fără de care învățătorii și profesorii nu vor putea îndeplini cu succes multiplele sarcini ce le revin în educarea comunistă a tinerei generații este însușirea de către aceștia a științei marxist-leniniste, a concepției materialist-dialectice despre viață, natură și societate. Nici un învățător și nici un profesor nu va putea face educație comunistă elevilor dacă el însuși nu cunoaște aprofundat știința marxist-leninistă, dacă nu și-a însușit ideologia clasei muncitoare. De aceea, folosind experiența pozitivă de pînă acum și ținînd seama de dorința cadrelor didactice de a studia marxism-leninismul, începînd din toamna anului 1958 a fost organizat învățămîntul ideologic pentru toți învățătorii și profesorii. Marea majoritate a cadrelor didactice au dovedit în cadrul seminariilor și cu ocazia colocviului de încheiere a anului de învățămînt ideologic, că au studiat cu atenție și și-au însușit problemele predate, că sînt capabile să aplice în munca cu elevii aceste cunoștințe.

Însușirea temeinică a ideologiei marxist-leniniste de către cadrele didactice a avut drept rezultat o substanțială îmbunătățire a procesului de învățămînt.

★

Axarea lucrărilor consfătuirilor pe problemele muncii de educație comunistă a elevilor a permis o analiză mai amplă a activității depuse de aceia cărora Partidul și Guvernul le-a încredințat nobila misiune de a forma oameni integri cu o înaltă cultură, devotați patriei socialiste, constructori activi ai unei vieți fericite.

De la consfătuirile din acest an fiecare cadru didactic a plecat cu învățăminte bogate pentru munca de viitor. Acest schimb de experiență între cadrele didactice a fost deosebit de util și el va face ca în anul viitor rezultatele în munca de educație comunistă a elevilor să fie din ce în ce mai bune.

În încheierea consfătuirilor, cadrele didactice din întreaga țară au trimis telegrame Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn și Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Romîne în care au ținut să-și manifeste încă o dată atașamentul lor profund față de Partid și Guvern, hotărîrea lor fermă de a nu precupeți nici un efort pentru formarea și educarea unui tineret demn de înalta misiune ce-i revine de a fi constructor activ al socialismului în patria noastră.

GABRIEL MOREGA

Tribuna „Lecturilor pedagogice"

ETAPELE MUNCII DE CERCETARE

3. PRELUCRAREA MATERIALULUI FAPTIC CULES ŞI REDACTAREA LUCRĂRII

Ultimele etape ale muncii de cercetare ştiinţifică le constituie prelucrarea materialului faptic şi redactarea lucrării. Aceste două etape sînt deosebit de importante, deoarece în cadrul lor se face valorificarea întregului material strîns de către autor.

Pentru a elabora o lucrare bună, este desigur necesar să existe acumulat un bogat şi variat material şi ca acesta să fie prezentat într-un anumit sistem, care să permită evidenţierea concluziilor pedagogice şi, mai ales, să aibă o justă orientare ideologică şi ştiinţifică.

O primă operaţie pe care trebuie să o facă autorul este aceea de clasificare a faptelor, de grupare a lor pe probleme, potrivit asemănărilor şi deosebirilor. În felul acesta, ies în evidenţă elementele comune, tipice, cu caracter general şi cele care se singularizează. Analiza şi compararea faptelor ajută la sezisarea raporturilor dintre ele, la descoperirea legăturilor cauzale.

Astfel, de pildă, urmărindu-se problema trecerii elevilor din clasa a IV-a în clasa a V-a, din mulţimea de aspecte desprinse din activitatea instructiv-educativă, autorul se poate opri asupra cîtorva idei, în jurul cărora să-şi grupeze materialul şi anume: conţinutul învăţămîntului, organizarea şi metodica muncii în şcoală, colaborarea dintre şcoală, familie şi organizaţia de pionieri. În cadrul fiecărei idei — respectiv fiecărui capitol al lucrării — materialul trebuie ordonat. De exemplu, observaţiile autorului asupra planului de învăţămînt pot fi grupate în: fapte care atestă continuitatea între cele două clase urmărite şi, dimpotrivă, exemple de ruptură pe linia conţinutului învăţămîntului. Autorul poate continua la fel analiza programelor şi a manualelor, epuizînd primul punct din planul său. Astfel, el poate stabili cauzele care determină ruptura între cele două clase şi mijloacele de înlăturare a acestei rupturi.

În procesul analizei materialului cules trebuie să se caute acele elemente care sînt tipice pentru activitatea cadrelor didactice, în vederea ajungerii la generalizări valabile.

De pildă, dacă un profesor corectează cu regularitate caietele elevilor sau dacă, în rezolvarea problemelor, caută ca elevii să-şi explice conştient legătura dintre datele problemei şi înlănţuirea logică a operaţiilor (fără de care nu începe rezolvarea), aceste fapte constituie elemente tipice în munca sa şi trebuie să se ţină seama de ele în analiza rezultatelor privind scrierea corectă a elevilor şi dezvoltarea judecăţii logice prin lecţiile de aritmetică.

De asemenea, în analiza materialului faptic cules, trebuie să ne preocupe găsirea elementului nou, înaintat, din practica şcolii noastre.

De exemplu, *un învăţător, descriindu-şi propria sa experienţă*, nu va trece cu vederea faptul că în predarea lecţiilor de istorie la clasa a IV-a, a folosit diafilme ca: **Răscoala de la Bobîlna; Lupta lui Mihai Viteazul cu turcii; Războiul pentru independenţă; Răscoala din 1907; Începuturile mişcării muncitoreşti în ţara noastră şi crearea partidului de tip nou; Luptele ceferiştilor şi petroliştilor din 1933.**

Folosindu-se aceste diafilme în predarea istoriei, elevii au înţeles mai bine esenţa fenomenelor sociale, cauzele răscoalelor şi ale războaielor, eroismul muncitorilor din ţara noastră din 1933 şi lupta lor dreaptă etc.

Un rol important în prelucrarea materialului faptic cules îl are şi analiza statistică a datelor, care de asemenea ne ajută să lămurim ce este esenţial, tipic, să descoperim legăturile dintre fenomene.

De pildă, dacă vrem să ne dăm seama de nivelul cunoştinţelor elevilor de clasa a IV-a la aritmetică, ne vom servi de lucrările lor de control, de caietele de clasă, de caietele de teme pentru acasă şi vom stabili greşelile pe care ei le săvîrşesc în rezolvarea problemelor şi exerciţiilor, vom grupa greşelile pe categorii, vom calcula frecvenţa greşelilor din categoriile respective, vom compara rezultatele obţinute pe trimestre,

pe anul întreg la aceeași clasă sau la clasele paralele. Datele respective ne vor ajuta să cunoaștem mai bine care este nivelul elevilor din clasa respectivă, la aritmetică. Totodată, aceste date scot în evidență legătura ce există între metodele și procedeele folosite și rezultatele obținute și ajută la stabilirea cauzelor care au determinat lipsurile în cunoștințele elevilor.

De asemenea, analiza materialului trebuie să fie însoțită de aprecierea faptelor, apreciere la baza căreia trebuie să stea principiul partinității. Cel care cercetează, care face analiza materialului, trebuie să aprecieze faptele din punctul de vedere al sarcinilor pe care le are școala în vederea dezvoltării continue a învățămîntului nostru.

De pildă, cadrele didactice înscrise la „Lecturile pedagogice" nu trebuie să piardă din vedere, în analiza materialului cules, sarcina de a depune toate eforturile pentru a realiza educația comunistă a școlarilor, pentru a apropia școala de viață, de producție și de a lupta contra supraîncărcării elevilor.

Din cele spuse pînă aici reiese clar importanța ce o are analiza materialului faptic în vederea generalizării și popularizării experienței înaintate.

Aceasta nu înseamnă, însă, că trebuie să așteptăm întîi strîngerea întregului material și abia după aceea să începem munca de analiză și generalizare, ci, încă în procesul acumulării faptelor, trebuie să înceapă prelucrarea lor. Strîngerea materialului faptic, analiza și generalizarea lui nu trebuie să fie considerate ca două etape delimitate în timp. Este foarte bine ca procesul de acumulare a faptelor să fie însoțit de procesul de prelucrare, stabilindu-se pe parcurs o serie de concluzii parțiale, care, prin verificare, pot contribui la stabilirea concluziilor generale. Concluziile parțiale, stabilite paralel cu strîngerea materialului faptic, sînt binevenite chiar dacă nu rămîn total valabile, ci vor fi ulterior completate, modificate sau chiar infirmate.

Criteriul de bază pentru aprecierea și verificarea datelor îl constituie calitatea cunoștințelor și deprinderilor elevilor. Numai atunci poate fi considerată eficace, de pildă, munca de educație patriotică realizată în școală, cînd elevii dovedesc, prin întreaga lor comportare, că și-au însușit idei și convingeri caracteristice unui adevărat patriot și acționează, în toate împrejurările, conform cu aceste idei și convingeri. Altfel, simpla relatare a măsurilor luate de către învățători și profesori nu demonstrează nimic, menținîndu-se la nivelul unor afirmații gratuite, nefundamentate pe fapte reale.

În același timp, autorii trebuie să evite însă și simpla descriere a experienței lor, fără să tragă concluzii care să dovedească valoarea realizărilor, să facă posibilă generalizarea acestora și în munca altor educatori.

O condiție de bază în legătură cu faptele care sînt prezentate în lucrările pentru „Lecturile pedagogice" este caracterul veridic al acestor fapte. Probitatea științifică, respectarea strictă a realității, fără denaturări și interpretări subiective, trebuie să constituie pentru autori norme de lucru obligatorii.

În ceea ce privește verificarea în practică a faptelor, concluziilor parțiale sau celor generale, sînt mai multe posibilități. Profesorul sau învățătorul care își studiază experiența proprie verifică el însuși, la clasa lui, eficacitatea metodei, a procedeului folosit sau rezultatul obținut, potrivit scopului ce și l-a propus, sau dă spre verificare concluziile sale colegilor de la clasele paralele din școala sa sau de la alte școli.

Este foarte important ca etapa verificării să aibă loc după ce se confirmă ipoteza de la care a pornit cel ce-și studiază experiența sa sau experiența altora.

Înainte de a se trece propriu-zis la **redactarea lucrării**, trebuie definitivat planul ei, precizîndu-se în amănunt succesiunea problemelor, conținutul exemplelor, volumul diferitelor părți. S-a arătat într-un articol anterior că planul se schițează în linii mari, chiar înainte de a porni la strîngerea materialului faptic, dar acest plan inițial suferă adesea modificări în timpul cercetării.

Este foarte important ca, în momentul cînd se trece la redactarea lucrării, autorul să aibă clar în minte structura întregului material, adică planul amănunțit pe care-l va urmări în expunere. În felul acesta, el va putea valorifica cu succes bogăția de fapte adunate, conform scopului lucrării, va respecta sistematizarea logică și va proporționa just diferitele capitole.

Cele mai multe lucrări prezentate la „Lecturile pedagogice" cuprind, de obicei, următoarele puncte:

— importanța temei tratate;
— cum a fost rezolvată această problemă în practica pedagogică și în literatura de specialitate;

— prezentarea cercetării problemei de către autor;
— concluzii.

Desigur că aceste puncte nu reprezintă o schemă fixă, urmărită cu stricteţe de toţi autorii. Variante se întîlnesc atît în structurarea în mare a planului, cît şi în cadrul tratării fiecărui punct.

De pildă, prezentarea cercetării efectuate de către autor se poate face fie pe probleme, fie urmărindu-se experienţa în mod cronologic. Dacă tema lucrării este: **Formarea deprinderilor de muncă independentă cu manualul,** autorul poate să se oprească la cîteva probleme (activităţi legate de textul bucăţilor din manual, explicarea termenilor necunoscuţi, folosirea materialului ilustrativ şi a temelor de muncă independentă din manual, îndrumarea muncii de acasă a elevilor etc.).

Pe de altă parte, aceeaşi temă poate fi tratată şi urmărindu-se diferitele etape de muncă cu o anumită clasă, de la începutul anului, pentru a stabili cum s-au format şi consolidat deprinderile elevilor de lucru cu manualul.

Şi în ceea ce priveşte integrarea concluziilor în lucrare, există mai multe posibilităţi; concluziile cu caracter parţial pot însoţi tratarea diferitelor probleme, fiind plasate pe parcursul lucrării, iar cele mai generale, în încheiere; însă se pot şi grupa toate constatările autorului într-un capitol special, care să cuprindă atît idei sub forma unor concluzii, cît şi sugestii şi perspective legate de rezolvarea mai departe a problemei tratate.

Selecţionînd materialul care va intra în cuprinsul lucrării, autorul trebuie să aibă în permanenţă clar scopul lucrării şi deci să se oprească numai la acele fapte şi idei care sînt în strînsă legătură cu tema tratată.

Se întîmplă uneori ca în introducerile lucrărilor pentru „Lecturile pedagogice" autorii să pornească de la idei generale, care nu servesc direct temei abordate şi care ar putea constitui un început la fel de neadecvat pentru orice lucrare de pedagogie.

Balastul de material, care depăşeşte tema, trebuie evitat în tot cuprinsul lucrării, nu numai în introducere. Totodată, nu se recomandă nici reducerea expunerii la o înşiruire săracă de fapte, insuficiente — din punct de vedere numeric şi calitativ — pentru generalizări.

Este important ca în întreaga lucrare să se respecte un raport just între materialul faptic şi teoretizările pedagogice sau consideraţiile desprinse din materialul bibliografic studiat. Desigur că se pot face referiri la acest material, cu scopul de a argumenta, de a arăta că şi în practica autorului s-au confirmat anumite date întîlnite în literatura pedagogică, sau din contra, să se facă obiecţii, completări la cele publicate în alte articole.

În ceea ce priveşte volumul diferitelor capitole precum şi al întregii lucrări, autorii trebuie să proporţioneze astfel expunerea, încît să izbutească să redea esenţialul fiecărui capitol, fără lungimi şi repetiţii inutile. Ţinînd seama de faptul că în cadrul sesiunilor „Lecturilor pedagogice" nu se citesc în întregime lucrările mai ample, dacă tema respectivă nu poate fi rezolvată într-un număr corespunzător de pagini (20—25) pentru a putea fi citită în sesiune, autorul trebuie să pregătească din timp partea pe care o va expune. El va alege fie un capitol şi va reda pe scurt conţinutul celorlalte, fie va face un rezumat al întregii lucrări, insistînd asupra ideilor principale şi concluziilor.

O grijă deosebită trebuie acordată **f o r m e i** în care se redactează lucrarea.

Fiind vorba de lucrări cu caracter ştiinţific, să se respecte terminologia corectă, folosindu-se un stil simplu, îngrijit. Atunci cînd autorul are şi uşurinţa unei exprimări literare, poate aborda forma schiţelor pedagogice.

La cele două sesiuni ale „Lecturilor pedagogice", această formă a fost reprezentată cu succes de lucrările tov. Popa Vasile **Cum îmi educ copiii** şi **Un dirig nte de tip nou,** lucrări care au fost bine apreciate atît pentru conţinutul lor pedagogic, cît şi pentru faptul că atrăgeau prin forma lor.

O situaţie specială o reprezintă lucrările elaborate de un colectiv de autori. Cînd capitolele sînt redactate de diferiţi autori, se pune problema unificării lucrării din punct de vedere stilistic, fiecare dintre ei trebuind să citească celelalte capitole şi să intervină în cadrul lor. Este bine ca ultima redactare să fie verificată de o singură persoană.

Tot în legătură cu tehnica redactării este de subliniat că introducerea anumitor citate impune unele reguli: citatul să fie redat întocmai, să fie însoțit de indicații complete privind lucrarea din care a fost extras și — bineînțeles — să fie comentat.

Se recomandă autorilor să nu abuzeze de citate, referindu-se numai la cele absolut esențiale, semnificative.

Este bine, de asemenea, să se întocmească un indicator bibliografic, cuprinzînd toate lucrările și articolele consultate de autor în legătură cu tema tratată.

Unele materiale ilustrative, care nu pot fi integrate în cuprinsul lucrării, dar care sînt importante pentru că întregesc și concretizează ideile autorului, se dau în anexă. Este vorba de anumite planuri de lecții, citate din lucrările elevilor, din condica de clasă, din procese verbale etc.

Autorul poate prezenta la sesiuni și alte materiale, care vor fi popularizate în cadrul expozițiilor special organizate cu prilejul sesiunilor „Lecturilor pedagogice". Ne referim la lucrări executate de elevi în atelierele școlii, lucru de mînă, ierbare, însectare, material didactic etc.

După ce lucrarea a fost redactată și revăzută de către autor, se recomandă să fie discutată în consiliul pedagogic al școlii, în comisii metodice sau pe obiecte, pentru a putea fi îmbunătățită anterior trimiterii ei la secția regională de învățămînt și cultură.

Autorul are posibilitatea să intervină și să completeze sau să corecteze unele aspecte din lucrare și în urma observațiilor comisiei care studiază și selecționează lucrările pentru sesiunile regionale ale „Lecturilor pedagogice".

MIHAI TIMOFTE
și
LUMINIȚA GHIVIRIGĂ

CRITICĂ ŞI BIBLIOGRAFIE

OPERA LUI A. S. MAKARENKO ÎN ŢARA NOASTRĂ

În primii ani care au urmat lui august 1944, pedagogia din ţara noastră abia făcea primii paşi, încă şovăitori, pe calea ştiinţei. Sursele de informare asupra pedagogiei sovietice erau destul de reduse. Iată de ce ecouri despre figura marelui pedagog Anton Semionovici Makarenko au răzbit vag în publicaţiile noastre din acea perioadă.

Cartea academicianului Mihail Roller „Pedagogia în U.R.S.S.", apărut în 1945 — care, de altfel, şi-a atins scopul enunţat de autor în prefaţă, acela „de a fi ridicat o parte din vălul cu care reacţiunea fascistă a vrut să acopere realitatea sovietică" — nu pomeneşte decît în treacăt numele lui Makarenko.

În acelaşi an — 1945 — apare şi o broşură editată de comitetul regional A.R.L.U.S., Ploieşti, despre „Sistemul pedagogic al lui A. S. Makarenko". Realizată de traducători nepregătiţi, cartea n-a izbutit să înfăţişeze clar ideile marelui pedagog.

Despre Anton Semionovici Makarenko, ca educator al delicvenţilor minori, aminteşte pentru prima oară prof. univ. Stanciu Stoian în cartea sa, apărută în 1946, „Pedagogia şi şcoala în U.R.S.S." Makarenko este prezentat ca autor al „Poemului pedagogic" menţionîndu-se că «şi-a alcătuit şi purtat munca sa educativă cu elementele cele mai refractare, cei mai mulţi dintre ele „bezbrizornîi" adunaţi din toată Ucraina».

Actul revoluţionar, prin care ţara noastră a fost proclamată republică populară, a dărîmat ultimele rămăşiţe ale zidului care ne-a despărţit atîta vreme de U.R.S.S., lăsînd să pătrundă astfel la noi, cu toată puterea ei, lumina ştiinţei sovietice.

De-abia în această perioadă, publicaţiile noastre încep să ne facă cunoscută figura lui Makarenko în adevăratele ei contururi, să ne arate reala semnificaţie a concepţiei sale pedagogice.

Apărută în anul 1949, „Gazeta Învăţămîntului" constituie un permanent izvor de informare asupra pedagogiei sovietice, asupra locului ocupat de ideile lui Makarenko în cadrul acestei pedagogii. Chiar în nr. 2 din primul an de apariţie, „Gazeta Învăţămîntului" publică un fragment din „Poemul pedagogic", care prezintă cititorilor trăsătura esenţială a concepţiei lui Makarenko: umanismul său, dragostea şi încrederea în orice om, cetăţean al patriei socialiste. În acelaşi număr a apărut şi un articol semnat de A. Belov, „Un mare pedagog: A. S. Makarenko. Noua pedagogie sovietică. Cum sînt educaţi copiii în U.R.S.S." Din însăşi enunţarea titlului — senzaţională am putea spune — se desprinde intenţia de a atrage atenţia asupra noutăţii conţinutului. Într-adevăr, articolul aducea date biografice despre Makarenko, pînă atunci necunoscute nouă, punea probleme noi, interesante, care au determinat pe mulţi cititori să rămînă îndelung aplecaţi asupra paginii.

În nr. 4 al aceleiaşi publicaţii a apărut articolul lui B. Kolbanovski: „Materialismul dialectic baza sistemului pedagogic al lui A. S. Makarenko" căruia i-au urmat cîteva articole originale, dintre care amintim două: „Nadejda Konstantinovna Krupskaia şi A. S. Makarenko" (nr. 31 din 1949) şi „A. S. Makarenko şi omul sovietic" (nr. 32/1949).

Toate aceste articole au reliefat fondul dialectic al concepţiei pedagogice a lui Makarenko, principiile ei fundamentale precum şi ideile marelui pedagog despre educaţia în familie.

Tot în 1949 apare „Istoria pedagogiei", alcătuită de un colectiv, în frunte cu academicianul Mihail Roller, care — după cum se arată şi în prefaţă — are la bază diferitele ediţii ale „Istoriei pedagogiei" de E. N. Medînski. Sînt expuse clar, dar în linii mari, ideile pedagogice ale lui A. S. Makarenko şi ale N. K. Krupskaia.

Demn de semnalat este articolul „Comemorarea marelui pedagog sovietic A. S. Makarenko", scris cu ocazia îm-

plinirii a zece ani de la moartea marelui pedagog și publicat în suplimentul de duminică al ziarului „Scînteia" din 10 aprilie 1949.

Articolul subliniază valoarea ideilor pedagogice ale lui Makarenko, rod al unei orînduiri superioare, arată că aceste idei au fost ilustrate în operele sale literare și menționează pentru întîia oară o carte necunoscută încă la noi, al cărei titlu fusese tradus astfel : „Drapele deasupra turnurilor". Finalul articolului suna în felul următor: „Cărțile lui ar trebui de urgență traduse și larg răspîndite în masa elevilor și a studenților".

În felul acesta, partidul a sugerat, prin organul său de presă, studierea învățăturii lui Makarenko de la izvor, din înseși operele sale, nu din scrierile despre el.

S-a trecut deci la tălmăcirea cărților lui A. S. Makarenko în limba noastră.

În 1949 se traduc „Texte pedagogice alese", cu un studiu introductiv semnat de E. N. Medînski.

Recenziile publicate în „Gazeta Învățămîntului" nr. 27 și nr. 29 din același an subliniază însemnătatea apariției acestui volum și a studiului introductiv.

Curînd după aceea, tot în 1949, apare traducerea „Poemului pedagogic", recenzat în nr. 38 al „Gazetei Învățămîntului" din acel an. Deși stilul acestei prime traduceri diminua valoarea literară a textului, totuși conținutul profund original și farmecul deosebit al acestei opere au răzbit din plin și în traducerea românească, entuziasmînd masele de cititori.

În 1950 se traduc „Cartea pentru părinți", „Steaguri pe turnuri" și „Opere pedagogice alese" vol. II. În „Gazeta Învățămîntului" (anul II, nr. 52) apare un fragment din „Cartea pentru părinți" însoțit de o notă redacțională, care anunță apariția cărții. Fragmentul subliniază că atmosfera sănătoasă din familie, relațiile armonioase dintre părinți, sînt o condiție esențială pentru educarea copiilor în spirit comunist.

În recenziile publicate în „Gazeta învățămîntului" (nr. 88 și nr. 98/1950) asupra celorlalte două lucrări, se relevă faptul că traducerea unei opere a lui A. S. Makarenko este totdeauna un eveniment deosebit. Se arată, de asemenea, că „Poemul pedagogic" (apărut în 20 000 de exemplare) și „Steaguri pe turnuri" (în 15 000 exemplare), s-au epuizat în mai puțin de o lună, dovedind interesul nemaiîntîlnit pe care l-au stîrnit în țara noastră operele pedagogului sovietic.

În anul 1951 se traduc din nou „Opere pedagogice alese", vol. I, II și III și tot în același an apare o nouă ediție a „Cărții pentru părinți" și a „Poemului pedagogic".

În 1956 „Poemul pedagogic" se traduce pentru a treia oară și apar „Conferințe despre educația copiilor".

Sub îngrijirea literară a lui Cezar Petrescu, ultimele ediții din „Poemul pedagogic" și „Steaguri pe turnuri" apar în condiții stilistice cu totul satisfăcătoare.

Doi ani mai tîrziu, în 1958, apare „A. S. Makarenko, Opere alese" vol. VI, cuprinzînd proză și scenarii literare. Traducerea a fost recenzată în nr. 8 al „Revistei de pedagogie" din același an.

În 1959 se traduce ultimul volum al „Operelor" lui Makarenko, intitulat „Povestiri și schițe. Articole despre literatură. Corespondența cu Maxim Gorki". Volumul cuprinde, printre altele, încercări de a soluționa într-un chip nou problemele literaturii pentru copii. Deosebit de importante pentru pedagogie sînt anexele la acest volum, care cuprind materiale ce precizează sistemul său pedagogic.

Traducerile din operele lui Makarenko au făcut posibilă apariția, la noi în țară, a unor studii despre învățătura marelui pedagog, a unor articole și lucrări care au prezentat modul în care se aplică aceasta în teoria și practica învățămîntului nostru.

Unele aspecte ale sistemului pedagogic al lui A. S. Makarenko și încercarea de a le aplica la realitățile școlii noastre sînt cuprinse în studiul lui D. Salade: „A. S. Makarenko despre alegerea profesiunii", apărut în „Revista de pedagogie" nr. 7/1956. Pornind de la sarcinile trasate școlii de cultură generală de către Congresul al II-lea al P.M.R., asupra necesității legării învățămîntului de munca productivă, D. Salade subliniază că opera lui A. S. Makarenko poate aduce o contribuție însemnată la rezolvarea acestei probleme. Autorul înfățișează ideile lui Makarenko privind alegerea profesiunii și modul cum au fost aplicate în colonia „Dzerjinski". În finalul articolului se indică măsuri pentru aplicarea acestor principii în școala noastră. Lucrarea lui D. Salade consti-

tuie un început bun în munca de valorificare a moştenirii pedagogice a lui Makarenko.

Influenţa ideilor lui A. S. Makarenko asupra procesului instructiv-educativ din şcoala noastră s-a oglindit puternic în discuţia deschisă în anul 1956 de „Gazeta învăţămîntului" cu tema „Pentru buna organizare a colectivului de elevi". Preocuparea de a realiza în viitor o valorificare cît mai largă a moştenirii pedagogice a lui A. S. Makarenko se vădeşte şi în analiza făcută de redacţie asupra felului în care s-a desfăşurat discuţia. În concluziile publicate în „Gazeta învăţămîntului" din 12 octombrie 1956 se subliniază, ca o lipsă esenţială, faptul că s-a vorbit despre colectiv în general şi nu despre procedeele ce pot fi folosite în cazuri concrete.

Un început meritoriu în munca de aplicare a învăţăturii lui Makarenko despre colectiv o constituie lucrarea elaborată de Institutul de ştiinţe pedagogice sub redacţia tov. Gheorghiţa Deaca, „Rolul organizaţiei de pionieri în educaţia patriotică a elevilor". Se remarcă, în special, articolul semnat de Virgil Radulian „Colectivul pionieresc şi realizarea sarcinilor de bază ale şcolii".

O serie de articole au apărut în presa noastră în februarie - martie 1958, cu prilejul celei de a 70-a aniversări a naşterii marelui pedagog. Astfel, în „Contemporanul" din 7 martie 1958 a fost publicat articolul tov. prof. univ. Stanciu Stoian: „Şaptezeci de ani de la naşterea lui A. S. Makarenko".

Subliniind valoarea universală a ideilor marelui pedagog şi prezentîndu-l sub cele două aspecte — pedagog şi scriitor — autorul arată că Makarenko a realizat tocmai ceea ce Marx socotea atît de util: „educaţia educatorilor".

Tot cu ocazia acestei aniversări au apărut în „Revista de pedagogie două studii: unul semnat de conf. univ. Andrei Dancsuly „A. S. Makarenko, eminent pedagog sovietic" (nr. 2/1958) şi altul de A. Cosma „Coloniile de reeducare şi moştenirea pedagogică a lui A. S. Makarenko" (nr. 3/1958).

Articolul conf. univ. A. Dancsuly, relevă idei de bază ale învăţăturii lui Makarenko ca: educarea elevilor în colectiv şi orientarea politehnică.

În cei cincisprezece ani de la eliberare, munca instructiv-educativă din şcolile noastre a făcut neîncetat paşi înainte pe calea progresului. În condiţiile obiective ale construirii socialismului la noi în ţară, dezvoltarea învăţămîntului a căpătat în ultima vreme un ritm rapid. Însuşindu-şi din ce în ce mai profund ştiinţa pedagogică, cadrele didactice înţeleg rolul covîrşitor al moştenirii pedagogice a lui Makarenko în opera de educare comunistă a tinerei generaţii şi fac încercări tot mai izbutite de aplicare a principiilor marelui pedagog în condiţiile concrete din şcoala noastră. Cercetătorilor din domeniul pedagogiei le revine sarcina de a generaliza această experienţă.

Pentru realizarea acestui scop se cere, înainte de toate, studierea temeinică a operelor lui A. S. Makarenko şi găsirea mijloacelor celor mai eficace de valorificare creatoare a învăţăturii lui.

TIA MUREŞ

„COPILUL ŞI CARTEA" [1]

de ILIE STANCIU

Nadejda Konstantinovna Krupskaia, vorbind despre înalta misiune educativă a literaturii şi despre influenţa ei covîrşitoare asupra copiilor, arată că lectura joacă un mare rol în viaţa copiilor, mult mai mare decît în viaţa celor vîrstnici. Cartea citită în copilărie rămîne prezentă în amintire aproape toată viaţa şi influenţează asupra dezvoltării ulterioare. Folosirea literaturii pentru copii ca mijloc de educaţie comunistă a elevilor nu se poate face la voia întîmplării, ci în mod organizat, metodic, cu răbdare şi tact pedagogic. Şcoala, familia, organizaţiile de pionieri şi U.T.M., bibliotecile au un rol important în munca de îndrumare a lecturii copiilor.

Lucrarea prof. Ilie Stanciu „Copilul şi cartea" umple un gol în literatura pedagogică, aducînd un serios sprijin în cunoaşterea celor mai bune metode şi mijloace pentru a face

[1] E.S.D.P., 1958 — 235 pag.

ca în sufletul copiilor să se nască interesul și dragostea pentru cartea literară.

În primul capitol autorul relatează trei întîmplări sugestive, din care reies greșelile părinților care nu știu să organizeze și să îndrumeze lectura copiilor.

Mihai, elev în clasa a IV-a elementară, manifestă dispreț față de literatură. Această atitudine negativă față de literatură, i-a fost formată de tatăl său. Mihai declară sentențios: „...mie nu-mi place să citesc. Eu îi semăn lui tăticu. Poveștile sînt pentru fete, nu pentru băieți" (pag. 10).

Un alt caz. Un băiat de 9 ani este un adevărat „fenomen". El devoră cărțile, dar în realitate nu este decît un cititor „sportiv" — așa după cum foarte bine remarcă autorul cărții. Astfel de „campioni" nu citesc propriu-zis, ci răsfoiesc cărțile.

Un caz interesant îl prezintă Petrică, elev în clasa a VI-a elementară, cititor pasionat, care, necontrolat și nedirijat, uită de îndatorirea sa fundamentală: învățătura.

Pe baza acestor trei întîmplări, autorul, în capitolul „Deprinderea dragostei pentru lectură", dă părinților prețioase sfaturi practice pentru a-și transforma copiii în cititori pasionați, adevărați oameni de cultură. Autorul insistă și asupra formării la copil a atitudinii de respect și grijă față de carte.

Pagini interesante sînt consacrate rolului educativ al literaturii, care este un mijloc de cunoaștere și de transformare a lumii, un sprijin prețios și esențial în vederea realizării sarcinilor educației comuniste.

În încheierea capitolului, autorul tratează particularitățile de vîrstă ale copiilor și specificul literaturii pentru copii.

Basmul, povestirile de aventuri, povestirile realiste, poezia pentru copii, literatura artistică-științifică și de popularizare a științei și tehnicii formează obiectul capitolelor II—IV. Autorul aplică pe concret principiile teoretice enunțate în primul capitol. În raport cu etapele de dezvoltare a copilului, sînt stabilite caracteristicile fiecărui gen literar.

Capitolul VII se ocupă de „Rolul părinților în îndrumarea lecturii copiilor". Sînt expuse cu multă claritate diferite metode și mijloace de îndrumare și control a lecturii copiilor.

Autorul a întreprins unele cercetări asupra cărților și autorilor preferați de copii, din care a constatat că atunci „cînd părinții și profesorii se interesează de cărțile pe care le citesc copiii, cînd ei țin seama, nu numai de preferințele acestora, dar și de operele valoroase care trebuie citite la vîrsta respectivă, micii cititori sînt feriți de dibuiri și de eșecuri". Cînd această grijă lipsește, copiii aleg și citesc cărțile la întîmplare, sau și le procură de la prieteni, din diverse biblioteci particulare, unde dau peste cărți neștiințifice, dăunătoare, din diferite „colecții". Acestea influențează negativ formarea micilor cititori, ducînd la deprimare și derută în fața problemelor vieții.

Prof. Ilie Stanciu arată că de felul cum vor ști părinții să îndrumeze lectura copiilor depinde în bună măsură realizarea idealului educativ al societății socialiste. Propaganda pedagogică în această direcție trebuie intensificată, pentru ca fiecare părinte să înțeleagă necesitatea îndrumării lecturii copiilor.

Ultimul capitol al lucrării se ocupă de bibliotecile pentru copii. Aici micii cititori învață să iubească și să prețuiască cartea. Pentru aceasta este necesară, din partea bibliotecarilor, o muncă temeinică de îndrumare a lecturii copiilor, de recomandare a celor mai bune și mai corespunzătoare cărți, de controlare riguroasă a felului în care citesc copiii și a învățămintelor pe care și le însușesc în urma lecturii. Toate acestea sînt cu putință numai cu respectarea condiției esențiale: colaborarea strînsă dintre părinți, profesori și bibliotecari.

Pentru a veni în ajutorul acestora, autorul a dat, la sfîrșitul lucrării, o bogată listă bibliografică, cuprinzînd 864 titluri de cărți, dispuse după genurile literare, pentru fiecare vîrstă.

Lucrarea prof. Ilie Stanciu „Copilul și cartea" conține observații interesante cu caracter practic, constituind în felul acesta un ghid prețios în problema organizării și îndrumării lecturii copiilor și tineretului din țara noastră.

Prof. *ANGHEL OPRINA*

„PARTICULARITĂŢILE PSIHICE ALE OMULUI" VOLUMUL I: CARACTERUL *

de A. G. KOVALEV şi V. N. MEASIŞCEV

Traducerea în limba romînă a lucrării elaborate de A. G. Kovalev şi V. N. Measişcev „Particularităţile psihice ale omului" (vol. I, „Caracterul") constituie încă o dovadă elocventă a prestigiului înalt de care se bucură înfăptuirile psihologiei sovietice în rîndurile cercetătorilor şi slujitorilor şcolii noastre.

Această lucrare de o deosebită importanţă teoretică şi practică face parte dintr-o monografie amplă, consacrată elucidării problemelor centrale şi mai ales actuale ale psihologiei personalităţii. Volumele II şi III, care urmează să fie elaborate şi editate, se referă la problema aptitudinilor şi a practicii de cunoaştere a particularităţilor personalităţii.

În primul volum, autorii, călăuziţi de principiile metodologiei marxist-leniniste cu privire la teoria dezvoltării sociale a omului, în lumina cărora valorifică cuceririle fiziologiei pavloviene şi ale psihologiei, examinează în special **problema caracterului.**

Nu avem posibilitatea să reliefăm toată bogăţia ideilor implicate în conţinutul lucrării. Indicăm doar unele aspecte mai semnificative pentru preocupările actuale ale şcolii noastre pe linia educaţiei comuniste a tineretului, ca şi pentru orientarea justă a cercetărilor ce se desfăşoară în ţara noastră, în domeniul psihologiei persoanei şi a caracterului.

În lucrare se subliniază pe prim plan necesitatea fundamentării ştiinţifice a **teoriei particularităţilor psihice individuale.** Lămurirea problemei menţionate are o însemnătate majoră, mai ales pentru practica pedagogică.

Pedagogia şi psihologia ştiinţifică, luînd atitudine fermă împotriva teoriilor biologiste, constituţionaliste, pseudoştiinţifice şi sterile ale psihologilor idealişti, preconizează şi fundamentează ideea unităţii dintre colectiv şi individualitatea umană, idee în lumina căreia explică însăşi geneza particularităţilor psihice ale omului — temperament, caracter, aptitudini. Este un adevăr incontestabil faptul că profilul moral al omului reflectă condiţiile istorico-sociale concrete în care el trăieşte şi acţionează. Particularităţile psihice individuale se formează şi se manifestă în condiţiile muncii şi ale vieţii colective. Societatea socialistă, care constituie o colectivitate autentică, deschide largi perspective pentru dezvoltarea multilaterală a omului. Ea conferă un adevărat sens, un sens înalt vieţii şi năzuinţelor sale. A privi omul ca fiind o parte integrantă a colectivului social nu înseamnă însă a susţine poziţia depersonalizării şi uniformizării lui. Cunoaşterea şi respectarea individualităţii sale în condiţiile vieţii şi activităţii colective constituie o cerinţă obiectivă. Nu este suficientă însă recunoaşterea teoretică, abstractă a acestui adevăr pedagogic.

Spre a putea respecta acest principiu fundamental al educării omului **în, prin şi pentru** colectiv, se impune atît cercetării ştiinţifice cît şi practicii instructiv-educative găsirea şi stabilirea în concret a căilor şi modalităţilor adecvate, prin care putem acţiona şi forma individualitatea. Felul cum se pune — în lucrarea pe care o recenzăm — problema cunoaşterii, respectării şi formării particularităţilor psihice individuale — valorificîndu-se totodată experienţa bogată a lui A. S. Makarenko — înseamnă un sprijin real oferit cadrelor didactice pentru o cît mai justă organizare şi desfăşurare a muncii de formare a tinerei generaţii, în procesul organizat al interacţiunii dintre colectiv şi individualitatea umană.

Edificatoare şi semnificativă este şi abordarea pe plan istoric a problemei particularităţilor psihice ale omului. Autorii lucrării, supunînd unei analize critice profunde şi competente principalele teorii, elaborate de-a lungul epocilor, asupra personalităţii şi caracterului, subliniază orientarea filozofico-politică a acestora, substratul lor gnoseologic şi social. Pe baza analizei întreprinse, ei demonstrează că domeniul psihologiei persoanei a însemnat totdeauna arena unor lupte ideologice ascuţite dintre materialism şi idealism, ca expresie a conflictelor dintre clasele sociale antagoniste.

* Traducere din limba rusă. Editura de stat didactică şi pedagogică, 1958, 300 pagini.

Pătrunși de partinitatea filozofiei marxist-leniniste, autorii lucrării nu numai că neagă ceea ce este vechi și reacționar, ci și valorifică și dezvoltă creator elementele viabile ce pot contribui la constituirea unei teorii științifice despre personalitate și caracter.

Supunîndu-se, de asemenea, unei analize multilaterale contribuția autorilor sovietici (I. V. Strahov, B. G. Ananiev, N. D. Levitov, V. S. Filatov ș. a.) în domeniul caracterologiei, se subliniază semnificația practico-teoretică a realizărilor obținute ca și aspectele oarecum controversate, care mai necesită unele precizări și completări ulterioare.

A. G. Kovalev și V. N. Measișcev, îmbogățind cu elemente interpretative noi domeniul caracterologiei științifice, realizează un salt evident în sensul explicării esenței personalității și caracterului uman. Semnalînd problemele fundamentale, ca de pildă: **personalitatea și caracterul ca fenomene social-istorice; bazele naturalist-științifice ale teoriei caracterului; componentele fundamentale ale caracterului și corelațiile dintre ele; problemele tipologiei psihologice și ale clasificării caracterelor, dezvoltarea caracterului la om** ș.a., ei încearcă să le și rezolve pe baza unui vast material teoretic și faptic.

Nu avem intenția să analizăm conținutul tuturor acestor capitole. Vom semnala doar cîteva elemente caracteristice pentru **orientarea metodologico-științifică a lucrării în ansamblu,** elemente de natură să sprijine și să îndrumeze cercetarea științifică și munca educativă ce se desfășoară în școlile noastre.

În opoziție cu interpretările idealist-metafizice, în această lucrare personalitatea și caracterul sînt explicate prin prisma condițiilor și relațiilor istorico-sociale ca alcătuind o unitate dinamică indisolubilă. Se subliniază ideea că personalitatea și caracterul nu pot fi înțelese fără a se întreprinde un studiu concret și riguros științific al relațiilor sociale, al fizionomiei integrale a fiecărei orînduiri și clase sociale.

Înțelegerea justă și concret-istorică a raportului dintre personalitate și colectivitate aruncă o puternică lumină explicativă asupra genezei trăsăturilor de caracter ale omului.

A. G. Kovalev și V. N. Measișcev, călăuziți în reflecțiile și aprecierile lor de învățătura marxist-leninistă, care consideră omul drept ansamblul relațiilor sociale, zugrăvesc în chip pregnant, sugestiv și totodată convingător tablourile celor două lumi cu toate implicațiile lor ireductibile și diferențiale: lumea capitalistă în destrămare și lumea socialistă și comunistă în plină ascensiune. Din analiza comparativă a acestor două tablouri sociale reiese limpede ideea că numai în socialism omul poate fi antrenat de o finalitate care coincide cu țelurile măreție ale societății.

Transformarea revoluționară a relațiilor sociale capitaliste schimbă însuși omul, profilul său spiritual și moral. În acest proces, structura și conținutul caracterologic al oamenilor muncii se conturează și se dezvoltă într-un sens diametral opus celui specific reprezentanților claselor dominante exploatatoare, care își identifică năzuințele și idealurile cu spiritul meschin, individualist și utilitarist de proprietate. Pe această cale a transformărilor revoluționare „...locul personalității individualiste, egocentrice, este luat de omul nou, omul colectivist" (pag. 101).

Practica construirii socialismului în U.R.S.S., ca și în țările de democrație populară, a dovedit pe deplin că numai proprietatea socială asupra mijloacelor de producție condiționează formarea în proporție de masă a unor oameni dezvoltați multilateral, conștienți de relațiile lor cu lumea obiectivă, activi și militanți înflăcărați pentru cauza progresului, a socialismului și comunismului.

Noua orînduire socială constituie climatul optim pentru formarea conștiinței socialiste a personalității, conștiință care se exprimă în esență printr-o nouă atitudine a omului față de muncă și de proprietatea socială, față de patrie, față de îndatoririle obștești, față de alți oameni și față de sine însuși.

Atitudinea socialistă a omului față de muncă, sentimentul de dragoste pentru patria socialistă constituie **relații fundamentale,** trăsături dominante în structura caracterologică a noului tip de om. Aceste trăsături conferă un alt conținut întregii vieți umane, tuturor manifestărilor și acțiunilor personalității și de aceea ele trebuie cultivate cu grijă în conștiința omului care a pășit pe calea vieții noi. Caracterul tipic al omului sovietic, călit în focul revoluției socialiste, structurat în procesul muncii sale pașnice constructive, constituie fără îndoială idealul lumii viitorului ce va trebui instaurată pretutindeni, modelul în

spiritul căruia urmează să fie educată generaţia tînără spre a fi demnă să înfăptuiască această înaltă misiune istorică.

Problema studierii **tipurilor de caracter, de personalitate,** se pune în socialism în faţa ştiinţei psihologice, în faţa practicii instructiv-educative cu deosebită acuitate. A construi cu adevărat socialismul şi comunismul nu înseamnă numai a înălţa o lume, pornind de la alte temeiuri economice, politice, ideologice şi culturale, ci înseamnă implicit a deveni noi înşine şi a forma oameni noi, multilateral dezvoltaţi, oameni cu alte dimensiuni sufleteşti, cu o nouă orientare şi finalitate în simţăminte, în gînduri şi acţiuni.

Procesul complex de educare şi reeducare a oamenilor în spiritul moralei comuniste este, adeseori, deosebit de dificil. Vestigiile moralei burgheze se păstrează vreme îndelungată în conştiinţa şi comportarea oamenilor, frînînd astfel procesul transformării lor, calea spre progresul social. Aceste rămăşiţe ale trecutului învins se manifestă adeseori sub forma dedublării ipocrite a personalităţii, sub forma unor puternice tensiuni conflictuale: „formal, omul manifestă o conduită socialistă, dar, sub raportul conţinutului, el trăieşte pentru interese personale" (pag. 105). Asemenea manifestări sînt desigur incompatibile cu profilul moral al omului nou şi ele se cer combătute şi treptat anihilate printr-o muncă susţinută şi sistematică de educare şi reeducare a elementului uman în spiritul principiilor eticii socialiste şi comuniste de viaţă şi de muncă.

Interpretarea *social-istorică* a esenţei omului face totodată posibilă soluţionarea consecvent ştiinţifică a **corelaţiei dintre personalitate şi caracter.** Cu toate că între aceste noţiuni există o strînsă unitate de sens, de semnificaţie psihologică şi filozofică, între ele pot fi sezisate şi unele diferenţieri calitative, diferenţieri care există în înseşi realităţile obiective care se reflectă în conţinutul acestor noţiuni. Autorii lucrării precizează că personalitatea caracterizează omul în ansamblu, sub aspectul relaţiilor care constituie esenţa sa socială. Caracterul ca sinteză a relaţiilor dintre om şi realitatea obiectivă se referă nu numai la sistemul de relaţii ca atare, ci şi la modul de constituire şi înfăptuire a acestora. Apreciind în mod deosebit străduinţa autorilor lucrării de a explica ştiinţific corelaţia dintre personalitate şi caracter, credem că pe viitor cercetările desfăşurate în această direcţie vor stabili din ce în ce mai precis, mai nuanţat, aceste diferenţieri.

A. G. Kovalev şi V. N. Measişcev explică bazele naturalist-ştiinţifice ale personalităţii, dinamica relaţiilor reciproce dintre organism şi mediul înconjurător, în spiritul învăţăturii pavloviene despre activitatea nervoasă superioară. Soluţionînd problema raportului dintre **fiziologie şi psihologie** de pe poziţiile monismului materialist, ei susţin ideea că particularităţile psihice ale omului nu sînt entităţi spirituale suprasensibile şi independente, ci exprimă particularităţile activităţii sale nervoase, formate sub acţiunea influenţelor multiple ale mediului ambiant, ale experienţei individuale şi istorico-sociale. Fără a subaprecia importanţa fenomenelor fiziologice pentru înţelegerea şi explicarea celor mai complexe laturi ale vieţii psihice sub aspectul naturalist-ştiinţific, autorii lucrării atrag atenţia specialiştilor asupra necesităţii de a se aprofunda studierea bazelor fiziologice ale teoriei despre particularităţile psihice ale omului, despre caracter şi personalitate, în spiritul consecvent al învăţăturii lui I. P. Pavlov şi a elevilor săi.

Precizările care se fac în această lucrare, referitor la legăturile complexe dintre tipurile generale şi speciale de activitate nervoasă superioară, dintre acestea şi stereotipul dinamic pe de o parte, iar pe de altă parte dintre latura fiziologică şi cea psihologică a personalităţii şi caracterului, sînt interesante şi totodată concludente pentru orientarea justă a cercetărilor ce se efectuează în acest domeniu. Autorii combat cu vehemenţă şi fermitate orice tendinţă care înclină spre denaturarea învăţăturii lui I. P. Pavlov, tendinţă ce s-a manifestat adeseori mai ales prin identificarea **noţiunilor fiziologice** cu cele **psihologice,** prin reducerea psihologicului la fiziologic. „O atare identificare conţine pericolul vulgarizării concepţiilor lui I. P. Pavlov" (pag. 120).

Semnalînd aspectele concrete care necesită precizări mai adînci, autorii lucrării apreciază în mod just că numai prin munca **perseverentă şi comună a specialiştilor** din domeniul fiziologiei şi psihologiei s-ar putea ajunge la explicarea multilaterală a personalităţii şi caracterului. Sub aspectul psihologic, caracterul nu este un simplu conglomerat de ele-

mente izolate, constante — aşa cum consideră psihologia idealistă, — ci o **structură unitară** în care elementele constitutive sînt indisolubil legate între ele şi se condiţionează reciproc. De aceea, psihologilor şi mai ales pedagogilor le incumbă sarcina de a explica... „legăturile şi interacţiunea dintre diferitele aspecte sau însuşiri ale acestui întreg" (pag. 136), de a elucida diversitatea aspectelor personalităţii şi caracterului în unitatea lor, de a dezvălui dialectica dintre conţinut şi formă, dintre general, tipic şi individual, dintre elementele simple şi complexe implicate în structura unitară a caracterului.

A. G. Kovalev şi V. N. Measişcev, acordînd o atenţie deosebită acestui obiectiv al cercetărilor, au obţinut succese importante, datorită interpretării problemelor menţionate prin raportarea lor continuă la multitudinea relaţiilor dinamice dintre om şi realitatea obiectivă. Procedînd astfel, ei au ajuns la înţelegerea adecvată şi nuanţată a procesului de dezvoltare şi de structurare a componentelor fundamentale ale caracterului.

Încercînd să lămurească relaţia dintre caracter şi concepţia despre lume — problemă deosebit de importantă dar insuficient studiată, datorită complexităţii acestui domeniu — autorii lucrării consideră concepţia despre lume drept una din componentele esenţiale ale caracterului. „În concepţia despre lume se unifică reflectarea lumii şi relaţia conştientă a omului cu realitatea" (pag. 142). Chiar dacă între concepţia omului despre lume şi caracterul său pot să se manifeste temporar anumite stări conflictuale, anumite divergenţe mai mult sau mai puţin conturate, totuşi aceste laturi ale personalităţii umane se dezvoltă şi se formează într-o strînsă interdependenţă, influenţîndu-se reciproc. Concepţia despre lume a omului, ca şi caracterul său, nu se formează pe calea însuşirii unor cunoştinţe pur livreşti sau printr-o simplă contemplare pasivă a fenomenelor vieţii, ci în procesul activităţii efective. Această subliniere este, evident, valoroasă pentru fundamentarea ştiinţifică a teoriei caracterului şi personalităţii, ca şi pentru buna organizare şi desfăşurare a practicii de instruire şi educare a tinerei generaţii.

Problema relaţiei dintre caracter şi concepţia despre lume, fiind însemnată, va trebui să fie mereu în atenţia psihologilor şi mai ales a pedagogilor practicieni, chemaţi să educe omul în spiritul concepţiei materialist-dialectice despre lume, în spiritul principiilor socialiste de viaţă şi de muncă.

Nu numai concepţia despre lume, dar chiar şi trebuinţele materiale şi spirituale ale oamenilor influenţează caracterul lor, semnificaţia etică a trăsăturilor de caracter, sensul dezvoltării personalităţii.

În strînsă legătură cu trebuinţele şi caracterul omului se află interesele şi înclinaţiile sale, care reflectă tendinţele dominante, atitudinile lui faţă de muncă, faţă de viaţă, faţă de realitatea obiectivă.

Prezintă de asemenea interes felul cum este analizată în această lucrare legătura strînsă dintre **sentimente, voinţă, temperament şi caracter**, realizîndu-se astfel o concepţie dialectică asupra omului, asupra proceselor şi însuşirilor sale psihice aflate într-o strînsă unitate şi interacţiune.

Vom insista puţin asupra modului cum se pune problema legăturii dintre **temperament şi caracter**. A. G. Kovalev şi V. N. Measişcev, fără a considera temperamentul ca **determinantă** a conţinutului vieţii psihice a omului, nu ignorează însemnătatea acestuia pentru înţelegerea aspectului dinamic al conduitei şi caracterului uman. Nefiind pur şi simplu o latură exterioară sau forma invariabilă a caracterului, temperamentul se include organic în structura acestuia, dezvoltîndu-se şi formîndu-se într-un proces de condiţionare reciprocă.

În conţinutul acestei lucrări este de asemenea just soluţionată şi problema raportului dintre **tipul de activitate nervoasă superioară şi temperament**, problemă mult discutată atît în rîndurile psihologilor sovietici, cît şi ale unor psihologi din ţara noastră. A. G. Kovalev şi V. N. Measişcev apreciază ca fiind eronată şi insuficient fundamentată metodologic tendinţa unor psihologi de a **identifica** temperamentul cu tipul de activitate nervoasă superioară.

O altă problemă elucidată se referă la **stabilirea şi clasificarea tipurilor de caracter**. Deşi a fost ridicată de multe ori în literatura psihologică, ea nu şi-a putut găsi o soluţionare deplină, consecvent ştiinţifică, în limitele concepţiilor idealist-metafizice.

Sarcina psihologiei ştiinţifice de a stabili o clasificare definitivă a tipurilor de caracter este dificilă, — cunoscut fiind faptul că acestea se schimbă într-un ritm rapid, datorită dinamicii perma-

nente a condiţiilor şi situaţiilor de viaţă: totuşi, direcţia dezvoltării şi transformării tipurilor de caracter poate fi indicată. Autorii lucrării încearcă să o soluţioneze în spiritul unităţii dialectice dintre subiectiv şi obiectiv, dintre conţinutul şi forma activităţii psihice a personalităţii. Lor le revine, firește, meritul de a fi sugerat unele căi şi criterii importante de determinare şi clasificare a tipurilor caracterologice. Cu toate aceste realizări incontestabile, problema menţionată se cere încă studiată în mod concret-istoric, pe baza unor criterii ştiinţifice care să permită o orientare sigură nu numai pe plan teoretic, dar şi în practica socială şi mai ales pedagogică de stabilire şi clasificare a tipurilor de caracter ale oamenilor societăţii socialiste. În această direcţie, psihologii sovietici, exigenţi cu ei înşişi, se străduiesc să înfăptuiască din ce în ce mai mult. Experienţa şi generalizările lor teoretice vor constitui, fără îndoială, un sprijin real de natură să stimuleze şi să orienteze şi munca cercetătorilor şi a cadrelor didactice din ţara noastră, în vederea stabilirii şi clasificării tipurilor de personalitate şi caracter, care se formează în condiţiile construirii socialismului la noi.

Am vrea să accentuăm faptul că în conţinutul acestei lucrări se acordă o atenţie specială problemei formării şi dezvoltării caracterului. Psihologii sovietici, în opoziţie cu reprezentanţii psihologiei idealist-metafizice, infirmă — pornind de la principii metodologice juste şi de la analiza unui bogat material faptic — ideea cu privire la natura statică, imuabilă a caracterului uman, ideea că această particularitate psihică a omului ar fi înnăscută, prestabilită cu fatalitate şi necontingentă cu condiţiile vieţii sociale şi ale educaţiei. Autorii lucrării arată că formarea caracterului este un proces complex şi de durată, care, începînd încă din fragedă copilărie, cuprinde întreaga dimensiune a vieţii omului. Acest proces nu se înfăptuieşte însă de la sine şi, mai ales, nu trebuie să se realizeze oricum. Scoţînd în evidenţă dinamica dezvoltării, formării şi transformării caracterului în diferitele perioade de vîrstă, A. G. Kovalev şi V. N. Measişcev analizează condiţiile obiective şi subiective de care depinde desfăşurarea acestui proces.

Principiul fundamental al interacţiunii reciproce dintre om şi societate face posibilă înţelegerea formării caracterului, nu numai sub aspectul influenţelor care acţionează asupra conştiinţei omului, ci şi prin prisma acţiunilor pe care omul însuşi le exercită asupra condiţiilor şi situaţiilor concrete de viaţă. Acest mod de a pune problema formării caracterului are o semnificaţie adîncă pentru justa desfăşurare a activităţii educative, deoarece, mai ales în practica pedagogică, ideea personalităţii active trebuie să-şi găsească o realizare deplină şi consecventă.

Condiţiile care contribuie la formarea personalităţii şi caracterului sînt desigur multiple. A. G. Kovalev şi V. N. Measişcev analizează într-o strînsă interdependenţă şi în succesiunea lor firească condiţiile şi influenţele esenţiale. Amintim doar cîteva din ele.

În dezvoltarea şi orientarea etico-socială a trăsăturilor de caracter exercită un rol important relaţiile reciproce dintre oameni, care se stabilesc în procesul de producţie, ca şi relaţiile dintre generaţiile vîrstnice şi cele tinere, formate în procesul educaţiei. Din întregul complex al influenţelor mediului social, educaţia comunistă multilaterală, în general, ca şi educaţia prin muncă, în special, deţin rolul hotărîtor în dezvoltarea şi formarea caracterului. Trebuinţele, interesele, aptitudinile, năzuinţele şi idealurile, ca şi toate celelalte componente ale caracterului, se formează — în primul rînd — pe calea educaţiei comuniste. Aceste componente caracterologice, însuşite individual sub acţiunea multiplelor influenţe ale vieţii şi educaţiei, devin treptat mobilurile interne prin dezvoltarea şi autoperfecţionarea caracterului, idee subliniată în mod deosebit de autorii lucrării.

În primii ani ai vieţii copilului, dezvoltarea caracterului său este puternic influenţată de familie şi de instituţiile preşcolare. O mare răspundere revine în special părinţilor. Relaţiile dintre părinţi, caracterul lor, exemplul personal, stilul şi condiţiile de viaţă ale familiei, exigenţele pe care părinţii le impun copiilor (ţinînd sau nu seama de particularităţile psiho-fiziologice individuale şi de vîrstă ale acestora), natura relaţiilor care se stabilesc între părinţi şi copii influenţează puternic felul de comportare şi atitudinile copiilor, evoluţia lor spirituală, structurarea şi orientarea etică a trăsăturilor incipiente de caracter. La această vîrstă influenţarea caracterului este mai puţin dificilă, datorită plasti-

citătii sistemului nervos al copiilor, datorită spiritului lor de imitaţie deosebit de accentuat, care îi face receptivi la tot felul de tendinţe şi îndrumări exterioare. Acest fapt trebuie să sporească însă grija şi atenţia părinţilor şi educatorilor, pentru ca influenţele pe care ei le exercită asupra conştiinţei copiilor să fie favorabile formării personalităţii şi caracterului lor.

În orînduirea socialistă, familia constituie o verigă esenţială a acesteia, capabilă să se constituie şi să trăiască în spiritul relaţiilor de colaborare şi ajutor reciproc, în spiritul idealurilor şi năzuinţelor progresiste ale societăţii. În acest climat moral şi spiritual al familiei şi al întregii societăţi pot creşte cu adevărat oameni noi.

În vîrsta preşcolară şi şcolară a copiilor, familia îşi îmbină influenţele şi acţiunile ei cu cele ale instituţiilor preşcolare şi ale colectivului şcolar, unde instruirea şi educarea tinerei generaţii devine un proces organizat în mod conştient şi sistematic. Unitatea de acţiune dintre şcoală şi familie constituie o garanţie a educării tineretului în spiritul consecvent al moralei comuniste. Colectivul de pedagogi şi de elevi, prin noile sale cerinţe, prin tradiţiile şi opiniile stabilite în viaţa şcolii, prin întregul complex de influenţe instructiv-educative ce se exercită zi de zi asupra copiilor care au păşit pragul şcolii, contribuie la formarea trăsăturilor de caracter ale acestora.

Dezvoltarea personalităţii elevului în cadrul procesului de învăţămînt este condiţionată, în primul rînd, de buna organizare şi dezvoltare a colectivului şcolar. Numai un colectiv de elevi şi de pedagogi, puternic şi bine închegat, poate influenţa favorabil personalitatea copilului.

În procesul de învăţămînt, pe calea instrucţiei şi educaţiei multilaterale comuniste, elevii îşi însuşesc, îşi conturează şi restructurează reprezentările şi noţiunile etice, normele de conduită şi convieţuire socială, cunoştinţele despre natură şi societate, interesele, aptitudinile, concepţiile şi idealurile sociale. Pentru ca procesul de învăţămînt să devină factorul eficient şi hotărîtor în formarea caracterelor de tip nou, se impune ca înseşi cunoştinţele teoretice dobîndite de către elevi să fie indisolubil legate de activitatea utilă din punct de vedere social, **sub forma muncii de producţie şi de folos obştesc.** Acest principiu fundamental al educaţiei comuniste multilaterale, confirmat şi de întreaga experienţă pedagogică a lui A. S. Makarenko, are o mare însemnătate pentru organizarea practicii de instruire şi educare a tineretului în strînsă legătură cu viaţa, cu activitatea productivă, cu problemele pe care le ridică construirea socialismului şi a comunismului.

Ideea îmbinării învăţămîntului cu munca în producţie şi de folos obştesc derivă din înseşi principiile metodologice marxist-leniniste, referitoare la faptul că numai în procesul activităţii practice, omul poate să se autocunoască şi să se transforme pe el însuşi. Cadrelor didactice le revine sarcina de a organiza munca elevilor, astfel încît ea să fie cu adevărat educativă, să contribuie la dezvoltarea intereselor şi aptitudinilor lor, să le lărgească orizontul cultural, să dezvolte în conştiinţa lor dragostea pentru activităţi utile şi pentru oamenii muncii, încredere în viaţă şi în posibilităţile proprii, conştiinciozitatea, modestia, perseverenţa, curajul, simţul datoriei ş. a. De felul cum este organizat şi îndrumat procesul de învăţămînt în ansamblu, depinde sensul dezvoltării, semnificaţia etico-socială, conţinutul trăsăturilor de caracter ale elevilor, profilul lor moral şi intelectual cu care vor păşi în viaţă după absolvirea şcolii.

O înrîurire adîncă asupra formării caracterului şi conduitei elevilor o exercită înşişi **educatorii.** Pentru ca ei să poată îndruma în mod eficient procesul de formare a caracterului la elevi, trebuie să cunoască particularităţile psiho-fizice individuale şi de vîrstă ale acestora, să urmărească atent evoluţia fiecărui elev, sub aspectul manifestărilor de conduită, să influenţeze prin exemplul personal, prin comportarea morală şi printr-o temeinică pregătire politico-ideologică şi profesională.

Cunoaşterea şi **respectarea legilor de formare a caracterului** uman constituie, de asemenea, o obligaţie a oricărui educator şi totodată chezăşia succesului în munca de educare a tineretului în spiritul moralei şi idealurilor comuniste. Pe linia stabilirii acestor legi, psihologii şi pedagogii sovietici au înregistrat succese importante, continuînd să pătrundă din ce în ce mai adînc esenţa procesului de formare şi dezvoltare a personalităţii şi caracterului. A. G. Kovalev şi V. N. Measişcev prezintă în mod gradat fac-

torii interdependenți mai de seamă, care concură la formarea și perfecționarea continuă a personalității și caracterului: familia, colectivul pedagogic și de elevi, activitățile practice, sistemul cerințelor impuse de familie, școală, societate, organizațiile de tineret și obștești ș. a.

Analiza condițiilor și a factorilor esențiali care influențează, într-o anumită legătură și succesiune, procesul de formare a caracterului se sprijină atît pe cunoașterea profundă a principiilor teoretice generale, cît și pe studierea unor cazuri tipice de viață, expuse în lucrare sub forma diferitelor **caracterizări psihopedagogice**. Întocmirea acestor caracterizări, pe baza cunoașterii și studierii multilaterale a elevilor, prezintă interes mai ales pentru cadrele didactice, care trebuie *să cunoască în amănunt istoria* vieții fiecărui elev, evoluția sa, condițiile pozitive sau negative care au influențat dezvoltarea și formarea personalității lui, spre a găsi astfel mijloace și procedee suple și nuanțate de a-l forma și transforma în spiritul educației comuniste.

Un optimism sănătos și un umanism înalt, bazate pe încrederea fermă în posibilitățile omului de a se perfecționa continuu prin asigurarea unor condiții favorabile de viață, de muncă și de educație, condiții oferite de societatea socialistă, străbat ca *un fir roșu* întregul conținut al lucrării.

Principiile și metodele stabilite de către autorii sovietici sub aspectul cercetării științifice a caracterului sînt de asemenea prețioase și utile nu numai pentru cercetători, ci și pentru cadrele didactice care, așa cum de altfel s-a arătat, trebuie să-și cunoască temeinic elevii spre a-i putea influența și forma.

Prezentarea succintă a acestei lucrări nu a permis o analiză de detaliu a conținutului ei, o expunere nuanțată și suficient de concretă a problemelor esențiale. Este de subliniat faptul că în elucidarea aspectelor, pe care doar le-am semnalat, autorii lucrării se sprijină pe o amplă documentare bibliografică și pe o practică pedagogică îndelungată. Ei dovedesc un fin discernămînt, un spirit critic principial, o combativitate partinică și intransigentă față de orice interpretare care mistifică adevărata înțelegere a esenței personalității și caracterului.

Unele dificultăți pe care le încearcă cititorul, datorită traducerii pe alocurea improprii a lucrării, nu pot diminua valoarea ei. Avem temeiuri serioase spre a *conchide că ea înseamnă o contribuție* științifică remarcabilă, un răspuns competent la problemele fundamentale ale personalității și caracterului, încît apreciem inițiativa Editurii didactice și pedagogice de a o traduce.

Studierea atentă a acestei lucrări, ca și a celorlalte două volume care urmează să fie elaborate și editate, va deschide cercetătorilor și cadrelor noastre didactice largi posibilități de reflecție, înarmîndu-i cu principiile practico-teoretice de explicare a omului, cu mijloace eficiente de orientare a muncii lor, de influențare și formare a tinerei noastre generații în spiritul educației multilaterale comuniste, în spiritul exigențelor vieții noi care se construiește și în patria noastră cu însuflețire, cu încredere în viitorul ei luminos.

ELENA MAFTEI

DEZBATEREA PROBLEMEI LEGĂRII ÎNVĂȚĂMÎNTULUI DE VIAȚĂ, DE PRACTICĂ, ÎN PRESA SOVIETICĂ DE SPECIALITATE

A trecut mai bine de o jumătate de an de cînd Sovietul Suprem al U.R.S.S. a adoptat „Legea cu privire la întărirea legăturii școlii cu viața și la dezvoltarea continuă a sistemului de învățămînt din Uniunea Sovietică" — eveniment de seamă în viața școlii sovietice și a poporului sovietic.

Documentele, materialele numeroase și, în general, discuțiile largi care au precedat adoptarea acestei legi, au arătat, în mod convingător, cît de necesară este reorganizarea școlii potrivit tendințelor etapei actuale a construcției desfășurate a comunismului în U.R.S.S.

Astfel, s-a arătat că în ultimii 25—30 de ani școala a rezolvat în special sarcina pregătirii tineretului pentru intrarea în școlile tehnice și în învățămîntul supe-

rior şi a obţinut însemnate realizări în acest domeniu. Armata de 7 milioane şi mai bine de specialişti, cu studii medii şi superioare, de care dispune în prezent Uniunea Sovietică, este cea mai grăitoare dovadă în această privinţă. Numărul specialiştilor care lucrează în economia naţională, în toate domeniile de activitate ale statului sovietic, a devenit de 36 de ori mai mare decît în Rusia prerevoluţionară.

Dar, orientîndu-se spre pregătirea elevilor în vederea intrării în învăţămîntul superior, şcoala de cultură generală nu a acordat suficientă atenţie educaţiei prin muncă şi realizări învăţămîntului politehnic.

Mulţi dintre absolvenţii şcolii medii de cultură generală s-au dovedit nepregătiţi, atît din punct de vedere tehnic cît şi psihologic, atunci cînd au luat contact cu munca productivă în industrie sau în agricultură.

Întărirea legăturii şcolii cu viaţa, participarea nemijlocită a elevilor la activitatea de producţie, constituie un mijloc important de educare a tineretului în spiritul dragostei pentru muncă.

Trebuie să se ţină seama de faptul că şcoala pregăteşte oameni care vor intra în producţie de abia peste 10—15 ani, timp în care în dezvoltarea economiei naţionale, a culturii, a ştiinţei, se vor produce schimbări uriaşe. Aşadar, viaţa însăşi impune reorganizarea sistemului învăţămîntului public.

Potrivit reorganizării, învăţămîntul mediu va cuprinde două etape:

Prima etapă o constituie şcoala de opt ani, obligatorie pentru toţi, care trebuie să aibă un caracter general şi politehnic. (Se ştie că la 25 decembrie 1958 Sovietul Suprem al U.R.S.S. a adoptat o lege privitoare la modificarea articolului 121 din Constituţia U.R.S.S., în sensul că dreptul la învăţătură al cetăţenilor sovietici se asigură prin învăţămîntul general-obligatoriu de 8 ani).

A doua etapă va putea fi realizată fie în şcolile medii pentru tineretul muncitoresc şi sătesc, fie în şcolile medii de cultură generală politehnică de tipul şcolilor de pe lîngă fabrici şi uzine (F.Z.U.) şi al şcolilor agricole (la absolvirea şcolilor de acest tip, elevii vor primi pe lîngă diploma de absolvire a şcolii şi un certificat de calificare în profesiunea aleasă), fie, în sfîrşit, în tehnicum-uri, unde se dă elevilor o pregătire de specialitate, acordîndu-se disciplinelor de cultură generală mai multă atenţie decît pînă acum.

In sistemul sovietic de învăţămînt vor exista şcoli pentru copiii care manifestă aptitudini speciale în domeniul muzicii, picturii, coregrafiei, precum şi pentru cei ce au înclinaţii deosebite în domeniul matematicii şi al altor ramuri ale ştiinţei. În aceste şcoli vor fi create condiţii speciale, însă şi aici munca instructiv-educativă va trebui organizată pe baza îmbinării instrucţiei cu munca de folos obştesc.

In ce priveşte învăţămîntul superior, se prevede, de asemenea, o legare mai strînsă de producţie. Se va acorda prioritate, la admiterea în învăţămîntul superior, celor care au un stadiu de muncă practică.

* * *

Traducerea în fapt a „Legii cu privire la întărirea legăturii şcolii cu viaţa şi la dezvoltarea continuă a sistemului de învăţămînt din Uniunea Sovietică" a devenit o problemă deosebit de importantă a întregului popor sovietic şi în primul rînd a celor ce lucrează nemijlocit pe tărîmul şcolii. Numeroasele şi interesantele materiale ce apar în presa sovietică de specialitate sînt o mărturie vie în această privinţă.

Prima şi cea mai importantă sarcină este asigurarea învăţămîntului de 8 ani general şi obligatoriu pentru copiii de la 7 la 15—16 ani, ceea ce necesită lărgirea reţelei şcolare, a construcţiilor de noi clădiri pentru şcoli. În regiunea Leningrad, de exemplu, vor fi construite 60 de şcoli noi în timpul septenalului. Investiţiile bugetare pentru construcţii de şcoli pe anul 1959 au fost dublate în comparaţie cu anul 1958. Aici, ca şi în alte multe locuri, întrecerea pentru cea mai bună pregătire a şcolilor în vederea începerii anului şcolar a devenit o tradiţie. La întrecere participă colectivele de profesori şi elevi, părinţii, întreprinderile industriale, colhozurile, sovhozurile. Anul trecut s-au construit în regiune, prin desfăşurarea întrecerii socialiste, 16 şcoli noi (dintre care 13 au fost construite prin forţele colhozurilor), 2 şcoli-internat, 7 grădiniţe de copii, 2 săli de sport pe lîngă şcolile respective şi un corp de clădire cu paturi (dormitor) pentru o şcoală-internat. Întreprinderile, colhozurile şi sovhozurile care

construiesc şcoli noi nu se opresc aci, ci întăresc baza materială a şcolilor, înzestrîndu-le cu material didactic, diverse utilaje, construiesc locuinţe pentru profesori şi învăţători.

De asemenea, în regiunea Voronej se vor construi în următorii 3 ani 383 şcoli noi, în care vor învăţa 66 000 elevi, 91 şcoli internat, 475 grădiniţe de copii şi creşe.

In scopul realizării învăţămîntului de 8 ani general şi obligatoriu şi pentru a se da posibilitate tuturor şcolilor să treacă în următorii 4—5 ani la activitatea într-un singur schimb, se acordă o deosebită importanţă creării unor internate bine organizate şi dotate. O dezvoltare mare vor cunoaşte şcolile medii serale pentru tineretul muncitoresc şi sătesc, menite nu numai să dea elevilor o instrucţie medie, ci să ajute şi la ridicarea calificării lor profesionale. Numărul acestor şcoli se va dubla pînă la sfîrşitul septenalului, în comparaţie cu anul şcolar 1958/1959.

Primii paşi în reorganizarea şcolii în regiunile Leningrad şi Voronej ne oferă o imagine a activităţii intense depuse pentru reorganizarea şcolii în întreaga Uniune Sovietică. E vorba, însă, în aceeaşi măsură şi de schimbări calitative privind procesul de învăţămînt.

Vorbind despre pregătirea elevilor pentru viaţă, pentru muncă, pedagogii sovietici au în vedere faptul că viaţa societăţii sovietice înseamnă construirea comunismului. Or, societatea comunistă are nevoie de oameni multilateral dezvoltaţi.

Încă în anul 1920, adresîndu-se tineretului, Lenin a arătat că numai pe baza ştiinţei şi a culturii contemporane poate fi construit comunismul. Tezele C.C. al P.C.U.S. şi Consiliului de Miniştri al U.R.S.S. privind întărirea legăturii şcolii cu viaţa, subliniază, îndeosebi, **necesitatea creşterii nivelului învăţămîntului general şi politehnic şi a îmbunătăţirii predării bazelor ştiinţelor.**

Pedagogii sovietici consideră că fiecare obiect de învăţămînt trebuie să asigure aplicarea în viaţă, în practică, a cunoştinţelor teoretice însuşite. B. P. Esipov, autorul articolului **„Despre schimbările în procesul de învăţămînt în legătură cu reorganizarea şcolii"**, apărut în revista „Sovetskaia pedagoghika" nr. 3/1959, arată, pe bună dreptate, că modul în care pedagogii sovietici privesc problema legării obiectelor de învăţămînt cu practica, cu viaţa, nu are nimic comun cu pragmatismul. „Noi ne străduim să dăm elevilor cunoştinţe folositoare, dar ştim că cunoştinţele cu adevărat folositoare sînt cele adevărate, adică cele ce oglindesc în mod adecvat legile lumii obiective. Noi nu subordonăm sistemul de cunoştinţe spiritului practic de „afaceri" în sensul în care înţeleg aceasta pedagogii pragmatişti americani. Noi nu considerăm de loc justă eliminarea din sistemul obiectelor de învăţămînt a acelor cunoştinţe teoretice care nu sînt legate direct de acţiunile practice ale zilelor noastre, dar sînt necesare ca verigi în logica ştiinţei", subliniază B. P. Esipov.

Autorul articolului face şi unele aprecieri privitoare la predarea limbii ruse şi a istoriei. Trebuie să se acorde mai multă atenţie predării limbii ruse, cultivării la elevi a unei exprimări orale şi scrise corecte, bogate în conţinut, dezvoltării priceperii de a povesti şi scrie despre cele văzute, auzite, trăite sau citite.

Evident, cunoştinţele de istorie nu se aplică în practică atît de direct ca cele de fizică, chimie, biologie. Dar ele pot şi trebuie folosite pentru formarea la elevi a bazelor concepţiei materialist-dialectice despre lume şi pentru educaţia morală a copiilor şi tineretului, arată B. P. Esipov vorbind despre predarea istoriei.

In tezele C.C. al P.C.U.S. şi Consiliului de Miniştri al U.R.S.S. se arată că în procesul de învăţămînt trebuie să se dea o deosebită atenţie orientării spre **dezvoltarea muncii independente şi a iniţiativei elevilor.** Pedagogii sovietici cercetează cu interes această problemă. B. P. Esipov arată că, potrivit cercetărilor efectuate pe teren, muncii independente a elevilor la lecţie i se acordă în medie 10—12% din timpul unei lecţii, *astfel: la istorie, geografie, literatură doar 3%, iar la limba rusă, limbile străine,* matematică 25% (şi aici însă munca independentă se reduce cel mai adesea la exerciţii de pregătire). Cea mai mică atenţie se acordă muncii independente la clasele mari, deşi tocmai aici e necesar să se dezvolte mai mult spiritul de muncă independentă şi de iniţiativă al elevilor. Totodată, cercetările au dovedit că acordînd mai mult timp (pînă la 35—38% din timpul unei lecţii) muncii independente a elevilor la disciplinele umaniste, elevii şi-au însuşit mai temeinic, mai conştient cunoştinţele. Fără îndoială că greutatea specifică a muncii independente la lecţiile de matematică, de fizică, chimie, biologie etc. trebuie să fie mai mare decît la geografie, istorie, literatură. Se ştie însă că

mai sînt unii profesori care se tem să dea elevilor posibilitatea de a munci independent, manifestîndu-și astfel neîncrederea în forțele și posibilitățile elevilor. Este absolut necesar să fie combătută o asemenea atitudine și să fie înlăturat stereotipul format uneori în procesul de învățămînt, după care munca în clasă se reduce la aceea că profesorul vorbește foarte mult, elevii chemați la lecție vorbesc de asemenea, iar majoritatea elevilor nu participă de loc la lecție, nu sînt atrași în munca independentă.

Iată un exemplu de dezvoltare a muncii independente a elevilor la chimie (clasa a VIII-a): După repetarea, cu ajutorul manualului, a materialului privitor la cele trei tipuri de reacții chimice, profesorul a cerut elevilor să se pregătească acasă pentru lucrarea de laborator a lecției următoare, cînd urma să fie realizată reacția descompunerii malahitului. În acest scop, profesorul a cerut elevilor să confecționeze un aparat cu ajutorul căruia se va produce această reacție și să alcătuiască planul desfășurării experienței. Deși în manualul de chimie nu e dată nici descrierea, nici schema acestei experiențe, toți elevii au prezentat proiectele lor pentru aparatul cerut. Unii au imitat desenele date în manual privitoare la experiențele asemănătoare celei a reacției descompunerii malahitului, alții au prezentat desene și planuri originale privitoare la desfășurarea experienței, în unele cazuri cu descrierea modului în care va avea loc reacția și a modului în care vor fi observate și interpretate rezultatele ei. Discuția asupra acestor proiecte a stîrnit multă însuflețire în clasă. „Elevii care prezentaseră proiecte complicate au rămas oarecum surprinși cînd au văzut că aparatul s-a dovedit a fi așa de simplu" — arăta profesorul de chimie D. S. Kiriușkin.

În rîndul elevilor din clasele mari trezesc interes problemele pentru rezolvarea cărora sînt necesare, pe lîngă cunoștințele pe care le posedă ei, și unele cunoștințe noi și mai ales e necesară inventivitatea.

Nu întîmplător, în măsurile luate de Ministerul Învățămîntului din R.S.F.S.R., se acordă o mare atenție **îmbunătățirii pregătirii profesorilor de chimie** în institutele pedagogice prin: crearea specialității de profesor de fizică și chimie (ca specialitate nouă cu profil larg), intensificarea pregătirii studenților din ultimii ani la bazele tehnologiei chimice, buna organizare a practicii etc.

Reorganizarea muncii în școală în scopul întăririi legăturii dintre școală și viață, trecerea la noile planuri și programe de învățămînt fac să crească importanța familiarizării profesorilor de chimie cu marea producție industrială. Acestui scop îi servesc vizitele și practica în producție a profesorilor de chimie. Ce principii stau la baza alegerii obiectivului practicii?, ce sarcini sînt puse în fața profesorilor de chimie care merg la practică? Aceste întrebări își află răspuns în articolul **„Practica în producție a profesorilor de chimie"**, semnat de D. P. Erighin și apărut în revista „Politehniceskoe obucenie" nr. 3/1959.

Învățămîntul politehnic în noile tipuri de școli medii, în care vor învăța absolvenții școlii de opt ani, se va realiza atît prin studierea bazelor științelor (în primul rînd fizica, chimia, biologia) și a obiectelor din domeniul tehnicii, cît și în procesul muncii în producție. Pentru învățămîntul politehnic au mare însemnătate asemenea obiecte ca electrotehnica și studiul mașinilor, obiecte ce familiarizează pe elevi cu aplicațiile mașinilor și ale electricității, cu mecanizarea și automatizarea proceselor tehnice.

Cum trebuie alcătuite programele pentru electrotehnică și studiul mașinilor? Cum se schimbă conținutul acestor cursuri în noile tipuri de școli medii? Iată probleme la care răspunde articolul **„Studiul mașinilor și electrotehnica în școlile medii de cultură generală"**, semnat de M. A. Jedelev și apărut în „Sovetskaia pedagoghika" nr. 2/1959.

În atenția pedagogilor sovietici se află, de asemenea, **problema legării școlii sătești de viață**. Experiența școlii sătești arată că și în școala elementară se poate desfășura o activitate intensă și variată nu numai în ce privește pregătirea psihologică a elevilor pentru muncă, ci și în ceea ce privește pregătirea lor practică pentru munca în producție și în primul rînd pentru munca agricolă. Aceasta se realizează prin: popularizarea în rîndul elevilor a măsurilor inițiate de partid și guvern cu privire la întărirea orînduirii colhoznice, participarea activă și conștientă a elevilor la munca agricolă și la munca de folos obștesc, legarea educației elevilor de viața și de sarcinile colhozului lor, organizarea muncii elevilor astfel ca ei să lucreze în colectiv, să se ajute unul pe altul, simțindu-se răspunzători de succesele și insuccesele tovarășilor lor.

Activitatea pe terenul școlar experimental a elevilor școlii elementare va contribui la lărgirea cercului de cunoștințe agricole al elevilor, la educarea lor în spiritul dragostei de muncă, la formarea cunoștințelor politehnice elementare, necesare pentru însușirea cu succes a bazelor științelor în clasele mari. Iată ce povestește o învățătoare sovietică în privința aceasta (așa cum arată A. M. Nazarenko în articolul publicat în „Nacialnaia școla" nr. 4/1959): „Cînd semănam plante fără a face experiențe, elevii veneau fără plăcere vara pe lotul experimental și lucrau fără a manifesta vreun interes. Cu totul alta a fost atitudinea lor față de muncă atunci cînd s-a organizat temeinic la noi munca experimentală. Acum poți vedea în permanență elevi pe terenul școlar experimental. Ei se îngrijesc de plante, le observă, își pun mereu întrebări. În fiecare an organizăm o expoziție a școlii noastre, participăm cu materiale la expozițiile ce se organizează pe raion sau pe regiune. Din ce în ce mai des vin la noi părinții pentru a vedea terenul nostru școlar experimental și rezultatele muncii copiilor lor".

Cu mult interes se discută, în prezent, în cercurile largi ale pedagogilor sovietici, problema **pregătirii profesionale a studenților.** Luînd cuvîntul la cel de-al XIII-lea Congres al Comsomolului, tov. N. S. Hruşciov a arătat că inginerul care și-a făcut studiile superioare fără a întrerupe munca în producție (la secția serală sau fără frecvență a institutului) își va lua diploma ceva mai tîrziu decît cel ce a intrat în institut imediat după absolvirea școlii medii, însă în viață asemenea specialiști vor păși ca ingineri, agronomi sau tehnicieni mai experimentați.

Iată de ce **uzina-institut** e considerată o foarte bună formă de învățămînt superior, fără întreruperea muncii în producție. Pentru organizarea uzinei-institut trebuie alese întreprinderile noi create, unde nivelul tehnic este înalt. Uzina-institut este o instituție de învățămînt organizată după principiul „toți muncitorii sînt studenți, toți studenții sînt muncitori". Ea trebuie să fie o întreprindere activă, care să funcționeze în mod normal și trebuie să constituie, totodată, o întreprindere model.

Este compatibilă menținerea ritmului muncii în întreprindere cu schimbarea anuală a unei cincimi din personal? Cui trebuie să fie subordonată uzina-institut? La aceste întrebări dă un răspuns fundamentat articolul intitulat **„Cum trebuie să fie uzina-institut?"** semnat de V. S. Sominski și apărut în revista „Vestnik vîsșei școlî" nr. 7/1958.

Toate măsurile despre care am vorbit pînă acum au, fără îndoială, un bogat conținut educativ.

În etapa actuală de construire a comunismului, educația tinerei generații capătă o deosebită importanță. Proiectul programei muncii educative în școală, elaborat de Institutul de teoria și istoria pedagogiei al Academiei de științe pedagogice, pune în centrul atenției pedagogului elevul, formarea personalității lui, dezvoltarea aptitudinilor lui.

La baza întregii munci educative, prevăzute în programă, stă activitatea variată a elevilor în colectiv, organizată de pedagog și de organizațiile de pionieri și Comsomol din școală.

Proiectul programei muncii educative cuprinde trei părți, strîns legate între ele, pentru cele trei trepte de vîrstă școlară.

Articolul intitulat **„Proiectul programei muncii educative"**, apărut în revista „Sovetskaia pedagoghika" nr. 10/1958, arată cum e alcătuită programa, care sînt particularitățile muncii educative potrivit treptei de vîrstă respective, formele principale de activitate în care trebuie atrași elevii. Proiectul cuprinde indicații metodice pentru profesori și diriginți privind organizarea muncii educative.

Iată cîteva dintre numeroasele și interesantele preocupări creatoare ale pedagogilor sovietici, preocupări menite să ducă la îmbunătățirea continuă a muncii instructiv-educative în școală. Ele arată cît de serioasă e grija partidului și guvernului, grija întregului popor sovietic pentru creșterea tinerei generații de constructori ai comunismului. Ele arată, în același timp, cît de mult a crescut nivelul cercetărilor pe care le întreprind și al posibilităților de care dispun pedagogii, pentru a dărui Patriei Sovietice oameni multilateral dezvoltați și temeinic pregătiți pentru viață.

Sărbătorind, alături de întregul popor, cea de-a 15-a aniversare a eliberării patriei, pedagogii din țara noastră își îndreaptă gîndurile cu dragoste și recunoștință spre poporul sovietic eliberator și văd în preocupările actuale ale pedagogilor sovietici privitoare la legarea școlii de viață, un strălucit exemplu pentru propriile lor preocupări de azi și de mîine.

ION BUCUROIU

NOTE BIBLIOGRAFICE

A. S. MAKARENKO

POVESTIRI ȘI SCHIȚE. ARTICOLE DESPRE LITERATURĂ. CORESPONDENȚA CU MAXIM GORKI

Editura de stat didactică și pedagogică, 1959.

Pînă nu de mult A. S. Makarenko era cunoscut în țara noastră, de masele largi de cititori și în special de educatori, numai ca un pedagog care și-a consacrat întreaga sa activitate educării copiilor delicvenți. Iată însă că volumul „Povestiri și schițe. — Articole despre literatură. — Corespondența cu Maxim Gorki", tradus recent de către Editura de stat didactică și pedagogică, ne înfățișează aspecte noi din viața și activitatea lui A. S. Makarenko.

Parcurgînd volumul amintit, cititorul din țara noastră are posibilitatea să-și completeze cunoștințele în legătură cu activitatea pe tărîm social și politic a lui A. S. Makarenko.

Numeroase probleme pe care și le-a pus orice pedagog cînd a cunoscut opera pedagogică a lui A. S. Makarenko, în legătură cu calitățile sale de mare scriitor sau poziția sa de pedagog activist, își găsesc răspuns în fiecare din cele șapte părți ale volumului.

Conținutul volumului pe care-l prezentăm se referă la activitatea lui A. S. Makarenko între anii 1936—1939, cînd în U.R.S.S. au avut loc mari evenimente istorice: adoptarea Constituției Sovietice, alegerile din 12 decembrie 1937 pentru Sovietul Suprem al U.R.S.S., Congresul al XVIII-lea al partidului. În această perioadă, în care A. S. Makarenko îndeplinea sarcini importante în conducerea Uniunii scriitorilor sovietici, el s-a manifestat ca publicist, critic literar, colaborator la presa periodică.

Povestirile și schițele, articolele despre literatură și corespondența sa cu Maxim Gorki, al căror conținut se referă la teme de mare însemnătate socială, completează imaginea pedagogului de tip nou: activist în școală și în societate.

Pedagogii noștri, scriitorii pentru copii, criticii literari pot găsi și de această dată un neprețuit ajutor în munca lor, studiind conținutul acestui ultim volum și aplicînd în condițiile vieții noastre socialiste, moștenirea valoroasă a eminentului pedagog sovietic.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
STOTU

REVISTA DE PEDAGOGIE

ORGAN AL INSTITUTULUI DE ŞTIINŢE PEDAGOGICE

ANUL VIII. Nr. 4 *iulie — august 1959*

SOMMAIRE

Editorial: Le mouvement pédagogique dans notre pays pendant les 15 ans depuis la libération 3

ETUDES ET RECHERCHES

A. Manolache: Le développement de notre enseignement pendant les 15 années écoulées depuis la libération de la patrie 15

N. Şipoş: Le Congrès des enseignants, moment import du développement de notre enseignement 30

P. Drăgoiescu: La nouvelle attitude de travail, facteur essentiel pour l'éducation de l'homme nouveau 36

L. Demeter: L'enseignement et la culture des minorités nationales de la R.P.R., application conséquente du marxisme-léninisme par le Parti Ouvrier Roumain 46

V. Mişicu et F. Daneş: Le développement de l'enseignement professionel et technique de notre pays étroitement lié aux besoins de l'économie nationale 54

I. Borca et C. Popescu: Préparation et formation d'enseignants dévoués au peuple travailleur 67

POUR UN ENSEIGNEMENT ETROITEMENT LIÉ À LA VIE, AU TRAVAIL PRODUCTIF

M. Vişan: Une nouvelle forme importante de liaison entre l'enseignement et la production agricole 79

I. Şerdeanu: La bonne organisation de la leçon de travail manuel, moyen important pour l'éducation des élèves en vue du travail 88

Gh. Vlăn̦oiu: L'enseignement théorétique et l'instruction pratique dans les écoles techniques des contre-maîtres chimistes 93

N. Tălpăşeanu: Le rôle du cabinet expérimental pour la réalisation d'une meilleure liaison entre la théorie et la pratique 99

G. Morega: L'éducation communiste des élèves, préocupation centrale des enseignants lors de leurs réunions annuelles 105

TRIBUNE DES „LECTURES PÉDAGOGIQUES"

M. Timofte et L. Ghivirigă: Comment faut-il utiliser le matériel concret en vue de la rédaction d'un ouvrage pédagogique (III) 109

CRITIQUE ET BIBLIOGRAPHIE

Tia Mureş: L'oeuvre de Makarenko dans notre pays 113

A. Oprina: „L'enfant et le livre" par Ilie Stanciu 115

E. Maftei: „Particularités psychiques de l'homme", (Premier volume: „Le Caractère") par A. G. Kovalev et V. N. Measichtchev 117

I. Bucuroiu: Débat autour du problème de la liaison entre l'enseignement et la vie, dans la presse soviétique de spécialité 123

* * * Notes bibliographiques 128

Rugăm pe cititorii şi colaboratorii noştri să ne comunice observaţiile lor critice privitoare la materialul publicat de noi şi să ne facă sugestii şi propuneri referitoare la ceea ce doresc să găsească în cuprinsul revistei. Ne vom strădui să răspundem tuturor corespondenţilor în cel mai scurt timp. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Revista de pedagogie se difuzează numai pe bază de abonamente.

ABONAMENTUL ANUAL (6 numere): Lei 30

Abonamentele se fac prin difuzorii de presă din întreprinderi, din instituţii şi de la sate, prin secţiile de difuzare a presei, precum şi prin factorii poştali şi oficiile poştale.

Abonaţi-vă pe un an întreg pentru a vă asigura astfel în cele mai bune condiţii colecţia completă a „Revistei de pedagogie".

Redacţia: Bucureşti, str. Sf. Apostoli nr. 14.
Raionul V. I. Lenin.
Telefon: 15.85.74.

Lei 5.—

Tipografia Învăţământului — c. 1258

REVISTA DE PEDAGOGIE

ORGAN AL INSTITUTULUI DE ŞTIINŢE PEDAGOGICE

I 3901

5

ANUL VIII 1959

EDITURA DE STAT DIDACTICA ŞI PEDAGOGICA

1964

1990

97

- IUI 2005

11. IUL. 2014

COMITETUL DE REDACȚIE

Prof. univ. *STANCIU STOIAN* — redactor responsabil ; Prof. *BORCA ION ;* Prof. *CREMER ISIDOR;* Prof. *DANEȘ FLOREA ;* Prof. univ. *DIMANCEA ȘTEFAN ;* Prof. univ. *MANOLACHE ANGHEL ;* Inv. *POPA CONSTANȚA ;* Conf. Univ. *PUFAN CONSTANTIN ;* Ing. *TALPAȘEANU NICOLAE*

București, str. Sfinții Apostoli nr. 14, raionul V. I. Lenin, telefon 15.85.74

I 3901.

REVISTA DE PEDAGOGIE

ORGAN AL INSTITUTULUI DE ŞTIINŢE PEDAGOGICE

ANUL VIII. Nr. 5 — *septembrie — octombrie 1959*

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

CUPRINS

*** Munca în producţie a elevilor din şcolile de cultură generală 3

STUDII ŞI CERCETĂRI

Vasile Haja: Aspecte din munca educativă a şcolii medii din Bistriţa . . 15

Florian Popescu: Educarea sentimentului patriotic la elevi prin unele activităţi literare în afara clasei 27

Ileana Lászlóffy: Realizarea educaţiei elevilor în spiritul moralei comuniste în cadrul conversaţiei pregătitoare la lecţiile de citire explicativă 35

P. Pufan: Observaţii privitoare la unele reprezentări de mărime ale copiilor 46

Gh. Fleancu Educarea deprinderilor de comportare disciplinată la elevii clasei I 56

A. Vasilescu: Munca de folos obştesc, mijloc important de educare comunistă a elevilor 70

PENTRU UN ÎNVĂŢĂMÎNT MAI LEGAT DE VIAŢĂ, DE MUNCA PRODUCTIVĂ

Nicolae Tălpăşeanu: Desfăşurarea practicii în producţie la Şcoala tehnică de maiştri a grupului şcolar „Iosif Rangheţ" 81

T. Mucică: Unele forme de colaborare între profesorii care predau bazele ştiinţelor şi profesorii-maiştri 85

N. Vlad, T. Popescu: Din experienţa muncii în producţie la sfîrşitul anului şcolar la Şcoala medie nr. 1 Piteşti 89

M. Zoltan: Construirea unui mic transformator cu mijloace proprii . . . 97

TRIBUNA LECTURILOR PEDAGOGICE

Florian şi Valeria Diţuleasa: Din observaţiile noastre privind alegerea, studierea şi prezentarea comunicării la „Lecturile pedagogice" . . 100

DE PESTE HOTARE

K. Schrader: Rezultatele la care au dus în Republica Democrată Germană eforturile pentru realizarea unei legături mai strînse între şcoală şi viaţă 106

Traian Pop, C. Nica-Nicolescu, Gh. Vlănţoiu: Din experienţa şcolii din R. D. Germană în domeniul învăţămîntului politehnic 110

CRITICĂ ŞI BIBLIOGRAFIE — CRONICĂ

Iosif Antohi: Unitatea dintre şcoală şi munca productivă — principiu socialist de pregătire a tinerei generaţii 119

Mihai Pascu: Legarea teoriei de practică în studiul fizicii şi chimiei . . . 124

G. Morega: Sărbătorirea în şcoli a 500 de ani de existenţă istorică a oraşului Bucureşti 127

2911

ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

ОРГАН ИНСТИТУТА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ НАУК

№ 5 *Сентябрь-октябрь 1959 г*

СОДЕРЖАНИЕ

* * * *Работа на производстве учащихся общеобразовательных школ* . . 3

ВАСИЛЕ ХАЖА: Аспекты воспитательной работы средней школы города Бистрица 15

ФЛОРИЯН ПОПЕСКУ: Воспитание патриотических чувств у учащихся посредством внеклассных занятий по литературе 27

ЛАСЛОФИ ИЛЬЯНА: Осуществление воспитания учащихся в духе коммунистической морали в плане подготовительных бесед на уроках объяснительного чтения 35

П. ПУФАН: Замечания в связи с отдельными представлениями величины у детей 46

Г. ФЛЯНКУ: Воспитание навыков дисциплинированного поведения у учащихся первого класса 56

А. ВАСИЛЕСКУ: Общественный труд — главное средство коммунистического воспитания учащихся 70

ЗА БОЛЕЕ СВЯЗАННОЕ ОБУЧЕНИЕ С ЖИЗНЬЮ И С ПРОИЗВОДСТВЕННЫМ ТРУДОМ

Н. ТЭЛПЭШАНУ: Проведение практики на производстве в технической школе мастеров имени Иосифа Рангеца 81

Т. МУЧИКА: Отдельные формы сотрудничества между учителями, преподающими основы наук и учителями-мастерами 85

Н. ВЛАД, Т. ПОПЕСКУ: Из опыта работы на производстве в конце учебного года в средней школе № 1 города Питешть 89

М. ЗОЛТАН: Построение маленького трансформатора собственными силами . 97

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ЧТЕНИЯ

ФЛОРЯН и ВАЛЕРИЯ ДИЦУЛЯСА: Наши замечания в связи с выбором, изучением и с представлением работы на „Педагогических чтениях" 100

ЗА РУБЕЖОМ

К. ШРАДЕР: Результаты усилий Германской Демократической Республики, касающиеся осуществления более тесной связи между школой и жизнью 106

ТРАЯН ПОП, К. НИКА, Г. ВЛЭНЦОЮ: Из опыта школы Германской Демократической Республики в области политехнического образования 110

КРИТИКА и БИБЛИОГРАФИЯ — ХРОНИКА

ИОСИФ АНТОХИ: Связь между школой и производительным трудом — социалистический принцип подготовки молодого поколения 119

МИХАЙ ПАСКУ: Связь между теорией и практикой в обучении физики и химии 124

Г. МОРЕГА: Празднование в школах 500-летнего юбилея исторического существования города Бухарест 127

MUNCA ÎN PRODUCȚIE A ELEVILOR DIN ȘCOLILE DE CULTURĂ GENERALĂ*

Una din sarcinile de bază ale școlii în societatea socialistă este, după cum au arătat clasicii marxism-leninismului, strînsa îmbinare a învățămîntului cu munca productivă. Îmbinarea învățămîntului cu munca productivă în societatea socialistă este necesară, așa cum a subliniat Marx, *„nu numai ca metodă pentru mărirea producției sociale, ci ca singura metodă pentru formarea unor oameni dezvoltați în toate direcțiile"* [1].

V. I. Lenin a arătat necesitatea îmbinării strînse a învățămîntului cu munca productivă, ca o condiție obiectivă a educării omului nou al societății comuniste și a dezvoltării științei și tehnicii. *„Nu-ți poți închipui un ideal de societate viitoare* — spunea Lenin — *fără îmbinarea învățămîntului cu munca productivă a tinerei generații; nici învățămîntul și studiile fără munca productivă, nici munca productivă fără învățămînt și studii făcute paralel n-ar putea fi ridicate la înălțimea cerută de nivelul actual al tehnicii și al științelor"* [2].

Congresul al XXI-lea al P.C.U.S. a subliniat în mod deosebit importanța acestor teze ale marxism-leninismului pentru dezvoltarea școlii sovietice. Vorbind despre rolul școlii sovietice în munca de educare a tineretului, N. S. Hrușciov a spus printre altele: *„Este necesar în primul rînd ca educația să fie legată în mod organic de viață, de producție, de activitatea practică a maselor. Partidul pune în centrul activității educative educarea prin muncă a tuturor oamenilor, dezvoltarea unei atitudini conștiente comuniste față de muncă"* [3].

În continuare, N. S. Hrușciov a arătat că *„legătura strînsă a învățămîntului cu viața, cu producția, cu practica construcției comuniste trebuie să devină principiul călăuzitor al studierii bazelor științelor în școală, baza educării tinerei generații în spiritul moralei comuniste"* [4].

---

* Articolul a fost redactat pe baza unei lucrări mai ample, întocmită de Institutul de științe pedagogice. Deși are un caracter mai mult descriptiv, socotim că el e folositor pentru informarea celor ce se interesează de această problemă.

[1] *Karl Marx*, Capitalul — vol. 1, Edit. P.M.R., ed. a II-a, pag. 448.

[2] *V. I. Lenin*, Opere — vol. 2, Edit. P.M.R., pag. 465.

[3] *N. S. Hrușciov*, Cu privire la cifrele de control ale dezvoltării economiei naționale a URSS pe anii 1959—1965 (Materiale ale Congresului al XXI-lea extraordinar al PCUS, Edit. Politică, 1959, pag. 61).

[4] *Idem*, pag. 64.

Călăuzindu-se după învățătura marxist-leninistă, și învățînd din experiența P.C.U.S., partidul nostru a pus în fața școlii sarcina de a lega cît mai strîns învățămîntul de viață, de producție, de construcția socialismului în țara noastră.

Îndeplinind sarcinile trasate de cel de-al II-lea Congres al P.M.R. și de Hotărîrea Partidului și Guvernului, din 13 iulie 1956, cu privire la îmbunătățirea învățămîntului de cultură generală și la legarea școlii de viață, școlile noastre au organizat forme variate de muncă pentru elevi: munca în atelierele școlare, pe terenurile școlare experimentale, în cercurile tehnice, în întreprinderi industiale și agricole, pe șantierele de construcții etc.

Munca organizată de școală dă elevilor o anumită pregătire practică pentru viitoarea activitate în producție.

Așa cum a spus tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej la cea de a doua Conferință a Uniunii Asociațiilor Studenților din Republica Populară Romînă, trebuie: *„Să formăm în rîndurile tineretului o opinie de masă pentru a se pregăti în vederea intrării în școli superioare muncind în producție, deoarece drumul cel mai sigur spre învățămîntul superior, spre o calificare profesională înaltă, duce prin școala muncii în fabrică, în uzină, în mină, în gospodăria agricolă de stat, în gospodăria agricolă colectivă"*.

Trebuie amintită, totodată, și valoarea economică a muncii productive a elevilor: lucrînd în întreprinderi industriale sau în unități agricole socialiste, elevii contribuie la îndeplinirea — sau chiar depășirea — planului de producție.

În afară de aceasta, munca are o mare importanță din punct de vedere instructiv și educativ, constituind atît un mijloc de legare a cunoștințelor de practică, în vederea consolidării lor, cît și un mijloc de educație comunistă. Valoarea educativă a muncii constă mai ales în faptul că îi obișnuiește pe elevi să prețuiască munca fizică și le formează anumite calități morale, specifice omului nou al societății noastre. *„Numai muncind loialtă cu muncitorii și țăranii poți deveni cu adevărat comunist"* [5].

Dintre toate formele de muncă organizate de școală, munca în producție duce — după cît s-a putut constata pînă acum — la cele mai bune rezultate în ceea ce privește pregătirea practică pentru viitoarea muncă în producție, realizările economice și cele instructiv-educative.

Deși munca elevilor în producție este organizată de puțini ani (pe scară mai largă a fost introdusă începînd din anul școlar 1956—1957), au apărut numeroase forme de organizare a muncii în producție. Multe au la bază experiența școlii sovietice, adaptată la condițiile concrete ale școlilor respective.

În 1958 această experiență a fost examinată și dezbătută în Consiliul Superior al Școlilor (sesiunea din decembrie), iar în ianuarie 1959 Ministerul Învățămîntului și Culturii a dat indicații secțiilor de

[5] *V. I. Lenin*, Despre tineret, Edit. Tineretului, 1956, pag. 335.

învățămînt și cultură în această privință, subliniindu-se îndeosebi necesitatea practicii în industrie, agricultură și construcții.

Astfel, munca în producție a fost organizată atît în industrie cît și în agricultură. În întreprinderile industriale, munca în producție s-a desfășurat fie în timpul anului școlar (un număr restrîns de școli), fie la sfîrșitul anului școlar (cele mai multe școli). În unitățile agricole socialiste, munca s-a organizat, de obicei, la sfîrșitul anului școlar (în luna iunie) sau în timpul vacanței de vară (tabere).

★

Munca elevilor în producție în timpul anului școlar a fost organizată atît în întreprinderi industriale cît și în unități agricole socialiste. În industrie au lucrat în special clasele VIII—XI ; în agricultură, au muncit în producție și clasele V—VII de la unele școli de 7 ani și medii.

1. *Munca în producția industrială* s-a organizat de unele școli cu întregul efectiv al unor clase, toți elevii executînd aceeași muncă în întreprindere ; alte școli au organizat munca cu o parte din elevi, în cercuri tehnice de producție, specialitățile fiind lăsate la alegerea elevilor.

a) În școlile care au organizat munca în producția industrială *cu clase întregi de elevi,* cele mai multe au repartizat elevii în întreprinderi, la anumite specialități (lăcătușărie, strungărie etc.), ținînd seama de programele actuale pentru lucrările practice și de posibilitățile întreprinderii celei mai apropiate, și nu de preferințele elevilor (toți elevii unei clase fiind repartizați la aceeași specialitate). În felul acesta au procedat mai multe școli medii din București : Școala medie nr. 4 „Aurel Vlaicu" (clasele IX—XI la „Grivița Roșie") ; Școala medie nr. 1 „N. Bălcescu" (clasele a X-a, la I.S.B. și „Semănătoarea") ; Școala medie nr. 32 „Barbu Delavrancea" (clasele VIII—XI, la I.C.S.I.M.) ; Școala medie „I. Neculce" (clasele a VIII-a băieți — la I.A.T.) ș.a.

De asemenea, numeroase școli din provincie au organizat astfel munca elevilor în întreprinderi industriale : Școala medie nr. 1 din Tulcea (clasele VIII—X, la Centrul mecanic și Fabrica de mucava din stuf) ; Școala medie din Cugir, regiunea Hunedoara (clasele VIII—XI, la Uzinele metalurgice Cugir) ; Școala medie „Frații Buzești" din Craiova (clasele IX—X, la Uzinele „7 Noiembrie") etc.

b) *O a doua formă de muncă în producție* în timpul anului școlar, întîlnită în unele școli, este munca în *cercurile tehnice de producție.* Spre deosebire de cercurile tehnice din școli — care desfășoară activitatea în laboratoare și în ateliere, fără să se urmărească o calificare profesională — „cercurile tehnice de producție" sînt organizate în secțiile productive ale întreprinderilor. Elevii lucrează alături de muncitorii sau tehnicienii întreprinderilor, contribuind la realizarea planului de producție. În felul acesta, ei dobîndesc o pregătire practică în specialitatea aleasă și obțin — uneori — chiar și o calificare profesională propriu-zisă.

Începînd din anul școlar 1957/1958, Institutul de științe pedagogice a organizat — experimental — 4 cercuri de producție la întreprinderea

P.T.T.R. București, cu elevii din două clase a IX-a de la *Școala medie nr. 4 „Aurel Vlaicu"*. În anul școlar 1958/1959, au lucrat în aceste cercuri 4 clase — două clase a IX-a și două clase a X-a. Elevii din aceste clase au fost repartizați — după preferințele lor — în cercurile de mașini-unelte, motoare-auto, radiofonie și telecomunicații, urmărindu-se calificarea profesională în aceste specialități.

Alte școli au înființat cercuri de producție în întreprinderi, fără ca elevii să primească anterior sau concomitent o pregătire practică sistematică în cadrul școlii. Întreaga pregătire practică li se dă elevilor în întreprindere. Experiența a arătat că și în acest caz se pot obține rezultate destul de bune, dacă există o conducere atentă din partea școlii, prin profesorii de specialitate și o colaborare activă cu tehnicienii și muncitorii din întreprindere. De exemplu, la Școala medie „Mihail Sadoveanu" din București au funcționat două cercuri tehnice: unul de mașini-unelte la întreprinderea „Tehnocin" și altul la secțiile de mulaje și sticlărie la Întreprinderea de material didactic.

2. Unele școli de 7 ani și medii din țară au lucrat — sporadic — *în agricultură*, în lunile de toamnă și de primăvară, la G.A.S. și G.A.C. Cunoaștem însă și cîteva școli din țară care au lucrat în mod sistematic în agricultură și în timpul anului școlar.

Merită să fie amintită, în primul rînd, experiența unor școli din regiunea Constanța. Faptul că regiunea Constanța este complet colectivizată, și pe marile unități agricole socialiste se lucrează cu mașini agricole moderne, a permis să apară și în școli forme noi de organizare a muncii elevilor în agricultură.

Astfel, *școlile de 7 ani din Beidaud și Cogealac, raionul Istria,* au primit cîte un teren agricol de la gospodăriile agricole colective din aceste localități, pe care îl cultivă cu elevii.

Munca în producție n-a dus — după cît se pare — la supraîncărcarea elevilor și n-a influențat negativ situația lor la învățătură. Dimpotrivă, rezultatele la învățătură au fost bune — mai bune chiar decît în anii trecuți. Desigur, cauzele pot fi mai multe, și ele trebuie analizate. Lucrul acesta se explică însă și prin efectul educativ al muncii elevilor: a crescut sentimentul lor de responsabilitate atît pentru munca productivă, cît și pentru munca la învățătură.

Rezultatele educative ale muncii se văd și în orientarea profesională a elevilor la absolvirea clasei a VII-a: din cei 48 absolvenți ai clasei a VII-a din Beidaud, 20 și-au exprimat dorința să rămînă ca muncitori agricoli în G.A.C. și apoi să-și continue studiile la cursurile serale și fără frecvență, 20 intenționează să intre în școlile profesionale agricole, iar restul de 8 absolvenți — în școlile de cultură generală.

O organizare similară a muncii elevilor în producția agricolă colectivizată se întîlnește și în alte regiuni ale țării. Astfel, în regiunea București, la școlile din Amara, Balotești, Gh. Lazăr; în regiunea Iași, la școala din Mogoșani; în regiunea Pitești, la școlile din Vișina, Crînguri, Mălășani, Teiul Deal, Dragalina.

Importanța educativă și chiar economică a unor asemenea forme de muncă colectivă, este cu totul evidentă. Pe lîngă dragostea de muncă,

se educă de la o vîrstă mică spiritul gospodăresc și obișnuința relațiilor de muncă colectivă.

Alte școli au organizat munca elevilor în S.M.T.-uri. De pildă, *Școala medie nr. 1 din Carei* a lucrat în anul 1957/1958 cu clasele a IX-a, în atelierele S.M.T.-ului local, la repararea mașinilor agricole; în vacanța de primăvară, elevii au muncit efectiv pe mașinile agricole, în timpul campaniei de însămînțări. Munca a continuat și în anul școlar 1958/1959.

Formele de muncă a elevilor în agricultură, pe care le-am prezentat au multe elemente pozitive. Ele necesită însă o verificare experimentală, pentru a se vedea în ce măsură pot fi aplicate și la celelalte școli.

★

Cele mai multe școli însă au organizat *munca elevilor în producție la sfîrșitul anului școlar,* în perioada rezervată special în planul de învățămînt pentru practica de vară. Prin organizarea muncii elevilor în această perioadă, s-au urmărit două scopuri principale: pe de o parte, un scop instructiv educativ, și pe de alta unul economic (folosul material adus întreprinderilor).

De la începutul modest făcut în vara anului 1956, cu șapte din cele opt școli experimentale (care au lucrat timp de trei săptămîni cu clasele a VIII-a în taberele agricole de la Cisnădie și Periș), s-a ajuns — la sfîrșitul ultimului an școlar — la generalizarea muncii în producție la majoritatea școlilor din țară. Totodată formele de organizare a muncii elevilor s-au îmbunătățit de la un an la altul.

În conformitate cu dispozițiile Ministerului, în anul școlar 1958/1959 toate școlile de 7 ani și medii au organizat (între 15—26 iunie a.c.) diferite activități practice cu elevii. Nu toate însă au organizat o muncă propriu-zisă în producție (în întreprinderi industriale sau în unități agricole socialiste). Unele școli — în special cele de 7 ani — au organizat lucrările practice cu elevii în atelierele sau pe terenurile școlare, au reparat sau au confecționat material didactic și au efectuat diferite munci de folos obștesc (îngrijirea și înfrumusețarea parcurilor, întreținerea drumurilor, adunarea plantelor medicinale etc.).

1. În general, școlile medii din orașe au organizat munca cu elevii *în întreprinderi industriale,* sau în atelierele școlilor de meserii, obținînd — o mare parte din ele — rezultate bune din punct de vedere instructiv, educativ și economic. Dintre școlile care au organizat munca în producție în bune condiții, amintim: Școala medie nr. 10 „Zoia Kosmodemianskaia", Școala medie nr. 4 „Aurel Vlaicu", Școala medie „Mihail Sadoveanu" din București, Școala medie nr. 1 din Tr. Severin, școlile medii nr. 1 și nr. 5 din Orașul Stalin, Școala medie nr. 2 „Frații Buzești" din Craiova etc.

Succesul muncii în aceste școli a fost determinat de buna ei organizare. Școlile au ales din timp întreprinderile și au discutat cu conducerile acestora, au fost stabilite locurile de muncă pentru elevi, s-au numit responsabili pentru fiecare clasă dintre profesori și elevi, s-au stabilit

locurile de muncă și graficile pentru rotația elevilor în diferite secții ale întreprinderilor. O contribuție importantă la buna desfășurare a muncii în această perioadă au dat-o organizațiile U.T.M. din școli.

La sfîrșitul perioadei de muncă în producție, în genere, activitatea elevilor a fost analizată în întreprinderi, într-o ședință la care au participat reprezentanți ai conducerii și ai muncitorilor din diferitele secții. S-au scos în evidență disciplina în muncă de care au dat dovadă elevii, aportul lor în obținerea unor însemnate rezultate materiale (îndeplinirea și chiar depășirea planului de producție, realizarea de economii etc.).

2. Numeroase școli de 7 ani și medii de cultură generală au organizat munca elevilor din clasele V—VI și VIII—X la sfîrșitul anului școlar, în unitățile sectorului socialist al agriculturii. Din 1956/1957 și pînă în prezent, în cadrul acestei activități au fost cuprinși, an de an, un număr tot mai mare de școli și de elevi. În anul 1959 au muncit în producția agricolă de 4—5 ori mai mulți elevi decît în anul 1957.

Pe lîngă această creștere cantitativă trebuie remarcată și îmbunătățirea calitativă a acestei activități, nu numai din punct de vedere instructiv-educativ, ci și economic. Munca elevilor în agricultură a devenit mai productivă ; elevii contribuind efectiv la realizarea planului de producție al gospodăriilor agricole de stat sau colective. Deosebit de semnificative sînt în acest sens următoarele cifre : G.A.S.-Călărași a realizat aproximativ 50.000 lei economii, ca rezultat al muncii celor 100 de elevi de la Școala medie nr. 2 din Călărași ; rezultatul muncii elevilor de la Școala medie nr. 1 „Mihail Sadoveanu" din Iași, la una din unitățile Stațiunii experimentale horti-viticole, s-a evaluat la cifra de 19.800 lei.

Aceste rezultate au influențat pozitiv atît atitudinea elevilor cît și a conducerii gospodăriilor agricole față de munca acestora. Elevii lucrează cu mai mult elan, convingîndu-se de utilitatea muncii lor, iar conducerile gospodăriilor agricole primesc cu mai multă încredere elevii la munca practică, văzînd că această acțiune nu împiedică, ci ajută realizarea planului de producție.

În organizarea muncii în producția agricolă se disting două etape principale :

a) munca în G. A. S. sau G. A. C. la sfîrșitul anului școlar, între 15—26 iunie, conform dispozițiunilor date de Ministerul Învățămîntului și Culturii ;

b) munca agricolă de vară organizată, mai ales, în taberele de muncă și odihnă ale comitetelor raionale U.T.M. în colaborare cu secțiile raionale de învățămînt și cultură.

Munca în producția agricolă între 15—26 iunie a.c. a fost organizată de majoritatea școlilor de 7 ani din mediul sătesc și de un număr mic de școli din mediul urban, care avînd în apropiere cîte o gospodărie agricolă de stat sau colectivă au putut organiza deplasarea zilnică a elevilor la locul de muncă.

Importanța instructiv-educativă a muncii elevilor în producția agricolă se manifestă mai ales prin faptul că se consolidează, se lărgesc și chiar se desăvîrșesc cunoștințele și deprinderile agricole dobîndite de elevi în timpul anului la lecțiile de științe naturale, de cunoștințe agri-

cole și la orele de lucrări practice agricole de pe terenul școlar experimental. Ea este continuarea firească a pregătirii elevilor, într-un cadru mai larg, în condițiile unei unități productive, alături de muncitori și tehnicieni calificați și cu o bogată experiență în muncile agricole.

În timpul verii, unele școli organizează munca elevilor în unitățile agricole socialiste.

În taberele de muncă și odihnă organizate de Comitetele raionale U.T.M. în colaborare cu secțiile raionale de învățămînt și cultură se desfășoară, în special, în timpul verii o muncă agricolă sistematică.

Tabere de muncă și odihnă, mai ales cu elevii claselor a VIII-a, au fost organizate, bunăoară, de Școala medie nr. 1 din Rîmnicul-Vîlcea și Școala medie din Horezu la G.A.S. Galicea, raionul Băbeni-Bistrița ; cu elevii claselor VIII—XI de la Școala medie din Fetești la G.A.S. Pietroiu (1958) și G.A.S. Dorobanți (1959) ; de Școala medie nr. 23 „Dimitrie Bolintineanu" din București la G.A.S. Bragadiru (1959).

Pentru a ilustra modul cum s-a desfășurat munca elevilor în timpul verii, vom prezenta pe scurt activitatea depusă de tabăra de muncă și odihnă de pe lîngă G.A.S. Galicea. Activitatea taberei s-a desfășurat între 6 iulie și 5 august 1958, în serii de cîte 2 săptămîni, cu cîte 35—38 elevi. În programul zilnic, 5 ore erau destinate muncii pe ogoarele gospodăriei, iar restul timpului era rezervat pentru activități culturale și artistice, excursii etc. Elevii au lucrat în cadrul brigăzii complexe din comuna Șirineasa și au dat un sprijin efectiv la îndeplinirea planului de producție.

În cele două săptămîni petrecute în tabără, elevii și-au însușit multe cunoștințe și deprinderi agricole noi. La fiecare cultură de cîmp, munca a fost precedată de un instructaj făcut de profesorul de șt. naturale, care nu s-a limitat numai la lucrarea ce urma să fie efectuată, ci informa în general pe elevi asupra importanței și metodelor de cultivare a plantei respective.

Rezultatele educative ale muncii elevilor în tabără au fost valoroase. Activitatea desfășurată a avut efect pozitiv asupra atitudinii elevilor față de munca fizică și avutul obștesc. S-a întărit spiritul de colectiv, manifestat prin opinia hotărîtă și sănătoasă a majorității elevilor împotriva unor încercări de a se sustrage de la muncă sau împotriva altor acte de indisciplină.

★

Experiența de pînă acum a școlilor noastre de cultură generală îngăduie formularea unor concluzii în legătură cu organizarea, rezultatele și perspectivele muncii în producție, atît în timpul cît și la sfîrșitul anului școlar. O parte din concluzii se referă la unele deficiențe și greutăți în acest domeniu, pe care înlăturîndu-le, se vor putea obține în viitor realizări mult mai mari.

Munca în producția industrială — în timpul sau la sfîrșitul anului școlar — a fost organizată, așa cum era și firesc, în special cu clasele

VIII—XI. În agricultură, s-a lucrat mai mult cu clasele V—VII și uneori și cu clasele VIII—X. Ținînd seama însă de numărul mai mare de școli de 7 ani din mediul rural, în comparație cu numărul școlilor din mediul urban, este evident că în producția agricolă au lucrat mai mulți elevi decît în producția industrială (cu atît mai mult cu cît și unele școli din orașe au organizat munca în agricultură cu anumite clase).

În ceea ce privește *munca elevilor în producție în timpul anului școlar* trebuie să arătăm că pînă în prezent ea a constituit o preocupare numai pentru un număr restrîns de școli.

Credem că în viitor e bine să se organizeze munca în întreprinderile industriale numai cu clasele VIII—XI, la care se pot obține rezultate mai bune, atît din punct de vedere instructiv-educativ cît și economic. În agricultură, însă, pot lucra și cl. V—VII (luîndu-se tot ce este bun din experiența școlilor din reg. Constanța și din alte regiuni). Elevii din cl. VIII—XI trebuie să lucreze, în special, la mașinile agricole.

Formele de organizare a muncii în producție a elevilor în timpul anului au fost, de asemenea, diferite. După cum s-a arătat, unele școli au urmărit prin munca elevilor în producție, completarea pregătirii teoretice și practice căpătate în școală (de aceea elevii au muncit prin rotație în diferite sectoare productive) ; altele au urmărit calificarea profesională a elevilor, lucrîndu-se în mod continuu în aceeași specialitate. La unele școli munca a fost organizată cu toți elevii unor clase, în aceeași specialitate ; la altele, elevii au lucrat în cercuri de producție, la specialități diferite, alese de ei. Se pare că toate aceste forme de muncă au dat, în genere, rezultate bune. Nu se poate spune însă deocamdată care formă de organizare este mai bună. Se pare însă că activitatea continuă a elevilor în aceeași specialitate, în tot anul, dă cele mai bune rezultate.

Și durata muncii elevilor a fost diferită de la o școală la alta : elevii au muncit în producție 2, 3 sau 4 ore într-o zi, o dată pe săptămînă sau o dată la 2 săptămîni. După cum e și firesc, rezultatele cele mai bune în privința pregătirii practice au fost obținute de elevii care au lucrat cîte 4 ore săptămînal. Aceasta duce însă la o oarecare supraîncărcare a elevilor în condițiile actualului plan de învățămînt pentru școala medie. De aceea credem că ar fi necesar ca mărindu-se numărul orelor de muncă la aceste școli, să se reducă în mod proporțional numărul orelor din planul de învățămînt la celelalte obiecte.

Pentru a cerceta pe scară mai largă posibilitatea calificării profesionale în școala de cultură generală (clasele VIII—XI) este necesar să se organizeze experimente noi la mai multe școli din țară și sub diferite forme : munca în producție de o zi sau două în clasele VIII—XI, munca de o zi în clasele VIII—XI și de două zile pe săptămînă în clasele X—XI etc. În acest scop ar trebui să se elaboreze planuri de învățămînt și programe speciale și să se creeze condiții materiale corespunzătoare pentru noile școli experimentale.

La unele școli, fiecare elev a fost repartizat pe lîngă un muncitor din întreprindere, care răspundea de pregătirea elevului (așa cum s-a procedat de pildă, la Școala medie nr. 4 „Aurel Vlaicu" și la Școala

medie nr. 18 „Mihail Eminescu" din București precum și la Școala medie nr. 1 din Tr. Severin). S-a constatat că la aceste școli rezultatele în privința pregătirii practice a elevilor și a folosului adus întreprinderii au fost mult mai bune decît la școlile în care munca elevilor în producție a rămas doar în seama profesorilor maiștri din școală (deoarece aceștia nu se pot ocupa suficient de fiecare elev, atunci cînd lucrează în întreprindere).

Ar fi însă necesar să se studieze posibilitatea cointeresării materiale a muncitorilor pe lîngă care sînt repartizați elevii în timpul muncii în producție și care au rolul de maiștri-instructori. În felul acesta, calificarea profesională a elevilor ar avea rezultate mult mai bune. (Precizăm că această cointeresare materială a muncitorilor nu exclude cîtuși de puțin folosirea profesorilor-maiștri de către școli, pentru instruirea practică a elevilor).

Experiența școlilor din regiunile Constanța, București și Pitești, care au primit pămînt pentru muncă din partea gospodăriilor de stat sau colective, ar trebui să fie studiată și eventual adoptată în tot ce are ea pozitiv și de alte școli care au condiții asemănătoare. Se pare că această formă de muncă în producția agricolă este una din formele corespunzătoare pentru școlile din mediul rural, în cadrul colectivizării agriculturii țării noastre și a extinderi mecanizării agriculturii.

Pentru ca munca elevilor să se desfășoare în mai bune condiții, ar trebui ca profesorii de fizică, chimie, științe naturale etc. și diriginții claselor să însoțească (prin rotație) și să îndrume elevii în timpul muncii în producție. Activitatea suplimentară a profesorilor poate fi inclusă în activitatea lor metodică, pe care sînt obligați să o presteze în școală.

Munca în producție în timpul anului asigură o pregătire practică — și rezultate instructiv-educative — mai bune decît munca în atelierele școlare. Faptul acesta justifică o preocupare sporită pentru extinderea acestei forme de muncă în viitorii ani școlari.

Munca în producție la sfîrșitul anului școlar a dat anul acesta rezultate incomparabil mai bune decît în anii trecuți. S-au manifestat, totuși, și lipsuri în organizarea și desfășurarea acestei forme de muncă în producție. Cele mai multe școli s-au orientat just la repartizarea elevilor din diferite clase pe specialități, căutînd să existe o legătură între munca din această perioadă și pregătirea teoretică și practică anterioară a elevilor.

Unele școli de 7 ani au repartizat însă elevii din clasele V—VI la munca în întreprinderi — uneori, fără ca aceștia să fi avut un minimum de pregătire practică în atelierele școlare — ceea ce nu e de loc indicat. Contactul elevilor din clasele V—VI cu producția are, desigur, valoarea sa educativă. Totuși, acești elevi n-au putut cîștiga prea mult pentru pregătirea lor teoretică, deoarece specialitățile la care au fost repartizați nu aveau nici o legătură cu pregătirea lor școlară ; din punct de vedere practic, de asemenea, n-au avut mult de cîștigat, întrucît n-aveau o pregătire anterioară, care să le permită să lucreze efectiv și nici în întreprindere n-au putut primi un instructaj practic sistematic. Acești elevi n-au muncit efectiv, i-au incomodat pe muncitori și au aglomerat în mod

inutil secțiile, ocupînd locurile de muncă în care ar fi putut lucra cu rezultate bune elevii mai mari.

Alta este situația elevilor din clasele V—VI care au lucrat în unități agricole socialiste. Pentru muncile agricole, elevii aveau pregătirea teoretică necesară de la științele naturale și de la lucrările practice de pe terenurile școlare. În unitățile agricole, în care principalele munci se execută mecanizat, efortul fizic cerut elevilor n-a constituit o problemă; elevii au executat munci ușoare din punct de vedere fizic, adecvate particularităților lor de vîrstă.

S-au manifestat lipsuri și în ceea ce privește repartizarea unor elevi din clasele VIII—X la munca în producție. Este vorba de alegerea greșită a conținutului muncii elevilor, adică a specialităților tehnice. Nu toate școlile au ținut seama de necesitatea unei legături organice a muncii productive depuse de elevi cu activitatea lor din timpul anului.

Era firesc ca elevii care au lucrat în timpul anului într-o anumită specialitate — în atelierele școlare, în cercuri tehnice sau în producție — să-și continue munca aceasta, pentru completarea sau consolidarea cunoștințelor și deprinderilor. Acolo unde elevii n-au putut căpăta nici o pregătire practică în timpul anului, la alegerea specialităților practice trebuia să se țină seama cel puțin de pregătirea teoretică din timpul anului, de la obiecte de învățămînt ca fizica, chimia etc. Fără îndoială, există anumite specialități din cadrul întreprinderilor textile, alimentare etc. — la care s-a organizat munca în producție a elevilor în această perioadă —, care nu necesitau o pregătire teoretică specială și pentru care elevii n-au avut nici o pregătire practică anterioară.

Analiza muncii în producție la sfîrșitul anului școlar a arătat că unele școli au organizat — cu rezultate foarte bune — munca elevilor în asemenea întreprinderi (de exemplu, clase sau grupe de elevi de la școlile medii „Mihail Sadoveanu" și „Dimitrie Bolintineanu" din București, Școala medie nr. 1 din Orașul Stalin etc.). Întrucît pentru aceste munci elevii nu căpătaseră o pregătire practică în timpul anului, a fost nevoie să se lucreze după principiul calificării la locul de muncă. Îndrumați cu grijă de către muncitori, ei au căpătat în timp scurt deprinderile necesare unei munci efective în producție. Organizarea muncii în asemenea întreprinderi prezintă avantajul că se respectă într-o anumită măsură interesele elevilor și, totodată, se lărgesc posibilitățile de plasare a elevilor la munca în producție.

Se pare că nu este posibil să fie cuprinși în întreprinderile industriale (din toate ramurile) toți elevii din clasele VIII—XI. De aceea, înainte de a se hotărî generalizarea muncii în producție, ar fi necesară o statistică pe întreaga țară, privind raportul dintre numărul locurilor de muncă din întreprinderi și numărul elevilor din clasele medii ale școlilor de la orașe. În viitor, credem că va trebui să se organizeze munca elevilor în întreprinderile din toate ramurile industriei și agriculturii noastre, ținînd seama de condițiile specifice locale. În măsura în care este posibil, este bine să se facă o anumită diferențiere între băieți și fete, nu însă în mod mecanic, ci avînd în vedere și preferințele și posibilitățile elevilor.

Problema repartizării elevilor la munca în producție ar fi în bună parte soluționată dacă s-ar da o mai mare atenție îndrumării elevilor către agricultură și spre șantierele de construcții, incluzîndu-se, de pildă, în aceste munci atît elevii școlilor rurale din clasele V—XI, cît și elevii din clasele V—VIII ale școlilor urbane. (Bineînțeles, muncile la care sînt repartizați elevii claselor V—VII trebuie să fie alese cu grijă, pentru a nu depăși posibilitățile lor fizice).

Conținutul muncii prestate de elevi, cît și îmbunătățirea formelor organizatorice n-au constituit o preocupare serioasă pentru cele mai multe școli. Este bine ca în anii următori, elevii din clasele mari, care lucrează în producția agricolă, să execute nu numai lucrări agricole simple (prășit, plivit, recoltat), ci și lucrări mai dificile (polenizări artificiale, administrarea îngrășămintelor chimice, combaterea dăunătorilor prin diferite metode etc.). De asemenea, e bine să se acorde mai multă atenție inițierii elevilor în cunoașterea și folosirea uneltelor perfecționate și a mașinilor agricole.

Un progres evident se constată în ceea ce privește colaborarea școlilor cu întreprinderile — mai bine zis, ajutorul dat de întreprinderi școlilor. Majoritatea întreprinderilor industriale sau agricole au primit cu multă înțelegere elevii, căutînd să le creeze condiții cît mai bune de muncă. Totuși, în această privință s-ar putea obține mai mult, dacă s-ar îmbunătăți organizarea muncii în producție a elevilor, din partea școlilor și a secțiilor de învățămînt. Organizarea muncii în producție trebuie pregătită din timp, de comun acord cu întreprinderile, stabilindu-se cu precizie specialitățile și locurile unde vor lucra. Activitatea continuă în producție să fie inclusă în planul de muncă al secțiilor de învățămînt și al școlilor încă de la începutul noului an școlar. Evidența precisă a desfășurării muncii în producție trebuie să fie o obligație atît pentru școli cît și pentru secțiile de învățămînt raionale și regionale.

Pentru o bună organizare și desfășurare a muncii elevilor în producție se simte nevoia elaborării unor îndrumări metodice în acest sens. Institutul de științe pedagogice — care a cercetat această problemă în ultimii ani la școlile experimentale ale Institutului — are deja în plan o asemenea lucrare.

Se constată, de asemenea, că atît profesorii-maiștri cît și profesorii de la unele obiecte de învățămînt (fizică, chimie, științe naturale etc.) au nevoie de o pregătire specială în vederea realizării unei strînse legături a școlii cu producția. Această pregătire ar putea fi dată în cadrul unor cursuri speciale organizate de I.P.C.D. Totodată, se pune și problema pregătirii viitoarelor cadre didactice în anumite instituții de învățămînt superior, care ar trebui reprofilate în acest scop.

Munca elevilor în producție, la sfîrșitul anului școlar 1958/1959, a însemnat un succes important pe linia legării învățămîntului de producție. Această activitate a scos la iveală numeroase aspecte pozitive care trebuie studiate și generalizate (sisteme de organizare, conținutul muncii etc.). Este nevoie să se facă, totuși, pe viitor un pas mai departe, înlăturîndu-se deficiențele ivite.

Astfel, în ceea ce privește durata perioadei de muncă în producție, din experiența de pînă acum a școlilor rezultă că ea trebuie extinsă la 2 sau 3 săptămîni. Stabilirea porioadei de muncă continuă în producție a elevilor în luna iunie s-a dovedit a nu fi în totul corespunzătoare. În unitățile industriale, în această perioadă se duce o muncă intensă pentru terminarea planului semestrial de producție. De aceea, elevii nu pot găsi condițiile cele mai bune de muncă în întreprinderi și nici nu pot ajuta prea mult la îndeplinirea planului de producție. Pe de altă parte, în agricultură, în luna iunie, elevii nu pot contribui într-o mai largă măsură la munca agricolă, deoarece principalele munci agricole se desfășoară în alte luni ale anului. Munca continuă a elevilor numai în luna iunie nu oferă nici o suficientă varietate de munci agricole, pentru ca ei să se familiarizeze cu întreaga tehnologie agricolă. De aceea, această activitate trebuie să se desfășoare eșalonat — atît în industrie cît și în agricultură — în diferite perioade ale anului. Sistemul acesta de organizare ar permite o mai bună repartizare a elevilor în întreprinderi industriale și unități agricole, precum și obținerea unor rezultate mai bune.

Din toate aceste observații rezultă necesitatea ca pe viitor să se găsească forme noi, mai adecvate, de organizare a muncii continue a elevilor în producție.

Ar fi indicat ca viitoarea consfătuire a cadrelor didactice, din iunie 1960, să aibă ca temă „Lucrările practice și munca elevilor în producție". De pe acum, școlile și secțiile de învățămînt să-și organizeze astfel activitatea, încît să se poată strînge tot materialul necesar întocmirii referatelor și desfășurării discuțiilor. Programarea acestei teme la consfătuiri va întări preocuparea școlilor pentru organizarea muncii elevilor în producție.

Va trebui să se acorde o mai mare atenție studierii și generalizării experienței pozitive din școli în legătură cu munca în producție a elevilor. De aceea, este necesar ca Institutul de științe pedagogice, I.P.C.D. și catedrele universitare să cerceteze în comun această problemă, în vederea rezolvării principalelor sarcini pedagogice pe care le ridică munca elevilor în producție.

STUDII ȘI CERCETĂRI

ASPECTE DIN MUNCA EDUCATIVĂ A ȘCOLII MEDII DIN BISTRIȚA

Prof. VASILE HAJA
Directorul Școlii medii
din Bistrița

Anii regimului de democrație populară au fost și pentru orașul Bistrița ani de uriașe realizări economice și social-culturale. În rîndul acestor mari prefaceri se numără și dezvoltarea școlii și învățămîntului. În locul școlii vechi, ruptă de viață, puterea populară a făurit și aici o școală nouă care leagă educația cu practica vieții social-economice în lupta împotriva burgheziei, împotriva tradiției nefaste a vechii societăți, educînd pe elevi în spiritul concepției materialist-dialectice, singura concepție științifică care face cu putință studierea legilor de dezvoltare a naturii și societății.

Anul 1953 constituie pentru învățămîntul din orașul Bistrița începutul unei noi etape de o importanță deosebită. Pornindu-se de la existența unei populații mixte, cu naționalități diferite — în oraș și raion — la propunerea oamenilor muncii, Ministerul Învățămîntului, aplicînd politica înțeleaptă a partidului în problema națională, hotărăște *înființarea unei școli medii mixte* cu secții de predare în limba romînă, maghiară și germană.

Prin această măsură s-a creat posibilitatea ca școala să devină un și mai puternic mijloc de apropiere între tinerii de toate naționalitățile, de a înlătura orice tendințe de izolare națională și orice rămășițe ale învrăjbirii naționale, cultivate secole de-a rîndul de clasele exploatatoare. Școala medie mixtă din Bistrița funcționînd în felul acesta, devine un factor și mai puternic de educare a tineretului în spiritul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar, în spiritul luptei unite a celor ce muncesc pentru scopul comun: construirea socialismului.

Colectivul pedagogic al școlii noastre, elevii și părinții acestora, și-au întărit convingerea că ne găsim pe drumul cel bun. Mărturie sînt rezultatele educative prețioase care s-au obținut din 1953 încoace.

Partidul nostru traduce în practică și în problema națională înțeleapta învățătură a lui Lenin, care a arătat că și școala trebuie să pregătească ceea ce deja viața înfăptuiește, mai ales în condițiile relațiilor de muncă socialistă: educația laolaltă a copiilor de oameni ai muncii de naționalități diferite din localitățile cu astfel de condiții.

Comuniștii din școala noastră și cei mai mulți dintre pedagogi, înțelegînd interesele oamenilor muncii, părinți ai elevilor, au fost stă-

pînîți de o mîndrie patriotică atunci cînd au luptat împotriva unor elemente care, conștient sau inconștient, susțineau menținerea școlilor separate, pe naționalități. Convingerea că poziția acestor elemente era greșită ne-a întărit-o și mai mult adîncirea cuvintelor lui Lenin, care a subliniat că interesele democrației în general și interesele clasei muncitoare în special cer ca muncitorii să lupte pentru strîngerea copiilor de toate naționalitățile în școlile unice ale localității respective, că, în problema școlii, muncitorii de toate naționalitățile să ducă laolaltă politica proletară.[1]

În anii care s-au scurs de la eliberarea patriei noastre și în special în cei șase ani de cînd funcționăm ca *școală cu secții de predare în limba romînă, maghiară și germană,* colectivul nostru a obținut succese și realizări remarcabile în ceea ce privește organizarea, desfășurarea și calitatea învățămîntului ; în acțiunile educative duse neîntrerupt cu cei circa 1200 elevi, pe care-i cuprinde școla ; în domeniul îmbunătățirii și lărgirii necontenite a condițiilor materiale ; în munca largă de culturalizare a maselor.

În tot acest timp *s-a afirmat puternic rolul conducător al organizației de partid din școală,* sprijinită neîntrerupt de comitetele de partid orășenesc și raional. Organizația de partid a școlii, cuprinzînd cadrele didactice și oameni ai muncii de diferite naționalități, care-și desfășoară activitatea în școală, a asigurat în procesul muncii, care se desfășoară în cele trei secții, o linie politică unică, axată ferm pe directivele organelor superioare de partid și de stat. În centrul preocupărilor organizației de partid din școală a stat și stă în permanență problema principală a realizării și desfășurării învățămîntului. Pentru a îmbunătăți necontenit calitatea acestuia, membrii de partid au luptat în permanență pentru ridicarea nivelului ideologic și profesional al tuturor cadrelor didactice din școală. În scopul acesta au fost cuprinși în învățămîntul de partid toți cei 78 profesori și învățători care-și duc activitatea în școală.

Pentru a sprijini munca cadrelor didactice cuprinse în învățămîntul politic s-au organizat în școală, periodic, discuții și seminarii care au contribuit la lămurirea multor probleme cu caracter general teoretic sau legate de practica activităților noastre concrete. Pe linia acestor preocupări, s-a avut în vedere și înzestrarea corespunzătoare a bibliotecii cu materialele de studiu necesare. Operele clasicilor marxism-leninismului, documentele P.C.U.S. sau ale celorlalte partide comuniste și muncitorești frățești sînt în permanență la dispoziția cadrelor didactice și elevilor noștri.

Adunările de partid obișnuite sau cele cu caracter deschis au dezbătut și dezbat problemele esențiale legate de activitatea noastră, între care cea a realizării educației comuniste a tineretului, prin predarea diferitelor obiecte de învățămînt, sau prin activități extrașcolare care se organizează de către școală în colaborare cu organizația U.T.M. sau organizația de pionieri din școală, ocupă un loc central. Rolul conducător al organizației de partid din școală se realizează și prin aceea

[1] *V. I. Lenin.* Opere, vol. XIX, E.S.P.L.P., 1957, pag. 528—529.

că membrii ei sînt în toate împrejurările fruntași în munca pedagogică de la clasă și extrașcolară, exemplul fiecărui comunist oferind în permanență un model de urmat, viu, pentru toate celelalte cadre didactice.

Acordînd o atenție deosebită organizației de tineret, comuniștii din școală, cu sprijinul nelimitat al tinerilor elevi și al celorlalte cadre didactice, au făcut ca elevii celor trei secții: romîni, maghiari și germani să fie cuprinși, de asemenea, *într-o organizație U.T.M. unică* care dezbate și rezolvă, fie problemele colective generale ale tuturor elevilor școlii, fie cele specifice, care se pun într-o anumită clasă sau într-un grup de clase. Organizația U.T.M. a școlii este condusă de un singur comitet de școală activ, în care își desfășoară activitatea cei mai buni utemiști din rîndul cadrelor didactice, precum și elevii utemiști fruntași din toate cele trei secții. Comitetul U.T.M. pe școală se impune ca un organ activ, care dezbate în amănunțime toate problemele puse de activitatea tineretului din școală, ia măsuri și trasează sarcini în strînsă concordanță cu desfășurarea planului de muncă general al școlii; transpune în viață dispozițiile ce vin pe linie de organizație, sau prin organele superioare de învățămînt.

Preocupîndu-se de activitatea pionierilor, Comitetul U.T.M. a numit pentru aceștia instructori din rîndul celor mai bune cadre didactice tinere sau a celor mai buni elevi. Sînt urmărite cu grijă adunările pionierești; sînt îndrumate discuțiile și hotărîrile care se iau. Întreaga activitate desfășurată de tineri în organizațiile lor este călăuzită ca să devină atractivă, pasionantă și să contribuie la o justă orientare și formare a tuturor elevilor.

Funcționarea unei astfel de școli necesită o atenție deosebită în ceea ce privește alegerea cadrelor de conducere, munca pe care trebuie s-o desfășoare acestea spre a putea cuprinde multiplele și variatele probleme care se pun. *Conducerea școlii se realizează la noi printr-un director și trei directori adjuncți.* Directorul are responsabilitatea generală a întregii activități în școală. El îndrumă și conduce munca în ansamblul ei, directorilor adjuncți revenindu-le, fiecăruia, responsabilitatea unei secții, aceasta în primul rînd pe linia controlului și îndrumării procesului de învățămînt. Sfera de activitate a directorilor adjuncți nu este limitată însă numai la una din cele trei secții: romînă, maghiară și germană. Aceasta ar duce la izolare, la repartizare neprincipială a atribuțiilor și sarcinilor. Firește, sarcina de a îndruma și a controla procesul de învățămînt pe secții are în vedere, în primul rînd, cunoașterea și stăpînirea limbii de predare în cadrul secției respective, precum și cunoașterea limbii romîne ca limbă oficială a statului nostru, care se folosește nu numai în procesul de învățămînt, ci și în diverse alte activități ale fiecărei secții.

În afara acestei sarcini, responsabilitatea directorilor adjuncți este orientată înspre problemele mari ale școlii. Unul răspunde — bunăoară — de munca metodică din școală luată în ansamblul ei; altul răspunde de munca extrașcolară a cadrelor didactice și a elevilor, indiferent de secția la care aceștia își desfășoară activitatea; celălalt de activitatea

din internate a elevilor din școală, luați de asemenea în totalitatea lor ș.a.m.d.

Hotărîrile care se iau și sarcinile care se trasează în munca școlii sînt de obicei rezultatul unor temeinice dezbateri ale colectivului de conducere, la care — pe lîngă director și directorii adjuncți — iau parte: secretarul organizației de partid din școală, secretarul organizației U.T.M. (care este un cadru didactic), președintele comitetului sindical de instituție, responsabilul cabinetului metodic și, după natura problemelor, unul sau mai multe cadre didactice din rîndul celor cu o bogată experiență sau competență în problema respectivă.

Măsurile și hotărîrile noastre au astfel calitatea de a fi elaborate de către un colectiv larg, competent, fapt pentru care ele sînt aprobate și aplicate de către toate cadrele didactice și salariații noștri.

Ca sistem de muncă, colectivul de conducere, lărgit în forma arătată, practică ședințele de lucru, care se stabilesc de obicei la începutul săptămînii, ședințe în care se analizează felul în care se îndeplinesc prevederile planului general de muncă al școlii sau se elaborează acțiunile și măsurile noi care trebuie introduse.

În atenția colectivului de conducere sînt, în primul rînd, *problemele legate de desfășurarea procesului de învățămînt și de muncă educativă* cu elevii și numai în al doilea rînd cele de ordin administrativ, gospodăresc etc. În anul școlar 1958—1959, de exemplu, colectivul de direcție s-a preocupat și a analizat temeinic: felul cum se încadrează și cum își desfășoară activitatea la clasă cadrele didactice tinere, nou venite în școală; felul cum predarea diferitelor discipline contribuie la realizarea educației comuniste a elevilor; cum se desfășoară lucrările practice și cum îndeplinesc acestea cerințele politehnizării învățămîntului; cum se realizează educația elevilor în spiritul patriotismului socialist și a internaționalismului proletar.

Concluziile colectivului de direcție și recomandările acestuia sînt comunicate, de la caz la caz, unui cadru didactic sau altul, unui număr de cadre didactice, sau, atunci cînd situația o cere, întregului colectiv pedagogic. Colectivul de conducere se străduiește, în felul acesta, să fie în permanență un organ activ identificat, în cele mai mici amănunte, cu întreaga situație din școală, capabil să atragă atenția și să dea fiecăruia indicațiile cele mai potrivite la momentul oportun, conducînd în permanență întreaga activitate instructiv-educativă.

Colectivul de conducere antrenează în muncă toate cadrele didactice din școală și întregul personal, stabilind sarcini precise pentru fiecare în cadrul planului general de muncă, al planurilor lunare sau chiar în acțiunile prevăzute spre a fi îndeplinite săptămînal. Colectivul de direcție nu se suprapune și nu încalcă atribuțiile consiliului pedagogic, organul colectiv suprem de muncă în școală, ci este factorul operativ al acestuia între două ședințe.

Consiliul pedagogic al școlii ține ședințe plenare, de obicei odată pe trimestru, la începutul și sfîrșitul anului școlar, ședințe în care se prezintă și se dezbat probleme pedagogice de importanță generală. Pe

lîngă analiza muncii trimestriale, desfășurată în școală, colectivul pedagogic, în ansamblul lui, a dezbătut probleme legate de educarea patriotică a elevilor în școala unică, de activitatea cadrelor didactice care predau la clasele a VII-a și a XI-a, pentru asigurarea unei temeinice pregătiri și îndrumări a elevilor și orientarea lor în vederea alegerii profesiunii; de munca diriginților în condițiile școlii noastre; de prevenirea și înlăturarea rămînerii în urmă la învățătură; de felul cum se realizează la noi disciplina conștientă și altele. Atunci cînd o problemă viza o anumită clasă, sau numai anumiți elevi, s-au ținut consilii pedagogice separate pe secții.

În urma experienței dobîndite în acești ani, colectivul pedagogic al școlii a ajuns la concluzia că, acționînd în ședințe plenare și nu în ședințe divizate pe secții, se creează posibilitatea ca să se realizeze unitatea tuturor cadrelor didactice și să se elaboreze măsuri unitare, conforme și obligatorii pentru toți, indiferent de clasele sau secția la care predau. S-a ajuns astfel la situația de a populariza într-o largă măsură experiența înaintată și de a lupta împotriva unor metode și practici învechite. Ședințele noastre devin în felul acesta prilejuri potrivite pentru un larg schimb de experiență.

Schimbul de experiență, necesar în munca didactică, se concretizează și se aprofundează și mai mult în comisiile metodice, care funcționează în cadrul Cabinetului pedagogic al școlii. Aici, în ședințe lunare, se întîlnesc toate cadrele de aceeași specialitate sau cu specialități înrudite de la cele trei secții, dezbătînd în mod organizat probleme legate de metodica uneia sau alteia din disciplinele de învățămînt, care se predau în școală. Tematica problemelor care fac obiectul discuțiilor în cadrul comisiilor pe materii ale cabinetului pedagogic se fixează, de obicei, la începutul anului școlar, fiind izvorîtă din analiza minuțioasă a desfășurării procesului de învățămînt și a muncii cu elevii din anul precedent. Expunerile respective sînt susținute de cadre didactice de la cele trei secții, care au urmărit un aspect sau altul, documentîndu-se practic asupra lui. Astfel de discuții au calitatea de a stabili norme de orientare, care în activitatea practică să dea rezultatele cele mai bune.

Schimbul de experiență al cadrelor didactice se realizează apoi prin obișnuitele interasistențe la lecții. Interasistențele la lecții se fac, la noi, nu numai între cadrele didactice care predau la diferitele clase paralele, ci și între cadrele didactice ale celor trei secții. Se experimentează, în felul acesta, diverse metode și procedee, un anumit material didactic, și, în general, stilul de muncă al diferitelor cadre didactice.

Există cazuri cînd un profesor sau altul, cunoscător al celor trei limbi, care se folosesc în școala noastră, predă la două sau chiar la toate cele trei secții. Avem, de asemenea, situații cînd profesorul de limba maternă, bunăoară, predă la aceeași clasă și limba română. Predarea celor două obiecte crează posibilități de adîncire a lor, de cunoaștere temeinică, fapt care a făcut — pe lîngă altele — ca elevii noștri, germani sau maghiari, să cunoască într-o măsură corespunzătoare limba română. În felul acesta, pentru multe din cadrele didactice ale școlii,

elevii lor nu sînt numai elevii claselor romîne, germane sau maghiare, ci în general, toți elevii școlii.

În momentul de față colectivul de conducere al școlii studiază posibilitatea de a lărgi constituirea catedrelor în această formă, precum și posibilitatea de a stabili, cu ocazia diferitelor examene, comisii mixte, formate cu cadrele didactice ale celor trei secții, în vederea realizării unui nivel de pregătire ridicat la toate secțiile.

Responsabilii comisiilor metodice, adeseori, însoțesc conducerea — directorul sau directorii adjuncți — la clasă, unde asistă la lecțiile profesorilor, controlați și îndrumați în munca de la catedră, își spun și ei părerea în mod critic și astfel ajută la lămurirea diferitelor probleme de practică pedagogică.

Elementul esențial pe care colectivul nostru îl urmărește în desfășurarea procesului de învățămînt este acela ca predarea diferitelor materii, în cadrul fiecărei clase, la fiecare secție, să se facă în modul cel mai înaintat posibil, de pe pozițiile materialismului dialectic și istoric și să formeze la elevi norme de conduită și convingeri comuniste. La elevii secției maghiare sau germane se acordă atenția cuvenită pentru a-i face să vadă și să simtă că patria lor, patria noastră comună, este Republica Populară Romînă, pentru crearea și fericirea căreia, oamenii muncii indiferent de naționalitatea lor au luptat înfrățiți de-a lungul veacurilor, iar astăzi duc o luptă unită sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn, pentru făurirea socialismului.

Cunoștințele predate de către profesorii secțiilor respective se oglindesc — printre altele — și în rezultatele obținute de acești elevi la examenele de absolvire și maturitate.

Astfel, la tema: *Frăția dintre poporul romîn și minoritățile naționale* dată cu ocazia examenului de absolvire a claselor a VII-a la secțiile germană și maghiară, eleva Foaisel Anne-Marie, de la secția germană, fiică de muncitor, ne prezintă lupta pentru libertatea națională și socială în felul următor:

„Adeseori, de-a lungul veacurilor, țăranii iobagi, romîni sau neromîni, s-au răsculat împotriva exploatării. Conducătorii lor, Doja, Horia, Bălcescu — patrioți adevărați, i-au unit în luptă peste deosebirile de limbă sau de lege, pentru că în toți mocneau aceeași suferință, aceeași revoltă, aceeași nevoie de dreptate".

Elevul Hoos Erich Martin, scrie despre felul cum este rezolvată problema națională astăzi în statul și școala noastră în modul următor:

„Azi, noi copiii de naționalitate germană avem aceleași drepturi ca și copiii de naționalitate romînă și, învățînd în aceeași școală, noi ne iubim, ne stimăm și ne ajutăm reciproc".

Aceeași recunoaștere a faptelor o întîlnim și la elevii secției maghiare. Eleva Jakob Maria, fiică de muncitor, constată și ea frăția dintre poporul romîn și naționalitățile conlocuitoare:

„Frăția dintre poporul romîn și minoritățile naționale se poate constata și în școala noastră, unde învață copii de trei naționalități: romînă, germană și maghiară. Trăim în prietenie strînsă și înțelegere cu copiii romîni și cei germani. Cînd vom fi mari, vom munci împreună, pentru a sluji mereu mai mult și mai bine partidul nostru mult iubit".

Toro Erzsebet, de la aceeași secție, citează, în legătură cu problema națională din patria noastră, versurile semnificative ale lui Ady Endre, scriind:

„Mare poet maghiar, bun și iubitor prieten al poporului romîn, în versurile sale, chema oamenii muncii la unire peste deosebirile de limbă ori lege:

„Din mii de năzuințe amorțite,
De ce nu crește o singură voință?
Căci jalea, de-i maghiară, slavă, romînească,
E veșnic doar aceeași suferință".

Lucrările elevilor de la examenul de absolvire de la cele trei secții ale școlii noastre, ne dau siguranța că la tînăra generație visul lui Ady Endre a prins viață, că din miile de năzuințe amorțite în trecut, azi în patria noastră, crește o singură voință: de a se pregăti temeinic ca să devină constructori de nădejde ai societății socialiste. Absolvenții părăsesc băncile școlii avînd convingeri, concepții și trăsături puternice de caracter, specifice tînărului comunist. Ei sînt animați de sentimentul înălțător al patriotismului socialist și al internaționalismului proletar. Creșterea unor astfel de tineri în școala noastră este văditâ și sub diferitele aspecte în care își trăiește viața și-și desfășoară activitatea colectivul de elevi.

Expresia de elevi ai secției romîne, a celei germane sau maghiare se întîlnește tot mai rar în vocabularul tinerilor noștri, fiind înlocuită prin cea de *elevi ai Școlii medii mixte din Bistrița.* Bine înțeles că la această situație nu s-a ajuns de la sine, întîmplător. Unitatea colectivului de elevi ai aceleiași școli al aceluiași mare colectiv, s-a creat și s-a cimentat în multele activități concrete comune.

Dacă sălile de curs îi despart, oarecum, pe elevii școlii noastre în grupări separate, pentru a învăța aceeași programă de studiu în limba maternă a fiecărei secții, totuși *sînt numeroase prilejurile în care activitățile și programul zilei îi unesc și-i fac să lucreze sau să petreacă împreună.* Astfel, recreațiile îi regăsesc pe elevi în plimbările de pe coridoare, în jocurile din curte și în alte discuții comune. Elevii din internat romîni, maghiari și germani locuiesc loalaltă în dormitoare, mănîncă intercalați, la aceeași cantină, fac de serviciu la bucătărie, învață la meditații împreună. Nu sînt rare cazurile cînd își explică unii altora lecțiile sau rezolvă problemele de matematică. Toate acestea contribuie la înfăptuirea unei atmosfere sănătoase, armonioase între elevii școlii noastre, la însușirea cu mai multă ușurință a limbii romîne de către elevii maghiari și germani, într-un cuvînt îi educă activ în spiritul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar.

Cercurile pe materii cuprind, de asemenea, *elevii anumitor clase și nu elevii unei secții sau alta.* Așa lucrează —bunăoară —elevii romîni, maghiari și germani la cercul de matematică, la cel de fizică, la cercul

de foto etc. Activitatea comună a elevilor în cercuri creează numeroase posibilități ca nu numai între cadre didactice, ci și între elevi să se înfăptuiască în mod real un folositor schimb de experiență, ajută ca să se dezvolte și să se cimenteze legăturile de prietenie și colaborare care se stabilesc cu orice prilej între romîni, germani și maghiari.

După aceleași criterii sînt constituite și organizate la noi cercurile și colectivele sportive, poate cele mai numeroase și mai largi. Echipele reprezentative ale școlii de handbal, de volei și basket (fete și băieți), ca și echipa de fotbal și cea de gimnaști, cuprind elevi și eleve de la toate secțiile. Pe terenul de sport își dau mîna, se sprijină în acțiuni și se înfrățesc în lupta pentru cucerirea victoriilor sportive, pentru cinstea școlii, elevii romîni, maghiari și germani.

Pe stadioane, în competiții și întreceri se luptă și sînt apărate culorile școlii cu același interes și cu aceeași pasiune de către toți tinerii noștri. Credem că și aceasta a contribuit ca, în multe cazuri, elevii școlii noastre să ajungă campioni ai raionului, ai regiunii, sau chiar campioni republicani, fapt ce constituie o mîndrie pentru noi toți.

Elevii noștri se întîlnesc în comun în diverse alte activități. Sarcina pusă de conducerea școlii de a crea, de exemplu, un parc dendrologic a constituit un obiectiv comun și ea s-a realizat cu participarea forțelor unite ale tuturor claselor. Tot așa cum prin aceleași contribuții comune s-au împrăștiat sute de metri cubi de pietriș pe șoselele din împrejurimile orașului Bistrița, s-au îngrijit mii de altoi în plantațiile gospodăriilor de stat, s-au curățat sute de hectare de pășune și altele.

Cu entuziasm au participat elevii la lucrările de reparații capitale care s-au efectuat la școală. Numai în două săptămîni munca elevilor efectuată în comun, pe cicluri sau grupe de clase a adus economii de aproape 20 000 lei. Elevii noștri simt satisfacție că prin contribuția lor, se vor putea întreprinde alte acțiuni menite să facă mai bună și mai frumoasă viața tuturor în școala lor comună. Interesante probleme, sub raportul unității și frației, ridică la noi perioada muncii în producție. În diferite întreprinderi și unități socialiste, ei s-au regăsit din nou împreună. Așa a fost, bunăoară, cînd s-a lucrat pe șantierul de îmbunătățiri funciare al tineretului, la livezile Stațiunii experimentale pomicole și la alte unități.

O formă nouă și interesantă, pe care am experimentat-o în anul trecut, *a fost aceea de a organiza cu elevii o tabără pentru săpături arheologice în localitatea Sărățel,* situată la 12 km de orașul nostru. În cuprinderea acestei acțiuni, în planul general de muncă al școlii, am avut în vedere posibilitățile pe care le are școala de a educa la elevi spiritul științific.

Sprijiniți în munca noastră de organele de partid și de stat, sub îndrumarea tehnică a specialiștilor muzeului raional Bistrița, într-un timp scurt de numai 10 zile, brigada noastră de tineret, cuprinzînd un număr de 70 elevi și eleve din clasele a X-a de la cele trei secții, a obținut succese deosebite în munca săpăturilor de la șantierul cetății Sărățel. Dar pe lîngă faptul că s-a pus în lumină o parte din trecutul

nostru istoric îndepărtat, s-au obținut rezultate valoroase și din punct de vedere educativ.

Pentru ilustrarea celor spuse, extragem mai jos cîteva date din raportul conducătorului de tabără:

„O altă problemă pedagogică (pe lîngă formarea la elevi a deprinderilor de muncă fizică, bazată pe participarea voluntară și cointeresarea directă a acestora) urmărită de noi a fost și întărirea continuă a legăturii de prietenie și de conlucrare pentru aceleași scopuri dintre tinerii romîni, germani și maghiari, care formează populația școlară a celor trei secții din școala noastră.

În cele trei brigăzi de muncă care s-au constituit în tabără, au fost puși să lucreze împreună elevii romîni, maghiari și germani. În dormitoare, în corturi, elevii au locuit împreună. Elevele de serviciu la bucătărie, de asemenea au muncit împreună. Munca și viața comună a făcut ca, în scurt timp, întregul colectiv să se prezinte ca un tot puternic, închegat și să se stabilească legături de prietenie, care vor fi, desigur, foarte trainice.

Una dintre problemele pedagogice avute în vedere a fost și aceea a autodeservirii elevilor în toate privințele. Precizăm că pentru rezolvarea acestei probleme, tinerii au fost repartizați pe colective, în componența cărora au intrat elevi romîni, maghiari și germani. Colectivele de aprovizionare, de pregătire și servirea mesei, sanitar, curățenie etc., au funcționat în tot timpul în cele mai bune condiții, elevii învățînd să se cunoască, să se aprecieze și să se ajute reciproc. Trebuie reținut faptul că elevele noastre, prin rotație, au pregătit zilnic masa pentru 78 persoane, din alimentele trimise de școală și au servit-o în condiții din cele mai bune".

În viitorii ani școlari, avem temeiuri pe deplin justificate și experimentate, de a generaliza, sub diverse aspecte, autodeservirea elevilor, factor de mare importanță pentru educația comunistă, pentru formarea deprinderilor de muncă practică în diferite domenii.

Profesorul universitar de istorie M. Macrea de la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj, la data de 22 iunie 1959, vizitîndu-ne tabăra, a scris în jurnalul ei următoarele:

„Tabăra elevilor din Bistrița de la Sărățel este o experiență lăudabilă, care arată posibilitățile pe care le prezintă regimul nostru de democrație populară în diferite domenii. Am constatat înaltul nivel de conștiință cetățenească la tineretul nostru crescut în spirit nou, entuziast, interesat în problemele noastre culturale. Munca pe care o depun tinerii acestei tabere este nu numai utilă, ci și deosebit de prețioasă, pentru că ajută la lămurirea trecutului nostru. Corpul didactic care conduce tineretul dă dovadă de înțelegere a tineretului ca și a problemelor privitoare la tineretul patriei noastre. Cu asemenea oameni, tineri sau maturi, elevi și profesori, patria noastră va înflori și va atinge mai devreme țelurile înalte pe care le urmărește, acelea de a făuri o viață și o societate nouă, mai fericită și mai entuziastă, mai încrezătoare în forțele ei, decît au putut spera înaintașii noștri".

Sărățel, 22 iunie 1959

(ss) *M. Macrea*-Cluj

Tabăra de la Sărățel formată cu elevii clasei a X-a, în mod cu totul voluntar, ne-a dovedit că, în bună parte, munca educativă dusă de cadrele didactice în cursul anilor de școală începe să-și arate roadele. Forme variate și aspecte diferite ale muncii educative au fost inițiate și urmărite zi de zi pentru a forma la elevii noștri deprinderi de o conduită civilizată, o înțelegere justă a problemelor și fenomenelor sociale, în scopul formării omului nou, necesar statului nostru socialist.

În școala noastră, școală mare, cu aspecte și probleme diferite, s-a introdus — pentru menținerea ordinei, curățeniei și disciplinei în școală — *clasa de serviciu pe săptămînă.*

Indiferent dacă este de serviciu o clasă de la secția romînă, maghiară sau germană, elevii, în egală măsură, respectă pe elevii cu banderolă roșie pe mînă care sînt de serviciu. Grija aceasta comună a elevilor de serviciu, responsabilitatea pentru a duce în bune condiții sarcinile la îndeplinire, contribuie, de asemenea, la educarea elevilor în spiritul prieteniei și al înfrățirii. Iar la sfîrșit de săptămînă, la careu, cînd profesorul de serviciu sau directorul școlii evidențiază vreuna din clase sau pe unii elevi, sau face observații în legătură cu comportarea acestora, nu evidențiază secția din care face parte clasa sau elevul respectiv, ci clasa a VIII-a — A, B, C, D, E, după cum este cazul. Cuvîntul de secție se întrebuințează mai mult din punct de vedere administrativ și organizatoric, nu din punct de vedere educativ.

Deosebit de plăcute și atractive pentru elevi sînt întrunirile tovărășești care se organizează trimestrial pe clase cu elevii, înțelegînd prin aceasta, ca toți elevii unui rînd de clase, de la toate secțiile, participă la aceeași întrunire. Nu rare ori am observat legarea diferitelor nevinovate simpatii între elevii de la secții diferite, care dansează și-și petrec timpul împreună. Întrunirea tovărășească a absolvenților claselor a VII-a din anul școlar 1958/1959 la care au participat și părinții, a constituit pentru noi o plăcere deosebită, cînd am văzut pe părinți, oameni ai muncii, romîni, maghiari și germani, bucurîndu-se împreună de petrecerea comună a fiilor și fiicelor lor.

Activitatea elevilor noștri se desfășoară în comun și în acțiunile culturale. Dacă în anii trecuți formațiile noastre culturale se constituiau în cadrul fiecărei secții, în ultimul timp am ajuns la concluzia, că este mult mai potrivit de a avea formații unice, pregătite în așa fel, ca să se pună în lumină, în condiții din ce în ce mai bune, tezaurul artistic și bogăția culturală a poporului romîn și a naționalităților conlocuitoare.

Corul pionieresc al școlii noastre sau cel al elevilor din clasele mari, constituit din elevii celor trei secții, este în măsură acum să prezinte programe variate atît în limba romînă, cît și în aceea a naționalităților conlocuitoare. Participarea la corul școlii ajută, de pildă, nu numai la întărirea vieții în comun a tinerilor, a colectivului de elevi, dar înlesnește și cunoașterea și învățarea limbilor respective: romînă, germană și maghiară.

Cu aceeași pasiune activează și tinerii care fac parte din formațiile de instrumente muzicale. În componența orchestrei de elevi a școlii noastre intră deopotrivă toți cei care cunosc sau doresc să cunoască anumite instrumente, iar repertoriul orchestrei cuprinde creații din viața tuturor naționalităților conlocuitoare. Am putea spune că aceste colective culturale ale elevilor au avut ca model colectivul de activitate culturală al cadrelor didactice, alcătuit din romîni maghiari și germani, care nu odată a prezentat în fața elevilor, a părinților sau a publicului din oraș interesante și reușite programe. Cît de mult con-

tribuie formațiile acestea unice, comune, la cunoașterea tezaurului culturii ne-au arătat-o seratele culturale închinate lui Eminescu, Coșbuc, Petőfi, Ady Endre, Schiller sau cele care au pus în lumină comorile folclorului romînesc, maghiar și german.

Asemenea acțiuni oferă un cîmp de activitate interesantă și de conlucrare strînsă profesorilor de muzică, de literatură, diriginților și în general tuturor cadrelor didactice un larg cîmp de activitate în vederea educării elevilor romîni, maghiari și germani în spiritul frăției sincere, muncitorești. Activitatea comună sfarmă egoismul individual, ambiția de grup și unește forțele, încheagă puternic colectivul, îl face capabil de acțiuni frumoase și mari.

O atenție importantă acordă colectivul nostru pedagogic excursiilor școlare. Ca și în alte prilejuri elevilor noștri li se creează posibilități optime ca împreună — romîni, maghiari și germani — să activeze pentru a-și cunoaște raionul, regiunea, frumusețile și bogățiile patriei în general, monumentele istorice care ne vorbesc despre creația și lupta oamenilor din trecut, șantierele construcției socialiste, uriașele realizări înfăptuite de poporul nostru sub înțeleapta conducere a partidului clasei muncitoare. Cîte prietenii, cîte legături strînse nu se statornicesc în aceste excursii. Din asemenea prilejuri, de multe ori, se naște la elevi dorința fierbinte de a munci în folosul patriei pentru înflorirea căreia se pregătește fiecare tînăr.

Desigur că în decursul acestor ani *s-a schimbat și mentalitatea părinților*, mentalitatea familiilor copiilor. Diriginții, învățătorii și profesorii au adus o însemnată contribuție în primenirea acestei mentalități. Dacă cu 8—10 ani în urmă organele raionale și orășenești ale secțiilor de învățămînt mai aveau să ancheteze conflicte și neînțelegeri ivite între părinți și elevii maghiari și romîni, astăzi aceste conflicte sînt lichidate. La înlăturarea lor a contribuit, în primul rînd, politica leninistă a partidului și guvernului în rezolvarea problemei naționale, dar și educația sănătoasă, de spirit nou, pe care școala a dat-o elevilor.

Conducerea școlii se ocupă îndeaproape de activitatea educativă cu părinții. Sînt constituite comitete pe clase, care, la rîndul lor, își au reprezentanții în *Comitetul de părinți unic, pe școală.* Mobilizați de comitetul de părinți, oameni ai muncii, romîni, germani și maghiari și-au adus în comun contribuția în direcția sprijinirii școlii. Conducerea școlii se străduiește să îndrepte atenția părinților mai ales asupra problemelor educative, folosind în acest sens lectoratele cu părinții, care se desfășoară atît în limba romînă cît și în limba fiecărei naționalități conlocuitoare.

Desigur că munca într-o școală ca a noastră nu este ușoară și ea nu este încununată întotdeauna de succese imediate. Multe lucruri trebuie luate, uneori, de la început, pentru altele se cer găsite metode și mijloace noi de muncă. În fața greutăților colectivul școlii nu se descurajează prea repede; el persevorează în muncă, cere sprijinul și ajutorul organelor competente de partid și de stat, ori de cîte ori se simte nevoia, își analizează munca, caută cauzele anumitor insuccese, pe care înlăturîndu-le, se apropie, totuși, pînă la urmă de rezultatul dorit.

Experiența școlii noastre de pînă acum, în ceeace privește rezultatele bune pe care le-am obținut, considerăm că poate sluji și altor școli cu profil asemănător firește, cum din rezultatele altor colective școlare avem atîtea de învățat și noi. Practica școlii noastre dovedește că învățarea *împreună* a fiilor de oameni ai muncii de diferite naționalități, în localitățile cu astfel de condiții, este o cerință a relațiilor noi de viață socialistă care s-au statornicit în patria noastră.

АСПЕКТЫ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ ОБЪЕДИНЁННОЙ СРЕДНЕЙ ШКОЛЫ ГОРОДА БИСТРИЦА

(Резюме)

Автор статьи, после того, как теоретически представляет вопрос объединённого обучения детей трудящихся различных национальностей, в соответствующих местностях, рассказывает о приёмах, средствах и методах работы, применяемых педагогическим коллективом школы, руководимой им.

Особенно важными являются педагогические заключения, сделанные автором на основе продолжительного опыта.

Автор заключает, что совместный труд и учение в школе детей трудящихся различных национальностей отвечает новым отношениям социалистической жизни, установленной в Румынской Народной Республике и даёт наилучшие результаты для воспитания учащихся в духе социалистического патриотизма и пролетарского интернационализма.

QUELQUES ASPECTS CONCERNANT L'ACTIVITÉ ÉDUCATIVE DANS L'ÉCOLE MOYENNE UNIQUE DE BISTRITZA

(Résumé)

Après une exposition théorique du problème de l'enseignement en commun, dans les écoles uniques pour les élèves appartenant aux différentes nationalités—là ou il existe de telles situations — l'auteur présente les méthodes de travail utilisées par le collectif pédagogique de l'école qui se trouve sous sa direction.

Particulièrement significatives sont les conclusions pédagiques auxquelles l'auteur aboutit après une expérience de plusieurs années. Il constate que l'étude et le travail en commun, dans la même école, pour les fils des travailleurs de différentes nationalités, répond aux nouvelles relations de vie socialiste existant dans la R.P.R. et ont les conséquences les plus heureuses en ce qui concerne l'éducation des élèves dans l'esprit du patriotisme socialiste et de l'internationalisme prolétarien.

EDUCAREA SENTIMENTULUI PATRIOTIC LA ELEVI PRIN UNELE ACTIVITĂȚI LITERARE ÎN AFARA CLASEI

Prof. FLORIAN POPESCU
Școala medie Fierbinți
Raionul Snagov

Literatura noastră pedagogică din ultimii ani a subliniat însemnătatea instructiv-educativă a activităților din afara clasei în cadrul educației multilaterale a omului nou. În cadrul acestor activități, elevii nu numai că-și lărgesc și-și îmbogățesc cunoștințele dobîndite la orele de curs, dar, mai ales, aici găsesc prilejul să-și afirme și să-și dezvolte anumite aptitudini creatoare, își fac ucenicia în unele manifestări practice de care vor avea nevoie în viață, mai tîrziu la locul de muncă. Cu alte cuvinte, activitățile din afara clasei constituie una din principalele verigi de legătură dintre școală și practica construcției socialiste.

S-a accentuat, de asemenea, ca sarcină principală a acestor activități educarea elevilor în spiritul moralei comuniste.

În presa pedagogică și în documentele școlare apărute s-a insistat și asupra necesității folosirii unor forme cît mai variate și bogate în munca din acest domeniu. Prin hotărîri și măsuri corespunzătoare luate de comun acord de Ministerul Învățămîntului și Culturii și de C.C. al U.T.M., s-a ajuns și la o reglementare mai judicioasă a acestor activități. Aceste preocupări ale pedagogilor și ale organelor superioare de instrucție și educație s-au răsfrînt în practica școlară, ducînd la o îmbunătățire simțitoare a activităților din afara clasei și extrașcolare, în majoritatea unităților școlare de toate gradele.

Înarmat cu aceste principii și îndrumări formulate de teoria pedagogică și de forurile superioare competente, am organizat munca în afara clasei ca profesor de literatură romînă la clasele VIII—IX, în așa fel încît să fac activitățile literare în afara clasei cît mai atractive, interesante, utile, educative, legîndu-le de viață, de sarcinile construcției socialiste în patria noastră. Am acordat importanță primordială laturii educative, iar în cadrul acesteia am considerat ca una din sarcinile dominante, educarea elevilor în spiritul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar. Dragostea față de patria socialistă trebuie să fie trăsătura de caracter esențială a omului nou, constructor al socialismului. Acela care își va iubi cu devotament și necondiționat patria socialistă, va adopta implicit și o atitudine socialistă, eroică față de muncă, considerînd munca lui și a tovarășilor săi mijloc de ridicare și

înflorire a patriei; va manifesta spirit tovărășesc față de toți aceia care muncesc și luptă alături de el pentru progresul patriei; va lupta pentru păstrarea și dezvoltarea bunurilor obștești, chezășie a prosperității patriei și poporului muncitor.

Pe de altă parte, profesorul de literatură romînă dispune de mari posibilități în educarea sentimentului patriotic la elevi, toate operele valoroase ale literaturii noastre clasice și contemporane fiind pătrunse de un înalt patriotism iar viața și activitatea celor mai mari scriitori fiind o pildă vie de patriotism înflăcărat.

Pornind de la aceste considerații principiale, tematica și formele activităților din afara clasei le-am axat îndeosebi pe ideia educării elevilor în spiritul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar. Pe de altă parte, am căutat să utilizez cît mai multe forme de activitate pentru ca sentimentele și convingerile să se întărească, să se dezvolte temeinic, să se cimenteze. Voi expune aci numai pe cele mai deosebite, oarecum specifice între aceste forme.

Una dintre cele mai atractive și mai fructuoase dintre activitățile literare în afara clasei, pe care am folosit-o cu elevii mari, a fost *revista literară a elevilor școlii.* În anii precedenți apăruse în școală o revistă literară de uz intern a elevilor, intitulată *Pentru noi,* al cărei conținut nu avea, însă un fir roșu călăuzitor și unitar pentru toate materialele. În toamna anului trecut am reorganizat-o împreună cu activul de elevi, dîndu-i un titlu mai semnificativ și o orietare tematică-ideologică circumscrisă mai clar în actualitate.

Revista a apărut prin grija unui colectiv de redacție format din elevi și îndrumat de profesori, iar colaboratori erau toți elevii școlii care prezentau materiale corespunzătoare. Materialele primite de către colectivul de redacție erau analizate, discutate, îmbunătățite prin sugestiile primite de autori, de la colegii lor, în unele din ședințele cercului literar care se transformau, în asemenea ocazii, în adevărate ședințe de cenaclu. Cercul literar a dobîndit în felul acesta o activitate foarte vie, atrăgătoare, iar elevii făceau primii pași, unii în poezie, alții în proză și destul de mulți, mici critici literari, căutau să aplice pe viu, la creațiile originale ale colegilor lor, principiile de teorie literară sau cunoștințele de istorie literară însușite la orele de curs.

Cuprinsul și tematica revistei au fost cît mai variate și multilaterale pentru ca elevii cu preocupări și aptitudini diferite, după particularitățile individuale, să poată găsi prilej de afirmare. Compartimentată în trei părți mari (literatură, artă, știință), revista a publicat poezii, proză, articole de istorie literară, recenzii și cronici literare și artistice alături de probleme de matematică, informații și curiozități științifice și tehnice.

Ultimele pagini au fost consacrate capitolelor „Critică și bibliografie" și „Cronică" în care de obicei materialele se refereau la activitățile literare, cultural-artistice și științifice din școală, comună, raion (cercurile literare, șezătorile și serbările școlare și sătești etc...).

Noul nume, *Mlădițe socialiste,* a fost ales într-o plenară cu elevii în urma unor discuții vii, pasionante.

În articolul program al revistei, comitetul de redacție explică în felul următor acest titlu și geneza lui:

„Însuși numele revistei este plin de înțeles, îmmănunchind două cuvinte ce exprimă avîntul tinerei generații, generația de mlădițe, avînt îmbinat cu trăinicia de neînvins a sistemului social socialist spre care pășește cu încredere întregul nostru popor muncitor, patria noastră și de care ne apropiem zi de zi, ceas de ceas".

Din acest citat rezultă, mai întîi, că elevii, sub îndrumarea profesorului, au ajuns la concluzia că această activitate literară din afara clasei trebuie să fie legată direct și nemijlocit de marea operă a construirii socialismului în patria noastră; în al doilea rînd, au înțeles că dragostea de patrie nu este o noțiune abstractă, o formulă goală, ci faptă, că sentimentul patriotic trebuie să se însoțească cu voința de a lupta pentru dezvoltarea și întărirea patriei socialiste.

Această idee călăuzitoare din articolul program s-a concretizat în tematica și ideile materialelor teoretice și beletristice publicate în revistă.

Astfel, în articolul *1947—1958*, 11 ani de succese ale artei și literaturii din R.P.R., scris cu prilejul aniversării Republicii Populare Romîne, după ce expune documentat principalele realizări culturale înfăptuite în țara noastră în această perioadă, eleva Săndulescu Viorica din clasa a X-a încheie cu îndemnul:

„În cadrul acestui front al oamenilor muncii conduși de Partidul Muncitoresc Romîn pentru înfăptuirea revoluției culturale să ne înrolăm și noi elevii, participînd după posibilitățile noastre la procesul de dezvoltare a culturii noi a Republicii noastre dragi".

Deci, pentru elevi ca Săndulescu Viorica, teza lui Lenin că „literatura trebuie să devină parte integrantă a cauzei generale a proletariatului" a devenit normă în activitățile ei literare și artistice din afara clasei. Eleva își exprimă dragostea față de „Republica noastră dragă" ca hotărîre de a contribui la dezvoltarea culturii ei socialiste.

În poezia „Despre vers", publicată în același număr al revistei „Mlădițe socialiste", elevul Constantinescu Nicolae din clasa a XI-a își exprimă dragostea față de patria socialistă și de constructorii ei, subliniind totodată forța creatoare a omului de tip nou, luptător pentru patrie și socialism:

„Și versurile mele așa cum sînt
Eu cerului cu-albastrul lui senin
Și patriei iubite i le-nchin
Și omului ce schimbă-acest pămînt".

Elevul Sivu Ion, din clasa a IX-a, alege ca temă a schiței „Un sfert de ceas" lupta unor țărani muncitori pentru recoltarea și treierișul la vreme al grîului în ciuda piedicilor puse de unele elemente sabotoare cumpărate de chiaburi.

El scoate în evidență ajutorul primit de acești țărani muncitori de la organizația de bază P.M.R., ca o condiție esențială în înfrîngerea dușmanului de clasă.

Aplicînd noțiunile de teorie literară, studiate la clasă, la realitățile concrete din satul său, elevul Sivu Ion a sezisat just că țăranii muncitori

sînt conștienți acum că Partidul Muncitoresc Romîn este adevăratul sprijin al țărănimii muncitoare. El aplică în creația lui originală principiul partinității, subliniind rolul conducător al Partidului.

Pot fi date și încă multe alte exemple din materialele publicate în revistă, tot atît de concludente din care se poate conchide că această activitate literară a elevilor a fost orientată în spiritul educării patriotismului socialist, că elevii și-au însușit și aplică în practică sentimentele și convingerile patriotice în sfera literaturii.

Una din formele consacrate ale activităților literare în afara clasei sînt *cercurile literare.*

Menționînd numai ca variată și rodnică, activitatea cercului literar din școala noastră nu o analizăm aci amănunțit în formele ei obișnuite și îndeobște cunoscute. Deosebit de interesante și educative au fost, însă *seratele literare* organizate în cadrul cercului cu prilejul aniversării diferitelor evenimente istorice din lupta poporului nostru — (30 Decembrie, 24 Ianuarie, 6 Martie, 1 Mai ș.a.).

La aceste serate avînd caracter festiv, participau toți elevii școlii, precum și invitați din școală și din afara școlii.

La serata literară închinată zilei de 30 Dec. — aniversarea proclamării Republicii Populare Romîne — s-au prezentat referate cu temele:

1. Critica monarhiei în literatura noastră clasică.

2. Poeții noștri cîntă Republica Populară Romînă.

După referate, s-au recitat poezii cu aceeași temă din literatura romînă contemporană și creații originale de ale elevilor. Serata s-a transformat, astfel, într-o puternică manifestare de dragoste și devotament față de patria socialistă, Republica Populară Romînă.

Cu prilejul Centenarului Unirii (24 Ian.) serata literară a avut ca tematică *Contribuția scriitorilor pașoptiști la lupta pentru Unirea Principatelor Romîne,* accentuîndu-se mobilul patriotic și progresist al acestei lupte. Dramatizările care au urmat referatului (*Moș Ion Roată și Unirea, Moș Ion Roată și Cuza Vodă* de I. Creangă, și *Cuza Vodă* de M. Ștefănescu) au ocazionat manifestări de mîndrie patriotică în rîndurile elevilor.

Pentru fiecare din seratele literare am ales cîte două teme, una privitoare la literatura clasică și alta privitoare la literatura contemporană pentru a reliefa legătura dintre lupta din trecut și cea de azi a poporului nostru muncitor, pentru a scoate în evidență că patria noastră socialistă de astăzi, Republica Populară Romînă, este rezultatul luptei istorice de veacuri a poporului romîn în lupta încununată de succes în vremurile noastre prin revoluția populară condusă de comuniști.

Este cunoscut faptul că patriotismul se manifestă inițial și nemijlocit sub forma dragostei față de satul sau orașul natal, față de locul de muncă, de oamenii muncii alături de care trăiești, muncești, creezi pentru binele colectivității. De aceea am folosit, cu foarte bune rezultate educative, dezvoltarea interesului pentru cunoașterea și valorificarea istoricului luptei țărănimii muncitoare din comună. Așa, de pildă, răscoalele țărănești din 1888 s-au declanșat cu putere în comuna Fierbinți

și în comunele învecinate, de unde provin majoritatea elevilor școlii. Cu prilejul împlinirii a 70 de ani (1888—1958) de la izbucnirea acestor răscoale, elevii au cercetat „Documente privitoare la răscoalele țărănești din 1888", editate de Academia R.P.R. sub redacția lui Mihail Roller, au cules informații de la bătrînii din comună și, conexînd aceste materiale, au făcut în cadrul unei serate literare festive, comunicări foarte vii despre cauzele, desfășurarea și urmările răscoalelor care au avut loc în comună. Elevii au înfierat în aceste comunicări sălbăticia cu care au fost schingiuiți bunicii și străbunicii lor din ordinul generalului Arion, proprietarul moșiei și unul din militarii regimului lui Carol I. De asemenea au scos în evidență faptul că urmașii direcți, nepoți și strănepoți de-ai țăranilor răsculați în 1888, sînt astăzi deputați în sfatul popular comunal și raional, însuși președintele sfatului popular comunal fiind strănepot al unuia dintre cei mai dîrzi fruntași ai răscoalei din 1888.

Cu ocazia aniversării Centenarului Unirii, cîțiva elevi localnici din clasele X—XI au întreprins cercetări cu privire la viața și faptele lui Mircea Mălăieru, țăran din comuna Fierbinți, luptător pentru drepturile țărănimii clăcașe în divanul ad-hoc din Muntenia și în parlamentul guvernării lui Cuza — Kogălniceanu. Pe temeiul materialului adunat, s-a făcut o caldă evocare a acestui curajos luptător consătean înaintaș, în cadrul sus amintitei serate literare consacrate Centenarului Unirii.

Și cu acest prilej, s-a arătat că unul din urmașii deputatului pălmaș Mircea Mălăieru din Fierbinți, țăranul muncitor Stelian Gioceanu este astăzi deputat în Marea Adunare Națională a Republicii Populare Romîne, ca reprezentant al țărănimii muncitoare din circumscripția electorală Fierbinți.

Pe aceeași linie, sînt în curs cercetări privitoare la un haiduc vestit care a trăit, luptat și murit pe aceste meleaguri cu 100—150 de ani în urmă, Stoica „Hoțul".

Este evident că prin asemenea evocări se împletește dragostea față de luptătorii din trecut pentru dreptatea poporului cu dragostea față de constructorii de frunte ai socialismului în țara noastră astăzi.

Cunoașterea, evocarea și reînvierea acestor tradiții revoluționare locale îi entuziasmează și îi înflăcărează pe elevi, fiind un bun mijloc de trezire a mîndriei patriotice și de întărire a hotărîrii de a fi demni de astfel de înaintași și de a le urma pilda eroică.

Educarea patriotismului socialist implică însă, cu deosebire folosirea unor metode, mijloace și materiale educative izvorîte din realizările regimului nostru de democrație populară, din cuceririle revoluționare obținute de poporul nostru muncitor în anii puterii populare sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn. [1]

Pornind de la aceste premise teoretice, aniversările unor mari evenimente istorice din anii ultimelor decenii (23 Aug., 6 Martie) ne-au prilejuit organizarea unor simpozioane care au fost axate pe ideea înfă-

[1] Vezi, *M. Vișan* — „Educația elevilor în spiritul patriotismului socialist" .. Revista de pedagogie, An. 8, mai—iunie 1959, pag. 62—65.

țișării entuziaste a înfăptuirilor măreț e ale poporului nostru muncitor condus de Partidul Muncitoresc Romîn în anii regimului de democrație populară.

Astfel, cu ocazia împlinirii a 10 ani de la Reforma învățămîntului (1948—1958), s-a pregătit un simpozion cu comunicări pe temele: 1) *Critica școlii burgheze în literatura noastră clasică și contemporană*, 2) *Importanța Reformei învățămîntului pentru dezvoltarea școlii în R.P.R.* În cea de a doua comunicare, după ce s-au remarcat principiile democratice și științifice care au stat la baza reformei, s-au concretizat cu date din realizările pe plan social în domeniul educației învățămîntului și culturalizării maselor.

Cînd elevul care a prezentat comunicarea a citit realizările locale pe plan cultural, arătînd că înainte de 23 August 1944 nu exista în comună decît școala primară cu mai puțin de 100 elevi, iar acum este o școală medie de 11 ani și o școală profesională agricolă, însumînd amîndouă peste 500 de elevi, toți cei care se aflau în sală, elevi, profesori, părinți și invitați au izbucnit în aplauze, manifestîndu-și astfel cu entuziasm dragostea și devotamentul față de patria socialistă, de regimul nostru democrat-popular și față de Partidul Muncitoresc Romîn, inițiatorul și organizatorul acestor realizări.

În felul acesta, elevii s-au convins personal de aceste realizări pe care le trăiesc și le folosesc, întărindu-și convingerile patriotice de a fi la înălțimea lor.

Cea de a 15-a aniversare a eliberării patriei de sub jugul fascist, a prilejuit pregătirea unui simpozion asemănător avînd ca temă sublinierea realizărilor revoluției culturale cu privire specială la dezvoltarea literaturii noastre pe drumul realismului socialist în cei 15 ani de viață nouă.

Un alt auxiliar important în acțiunea de educare a elevilor în spiritul patriotismului socialist îl constituie *lectura în afara clasei,* cînd este organizată și îndrumată în sensul acestui țel pedagogic.

Organizarea lecturii am axat-o pe același obiectiv cu două laturi: cultivarea patriotismului socialist și al internaționalismului proletar și legarea lecturii de sarcinile construcției socialiste în patria noastră și în localitatea în care funcționează școala. Întrucît școala se găsește în mediul rural, am dat mare atenție, în îndrumarea lecturii elevilor, acelor opere din literatura romînă și din literatura sovietică care reflectă lupta țărănimii muncitoare sub conducerea comuniștilor, pentru transformarea socialistă a agriculturii (Mitrea Cocor, Desfășurarea, Setea, Brazdă peste haturi, Ziua cea mare, Bărăgan, Pămînt desțelenit, Copiii din Stojarii ș.a.). Mai mult încă, majoritatea elevilor fiind externi, fii de țărani muncitori din comună și satele vecine, am căutat să leg această activitate de problemele actuale ale satului, făcînd din elevi răspînditori ai acestor cărți și propagandiști ai conținutului lor tematico-ideologic în rîndul familiilor lor.

Rezultatele s-au concretizat în cererile părinților de a li se da cît mai multe cărți. Adeseori, cînd veneau la biblioteca școlii, să împrumute

cărți, elevii cereau cîte o carte și pentru tata sau pentru un frate mai mare.

Fără îndoială, așadar, că printre activiștii pe tărîm social-obștesc care, sub conducerea și îndrumarea organizației de partid, au contribuit la cooperativizarea completă a comunei, se pot număra și acești elevi care transformau casa părintească într-o casă de citit în serile lungi de iarnă. Și răspundeau astfel chemării formulate de eleva Săndulescu Viorica în citatul menționat mai sus. Patriotismul era însușit ca voință de înfăptuire socialistă.

Nu este, cred, lipsit de importanță să închei cu încă o constatare elocventă. La examenul de maturitate din sesiunea iulie a acestui an, ținut la altă școală și cu o comisie formată din profesori de la alte școli, nici unul dintre absolvenții clasei a XI-a de la școala noastră nu a fost respins la obiectul limba și literatura romînă. Socotesc că unul din factorii acestui succes îl constituie și dragostea pe care elevii au dobîndit-o față de limba și literatura noastră, atît la orele de curs cît și prin activitățile literare în afara clasei organizate și desfășurate așa cum s-a arătat aci. Firește că și aceasta este tot un aspect și rezultat al educării elevilor în spiritul patriotismului socialist.

★

Activitățile literare în afara clasei sînt mult mai variate și mai numeroase decît cele înfățișate aci. Am relatat însă numai unele dintre ele care ne-au ajutat în mod deosebit să subliniem rolul acestor activități în educarea patriotismului la elevi. Ca o concluzie care se desprinde este aceea că activitățile literare din afara clasei trebuie să vizeze îndeosebi latura educativă, fiind mijloace din cele mai potrivite de a realiza cultivarea sentimentului patriotic, mai ales.

Tematica lor trebuie să împletească evocarea trecutului de luptă al poporului nostru cu reliefarea realizărilor constructorilor socialismului în zilele noastre, punîndu-se accent pe acestea din urmă. Manifestările din cadrul acestor activități să fie atractive prin solemnitatea, cadrul festiv sau ineditul lor.

Rezultatul educativ al acestor activități nu trebuie să se oprească la însușirea patriotismului ca o noțiune abstractă, ca o stare afectivă fără un conținut concret, ci ca voință de a contribui la progresul patriei socialiste, la ridicarea nivelului de viață al poporului nostru muncitor.

ВОСПИТАНИЕ ПАТРИОТИЧЕСКОГО ЧУВСТВА У УЧАЩИХСЯ ПОСРЕДСТВОМ ВНЕКЛАССНЫХ ЗАНЯТИЙ ПО ЛИТЕРАТУРЕ

(Резюме)

В статье автор рассказывает об отдельных внеклассных занятиях по литературе, посредством которых учителя румынского языка могут добиться хороших результатов по воспитанию учащихся в духе социалистического патриотизма и пролетарского интернационализма.

Форма занятия, применяемая автором — это вовлечение учащихся под руководством учителя литературы, в работу по изданию литературного журнала школы. Это содействует патриотическому воспитанию учащихся, а также развивает их литературные способности.

В статье говорится также о полученных результатах в деле воспитания патриотического чувства и пролетарского интернационализма учащихся посредством реорганизации литературных утренников по случаю памятных дат, посредством привити любви к родному краю и развития интереса к историческому прошлому борьбы рабочего крестьянства внеклассного чтения и т. д.

L'ÉDUCATION DU SENTIMENT PATRIOTIQUE CHEZ LES ÉLÈVES À L'AIDE DE CERTAINES ACTIVITÉS LITTÉRAIRES DÉPLOYÉES EN DEHORS DE LA CLASSE

L'auteur de l'article y présente quelques activités littéraires déployées en dehors de la classe, à l'aide desquelles les professeurs de roumain pourraient obtenir de beaux résultats concernant l'éducation des élèves dans l'esprit du patriotisme socialiste et de l'internationalisme prolétaire.

Parmi ces activités, l'une dont il s'occupe amplement c'est l'entraînement des élèves à la rédaction — sous la conduite du professeur de littérature — d'une revue littéraire de l'école, apte à contribuer en égale mesure à leur éducation patriotique et au développement de leurs aptitudes littéraires.

L'article présente aussi les résultats obtenus en ce qui concerne l'éducation patriotique et internationaliste des élèves par des soirées littéraires organisées à l'occasion des fêtes anniversaires des divers évènements, par le soin de cultiver l'attachement pour la terre natale et d'éveiller l'intérêt pour la connaissance du passé héroïque des luttes de la paysannerie travailleuse de l'endroit, par la lecture extrascolaire etc.

REALIZAREA EDUCAȚIEI ELEVILOR ÎN SPIRITUL MORALEI COMUNISTE ÎN CADRUL CONVERSAȚIEI PREGĂTITOARE LA LECȚIILE DE CITIRE EXPLICATIVĂ

LÁSZLÓFFY ILEANA
Asistentă la Univ. „Babeș-Bolyai"-Cluj

În manualele de citire pentru clasele I—IV se găsesc o seamă de bucăți—povestiri, basme și poezii — cu conținut moral, care contribuie într-o măsură considerabilă la inițierea comportării elevilor în spiritul moralei comuniste, bucăți cu sprijinul cărora întărim și transformăm în obișnuințe trăsăturile pozitive de caracter, iar pe cele negative le corectăm sau le îndepărtăm.

Analiza acestor bucăți de citire cu sublinierea conținutului lor moral se face la lecțiile de citire explicativă.

Deși diferite metodici, studii și articole se ocupă de organizarea și metodica lecțiilor de citire explicativă, totuși, în practica școlară se observă adesea o dibuire în ceea ce privește sublinierea conținutului moral al acestor bucăți. Cum să organizăm aceste lecții, ce metode să folosim pentru ca orele de citire, din simple exerciții pentru citire, să devină lecții la care se face într-adevăr educația elevilor în spiritul moralei comuniste? Ce procedee să folosim pentru ca elevii să înțeleagă și să-și însușească conținutul moral al bucății citite? Această dibuire și nedumerire a învățătorilor se poate observa mai cu seamă la organizarea conversației pregătitoare a lecțiilor de citire, deoarece ei sînt nevoiți ca, pe lîngă probleme de organizare și de metodică, să rezolve și unele probleme legate de conținutul moral al bucății. Așa, de pildă, învățătorul trebuie să stabilească precis ce anume și în ce fel va comunica sau va discuta cu elevii pentru a-i pregăti în vederea recepționării influențelor morale desprinse din bucata care se predă. Și aceasta nu este un lucru neesențial.

Însăși denumirea de „pregătire" dată acestei verigi a lecției semnalează că e vorba de a pregăti, adică de a realiza la elevi o stare sufletească aptă pentru primirea influențelor educative ce se vor desprinde din conținutul lecției. Sarcinile conversației pregătitoare sînt de a trezi interesul elevilor pentru cele ce vor citi, de a trezi acele sentimente care promovează acceptarea ideilor morale și care deschid perspectivele unei atitudini just orientate. *„Conversația pregătitoare e un moment*

important în prelucrarea bucăților de citire cu conținut moral, — scrie N. P. Kanonîkin — *deoarece fără a trezi sentimente și un interes nemijlocit pentru operă nu se pot exploata pe deplin toate posibilitățile de formare și educare, pe care le oferă opera*".[1]

Literatura de specialitate nu dă directive și îndrumări suficiente în ceea ce privește conversația pregătitoare la lecțiile de citire explicativă. Deși în mai multe articole și metodici găsim referiri la conversația pregătitoare, acestea — datorită caracterului lor sintetic — nu aprofundează problema și nu o analizează în toate amănuntele ei. În aceste îndrumări și directive nici nu se pune problema organizării conversației pregătitoare din punctul de vedere al educației elevilor în spiritul moralei comuniste, ci se arată doar trăsăturile principale ale conversației pregătitoare, în general.

Aceste lucrări subliniază două-trei principii în legătură cu conversația pregătitoare ca: trezirea interesului, mobilizarea afectivă a elevilor, precum și explicarea cuvintelor și expresiilor necunoscute. Astfel, în *Metodica citirii pentru școala elementară* se arată că „*în majoritatea cazurilor, citirea unei opere literare trebuie să fie precedată de o pregătire. Această pregătire trezește la copil interesul pentru ceea ce se citește și îi ușurează înțelegerea povestirii literare*". Iar mai departe: „*În vederea pregătirii pentru înțelegerea imaginilor, înainte de a citi... trebuie să le trezim copiilor anumite sentimente*".[2]

În metodica lui Kanonîkin găsim următoarea sintetizare a sarcinilor conversației pregătitoare: „*Înainte de toate elevii trebuie să fie pregătiți pentru înțelegerea fondului și formei operei, în al doilea rînd trebuie să li se creeze o stare sufletească adecvată conținutului lecturii, și, în al treilea rînd, trebuie să fie familiarizați cu vocabularul operei care se citește*".[3]

Aceste principii sînt valabile, dar sînt atît de generale, încît chiar ținînd seamă de ele erorile rămîn în largă măsură posibile. Căci ce înseamnă, de exemplu, a trezi le elevi o stare sufletească adecvată conținutului celor citite? Care e starea adecvată și care este cea neadecvată? Și o stare afectivă pentru un anumit caz de ce nu e bună pentru un alt caz? Cum trebuie organizată conversația ca să trezească interesul și mai cu seamă să îndrepte acest interes asupra conținutului moral al bucății care se citește? Iată întrebările ce se pun în legătură cu conversația pregătitoare, mai cu seamă dacă dorim să punem lecția în slujba educației morale.

Articolul de față încearcă să dea răspunsuri la unele din întrebările puse. Pe baza observațiilor culese de la cca. 70 ore de citire explicativă,

---

[1] *N. P. Kanonikin — N. A. Scerbacova:* Metodica prepodavanii ruscovo iazîca v nacialnoi scole, Leningrad, 1955 pag. 205.

[2] Metodica citirii pentru școala elementară, Editura de stat pentru literatură științifică și didactică, 1950, pag. 54.

[3] *N. P. Kanonikin — N. A. Scerbacova:* Metodica prepodavanii ruscovo iazîca v nacialnoi scole, Leningrad, 1955, pag. 205.

la care am asistat, dorim să analizăm trei probleme în legătură cu conversația pregătitoare și anume:

1. *Conținutul conversației pregătitoare.*
2. *Problema raportului de forțe dintre stimulenți în conversația pregătitoare.*
3. *Rolul conducător al învățătorului în desfășurarea conversației pregătitoare.*

Lucrarea de față nu are pretenția de a epuiza și de a trata din toate punctele de vedere problemele de mai sus. Ea va analiza doar unele aspecte în legătură cu așezarea pe primul plan a conținutului moral al unor bucăți de citire.

★

Metodicile, în general, dau material bogat în legătură cu conținutul activității pregătitoare și enumără domeniile de unde se poate lua materialul care va fi discutat, ca de pildă cunoștințele anterioare ale elevilor, experiența lor, expunerea învățătorului, materialul cules la excursii, tablouri, desene etc. Ele nu dau însă răspuns la o serie de probleme, ca de pildă: cum și cînd anume e bine să se folosească acest material? Învățătorul va alege la întîmplare unul sau altul din aceste domenii — odată, de exemplu, experiența copiilor, iar altădată materialul intuitiv —? Dintre cunoștințele anterioare ale elevilor care sînt elementele cele mai potrivite pentru a releva conținutul moral al bucății?

Care este deci criteriul pentru alegerea conținutului conversației pregătitoare?

Înainte de a răspunde la aceste întrebări, vom analiza cîteva exemple:

În clasa a III-a, la ora de citire, urma să se analizeze fabula „Racul, știuca și broasca".[4] Învățătorul își propusese ca scop educativ să arate importanța solidarității și consecințele nefaste ale discordiei. Pentru aceasta el a apelat la cunoștințele elevilor, legînd cunoștințele noi de cele vechi, arătînd că cu cîteva zile mai înainte ei au citit bucata „Prin Deltă", în care printre altele a fost vorba de raci, pești și broaște. Pornind de aici, învățătorul trece la organizarea conversației pregătitoare pentru fabula „Racul, știuca și broasca". Începe o conversație vie despre clima, flora și despre fauna Deltei. Cînd copiii ajung să spună că în Deltă, pe lîngă alte animale, trăiesc pești, raci și broaște, învățătorul socotește că a sosit momentul să încheie conversația pregătitoare, deoarece a reușit să lege noile cunoștințe de cele vechi, trezind interesul copiilor și reîmprospătînd reprezentările vechi despre animalele amintite. Anunță deci subiectul: „Azi vom citi despre trei animale care trăiesc în Deltă. Fiți atenți!"

La această lecție, mai ales la analiza bucății, s-a putut vedea clar că pe elevi nu-i interesa de loc morala fabulei, ci numai personajele din ea, animalele. Elevii întrerupeau de multe ori discuția cu asemenea întrebări: cît de mari sînt peștii din Deltă? dar cei din Dunăre? cît de tare te doare ciupitura racului? etc. Despre problema solidarității însă, adică despre morala lecturii, nu au pus nici o întrebare, ba mai

[4] Materialul exemplificat este luat din manualele folosite în anul școlar 1958—1959.

mult, chiar la întrebările puse în acest sens de învățător elevii nu au dat răspunsurile dorite. Îți făcea impresia că la această oră învățătorul urmează o anumită cale, iar elevii alta, cu totul în altă direcție.

Cam același lucru am putut observa și la una din clasele a IV-a, la care am asistat la predarea poeziei „O întovărășire agricolă". Pentru această lecție învățătorul și-a propus drept scop ideea de bază a poeziei, adică prezentarea avantajelor muncii agricole în colectiv. Conversația pregătitoare a organizat-o în felul următor: din lecția precedentă — „Broasca călătoare" — a extras un episod de o importanță cu totul secundară, și anume că berzele zburînd spre sud au trecut cu broasca și pe deasupra unui ogor întins, pe care oamenii munceau de zor în jurul unei batoze. Acest ogor întins și bucatele acelea multe aparțin desigur unei gospodării colective sau unei întovărășiri agricole, a arătat învățătorul, cu scopul de a pregăti bucata următoare. Apoi a anunțat subiectul: „În această oră vom citi o poezie din care vom afla multe lucruri despre întovărășirile agricole". A urmat prezentarea și analiza poeziei.

De subliniat este faptul că și de data aceasta am putut vedea același lucru ca la lecția descrisă mai sus: ideea de bază a poeziei nu i-a interesat pe elevi. Ei ar fi așteptat mai degrabă o poveste, așa cum a fost cea precedentă — „Broasca călătoare" —, de care s-a vorbit în conversația pregătitoare. Toate eforturile depuse la această lecție de învățător de a readuce pe elevi la ideea principală a lecției s-au dovedit zadarnice; el nu a reușit să realizeze scopul propus, deoarece în cursul pregătirii a dat o orientare greșită atenției elevilor.

Să privim mai de aproape problema. În aparență învățătorul a procedat just, fiindcă a legat noile cunoștințe de cele vechi, realizînd astfel unul din principiile didactice îndeobște cunoscute. Deci nu în procedeul folosit, ci în conținutul conversației pregătitoare s-a făcut greșeala: învățătorul a ales un material cu conținut nepotrivit, care nu a servit la pregătirea elevilor în vederea înțelegerii conținutului bucății noi.

În primul caz citat, învățătorul trebuia să-i pregătească pe elevi pentru a înțelege importanța solidarității în vederea formării convingerii morale în acest sens și nu pentru a reține acțiunea povestrii, deoarece povestirea în cazul de față servea doar pentru prezentarea conținutului moral al fabulei. Scopul lecției trebuie fixat în legătură cu ideea de bază, — în cazul acesta morala bucății — și tocmai de aceea în conversația pregătitoare sentimentele și interesul elevilor trebuiau mobilizate în acest sens. La aceste lecții s-a vorbit despre acțiunea povestirii, despre personajele din ea, dar nu s-a îndreptat atenția elevilor asupra acelor elemente de conținut care logic și consecvent valorificate ar fi scos în evidență sensul moral al bucății și ar fi concentrat în această direcție atenția și interesul elevilor. În cazul primului exemplu se poate spune că redarea plimbărilor din Deltă, apoi descrierea apusului de soare atrag pe copii, descrierile vii și colorate ale învățătorilor contribuie la îmbogățirea cunoștințelor elevilor. Dar în felul acesta învățătorul însuși abate atenția elevilor de la scopul fixat într-o direcție cu totul greșită și astfel conversația pregătitoare, în loc să ajute, împiedică realizarea scopului pentru care a fost dată bucata în manual.

Învățătorul a procedat greșit în momentul cînd a apelat la acele cunoștințe ale elevilor care au contribuit la ridicarea pe primul plan

a unor elemente secundare ale bucății predate. Drept urmare, ideea de bază — conținutul moral — a rămas în umbră. E ușor de înțeles acest lucru, dacă cercetăm fenomenul din punctul de vedere al proceselor ce se petrec în sistemul nervos central. În cursul discuției pregătitoare, învățătorul creează o stare de excitabilitate mărită în scoarța cerebrală a copiilor, care asigură recepționarea optimă a stimulenților corespunzători. Prin conversația pregătitoare, în scoarța cerebrală se creează o stare de excitabilitate optimă într-o direcție determinată. Dacă această direcție nu corespunde aspectelor morale din bucata ce se predă, chiar dacă sublinierea elementelor morale se va face în restul orei, ea va rămîne fără efect, fiindcă noi înșine am provocat inhibarea tocmai a acelor centre de care avem nevoie în cazul dat.

Știm că la planificarea lecțiilor de citire explicativă stabilirea scopului este prima sarcină. Numai după aceasta putem trece la stabilirea conținutului activității pregătitoare, deoarece scopul este acela care determină punctele de vedere ale alegerii conținutului. Conversația pregătitoare trebuie să includă un material care îi va conduce pe elevi în direcția scopului propus, le va trezi atenția și interesul, creînd în clasă o atmosferă prielnică pentru recepționarea conținutului moral al bucății de citire.

Alt învățător, de pildă, a predat fabula „Racul, știuca și broasca" în felul următor: în conversația pregătitoare a amintit elevilor povestirea „Tatăl și fiii săi", învățată în clasa a II-a. Acțiunea din această povestire se deosebește fundamental de aceea a fabulei pe care o avea de predat, dar ideea de bază e comună: unindu-și puterile oamenii devin puternici, vrajba însă îi slăbește.

Elevii și-au amintit cu interes cele învățate în anul trecut și după povestirea acțiunii au formulat ei înșiși, fără greutate, ideea de bază a povestirii. În felul acesta, copii devenind receptivi în privința conținutului moral al bucății, au conturat cu ușurință morala fabulei noi și a fost timp suficient nu numai ca ei să-și însușească morala (căci acest lucru s-a realizat parțial încă la prelucrarea bucății), dar au putut să-și analizeze și propria lor conduită, atitudinea lor reciprocă și chiar să propună măsuri de îndreptare.

★

În cele de mai sus, ne-am ocupat de conținutul conversației pregătitoare. Stabilirea justă a conținutului în vederea realizării scopului propus e o sarcină esențială în organizarea activității pregătitoare, dar nu e unica sarcină. Prin buna selecționare a materialului nu am rezolvat toate problemele activității pregătitoare. Urmează să ne ocupăm și de alegerea procedeelor celor mai potrivite.

Este vorba de o justă proporție între elementele de fond ale conversației, adică despre dozarea cantitativă și calitativă justă a unor elemente de conținut în vederea trezirii atenției și stării afective dorite. În fixarea conținutului și alegerea metodei privind conversația pregătitoare, învă-

țătorul trebuie să țină seama de faptul că într-un conținut, fie cît de simplu, figurează mai multe elemente: acțiunea, diferite personaje, îmbrăcămintea, atitudinea și caracterul lor, decorul etc. Aceste elemente, fiind stimulenți complecși, au o mare influență asupra elevilor în timpul conversației pregătitoare. Se manifestă și în acest caz legea efectului stimulenților complecși: unul dintre elemente ajunge să aibă un rol dominant și este sezisat de elevi, toată atenția lor fiind îndreptată spre acest element care trezește în ei stări afective trainice și dominante, celelalte elemente luînd parte numai ca factori latenți în declanșarea reacției. Chiar în această privință apare necesitatea măiestriei pedagogice și a priceperii învățătorului, deoarece el trebuie să asigure predominarea acelor elemente sau grupe de elemente care îndreaptă pe copii direct spre scopul propus. În conversația pregătitoare trebuie relevate și accentuate acele elemente care sînt în legătură directă cu conținutul moral al bucății. Procedînd altfel lecția poate eșua ușor.

Iată un exemplu care demonstrează acest lucru:

Într-o lecție de citire la clasa I se verifică bucata „Scriem o scrisoare bunicului", iar bucata nouă este „Cîinele pompierului". Învățătorul și-a dat seama că a stabili o legătură forțată între aceste două bucăți cu conținut întru totul diferit ar dăuna realizării scopului cu caracter moral propus.

De aceea, după ce termină verificarea lecției precedente, învățătorul spune copiilor: „Acum vom citi o altă povestire" și începe conversația pregătitoare. Învățătorul îi ajută pe elevi să evoce întîmplări asemănătoare cu întîmplarea din noua bucată de citire, de la care apoi vor putea ajunge nemijlocit la realizarea scopului propus. El își dă silința să nu se îndepărteze de problemele puse, tocmai pentru ca să aibă cît mai mult timp pentru analiza bucății, îi ajută pe elevi să-și evoce reprezentările referitoare la persoanele din bucată, la uneltele și la munca grea și plină de abnegație a pompierilor. De la început îi întreabă pe elevi dacă au văzut mașina pompierilor și dacă au văzut pompieri la lucru. (Prima întrebare are menirea să-i stimuleze pe elevi în direcția povestirii, cealaltă în direcția conținutului moral al bucății).

Copiii se atașează numaidecît noului cerc de idei. Unul povestește cum odată a izbucnit un incendiu în casa vecină și cum a salvat nenea pompierul pe copilașul rămas în casă. Altul vorbește despre goana mașinii pompierilor, altul despre scara fixată de mașina pompierilor, iar următorul despre un incendiu oarecare etc.

Se părea că învățătorul a ales și a organizat foarte bine conversația pregătitoare, deoarece a atras atenția copiilor de la început asupra incendiului, asupra pompierilor și muncii lor. De aici — socotea el — va fi foarte ușor să ajungă la conținutul moral al bucății, la dezvăluirea frumuseții actului de sacrificiu săvîrșit pentru a salva viața unui om. Dar analiza bucății nu e nici pe departe atît de fructuoasă pe cît se aștepta învățătorul. Ce-i drept, elevii rămîn în cadrul dat, dar se interesează numai și numai de incendiu. Conținutul moral al bucății nu-i interesează, cu toate că învățătorul face tot posibilul pentru aceasta.

Iată un fragment din analiza bucății:

— Au șovăit oare pompierii cînd au văzut primejdia? întreabă învățătorul.
— Nu. Tovarășe învățător, nu de mult, în strada noastră s-a aprins un horn și...
— Să-mi vorbești despre ceea ce te-am întrebat, spune învățătorul, celelalte le vei povesti în recreație.
Iar mai tîrziu:
— In ce stare erau oamenii aflați în casă? Le era frică? — întreabă învățătorul.
— Da. Erau foarte speriați. Tovarășe învățător, odată și la noi era cît pe-aci să se aprindă...
— Să-mi răspunzi numai la cele întrebate! — îl pune la punct învățătorul supărat.

Din răspunsurile laconice date la întrebări, se poate observa că pe elevi îi interesează cu totul altceva: incendiul, despre care ar putea povesti cît de mult.

Analizînd cazul de mai sus, vom putea constata următoarele:

În conversația pregătitoare, învățătorul s-a folosit de două elemente: focul și ajutorul plin de abnegație al pompierilor. Primul trebuia să servească drept cadru pentru întărirea celui de-al doilea element, trebuia să fie un suport pentru înțelegerea conținutului moral al bucății. Dar, în desfășurarea lecției, s-a constatat că primul element, destinat să servească numai drept cadru, a atras atenția copiilor, pe cînd elementele în directă legătură cu scopul propus au rămas în umbră în așa măsură, încît, cînd, după multă străduință, la sfîrșitul orei, învățătorul a pus întrebarea: „Ce ați învățat din această bucată?" cel întrebat a răspuns: „Am învățat să nu ne jucăm cu chibrituri, fiindcă se poate aprinde casa".

De ce n-a izbutit învățătorul să mobilizeze atenția elevilor în sensul sezisării conținutului moral al bucății, cu toate că în conversația pregătitoare figurau și elemente care serveau realizării acestui scop?

Învățătorul nu a putut mobiliza atenția elevilor în direcția dorită, deoarece la această vîrstă (cl. I) noțiunile morale folosite de învățător ca: abnegație, curaj, tenacitate, sînt necunoscute de elevi. Aceste noțiuni, neavînd încă nici un conținut pentru elevii din clasa I, vor rămîne pe planul al doilea față de acțiunile și lucrurile concrete și deci fără intervenția justă a învățătorului nu vor putea determina direcția interesului elevilor în sensul dorit.

Trebuie să acordăm atenție acestui fenomen și pentru faptul că în asemenea cazuri învățătorii cad adesea în greșeala mobilizării. Ei încearcă să ajungă la noțiuni morale fără să pornească de la fapte concrete, ci direct, prin repetarea noțiunii.

Abaterea atenției spre lucruri secundare, în cazul arătat mai înainte, se explică — precum s-a dovedit din răspunsuri — și prin faptul că elevii au reprezentări bogate în legătură cu incendiile. Incendiile văzute sau despre care au auzit le-au lăsat urme întipărite adînc în conștiința lor. Groaza, comentarea cazului și faptul că, în general, copiii sînt adesea avertizați să fie prudenți cu focul dau acestui eveniment în mintea copilului o întîietate față de altele. Astfel e firesc că, în raportul de forțe dintre stimulenți, incendiul a căpătat întîietate.

Deci, nu e suficient ca la stabilirea conținutului conversației pregătitoare să avem în vedere numai scopul propus și nu e suficientă nici

găsirea procedeelor celor mai bune, ci trebuie să avem grijă de felul în care vorbim — cît și cum — sau de modul în care vorbesc elevii despre fiecare temă, ca în felul acesta să se realizeze mobilizarea atenției elevilor în direcția dorită.

Pe cît se poate, trebuie presupuse dinainte efectele pe care le vor produce la elevi diferitele elemente ale conversației. Astfel, vom ști căror elemente trebuie să le acordăm un rol mai mic, sau care trebuie să fie eliminate cu totul.

★

Știm că în procesul de învățămînt rolul conducător îi revine învățătorului, deoarece el este acela care trebuie să fie stăpîn pe materia de predat, să vadă clar scopul ce trebuie atins, să cunoască și să folosească particularitățile de vîrstă ale elevilor, precum și cele mai bune metode de predare.

Deși acest principiu al conducerii e atît de firesc încît nici nu se mai discută totuși, tocmai de aceea, trebuie să-l tratăm în legătură cu conversația pregătitoare. Vom lămuri ce anume înțelegem prin rolul de conducere al învățătorului și ce urmări se pot ivi dacă învățătorul scapă cîrma din mînă.

Problema rolului conducător al învățătorului în desfășurarea conversației pregătitoare se pune mai cu seamă cînd conținutul conversației pregătitoare este furnizat de experiențele copiilor, cînd copiii comunică diferitele evenimente și întîmplări din viața lor proprie. Învățătorii folosesc cu precădere experiența copiilor, atît pentru că în felul acesta îi pot cunoaște mai de aproape, pot să vadă diferitele lor manifestări în lumina normelor moralei, cît și pentru a-i atrage pe elevi în direcția discuției care se poartă în legătură cu morala ce se desprinde din bucată.

În clasele I—IV se observă o mare activitate a elevilor cînd e vorba de povestirea experienței lor proprii. Fiecare are ceva de comunicat și firul nesfîrșit al pățaniilor începe să se depene încă din faza pregătitoare a lecției de citire. Aceasta ne ajută ca în faza pregătitoare să ne sprijinim pe impresiile și amintirile elevilor, deoarece ei povestesc cu plăcere cele întîmplate în viața lor. Astfel, prin povestirile elevilor conversația pregătitoare devine mai interesantă, mai activă.

O parte dintre învățători însă înclină să restrîngă rolul lor de conducere la simpla introducere a elevilor în sfera ideii date, iar dacă văd că elevii prind firul discuției, ei se mulțumesc cu rolul de a da elevilor cuvîntul. Aceasta este firește o greșeală. Ascultîndu-i pe cei ce vorbesc și lăsîndu-i fără să-i îndrumeze într-o direcție sau alta, acești învățători socotesc că lecția este cu atît mai reușită, cu cît participă mai mulți copii la ea, arătîndu-și experiența lor proprie. Comunicările nedirijate ale elevilor abat însă de cele mai multe ori mersul lecției pe o linie secundară, chiar din faza pregătitoare. Procedeul „povestește și tu" face să se ajungă din partea copiilor la comunicarea unor întîmplări care adesea n-au nici o legătură cu subiectul bucății, mai cu seamă cu conținutul ei moral. Aceste comunicări constituie o mare greutate în

procesul desfășurării lecției, dîndu-i o orientare greșită. Efectele unor asemenea comunicări cu greu pot fi apoi înlăturate sau nu pot fi înlăturate de loc.

Să vedem un exemplu: este vorba de lecția de citire „O bătrînă" din manualul de clasa I. Bucata oferă minunate posibilități de educare a elevilor în sensul respectului față de bătrîni și al ajutorului pe care sîntem datori să li-l dăm acestora. Învățătorul, conștient de acest lucru, fixează scopul lecției în mod just. Momentul pregătitor începe cu o povestire a învățătorului. El arată ce s-a întîmplat într-o zi la stația de autobuz.

„Printre lumea care aștepta sosirea autobuzului — spune el — era și un băiat cam de vîrsta voastră și un bătrîn. Cînd a sosit autobuzul, băiatul, ca să se poată urca cît mai repede, l-a ghiontit grosolan pe bătrînul care era înaintea lui. Ce părere aveți despre acest băiat?" — întreabă învățătorul după ce a terminat povestirea.

Copiii se anunță cu toții la răspuns, fiecare vrînd să-și spună părerea: „S-a purtat foarte urît; ceea ce a făcut este urît din partea unui școlar; a fost un băiat rău" — auzim de la cei întrebați.

Învățătorul pune atunci următoarea întrebare:

„Cum v-ați fi purtat voi într-o împrejurare asemănătoare?" și îi lasă pe elevi să vorbească, vrînd să asculte pe fiecare și să aprecieze fapta fiecăruia.

Primul care ia cuvîntul povestește cum s-a purtat el, contrar băiatului rău, ajutînd odată pe o bătrînă să se urce în autobuz. Celălalt spune că a ajutat pe un copil șchiop să se urce, al treilea că a cedat locul unui bătrîn, iar al patrulea că și el a procedat la fel, cu toate că ținea și un pachet cu lînă cumpărată pentru un pulover.

Pînă aici totul a decurs în bune condițiuni. Învățătorul asculta cu satisfacție și aprecia comunicările elevilor, crezînd că a rezolvat excelent pregătirea lecției și că de-acum, elevii avînd o atitudine bine determinată, se poate trece la analiza bucății. Dar, tocmai atunci se anunță al cincilea elev, care îi face o surpriză neplăcută: pe cînd al patrulea a vorbit despre un mod corect de ajutare a bătrînilor, al cincilea — bazîndu-se chiar pe cele auzite în clasă — spune că și lui i-a cumpărat mama lînă atît de multă că-i ajunge pentru două pulovere. Răspunsul elevului următor se asociază în felul acesta la cele spuse mai înainte:

— Eu am crescut, iar puloverul mi-a rămas prea mic. Îmi pare rău, căci îmi era tare drag de el.

Și dacă învățătorul i-ar mai fi lăsat să discute, elevii ar fi ajuns și mai departe. De unde survine această rătăcire? De ce nu au rămas elevii în cadrul subiectului dat, care la început i-a interesat în mod vădit?

Răspunsul trebuie să-l căutăm în particularitățile de vîrstă ale elevilor mici. Știm că la elevii mici e frecventă abaterea atenției prin asociațiile ivite. Ei nu pot rămîne mult timp în cadrul temei date, deoarece cîte o amintire sau idee de o importanță secundară le abate ușor atenția în altă direcție. De asemenea, atenția elevilor mici obosește repede, ei nu se pot concentra îndelung asupra unui lucru. În cazul nostru au intervenit ambii factori. Atît povestirea introductivă a învățătorului, cît

și cele cîteva întîmplări relatate de elevi au obosit atenția lor, au satisfăcut interesul trezit. În consecință, la un moment dat elementele secundare, ivite spontan, s-au ridicat pe primul plan, au captat interesul elevilor și de aici înainte comunicările lor s-au făcut în legătură cu aceste elemente secundare.

Oricît de just se pornește la desfășurarea lecției, învățătorul nu trebuie să scape nici o clipă conducerea clasei. Aceasta nu înseamnă însă că învățătorul întrerupe, oprește expunerea copiilor care se abat de la subiect. El trebuie să intervină chiar înainte de a se abate copiii, atunci cînd atenția și interesul lor sînt încă îndreptate spre subiectul propus.

În felul acesta a procedat un alt învățător care — pornind de la o povestire asemănătoare — a ascultat numai doi elevi, îndreptînd apoi atenția clasei spre alte aspecte ale atitudini față de bătrîni — ajutarea bătrînei care se urcă în autobuz, ajutarea moșului care ducea o povară, problema conduitei față de bunici — făcîndu-i pe elevi să vorbească despre experiențele și părerile lor personale. Deci învățătorul însuși a determinat direcția atenției elevilor. Discuția a fost scurtă, ca nu cumva să epuizeze tot interesul elevilor încă în cursul conversației pregătitoare.

Rezumînd cele spuse se pot trage următoarele concluzii:

1. Conversația pregătitoare la lecția de citire explicativă are o deosebită importanță în realizarea cu succes a scopului și a tuturor momentelor lecției.

2. În organizarea acestor conversații pregătitoare trebuie stabilit, înainte de toate, în ce sens este de dorit să fie trezit interesul și să fie orientată atenția elevilor, ce atmosferă dominantă trebuie pregătită și asigurată prin conținutul conversației pregătitoare, precum și metodele ce trebuie folosite pentru realizarea scopului lecției.

3. Trebuie să se cunoască dinainte efectele posibile ale diverselor elemente cu privire la conținutul conversației, să se stabilească raportul exact dintre stimulenții folosiți în conversația pregătitoare.

4. Nu este suficient să îndreptăm atenția și interesul elevilor în direcția dorită, ci trebuie să avem grijă să-i menținem în direcția dată, determinînd noi înșine noile elemente de împrospătare ale subiectului tratat.

Procedînd astfel, vom reuși să organizăm în bune condițiuni desfășurarea conversației pregătitoare la lecțiile de citire explicativă, vom reuși să realizăm, în cadrul acestor lecții, educația elevilor în spiritul moralei comuniste.

ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ ВОСПИТАНИЯ УЧАЩИХСЯ В ДУХЕ КОММУНИСТИЧЕСКОЙ МОРАЛИ В ПЛАНЕ ПОДГОТОВИТЕЛЬНЫХ БЕСЕД НА УРОКАХ ОБЪЯСНИТЕЛЬНОГО ЧТЕНИЯ

(Резюме)

Автор статьи рассказывает, что в учебниках по чтению для I—IV классах есть рассказы, сказки и стихотворения с моральным содержанием, которые в большой мере могут содействовать воспитанию учащихся в духе коммунистической морали.

На основе наблюдений, проведенных на уроках объяснительного чтения, он анализирует следующие три вопроса в связи с подготовительной беседой:

Содержание подготовительной беседы; вопрос отношения сил между стимулами в подготовительной беседе; вопрос руководящей роли учителя в проведении подготовительной беседы.

Автор, после того, как излагает исследования, указывает наилучшие приёмы организации и проведения в хороших условиях подготовительной беседы на уроках объяснительного чтения с целью воспитания учащихся в духе коммунистической морали.

COMMENT PRÉALISER L'ÉDUCATION DES ÉLÈVES DANS L'ESPRIT DE LA MORALE COMMUNISTE, DANS LE CADRE DE LA CONVERSATION INTRODUCTIVE AUX LEÇONS DE LECTURE EXPLICATIVE

L'article montre que dans les manuels de lecture pour les classes primaires il y a un grand nombre de textes — récits, contes et poésies — au contenu moralisateur, qui peuvent contribuer considérablement à l'éducation des élèves dans l'esprit de la morale communiste. A l'aide des observations recueillies aux leçon de lecture explicative auxquelles l'auteur avait assisté, celui-ci analyse trois problèmes relatifs à la conversation préparatoire, à savoir: le contenu de la conversations préparatoire ; le probléme du rapport de forces entre les stimulants dans la conversation préparatoire ; la rôle directeur du maître dans la déploiement de la conversation préparatoire.

En y exposant les résultats de sa recherche, l'auteur indique aussi certains procédées pour organiser et déployer en bonnes conditions la conversation préparatoire aux leçon de lecture explicative, en vue de réaliser l'éducation communiste des élèves.

OBSERVAȚII PRIVITOARE LA UNELE REPREZENTĂRI DE MĂRIME ALE COPIILOR

P. PUFAN
lector la catedra de psihologie
Univ. „C. I. Parhon"

Însușirea relațiilor spațiale este o problemă destul de dificilă pentru copil. Ea se rezolvă numai prin contactul direct al acestuia cu obiectele din realitate, fiind deci o consecință a învățării și nu rezultatul unui mecanism existent în organism de la naștere.

Dezvoltarea limbajului joacă un rol însemnat în însușirea relațiilor spațiale. El fixează, prin anumiți termeni, forma, volumul, poziția, direcția și distanțele. Adeseori însă prezența unei terminologii juste la copil nu garantează însușirea corectă a relațiilor spațiale. De aceea, spre a se convinge de conținutul termenilor spațiali utilizați de către copil, educatorul trebuie să-i prezinte spre rezolvare situații cît mai variate.

Numeroasele cercetări efectuate în această direcție (Stern, Descoeudres, Katz ș.a.) au stabilit că gura, mîna și ochiul sînt organele principale care ajută pe copil să-și însușească proprietățile spațiale ale obiectelor. Cercetătorii enumerați nu au epuizat însă această problemă, deoarece n-au privit-o ca pe o problemă de cunoaștere, ci s-au mulțumit doar să constate posibilitățile copiilor la anumite vîrste de a indica dreapta sau stînga, înainte, înapoi etc. Desigur că aparatele senzoriale joacă un rol însemnat în însușirea relațiilor spațiale. Cunoașterea spațiului începe, ca orice percepție, pe baza pipăitului, vederii și auzului, dar aceste elemente constituie doar începutul, fiindcă adevărata înțelegere a noțiunilor spațiale cere o analiză activă și multilaterală, care se realizează treptat, într-un timp îndelungat și cu participarea gîndirii și limbajului.

În jocurile și activitățile lor, copiii, reflectînd realitatea, plasează în timp și spațiu obiectele, personajele și evenimentele. Ei își însușesc, astfel, în mod practic, relațiile spațiale și temporale.

Stăpînirea de către copil a relațiilor spațiale nu înseamnă atît reușita lui într-o împrejurare reală sau experimentală, cît mai ales posibilitatea *reprezentării acestor relații.* Și de aici, rezolvarea oricăror situații care ridică probleme legate de relațiile spațiale.

În lucrarea de față, ne-am ocupat de posibilitățile copiilor preșcolari și școlari de a-și *reprezenta mărimea* anumitor exemplare, cele mai multe

dintre ele fiind bine cunoscute de către subiecți. Ne-a interesat, îndeosebi, să vedem dacă copiii își reprezintă *corect* mărimea acestor exemplare și *dacă unele dificultăți pe care le au în perceperea mărimii obiectelor, persistă și în reprezentarea lor.*

Am urmărit, de asemenea, să obținem unele amănunte privind *modul în care influențează anumite situații de viață și activitate asupra reprezentărilor copiilor.* Astfel, ne-am pus întrebarea *cînd are copilul reprezentări mai corecte cu privire la mărimea obiectelor: în prezența cuvintelor* ce denumesc acele obiecte *sau a ilustrațiilor* ce înfățișează obiectele respective?

Desigur că în desfășurarea cercetărilor au mai apărut și alte probleme. Cea mai însemnată dintre ele constă, după părerea noastră, în ușurința sau greutatea subiecților de a stabili prin comparație raporturile de mărime ale cuvintelor și ilustrațiilor exemplarelor cunoscute.

Metodica utilizată.

Alături de observațiile făcute în timpul activităților și lecțiilor, cercetarea desenelor efectuate de către subieți și jocurile lor („Să așezăm pe fiecare în căsuța lui" ș. a.), am imaginat următoarele experimente:

Experimentul A. Scop: A se vedea în ce măsură *ilustrațiile* (pozele) *aceleiași categorii de exemplare* (mamifere, păsări, fructe) pot ajuta pe copii să-și reprezinte mărimea fiecăruia dintre exemplarele respective.

Ne-am ocupat de următoarele categorii:

I. Exemplare văzute de către copii în viața de toate zilele:

a) mamifere: cîine, șoarece, vacă, pisică, porc, cal;

b) păsări: rață, găină, gîscă, pui de găină, vrabie;

c) fructe: pepene, zmeură, pară, cireașă, măr, prună.

II. Exemplare văzute ocazional de către copii sau cunoscute de ei doar prin intermediul ilustrațiilor:

a) mamifere: vulpe, iepure, urs, capră, veveriță.

Ilustrațiile unei categorii de viețuitoare sau obiecte erau prezentate deodată subiectului, acesta trebuind să-și reprezinte fiecare exemplar în parte „așa cum se prezintă el în realitate" și să ridice mai întîi ilustrația celui mai mare dintre ele. După ce subiectul efectua această primă operație, era invitat să examineze ilustrațiile rămase și să aleagă dintre ele și de data aceasta exemplarul „care este mai mare" ș.a.m.d.

Se atrăgea totdeauna subiecților atenția ca să-și aducă bine aminte de mărimea reală a exemplarelor înfățișate în ilustrații, precizîndu-se că acestea îi ajută doar să-și amintească exemplarele și nu mărimea lor reală. Copiii au fost sfătuiți să nu se lase influențați de desen atunci cînd își amintesc mărimea exemplarului, fiindcă ilustrațiile pot să conțină unele inexactități.

Într-adevăr, în ilustrații, șoarecele era mai mare decît cîinele, porcul mai mare decît calul, puiul de găină era la fel de mare cît găina etc.

Experimentul B. Scop: Să se constate în ce măsură pot copiii să-și reprezinte mărimea unor exemplare ce aparțin *unor categorii diferite de*

obiecte. Pentru cercetarea acestei posibilități înaintea fiecărui subiect se așezau ilustrațiile următoarelor exemplare: măr, iepure, pui de găină și cîine, (deci: fruct, mamifer, pasăre, mamifer) subiectul avînd de executat aceeași operație: „ridică poza celui mai mare dintre obiectele aflate aici". Experimentul era asemănător cu cel anterior, dar era mai scurt ca durată, deoarece se utilizau numai patru ilustrații.

Experimentul C. Scop: În ce măsură *denumirile* (cuvintele scrise pe cartonașe) *aceleiași categorii de exemplare* (mamifere, păsări, fructe) pot ajuta pe copii să-și reprezinte corect mărimea fiecăruia dintre ele. Experimentul C era asemănător cu experimentul A, numai că ilustrațiile erau înlocuite cu denumirile scrise ale exemplarelor respective. Instructajul și desfășurarea erau la fel cu cele din experimentul A.

Experimentul D. În acest experiment au fost prezentate subiecților, *denumirile unor categorii diferite de exemplare:* măr, iepure, pui de găină și cîine. Scopul era același ca la experimentul B, numai că ilustrațiile fiind înlocuite prin cuvinte, se urmărea aportul cuvîntului în procesul de reprezentare a mărimii obiectelor.

Experimentele s-au efectuat individual. Am folosit ca subiecți 90 copii preșcolari (cîte 30 din fiecare grupă) și 30 școlari din clasa a II-a elementară. Cercetările au fost efectuate în două unități educative: o instituție preșcolară și una școlară. Am lucrat cu toți copiii din fiecare grupă de preșcolari și cu toți elevii clasei a II-a. Putem considera deci că, în colectivele de care ne-am ocupat au existat elemente slabe, bune și foarte bune. Experimentele s-au efectuat la un interval de 6 zile, unul față de celălalt.

Cu copii preșcolari nu am putut realiza decît experimentele A și B, deoarece aceștia nu cunosc citit-scrisul. Cu subiecții școlari au fost utilizate toate cele patru experimente, dar în următoarea ordine: experimentul C, experimentul D, experimentul A și experimentul B. Am adoptat această succesiune pentru a evita influența pe care ar fi putut-o exercita materialul folosit în experimentele A și B (ilustrațiile unor obiecte) asupra rezultatelor din experimentele C și D, în care subiecții lucrau cu cartonașe pe care erau scrise denumirile acelorași obiecte.

Rezultatele obținute și interpretarea lor

Prima constatare demnă de subliniat, deși neașteptată, se referă la reprezentările neclare pe care le au copiii despre mărimea unor exemplare, pe care le considerăm bine cunoscute de către ei: cîinele, pisica, iepurele ș.a. Pe baza datelor culese, am stabilit că abia 14,28% din subiecții grupei preșcolarilor mici, 21,44% dintre preșcolarii mijlocii și 28,58% din grupa preșcolarilor mari își reprezintă corect mărimea cîinelui în comparație cu celelalte exemplare. Reprezentarea corectă a mărimii pisicii față de celelalte viețuitoare a întrunit următoarele procente: grupa preșcolarilor mici 21,42%, preșcolarii mijlocii și mari 28,56%. Reprezentarea corectă a mărimii iepurelui: 7,16% grupa preșcolarilor mici, 21,46% grupa preșcolarilor mijlocii și 21,46% grupa preșcolarilor mari (pentru celelalte exemplare să se vadă tabelul nr. 1).

Tabel nr. 1

REZULTATELE EXPERIMENTELOR A şi C

Categoria din care face parte experimentul	Denumirea exemplarului	Relatări corecte %				
		Subiecţi-preşcolari. Au fost folosite doar ilustraţiile			Subiecţi — şcolari cl. II	
		gr. mică	gr. mijloc.	gr. mare	cuvinte	ilustraţii
I a)	Cal	57,16	92,84	92,84	100	100
	Vacă	42,84	71,44	92,84	93,34	68,75
	Porc	14,28	28,56	28,56	93,34	68,75
	Cîine	14,28	21,44	28,58	68,75	93,33
	Pisică	21,42	28,56	28,56	100	93,33
	Şoarece	78,58	64,28	78,58	100	100
I b)	Gîsca	64,30	64,30	57,16	87,50	81,25
	Raţa	49,98	57,16	71,44	50	68,75
	Găina	42,88	64,30	71,44	62,50	80
	Pui de găină	64,28	71,44	71,44	100	100
I c)	Pepene	49,98	85,68	85,68	100	100
	Măr	21,42	57,16	64,26	64,26	66,66
	Pară	28,56	42,98	57,16	60	66,66
	Prună	14,28	49,98	57,16	66,66	81,25
	Cireşe	21,42	35,70	57,12	75	76
	Zmeură	42,86	65,72	71,44	66,66	68,75
II a)	Urs	85,72	92,86	92,86	75	100
	Capră	35,74	71,44	78,58	50	62,50
	Vulpe	49,98	57,16	64,30	68,75	75
	Iepure	7,16	21,46	21,46	56,25	56,25
	Veveriţă	7,16	21,42	21,42	56,25	56,25

Notă:

Categoria I = exemplare văzute de către copii în viaţa de toate zilele: a) mamifere, b) păsări, c) fructe.

Categoria II = exemplare văzute ocazional de către copii sau cunoscute de ei doar prin intermediul ilustraţiilor.

În timpul experimentelor în care au fost folosite ilustraţii, s-a cerut subiecţilor să-şi aducă bine aminte de mărimea reală a exemplarelor şi să nu se lase influenţaţi de dimensiunile desenelor. Pe baza celor constatate, ne-am dat seama însă că mulţi dintre subiecţii noştri au fost influenţaţi de acestea. Fenomenul a fost mai des întîlnit în experienţele efectuate cu preşcolarii. Se pare că la această vîrstă legăturile temporare, care contribuie la stabilirea mărimii obiectelor şi care sînt, la rîndul lor, componente ale unor sisteme complexe, ale unor stereotipii dinamice ce stau la baza imaginilor integrale ale obiectelor, nu sînt încă suficient de consolidate. Din acest motiv, la aceşti copii reprezentările de mărime sînt nesigure, labile.

Treptat, pe măsura întăririi legăturilor temporare — bază a imaginilor integrale ale obiectelor şi fenomenelor — în reprezentările

copilului se vor egaliza toate însușirile esențiale ale acestora. În felul acesta, în orice moment, subiectul va putea reactualiza însușirea obiectului cerută de împrejurări. Rezultatul acesta presupune complicarea substanțială a sistemelor de legături temporare și, în același timp, o finețe deosebită în activitatea de analiză a copilului. Ele se realizează treptat, prin cunoașterea mai aprofundată a realității.

Am constatat că uneori reprezentările de mărime ale preșcolarilor sînt bine fixate. Este interesant de semnalat faptul că ei sezisează just mărimea unor exemplare pe care nu le-au întîlnit frecvent în viața de toate zilele: ursul, vulpea și alte animale sălbatice. Cum se explică acest fenomen?

După părerea noastră, în poveștile pe care le-au auzit copiii, în jocurile lor, s-a asociat întotdeauna denumirea unui animal cu anumite relații de mărime. De exemplu, pentru copii, cuvîntul „urs" semnifică „un animal mare" și potrivit celor constatate în cercetările noastre, nici o situație experimentală nu poate altera reprezentarea de mărime a copilului asupra acestui exemplar. Același amănunt se constată și la reprezentarea șoarecelui și la reprezentarea puiului de găină: „Șoarecele este mic"..., „puiul de găină este mic", declară subiecții preșcolari în toate situațiile create de experimentele noastre.

Trebuie să recunoaștem deci că unele detalii ale reprezentărilor de mărime, întîlnite la copii, sînt rezultatul unor generalizări ale acestora prin intermediul categoriilor logice din care fac parte respectivele exemplare. Este știut că, pentru mulți copii, mai ales pentru preșcolari, animalele sălbatice „sînt rele, fiidcă au dinți puternici, ochi mari" etc. etc. De pe urma unui astfel de conținut al noțiunii „animal sălbatic", toate exemplarele înglobate în această noțiune sînt mari, mult mai mari decît oricare alte viețuitoare.

Iată că denumirile anumitor exemplare din realitate sînt încă din faza de dezvoltare timpurie a copilului, asociate cu amănunte referitoare la mărimea lor. Exemplarele care în mod real sînt apropiate între ele ca mărime, se diferențiază greu în reprezentarea copilului. Bunăoară, cînd este vorba de măr și pară, rață și găină, cireșe și zmeură, iepure și veveriță ș.a.

Cele prezentate mai sus se referă în special la copiii de vîrstă preșcolară. Subiecții mai vîrstnici (în cazul cercetării noastre, elevii din clasa a II-a elementară) nu întîmpină dificultăți esențiale cînd trebuie să răspundă la diferite situații experimentale. Ei dau răspunsuri identice și în general corecte asupra relațiilor de mărime dintre obiectele de care ne-am ocupat.

Care sînt posibilitățile de reprezentare ale copilului atunci cînd este pus în situația de a compara mărimea unui obiect dintr-o categorie cu a altor obiecte din categorii diferite?

Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie să apelăm la datele obținute în experimentele B și D, în care au fost folosite ilustrații și cuvinte scrise ce desenau exemplare din categorii diferite: cîine, iepure, pui de găină și măr (vezi tabelul nr. 2).

Tabel nr. 2

Rezultatele experimentelor { B folosirea de ilustrații; D folosirea de cuvinte scrise }

Denumirea exemplarului	Relatări concrete %				
	Subiecții preșcolari (Exp. B) Subiecții școlari cl. II				
	gr. mică	gr. mijloc.	gr. mare	Exp. D (cuvinte scrise)	Exp. B (ilustrații)
Cîine	14,28 =	49,98 >	78,58 >	87,50 >	100 >
Iepure	14,28 >	42,84 >	28,56 >	87,50 >	87,50 >
Pui de găină	21,42 <	28,60 <	35,74 <	81,25 <	46,66 <
Măr	28,58 >	28,56 <	21,42 <	81,25 >	53,33 <

Legendă:

= procente egale cu cele obținute în experimentele A și C.
> procente mai mari decît cele obținute în experimentele A și C.
< procente mai mici decît cele obținute în experimentele A și C.

Dacă cercetăm doar datele cuprinse în tabel ajungem la concluzii care nu diferă prea mult de cele analizate în tabelul nr. 1. Dacă comparăm însă procentele cuprinse în cele două tabele, constatăm că, în majoritatea cazurilor, subiecții au dat răspunsuri mai corecte în cazul experimentelor B și D față de experimentele A și C. (Subliniem că în experimentele A și C obiectele erau grupate pe categorii și deci subiecții își reprezentau mărimea unui obiect în comparație cu a altora asemănătoare. În experimentele B și D, subiecții trebuiau să-și reprezinte mărimea unui obiect în comparație cu a altora, mult mai îndepărtate ca sferă).

Interesant este însă faptul că majoritatea subiecților noștri au apreciat experimentele B și D ca fiind mai dificile decît A și C.

— „E mai ușor să aflu care e cel mai mare, cînd sînt toate de același fel, pentru că *nu mai schimb gîndul de la una la alta.* Cînd sînt numai păsări ori numai fructe, nu trebuie să sari din gîndul care l-ai avut, la alte gînduri" (V. D. cl. II-a).

— „E mai ușor de aflat care e mai mare cînd sînt toate de același fel. Cînd sînt încurcate (amestecate) e mai greu de gîndit că nu sînt toate animale sau păsări sau fructe" (B. D. cl. a II-a).

Doar cîțiva subiecți au susținut contrariul, adică au arătat că atunci cînd au înaintea lor exemplare, ce aparțin unor categorii diferite, lucrează mai ușor.

— „E mai ușor cînd nu sînt de același fel aici (arată masa) fiindcă se cunosc mai ușor care sînt mai mari și care sînt mai mici. Cînd sînt toate de același fel e mai greu de aflat care e mai mare fiindcă toate seamănă" (M. M. cl. a II-a).

Dacă analizăm relatările subiecților noștri, ne dăm seama că majoritatea au întîmpinat dificultăți atunci cînd li s-a cerut să-și reprezinte mărimea unui exemplar în comparație cu ale altor exemplare ce nu fac

parte din aceeași categorie. Dificultatea cea mai de seamă constă în a reînviora legături ce aparțin unor sisteme diferite de legături temporare, copiii trebuind „să sară din gîndul care l-au avut, la alte gînduri". Puși în situația de a-și reprezenta mărimea unor exemplare ce fac parte din categorii apropiate ca sferă, subiecții n-au mai avut de luptat cu această dificultate. Rezultatele sînt însă inferioare celor obținute în experimentul în care au fost folosite exemplare din categorii diferite. Subiecții n-au putut sezisa fenomenul deoarece este vorba de o iradiere fină a procesului de excitație de la anumite legături temporare la altele foarte apropiate ca semnificație.

Această dificultate de a reprezenta obiectele dispuse după mărime va dispare cu timpul, subiectul efectuînd această operație din ce în ce mai ușor.

Relatările subiecților noștri ne fac să credem că mărimea obiectelor este foarte adesea legată în reprezentările copiilor de unele detalii de formă: „E mai ușor cu poze decît fără poze, că pozele ne arată cum sînt animalele" (N. S. 6 ani). Alți subiecți, de vîrstă școlară, relatează același fenomen: „E mai ușor de aflat care e mai mare, cînd sînt pozele animalelor, fiindcă ele arată animalele și le vedem. Cînd sînt scrise numele animalelor pe hîrtie, trebuie să te gîndești mai mult". (F.M. cl. a II-a)... „E mai ușor cu poze decît cu vorbe, că eu văd în față animalele" (V.D. cl. a II-a) și altele. Deci forma obiectelor poate evoca copiilor amănunte legate de mărimea obiectelor. Și alte detalii contribuie la reactualizarea imaginilor obiectelor. Lanțul acestora este uneori atît de strîns, verigă cu verigă, încît nici adultul nu-și poate da seama și, cu atît mai puțin copilul, de amănuntul care i-a înlesnit să-și amintească mărimea unui obiect.

Considerăm că rezultatele experimentului prezentat mai sus ar putea ajuta munca instructiv-educativă ce se desfășoară în instituțiile preșcolare și chiar școlare. În primul rînd este necesar ca impresiile și cunoștințele copiilor despre obiectele și fenomenele realității să fie verificate cît mai des, pentru a fi corectate și întărite. De asemenea, ar trebui să se acorde mai multă atenție dezvoltării posibilităților de reprezentare ale copiilor preșcolari și școlari și să se găsească procedeele cele mai potrivite (jocuri, activități speciale etc.).

Cercetările noastre privind reprezentările de mărime ale copiilor ne-au atras atenția și asupra neclarității elementelor spațiale, fenomen mai des întîlnit la preșcolari, dar care apare și la școlari. Mulți psihologi au sezisat acest amănunt în procesul de percepție al copiilor. Copiii definesc orice deosebire de mărime ca „mare" și „mic", fără să seziseze că unele obiecte își schimbă toate dimensiunile în același timp (lungimea, lățimea, înălțimea), iar la alte obiecte, schimbarea mărimii are loc într-o singură direcție (liniară). De pildă, mulți dintre subiecții noștri au susținut că porcul este mai mare decît cîinele, pentru că este „mai umflat", calul este mai mare decît vaca, fiindcă este „așa, cu capul mai sus" ș.a.m.d.

Aceste observații demonstrează necesitatea ca, în instituțiile preșcolare și școlare, copiii să fie ajutați să diferențieze lungimea, lățimea

(grosimea) și înălțimea obiectelor și schimbările ce le pot suferi aceste dimensiuni.

Se pune de asemenea problema îmbogățirii vocabularului copiilor cu termenii corespunzători (lung, lat, înalt). Pentru precizarea reprezentărilor de mărime sînt recomandabile jocuri și exerciții speciale. În afară de acestea e bine să cerem copiilor să rezolve situații concrete de viață. care necesită orientare în spațiu. Ei vor generaliza astfel anumite cunoștințe privind relațiile spațiale.

Considerăm că rezultatele experimentelor privind reprezentările de mărime ale copiilor ne pot conduce și la unele concluzii mai generale, referitoare la procesul de cunoaștere a copilului. Ca proces psihic reprezentările de mărime sînt rezultatul unor percepții repetate a anumitor particularități spațiale ale obiectelor din realitate. În mai mare măsură, poate, decît celelalte reprezentări, ele se bazează pe date comune, generale, caracteristice cu adevărat obiectelor realității. În experimentele noastre faptul acesta a apărut destul de pregnant chiar la preșcolarii mici. Fiind puși să raporteze mărimea unui exemplar oarecare (fruct, pasăre, mamifer) la mărimea altor exemplare asemănătoare sau diferite, majoritatea subiecților s-au referit la exemplarele întîlnite mai des în viața de toate zilele, neglijînd elementul rar întîlnit, necaracteristic speciei respective (animalul-pui față de animalul adult). Copiii, atunci cînd își reprezintă mărimea exemplarelor, „trec cu vederea" aceste amănunte și stabilesc raporturile de mărime între exemplarele adulte, caracteristice pentru specia respectivă. Acest mod de rezolvare a fost întîlnit atît în situațiile în care subiecții au operat cu denumirile scrise ale obiectelor (experimentele C și D), cît și în acelea în care au mînuit simple ilustrații ale acestor obiecte (experimentele A și B).

Destul de interesant este și amănuntul că *mulți dintre subiecții* noștri au trecut cu vederea anumite amănunte nesemnificative ale ilustrațiilor, de pildă, faptul că desenele unor exemplare aveau dimensiuni ceva mai mici decît desenele altor exemplare. Ei au „biruit" acest amănunt care le-ar fi îngreunat reprezentarea corectă a mărimii diferitelor exemplare ale realității (unii preșcolari mici au învins însă greu această dificultate) și au dat răspunsuri în care au reflectat situații reale. Această constatare demonstrează precizia mereu crescîndă a reprezentărilor de mărime ale copiilor și relativa stabilitate a acestor reprezentări, element absolut necesar într-o serie de procese psihice ca memoria, gîndirea, imaginația etc.

Reprezentările de mărime ale copilului nu rămîn izolate, simple elemente de cunoaștere. În bagajul experienței lui se produce o permanentă mișcare a cunoștințelor despre realitatea înconjurătoare; ele se grupează în noțiuni, se confruntă cu exemplarele incluse în sferele acestor noțiuni și cu altele, mai îndepărtate sau mai apropiate. La o vîrstă fragedă, criteriile de confruntare pot fi mai superficiale, dictate de unele impresii de moment ale copilului. Cu timpul, ele dobîndesc o semnificație precisă, în conformitate cu datele științifice însușite de către copii, în procesul instructiv-educativ.

In felul acesta, cunoașterea se adîncește, copilul își formează o imagine din ce în ce mai cuprinzătoare și mai clară despre obiectele și fenomenele realității. Aceste rezultate se obțin numai prin eforturile comune ale elevilor și educatorilor.

BIBLIOGRAFIE

1. V. I. Lenin: „Caiete filozofice", E.S.P.L.P., 1957.

2. I. M. Secenov: „Elementele gîndirii, în fiziologia sistemului nervos", vol. I, Ed. medicală, București, 1956.

3. B. G. Ananiev: „Problema reprezentărilor în psihologia sovietică", traducere dactilografiată, Institutul de studii Romîno-Sovietic, București.

4. F. N. Semeachin: „Problema reprezentărilor în lucrările lui I. M. Secenov și I. P. Pavlov" în Analele Romîno-Sovietice, seria pedagogie-psihologie nr. 1, 1953.

5. V. N. Sergheevicev: „Formarea și modificarea reprezentărilor vizuale", în Analele Romîno-Sovietice, seria pedagogie-psihologie nr. 1, 1953.

6. P. Popescu-Neveanu, D. Macadziob și M. Floru: „Studiul unor particularități ale dezvoltării generalizării în reprezentare", în Revista de psihologie nr. 4, anul IV, 1958.

ЗАМЕЧАНИЯ В СВЯЗИ С ОТДЕЛЬНЫМИ ПРЕДСТАВЛЕНИЯМИ ВЕЛИЧИНЫ У ДЕТЕЙ

(Резюме)

Работа занимается исследованием представлений величины у дошкольников и учащихся II-го класса.

С этой целью были проведены наблюдения и эксперименты с иллюстрациями, изображающими предметы быта детей.

Для учащихся были использованы и названия экземпляров, написанные на картоне.

Полученные результаты доказывают, что субъекты встретили определённые препятствия в представлении величины отдельных экземпляров в сравнении с другими аналогичными категориями или из других категорий.

Кажется, что в особенности в дошкольном возрасте, временные связи, которые содействуют установлению величины предметов и которые, в свою очередь, являются компонентами отдельных динамических комплексных стереотипов, стоящих в основе полных образов предметов, ещё недостаточно упрочнённые. Из-за этого, представления величины у дошкольников имеют иногда неопределённый характер.

На основе исследований автор даёт отдельные указания в связи с учебно-воспитательной работой, которая проводится в дошкольных учреждениях и в школах.

OBSERVATIONS CONCERNANT CERTAINES REPRÉSENTATIONS DES GRANDEURS CHEZ LES ENFANTS

L'étude traite des représentations des grandeurs chez les enfants préscolaires et chez les élèves de la seconde classe primaire. L'auteur a effectué dans ce sens des observations et des expériences à l'aide d'images représentant des exemplaires vus par les enfants dans la vie quotidienne ou rencontrés accidentellement. Pour les élèves on a utilisé aussi la dénomination des exemplaires, écrite sur des petits morceaux de carton.

Les résultats ainsi obtenus montrent que les sujets ont éprouvé quelque difficulté à se représenter la grandeur de certains exemplaires par rapport à d'autres appartenant à des catégories similaires ou à des catégories différentes. Il semble que — surtout à l'âge préscolaire — les liaisons temporaires qui aident à établir la grandeur des objets étant, à leur tour, les composants de certains stéréotypes dynamiques complexes qui sont à la base des images intégrales des objets, ne sont pas encore suffisamment consolidés. C'est pourquoi les représentations des grandeurs chez les préscolaires ont quelquefois un caractère instable.

A l'aide de ses investigations, l'auteur donne quelques conseils concernant l'activité instructive-éducative déployée dans les institutions préscolaires et scolaires.

EDUCAREA DEPRINDERILOR DE COMPORTARE DISCIPLINATĂ LA ELEVII CLASEI I

GH. FLEANCU
București

Unul din aspectele importante ale profilului moral, pe care învățătorii și profesorii caută să-l formeze elevilor, îl constituie disciplina conștientă, deprinderile de conduită disciplinată.

Marele pedagog sovietic A. S. Makarenko spunea că disciplina nu constituie numai un simplu mijloc de educație ci este rezultatul întregului proces instructiv-educativ.

Temeinicia deprinderilor de conduită disciplinată depinde în mare măsură de baza de la care au pornit, adică de organizarea corectă a activității școlare și a vieții copilului încă din clasa I elementară. Se știe că disciplina elevilor de 7—8 ani nu are întotdeauna un caracter pe deplin conștient; ea se bazează pe încrederea în persoanele adulte, mai ales în învățător, și pe imitație. (De altfel, convingerea — ca metodă de educație morală în genere și ca metodă de educație a disciplinei conștiente în special — parcurge un întreg proces care se desfășoară ascendent pe măsura dezvoltării generale a copiilor și a îmbogățirii experienței lor de viață). Acest lucru nu înseamnă însă că elevii de clasa I se poartă disciplinat fără a fi de loc convinși de utilitatea regulilor de purtare, a regimului zilnic etc. Convorbirile etice, lămuririle date de învățător, bucățile de lectură cu un conținut educativ pe care elevii le citesc în clasă și verificarea practică a îndrumărilor primite contribuie, fără îndoială, la începerea formării convingerilor morale care stau la baza deprinderilor de comportare disciplinată și a întregei conduite a omului.

În general, școala noastră se preocupă în mod stăruitor de găsirea celor mai juste metode și procedee cu ajutorul cărora să se poată obține o disciplină cît mai bună. *Puțină atenție se acordă însă stabilirii deprinderilor pe care elevii trebuie să și le formeze în fiecare clasă, în fiecare etapă a învățămîntului nostru.* Apreciind importanța acestei probleme considerăm că *fixarea volumului deprinderilor de comportare disciplinată pentru fiecare clasă în parte ar ajuta în mod efectiv cadrele didactice în munca educativă ce o desfășoară;* aceasta ar permite cunoașterea concretă a deprinderilor pe care copiii le posedă din anii precedenți ce urmează a fi consolidate și a acelora cu care elevii trebuie să-și îmbogățească și să-și perfecționeze an de an conduita.

De asemenea, *cadrele didactice s-au ocupat de educarea calităților morale la elevi, în general, fără însă ca principalele trăsături morale pe care trebuie să le posede un absolvent la terminarea școlii să fie bine stabilite și eșalonate pe clase, în funcție de vîrsta și nivelul general de dezvoltare a elevilor respectivi.* Din această cauză se întîmplă uneori ca elevi din clasele mai mari să nu posede unele calități sau deprinderi morale elementare ce se dobîndesc în mod obișnuit în primii ani de învățămînt. Astfel, se întîlnesc elevi de clasa a IV-a care înțeleg în mod greșit spiritul de tovărășie, care nu știu să salute, să stea corect în bancă, să păstreze avutul școlii etc.

Luînd în discuție problema realizării educației comuniste a tinerețului școlar după un anumit sistem care să asigure o dezvoltare ascendentă și multilaterală a copiilor, Academia de Științe Pedagogice a R.S.F.S.R. a elaborat un proiect de programă cu destinație experimentală, în care se precizează calitățile principale, deprinderile și felurile de activitate a elevilor în procesul căreia se pot realiza calitățile morale pe care trebuie să le aibă elevii din diferite clase. Proiectul de programă respectiv conține și indicații metodice pentru învățători, cu privire la organizarea și desfășurarea muncii educative în rîndul copiilor.

Apreciind ca deosebit de prețioase recomandările proiectului de programă, ne-am propus să aplicăm și noi în anul școlar 1958—1959 indicațiile prevăzute în special cu privire la munca de educare a disciplinei conștiente. În articolul de față vom încerca să prezentăm unele aspecte ale experienței acumulate în acest an școlar în procesul educării deprinderilor de comportare disciplinată la elevii cl. I E a școlii de 7 ani nr. 152 din București. Menționăm faptul că începînd această activitate abia în luna noiembrie n-am putut porni experiența noastră chiar din prima zi de școală, pierzînd astfel momentul important al cunoașterii elevilor înainte ca aceștia să fi pășit pentru prima dată pragul școlii. Realizarea acestui moment ne-ar fi ușurat mult sarcina de a dezvolta la copiii de 7 ani — neobișnuiți cu munca organizată — primul embrion al dragostei lor față de activitatea școlară. (Vorbind despre acest moment, F. Sedlacek, în articolul „Importanța perioadei preabecedare",[1] arăta că intrarea în școală reprezintă o cotitură în viața copilului care trebuie să fie deprins în mod treptat cu trecerea de la preocupările legate de joc la activitatea sistematică desfășurată în școală). Pierzînd acest important moment din viața școlarului de clasa I a trebuit ca ulterior să depunem eforturi sporite pentru cunoașterea copiilor și a condițiilor în care aceștia se dezvoltă. Acest lucru a fost cu atît mai necesar cu cît *în aplicarea proiectului de programă am ținut seama de condițiile specifice ale școlii noastre și ale clasei respective.* De altfel, una din cerințele de bază (specificată în nota explicativă a proiectului) care asigură succesul muncii educative este tocmai „cunoașterea condițiilor de viață și a nivelului de educație al elevilor precum și a particularităților individuale ale acestora..."

[1] „Nacialnaia skola" nr. 7/1958.

Astfel, datele ce le posedam cu privire la școală (școală așezată în centrul Capitalei, cu realizări însemnate în munca instructiv-educativă și cu un colectiv pedagogic pregătit și închegat) am căutat să le completăm cu date referitoare la situația clasei noastre.

Un sondaj făcut pe calea anchetei verbale printre elevi și părinți, în scopul stabilirii nivelului de educație al fiecărui elev și al clasei în genere, ne-a arătat că din 34 elevi, 20 erau fii de muncitori și că:

— din 34 elevi: — 19 fuseseră la grădiniță;
„ — 15 aveau frați sau surori mai mari — elevi de la care ar fi putut să ia exemplu;
„ — 15 aveau ambii părinți ocupați în producție;
„ — 2 primeau lecții suplimentare acasă la limba franceză.

Această situație reflecta nivelul de educație variat al elevilor. Așa, de exemplu unii aveau deja anumite deprinderi de viață în colectiv (cei care fuseseră la grădiniță) alții nu; unii cunoșteau diferite litere, poezii și cîntece alții însă aveau un bagaj foarte redus de reprezentări ș.a.m.d.

În condițiile concrete ale clasei, ținînd seama de particularitățile de vîrstă ale copiilor din cl. I, am stabilit, pe baza proiectului de programă, calitățile principale ce trebuie să le formăm în vederea educării elevilor în spiritul disciplinei conștiente: 1. *priceperea de a deosebi ce este bine și ce este rău în comportarea lor personală și a colegilor lor;* 2. *conștiinciozitatea și dragostea de muncă;* 3. *înțelegerea faptului că aprecierea întregului colectiv al clasei depinde de comportarea disciplinată a fiecărui elev în parte, de respectarea strictă a regulilor de purtare;* 4. *atitudinea corectă față de colegi, cadre didactice și părinții; dorința de a deveni pionieri;* 5. *păstrarea unei conduite corespunzătoare în orice împrejurări: la școală, acasă, în societate; legătura dintre vorbe și fapte.*

Potrivit indicațiilor din proiectul de programă, *am început activitatea de formare a bazelor moralei comuniste la copii prin lămurirea — cu ajutorul discuțiilor — a ceea ce este bine și rău,* a ceea ce poate fi socotit bine sau rău în purtarea unui elev. Pînă la data amintită copiii primiseră deja anumite îndrumări privitoare la îndatoririle școlarului. Cu toate acestea, am considerat necesar să organizăm o discuție cu clasa, în primul rînd, pentru a afla ce știu ei în legătură cu comportarea unui elev și în același timp, pentru a le arăta cum trebuie să se poarte un elev atît în școală cît și în afara ei.

Acest lucru era cu atît mai necesar cu cît cazul elevei A, care nu-și pregătise de cîteva ori temele în mod conștiincios ne demonstrase faptul că nu tuturor le era clar care sînt îndatoririle lor de școlari. Puși să aprecieze atitudinea elevei respective, numai o parte din școlari n-a fost de acord cu modul de a-și pregăti lecțiile al elevei A. Astfel, ne-am putut da seama că ei nu consideră că înainte de toate un elev are datoria de a învăța, de a munci în mod disciplinat. În scopul precizării sarcinilor pe care le are un elev ne-am amintit de lecția din abecedar de la pag. 30: Nicu ară cu tractorul. După ce am stabilit împreună că Nicu muncește, le-am pus diferite întrebări în legătură cu munca desfășurată de părinții și frații lor mai mari și am tras concluzia că în țara noastră toată lumea muncește. Dar tocmai cînd credeam că aveam deja un punct cîștigat, un copil ridicîndu-se a afirmat că mama sa nu muncește, că dînsa stă în permanență acasă. Această intervenție a derutat pentru o clipă și pe alți copii, fapt confirmat de cîteva răspunsuri simultane: „Nici mama mea nu lucrează". În această situație, înțelegînd că

nu toți copiii au noțiunea exactă de muncă, i-am întrebat cine îi îngrijește acasă, cine le pregătește masa etc. Am putut, astfel, să lămurim faptul că unele mame, deși nu lucrează în uzine, fabrici etc., muncesc totuși acasă în gospodărie asigurînd îngrijirea tuturor membrilor familiei, a gospodăriei. La întrebarea noastră dacă copiii muncesc, unii elevi au răspuns afirmativ, iar alții negativ. Le-am arătat de aceea, că însăși învățătura reprezintă munca lor principală și că acel care îndeplinește cu multă conștiinciozitate sarcinile școlare se poate considera un elev disciplinat. Această problemă, am căutat s-o reamintim și s-o subliniem elevilor ori de cîte ori ne-au permis lecțiile din manuale și întotdeauna cînd unele atitudini din clasă dovedeau că acest lucru nu se respectă.

Pornind de la un fapt concret întîmplat în clasă, de la intuirea unei ilustrații din abecedar, de la cunoștințele copiilor referitoare la activitatea părinților și fraților lor am putut să discutăm cu elevii asupra îndatoririlor ce le revin lor și să le explicăm în cuvinte simple că purtarea bună a unui elev se caracterizează prin conștiinciozitate, disciplină, solicitudine etc. Este adevărat că înțelegerea a ceea ce este bine și rău în comportarea unui elev se realizează mai greu la elevii clasei I deoarece aceștia nu pot folosi cu ușurință noțiunile abstracte. Totuși, pe baza unor exemple concrete cunoscute de copii sau oferite de viața clasei, am putut organiza astfel de discuții. Am avut în vedere însă ca *regula etică pe care urmează să și-o însușească elevul, să decurgă în mod firesc din exemplul analizat* și să nu fie prezentată ca sarcină, sub formă rigidă, în termeni abstracți — neînțeleși de copii.

Propunîndu-ne să insităm în mod deosebit asupra educării elevilor în spiritul disciplinei conștiente am acordat o mai mare atenție formării următoarelor deprinderi de comportare disciplinată (care aveau să influențeze în mod direct asupra dezvoltării deprinderilor de muncă, a colectivismului) : a. *spiritul de organizare și deprinderea de a munci independent ;* b. *punctualitatea ;* c. *ordinea și curățenia ;* d. *politețea și respectul față de colegi și față de cei mari ;* e. *păstrarea bunurilor obștești.*

În vederea formării deprinderii copiilor de a duce *o viață organizată*, am introdus regimul zilnic al elevului. Am socotit necesar ca la început să explicăm părinților de ce este nevoie ca *elevii să-și formeze un sistem de stereotipe dinamice* menite să le ușureze munca, să-i scutească de efort inutil. Le-am arătat, de asemenea, de ce este necesar ca *elevii să păstreze o succesiune* a activităților și să fie obișnuiți a le efectua la aceleași ore. Avînd o mică experiență de viață, copiii de clasa I întîmpină greutăți însemnate la formarea stereotipului dinamic : se trezesc cu greu dimineața la ora prevăzută, sînt tentați ca în loc să-și pregătească temele date pentru acasă la timpul indicat, să se antreneze la joacă.

De aceea copiii trebuie să fie ajutați de către părinți în realizarea regimului zilnic, aceasta, cu atît mai mult, cu cît am observat că, neobișnuiți cu o activitate regulată, unii copii uită că au de îndeplinit anumite obligații. După explicarea necesității regimului zilnic și recomandările generale pe care le-am făcut în această privință, am organizat cu părinții consultații individuale pentru stabilirea regimului pe grupe de elevi și chiar pentru fiecare elev în parte. *Am socotit absolut util să facem această diferențiere de regim întrucît, așa cum arătam mai înainte, intrînd în școală, elevii prezentau un nivel de educație deosebit și condiții diferite de dezvoltare.*

Luînd în considerație condițiile concrete ale clasei ne-a fost mai ușor să stabilim regimul de zi pentru elevii care frecventaseră grădinița precum și pentru cei care aveau frați mai mari în școală. Dăm mai jos un exemplu de regim folosit de majoritatea copiilor din această categorie.

6^{45}— 7^{15} — Deșteptarea; ascultarea emisiunilor pentru copii și tineret („Salut voios de pionier", „A sosit poștașul", „Clubul curioșilor" etc.); aranjarea patului; gimnastica; toaleta de dimineață.
7^{15}— 7^{30} — Micul dejun.
7^{30}— 8 — Timpul afectat pentru: drumul spre școală; intrarea în clasă, pregătirea pentru lecții; îndeplinirea serviciului de zi pe clasă și a altor însărcinări primite de elevi.
8 —11^{30} — Timpul petrecut la școală.
11^{30}—11^{45} — Întoarcerea de la școală.
11^{45}—12 — Schimbarea îmbrăcămintei, spălatul mîinilor și pregătirea pentru masă.
12 —12^{30} — Masa de prînz.
12^{30}—13 — O plimbare ușoară sau jocuri liniștitoare.
13 —14^{30} — Odihnă.
14^{30}—15^{45} — Pregătirea lecțiilor.
15^{45}—18^{30} — Gustarea de după amiază; timp liber: jocuri, plimbare, lectură sau vizionarea unui film, spectacol, vizitarea rudelor și a prietenilor etc.
18^{30}—19 — Masa de seară.
19 —20 — Timp liber: jocuri liniștitoare, lectură, pregătirea ghiozdanului și a îmbrăcămintei pentru a doua zi de școală, îndeplinirea unor sarcini casnice.
20 —20^{30} — Pregătirea pentru somn (toaleta de seară) și ascultarea emisiunii „Noapte bună, copii!"
20^{30}— 6^{45} — Somn.

Pentru unii dintre copiii care nu fuseseră la grădiniță și care nu aveau nici frați mai mari în școală de la care să poată lua exemplu, timpul stabilit pentru efectuarea anumitor activități de autodeservire și pentru pregătirea temelor de acasă a fost mărit cu 10—20 minute, după caz.

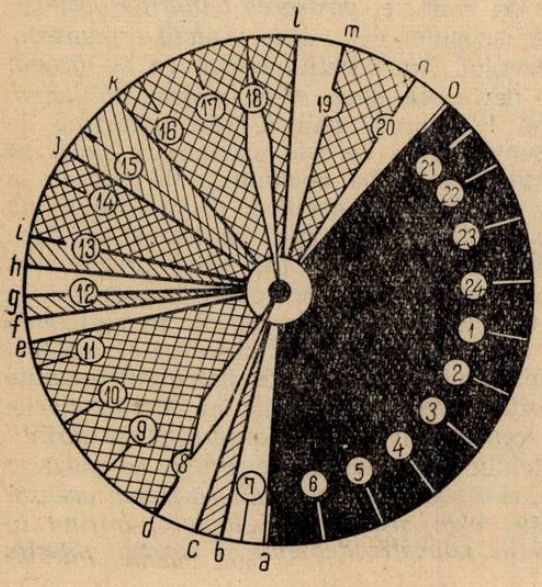

Spre a-i deprinde pe copii cu succesiunea activităților ce le aveau de desfășurat în timpul unei zile, am reprezentat regimul respectiv pe fondul unui cadran de ceasornic. (Vezi fig. nr. 1). Acest desen sugestiv a fost prezentat părinților, copiat de către aceștia și afișat acasă — la colțul elevului.

În desenul folosit de copii erau menționate și felurile activităților

La organizarea regimului zilnic al copiilor cu ambii părinți ocupați în producție am întîmpinat însă anumite dificultăți. Pentru înlăturarea acestora s-a stabilit că în cazul cînd unul din părinți lucrează dimineața, iar celălalt după-amiaza, ei să aibă grijă de copil, fiecare, în jumătatea de zi liberă. Pentru copiii ai căror părinți lucrează în același schimb am convenit ca unii membri ai comitetului de părinți să efectueze un control asupra copiilor rămași acasă singuri. În afară de aceasta, am organizat ca acești copii să meargă la alți colegi ai lor, după orele de clasă, unde să-și petreacă timpul sub supravegherea persoanelor adulte, pînă la venirea părinților de la lucru. Copiii din această categorie foloseau tot regimul menționat mai sus. Numai pentru copiii cu ambii părinți ocupați în producție în același timp (al căror număr era relativ mic) s-au prevăzut 15—20 minute necesare parcurgerii drumului de la locuința elevului la care și-a petrecut timpul, pînă acasă, la ora întoarcerii de la serviciu a părinților. Întrucît părinții respectivi soseau acasă în jurul orei 16, celè 15—20 minute se cheltuiesc din timpul prevăzut pentru joc în aer liber.

În ceea ce privește categoria copiilor cărora părinții le-au programat activități suplimentare în timpul zilei, am avut mai mult de lucru. A trebuit să-i convingem pe părinții acestora că învățătura trebuie să ocupe locul central în preocupările elevului; că activitățile extrașcolare nu trebuie să-i supraîncarce pe copii, durata lor să nu depășească o oră. Am avut grijă ca activitățile suplimentare să nu fie programate imediat după lecții, în timpul somnului de după masă sau seara tîrziu.

În scopul verificării modului în care se respectă regimul zilnic am inițiat un control periodic personal și cu ajutorul activului de părinți. Regimul zilnic a oferit posibilitate elevilor de clasa I să-și dezvolte spiritul de organizare, să se deprindă cu o viață regulată care să le ofere satisfacția muncii îndeplinite în bune condiții, a odihnei raționale și a folosirii judicioase a timpului lor liber. Acest spirit de organizare s-a putut forma în primul rînd, în cadrul activității din școală, în mijlocul colectivului de elevi ale cărui baze le-am pus încă din primul an.

În închegarea colectivului clasei ne-am sprijinit pe un activ format din școlarii cei mai harnici, din copiii care frecventaseră grădinița și dintre cei care aveau frați mai mari în școală de la care puteau lua un exemplu pozitiv.

În clasă s-au organizat următoarele responsabilități și colective de muncă: echipele de serviciu (care lucrau prin rotație), colectivul artistic, grupul sanitarilor clasei, grupul sportivilor (care organizau jocuri colective în timpul recreațiilor) și echipele fulger (care, atunci cînd un coleg lipsea fără să se cunoască motivul, mergeau la locuința acestuia să afle cauza absentării și care, în cazul unor mobilizări neanunțate în prealabil, îl ajutau pe învățător la adunarea elevilor).

Pe lîngă aceste colective s-au numit responsabili pe rînduri de bănci. Aceștia, înainte de intrarea învățătorului în clasă, observau dacă toți elevii din rîndul respectiv își făcuseră temele date pentru acasă. În întreaga noastră activitate ne-am sprijinit direct pe colectivul de conducere al clasei care era format din responsabilii de rînduri și responsabilul clasei.

Practica desfășurată a dovedit că *elevii mici iubesc organizarea, se achită conștiincios de sarcinile obștești a căror semnificație socială, încetul cu încetul, încep să o seziseze.*

Organizarea în colectiv a fost însoțită de o activitate susținută depusă în vederea *formării deprinderilor de muncă independentă.* Astfel, fiecare copil a fost obișnuit să răspundă pentru sarcina încredințată, să caute mijloacele cele mai potrivite — cu ajutorul învățătorului — pentru realizarea ei. Deprinderea de a munci independent s-a dezvoltat și în cadrul

activității de acasă a copilului prin efectuarea temelor, a lucrului manual, autodeservire etc.

În ceea ce privește *punctualitatea* le-am arătat copiilor încă de la început importanța sosirii la vreme în fiecare dimineață. Cu prilejul predării lecției „La școală" din abecedar și a bucății „Doi școlari" din manualul de limba romînă, le-am demonstrat din nou faptul că cel care întîrzie nu numai că deranjează clasa și i se fac observații, dar pierde și o parte din lecție. O observație atentă, făcută timp de două săptămîni asupra frecvenței elevilor, ne-a arătat că marea majoritate a copiilor sosesc cu 10—15 minute înainte de începerea lecțiilor.

În primul trimestru, de exemplu, elevii P. și D. întîrziau aproape zilnic motivînd în fel și chip întîrzierile. Pentru a veni în ajutorul acestor elevi, de comun acord cu eleva S. (care făcea parte din echipa fulger a clasei) și cu mama acesteia, am hotărît ca în fiecare dimineață elevii P. și D. să fie luați la școală de eleva S. Venind împreună mai multă vreme, treptat, P. și D. s-au deprins ei singuri să se scoale la timp și să-și aștepte colega nerăbdători. La începutul trimestrului II, P. și D., într-o bună dimineață, n-au mai așteptat să fie luați la școală de colega lor ci s-au dus să o ia ei la școală pe eleva respectivă.

Ne-am edificat și mai mult asupra gradului de punctualitate la care au ajuns elevii cu prilejul concursului de trotinete, organizat în cinstea Zilei Internaționale a Copilului. În ziua cînd fusese programat concursul a plouat, fapt care a determinat amînarea concursului pentru a doua zi. Cu toate acestea, elevii din clasa noastră au fost prezenți la start la ora prevăzută.

Apreciem că rezultatul bun obținut în ceea ce privește *punctualitatea s-a putut realiza datorită perseverenței și exigenței noastre precum și opiniei în formare a colectivului.*

Una din trăsăturile principale ale comportării disciplinate a elevilor o constituie *ordinea și curățenia.* Spiritul de ordine se formează treptat, pe măsura acumulării unei serii întregi de deprinderi elementare. La început ordinea din clasa noastră prezenta o problemă greu de rezolvat. Un exemplu grăitor în această direcție îl reprezenta îngrămădirea elevilor la cuier, după lecții. Momentul acesta producea o dezordine generală în clasă. Pornind de la acest aspect (după ce am confecționat un cuier corespunzător cu ajutorul părinților), i-am întrebat pe elevi dacă n-ar fi mai bine ca fiecare să-și aibă locul său stabilit la cuier, iar distribuirea hainelor la plecare să se facă cu ajutorul echipei de serviciu. Copiii au primit cu bucurie aceste propuneri. Controlul sistematic al modului în care se prezintă cuierul clasei ne-a permis să-i obișnuim treptat cu îndeplinirea indicațiilor date. La sfîrșitul anului, această deprindere se consolidase într-o asemenea măsură, încît, atunci cînd, întîmplător unul dintre copii își agăța haina în alt loc, ceilalți îi atrăgeau singuri atenția.

La formarea spiritului de ordine au contribuit și îndrumările date cu privire la folosirea cărților, rechizitelor, a ghiozdanului și asupra modului cum trebuie să stea corect în bancă: cu picioarele sprijinite pe stinghie, cu spatele lipit de rezemătoarea băncii și cu mîinile la spate.

Pentru a întui direct această poziție, le-am demonstrat, în mod practic, cu ajutorul a doi elevi. Ca o completare a explicațiilor le-am indicat să privească fotografiile din abecedar de la pag. 4, care redau poziția corectă a elevilor în bancă. Totodată le-am atras

atenția să nu adopte poziția incorectă la scris a copilului reprezentat pe coperta interioară a manualului de aritmetică pentru clasa I. In legătură cu această imagine — care nu poate sprijini munca educativă a învățătorului dar pe care copilul o cunoaște din momentul cînd deschide pentru prima dată cartea de aritmetică — se poate obiecta faptul că sub pretextul concentrării asupra socotelii, copilul trebuie să stea neapărat cu degetul în gură. Ce ar fi dacă elevii clasei noastre în orele de aritmetică ar imita imaginea respectivă ? (!)

In scopul fixării și consolidării deprinderii de a sta corect în bancă, copiilor li s-a atras atenția ori de cîte ori vreunul din ei stătea cu pieptul lipit de muchia băncii, cu picoarele afară din bancă etc. In aceeași direcție s-a solicitat și ajutorul părinților care trebuie să supravegheze ținuta copiilor acasă, în timp ce aceștia își pregătesc temele sau citesc.

Acest ajutor, în genere, ne-a fost acordat ; cu ocazia vizitelor întreprinse la domiciliul elevilor am constatat că majoritatea au amenajat într-o parte mai luminoasă și mai liniștită a locuinței un colț special al elevului, iar în unele cazuri chiar cu bănci și tablă.

Desigur că formarea deprinderii de a sta corect în bancă este una dintre cele mai principale și mai greu de realizat. Uneori copiii uită indicațiile date sau au impresia că dacă stau cu trunchiul sprijinit de pupitru pot fi mai liniștiți, obosesc mai greu. De aceea *sarcina noastră este să nu uităm nici o clipă că poziția incorectă în bancă în perioada de creștere duce la deformarea coloanei vertebrale, defectarea organelor de văz* etc.

O preocupare deosebită a muncii noastre educative a constat în deprinderea elevilor de a ridica corect mîna atunci cînd vor să răspundă, de a păstra o poziție corespunzătoare cînd scriu și cînd sînt chemați pentru a fi ascultați ; s-a combătut, de asemenea, tendința unor elevi de a ridica nu numai antebrațul, ci întreaga mînă, de a însoți ridicarea mîinii cu cuvinte ca : „Eu, tovarășe învățător !“ sau de a-și părăsi locurile. Pe lîngă indisciplina pe care acest gen de manifestări o produce, am atras atenția clasei că în asemenea condiții cel chemat la răspuns se intimidează și poate da răspunsuri proaste. Am îmbinat procesul de formare a acestor deprinderi cu dezvoltarea spiritului tovărășesc, de colectiv. In aceeași ordine de idei le-am arătat și caracterul dăunător al unor obiceiuri ca suflatul, copiatul temelor etc.

Nejusta înțelegere a colegialității a fost dezbătută în clasă pornindu-se de la un caz concret în ziua cînd elevul D. a suflat unui coleg scos la lecție dorind, după propria lui părere, să-l ajute a lua o notă bună. I-am arătat elevului D. că dacă dorește să-și ajute colegul să se întîlnească în afara orelor de clasă cu el și să-și pregătească împreună temele, așa cum procedează copiii despre care se vorbește în abecedar la bucata intitulată „Lecțiile”.

O grijă specială s-a purtat și pentru dezvoltarea spiritului tovărășesc între fete și băieți, care sînt înainte de toate colegi de muncă, membri ai aceluiași colectiv. In acest scop fetele au fost așezate în bănci cu băieți, iar sarcinile și responsabilitățile colective au fost în mod egal distribuite elevilor de ambe sexe. Astfel, la fixarea serviciului zilnic de ordine și curățenie au fost antrenați și fetele și băieții.

Pe linia preocupărilor pentru stabilirea unor relații tovărășești i-am învățat pe colegii de bancă să se ajute între ei, să-și împrumute unele rechizite să nu se deranjeze unii pe alții și să-și atragă în mod colegial atenția cînd unul dintre ei este neatent sau are alte îndeletniciri în timpul lecției.

Ca și în alte școli, la început, elevii veneau cu fel și fel de reclamații de genul: „D. mi-a luat creionul". „M. mă face să rîd", „N. mă întreabă de vorbă" ș.a.m.d. Ne-am străduit să-i obișnuim a-și rezolva în mod prietenesc aceste mici conflicte, fără intervenția noastră și să apeleze la ajutorul nostru numai atunci cînd repetatele lor încercări se dovedesc ineficace. În felul acesta am reușit să punem capăt în bună parte „pîrîtului".

În general am căutat să acordăm pedepse cît mai rar și *să ne sprijinim în menținerea ordinei și a disciplinei pe fondul pozitiv al copilului.* Cu toate acestea, n-am lăsat nepedepsite abaterile de la disciplină care depășeau orice posibilități de rezolvare pe calea discuțiilor personale cu vinovatul. Aceasta cu atît mai mult cu cît din momentul apariției Regulamentului pentru organizarea și funcționarea școlilor de cultură generală am adus la cunoștința întregii clase care sînt drepturile și îndatoririle elevilor și ce măsuri se prevăd pentru evidențierea și sancționarea lor. În aplicarea sancțiunilor am ținut seama de fiecare caz în parte, de gravitatea abaterii, de condițiile în care a fost săvîrșită, de particularitățile individuale ale elevului și de dorința lui de îndreptare. De asemenea, la acordarea pedepselor ne-am sprijinit pe opinia în formare a clasei.

Astfel, fapta elevului D. care a copiat la o lucrare de control a fost judecată împreună cu clasa, calificată ca un act necinstit și pedepsită. Prin pedepsirea acestui elev s-a realizat un efect educativ general și s-a subliniat încă o dată mai mult ce este bine și ce este rău să facă un elev.

O grijă permanentă am acordat și momentului plecării elevilor din școală.

Încolonarea elevilor (pentru intrarea în clasă după recreație și pentru ieșirea din clasă) ne-a preocupat în permanență. La început, după ce am privit împreună desenul din abecedar de la pag. 58 unde se arată modul organizat în care trebuie să intre elevii în clasă și le-am explicat că în felul acesta se evită înghesuiala la ușă, am făcut primele exerciții de încolonare.

Inițial exercițiile de încolonare necesitau destul de mult timp deoarece copiii făceau adesea mișcări inutile. O dată cu perfecționarea exercițiului, timpul de încolonare s-a redus simțitor.

Măsurile prezentate mai sus au contribuit la formarea spiritului de ordine al copiilor, la formarea anumitor deprinderi de autodeservire și de curățenie.

O atenție deosebită am acordat și formării unor *deprinderi elementare de comportare disciplinată și de politețe,* ca, deprinderea de a saluta cadrele didactice, personalul de îngrijire și colegii. Am socotit necesar să demonstrăm în fața clasei, cu ajutorul a doi elevi, cum trebuie efectuat salutul. După ce toate variantele salutului au fost demonstrate și repetate de cîteva ori, s-a urmărit în permanență stricta lor îndeplinire. Atunci

cînd vreunul din copii uita să dea „Bună ziua!" ori saluta în mod nereglementar era oprit, corectat și pus să repete.

Ne-am preocupat, de asemenea, să dezvoltăm elevilor o atitudine politicoasă nu numai în cadrul școlii ci și în locurile publice.

I-am învățat să nu facă gălăgie pe stradă, să respecte regulile de circulație, să salute persoanele cunoscute pe care le întîlnesc, să-și cumpere bilet de tramvai sau la mașină și să ofere locul persoanelor mai în vîrstă. Lecția din abecedar „In tramvai" ne-a oferit un prilej foarte bun pentru a purta o discuție referitoare la atitudinea elevilor arătîndu-le că în orice loc s-ar găsi, nu trebuie să uite că poartă matricola școlii noastre, iar lumea va aprecia după purtarea lor întreaga muncă educativă a cadrelor didactice. Cu prilejul predării lecțiilor „Bunicul" din abecedar și „Bătrîna" din manualul de limba romînă am discutat cu elevii despre atitudinea pe care ei trebuie s-o aibă față de bătrîni și față de cei mici. In diverse ocazii am constatat că elevii și-au însușit cele discutate. In timpul iernii, de exemplu, elevii M. și C. ne-au povestit cum au plimbat cu săniuțele lor alți copii mai mici; iar elevul C. ne-a relatat cum a ajutat pe o bătrînă care se înapoia de la piață și ducea cu greu două sacoșe pline.

Avînd în vedere însă faptul că elevii de clasa I stau sub directa supraveghere a învățătorului numai patru ore zilnic, iar restul timpului și-l petrec în afara școlii, o condiție foarte importantă în realizarea educării disciplinei conștiente a copiilor o constituie *unitatea de cerințe a cadrelor didactice, a familiei și organizației de pionieri din școală.* Pentru a ne bucura de tot sprijinul familiei și a-i face pe unii părinți să evite diferitele greșeli de educație am considerat necesar să le aducem la cunoștință conținutul proiectului de programă a muncii educative precum și prevederile Regulamentului de organizare și funcționare a școlilor de cultură generală. De asemenea, am considerat că *pregătirea părinților pentru organizarea și controlul făcut cu competență, asupra activității de acasă a copilului, trebuie să reprezinte unul din obiectivele principale ale muncii noastre.*

In genere, cerințele școlii erau respectate, deși se mai iveau cazuri cînd unii elevi uitau ce au de scris sau cînd unii părinți, în loc să asigure copiilor timpul normal pentru somn, îi duceau în vizite și la spectacole ce durau pînă seara tîrziu. Am arătat acestora că astfel de abateri produc tulburări în modul regulat de viață al copilului, îl distrag de la preocupările corespunzătoare vîrstei și îl obosesc inutil. Copiii de clasa I se află într-o perioadă de creștere în care energia cheltuită în diversele activități din timpul zilei trebuie să fie refăcută printr-un somn suficient și odihnitor. Iată de ce este necesar ca părinții să vegheze la stricta realizare a regimului zilnic al elevilor asigurînd condițiile necesare pentru aceasta. De aceea am socotit util ca pentru a îndruma părinții din punct de vedere pedagogic să organizăm unele consultații colective pe teme actuale pentru noi ca: „Regimul zilnic al elevilor de clasa I", „Cum trebuie să-i ajute părinții pe copii în studiu", „Antrenarea copiilor la munca gospodărească și fizică", „Cunoașterea preocupărilor și aptitudinilor copiilor noștri", „Metodele de apreciere și pedepsire a copiilor în școală și familie" etc.

In ceea ce privește deprinderea elevilor cu *atitudinea plină de grijă față de bunurile clasei, ale școlii și în general față de proprietatea*

obștească, pe baza indicațiilor date de N. K. Krupskaia în articolul „Al meu și al nostru" am căutat ca, pornind de la cazul elevului P. care-și murdărise banca, să lămuresc elevilor noțiunea de bun colectiv.

Luînd în mînă abecedarul elevului P. care se prezenta destul de îngrijit, l-am întrebat: A cui este această carte ? „A mea" — a răspuns el. L-am întrebat în continuare de ce nu-și murdărește cartea lui ? Copilul mi-a răspuns că își păstrează curat abecedarul fiindcă are nevoie de el. Bine, i-am spus, dar de banca aceasta nu va mai avea nevoie nimeni ? „Ba da" ! — au răspuns copiii în cor. Atunci le-am arătat elevilor că așa cum ei își păstrează bunurile proprii să îngrijească și să respecte și avutul școlii de care s-au servit mulți copii înaintea lor și de care vor mai avea nevoie și alții.

Prin exemple concrete i-am făcut pe copii să înțeleagă, pornind de la noțiunea de bun al clasei și al școlii, că avutul obștesc, în general, trebuie respectat și îmbogățit. În această privință, un sprijin efectiv ni l-a oferit organizația de pionieri din școală. Întîlnirile copiilor cu pionierii, discuțiile duse cu privire la modul în care se poartă un pionier, ce atitudine are el față de avutul obștesc precum și participarea elevilor de clasa I alături de pionieri la unele acțiuni de folos obștesc ca strîngerea fierului vechi, a sticlelor și a maculaturii, îngrijirea grădinii școlare și curățenia generală a curții ne-au ajutat mult la deprinderea copiilor cu grija și respectul față de bunurile publice.

Edificator în acest sens este exemplul elevilor A. și P. care, observînd într-o dimineață că o persoană străină școlii vrea să rupă niște flori din grădină, au luat pe loc atitudine.

★

Munca desfășurată de noi în decursul anului școlar 1958/1959 la clasa I E a școlii elementare nr. 152 a confirmat încă odată faptul că *disciplina nu este numai o metodă ci este rezultatul întregii activități instructiv-educative.* Bilanțul final ne-a demonstrat că, o dată cu îmbunătățirea disciplinei s-a ridicat și nivelul la învățătură al elevilor, conștiinciozitatea și puterea lor de a discerne și a aprecia ceea ce este bine și ce este rău în comportarea unui elev.

In mod concret, de unde la începutul anului aveam 7 elevi codași la învățătură, la sfîrșitul anului toți copiii noștri au avut situația de promovați, dintre care 18 elevi au terminat cu media anuală între 9 și 10. In ceea ce privește situația elevilor la purtare s-au înregistrat succese evidente, astfel, încît, la sfîrșitul anului școlar din 34 de elevi 32 au avut media anuală de 10.

Rezultatele obținute demonstrează faptul că în anul parcurs marea majoritate a copiilor s-a achitat cu conștiinciozitate de sarcinile de școlari. Analiza făcută la sfîrșitul anului a confirmat ipoteza pe baza căreia a fost elaborat proiectul de programă a muncii educative și anume: *educația realizată cu ajutorul unei programe sistematice este calitativ superioară și deosebit de eficientă, iar fixarea pe clase a volumului deprinderilor privind comportarea elevilor este absolut necesară.* Desigur că rezultatele obținute de noi sînt parțiale și nedefinitive. Totuși, ele

dovedesc că realizarea educației copiilor după un anumit sistem care în ceea ce privește calitățile morale și deprinderile de conduită respectă principiul : de la simplu la complex, de la concret la abstract și de la particular la general, se face în condiții mult mai bune. Aceste rezultate sînt superioare celor obținute în procesul unei educații făcute episodic, pe campanii, nesistematic, neraportată la clasa de elevi — la vîrsta școlară respectivă.

De exemplu, elevii din clasa noastră, la sfîrșitul primului an de școală posedă un volum de deprinderi de conduită bine determinat. Ei sînt punctuali în ceea ce privește venirea la școală și îndeplinirea sarcinilor, știu să salute cadrele didactice, persoanele adulte cunoscute și colegii ; știu să ridice mîna cînd vor să fie întrebați sau să întrebe ceva ; știu să păstreze o ținută corectă în bancă și să se ridice din bancă pentru răspuns, să-și țină caietele și cărțile în ordine, să asculte ; știu să se dezbrace și să-și pună hainele în cuier pe locurile indicate, să se așeze în rînd pentru a intra și ieși din clasă, să-și îndeplinească sarcinile ce le revin cînd sînt de serviciu pe clasă, să se joace fără a se brusca în timpul recreațiilor, să meargă în liniște spre casă. În raporturile lor cu membrii familiei, elevii noștri s-au deprins să salute pe părinți, să mulțumească pentru masă, să-și țină în ordine îmbrăcămintea și uniforma școlară, să-și efectueze singuri temele date pentru acasă și să ceară ajutorul celor mari numai în cazul cînd întîmpină greutăți evidente, să țină minte temele ce li s-au dat de învățat pentru acasă, să-și pregătească ghiozdanul pentru a doua zi, să-și facă toaleta de seară și dimineață, să ajute la treburile gospodărești.

În procesul muncii desfășurate ne-am convins că elevii care au frecventat grădinița, întîmpină mai puține greutăți în adaptarea lor la viața școlară și cheltuiesc o cantitate mai mică de energie pentru formarea diverselor deprinderi de conduită disciplinată. Cele mai mari greutăți le-au încercat inițial copiii care nu aveau frați mai mari și nici nu fuseseră la grădiniță. *Aceasta dovedește că deprinderile de viață colectivă, anterior dobîndite de copil, ușurează simțitor adaptarea acestuia la munca organizată și ajută foarte mult pe învățător.*

În viitorul an școlar vom continua eforturile pe linia educării deprinderilor de comportare disciplinată la elevii noștri. Volumul de deprinderi elementare fixat și realizat din clasa I va trebui lărgit și perfecționat. Inițial însă, la începutul anului școlar viitor, aceste deprinderi vor fi reamintite, repetate și verificate deoarece pe timpul vacanței este posibil ca unele dintre ele să fi fost uitate de către copii.

Concluziile la care am ajuns în urma aplicării prevederilor proiectului de programă a muncii educative referitoare la educarea comportării disciplinate a elevilor sînt următoarele :

1. Pentru a putea obține rezultatele dorite în munca educativă, învățătorul clasei I trebuie *să stabilească de la început nivelul de educație al elevilor săi.* Aceasta se poate realiza cu ajutorul *anchetelor orale* organizate în rîndul elevilor și părinților, *prin vizitele* făcute la domiciliu, *prin observarea* modului de comportare a copiilor și *prin aprecierea* atitudinii pe care aceștia o iau față de anumite cerințe ale școlii. O dată stabilit nivelul de educație al copiilor se poate trece la aplicarea proiectului de programă a muncii educative.

În munca educativă desfășurată pe linia dezvoltării deprinderilor de comportare disciplinată *trebuie să ne sprijinim atît pe exemplele*

pozitive din viață cît și pe conținutul educativ al textelor și ilustrațiilor din manuale. Judecarea în colectiv a *conduitei elevilor din clasă* oferă de asemenea, cadrelor didactice un bun mijloc de educație a elevilor.

2. *Lămuririle verbale, explicațiile* și *îndrumările* învățătorului trebuie să fie *însoțite de o demonstrație practică și de un exercițiu repetat.*

3. Ținînd seama de nivelul de educație al elevilor din clasă și de particularitățile copiilor de vîrstă școlară mică, învățătorul poate trece la *organizarea colectivelor de muncă ale clasei* avînd în vedere faptul că elevii de clasa I dispun de multă energie și că doresc să fie antrenați la activitatea obștească. De aceea *repartizarea sarcinilor trebuie să fie făcută astfel încît, să cuprindă pe toți elevii clasei, să stabilească un sistem de raporturi juste între executanți și conducători și să asigure trecerea fiecărui școlar atît prin funcția de executant cît și prin aceea de responsabil.* Totodată, pentru realizarea prevederilor programei muncii educative este necesar ca *învățătorul să-și asigure sprijinul părinților și al organizației de pionieri* din școală în vederea stabilirii unității de cerințe față de copii. Această unitate va putea fi realizată numai în cazul cînd și familia și organizația vor cunoaște bine calitățile morale și volumul deprinderilor pe care trebuie să le dobîndească elevii de clasa I.

4. Organizarea judicioasă atît a activității școlare cît și a activității extrașcolare, a muncii desfășurate în decursul anului școlar cît și în vacanță, trebuie să ducă la *asigurarea unei continuități în munca educativă.* Măsurile luate de noi cu privire la îndrumarea părinților privind antrenarea elevilor în munca fizică (diferite treburi gospodărești), la trimiterea copiilor în tabere, colonii, la trimiterea lor la rude din mediul sătesc etc. precum și recomandările făcute copiilor în legătură cu lectura extrașcolară și regimul zilnic în timpul vacanței au urmărit tocmai să asigure continuitatea necesară în activitatea educativă.

Aceste concluzii ne vor călăuzi în munca noastră din viitorul an școlar cînd vom consolida și vom îmbogăți deprinderile de comportare disciplinată pe care și le-au format elevii în clasa I, dezvoltînd în felul acesta caracterul conștient al disciplinei copiilor noștri.

ВОСПИТАНИЯ НАВЫКОВ ДИСЦИПЛИНИРОВАННОГО ПОВЕДЕНИЯ У УЧАЩИХСЯ ПЕРВОГО КЛАССА

(Резюме)

Автор статьи, применяя проект программы воспитательной работы для I—IV классов, разработанный Академией Педагогических Наук РСФСР подтверждает гипотезу, что воспитание, осуществлённое на основе прочной системы, качественно выше воспитательной работы, проведенной случайно.

На основе опыта автор пытается раскрыть, как можно осуществить следующие цели воспитательной работы, проведенной в первом классе: умение учащихся разобраться, что хорошо и что плохо, дисциплинированное поведение каждого учащегося в отдельности; строгое соблюдении правил поведения; правильное отношение к товарищам, учителям и родителям; соблюдение соответствующего поведения в любом обстоятельстве, а также желание стать пионером.

L'ÉDUCATION DES HABITUDES DE COMPORTEMENT DISCIPLINÉ CHEZ LES ÉLÈVES DE LA PREMIÈRE CLASSE PRIMAIRE

L'auteur de l'article, en appliquant les prévisions du projet de programme concernant l'activité éducative dans les premières quatre classes (élaboré par l'Académie de sciences pédagogiques de la RSFSR), confirme l'hypothèse que l'éducation réalisée à base d'un système bien conçu est qualitativement supérieure à l'activité éducative déployée au hasard et d'une manière unilatérale.

Par l'expérience relatée on essaie de démontrer comment a-t-on pu réaliser — dans l'activité éducative déployée en première classe primaire — les objectifs suivants: le discernement, de la part des élèves, entre le bien et le mal dans le comportement de chacun d'eux; l'observation stricte des règles de conduite; l'attitude correcte envers les camarades de classe, les maîtres d'école et les parents; le maintien d'une conduite convenable en toute circonstance; le désir de devenir pionnier.

MUNCA DE FOLOS OBȘTESC, MIJLOC IMPORTANT DE EDUCARE COMUNISTĂ A ELEVILOR

Prof. A. VASILESCU

Munca este temelia societății omenești, izvorul vieții, prosperității și fericirii omului. De aici și rolul multilateral al muncii ca factor educativ. În procesul muncii productive, copilul și tînărul își dezvoltă particularitățile individuale, înclinațiile și aptitudinile, se formează și se cristalizează profilul moral al tînărului comunist: se întărește spiritul colectivismului, se cultivă profund sentimentul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar.

Școala și, împreună cu ea, și ceilalți factori educativi — familia, organizațiile de pionieri și de tineret — își pun drept țel educarea tinerei generații în spiritul unei atitudini comuniste față de muncă, această nouă calitate morală specifică omului orînduirii socialiste.

Educarea elevilor în spiritul dragostei pentru muncă, a unei atitudinii comuniste față de muncă, are loc în însuși procesul de învățămînt. Dar, alături de școală, un alt mijloc principal de educare a unei atitudini comuniste față de muncă îl constituie munca nemijlocită în producție, între care un loc de seamă îl ocupă și munca de folos obștesc. Cea mai bună școală, cel mai sever învățător — sublinia tovarășul N. S. Hrușciov la cel de-al XXI-lea Congres al P.C.U.S. — este viața, realitatea socialistă. De aici și necesitatea ca educația să fie legată în mod organic de viață, de producție, de activitatea practică a maselor.

Munca de folos obștesc reprezintă o activitate organizată, îndreptată către o participare vie — pe măsura forțelor elevilor — la construcția economică și culturală a orașului, satului, raionului sau regiunii — a țării. Munca de folos obștesc poate fi atît muncă productivă, care își propune drept scop obținerea de rezultate materiale, de bunuri, cît și acțiunea prin care se urmărește satisfacerea unor interese culturale ale colectivului.

Participarea la munca de folos obștesc își găsește mobilul în țara noastră în statornicirea relațiilor de tip nou, socialiste, relații de sprijin și ajutor reciproc, ca urmare a înlăturării exploatării omului de către om. Baza societății noastre o alcătuiește proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție. Fiecare om al muncii este interesat în lărgirea și consolidarea proprietății obștești, în apărarea ei față de dușman și de unele elemente înapoiate în mintea cărora mai dăinuie puternic ideea de mic proprietar.

Documentele de partid din ultimul timp, cuvîntările rostite de tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej, au subliniat necesitatea educării tinerei generații în spiritul unei atitudini comuniste față de muncă. Plenara C.C. al P.M.R., din noiembrie 1958, a trasat sarcina de a atrage mase largi de oameni ai muncii, tineretul, la acțiunea patriotică de realizare prin muncă voluntară a unor lucrări de folos obștesc.

Hotărîrea Partidului și Guvernului cu privire la îmbunătățirea învățămîntului de cultură generală și superior, seral și fără frecvență, stabilește drept principiu călăuzitor pentru formarea noii intelectualități ieșite din popor, înalta școală a muncii în uzină, în fabrică, în mină, în gospodăria agricolă de stat, în gospodăria agricolă colectivă, ca drumul cel mai sigur spre o calificare înaltă.

În felul acesta se traduc și mai consecvent în viață cele spuse de Lenin tineretului : „... *trebuie ca Uniunea Tineretului Comunist să unească pregătirea sa, învățătura și educația sa, cu munca muncitorilor și a țăranilor, trebuie ca ea să nu se închidă în școlile sale și să nu se mărginească numai la cititul cărților și broșurilor comuniste. Numai în munca laolaltă cu muncitorii și țăranii poți deveni cu adevărat comunist.*"[1]

Participarea la munca obștească a copiilor și tineretului corespunde principiului nou al pedagogiei socialiste : *îmbinarea muncii cu învățătura.* Munca în general, deci și munca obștească, reprezintă cu adevărat școala de formare a cadrelor de constructori ai socialismului. Apropierea mereu mai strînsă a școlii de viață, de producție, se înfăptuiește și pe calea participării elevilor la munca de folos obștesc.

Munca productivă, de folos obștesc, dă posibilitate copiilor și tineretului să desfășoare o muncă spre binele societății, le oferă prilejul ca să lupte activ pentru întărirea și apărarea proprietății obștești. Copiii și tineretul de astăzi vor forma cadrele de mîine, care vor conduce treburile obștești. Dar pentru aceasta este nevoie ca de pe acum să-i formăm ca să știe cum să conducă și, în special, să conducă bine treburile obștești.

„*Trebuie ca Uniunea Tineretului* — spunea V. I. Lenin — *să educe pe toți, încă din anii tinereții, în spiritul muncii conștiente și disciplinate.*"[2]

Angrenarea în acțiuni obștești educă pe copil și tînăr în spiritul atitudinii conștiente față de muncă, al respectului față de colectiv, le sporește simțul de răspundere. Pentru că una din sarcinile principale ale întregii munci educative în școală și din afară de școală o constituie tocmai educarea la copil și tînăr a unei atitudini conștiente, de răspundere față de muncă. Cel mai eficace mijloc pentru educarea elevului și tînărului în spiritul muncii conștiente îl reprezintă munca colectivă de folos obștesc, organizată spre un scop bine determinat.

Marele pedagog sovietic, A. S. Makarenko, dădea o importanță deosebită acestei probleme. El arăta: *că munca în comun, munca în colectiv, ajutorul în muncă al oamenilor, pot să dea naștere atitudinii juste a*

[1] *V. I. Lenin*, Opere, vol. 31, E.S.P.L.P., 1956, pag. 280.
[2]) *Idem*, pag. 211.

omului unul față de altul, dragostei reciproce și prieteniei față de orice om al muncii.

Atunci cînd sînt puși să desfășoare o muncă individuală, copiii și tinerii mai încearcă să se sustragă de la îndeplinirea sarcinii, invocă diferite motive pentru ca să-și scuze neîndeplinirea activității. Cu totul altfel se prezintă situația cînd copilul sau tînărul participă la o muncă obștească în cadrul unui colectiv. Munca în colectiv naște simțul de răspundere pentru sarcina încredințată, face să se îmbine în mod armonios interesele personale cu cele generale.

Gama muncilor de folos obștesc, pe care pot să le desfășoare copiii și tinerii, este cît se poate de felurită și variată. Bineînțeles că totdeauna trebuie avut în vedere ca activitatea obștească, pe care o desfășoară copilul sau tînărul, să fie pe măsura posibilității lor. Astfel, copiii și tinerii pot fi atrași în acțiuni de adunare a maculaturii, colectare a fierului vechi, de strîngere a spicelor, de creștere a viermilor de mătase, a păsărilor și iepurilor de casă, ca să enumerăm numai cîteva. Asemenea acțiuni au mai fost desfășurate și pînă acum de către elevi și tineri, uneori sporadic, alteori mai organizat. Este bine însă ca asemenea preocupări să se permanentizeze, să fie mai bine organizate și cu un țel precis.

Nu este însă suficient ca asemenea acțiuni să aibă loc doar ca un angajament, ca o simplă plăcere sau curiozitate, pentru noutatea faptului în sine. Copilul sau tînărul trebuie să vadă în activitatea la care participă contribuția sa efectivă pentru îndeplinirea unui lucru absolut necesar binului obștesc, care duce la întărirea proprietății obștești. Nu trebuie să fie indiferent pentru copil sau tînăr rezultatul muncii pe care o desfășoară. Trebuie să trezim în el răspunderea că în tot ceea ce lucrează și are rezultate bune, folosește colectivului, binelui comun și că, dimpotrivă, în tot ceea ce nu obține succes dăunează binelui obștesc. De aci necesitatea ca orice acțiune obștească să fie temeinic organizată, fiecare copil sau tînăr să simtă întreaga răspundere pentru ceea ce efectuează.

Dar pentru ca o muncă de folos obștesc să aibă consecințele educative dorite, ea trebuie să fie organizată just, să cerespundă unor anumite condiții pedagogice. Ca o primă cerință pedagogică ce se impune, este ca munca de folos obștesc să fie *organizată și subordonată sarcinilor instructiv-educative.*

Prin orice muncă cu caracter obștesc noi urmărim să formăm anumite trăsături de caracter la copii și tineri. Buna orientare a muncii de folos obștesc asigură rezultatele pe care le urmărim.

Munca de folos obștesc trebuie *să ducă la rezultate utile*, pe care să le constate copiii și tinerii înșiși. Cu cît sînt de vîrstă mai mică, cu atît este mai indicat ca să se organizeze astfel de acțiuni obștești care să aibă o durată mai scurtă de efectuare și ale căror urmări să se vadă cît mai grabnic.

Antrenarea copiilor și tineretului la munci de folos obștesc se va face *pe măsura puterilor lor,* ținîndu-se seama de *particularitățile de vîrstă,* de posibilitățile lor de a depune eforturi. Nici lucrări prea ușoare,

dar nici munci care să le ceară eforturi prea mari, care pot avea consecințe dăunătoare pentru sănătatea lor.

Orice muncă de folos obștesc trebuie să aibă un *caracter sistematic* și să se desfășoare în *forme cît mai diverse.*

Munca de folos obștesc presupune neapărat o *participare colectivă* a copiilor sau tinerilor la diversele acțiuni care se organizează. Numai o muncă desfășurată în cadrul colectivului (echipe, brigăzi, detașamente) contribuie în mod eficace la formarea trăsăturilor cumuniste de caracter. În cadrul muncii obștești făcute în colectiv, copiii și tinerii se deprind să înțeleagă sarcinile comune, să răspundă nu numai pentru munca pe care o îndeplinește fiecare dintre ei personal, ci și pentru munca întregului colectiv.

Deprinderile pentru munca fizică în general, pentru munca de folos obștesc în special, se formează la copii și la tineri, treptat. Această preocupare începe încă în familie. De mic, cînd începe să poată face o muncă, copilul trebuie îndrumat și ajutat s-o îndeplinească. La început va fi obișnuit să se îmbrace singur. Mai tîrziu, pe la 3—4 ani, copilul poate să facă și unele munci care să deservească pe membrii familiei. El poate aduce un pahar cu apă la masă, de pildă. Copilul simte o deosebită bucurie cînd poate face o muncă pentru altul. Să nu-l privăm de această bucurie.

La 5—6 ani, copiilor li se pot da și alte sarcini: să cumpere un ziar, pîine sau alimente de la magazin. Fetele pot ajuta la mica curățenie din casă. La sate, copiii la această vîrstă efectuează treburi cu răspundere mai mare: sînt trimiși să pască vaca sau oile, duc mîncarea la cîmp părinților, fraților, execută alte asemenea munci care privesc și pe alții.

Copiii din grădiniță trebuie obișnuiți să răspundă pentru sarcinile care li se dau: copil de serviciu la curățenie, la masă, la dulapuri, la împărțitul jucăriilor pentru activități etc. La grădiniță, copilul va fi obișnuit să execute și alte munci de interes comun (este vorba îndeosebi de copiii din grupa mare), cum ar fi curățenia din curte, îngrijirea monumentelor eroilor și a mormintelor etc.

Educarea copiilor pentru preocupări obștești se poate face în cadrul familiei și prin alte mijloace. De pildă, părinții și în general cei maturi din casă se cade să fie ei înșiși un exemplu în fața copiilor. Ei au datoria ca să participe la diferite munci obștești la care sînt chemați de organele de stat și obștești, să pornească ei înșiși asemenea inițiative. La oraș, amenajarea străzii, curățenia blocurilor, înfrumusețarea cartierului în genere, cer participarea tuturor cetățenilor. La sate, părinții își pot da contribuția la acțiunile de înfrumusețare a satului, amenajarea drumurilor, construirea de așezăminte culturale și îndeosebi la munca patriotică pentru redarea agriculturii a terenurilor inundabile, erodate, a mlaștinilor etc.

Exemplul personal al fiecărui părinte constituie unul din motivele principale de stimulare a preocupării copiilor pentru munca de folos obștesc. La aceasta se adaugă munca educativă pe care urmează s-o desfășoare familia în acest sens. Este indicat ca părinții să povestească copiilor întîmplări de pe șantierele obștești, să sublinieze însemnătatea acestor lucrări. Din ziare se pot citi cu glas tare sau reda pe scurt

veștile mai importante care vorbesc despre participarea copiilor și tineretului la diferite acțiuni patriotice.

O dată cu intrarea în școală, copilul ia parte la diferite acțiuni întreprinse fie de școală, fie de organizația de pionieri. Părinții au datoria să nu împiedice participarea copiilor la asemenea acțiuni, ci dimpotrivă, să-i îndemne pe copiii lor să meargă cu regularitate la toate acțiunile întreprinse de școală sau de organizația de pionieri. În tumultul vieții, al producției, copiii se pregătesc să devină adevărați cetățeni, slujitori de nădejde ai patriei socialiste.

Pe măsura înaintării în vîrstă, copilul și apoi tînărul va trebui să depună o muncă obștească crescîndă, în raport cu puterile lui. Este necesar să fie folosite toate posibilitățile educative ale muncii pentru formarea profilului moral al copiilor. Din primele zile de școală, copilul să fie antrenat în acele forme de muncă care corespund forțelor și posibilităților lui de vîrstă. În felul acesta se asigură influența educativă a muncii asupra fiecărui copil în parte și a întregului colectiv din care face parte. Participînd la îngrijirea și curățenia clasei, a școlii, la îngrijirea monumentelor, la strîngerea spicelor și a maculaturii etc., copilul are posibilitatea să-și însușească pe de o parte deprinderile de muncă, iar pe de altă parte participă activ la obținerea de rezultate materiale utile colectivului, societății noastre, înțelege că și el este un luptător activ pentru binele obștesc.

Încadrarea timpurie în munca de folos obștesc, pe măsura puterilor sale, este unul din factorii hotărîtori care contribuie la cristalizarea profilului său moral. Cu cît mai de vreme vor fi antrenați școlarii în munca obștească, cu atît ea va ocupa un loc mai important în viața lor, vor înțelege să subordoneze interesele personale celor obștești, să vadă în interesele obștești interesele personale.

Pentru ca munca de folos obștesc să ducă la cît mai multe succese, este necesară o colaborare și strînsă conlucrare între familie, școală și organizațiile de pionieri și de tineret. Existînd aceleași cerințe și preocupări, munca unită a școlii, organizațiilor de pionieri și de tineret duce la înlăturarea unor neajunsuri ce s-ar putea ivi, cum ar fi supraîncărcarea cu sarcini sau o nepotrivire în formularea cerințelor. Nimic nu este mai dăunător în educație ca lipsa de unitate în fixarea scopurilor și cerințelor.

Educarea copiilor spre preocupări obștești începe, după cum am văzut, în familie. Ceea ce s-a făcut în familie este dus mai departe și lărgit de școală și de organizațiile de pionieri și de tineret. Familiarizarea cu munca pentru colectiv, începută în cadrul familiei și în școală, în clasele mici, va trebui să ducă la participarea tineretului la marile acțiuni obștești cu scopuri productive. Aci, în marile colective de producție, tinerii cunosc cerințele disciplinei muncii, regimul de muncă în comun. Participarea la munca de folos obștesc formează deprinderile și obișnuințele necesare în munca productivă, lărgește deosebit de mult cercul sentimentelor sociale ale copiilor și tinerilor, întărește legătura școlii cu munca și cu viața socială a țării.

Formele de participare a copiilor și tinerilor la muncile productive și cele obștești sînt atît de variate ca și viața însăși. Unele munci privesc familia, clasa, școala sau organizațiile de pionieri și de tineret, după cum s-a arătat.

Pe măsură ce înaintează în vîrstă copiii și apoi tinerii pot să îndeplinească munci sociale în afara școlii, iau parte activă la viața societății, lucrează în uzine și în unitățile agricole socialiste, participă la construirea caselor și stadioanelor, la electrificarea și radioficarea satelor.

O formă nouă, superioară, de antrenare a copiilor și tinerilor la acțiuni de folos comun o constituie brigăzile de muncă patriotică. Ele sînt atît o formă de participare a tineretului la construcția socialistă a țării, cît și un mijloc de educare comunistă a tineretului. Brigăzile patriotice de muncă pun în valoare elanul și abnegația, calități deosebite ale celor tineri. Copilul și adolescentul își dăruie cu mult elan forțele în munca pentru binele pătriei.

Cu elanul și abnegația care caracterizează tineretul, acesta poate îndeplini cu succes unele din sarcinile prevederilor planului de stat. Participarea în cadrul muncilor de folos obștesc contribuie astfel la educarea elevilor în spiritul patriotismului socialist activ.

Plenara C.C. al P.M.R. din noiembrie 1958 a trasat sarcini însemnate de îndeplinit pentru continua dezvoltare economică și culturală a țării, a fiecărei regiuni în parte. În construirea de clădiri și școli, de edificii culturale, de drumuri și poduri, în redarea unor suprafețe întinse agriculturii, precum și în multe alte domenii de activitate, copiii și tineretul pot aduce o contribuție de seamă.

Cu sumele alocate în bugetul de stat pentru cheltuielile de învățămînt — destinate îndeosebi construirii de școli noi și înzestrării școlilor cu utilaj pentru laboratoare, cu materialul didactic necesar — cu participarea elevilor, se pot construi mai multe săli de clasă, pot fi confecționate mai multe utilaje de laborator, mai mult material didactic, bineînțeles fără a stîrbi cu nimic din calitatea lucrărilor. Sînt, de asemenea, multe lucrări de reparații și întreținere a mobilierului școlar pe care le pot efectua elevii cu fără prea multe cheltuieli și în condiții optime.

Prin munca elevilor de la școlile medii din Cluj, încadrați în brigăzi patriotice s-au efectuat 9000 de ore de muncă voluntară la reamenajarea stadionului „Gh. Gheorghiu-Dej", la amenajarea malului Someșului și la curățirea grădinii botanice. Brigăzile patriotice de elevi ai școlilor medii nr. 1 și 4 din Galați au muncit la întărirea și înălțarea digului de pe malul Dunării și au participat la instalarea conductei de apă. La chemarea comitetului regional U.T.M. de a se întrece pentru titlul de „Cea mai harnică brigadă de pionieri", elevii școlilor de 7 ani din regiunea Pitești au reușit, în cadrul acțiunilor de muncă patriotică, să planteze zeci de mii de pomi și de puieți.

Nu există sat, nu există cătun, unde copiii și tinerii, organizați în brigăzi potriotice de muncă, să nu poată participa la înfăptuirea unei lucrări de folos obștesc, să aducă servicii familiilor, școlii și societății. Important este însă ca brigăzile de muncă patriotică să devină permanente, bine organizate și să aibă obiective și sarcini bine precizate.

Iată un exemplu în această privință: Comitetul U.T.M. al școlii medii „Mihail Sadoveanu" din Iași a hotărît ca pe tot timpul primăverii și verii, elevii școlii să se organizeze — pe clase — în brigăzi patriotice. Fiecare brigadă și-a luat răspunderea executării muncilor de primăvară și de vară la grădina de zarzavat a G.A.S. Cristești, care are o întindere de 20 hectare. O asemenea hotărîre i-a însuflețit pe elevi; ei au știut bine ce au de făcut și au avut timp ca să se organizeze pentru ca munca să pornească de la început bine organizată, cu răspunderi precise și să se desfășoare pe tot timpul muncilor la grădină fără defecțiuni.

Brigada clasei a X-a C a considerat necesar să cheme la întrecere toate școlile pentru a se organiza în brigăzi patriotice care să lucreze în agricultură. Socoteala lor simplă era destul de concludentă și totodată convingătoare. Ei s-au gîndit că, dacă fiecare elev va munci numai cîte patru zile pe lună, brigada clasei a X-a C, formată din 28 membri, va totaliza în lunile martie, aprilie și mai 336 zile muncă, deci 3360 lei economii. (După cum se vede, plata zilei-muncă a fost socotită la minim.) Cele 10 brigăzi de muncă patriotică din școală au putut aduce economii în valoare de zeci de mii de lei. Raportînd la numărul orelor de muncă voluntară și mai ales la valoarea economiilor ce se pot obține pe țară, este ușor de înțeles aportul elevilor la îndeplinirea sarcinilor plenarei Partidului din noiembrie 1958 în vederea dezvoltării agriculturii.

În regiunile țării unde se fac plantații de nuci, copiii și tineretul participă la facerea gropilor și executarea plantatului puieților, aducînd statului economii în valoare de sute de mii de lei; participînd la executarea de munci voluntare, la amenajarea terenurilor pentru plantații de vie și pomi, pe șantiere ale tineretului, pe o suprafață de 2.000 ha (în diferite regiuni ale țării), se pot obține economii în valoare de milioane de lei. S-a calculat că tinerii și copiii, organizați în brigăzi patriotice, pot contribui la punerea în valoare a peste 7.000 ha terenuri erodate, aducînd statului nostru economii de circa 8 milioane lei. Exemplele, întărite cu cifre, se pot înmulți. Și să nu uităm că aceste cifre reprezintă milioane și milioane de lei economii, înseamnă zeci de școli, cămine culturale, mii de tone de cereale, toate bunuri care vin să contribuie la ridicarea nivelului de trai material și cultural al oamenilor muncii.

Munca obștească în cadrul brigăzilor patriotice cultivă, așadar, la elevi spiritul de economii, nu prin vorbe, ci prin fapte, la care contribuie ei înșiși.

Școala dă elevilor cunoștințe pe care să le poată oricînd folosi atunci cînd viața, producția o va cere. Munca obștească întărește și îmbogățește cunoștințele obținute în școală. Cunoștințele obținute la științele naturale sau la chimie, de pildă, în legătură cu îngrășămintele, își găsesc aplicarea în munca obștească pe care o desfășoară elevii în agricultură. Regulile și formele matematice, principiile și fenomenele fizice, formulele chimice, învățate la curs, prind viață în diferitele munci și activități pe care le execută elevii în acțiunile obștești la care participă.

Munca de folos obștesc îi deprinde pe copii și tineri cu realitățile vieții noastre socialiste, cu rînduielile noastre de viață nouă, de colaborare și într-ajutorare reciprocă. Copiii și tinerii noștri nu cunosc decît din cărți trecutul negru în care și-au dus viața oamenii muncii, cînd în țara noastră stăpîneau moșierii și capitaliștii. Ei nu văd decît din fotografii aspectele maidanelor pe care astăzi s-au înălțat blocuri muncitorești, fabrici, așezăminte culturale. Copiii de la sate aud doar din gura părinților că în locurile unde învață ei astăzi sau au loc serbări culturale, huzureau cu ani în urmă moșieri, că pe întinsele tarlale ale colectivei sau întovărășirii agricole, plesnea biciul vechilului boieresc.

Comunismul nu se învață însă numai din cărți. Comunismul se învață, în primul rînd, prin participarea activă a milioanelor de oameni la construirea edificiului lui. Copiii și tinerii pot și trebuie să contribuie și ei, pe măsura puterilor lor, la zidirea bazelor socialismului în țara noastră, la consolidarea sa. Această contribuție și-o dau elevii participînd la diversele acțiuni obștești. În astfel de acțiuni înțeleg ei să prețuiască mai mult tot ceea ce poporul muncitor a cucerit și a făurit prin luptă încordată, sub conducerea partidului clasei muncitoare. În procesul muncii obștești se cristalizează și se cimentează sentimentul patriotismului socialist, se exprimă prin fapte dragostea pentru patria socialistă.

Patriotismul socialist, această forță motrice a societății socialiste, prinde forme concrete de manifestare în cadrul acțiunilor obștești.

Elevii își dau seama că a fi un bun patriot înseamnă să muncești cu abnegație și devotament pentru înflorirea patriei, pe orice loc de muncă te-ai afla. Eroismul oamenilor se poate manifesta din belșug prin munca pentru binele colectivului, pentru făurirea bunăstării tuturor celor ce muncesc.

În vara acestui an elevi ai școlii medii din Baraolt, Regiunea Autonomă Maghiară, constituiți în brigadă de muncă patriotică, au lucrat împreună cu elevi romîni și germani de la Școala medie din Rupea, regiunea Stalin, pe ogoarele gospodăriei agricole de stat din localitate. La rîndul lor, elevi de la Școala medie din Rupea, constituiți de asemenea în brigadă de muncă patriotică, s-au dus și au lucrat pe ogoarele unităților socialiste din Regiunea Autonomă Maghiară. Acest schimb de experiență a contribuit la educarea elevilor romîni, maghiari și germani în spiritul unui devotament profund față de patria noastră socialistă, la întărirea legăturilor frățești. Înfrățiți în muncă, elevii romîni, maghiari și germani au lucrat pentru același scop comun. Ei și-au dat mai bine seama că fiii oamenilor muncii din patria noastră, indiferent de naționalitate, au aceleași drepturi și datorii, pe fiecare îl unește aceeași dorință fierbinte : înflorirea patriei comune Republica Populară Romînă.

În procesul muncii comune, pentru satisfacerea unor interese obștești, se dezvoltă calitățile morale ale tineretului comunist, se cristalizează profilul lui moral.

Caracterizînd esența educației morale, A. S. Makarenko spunea că *munca educă nu numai pregătirea pentru viață a omului, dar și pregătirea tovarășului, adică, educă atitudinea justă a elevului față de oamenii muncii ceea ce contribuie la pregătirea sa morală.*

Atitudinile morale juste se formează numai atunci cînd sînt create condiții pentru însușirea de către copii și tineri a faptelor corespunzătoare din punct de vedere moral. Or, în colectivul de muncă, în procesul muncii de folos obștesc, se creează cele mai favorabile condiții pentru însușirea trăsăturilor morale comuniste. În procesul muncii de folos obștesc se formează acele calități morale atît de necesare tînărului comunist : spiritul colectivismului, al ajutorului reciproc, tovărășesc, umanismul socialist, răspunderea față de propria muncă și față de munca tovarășilor, spiritul de disciplină.

În cadrul muncilor de folos obștesc, colectivul se încheagă mult mai repede și devine trainic. Munca comună îi apropie pe copii și tineri. Faptele de viață dovedesc că munca în comun, săvîrșită ca să suplinească o cerință obștească, atrage și disciplinează pînă și pe cei mai nedisciplі-

nați copii și tineri. Spiritul de organizare și disciplină se obține tocmai prin educarea sentimentului colectivismului și al respectului față de colectiv.

În procesul muncii de folos obștesc se formează acea minunată trăsătură a caracterului omenesc — dorința de a acorda ajutorul tovărășesc. Munca în comun pentru binele obștesc determină pe copil sau tînăr să învețe să muncească ca fruntașii în muncă sau să dea ajutor la nevoie celor ce au rămas în urmă. Colectivul acționează cu mai multă eficacitate împotriva celor care caută să tragă chiulul, lenășilor și capricioșilor. Atît de atrăgătoare devine munca în comun, că pînă și cei care la început se lăsau mai greu antrenați, manifestau uneori chiar dorința de a părăsi locul de muncă, după o vreme lichidează cu asemenea tendințe. N-au fost puține cazuri — multe ilustrate și în literatura pedagogică — cînd elemente la care spiritul individualist se manifestase cu încăpățînare, în munca comună pentru binele obștesc se transformă radical, devin purtătorii celor mai frumoase calități morale.

Treizeci de elevi de la școala medie nr. 2 din Caransebeș, alcătuind o brigadă de muncă patriotică, au executat lucrări de întreținere a plantațiilor pe Muntele Mic, pe șantierul Ocolului silvic Caransebeș. O altă brigadă patriotică, de la aceeași școală, din care făceau parte 14 fete și 4 băieți, a muncit pe ogoarele gospodăriei agricole de stat din Peciul Nou, regiunea Timișoara.

Munca în cadrul brigăzilor a educat la elevi spiritul colectivismului și al ajutorului reciproc, inițiativa în muncă, trăsături noi, specifice profilului moral al tînărului comunist. Fruntașii în muncă dădeau ajutor celor rămași mai în urmă, ca să execute și ei la timp și în bune condiții lucrările repartizate.

Deseori puteau fi auzite îndemnuri de felul acesta:

— Măi băieți, colegul P. a rămas mai în urmă cu lucrările. Haideți să-i dăm o mînă de ajutor să ajungă în rînd cu noi, să-și îndeplinească planul.

Invidia, egoismul și alte apucături, care se mai manifestau cîteodată în timpul școlii, la unii din elevi, dispăruseră.

La Muntele Mic elevii au admirat frumusețea naturii acestui colț de patrie și și-au dat seama că prin muncă (lucrările de împădurire) natura devine și mai frumoasă. Cei care au lucrat pe ogoarele gospodăriei agricole de stat Peciul Nou și-au dat seama de munca ce se depune și de organizarea dintr-o unitate agricolă socialistă, de înaltul nivel al mecanizării lucrărilor agricole. Elevii au constatat realizările însemnate din această gospodărie și prin munca lor au contribuit și ei la obținerea de recolte mari, alături de toți muncitorii agricoli și tehnicienii gospodăriei. Ei au îndrăgit munca din agricultură, iar unii din ei și-au manifestat chiar dorința ca, la terminarea școlii, să se îndrepte spre o astfel de muncă. *

Munca de folos obștesc dezvoltă la elevi sentimentul satisfacției morale pentru ceea ce au realizat, mulțumirea că la efectuarea unei lucrări și-au dat și ei contribuția. Cu cîtă satisfacție exclami cînd treci pe lîngă o lucrare finisată, la care și tu ai participat: „Și eu am lucrat la înălțarea digului acesta". Cîți dintre oamenii muncii, cînd trec pe lîngă monumentul de cultură „Casa Scînteii", nu spun cu mîndrie: „Și eu am ajutat la înălțarea acestui măreț edificiu".

* Date strînse cu sprijinul tov. prof. O. Sgăvîrdea, care a însoțit brigăzile pe timpul cît s-au desfășurat lucrările.

Munca bine organizată și reglementată prin atribuții și răspunderi, formulate just din punct de vedere pedagogic, prilejuiește satisfacerea și a nevoilor culturale ale copiilor și tinerilor. Trecerea la odihnă, la activitățile intelectuale și artistice devine o necesitate naturală. În orele de repaus copiii și tinerii cercetează cu interes o carte, fie ea de știință sau literatură, cîntă, povestesc, întrețin discuții interesante pe teme culturale, politice sau științifice.

De unde, înainte de antrenarea clasei într-o brigadă de muncă patriotică, o profesoară se plîngea că elevii din acea clasă nu citeau nici cărțile de beletristică cerute de programa școlară ; îndată ce au trecut să desfășoare muncă obștească, elevii au început să aibă preocupări din ce în ce mai susținute pentru lectură ; în tabără, pe fiecare pat, apăruseră cărți de literatură.

Munca colectivă creează condiții favorabile și pentru cunoașterea estetică a naturii. Copiii și tinerii încep să guste și să înțeleagă frumosul din natură. Dar ceea ce este mai important, ei își dau seama că natura poate fi înfrumusețată prin munca omului, că prin participarea directă la o acțiune obștească dată, realizează nu numai ceva nou, folositor, ci și frumos.

Munca desfășurată în cadrul brigăzilor patriotice, activitatea de folos obștesc în general, contribuie la călirea organismului copiilor, la întărirea sănătății lor. S-a stabilit că o muncă fizică reglementată în cadrul unui program judicios întocmit are o influență favorabilă asupra sănătății și dezvoltării fizice a copiilor și tinerilor.

Participarea copiilor la diferite acțiuni de folos obștesc le dă posibilitatea să se familiarizeze cu diferitele profesiuni, să-și descopere inclinațiile, să se orienteze în alegerea viitoarei profesiuni.

În timpul școlarității, îndeosebi în ultimele clase, elevul I.H.N. din clasa a XI-a de la Școala medie nr. 2 din raionul Gh. Gheorghiu-Dej, din Capitală, nutrea dorința, nejustificată de aptitudinile lui, ca să urmeze cursurile unei facultăți a Institutului de medicină și farmacie.

Lucrînd în cadrul unei brigăzi patriotice, pe un șantier de construcții, elevul și-a putut da seama și mai bine de înclinațiile lui către tehnică, vădite de altfel și în timpul școlarității. Munca pe șantier l-a făcut să îndrăgească munca fizică și l-a determinat să se îndrepte către o școală tehnică.

Muncind împreună în cadrul acțiunilor obștești, copiii și tinerii își formează treptat deprinderi gospodărești, sînt plini de grijă, atenți față de proprietatea obștească. Ei se pătrund de necesitatea de a fi neîngăduitori față de cei care provoacă stricăciuni proprietății obștești. Cînd copiii iau parte la plantarea și îngrijirea copacilor, ei nu-i mai rup și împiedică și pe alții să-i mai rupă ; cînd curățenia și ordinea în clasă sînt făcute de elevi, cu siguranță că vor fi respectate cu mai multă exigență de întregul colectiv al clasei.

Iată de ce munca de folos obștesc, întreprinsă în școală sau în afară, contribuie la educarea copiilor în spiritul unei atitudini pline de grijă față de proprietatea obștească. Și ceea ce este mai important, munca

de folos obștesc îi obișnuiește pe copii și tineri nu, numai să respecte, dar să și dezvolte proprietatea obștească.

★

Munca patriotică de folos obștesc este un mijloc puternic de educare a copiilor și tinerilor, un factor activ de educare în spiritul moralei comuniste. Numai în colectivul de muncă se pot forma copii și tineri capabili să făurească și apoi să conducă în societatea socialistă.

Îmbletirea strînsă a procesului de învățămînt cu munca productivă constituie drumul cel mai sigur, calea cea mai bună de formare și educare a elevilor.

Prin participarea directă la munca de folos obștesc se făuresc și se călesc tinerii constructori ai socialismului victorios; în iureșul muncii, în mijlocul colectivului, se formează și se cristalizează profilul moral al cetățeanului de mîine, participant activ și conducător al vieții obștești.

ОБЩЕСТВЕННЫЙ ТРУД — ГЛАВНОЕ СРЕДСТВО КОММУНИСТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ УЧАЩИХСЯ

(Резюме)

В статье подчёркивается многосторонняя роль труда, как воспитательный фактор.

Физический труд вообще и в особенности общественный помогает учащимся формировать коммунистическое отношение к труду-моральное, новое качество, присущее человеку социалистического строя.

Участие школьников в общественном труде соответствует принципу социалистической педагогики-сочетание труда и учения.

Автор занимается формами организации общественной работы, настаивая в частности на патриотических бригадах труда. После того, как излагаются педагогические условия организации любого общественного труда с учащимися, статья подчёркивает её учебно-воспитательную роль.

На основе наблюдений, бесед и переписки с отдельными учителями, которые руководили бригадами патриотического труда, автор показывает, кач общественная работа способствует формированию морального облика,присущего молодому коммунисту.

L'ACTIVITÉ SOCIALE, MOYEN IMPORTANT POUR RÉALISER L'ÉDUCTION COMMUNISTE DES ÉLÈVES

L'article souligne le rôle important du travail en tant que facteur éducatif. On y insiste tout spécialement sur l'activité sociale qui facilite la formation — chez les élèves — d'une attitude communiste envers le travail, attitude qui constitue une qualité morale nouvelle, spécifique à l'homme de l'ère socialiste. La participation des élèves au travail social correspond au principe de la pédagogie socialiste: unité ètroite entre le travail et l'étude.

L'article présente ensuite les formes d'organisation du travail social, en insistant particulièrement sur les brigades de travail patriotique. Après avoir indiqué les conditions pédagogiques que doit remplir l'organisation de n'importe quelle activité sociale déployée avec les élèves, l'auteur relève la valeur instructive et éducative d'une telle forme de travail.

A l'aide de l'observation, des discussions et de la correspondance échangés avec quelque s-uns des enseignants qui ont dirigé des brigades de travail patriotiques, l'auteur fait voir de quelle manière le travail social facilité la formation du profil moral spécifique au jeune communiste.

PENTRU UN ÎNVĂŢĂMÎNT MAI LEGAT DE VIAŢĂ, DE MUNCA PRODUCTIVĂ

DESFĂŞURAREA PRACTICII ÎN PRODUCŢIE LA ŞCOALA TEHNICĂ DE MAIŞTRI A GRUPULUI ŞCOLAR „IOSIF RANGHEŢ"

Unul din factorii de bază care contribuie la înalta calificare profesională a elevilor din şcolile tehnice de maiştri îl constituie buna organizare a practicii în producţie.

Instruirea practică a elevilor şcolii de maiştri din cadrul grupului şcolar „Iosif Rangheţ" din Bucureşti a dat în acest an rezultate mult mai bune ca pînă acum, datorită mai ales măsurilor metodico-organizatorice pe care conducerea şcolii le-a luat încă de la începutul acestei activităţi.

Cu mult înainte de începerea practicii li s-a vorbit elevilor despre importanţa şi scopul instruirii practice, s-a prelucrat pe înţelesul lor programa şcolară de practică, regulamentele ce trebuie respectate în timpul practicii, precum şi alte instrucţiuni privind instruirea practică şi disciplina în producţie. La sfîrşitul primei şedinţe de îndrumări, elevii au primit „Caietul de instruire practică" şi li s-au dat explicaţii amănunţite de felul cum trebuie completat.

Un alt factor, care a determinat în acest an succesul deosebit al desfăşurării practicii în producţie a elevilor noştri, constă în ajutorul pe care întreprinderile l-au dat colectivului de conducere al şcolii. De comun acord cu conducerea şcolii, colectivele de specialişti ai uzinelor şi-au dat concursul la întocmirea planurilor calendaristice şi a programului de lucru. In planul calendaristic s-a indicat itinerarul fiecărui elev sau al fiecărei echipe pe locurile de muncă concrete pe care elevii trebuiau să înveţe, durata instruirii pe fiecare loc de muncă, cu specificarea datelor calendaristice de început şi sfîrşit, precum şi numele persoanelor (maiştri sau ingineri) ce răspundeau de fiecare elev în perioada de instruire practică.

Colectivul de conducere al şcolii a pornit la lucru stabilind în primul rînd obiectivele instruirii practice în producţie a elevilor. S-a avut în vedere desăvîrşirea cunoştinţelor şi deprinderilor practice din meseria de bază a elevilor, adăugînd la acestea şi însuşirea practică a unei a doua meserii, bineînţeles dintre cele ce sînt legate direct de profilul secţiei de specializare. De exemplu, mecanicii de cazane cu aburi trebuiau să-şi însuşească şi meseria de mecanic de turbine cu aburi.

Cunoaşterea meseriei a fost totdeauna strîns legată de însuşirea în mod practic a tuturor cunoştinţelor necesare pentru instalarea, repararea sau exploatarea şi întreţinerea utilajului din atelierele sau secţiile respective. O preocupare de seamă a colectivului care a întocmit planul de organizare a practicii a constat în introducerea celor mai noi procedee tehnologice şi a metodelor de control a producţiei, precum şi însuşirea metodelor moderne de organizare tehnico-economică a producţiei sau de conducere tehnică a muncii în sectoarele de specialitate.

Pentru pregătirea practică a elevilor noştri, colectivul a stabilit două etape: în prima etapă să se obţină o pregătire profesională la nivelul unui muncitor, în meseria de bază sau în cea de-a doua meserie aleasă, iar în a doua etapă — o pregătire corespunzătoare nivelului unui maistru.

De fapt, etapa întîi a coincis cu anul I de studii. Instruirea practică s-a făcut în două zile pe săptămînă, cîte 8 ore. Elevii au fost repartizaţi la Uzina Grozăveşti, la I.R.E.B., la toate staţiile de transformare din Bucureşti, la Electromontaj sau la Uzina Filaret. Elevii de la secţia mecanică au făcut practică la Uzinele „23 August", Uzinele „Republica" şi la Fabrica „Clement Gottwald".

Practica de două zile pe săptămînă s-a desfăşurat în tot timpul anului şcolar (1 septembrie — 15 iunie). După încheierea anului şcolar, în lunile iulie şi august elevii au făcut practică continuă chiar în întreprinderile de unde proveneau.

La alegerea întreprinderilor în care elevii trebuiau să facă practică s-a avut în vedere nu numai capacitatea lor de cuprindere, dar și profilul lor tehnologic, utilajul de înaltă tehnicitate pe care-l posedă.

Trebuie să remarcăm că, mai mult ca pînă acum, conducerile acestor uzine, prin colectivele lor de practică respective, au asigurat elevilor noștri locuri precise de muncă, mașini și utilaj de tip modern, sculele și instrumentele de măsură, precum și respectiva îmbrăcăminte de protecție. De asemenea, uzinele au avut grijă ca lucrările date elevului să fie defalcate numai din planul lor de lucru, să fie corespunzătoare gradului de pregătire pe care-l aveau elevii, urmărind bineînțeles ridicarea calificării acestora. Tot timpul, un personal tehnic de pregătire medie și superioară a îndrumat această instruire, atît din punct de vedere practic, cît și teoretic.

Datorită modului cum a fost organizată practica de anul acesta, mulți elevi au reușit să obțină categorii maxime de salarizare. Astfel, elevul D. D. de la „Electromontaj" a obținut categoria de salarizare maximă și cea mai mare medie la examen pentru lucrări deosebite în laboratorul P.R.A.M.

Elevii școlii noastre de maiștri s-au instruit pentru a doua meserie, în perioada în care au urmat și cursurile teoretice, în felul următor:

— cei de la specialitatea electromecanică, avînd ca meserie de bază electrician instalator de lumină și forță, s-au pregătit și pentru specialitatea electrician constructor de mașini electrice, și invers;

— elevii care aveau specialitatea centrale stații și-au ales ca a doua meserie pe aceea de electrician de stații și rețele, și invers;

— mecanicii de la cazane cu aburi au trecut la turbine cu aburi, după cum ultimii și-au ales, în marea lor majoritate, meseria de mecanic la turbine hidraulice etc.

Această dublă calificare a contribuit la lărgirea orizontului profesional al elevilor și la o mai temeinică pregătire în specialitatea principală. Astfel, la examenul de calificare, cei mai mulți au depășit categoria a V-a de salarizare (pentru meseriile cu 6 categorii), unii din ei reușind să obțină chiar categoria a VI-a, adică maximă (respectiv pentru meseriile cu 12 categorii de încadrare, categoria a XII-a și minimum a VIII-a).

Reîntorși la întreprinderile de unde au plecat și reluîndu-și meseria lor de bază, în lunile de vară, elevii școlii de maiștri au lucrat în acel atelier care urmează să devină locul lor de muncă pe care-l vor ocupa atunci cînd vor deveni maiștri. Ei au reușit ca în aceste două luni să poată mînui nu numai toate mașinile din atelierul respectiv, ci în meseria lor de bază să execute în bune condiții lucrările de cea mai înaltă categorie. Și acest lucru a reușit pe deplin la imensa majoritate a elevilor din anul I, de la toate specialitățile, ceea ce este o dovadă că practica s-a făcut în condiții optime.

Maiștrii cărora s-a încredințat instruirea elevilor în lunile de vară au dat o deosebită atenție felului în care elevii noștri au ales regimurile cele mai raționale de exploatare a utilajului și instalațiilor, mijloacelor de creștere a productivității muncii și utilajului, sau măsurilor ce le sugerau pentru ameliorarea continuă a calității producției. Mulți dintre elevii noștri au descoperit și înlăturat cauzele rebuturilor, dovedind o perfectă cunoaștere a utilajului.

Anii II și III au coincis cu cea de-a doua etapă a instruirii practice. Astfel, elevii noștri din anii II și III au primit pregătirea practică, în luna aprilie, la aceleași întreprinderi ca și cei din anul I. De la 1 aprilie, atît elevii din anul II cît și cei din anul III, reîntorși în uzinele din care proveneau, au făcut practică continuă timp de 27 de săptămîni, cîte 8 ore în fiecare zi.

Această ultimă etapă, la rîndul ei, a fost împărțită în două perioade și anume:

— în anul II (trimestrul al III-lea) elevii au făcut practica la unitățile de control, în calitate de ajutori ai maiștrilor controlori, pentru a-și însuși cunoștințele și deprinderile legate tocmai de controlul producției. Ei au studiat metodele de control al materiilor prime și al semifabricatelor, controlul lucrărilor de montaj sau al produselor finite, studiind atent și îndelung documentația care se utilizează la un asemenea control. În același timp s-au familiarizat cu problemele de construcție și funcționare a instrumentelor și a dispozitivelor speciale de măsurat sau controlat.

Totuși, cea mai mare parte a timpului de practică din această perioadă, adică 14 săptămîni, elevii au lucrat în atelierele de specialitate, atît independenți, cît și ca ajutori ai unui maistru de atelier. În această din urmă calitate ei au îndeplinit și

unele atribuţii ale acestora, legate de anumite locuri de muncă sau grupe de instalaţii, cum ar fi repartizarea muncitorilor pe schimburi sau la locurile de muncă, distribuirea lucrărilor sau materialelor, sculelor şi dispozitivelor, precum şi a bunurilor de lucru. Mulţi dintre ei au dovedit, încă de la început, o raţională utilizare a mijloacelor de producţie.

Astfel, la Uzinele „Clement Gottwald", elevul D. R. din anul I s-a remarcat îndeosebi la aplicarea procesului tehnologic de bobinare a motoarelor. Împreună cu colegii săi, au fost ajutaţi şi controlaţi permanent de către şeful secţiei de întreţinere electrică.

Interesante au fost rezultatele obţinute la urmărirea introducerii metodelor noi de muncă, cum ar fi realizarea unor raţionalizări şi inovaţii sau introducerea şi aplicarea sistemului de gospodărire chibzuită în atelier.

Alţi elevi din anul II au dovedit multă pricepere în ceea ce priveşte urmărirea executării planului de producţie săptămînal sau zilnic, cum ar fi, de exemplu, calcularea drepturilor cuvenite muncitorilor pentru orele de muncă prestate sau în acord. În sfîrşit, numeroşi elevi s-au relevat ca buni instructori ai lucrătorilor. Mulţi dintre ei s-au apropiat cu multă dragoste de tinerii ucenici, elevi ai şcolii noastre profesionale, contribuind mult la îndrumarea şi controlul instruirii practice a ucenicilor din ateliere.

— A doua perioadă a celei de a doua etape a coincis cu practica pe care o fac elevii anului III în trimestrul al III-lea. Această instruire s-a făcut în unitatea de provenienţă şi în acest timp elevii noştri, ajunşi aproape la sfîrşitul instruirii lor, şi-au prezentat proiectul de diplomă.

În această perioadă elevii din anul III au lucrat sub îndrumarea tehnologului şi au studiat metodele întocmirii planului de operaţii şi a reţelelor tehnologice, stabilind fazele principale ale procesului tehnologic. Ei şi-au însuşit principiile de alegere a utilajului şi a sculelor, au întocmit desenele S.D.V. şi şi-au însuşit metodologia de calcul al regimurilor de lucru şi de calcul al normelor, metodelor de sporire a productivităţii meseriei sau problemelor automatizării liniilor tehnologice, preluînd unele atribuţii ale tehnologului.

În luna mai elevii au lucrat în atelierele productive de specialitate, unde, sub supravegherea directă a maistrului, a şefilor de sectoare şi de secţie, au îndeplinit efectiv toate atribuţiile unui maistru de atelier. De această pregătire s-a legat însuşi proiectul lor de diplomă la care au lucrat şi care ilustrează practic următoarele probleme mari: planificarea şi organizarea producţiei în ateliere, organizarea muncii, normarea tehnică şi încărcarea utilajului, evidenţa primară şi gospodărirea atelierului, calculele tehnice legate de producţia atelierului, de preţul de cost şi de reducerea acestuia, utilizarea raţională a maşinilor şi popularizarea metodelor noi, urmărirea planului, instruirea lucrătorilor sau a ucenicilor şi întocmirea rapoartelor tehnice de îndeplinire a planului.

Colectivul care a condus, îndrumat şi controlat instruirea practică a fost format din directorul întreprinderii, inginerul şef şi şefii de sectoare sau secţii din uzină, iar din partea şcolii, directorul adjunct care are în grijă instruirea practică şi profesorul de tehnologia meseriei respective. Atît delegaţii şcolii cît şi cei ai uzinei au controlat aplicarea prevederilor planurilor de învăţămînt, a regulamentelor şi instrucţiunilor de instruire practică.

Uzina a fost aceea care a repartizat elevii pe sectoare şi ateliere, după specialitatea fiecăruia, urmărind ca fiecare elev să aibă locul său de muncă, programul său de lucru şi inginerii, tehnicienii şi maiştrii care le îndrumează această activitate practică. Controlînd mereu executarea instruirii practice şi organizînd examene periodice, colectivul de specialişti ai uzinei au analizat în şedinţe dinainte stabilite, felul în care s-a desfăşurat practica elevilor.

Conducerea şcolii, prin directorul adjunct şi prin profesorii de tehnologie, a urmărit tot timpul instruirea practică a elevilor. De pildă, s-a avut grijă să se respecte perioadele de practică, timpul de lucru. O deosebită grijă au manifestat profesorii de tehnologie pentru ca întregul conţinut al practicii să fie la nivelul cerut de programele şcolare şi potrivit specialităţii elevilor. Delegaţii şcolii la examene, profesori de tehnologie şi aproape totdeauna ingineri din întreprinderea unde elevii făceau practică, au avut posibilitatea, prin însuşi caracterul muncii lor, să colaboreze strîns cu întreprinderea, pentru ca planul de muncă şi repartizarea elevilor la locurile de muncă să se îndeplinească în condiţii optime. Avînd această dublă calitate — de ingineri ai

uzinei și de profesori de tehnologie specială în școală, — ei au putut vedea cum elevii aplică în practică cunoștințele teoretice, cum se execută practica în fiecare oră și zi, sezisînd uzina și școala asupra deficiențelor constatate și propunînd măsurile cele mai adecvate pentru înlăturarea lor.

La rîndul său, programul de lucru alcătuit de întreprinderi a concretizat conținutul instruirii practice în raport cu locul unde se execută instruirea, cu condițiile de producție și cu viitoarele locuri de muncă, lăsîndu-se în același timp posibilitatea unei oarecare modificări a conținutului temelor și cuprinzînd o caracterizare a lucrărilor ce vor fi executate de elevi la locurile lor de muncă.

O dată instruirea începută, munca cea mai grea a revenit maistrului de atelier, deoarece el a fost acela care a organizat lucrările efective în conformitate cu planul și cu programul de lucru, adaptat la condițiile concrete ale atelierului respectiv.

Maiștrii au verificat și au notat prezența zilnică a elevilor, i-au controlat și i-au instruit chiar la locul de muncă, organizînd diferite discuții referitoare la toate problemele ce se iveau în cursul muncii și au observat și notat toate etapele procesului de producție efectuat de elevi.

Cei mai mulți dintre maiștri au fost cooptați în consiliile pedagogice ale școlii atunci cînd acestea au analizat practica elevilor din uzina respectivă.

Astfel, șeful serviciului reparații de la Uzina Grozăvești a dat comisiei respective prețioase sugestii asupra felului în care trebuie să se facă rotația elevilor prin diferitele locuri de muncă.

Elevii au fost controlați atît de organele fabricii cît și de profesorul de tehnologie specială al școlii, mai totdeauna și inginer în uzina sau fabrica respectivă. Acești ingineri au vegheat în special ca elevii să nu fie folosiți drept rezervă a forței de muncă, pentru executarea îndelungată a unor operații simple la mașini prea simple, sau la executarea pieselor în serie.

Instruirea practică a intrat în faza ei finală în perioada premergătoare pregătirii proiectului de diplomă, cînd elevii au lucrat în întreprinderea de unde au venit. În această etapă s-a desăvîrșit pregătirea practică a elevilor, viitorii maiștri, care s-au familiarizat cu sarcinile ce le vor reveni pe viitoarele locuri de muncă. În același timp, ei au strîns materialul necesar întocmirii proiectului, activitate care s-a desfășurat însă în afara celor 8 ore de muncă.

Instruirea practică a elevilor s-a încheiat cu examenele finale. Pînă la trecerea lor, elevii au dat examene periodice în fața unor comisii compuse din inginerul șef al întreprinderii, inginerul șef al sectorului, maistrul pe lîngă care a lucrat elevul, directorul școlii și un profesor de specialitate. La terminarea școlii, elevii au susținut proba practică în cadrul proiectului de diplomă.

În sfîrșit, toată activitatea de instruire practică s-a încheiat cu o complexă și amănunțită analiză a muncii, la care au luat parte toți aceia care au activat în colectivele ce s-au ocupat de practica elevilor școlii de maiștri.

Această analiză a scos în evidență o serie întreagă de realizări. Spre deosebire de practica de producție a elevilor școlilor profesionale și tehnice, instruirea practică a elevilor școlilor de maiștri a decurs în condiții cu mult mai bune, dat fiind originea lor muncitorească, stagiul lor în producție și familiarizarea cu problemele ei.

Din experiența de pînă acum considerăm că practica în producție poate da rezultate bune dacă se ține seama de următoarele:

1. Practica elevilor în producție trebuie minuțios pregătită de către școală în colaborare strînsă cu uzina.

2. Întreprinderile trebuie alese dintre acelea care au cele mai bune condiții de muncă.

3. Profesorul de tehnologie să fie cooptat din cei mai buni ingineri ai uzinei și să ia parte, alături de elevi, la procesul de producție.

4. Caietele de practică să fie permanent verificate de către inginer, mai ales cînd acesta are și calitatea de profesor.

5. Să se asigure controlul comun al practicii, atît din partea școlii cît și de către uzină.

6. În cadrul consiliului pedagogic, din care să facă parte și inginerii și maiștrii întreprinderii, să se analizeze cel puțin o dată la 2 luni felul în care decurge practica.

Prof. Ing. NICOLAE TĂLPĂȘEANU
Directorul Grup. Școlar „Iosif Rangheț"
București

UNELE FORME DE COLABORARE ÎNTRE PROFESORII CARE PREDAU BAZELE ȘTIINȚELOR ȘI PROFESORII-MAIȘTRI

Dezvoltarea rapidă a științei și tehnicii în anii puterii populare cere școlii de cultură generală să educe un tineret nou, pregătit multilateral, care să participe activ la construirea societății socialiste și comuniste. Numai pregătit multilateral, tineretul va putea să se orienteze mai bine în întregul sistem de producție, să contribuie la organizarea producției și creșterea productivității muncii, la înfăptuirea progresului tehnic.

În urma sarcinilor trasate de Congresul al II-lea al P.M.R. și de Hotărîrea Partidului și Guvernului din iulie 1956, M.I.C. a luat o serie de măsuri în vederea politehnizării școlii de cultură generală.

Realizările obținute pînă acum în această direcție se reflectă pozitiv și în pregătirea generală a elevilor. Cadrele didactice mărturisesc cu satisfacție că nivelul de pregătire al elevilor, în condițiile politehnizării învățămîntului, este mai ridicat decît în trecut cînd nu se punea această problemă.

În acțiunea de politehnizare a învățămîntului de cultură generală, pe lîngă realizările obținute, se constată încă numeroase lipsuri care provin — după părerea noastră — din faptul că mai sînt cadre didactice care nu acordă suficientă atenție problemelor ridicate de învățămîntul politehnic, din insuficienta dotare a unor școli cu baza materială necesară predării lecțiilor, efectuării lucrărilor practice de laborator, de atelier și agricole; legătura dintre școală și întreprindere nu se realizează încă în condiții satisfăcătoare.

În condițiile politehnizării învățămîntului, corelația dintre diferitele obiecte și colaborarea între diferitele cadre didactice din școală sînt probleme de o deosebită importanță. Aceste probleme privesc în special pe profesorii care predau fizica, chimia, matematica, desenul și maiștrii care conduc lucrările practice de atelier. Între ei este necesar să existe o strînsă colaborare, impusă de însuși planul de învățămînt și programele școlare.

Cunoștințele de matematică — spre exemplu — sînt necesare în studierea fizicii, chimiei, astronomiei, desenului etc. Problemele de fizică nu se pot rezolva fără cunoașterea calculului algebric elementar, atunci cînd se predau capitolele: mecanica, electricitatea, căldura, optica (în clasele mari sînt necesare cunoștințe de trigonometrie și chiar de matematici superioare). De asemenea, profesorul de matematică folosește în multe cazuri cunoștințe de fizică. Astfel, dilatarea corpurilor, propagarea căldurii etc. furnizează profesorilor de matematică un bogat material pentru studierea ecuațiilor și a sistemelor de ecuații. Cunoștințele de matematică sînt tot atît de necesare și în predarea desenului liniar și tehnic. Trebuie spus că și desenul are un rol important în predarea matematicii, în special a geometriei.

Ca și alte discipline, chimia ajută pe elevi să înțeleagă unele noțiuni de la disciplinele înrudite și să le fixeze cunoștințele însușite în cadrul altor obiecte și care se repetă în lecțiile de chimie.

În predarea chimiei sînt necesare cunoștințe de matematică (rapoarte și proporții, regula de trei simplă, proprietățile egalităților) și de fizică. Cînd se predau lecțiile despre sulf, azot, fosfor etc. este indicat ca profesorii să explice elevilor că aceste elemente se întrebuințează, printre altele, și la fabricarea îngrășămintelor. Din aceste cîteva exemple se poate desprinde **necesitatea colaborării între profesorii care predau bazele științelor.**

Înarmați cu cunoștințe temeinice de fizică, matematică, chimie, desen etc., elevii vor înțelege mai bine principiile de construcție și funcționare a diferitelor mașini și unelte, precum și tehnologia fabricării diferitelor produse.

Munca din ateliere constituie un bun prilej de aplicare în practică a cunoștințelor teoretice dobîndite de elevi în clasă.

Pentru a cunoaște volumul de cunoștințe pe care urmează să-l obțină elevii prin studierea obiectelor amintite, profesorii-maiștrii trebuie să fie la curent cu programele de fizică, chimie, matematică și desen de la clasele la care predau. Același lucru se

cere și din partea profesorilor care predau bazele științelor, adică să cunoască programele de lucrări practice de atelier.

Studierea reciprocă a programelor școlare va da posibilitate profesorilor și profesorilor-maiștri să stabilească în comun volumul de cunoștințe, priceperi și deprinderi pe care trebuie să le dobîndească elevii într-o anumită perioadă, ordinea lor de însușire etc. De exemplu, profesorul de fizică, în afară de programa disciplinei pe care o predă, va studia și programele de matematică, chimie, desen și lucrări practice de atelier, iar profesorul-maistru trebuie să studieze programele de fizică, matematică, chimie și desen.

Procedînd în felul acesta, se va putea stabili la fiecare temă din programele de fizică, chimie, științe naturale etc. cunoștințele tehnice și tehnologice care urmează să se aplice în predarea lecțiilor. În același mod se pot stabili, la fiecare temă din programa lucrărilor practice de atelier, principiile, legile și fenomenele pe care le vor întîlni elevii în munca lor din atelierele școlare sau în întreprinderile industriale.

Cunoscînd conținutul programelor obiectelor care contribuie în mod direct la politehnizarea învățămîntului, profesorii, în colaborare cu profesorii-maiștri, vor putea întocmi o planificare din care să rezulte legătura care există între diferitele obiecte de învățămînt și lucrările practice de atelier.

Profesorilor și profesorilor-maiștri li se cere să colaboreze nu numai în predarea lecțiilor ci și în cadrul activităților din afară de clasă. Colaborarea sistematică între profesori și profesori-maiștri contribuie într-o oarecare măsură și la dezvoltarea la elevi a dragostei față de obiectele care se studiază în școală, ceea ce îi va determina să învețe cu mai mult interes aceste discipline.

O strînsă colaborare trebuie să existe și între profesorul-maistru care conduce lucrările de tîmplărie și cel de lăcătușărie. După cum se știe, nu totdeauna un obiect se poate confecționa într-un singur atelier. Și în cazul atelierelor școlare vom întîlni asemenea situații, cînd un material didactic sau un alt obiect nu va putea fi executat numai în atelierul de tîmplărie sau numai în atelierul de lăcătușărie.

Să presupunem, de exemplu, că profesorul-maistru care conduce lucrările practice de lăcătușărie și-a planificat ca, în cadrul temei privind îndoirea metalelor, să execute din sîrmă arcurile pe care să le folosească la construirea unui dinamometru. Întrucît arcul se montează pe o placă de lemn de forma unui paralelipiped, care nu se poate executa în atelierul de lăcătușărie, profesorul-maistru va trebui să apeleze la atelierul de tîmplărie. Dar nici în atelierul de tîmplărie nu se poate executa în întregime dinamometrul cu arc. Ce-i de făcut în cazul acesta? Se va renunța la confecționarea dinamometrului? Nu! În cazul acesta se planifică de către profesorul-maistru, care conduce lucrările de tîmplărie, să execute plăcuțele de lemn, iar cel de lăcătușărie să execute arcurile-spirale. Bineînțeles că această planificare se face încă de la începutul anului școlar, așa cum s-a arătat mai înainte.

Printr-o asemenea colaborare, profesorii-maiștri de la Școala medie nr. 7 „I. L. Caragiale" din București au construit un fierăstrău circular pentru tăierea lemnului. Numărul obiectelor ce se pot executa în colaborare este destul de mare. Ca exemple, se pot cita: calorimetre, aparate pentru determinarea dilatației, cuiere, săniuțe, umeraşe etc.

După ce cadrele didactice au cercetat programele școlare și au luat cunoștință despre cele ce trebuie să-și însușească elevii în decursul anului școlar, este necesar să se stabilească, tot în colectiv, și obiectele care urmează să se confecționeze în cadrul lucrărilor practice de atelier, în vederea formării priceperilor și deprinderilor de mînuire a diferitelor scule și mașini și de executare a operațiilor de prelucrare. Aceste obiecte pot fi materiale didactice, unelte și dispozitive pentru completarea truselor din ateliere, obiecte de uz casnic, jucării etc.

La alegerea obiectelor este bine să se țină seama de cerințele înarmării treptate și succesive a elevilor cu cunoștințe tehnice și tehnologice și cu priceperi și deprinderi practice. Pentru a satisface aceste cerințe este necesar ca, la început, aceste obiecte să fie cît mai simple. Pe măsură însă ce elevii au învățat cîteva operații de prelucrare, se va trece la confecționarea unor obiecte care necesită aplicarea mai multor operații. În orice caz, obiectele alese spre a fi executate trebuie să corespundă prevederilor programelor școlare precum și principiilor didactice:

— să se aleagă obiecte care să aibă o utilitate practică;

— confecționarea obiectelor să ducă la aplicarea unor operații de prelucrare pe care elevii le-au învățat;

— executarea obiectelor să nu necesite un timp prea îndelungat;

— alegerea obiectelor să se facă încă la începutul anului școlar, pentru a permite întocmirea unui plan de aprovizionare cu materii prime de fabricație și scule. (Din lipsa unor scule și materiale, la unele școli, în anul școlar care a trecut, nu s-au putut respecta programele de lucrări practice de atelier).

Prin alegerea judicioasă și la început de an a obiectelor de executat, profesorii-maiștri vor reuși să dezvolte la elevi dragostea și interesul pentru lucrările practice de atelier, să-i înarmeze cu cunoștințe, priceperi și deprinderi practice temeinice.

O colaborare rodnică între profesorii care predau obiectele din ciclul politehnic și profesorii-maiștri se realizează și în cadrul interasistențelor. Pentru ca interasistențele să-și atingă scopul este bine ca ele să se desfășoare după un plan dinainte stabilit și nu la întîmplare. Este necesar ca profesorul care asistă, să se pregătească temeinic pentru a fi în măsură să urmărească cu competență lecția ce se predă.

Pentru ca profesorii care predau bazele științelor să cunoască cum se desfășoară lecțiile practice, în ce măsură profesorii-maiștri reușesc să îmbine cunoștințele teoretice cu activitatea practică, pentru a le da un caracter științific, creator, se recomandă să asiste cît mai des la desfășurarea lucrărilor practice. Cu această ocazie, profesorii care predau bazele științelor vor cunoaște uneltele din atelierele de tîmplărie, lăcătușărie, forjă, electrotehnică și modul de a se lucra cu ele.

Contactul permanent al profesorilor cu profesorii-maiștri, cu munca din ateliere, le va permite să culeagă unele aspecte de ordin tehnic pe care le vor folosi în predarea lecțiilor. De asemenea, vor cunoaște proprietățile diferitelor materiale care se prelucrează în ateliere, metodele avansate de prelucrare, principiile de funcționare ale diferitelor scule și mașini, ceea ce va contribui la pregătirea lor politehnică.

Profesorii-maiștri, asistînd la lecțiile profesorilor care predau bazele științelor, pe lîngă faptul că își reîmprospătează cunoștințele de fizică, matematică etc., dobîndesc și o viziune de ansamblu asupra nivelului de cunoștințe al elevilor și pot stabili noțiunile asupra cărora trebuie să se insiste în predarea lecțiilor practice.

Cu prilejul interasistențelor, terminologia folosită în predarea lecțiilor teoretice și practice se va corecta și folosi în mod corespunzător, potrivit termenilor prevăzuți în dicționare, lexicoane, STAS-uri, manuale. (De exemplu, în mod greșit unele cadre didactice denumesc ferăstrăul de tăiat metale „bomfaier", mașinii de găurit îi spun „bormașina" etc.).

Interasistențele bine planificate și temeinic pregătite constituie, așa dar, un bogat schimb de experiență, contribuie în bună măsură la îmbunătățirea calității procesului de învățămînt.

O mare importanță în ridicarea calificării cadrelor didactice și în schimbul de experiență între profesori și profesori-maiștri o au lecțiile deschise. În lucrarea sa „Organizarea activității instructiv-educative în școală", I. K. Novikov arată că lecțiile deschise „pot fi privite, în primul rînd, ca o școală pentru profesorii cu puțină experiență care, pregătindu-se pentru ținerea lecțiilor deschise, învață să folosească pe deplin toate succesele repurtate de știință și de practica pedagogică; în al doilea rînd, ca formă deosebit de prețioasă pentru propagarea celei mai reușite experiențe pedagogice, aceasta în cazul cînd lecția deschisă o ține un maistru cu experiență și iscusit în pedagogie". [1]

Ținînd seama de rolul pe care îl au lecțiile deschise în ridicarea calificării cadrelor didactice, în generalizarea metodelor de predare, precum și pe linia colaborării dintre profesori și profesori-maiștri, este bine ca directorii de școli și responsabilii comisiilor metodice să organizeze lecții deschise și la lucrările practice de atelier, care au fost, oarecum, neglijate pînă în prezent. De asemenea, trebuie să fie în atenția conducerilor de școli și a responsabililor comisiilor metodice pregătirea și perfecționarea pedagogică și metodică a profesorilor-maiștri care conduc lucrările practice de atelier.

Un sprijin în această direcție îl poate da și **comisia metodică pentru politehnizare**, care are un rol deosebit de important în ridicarea calificării profesorilor și maiștrilor, în îmbunătățirea calității predării diferitelor discipline, în legarea școlii de producție etc. Prin discuții sau prin susținerea unor referate, comunicări etc., cadrele didactice pri-

[1] I. K. Novikov, Organizarea activității instructiv-educative în școală. E.S.D.P., 1953, p. 225.

mesc un sprijin prețios în munca de instruire și educare a tineretului, realizîndu-se în același timp o unitate de vederi și de acțiune în rezolvarea diferitelor probleme și un schimb de experiență. Mai mult decît atît, comisia metodică pentru politehnizare poate lua în discuție și soluționa unele probleme care nu și-au găsit încă rezolvarea pe deplin. (Adaptarea uneltelor de prelucrare, în special cele de tîmplărie, corespunzător particularităților anatomo-fiziologice ale elevilor; situația nouă în care se găsesc elevii din clasa a V-a și a VI-a, care sînt puși să rezolve în atelier o serie de probleme pe care nu le-au învățat în clasă). Comisia metodică pentru politehnizare poate să urmărească modul cum se pregătesc profesorii-maiștri în vederea predării lecțiilor pentru ca lucrările practice de atelier să nu cadă într-un practicism îngust, meșteșugăresc. În cadrul comisiei de politehnizare se poate stabili de ce anume cunoștințe teoretice au neapărat nevoie elevii la lecțiile practice.

Profesorii folosesc în predarea lecțiilor diferite materiale didactice. Cu toate că importanța materialului didactic intuitiv este unanim recunoscută, se ridică și în această direcție probleme care cer precizări. Deoarece, în multe cazuri, există o mare deosebire între aparatele, modelele, machetele etc., executate pentru școală și cele care se folosesc în producție, profesorul are datoria să dea explicațiile necesare elevilor, să-i pună în situația de a cunoaște utilajele din producție.

Practica a dovedit că un elev care a văzut — spre exemplu — un motoraș electric sau macheta unui motor cu combustie internă în școală, nu va putea recunoaște în practică toate părțile componente ale acestora. De aceea se recomandă ca profesorii de fizică, chimie etc. să organizeze, după caz, atît lecții de comunicare de noi cunoștințe, cît și lecții de recapitulare, care să se desfășoare în atelierele școlare sau chiar în întreprinderi.

Organizarea unor astfel de lecții ajută pe elevi să cunoască nemijlocit mașinile, aparatele, mecanismele care se folosesc în producție, să cunoască aplicarea diferitelor legi în tehnică, să descopere mai ușor legătura dintre fenomenele studiate. De exemplu, recapitulînd tema **mișcarea circulară** la clasa a VI-a, profesorul de fizică va putea lărgi și consolida cu ajutorul mașinilor de găurit și al polizoarelor din atelierul-școală cunoștințele legate de mișcarea rectilinie și uniformă, inerție, mișcarea circulară, forța centrifugă și frecare. În felul acesta elevii vor cunoaște diferite mașini și mecanisme și vor înțelege mai bine construcția și modul lor de funcționare.

★

Sarcinile mari și complexe, pe care le ridică construcția socialistă în fața școlii de cultură generală, cer cadrelor didactice să posede, pe lîngă o temeinică pregătire ideologico-politică, profesională și pedagogică, și pregătire politehnică.

Dacă din punct de vedere ideologico-politic și profesional instituțiile noastre de învățămînt superior asigură pregătirea necesară viitoarelor cadre didactice, nu se poate afirma același lucru despre pregătirea politehnică a acestora. În privința familiarizării viitorilor profesori cu bazele științifice ale producției și a formării deprinderilor practice de mînuire a diferitelor aparate de laborator, scule etc., există serioase lipsuri.

În scopul îmbinării învățămîntului cu producția, este necesar ca pe lîngă pregătirea generală și cea de specialitate pe care o dobîndesc în instituțiile de învățămînt, viitoarele cadre didactice să aibă și cunoștințe privind producția industrială, cît și deprinderi practice.

Înarmarea cadrelor didactice, care predau în prezent obiectele care contribuie direct la politehnizarea învățămîntului, cu un minim de cunoștințe tehnice necesare predării în bune condiții a obiectelor respective, se poate face prin diferite forme, chiar în școală. Astfel, în cadrul **Cercurilor pedagogice** se pot include teme-referate și discuții — legate de producția industrială și agricolă. În cadrul cercurilor pedagogice se pot efectua, demonstrativ, de către profesorii care au mai multă experiență, lucrările practice de laborator cerute de programele școlare. În felul acesta, cadrele didactice și în special cele fără calificare corespunzătoare sau în curs de calificare se pot familiariza cu principiile de funcționare ale diferitelor aparate.

Comisiile metodice pe specialități contribuie în mod direct la familiarizarea profesorilor cu tehnica, cu producția. În cadrul acestor comisii se pot dezbate, printre altele, principiile fundamentale ale producției, cum se aplică în producție cunoștințele

predate în clasă, ultimele realizări obținute, în domeniul respectiv, în știință și tehnică, cum trebuie organizată o vizită în producție în vederea studierii diferitelor procese tehnologice și a strîngerii unor materiale cu caracter tehnic pentru a fi folosite ca exemple în predarea lecțiilor.

O contribuție însemnată la înarmarea cadrelor didactice cu cunoștințe tehnice o pot aduce cercurile ASIT și cabinetele tehnice din întreprinderi. Cu sprijinul acestora se pot organiza convorbiri cu specialiștii din întreprinderi, precum și vizite pe diferite teme legate de producția modernă. În felul acesta se poate realiza o mai strînsă legătură între cadrele didactice și specialiștii din întreprinderi, între școală și producție.

În ședințele **consiliului pedagogic** pot fi dezbătute, de asemenea, o serie de probleme care să contribuie la familiarizarea cadrelor didactice cu tehnica înaintată.

O altă cale o constituie vizionarea de **filme** și **diafilme**, care prezintă în mod sugestiv munca din fabrici și de pe ogoare, diferite probleme tehnice, precum și vizitarea **expozițiilor** organizate pe teme tehnice.

Folosind multiplele posibilități existente, cadrele didactice vor reuși să dobîndească cunoștințele tehnice și tehnologice, precum și deprinderile necesare, pentru a putea înarma, la rîndul lor, pe elevi cu temeinice cunoștințe științifice și deprinderi de muncă.

★

Căile prin care se poate asigura o rodnică colaborare între profesorii care predau bazele științelor și profesorii-maiștri, precum și înarmarea lor cu un minimum de cunoștințe tehnice, sînt — după cum s-a văzut — numeroase și variate. Alegerea lor se va face ținînd seama de condițiile concrete din fiecare localitate și școală. De aceea, articolul de față este departe de a epuiza toate formele prin care să se realizeze colaborarea între cadrele didactice și pregătirea corespunzătoare a acestora, pentru a putea face față cu succes sarcinilor cerute de legarea învățămîntului de producție.

TEODOR MUCICA

DIN EXPERIENȚA MUNCII ÎN PRODUCȚIE LA SFÎRȘITUL ANULUI ȘCOLAR LA ȘCOALA MEDIE nr. 1 PITEȘTI

Forma pe care au luat-o activitățile practice ale elevilor, la sfîrșitul anului 1958—1959, constituie, fără îndoială, o treaptă înaintată în acțiunea de politehnizare a învățămîntului de cultură generală din țara noastră.

Începută cu trei ani în urmă, ca urmare a „Hotărîrii Comitetului Central al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri al R.P.R. cu privire la îmbunătățirea învățămîntului de cultură generală din R.P.R." din iulie 1956, introducerea învățămîntului politehnic în școală a înregistrat treptat progrese însemnate.

În fiecare an s-au adăugat noi elemente și noi forme de legare a învățămîntului de viață, a teoriei de practică, ajungîndu-se în acest an la forma superioară a acestei legături, prevăzută de Hotărîrea amintită: practica în producție a elevilor din clasele medii.

Generalizarea muncii în producție pentru elevii claselor VIII—X de la toate școlile din țară constituie elementul nou și esențial al formei de activitate practică de la sfîrșitul anului școlar 1958—1959. Aceasta este, fără îndoială, forma de bază a legăturii dintre teorie și practică. Practica în producție la sfîrșitul anului școlar este doar una din formele de îmbinare a învățămîntului cu munca productivă.

Contactul nemijlocit al elevilor cu producția este calea cea mai potrivită pentru aplicarea în viață a cunoștințelor dobîndite în școală, pentru consolidarea și pentru îmbogățirea lor. Astfel, procesul de învățămînt însuși este ridicat la un nivel superior prin munca în producție, care devine „a doua școală". Dacă la aceasta adăugăm efectele educative, trăsăturile morale noi, la a căror formare contribuie munca în producție, putem avea o idee mai aproape de adevăr despre valoarea instructiv-educativă a

practicii în producție a elevilor, pentru formarea omului nou pe care-l cere societatea socialistă.

În cele ce urmează încercăm să prezentăm cîteva aspecte ale muncii practice din școala noastră în acest prim an de practică în producție. Referindu-ne în special la această formă de activitate practică, înregistrăm numai sumar pe acelea desfășurate de clasele I—III și V—VI.

La clasele I—III, în perioada 8—13 iunie pentru clasa I și 8—26 iunie pentru clasele a II-a și a III-a s-au desfășurat activitățile planificate de mai înainte de către învățătorii respectivi, după îndrumarea și sub controlul școlii. În cadrul acestor activități menționăm:

a) acțiuni cu caracter de utilitate (curățirea terenului de sport al școlii, sau în cadrul orașului îngrijirea straturilor de flori de pe bulevardul R.P.R.);

b) acțiuni cu caracter instructiv-educativ ca vizite în cuprinsul orașului la: Parcul de cultură și odihnă „Vasile Roaită" — creație a regimului nostru de democrație populară — Uzina de apă de la Mărăcineni, Cimitirul eroilor romîni și sovietici, pădurea parc „Trivalea" etc. Elevii clasei a II-a au făcut o excursie în afara orașului cu autobusul pe ruta Cîmpulung - Rucăr - Dîmbovicioara - Voina, iar elevii clasei a III-a au plecat în excursie cu autobusul la București, cu care ocazie au vizitat Palatul Pionierilor, Grădina Zoologică, Casa Scînteii, Snagovul etc.

Elevii claselor a V-a (A și B) au fost repartizați să desfășoare munca practică în școală: în atelierul de tîmplărie și la lucrări ușoare de amenajare a terenului sportiv.

Preocuparea de căpetenie a colectivului nostru, în legătură cu aceste clase a fost de a se organiza lucrul în așa fel, încît elevii să fie efectiv ocupați în orele prevăzute pentru activitatea practică. Profesorii însărcinați cu organizarea și conducerea acestor activități au izbutit să antreneze elevii într-o muncă utilă și plăcută ca de pildă: mici reparații la materialul didactic, terminarea unor lucrări de atelier începute în timpul cursurilor, pregătiri pentru expoziția de sfîrșit de an etc.

Elevii claselor a VI-a (A și B) au fost repartizați de către conducerea școlii să-și efectueze practica pe șantierul stadionului sportiv al orașului, la lucrări potrivite cu vîrsta și rezistența lor. Repartiția aceasta a fost impusă de faptul că atelierul școlii nu-i mai putea cuprinde și nici în alte ateliere locale nu exista posibilitatea de a-i plasa.

Munca în producție pentru clasele VIII—X. Pentru clasele VIII—X, organizarea și desfășurarea activității în perioada 16—26 iunie, ridicau probleme mai complexe și mai grele, provenind atît din caracterul deosebit al acestei activități cît și din numărul mare de elevi — peste 700 — a căror practică în producție trebuia minuțios organizată și atent urmărită în desfășurarea ei. Conducerea școlii și colectivul pedagogic au întreprins numeroase acțiuni pentru a asigura reușita, în cele mai bune condiții posibile, a acestui nou și esențial pas spre înfăptuirea politehnizării învățămîntului. Întreg ansamblul de măsuri și acțiuni s-a concentrat, pe etape, asupra unor obiective precise, fără a pierde din vedere țelul final.

1. **Pregătirea muncii în producție.** Pusă în fața sarcinii de a organiza practica în producție a elevilor, conducerea școlii a considerat necesar să se lămurească mai întîi ea însăși asupra acestei probleme, asupra scopului și conținutului activității practice a elevilor. Studiind cu minuțiozitate instrucțiunile M.I.C. și alte materiale în legătură cu această problemă, ea a înțeles că practica în producție a elevilor are de urmărit drept țeluri principale: a) instruirea practică a elevilor, pe baza principiilor învățămîntului politehnic, adică, pe de o parte, aplicarea în practică a unor lucrări învățate teoretic la orele de curs, iar pe de altă parte, familiarizarea cu producția și formarea unor deprinderi de muncă în întreprinderi; b) contribuția elevilor la realizarea de economii, prin participarea lor la procesul de producție sau la acțiunile de folos obștesc din întreprindere; c) educarea elevilor în spiritul patriotismului activ; d) întărirea disciplinei; e) creșterea sentimentului de răspundere pentru păstrarea bunului obștesc.

În sensul atingerii acestor obiective a încercat colectivul pedagogic al școlii noastre să organizeze practica elevilor.

Secția de învățămînt a orașului Pitești ne-a repartizat întreprinderile, atelierele și șantierele în care aveau să-și desfășoare activitatea elevii noștri: 3 întreprinderi metalurgice (Întreprinderea de construcții metalice C.F.R., Întreprinderea „Metalurgică" Pitești și întreprinderea „Metalurgică", secția Auto-Găvana, Fabrica de tananți Bascov, atelierele cooperativelor meșteșugărești „Constructorul" (atelier de tîmplărie binale.

atelier de tîmplărie mobilă, atelier de artă decorativă) și „Izbînda" (atelier de croitorie), precum și șantierul Stadionului sportiv al orașului.

Munca de pregătire a practicii elevilor a urmărit: organizarea propriu-zisă a practicii în întreprinderi, pregătirea educativă a elevilor, munca de lămurire a părinților.

Repartizarea elevilor în așa de variate activități practice, precum și a profesorilor însoțitori, responsabili cu munca în producție a elevilor, s-a făcut potrivit scopului urmărit de munca în producție. În primul rînd, am socotit că această repartizare trebuie să țină seama de existența colectivelor de elevi pe clase. De aceea am repartizat, pe cît a fost cu putință, clase întregi de elevi într-un anumit fel de activitate practică. Experiența ulterioară ne-a dovedit că acesta este un criteriu bun. Apoi am considerat că este bine să repartizăm în întreprinderile industriale, acele clase care aveau mai multă pregătire teoretică, pentru a înțelege procesul de producție în întreprinderea respectivă și deprinderi practice mai bine conturate, ca rezultat al muncii mai îndelungate desfășurate în atelierul școlii. Acestea erau clasele a IX-a și a X-a. De aceea, cinci din cele șase clase a X-a și două din clasele a IX-a (IX-a A și IX-a B) au fost repartizate în întreprinderile industriale.

Acolo unde specificul muncii îngăduia împărțirea pe sexe, am ținut seama și de aceasta. Astfel, la atelierele de confecții ale cooperativei „Izbînda" au fost repartizate elevele clasei a X-a B (clasa este alcătuită aproape numai din fete). În atelierele cooperativei „Constructorul", repartizarea elevilor clasei a VIII-a B s-a făcut ținînd seama de capacitatea atelierelor și de specificul muncii: băieții la atelierul de tîmplărie binale, fetele la atelierul de finisaj mobilă și la cel de artă decorativă.

La șantierul Stadion și în activitățile din școală au fost repartizate celelalte clase, ținîndu-se seama de rezistența fizică a elevilor, de priceperile și deprinderile pe care le au. Astfel pentru activitatea de reparație în școală au fost repartizați elevi din clasa a VIII-a, care au lucrat în timpul anului la atelierul de tîmplărie și elevi din clasa a IX-a F., care au muncit în atelierul de lăcătușărie.

În ceea ce privește repartizarea profesorilor s-a avut în vedere ca de fiecare grup de elevi să răspundă un număr suficient de profesori, astfel încît nici o echipă de elevi, oricît de mică, să nu rămînă în afara supravegherii noastre, iar dirigintele să-și însoțească clasa, spre a-și putea continua observația asupra elevilor și a-și exercita neîntrerupt influența sa educativă.

De asemenea pe lîngă elevii repartizați în întreprinderile industriale au fost trimiși profesori de fizică și chimie, pentru a putea să valorifice, sub raportul legăturii dintre teorie și practică, toate elementele pe care întreprinderea respectivă le oferă.

Pe lîngă fiecare întreprindere, cooperativă sau șantier, a fost delegat cîte un profesor cu întreaga răspundere, care să facă legătura dintre școală și întreprindere, urmînd ca celelalte cadre didactice să i se subordoneze. În principiu s-a dat această sarcină dirigintelui, dacă era vorba de o singură clasă, sau unuia dintre diriginți, dacă se găseau mai multe clase în aceeași întreprindere.

Odată făcută repartizarea elevilor și profesorilor, într-o ședință specială a consiliului pedagogic, cu o săptămînă înainte de începerea practicii, s-a discutat și definitivat planul de organizare. Apoi s-a trecut imediat la acțiunile menite a completa pregătirea practicii. Profesorilor responsabili pentru fiecare întreprindere, cooperativă, șantier, li s-au cerut să ia din nou legătura cu unitatea economică respectivă, mergînd la fața locului și să stabilească în amănunt, cu conducerea acesteia, primirea și repartizarea elevilor la practică. Experiența a dovedit că această măsură a fost bine venită: întreprinderile au fost astfel mai precis informate asupra scopului și conținutului practicii elevilor, iar școala mai bine orientată asupra posibilităților de a se atinge obiectivele activității practice în fiecare unitate. Acest contact strîns cu întreprinderile, înainte de începutul practicii, a făcut posibilă și completarea măsurilor de organizare. De asemenea a ușurat întocmirea planurilor de activitate practică a elevilor pe unitate.

Foarte necesară s-a dovedit a fi și munca de lămurire a părinților, care s-a desfășurat tot în acest interval. Aceasta a îmbrăcat forme variate, de la convorbirea individuală pînă la adunările cu părinții pe clase, care s-au ținut, fără excepție, de către toți diriginții. Orientați asupra muncii practicii în producție a elevilor, părinții au adus un sprijin prețios pentru desfășurarea ei în bune condiții.

2. **Începerea muncii în producție.** Colectivul nostru pedagogic a considerat, că de o mare importanță pentru efectul educativ, ca și pentru desfășurarea cu succes a muncii

în producție, este primul contact al elevilor cu întreprinderea sau atelierul unde trebuiau să lucreze.

Întreprinderile — conducerea și muncitorii — ne-au înțeles pe deplin și au arătat nu numai bunăvoință și interes, dar de la început ne-au primit cu căldură și dragoste, ceea ce a impresionat în mod deosebit pe elevi. Astfel, de pildă, la Fabrica de tananți „Bascov" cei 80 elevi cu profesorii însoțitori, au fost primiți în sala de ședințe, unde inginerul șef după cîteva cuvinte calde de întîmpinare, le-a vorbit elevilor despre istoricul fabricii, importanța ei în economia țării, procesul tehnologic al producției. După aceea elevii, împărțiți în grupe, au fost conduși în fabrică de cîte un inginer, care le-a explicat utilajul și procesul de producție.

Elevii au putut avea astfel, de la început, o privire de ansamblu asupra întreprinderii, ca să poată apoi înțelege mai bine locul și importanța secției în care aveau să muncească, precum și importanța activității fiecărui muncitor la locul său de lucru. Tot în faza aceasta de început a muncii în producție s-a efectuat, după studiul de mai înainte pus la punct, repartiția elevilor pe secții, ateliere etc.

Forma de organizare a muncii elevilor în întreprinderile industriale a fost determinată de specificul întreprinderii sau secției respective. În general elevii au fost repartizați direct la mașini pe lîngă muncitori calificați. Totuși s-a folosit și forma de organizare pe echipe. Uneori, în aceeași întreprindere, au existat ambele forme de organizare. Astfel, la Întreprinderea de construcții metalice C.F.R., în secțiile mecanică și poduri, s-a făcut repartizarea elevilor la mașini, sub supravegherea muncitorilor, iar la secția prefabricate s-a lucrat pe echipe de cîte 6 elevi, o echipă la laborator, alta la atelier.

Formele de organizare au fost stabilite la fața locului după sugestiile conducerii întreprinderii sau secției respective.

În cele mai multe întreprinderi și secții s-a respectat principiul ca elevii să rămînă tot timpul în același loc de muncă. La două întreprinderi metalurgice s-a considerat necesar să se facă rotație la cîte o secție, numai în cadrul secției, pentru a urmări întregul proces desfășurat în secția respectivă: la secția prefabricate, de la Întreprinderea de construcții metalice C.F.R. (rotație între cele două echipe: laborator și atelier) și la secția turnătorie de la Întreprinderea „Metalurgica" Pitești.

La Întreprinderea „Metalurgica" secția Auto-Găvana s-a făcut rotație și între secții. Experiența a dovedit că o asemenea formă de organizare nu dă rezultate satisfăcătoare și ea trebuie evitată.

Pe șantierul Stadion, elevii au lucrat pe echipe mai mari; tot pe echipe au lucrat și elevii repartizați la atelierele școlii pentru reparații de mobilier.

3. **Desfășurarea muncii în producție.** Elevii s-au încadrat repede și cu ușurință în muncă, arătînd un interes deosebit în a asculta, a învăța și apoi a lucra, sub îndrumarea maiștrilor și a muncitorilor. Constatări de acest fel s-au făcut în toate întreprinderile și atelierele: elevii s-au străduit să învețe și au arătat permanent dorința de a fi utili, de a ajuta efectiv în lucru pe muncitorii pe lîngă care au fost repartizați, sau de a realiza ei înșiși lucrări de calitate. Seriozitatea cu care au privit această activitate s-a reflectat în frecvența lor bună la practică, în punctualitatea riguroasă, deși unele întreprinderi se găsesc la distanțe apreciabile de oraș.

În privința atitudinii lor față de muncă, sînt mișcătoare mărturiile cuprinse în rapoartele profesorilor responsabili pe întreprinderi, sau în documentele întocmite de ei împreună cu conducerile întreprinderilor. Astfel, bunăoară, în referatul prezentat de profesorul care a condus munca în producție a elevilor din clasele X—E și X—F la Întreprinderea „Metalurgica", secția Auto-Găvana, se spune:

„Toți tovarășii muncitori și șefii de echipe ne-au primit foarte bine. Așa se explică cum majoritatea elevilor au lucrat cu multă rîvnă, au depus mult interes pentru a învăța ceva nou, au venit dimineața la timp, cu mici excepții, iar la ora plecării unii dintre ei abia părăseau atelierele ca să meargă acasă...

Mulți dintre copiii noștri s-au distins în muncă și trebuie evidențiați. Astfel, m-a impresionat hărnicia și îndemînarea cu care elevul I.C., ajutat de elevele I.A. și T.M., vîrît sub mașină, făcea sudură oxi-acetilenică și electrică, mînuind cu ușurință suflătorul (niciunul dintre ei nu mai făcuse așa ceva).

Eleva T.A. s-a remarcat într-o muncă susținută la demontarea, curățirea și montarea motoarelor.

La secția suspensie elevul D.O. împreună cu cei 8 colegi și colege ale sale s-au distins în munca de demontare a mașinilor auto, intrate pentru reparație, curățirea șasiurilor, montarea bridelor la arcuri, confecționarea de mici piese necesare reparațiilor generale și montării mașinilor.

La electricitate elevul G. C. și cei trei colegi ai săi, au ajutat pe șefii de echipe la demontarea instalațiilor eletrice de la mașinile intrate la reparat, au demontat, curățit și reparat dinamuri, motoare electrice, voltmetre, ampermetre cît și acumulatori cu plumb și acid sulfuric..."

Exemplele de acest fel sînt numeroase în rapoartele, referatele, procesele-verbale comune ale conducerii întreprinderilor și profesorilor care reprezentau școala.

„Elevii au arătat un interes deosebit practicii — se spune în raportul privind activitatea în producție la Fabrica de tananți. Cei de la reparații electrice au ajuns să lucreze la repararea de electro-motoare, reostate, aparate de comandă și la rețeaua uzinei... Elevii repartizați la laborator au acceptat, în mod voluntar, să vină în întreprindere cu o oră mai devreme decît cea fixată pentru intrarea lor în fabrică, pentru a putea participa la începerea analizelor. Așa au reușit să-și însușească tehnica cîntăririlor de laborator și chiar să facă analize obișnuite..."

Aceste cîteva aspecte desprinse din materialele în legătură cu practica elevilor ne pot forma o oarecare imagine asupra modului cum s-a desfășurat munca în producție a elevilor.

Deosebit de semnificativă este constatarea că elevii, care în timpul anului — la școală și în afară de școală — ne-au creat uneori dificultăți sub raportul disciplinei și chiar al învățăturii, au avut o comportare mult schimbată în bine în timpul muncii în producție arătînd hărnicie, îndemînare, inițiativă și disciplină riguroasă. Așa a fost cazul elevilor M.M. din clasa a VIII-a B, B.A. din clasa a VIII-a D, C.I. din clasa a IX-a A, T.B. și C.M. din clasa a X-a D și alții. Se pot trage de aici concluzii de o deosebită valoare pedagogică, de care ne vom folosi în noul an școlar.

Munca în producție a elevilor noștri a adus o însemnată contribuție și la realizarea de economii. Participarea lor la procesul de producție a constituit un ajutor adus întreprinderii respective.

În raportul de la Fabrica de tananți „Bascov" se arată:

„În primele trei zile, la rugămintea conducerii fabricii, am lucrat la aranjarea deșeurilor dintr-o magazie (cîteva zeci de vagoane)... Cu această muncă, după aprecierile conducerii, fabricii i s-au creat economii de peste 7000 lei. Apreciind acest sprijin, conducerea întreprinderii a pus zilnic la dispoziție un autocamion pentru aducerea în oraș a elevilor, făcînd două curse succesive". (Fabrica este la circa 5 km departe de oraș).

La Întreprinderea „Metalurgica", secția Auto-Găvana, la secția suspensie, elevii au ajutat pe șeful de echipă la repararea unui tractor părăsit de ani de zile în grădina întreprinderii și redat astăzi în folosință fabricii de cărămidă din Pitești.

Ar fi desigur interesant și instructiv să se țină o evidență mai strînsă a contribuției elevilor noștri în ore de muncă productivă în întreprinderi, precum și evaluarea ei. În viitor școala va trebui să se îngrijească de ținerea unei evidențe mai precise a acestei contribuții, atît fizic cît și valoric. Neîndoielnic este însă, după propria mărturie a întreprinderilor, că, departe de a stînjeni producția, elevii au adus un ajutor efectiv.

La șantierul Stadion s-au efectuat 10 123 ore de muncă, în care s-au executat lucrări masive, aducînd astfel însemnate economii orașului nostru. La cooperativa „Constructorul", echipa de eleve din clasa a VIII-a B, care a lucrat la atelierul de artă decorativă, a confecționat pentru școală indicatoare pentru cele 36 de clase, aducîndu-i astfel o economie de circa 600 lei. Economii însemnate au realizat echipele de reparații în școală, conduse de profesorii-maiștri. Astfel, s-au reparat 170 bănci de lemn, 66 bănci metalice, 85 scaune etc. realizîndu-se astfel economii în valoare de peste 5000 lei. S-ar putea adăuga amenajările aduse prin munca elevilor terenului de sport al școlii.

În tot timpul desfășurării muncii în producție sprijinul colectivelor de muncitori, tehnicieni și ingineri din întreprinderi, a fost permanent și s-a manifestat ca îndrumare

făcută cu bunăvoință, atenție și răbdare. De aceea și elevii le-au arătat ascultare și afecțiune.

Activitatea desfășurată precum și observațiile în legătură cu ea au fost notate de elevi în caietele de practică, despre care li se vorbise în perioada de pregătire și pe care le aveau totdeauna cu ei. Maiștrii sau tehnicienii, care aveau în sarcină lor controlul acestor caiete de practică, au făcut, în general, constatarea că notările elevilor sînt bune, multe din ele privind procesul de muncă la care participă elevul, mașinile-unelte, uneltele, materia cu care se lucrează, rezultatele muncii, lucrările executate de elevi și cum s-a procedat, ce îndrumări au primit etc.

Astfel, bunăoară, în caietul elevului S din clasa a IX-a B, care a desfășurat munca în producție la întreprinderea de construcții metalice C.F.R. găsim notat „Am fost repartizat la strungărie. Aici aveam ocazia să cunosc mașinile care se bazează și funcționează după principii și legi învățate la fizică. În această primă zi am cunoscut pe un muncitor frezor care a fost foarte bucuros să mă învețe „tainele frezei".

Cu ocazia explicării mecanismului frezei am reușit să adîncesc cunoștințele privitoare la capitolul „Angrenarea roților" din clasa a VIII-a, căci principala parte a frezei, unde am fost repartizat, o constituie „capul divizor".

La o parte dintre elevi, notările în caiete au avut un caracter sistematic, putîndu-se urmări cu ușurință ideea de bază și aspectele ei practice. Colectivul pedagogic a socotit că, chiar din perioada de pregătire este bine să se dea îndrumări elevilor în privința notării în caiete, în sensul ca însemnările lor să oglindească legătura dintre teorie și practică. Totuși, lipsa de experiență a profesorilor și a conducerii școlii în acest domeniu s-a făcut simțită.

Neștiind ei înșiși cum trebuie să arate un caiet de practică și cum trebuie să se facă notările în el, n-au fost în măsură să îndrumeze în mod util și operativ pe elevi, la întocmirea acestuia, nici să controleze mai mult decît existența lui. Pe de altă parte o dată intrați în producție, profesorii înșiși au fost antrenați și solicitați de aspectele noi și variate ale producției, ale comportării și activității elevilor, în așa măsură, că au pierdut uneori din vedere, în cursul practicii, controlul și conținutul caietelor de practică. De aceea unele din notările elevilor în caiete sînt sumare.

Pentru anul viitor este necesar să studiem din vreme această problemă și să stabilim un minimum de cerințe privind caietul de practică, pentru ca acesta să-și îndeplinească rolul său.

Considerăm, de asemenea, că și profesorii însoțitori ar putea avea un caiet în care să-și noteze toate acele elemente pe care le-ar putea folosi, ca exemplificare, în predarea diferitelor capitole de fizică, chimie, matematică, desen sau în orele educative.

Un rol deosebit în desfășurarea activității practice l-au avut profesorii. Aceștia au răspuns la chemarea școlii și toți — bărbați și femei — au fost încadrați în aceasta acțiune. Ei au fost necontenit între elevi în timpul practicii, supraveghindu-i, observînd manifestările lor, intervenind dacă se simțea nevoia. Astfel, profesorii și mai ales diriginții au avut prilejul să facă observații foarte interesante asupra elevilor, să-i cunoască sub aspecte care pînă atunci nu le precizaseră.

Pentru profesorii de fizică și chimie, repartizați grupelor de elevi care lucrau în întreprinderi industriale sau în marile ateliere, se ivea prilejul de a face efectiv legătura dintre teorie și practică, dintre școală și producție. Îndrumați din vreme în acest sens de către conducerea școlii, ei și-au dus la bun sfîrșit munca, urmărind elevii, explicîndu-le, antrenînd discuții cu ei asupra problemelor ridicate la locul de muncă, sau la secția respectivă, raportîndu-se totdeauna la cunoștințele acumulate la clasă. Putem afirma că nu a existat aspect mai important în această privință, care să nu fi fost sezisat de către profesorii de fizică și chimie care au însoțit elevii la practică.

Formele de muncă ale cadrelor didactice cu elevii în timpul muncii în producție, pentru aplicarea în procesul de producție a cunoștințelor transmise la lecțiile de fizică, chimie, desen, matematică au fost variate. Cea mai frecventă a fost convorbirea individuală, la locul de muncă. Trecînd pe la fiecare elev, la locul său de muncă, profesorul a stat de vorbă cu el despre problemele pe care le ridica procesul de producție la care

participa elevul, despre principiile de construire și de funcționare a mașinilor la care lucrau etc.

O altă formă de lucru a profesorilor a fost întrebarea - problemă, formulată la locul de muncă pentru fiecare elev în parte. Așa de pildă, la Întreprinderea „Metalurgica" Pitești, la strungărie, profesorul M.E. pune întrebarea: „Cunoști de la geometrie că există suprafețe plane sau rotunde (cilindrice, conice, sferice). Care din aceste suprafețe se pot lucra la strung și ce mișcări trebuie imprimate cuțitului?" Dezlegarea problemei impunea elevului observarea atentă a mașinii precum și combinarea celor două mișcări perpendiculare.

La turnătorie, în aceeași întreprindere, profesorul întîlnea un proces de producție necunoscut, mai ales procesul de modelare și turnare. S-a informat mai întîi el însuși asupra acestui proces, cerînd ajutorul tehnicienilor; apoi a căutat să îndrumeze pe elevi, formulînd și punîndu-le întrebări legate de esența fenomenului și care făceau apel la cunoștințele lor. Unele din acestea puteau fi rezolvate chiar de ei, iar pentru altele erau îndrumați să întrebe pe muncitori și tehnicieni. Întrebările urmăreau să pună pe elevi în situația de a înțelege fiecare moment al procesului la care iau parte. Astfel, asistînd la umplerea unui cubilou pentru turnarea fontei, elevii au văzut că se încarcă succesiv cocs, materialul feros (lingouri din fier, fier vechi etc.) și calcar fondant. Au fost întrebați care este rostul fiecăruia din aceste materiale. Pe baza cunoștințelor de chimie de la clasă, elevii puteau găsi răspunsul.

S-a folosit ca formă de lucru și convorbirea în grup, în cadrul unei secții privind probleme care interesau pe toți elevii. Uneori aceasta avea loc după ieșirea din lucru, în drumul spre casă.

Toate aceste forme de lucru ale profesorilor s-au dovedit bune.

Conducerea școlii a căutat să organizeze și controlul asupra modului cum se desfășoară munca în producție a elevilor. În acest scop unul dintre directorii adjuncți a primit sarcina de a se ocupa îndeaproape de această problemă. El a vizitat întreprinderile, șantierele, atelierele, în perioada de practică și prin el conducerea școlii a fost ținută mereu la curent, aceasta în afară de informările profesorilor cu răspundere pe unități.

4. **Încheierea muncii în producție.** Colectivul nostru pedagogic a socotit că încheierea muncii în producție este momentul care trebuie să valorifice educativ rezultatele obținute. De aceea a și dat, în limita posibilităților, importanța cuvenită acestei ultime faze a practicii.

In acest sens conducerea școlii a îndrumat pe profesorii conducători ai practicii pe unități industriale să facă, împreună cu inginerii și maiștrii respectivi, notarea elevilor pentru comportarea în practică și să consemneze aspecte și constatări din perioada de activitate.

Analiza muncii, pe întreprindere sau pe secție, făcută de conducătorul întreprinderii, secției sau atelierului, cu concursul maiștrilor și muncitorilor pe lîngă care au lucrat elevii, s-a dovedit a avea un deosebit efect educativ. Dacă această ședință de analiză a fost în prealabil pregătită de factorii de răspundere din întreprindere, împreună cu profesorii, așa cum s-a făcut, de pildă, la cooperativa „Constructorul", unde a participat la analiză și un reprezentant al organizației de partid din unitate, efectul moral asupra elevilor a putut să fie mai adînc. Nu pretutindeni s-a făcut analiza muncii și considerăm că este o pierdere.

Unii profesori diriginți au considerat necesar să facă și o analiză pe clasă, la școală, mai ales dacă în timpul practicii elevii au fost împărțiți în mai multe locuri. Bine pregătită pentru această analiză, diriginta clasei a VIII-a B, a putut valorifica educativ toate constatările în legătură cu practica elevilor, cu comportarea lor, reliefînd dragostea și atenția cu care i-au primit muncitorii, scoțînd în evidență învățămintele și foloasele trase, evidențiind pe cei mai harnici. Considerăm că și această formă de lucru trebuie generalizată, cu condiția să fie bine pregătită, făcută cu căldură și ferită de banalizare.

Consiliul pedagogic al școlii a analizat în ansamblul ei munca în producție a elevilor. Împrejurările ne-au împiedicat să facem o astfel de analiză și în plenara pe școală a elevilor. În parte, ea s-a făcut la serbarea de sfîrșit de an. Socotim că

ședința de analiză a muncii în producție, în plenara elevilor, în care conducerea școlii să-și spună cuvîntul său, trebuie să încheie acțiunea de valorificare educativă a rezultatelor obținute în practică, iar la serbarea de sfîrșit de an ele să fie popularizate, tot cu scop educativ, în rîndul părinților.

5. **Unele concluzii.** Sub îndrumarea și controlul organelor locale de partid și de stat, colectivul nostru pedagogic a izbutit să organizeze activitatea practică a elevilor, pregătindu-i cu minuțiozitate, asigurînd desfășurarea ei cu succes, valorificînd efectele educative. Preocuparea atentă a conducerii școlii, simțul de răspundere al cadrelor noastre didactice și acțiunea lor hotărîtă, contribuția prețioasă a personalului din întreprinderi, toate acestea au ajutat ca munca în producție a elevilor noștri să atingă, în cea mai mare parte, obiectivele propuse. Într-adevăr, rezultatele obținute ne îndreptățesc să afirmăm acest lucru.

Care au fost aceste rezultate, în lumina obiectivelor urmărite?

Pe linia realizării învățămîntului politehnic, elevii și-au consolidat cunoștințele teoretice prin aplicarea în practică, au făcut necontenit legătura dintre activitatea lor în producție și cele învățate la lecție, au dobîndit noi cunoștințe precum și priceperi și deprinderi practice. Se poate afirma că munca în producție este un pas hotărît spre realizarea învățămîntului politehnic.

Participarea elevilor la procesul de producție, precum și alte acțiuni întreprinse de ei, nu numai că nu au stînjenit producția, dar au ajutat-o, ducînd la realizarea de însemnate economii pentru întreprinderi și școală. În același timp, acestea au contribuit la educarea patriotică a elevilor. Cunoașterea unei întreprinderi industriale socialiste, încadrarea în ritmul muncii creatoare, sentimentul că prin activitatea lor sînt de folos patriei, toate acestea au constituit elemente ale educației patriotice pentru elevii noștri. Atitudinea față de muncă a elevilor, respectul și atașamentul lor față de muncitori sînt mărturii ale acestui lucru.

Munca în producție a avut și alte efecte educative. Ca rezultat al cerințelor impuse de locul de muncă și al contactului nemijlocit cu muncitorii, s-a putut observa întărirea disciplinei la elevi, a punctualității și ordinei, a dorinței de a fi folositori; acestea s-au putut constata aproape la toți elevii încadrați în munca productivă. Pe măsură ce lucrul care li se încredința era mai de răspundere, spiritul de disciplină era mai accentuat.

Am putea adăuga că munca în producție a cultivat și a dezvoltat în elevi grija pentru păstrarea avutului obștesc. Avînd pe seama lor unelte, sau fiind primiți să lucreze la mașini-unelte, ei au avut răspundere pentru păstrarea și îngrijirea acestora. Lucrînd ei înșiși unele piese, au dovedit grijă pentru păstrarea și pentru folosirea lor în modul cel mai potrivit, respectînd și păstrînd ceea ce li s-a dat în grijă sau ceea ce constituie un produs al muncii lor, elevii se ridică treptat la înțelegerea superioară a respectului pentru produsul muncii, și al păstrării avutului obștesc.

Așadar, pe temeiul experienței noastre din acest an, putem afirma că munca în producție, așa cum a fost inițiată anul acesta de M.I.C., este pe deplin realizabilă, cu sprijinul întreprinderilor. Trebuie studiate toate posibilitățile de a cuprinde în întreprinderile industriale un număr cît mai mare de elevi, dat fiind că practica în producția industrială dă rezultatele cele mai bune. Pentru aceasta este necesară stabilirea unei legături strînse și continue cu întreprinderile.

Rezultatele muncii în producție, sub toate aspectele, depind, în mare măsură, de buna organizare a acesteia. Urmărirea etapelor ei, cu valorificarea tuturor momentelor, se impune ca o necesitate.

Învățînd din experiența fiecărui an, a noastră și a altora, vom izbuti să facem din munca în producție un mijloc principal pentru formarea tinerei generații în spiritul cerințelor societății noastre noi, socialiste.

Prof. N. VLAD
Directorul Școlii medii nr. 1 Pitești
Prof. T. POPESCU
Școala medie nr. 1 Pitești

În ajutorul profesorului de fizică

CONSTRUIREA UNUI MIC TRANSFORMATOR CU MIJLOACE PROPRII

Folosirea rețelei de iluminat electric, pentru diferite experiențe care necesită sursă de curent este periculoasă, ținînd seama că tensiunea rețelei este de 110 sau 220 V. Dimpotrivă curentul electric (rețelei) se poate folosi fără pericol, dacă avem un transformator coborîtor de tensiune. Se știe că un transformator este un aparat care transformă tensiunea unui curent alternativ fără a schimba frecvența curentului.

De obicei în experiențele școlare este suficientă o tensiune de 10—20 volți. În acest caz puterea transformatorului se poate alege între 35 și 100 wați.

Un transformator este compus după cum se știe dintr-un bobinaj primar, la care se conectează curentul a cărui tensiune trebuie transformată și dintr-un bobinaj secundar, de la care se poate lua tensiunea dorită. Ambele bobinaje (fig. 1) sînt cuplate pe același miez de fier.

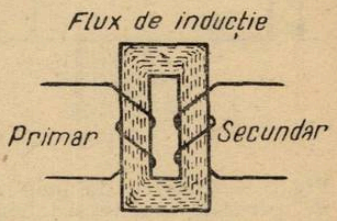

Fig. 1 — Schema de principiu a unui transformator

Dăm mai jos modul de construire al unui transformator de 160 wați pentru o rețea de 220 V, cu frecvența de 50 Hz, cu ajutorul căruia se poate obține în bobinajul secundar o tensiune de 40 V, la o intensitate de 4 amperi. Tensiunea rețelei de 220 V se consideră ca rețea primară, iar frecvența se poate citi pe plăcuța contorului electric. Puterea transformatorului fiind dată de produsul dintre tensiune, intensitate și factorul de putere cos φ, avem pentru cazul nostru o putere de $40 \times 4 = 160$ wați, în cazul cînd luăm cos $\varphi = 1$. Dacă se vor conecta motoraşe electrice, deci bobine cu miezuri de fier, factorul de putere va fi sub valoarea 1. La calculele noastre am luat în considerație cos $\varphi = 1$. Gradul de eficacitate al unui transformator este în funcție de mărimea lui și de calitatea tolelor [1] care formează miezul. Gradul de eficacitate sau randamentul este dat de raportul dintre energia primită și energia emisă, avîndu-se în vedere și faptul că în orice transformator se produc pierderi de curent electric. Dăm mai jos gradul de eficacitate în valori medii a cîtorva mici transformatori mai uzitați:

Putere în wați	35	50	100	150	200
Grad de eficacitate	60	70	75	80	85

Dimensiunile miezurilor de transformator sînt următoarele:

Puterea transformatorului în wați	lungimea în mm	lățimea în mm	Fereastra de bobinaj în mm	Secțiunea transversală de tole „T" a × b mm
35	114	96	32×50	32×22
50	128	96	32×64	32×28
100	160	96	32×96	32×38
150	176	120	40×96	40×36
200	176	120	40×96	40×40

Tolele au o grosime de 0,5 mm; sînt confecționate din tablă de fier obișnuit. (de preferat tablă de rotor silicioasă) și au între ele hîrtie satinată subțire.

[1] Table de fier izolate între ele.

Pierderile la transformatorul propus sînt de 20 de waţi în miezul de fier şi 20 de waţi în bobinajul primar şi secundar de cupru (pierderea de tensiune în bobinajul primar este 11 volţi şi în bobinajul secundar 2,5 volţi).

Miezul de fier. Pentru transformatorul de 160 waţi luăm dimensiunile indicate din tabelă corespunzătoare tabelului de 150 waţi. Se va desena miezul de fier în mărime naturală. Secţiunea transversală a miezului este 40×36 mm. Deoarece tolele sînt lipite numai pe o singură parte cu hîrtie satinată, trebuie să se scadă 10% (mai exact 0,9%) pentru izolaţie, deci secţiunea miezului (fig. 2) va fi $4{,}0 \times 3{,}6 \times 0{,}9 = 12{,}96$ sau cu aproximaţie 13 cm^2.

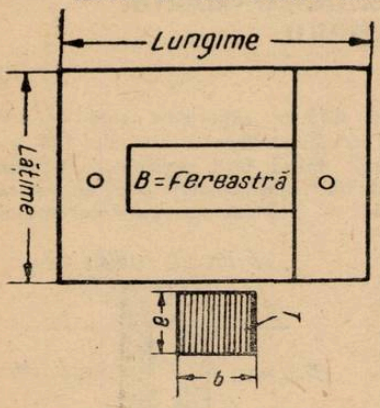

Fig. 2 — Construcţia unui miez de transformator (v. şi tabelul 2)

Numărul spirelor la bobinajul primar este de circa 900 şi la bobinajul secundar de 180.

Atît spirele primare cît şi cele secundare se bobinează pe două cadre. Pentru reţeaua de 220 V spirele ambelor bobine (fig. 3, a) sînt conectate în serie. Pentru 110 V ambele bobine se conectează în paralel. Secundarul poate fi constituit din două bobine fiecare preluînd de la sursa de curent cîte 20 V, sau din patru bobine, fiecare bobină fiind alimentată cu cîte 10 V (fig. 3, c). În figură bobinajul primar este notat cu litera **P**, iar cel secundar cu **S**.

Pentru bobinajul primar avem nevoie de 207 m sîrmă de cupru, care are o rezistenţă de 12,3 ohmi (rezistivitatea cuprului fiind 0,0175). Diametrul sîrmei de cupru este de 0,7 mm, ceea ce corespunde la o secţiune de 0,385 mm^2. Pentru izolaţie dublă de bumbac trebuie adăugat totdeauna 0,15 mm, la diametrul exterior al sîrmei de cupru de 0,70 mm, izolat de două ori cu bumbac va fi 0,85 mm.

Lungimea cadrului pentru bobinajul ambelor bobine este de aproximativ 80 mm. În fiecare rînd intră deci $80 : 0{,}85 = 94$ spire. Aceasta înseamnă pentru fiecare bobină 47 de spire. În total fiecare bobină va avea $900 : 94$ cu aproximaţie 10 rînduri. Aceste 10 rînduri au o înălţime totală de $10 \times 0{,}85 = 8{,}5$ mm. Deoarece avem disponibilă o înălţime de aproximativ 15 mm, putem pune sub fiecare rînd de sîrmă o izolaţie subţire.

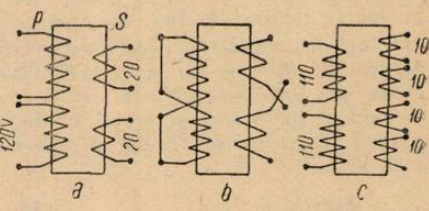

Fig. 3 — Bobinajele se conectează după felul tensiunei (v. explicaţia în text)

Spirele secundare sînt repartizate de asemenea pe două cadre. Lungimea totală a sîrmei de cupru este de 41,4 m, diametrul de 1,4 mm şi împreună cu izolaţia de bumbac formează 1,55 mm. În fiecare rînd avem: $80 : 1{,}55 \approx 50$ spire. Deci, patru rînduri de spire ocupă o înălţime de $4 \times 1{,}55$ cu aproximaţie 8 mm, pentru a avea spaţiu suficient, ca să se poată interpune şi aici o izolaţie.

În rezumat:

Bobinajul primar de 220 V este repartizat pe două bobine cu cîte 450 spire, cu o sîrmă de cupru de 0,7 mm grosime, iar cu izolaţie de 0,85 mm.

Bobinajul secundar care ne furnizează de 2 ori 20 V este repartizat pe două bobine a cîte 90 de spire din sîrmă de cupru de 1,4 mm grosime, cu izolaţie de 1,55 mm.

Datele de mai sus, precum şi miezul de fier şi cele patru cadre de bobinat servesc pentru construirea transformatorului de 160 w.

Construirea propriu-zisă a transformatorului de 160 waţi. Pentru confecţionarea cadrului de bobinat cu dimensiunile indicate în figura 4 se înfăşoară o fîşie de prespan

de $45 \times 0{,}2$ mm, în patru straturi în jurul unei bare prismatice de lemn. Suprafața secțiunei transversale trebuie să aibă dimensiunile de 41×37 mm. Lungimea laterală a lemnului trebuie să fie totdeauna cu 1 mm mai mare decît aceea a miezului pentru a putea introduce comod toate tolele în bobine, fără a distruge carcasa bobinei. În cazul cînd tolele străpung carcasa, corpul transformatorului se scurtcircuitează și în acest caz bobina trebuie confecționată din nou.

Fîșia de prespan trebuie unsă pe o față cu clei și înfășurată în jurul lemnului. Se va avea în vedere ca suprafața fîșiei de prespan care înconjoară corpul lemnului să nu fie unsă, pentru a evita lipirea carcasei de prespan de lemn. Pentru a putea

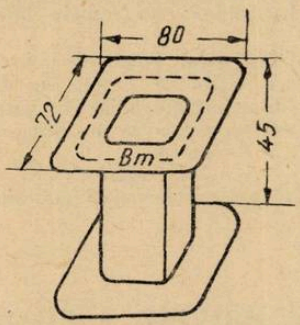

Fig. 4 — Dimensiunile cadrelor de bobinat la folosirea a patru bobine

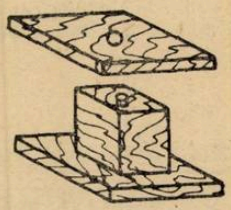

Fig. 5 — Șablonul unei bobine care înlesnește bobinarea

scoate mai ușor carcasa de pe corpul de lemn, se recomandă să se ungă aceasta cu o bucățică de lumînare de stearină topită. La capetele carcaselor se lipesc plăci terminale din prespan, de 2 mm grosime. Trebuie confecționate patru cadre de bobinat

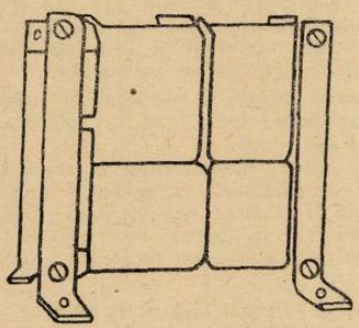

Fig. 6 — Un transformator de 160 wați, gata construit

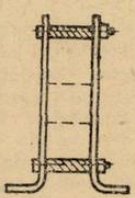

Fig. 7 — Fîșii de tablă de fixare văzute lateral

de acest fel. Pentru ușurarea bobinării se folosește un șablon de bobină (fig. 5). Partea din interior se va tăia din bara de lemn, care a servit pentru confecționarea carcaselor. Lungimea va fi de 45 mm. Părțile laterale (din lemn) vor fi egale cu plăcile terminale ale bobinei și se vor înșuruba pe piesa din mijloc prin șuruburi de lemn („holțșuruburi").

Pentru a putea să fixăm șablonul de bobină împreună cu cadrul de bobinat pe un dispozitiv de bobinare, șablonul trebuie să fie găurit la mijloc. Înainte de a începe

bobinarea, se va lipi (suda) la capătul sîrmei o liţă pentru curent de înaltă tensiune. Pentru bobinajul primar ajunge o liţă de 0,5 mm². La bobinajul secundar sîrma de cupru se poate scoate direct afară, dar şi aici se recomandă să se lipească o liţă; întotdeauna secţiunea liţei trebuie să fie mai mare decît aceea a sîrmei. Spirele trebuie aşezate strîns una lîngă alta. Fiecare strat trebuie izolat de cel premergător cu o hîrtie subţire. Pentru protejarea sîrmelor subţiri se poate înfăşura de mai multe ori prespan subţire în jurul ultimului strat de sîrmă. Sîrmele groase pot fi lipsite de această protecţie. Sensul bobinajului este pentru toate bobinele la fel. La asamblarea transformatorului trebuie avut în vedere la aranjarea bobinelor, să nu aibă înfăşurări în sens opus. Tolele, alternînd cu izoloţia, se împing în bobină; nu trebuie uitat adăugirea unei tole de închidere.

Figura 6 prezintă transformatorul de 160 waţi gata. Tolele de miez sînt strînse prin fîşii de tablă specială, de 2 mm grosime, îndoite la capete în unghi. Aceste fîşii (fig. 7) servesc totodată şi pentru fixarea transformatorului. Nu este permis să se ducă sîrma de la bobina primară la şuruburi, deoarece la o atingere a acestor şuruburi ne expunem la electrocutare.

M. ZOLTAN
de la Întreprinderea de material didactic

Tribuna „Lecturilor pedagogice"

DIN OBSERVAŢIILE NOASTRE PRIVIND ALEGEREA, STUDIEREA ŞI PREZENTAREA COMUNICĂRII LA „LECTURILE PEDAGOGICE"

„Lecturile pedagogice", ca tribună a experienţei înaintate a educatoarelor, învăţătorilor, profesorilor, cadrelor de conducere, activiştilor din învăţămînt, în urma rezultatelor obţinute la cele două sesiuni organizate pînă-n prezent, au reuşit să stîrnească tot mai mult interesul acestora pentru munca de cercetare mai atentă a propriei lor experienţe. Atît popularizarea sesiunilor regionale şi a sesiunii centrale în presă, cum şi publicarea în culegeri sau în „Revista de pedagogie" a celor mai valoroase dintre lucrări, au reuşit să convingă multe cadre didactice cu experienţă pozitivă în munca lor, că îşi pot îmbogăţi mult propria experienţă, cercetînd şi apoi prezentînd unele aspecte ale muncii instructiv-educative în cadrul „Lecturilor pedagogice".

Cei care semnăm acest articol ne-am numărat printre participanţii la sesiunile regionale şi sesiunea centrală organizate în primăvara anului 1958. Prin lucrarea prezentată cu acest prilej, am încercat să aducem o modestă contribuţie şi — mai ales — să primim sugestii din partea celorlalţi colegi în privinţa muncii învăţătorului la clasa I. Cum se mai întîlnesc destule cazuri cînd învăţători şi profesori cu realizări importante în activitatea lor practică se decid cu greu să treacă la studierea şi generalizarea propriei lor experienţe (şi aceasta din cauza lipsei de experienţă în munca de cercetare ştiinţifică), am acceptat propunerea de a împărtăşi din constatările noastre făcute cu ocazia alegerii, studierii şi elaborării lucrării prezentate.

Facem aceasta gîndindu-ne că vom avea de cîştigat din acest valoros schimb de experienţă în primul rînd noi, cei ce ne prezentăm stilul nostru de muncă în activitatea de cercetare, pe care o întreprindem în cadrul „Lecturilor pedagogice".

Prima problemă ce ne-am pus-o, atunci cînd am acceptat propunerea de a participa la cea de-a doua sesiune a „Lecturilor pedagogice", din anul 1958, a fost cea a alegerii temei. Ne-am oprit la tema: „Munca învăţătorului la clasa I", din mai multe motive:

— Clasa I este una din clasele ciclului elementar care cere o atenţie deosebită, dat fiind faptul că această clasă marchează începutul şcolarităţii şi de modul cum se realizează sarcinile muncii instructiv-educative în clasa I depinde, în bună măsură, procesul dezvoltării copiilor.

— Nu de mult fusese introdus în şcoală noul abecedar, o carte şcolară realizată în condiţii net superioare celor folosite pînă atunci. Manualul atrăsese mult atenţia noastră şi a colegilor din cercul pedagogic şi urmăream cu atenţie roadele obţinute la clasă prin predarea citit-scrisului după noul abecedar.

— Pentru noi, în plus față de ceilalți colegi, se punea o problemă importantă de rezolvat: cum să folosim noul abecedar pentru a realiza sarcinile programei și în condițiile muncii simultane cu două clase.

Toate acestea ne-au determinat să alegem subiectul: „Cum folosim abecedarul în condițiile muncii simultane la două clase, pentru formarea deprinderilor de citire corectă, curentă și conștientă la elevii clasei I". (Din doi în doi ani, fiecăruia din noi îi revine, ca datorie didactică, conducerea clasei I). Cu alte cuvinte, ne-am oprit la o temă care să corespundă preocupărilor noastre și care, prin studierea ei, să ne ajute în rezolvarea uneia din problemele ce se fac simțite în munca multor învățători.

Unul dintre noi a făcut practica pedagogică la absolvirea școlii normale, predînd și în primul an de învățămînt după metoda globală, metoda antiștiințifică, reacționară „la baza căreia stă falsa și reacționara psihologie a configurației sau a formei, psihologia structuralistă". (Îndrumări metodice pentru predarea abecedarului, pag. 18).

Ne-am propus ca și prin practica noastră să ilustrăm caracterul înaintat, profund științific al noii metode de predare, preconizată și întărită de experiența școlii sovietice, metoda fonetică analitico-sintetică. Aceasta mai ales cînd știam cît fuseseră de zadarnice eforturile noastre cînd predam după metoda globală. Zilnic trebuia să reluăm munca de la început, adevărată muncă de Sisif, dat fiind faptul că elevii încercau să învețe ca să citească cuvintele global și uitau în aceeași măsură (cu tot arsenalul de ilustrații menite doar să sugereze, nu s-ajute învățarea).

Cum în cursul ultimilor ani școala s-a dezvoltat și în satul nostru, devenind școală de 7 ani, s-au ivit noi condiții de muncă. În anii în care școala funcționa ca școală elementară de 4 ani și spațiul ne permitea să începem anul școlar lucrînd prima lună cu clasa I dimineața și cu clasa a III-a după masă, pînă ce elevii își formau unele deprinderi de a lucra și independent, putînd apoi reuni clasele pentru munca în comun, am adoptat procedeul învățătorului M. F. Maximiuc. (v. „Lecția în școala elementară" — sub red. lui I. N. Cazanțev, pag. 206). Transformîndu-se în școală de 7 ani, școala noastră nu ne-a mai putut asigura spațiul necesar și atunci a trebuit să ne gîndim la găsirea unui sistem de sarcini de muncă independentă destinat a fi rezolvate în clasă de către elevi și care să corespundă particularităților de vîrstă ale elevilor de clasa I. Practica ne-a arătat că reunirea justă a claselor pentru munca în comun, întocmirea orarului ținînd seama de principiile pedagogice valabile pentru orice condiții de lucru și împletirea lor cu condițiile cerute de munca simultană (folosirea rațională a timpului și subordonarea tuturor acestora sarcinii pedagogice de bază a predării simultane), sprijină formarea deprinderilor de muncă independentă a elevilor în timpul lecțiilor, sînt căi ce ne ajută să realizăm cu succes sarcinile programei școlare și folosirea abecedarului. Acest lucru ne-am propus să-l dezbatem în lucrare. Un ultim scop ce ni l-am propus să-l realizăm prin prezentarea lucrării a fost și acela să arătăm că munca simultană cu două sau mai multe clase este și rămîne de actualitate și că metodica muncii în astfel de condiții trebuie dezvoltată.

În lucrarea noastră n-am încercat să trecem metode și procedee originale. Nici n-am fi avut de unde. Am căutat să arătăm modul cum cele cuprinse în materialele de specialitate puteau să fie aplicate în condițiile noastre de lucru. Cum — și aceasta fără nici o pretenție — am reușit să introducem predarea citit-scrisului după noul abecedar în sistemul de muncă simultană cu două clase.

Este foarte adevărat că lucrarea noastră s-a bucurat de o apreciere încurajatoare din partea participanților la sesiunile în care a fost prezentată, dar tot atît de adevărat este că, deși a fost mult îmbunătățită în urma propunerilor și sugestiilor primite, intenționăm să-i aducem completări importante bazate pe observațiile ulterioare. Vrem să arătăm cu aceasta că limitarea subiectului la perioada preabecedară, de exemplu, ar fi făcut posibilă o și mai bună aprofundare a lucrării.

E bine să se țină seama de recomandarea făcută în diferite consultații privind munca de cercetare, ca să se limiteze problema urmărită atît cît să fie posibilă adîncirea ei. Iată de ce pentru sesiunea din 1960 am limitat subiectul: „Cum folosim abecedarul în condițiile muncii simultane cu două clase, pentru formarea deprinderilor de scriere corectă la elevii clasei I".

O dată fixată tema, ales subiectul și stabilit scopul ce-l aveam de urmărit, am trecut la strîngerea și studierea bibliografiei necesare. Ca să procurăm materialele lipsă din biblioteca personală am folosit sistemul cartea prin poștă. În prealabil, am elaborat

2911 BIBLIOTECA CENTRALA SIBIU

un plan general al cercetării, cu capitolele mari ale lucrării și care să fie dezvoltate ulterior. Planul lucrării cuprindea:

Capitolul I: **Motivarea alegerii subiectului** (capitol introductiv);

Capitolul II: **Măsuri organizatorice ce se iau în vederea ușurării folosirii și predării „Abecedarului" în școala cu 2 posturi;**

Capitolul III: **Procedee folosite pentru formarea deprinderilor de muncă independentă la elevi în cadrul lecției.**

În funcție de acest plan al lucrării am stabilit bibliografia. Ca lucrări de bază ea a cuprins:

1. Minist. Învățămînt. — Institutul de Științe Pedagogice: „Pedagogia" — Manual pentru școlile pedagogice de învățători. E.S.D.P., ed. 1954.

2. Sub redacția lui M. P. Malîșev: „Școala elementară" — din experiența muncii didactice a învățătorilor sovietici. E.S.P.L.D.P. 1951.

3. Prof. M. A. Melnikov: „Organizarea și metodele muncii învățătorului cu mai multe clase" — E.S.D.P., 1954.

4. Basa Bădulescu și Maria-Ioana Boștină: „Îndrumări metodice pentru predarea abecedarului" — E.S.D.P. 1956.

5. Sub redacția lui I. M. Cazanțev: „Lecția în școala elementară" — din experiența învățătorilor. E.S.D.P., 1953.

Articolele din Revista de pedagogie și Gazeta învățămîntului legate de temă.

Ca să avem o orientare generală asupra problemelor și pentru a îmbunătăți planul general al lucrării am parcurs întreaga bibliografie stabilită înainte de 1 septembrie. Cu această ocazie am identificat în bibliografie părțile ce se referă la anumite capitole ale lucrării (ca pentru a relua studiul lor la nevoie) și totodată am completat planul lucrării cu puncte de sprijin sau cu capitole noi. Așa de exemplu, am ajuns să stabilim că primul capitol („Motivarea alegerii subiectului") va trebui să-l dezvoltăm tratînd următoarele idei: a) motivarea alegerii temei prin actualitatea muncii simultane în general; b) prin folosirea noului abecedar în special și c) prin lipsa unor îndrumări metodice pentru predarea abecedarului în condițiile muncii simultane cu două clase. Acestea erau de fapt și cele trei motive care ne-au determinat să alegem acest subiect. La capitolul II am trecut subpunctele:

a) repartizarea claselor între învățători (ca primă măsură organizatorică menită să ușureze folosirea abecedarului); b) întocmirea orarului; c) alte măsuri privind desfășurarea lecțiilor.

Tot așa am stabilit subpuncte pentru capitolul III din planul general al lucrării și pentru alte două capitole noi adăugate (IV și V): „Necesitatea cunoașterii programei școlare, a abecedarului și a celorlalte materiale de îndrumare" și „Concluzii la capătul lucrării".

O dată cu 1 septembrie am trecut la studierea temei, paralel cu activitatea practică. Pentru studierea amănunțită a bibliografiei ne-am procurat un caiet, format registru, în care am rezervat de la început pagini fiecărei probleme trecută în planul lucrării. Din materialul bibliografic extrăgeam indicațiile ce consideram că trebuie avute în vedere la întocmirea lucrării și le consemnam pe pagina din stînga a caietului, urmînd ca pe pagina din dreapta să consemnăm observațiile și concluziile parțiale. Iată cum arată o astfel de pagină destinată capitolului I al lucrării: „Motivarea alegerii subiectului".

Pagina din stînga

— „Clarificarea acestor probleme are o importanță deosebită, deoarece actualmente în țara noastră funcționează, în asemenea condiții, (n.n. de muncă simultană) peste 9 000 școli și o mare parte din ele au o bogată și valoroasă activitate". (Rev. de pedagogie nr. 4, 5 din 1953).

Pagina din dreapta

— **Observații :**

1. La consfătuirile raionale secția învățătorilor ce lucrează simultan cu mai multe clase este cea mai numeroasă.

2. H.C.M. privind dezvoltarea învățămîntului de cultură generală prevede înființarea unităților școlare și în satele sau grupurile de case răzlețe cu 7—8 copii de vîrstă școlară.

3. Șantierele construcției socialiste tot mai numeroase în R.P.R. cer școală la locul de muncă al părinților.

Cel mai bogat în observații a fost capitolul: „Procedee folosite pentru formarea deprinderilor de muncă independentă la elevi în cadrul lecției". Aici am rezervat un număr mai mare de foi și au fost împărțite pentru problemele: a) forme de muncă independentă a elevilor din etapa preabecedară; b) din etapa abecedară; c) din etapa postabecedară.

De data aceasta, în dreptul fiecărui procedeu trecut pe pagina din stînga notam pe pagina din dreapta observații de felul acesta:

a) timpul cît a durat explicarea de către învățător a temei; b) timpul cît a durat efectuarea temei de către majoritatea elevilor; c) cîți elevi n-au putut rezolva tema dată; d) în care etapă a lecției s-a folosit tema; e) concluzii parțiale.

Iată în continuare și un extras din aceste pagini:

Pagina din stînga	Pagina din dreapta
— Compunerea cuvintelor după prima și ultima literă: m - - - - ă; a - - - n etc. Copiii trebuie să potrivească în locul liniuțelor, literele care lipsesc. Din: „Școala elementară" — din experiența învățătorilor sovietici — sub red. lui M. P. Malîșev. E.S.P.L.D.P., 1951, p. 283.	— **Observații:** explicarea a durat un minut; majoritatea elevilor au efectuat exercițiul în 16 minute. — **Unele concluzii:** e mai just ca acest exercițiu să fie folosit ca exercițiu pregătitor pentru scriere cînd, pe baza analizei, elevii cunosc structura fonetică și apoi grafică a cuvîntului; — la citire să se folosească cu condiția ca în verificare să punem pe elevi să citească cuvintele compuse pentru a reconstitui cîmpul vizual de citire de o silabă.

Am dat aceste extrase din caietul nostru pentru a sublinia unele observații făcute pe marginea celor expuse pînă aici.

Pagina din stînga foii o completam o dată cu studierea bibliografiei respective. De data aceasta studierea se făcea pentru fiecare capitol al lucrării separat. Parcurgerea integrală a bibliografiei înainte de 1 septembrie ne-a ajutat la orientare. Atunci cînd treceam să urmărim tema, problemă cu problemă în cadrul activității practice, reluam studiul bibliografiei parte cu parte pentru fiecare capitol al lucrării. De exemplu acea parte din bibliografia indicată și care se referea la măsurile organizatorice, capitolul al doilea al lucrării, am studiat-o amănunțit făcînd extrase între 1—15 septembrie cînd concomitent, elaboram aceste măsuri în vederea deschiderii anului școlar la 15 septembrie. Am repartizat clasele între noi, am întocmit orarul, am întocmit planificarea materiei, am confecționat materialul didactic ajutător — alfabetarele, planșele sau mapele cu silabe etc. —, am discutat măsurile organizatorice privind desfășurarea lecțiilor.

O dată cu deschiderea școlii, deci începînd cu 15 septembrie, a urmat studierea acelor părți din bibliografie care se referau, pe rînd, la forma de muncă independentă folosite în perioadele: preabecedară, abecedară și apoi postabecedară. Extrasele în caiet le făceam lecție cu lecție pe baza bibliografiei, a programei sau a paginii respective din abecedar. În ajun, cu ocazia pregătirii lecției stabileam exercițiile de muncă independentă ce se vor folosi în diferitele etape ale lecției. După lecție, consemnam observațiile pe pagina din dreapta a caietului în dreptul extrasului respectiv din bibliografie. În felul acesta foile caietului nostru se asemănau întrucîtva cu fișele. Cu ocazia redactării lucrării am avut în acest caiet aproape întreaga temă în desfășurarea ei pe două coloane față în față: în stînga, teoria sau exercițiul propus iar în dreapta, observațiile făcute la clasă cu unele concluzii parțiale.

Cu ocazia încheierii observațiilor asupra unei etape, cum ar fi perioada preabecedară, de exemplu, obișnuiam să formulăm și unele concluzii parțiale care să ne ajute apoi la formularea concluziilor generale ale lucrării și închegarea acesteia într-un tot.

Totuși, față de procedeul fișelor, folosirea caietelor rămîne un procedeu inferior, dat fiind faptul că tot ce consemnam în caiet a putut fi folosit numai la lucrarea pentru care a fost întocmit. Cînd am încercat să folosim unele extrase din acest caiet

pentru lucrarea ce o pregătim acum, a trebuit să renunțăm și să reluăm studiul bibliografiei, în parte aceeași, de la început.

Iată acum și alte mijloace folosite pentru a stabili veracitatea procedeelor folosite la clasă și pe baza cărora a trebuit să formulăm unele concluzii. Subliniem în primul rînd sprijinul dat de Institutul de Științe Pedagogice care a urmărit continuu sistemul nostru de lucru la clasă și ne-a ajutat să ducem lucrarea la capăt.

De foarte multe ori foloseam metoda confruntării. Date fiind condițiile că la fiecare doi ani unul din noi are clasa I, avem ocazia ca observațiile culese de unul să fie confruntate la seria următoare de elevi, de celălalt. Așa am procedat cu lucrarea susținută la sesiunile din 1958.

Pentru a ne da seama dacă munca astfel organizată dă aceleași rezultate ca și în cazul colegilor care lucrează cu o singură clasă, am cerut organizarea în școala noastră a uneia din ședințele cercului pedagogic. Cu o serie de elevi ai clasei I am ținut o lecție din perioada abecedară (era luna octombrie), în fața colegilor și cu o altă serie de elevi am ținut o lecție, după ce elevii trecuseră la manualul de citire (era începutul lunii martie). Am urmărit atenți observațiile colegilor și am cerut unele date pentru a le confrunta cu cele consemnate de noi în caiet. Colegilor, care eram siguri că nu consideră atitudinea noastră drept lipsă de modestie, ne permiteam să-i rugăm să-și dea părerea asupra unor procedee din cuprinsul caietului nostru de observații.

În același scop era folosită și vizita la clasă a tovarășului director și a altor colegi pe care îi rugam ca, după lecție, să facă o verificare sumară a deprinderilor de citire și să-și spună deschis părerea.

Pentru a ne da seama de atitudinea copiilor față de învățătură am stat de vorbă și cu unii părinți asupra felului cum aceștia învață acasă. Ne-am dat seama că sîntem pe drumul cel bun, între alte verificări, și cînd părinții făceau observația că s-a trecut dintr-odată la cititul pe silabe, cînd ei își amintesc că pe vremea lor terminau abecedarul și citeau pe litere.

A reieșit din cele spuse pînă aci, că atît studierea materialului bibliografic, cît și culegerea materialului faptic cu ocazia activității la clasă merg paralel.

Studierea temei alese și redactarea lucrării le-am desfășurat după un plan de lucru și care nu trebuie confundat cu planul lucrării. De fapt din expunere s-au și văzut deja care au fost etapele planului.

1. Alegerea temei și stabilirea scopului ce-l vom urmări. Se stabilește un plan general al lucrării pe baza experienței de pînă aci. Termen: 1 august.

2. Stabilirea și strîngerea bibliografiei. Parcurgerea pentru orientare a bibliografiei; completarea planului lucrării; delimitarea în bibliografie a părților ce se referă la diferitele capitole ale lucrării. Termen: august.

3. Studierea bibliografiei și observații privind capitolul al II-lea al lucrării. Termen: 1—15 septembrie.

4. Studierea bibliografiei și culegerea observațiilor privind capitolul al III-lea: perioada preabecedară — 15 sept. — 15 oct.; perioada abecedară — 16 oct. — 1 febr.; perioada postabecedară — după 1 februarie.

După fiecare perioadă se stabilesc și unele concluzii parțiale.

5. În vacanța de primăvară se revede materialul și i se dă prima formă, care se supune discuției cercului pedagogic. Termen: aprilie.

6. Se îmbunătățește lucrarea pe baza sugestiilor primite și se citește la cercul pedagogic din luna mai.

7. Se definitivează și se trimite comisiei regionale.

Din acest plan a reieșit și modul cum am redactat lucrarea. Procedeul de lucru a fost acela de a folosi la maximum cele consemnate în caiet. Redactarea am făcut-o tot pe probleme, după ce în prealabil am dat formă definitivă planului lucrării. Studiam cu atenție paginile din caiet ce se refereau la problema din plan și căutam să-i dăm o formă în care să evităm, pe cît cu putință, simpla descriere a faptelor.

Munca de cercetare ne-a ajutat, nu numai la elaborarea lucrării de care am vorbit. Participarea la „Lecturile pedagogice" a constituit un ajutor prețios pentru perfecționarea noastră. Această activitate ne-a dat posibilitatea să pătrundem și să tragem unele concluzii pentru noi, pentru munca profesională. „Lecturile pedagogice" ne-au impus un stil de muncă pe care pînă atunci nu-l cunoscusem încă; ne-au ajutat să punem ordine în multe lucruri pe care le cunoșteam, dar care, din lipsă de sistematizare,

rămîneau nefolosite. Chiar studierea materialului bibliografic o facem acum cu „alți ochi" decît cei de pînă la studiul organizat cerut de lecturi. Sistemul de muncă ce l-am cîștigat cu ocazia participării la „Lecturile pedagogice" n-a întîrziat să se răsfrîngă favorabil la celelalte forme de perfecționare profesională: consiliilul pedagogic, cercul metodic, cercul pedagogic și chiar la învățămîntul ideologic.

Am vrea să atragem atenția și asupra unui fenomen observat aici, în rîndurile noastre. Pentru a învinge timiditatea noastră a trebuit să fim ajutați și să ne înscriem la „Lecturile pedagogice". În cele mai multe cazuri însă, lucrurile se opresc aci și credem că nu-i de ajuns. Convingem pe cineva să se înscrie la lecturi și-l lăsăm să se descurce singur.

Facem această observație gîndindu-ne la rolul pe care ar trebui să-l aibă Secțiile de învățămînt și cultură raionale, directorii de școli, responsabilii de cercuri pedagogice, colegii de școală cu mai multă experiență în această direcție. Toți aceștia își cunosc bine tovarășii de muncă. Știu, în general, care sînt laturile pozitive ale muncii lor. Aceasta este de fapt și rațiunea că secția de învățămînt raională organizează un schimb de experiență la cutare școală pentru o anumită problemă și nu la orice școală din raion; că tovarășul director știe să scoată în evidență munca din școală, subliniind ce a adus bun fiecare om din școală; că responsabilul cercului pedagogic organizează ședințele cercului pedagogic în funcție de cum cunoaște oamenii etc.

Credem că această cunoaștere a oamenilor merită să fie folosită din plin și la ajutorarea lor, ca, pe linia „Lecturilor pedagogice", să studieze tocmai ceea ce au mai pozitiv în munca lor. Îndrumarea aceasta trebuie să fie urmată apoi de o îndrumare și mai atentă și de un ajutor sistematic pe tot parcursul anului școlar. Acest lucru se poate face pornind de la formele simple de ajutor, cum ar fi împrumutarea unei părți din bibliografie, introducerea în tematica consiliului pedagogic a problemei ce formează subiectul ales și plasarea ședinței, atunci cînd considerăm că discuțiile colegilor i-ar ajuta mult, organizarea asistențelor și interasistențelor la clasă, tocmai la obiectul din care și-a ales tema pentru lecturi, discuții colegiale în legătură cu observațiile făcute și altele.

FLORIAN ȘI VALERIA DIȚULEASA
învățători la Școala elementară de 7 ani — Vitănești — Com. Sîrbii-Măgura, raionul Potcoava, regiunea Pitești

DE PESTE HOTARE

REZULTATELE LA CARE AU DUS ÎN REPUBLICA DEMOCRATĂ GERMANĂ EFORTURILE PENTRU REALIZAREA UNEI LEGĂTURI MAI STRÎNSE ÎNTRE ŞCOALĂ ŞI VIAŢĂ

Prof. Dr. K. SCHRADER
Institutul de pedagogie al Univ. „Friedrich Schiller"
din Jena — R. D. Germană

În luna ianuarie a acestui an, Comitetul Central al Partidului Socialist Unit din Germania a dezbătut problemele dezvoltării socialiste a învăţămîntului nostru. Consfătuirea a avut la bază directivele cu privire la transformarea socialistă a învăţămîntului, trasate de Congresul al V-lea al P.S.U.G. din vara anului 1958, precum şi experienţa acumulată între timp în construcţia socialistă a şcolii. Rezultatul consfătuirii C. C. al P.S.U.G. este cuprins în 35 de teze. În faţa noastră stă sarcina de a prezenta muncitorilor şi ţăranilor, inginerilor şi oamenilor de ştiinţă şi, în general, întregii opinii publice directivele cuprinzătoare, clare şi precise ale tezelor pentru dezvoltarea socialistă a învăţămîntului nostru şi de a activiza energia nu numai a organelor din învăţămîntul popular, a conducătorilor de şcoli şi profesorilor, ci şi a întregii populaţii muncitoare din oraşe şi sate în scopul realizării acestor cerinţe pînă în anul 1965.

Fără acest sprijin dat de oamenii muncii, oficialităţile şcolare de stat, conducătorii de şcoli şi profesorii nu vor putea realiza ţelurile puse în faţa organizării şi conţinutului învăţămîntului, în cadrul septenalului, pînă în 1965.

„Sarcina principală a şcolii noastre constă în momentul de faţă în aceea, — se spune în prima teză, — că trebuie să legăm învăţămîntul cu realitatea socialistă şi să ridicam în mod esenţial nivelul de instruire, pentru a pregăti mai bine tineretul în dezvoltare pentru viaţă şi muncă în cadrul societăţii socialiste. Aşa cum s-a arătat la Congresul al V-lea, aceasta nu se poate realiza decît prin dezvoltarea şcolii noastre într-o şcoală socialistă".

Înainte de a prezenta ceea ce s-a făcut pînă acum în scopul transformării şcolii noastre într-o şcoală socialistă şi ceea ce se face în prezent, precum şi rezultatele pe care le-au adus aceste schimbări ale învăţămîntului şi ale vieţii şcolare, trebuie să amintim etapele importante ale dezvoltării şcolilor în Republica Democrată Germană, începînd cu anul 1945. Numai în felul acesta va putea fi pe deplin înţeleasă noua calitate care îi este cerută şcolii noastre.

În prima etapă a dezvoltării şcolilor, din 1945 şi pînă la proclamarea R.D.G., în anul 1949, s-a înfăptuit reforma legată de democratizarea şcolii. În această etapă, au fost înfăptuite revendicările politico-şcolare ale mişcării muncitoreşti socialiste privind asigurarea „unei şcoli unitare şi a unei posibilităţi de instruire egale pentru toţi copiii poporului". De atunci, toţi copiii urmează şcoala elementară de 8 ani, în măsura în care ei corespund cerinţelor unei instrucţii normale. Şcoala medie de 4 ani, care are o secţie de limbi clasice, una de limbi moderne şi una pentru matematici şi ştiinţele naturii, este bazată pe şcoala elementară de 8 ani, la fel ca şi şcoala profesională. Rămînerea în urmă a învăţămîntului rural a fost remediată prin crearea de şcoli centrale cu un sistem complet de şcoli elementare şi medii. Şcoli rurale neîmpărţite pe clase separate există în R.D.G. doar într-un număr foarte redus. Dimpotrivă, în Germania Occidentală, în condiţiile dominaţiei clericale-militariste, se constată

o mişcare contrară: a crescut numărul şcolilor rurale cu o singură clasă şi neîmpărţite pe clase separate, iar monopolul dreptului la învăţătură nu a fost încă înlăturat.

În această primă etapă a construcţiei democratice a învăţămîntului — în care cadrele didactice fasciste şi militariste au fost înlăturate din şcoli — noul scop democratic umanist al educaţiei a fost pus cu toată hotărîrea în centrul tuturor preocupărilor instructive şi educative. Programele de învăţămînt au pus un accent deosebit pe ridicarea nivelului instructiv al elevilor în domeniul ştiinţelor naturale şi matematicii.

Cea de-a doua etapă a dezvoltării învăţămîntului a început, după cum am mai arătat, în anul 1949, o dată cu proclamarea R.D.G. Construirea socialismului, care a fost proclamată în acelaşi an prin Hotărîrea cu privire la realizarea primului plan cincinal, cerea „trecerea de la şcoala antifascist-democratică la şcoala socialistă şi, prin aceasta, trecerea la o calitate superioară a învăţămîntului şi educaţiei".

Începînd cu anul 1950, Partidul Socialist Unit din R.D.G. a luat de mai multe ori hotărîri care priveau atît dezvoltarea şcolii noastre în sens organizatoric, cît şi schimbarea programelor de învăţămînt şi aplicarea principiilor socialiste în munca şcolară şi de învăţămînt. Pe bună dreptate, tezele Comitetului Central despre care am amintit au scos în evidenţă faptul că în urma greşelilor unor lucrători din Ministerul Învăţămîntului şi a unor tendinţe revizioniste ale unor oameni de ştiinţă pedagogi s-au înregistrat întîrzieri şi încetiniri în ce priveşte dezvoltarea şcolii elementare de 8 ani într-una de 10 ani şi introducerea învăţămîntului politehnic în toate şcolile de cultură generală.

După ce la o consfătuire în problema învăţămîntului, ţinută de P.S.U.G., s-a făcut o analiză adîncă a dezvoltării învăţămîntului de pînă atunci şi totodată s-a făcut şi analiza critică a încercărilor cîtorva inovatori dintre conducătorii de şcoli şi cadre didactice de a introduce în mod sistematic educaţia şi instrucţia politehnică în învăţămînt şi în viaţa şcolară, hotărîrile celui de-al V-lea Congres al P.S.U.G., din vara anului trecut, au dat directive precise şi neechivoce pentru dezvoltarea mai departe a învăţămîntului pînă în anul 1965. Congresul a cerut trecerea mai rapidă la şcoala medie politehnică de cultură generală de 10 ani. Începînd cu anul 1965, toţi copiii normal dotaţi vor frecventa această şcoală. Ar însemna să intrăm în prea multe amănunte, dacă am vrea să indicăm cauzele pentru care şcoala elementară de cultură generală va purta de-acum încolo numele de şcoală medie. Plenara a stabilit că instrucţia şi educaţia politehnică vor constitui miezul noii dezvoltări a şcolilor noastre de cultură generală. (În afară de şcoala medie politehnică de cultură generală, în Republica Democrată Germană mai există şi şcoala politehnică de cultură generală lărgită, care cuprinde anii şcolari de la 9 pînă la 12).

Tezele Comitetului Central din luna ianuarie a acestui an stabilesc, în scopul aplicării hotărîrilor Congresului al V-lea al P.S.U.G. că: „Educaţia politehnică este un element principal şi o parte componentă a învăţămîntului în toţi anii şcolari. În centrul învăţămîntului politehnic se află ziua de învăţămînt în producţia socialistă. În perioada actuală, sarcina cea mai importantă constă în aceea de a se organiza ziua de învăţămînt în producţie, planificat şi ştiinţific".

Instrucţia politehnică în totalitatea ei trebuie considerată ca mijlocul cel mai important pentru a lega strîns şcoala de realitatea socialistă, pentru a înlătura prăpastia dintre teorie şi practică şi pentru a ridica nivelul de instrucţie.

Chiar de la începutul anului şcolar 1958—1959 ziua de învăţămînt în producţia socialistă a fost introdusă obligatoriu în şcolile noastre de cultură generală. La această zi participă şcolarii din clasele a VII-a pînă la a X-a. Pînă în momentul de faţă nu există încă un plan de desfăşurare a zilei de învăţămînt în producţie, elaborat de un for central. În acest an şcolar, diferitele şcoli şi cercuri şcolare se aflau încă, mai mult sau mai puţin, într-un stadiu de „experimentare". Unor întreprinderi şi unor cadre didactice le mai lipseşte încă o viziune clară a scopului şi sarcinilor educaţiei politehnice.

La începutul anului şcolar 1959—1960 va exista însă programa şcolară pentru şcoala politehnică de cultură generală de 10 ani, care va clarifica toate problemele. Această nouă programă ţine seamă de cerinţele şi indicaţiile tezelor Comitetului Central.

Ea se mai bazează, în afară de aceasta, şi pe însemnate lucrări pregătitoare, precum şi pe rezultatele unei discuţii cuprinzătoare cu privire la educaţia politehnică.

Ministerul Învăţămîntului a hotărît, încă cu luni în urmă, formarea de comisii din profesori, oameni de ştiinţă, ingineri, agronomi şi muncitori, care au primit sarcina de a stabili — pentru elevii claselor VII—X — cunoştinţele, priceperile şi deprinderile politehnice de bază în domeniul principalelor ramuri de producţie şi, prin aceasta, de a crea baza pentru cursuri sistematice. În afară de aceasta, prin analiza locului de muncă în întreprinderi, comisiile trebuiau să stabilească locurile de muncă cele mai potrivite pentru elevii din diferitele clase.

Înainte de a ne ocupa de cunoscutul proiect al noului plan de învăţămînt, să ne fie permis să spunem cîteva cuvinte cu privire la lunga discuţie ce s-a dus în jurul problemelor legării şi mai strînse a şcolii de viaţă şi îndeosebi în jurul învăţămîntului politehnic.

Cine cercetează revistele de pedagogie, revistele organizaţiilor culturale şi cotidienele apărute în ultimii ani, va găsi în ele o mulţime de articole şi opinii legate de această problemă. Însă pînă în anul 1957, atît contribuţiile teoretice care se străduiau să clarifice noţiunea şi sensul instrucţiei politehnice în privinţa dezvoltării moderne a tehnicii şi ştiinţei, cît şi informările experimentale cu privire la încercările practice de aplicare, au arătat că majoritatea cadrelor didactice şi pedagogilor, care au participat la discuţii, nu s-au putut încă dezbăra — în parte sau întru totul — de concepţiile tradiţionale burgheze cu privire la activitatea de predare şi învăţămînt din şcoli. Cît de însemnată este experienţa profesorilor din şcolile tehnice şi profesionale în rezolvarea acestor probleme atît de actuale, s-a observat doar prea puţin la început, deşi lucrarea profesorilor de meserii H. Kaiser şi W. Lange intitulată „Polytechnische Bildung“ (Instrucţia politehnică), apărută încă în anul 1954 în editura „Volk und Wissen“, a însemnat o contribuţie de seamă la înţelegerea instrucţiei politehnice şi la desfăşurarea ei practică. Faptul că muncitorii, maiştrii, inginerii, ţăranii colectivişti şi agronomii din ţara noastră pot şi trebuie să joace un rol important în noua realitate socialistă a şcolii, se recunoaşte abia treptat.

La stabilirea clară a noţiunii de învăţămînt politehnic la noi şi la găsirea mijloacelor corespunzătoare pentru realizarea lui au contribuit în cea mai mare măsură hotărîrile Congresului al XX-lea al P.C.U.S. şi experienţele şcolare şi dezbaterile teoretice din Uniunea Sovietică, bazate pe aceste hotărîri.

★

Să vedem acum ce prevede noul plan de învăţămînt al şcolii politehnice de cultură generală de 10 ani cu privire la realizarea învăţămîntului politehnic. Deocamdată nu avem la îndemînă decît un „proiect al unei concepţii fundamentale pentru planul de învăţămînt“, care este prelucrat în prezent, după ce a fost supus unei discuţii. Noi sîntem totuşi convinşi că, în ciuda unor modificări posibile, concepţia de bază a acestui proiect se va menţine în noul plan de învăţămînt.

În observaţiile introductive ale planului de învăţămînt se spune: „Din această cauză este necesar ca învăţămîntul să se desfăşoare pe baza ştiinţelor şi artelor celor mai dezvoltate, precum şi pe baza practicii de producţie moderne, pentru ca el să fie strîns legat de viaţa socialistă, iar întreaga muncă de educaţie să fie orientată pe baza perspectivelor dezvoltării socialiste“. Mai departe se spune: „În vederea realizării acestor scopuri, învăţămîntul politehnic constituie miezul întregii munci de educaţie în şcoala medie de cultură generală de 10 ani“.

Conform acestui proiect, instrucţia politehnică cuprinde ca părţi componente speciale lucrări practice şi grădinăritul în clasele I—VI, desenul tehnic în clasele a VII-a şi a VIII-a şi ziua de învăţămînt în producţie în clasele VII—X. Noua materie „Introducere în producţia socialistă în industrie şi agricultură“, care se adaugă la materiile de pînă acum în clasele VII—X, este o parte componentă esenţială a zilei de învăţămînt în producţie.

Conform proiectului, ziua de învăţămînt în producţie leagă dobîndirea priceperilor şi deprinderilor tehnice de bază în industrie şi agricultură cu munca practică şi cu explicaţiile teoretice în întreprindere. Explicaţiile teoretice în întreprindere se dau, pe

de o parte, în cadrul noii materii „Introducere în producția socialistă" și, pe de altă parte, prin lămuririle tehnologice, tehnice și economice legate direct de însușirea priceperilor și deprinderilor de bază. Obiectele de bază cuprinse în proiectul planului de învățămînt conțin sarcini și îndrumări metodice împărțite în trei sau, în măsura în care este vorba de obiectele de bază privitoare la industrie, în patru rubrici: practica de obiect (materie), teoria obiectului, economia întreprinderii și legătura cu învățămîntul de specialitate.

Pentru clasele VIII—X sînt prevăzute următoarele obiecte de bază: Prelucrarea metalelor, Electrotehnica și Electromontajul, Știința mașinilor și Agricultura. Un exemplu din cursul de electrotehnică pentru clasa a VIII-a va lămuri felul în care este legată practica cu teoria. Materia de sub cifra 2 este intitulată „Sudarea moale". La diferitele capitole se pot citi următoarele :

Practica: Curățirea și cositorirea lipiturii, tratarea lămpii de sudat, tratarea ulterioară a sudării, sudarea capetelor de sîrmă după procedeul imersiunii, lipirea capetelor de cablu la curent de tensiune joasă.

Teoria materiei și securitatea muncii: Felurile sudurilor, sudare moale și tare, instrumentele și materialul de sudat, procedeul de sudat. Sudări, substanțe lichefiate, temperatura de sudare. Securitatea muncii: măsuri de siguranță pentru montarea și construirea de instalații pentru curent de înaltă tensiune (Indicarea bibliografiei).

Economia întreprinderii: Sudarea moale, un procedeu important de muncă în electrotehnică.

Legătura cu învățămîntul materiei (obiectului):

Fizică: dilatarea corpurilor la căldură, modificarea stărilor de agregație.

Chimie: aer, oxigen, oxidare, sudura aluminotermică, acidifiere.

Obiectele de bază conțin și îndrumări cu privire la vizitarea anumitor întreprinderi.

Obiectele de bază sînt formulate diferit pentru școlile urbane și pentru școlile rurale.

Proiectul de plan accentuează în mod deosebit principiul politehnizării în ce privește întocmirea programelor pentru materiile „matematică" și „științe naturale", însă și programele pentru materiile „științe sociale" respectă totdeauna legătura tematicii tratate cu realitatea vieții noastre.

După cum am mai arătat, începînd cu anul școlar 1959—1960 intră în vigoare noul plan de învățămînt. Însă, înainte ca noul mod socialist de predare și învățătură în școli și în fabrici să ia forme precise și să se desfășoare planificat spre realizarea scopului stabilit, mai trebuie lămurite încă multe probleme organizatorice și mai sînt de rezolvat probleme metodice multilaterale. Trebuie urmărit cu atenție în ce fel se modifică productivitatea muncii și comportarea elevilor din diferite clase, sub influența instrucției politehnice. Institutul de pedagogie al Universității din Jena are ca sarcină să studieze productivitatea muncii și comportamentul elevilor din clasa a IX-a sub influența învățămîntului politehnic.

Care este răspunsul nostru la întrebarea: ce rezultate directe se pot observa de pe urma zilei de învățămînt în producție și aplicării principiului politehnizării la diferitele materii de predare ?

Indiferent de lipsurile și greutățile care au ieșit la iveală cu ocazia aplicării zilei de învățămînt în producție, în cursul anului școlar trecut, s-a putut constata că elevii au arătat aproape cu toții interes pentru noul mod socialist de învățămînt. Ei cîștigă în activitatea practică experiențe care îmbogățesc cunoștințele teoretice predate la materiile științelor naturii și sociale. Interesul lor tehnic crește. Se schimbă alegerea profesiunilor. Elevii văd munca părinților lor în uzine și învață să prețuiască munca fizică. Ei constată plini de admirație că dezvoltarea tehnică merge mereu înainte. Este însă clar că trebuie să avem grijă ca celelalte sarcini ale școlii socialiste să nu fie neglijate.

Un alt rezultat constă în aceea că dezvoltarea școlii nu s-a mai aflat niciodată în asemenea măsură în centrul interesului public, așa cum se întîmplă în prezent. Mulți dintre muncitorii, maiștrii, inginerii și țăranii noștri colectiviști înțeleg rolul pedagogic care le revine și lor în construirea unei școli socialiste și purced cu rîvnă la îndeplinirea acestei sarcini. În marile noastre întreprinderi există acum comisii poli-

tehnice. Inginerii, maiştrii şi muncitorii, profesorii de la şcolile pedagogice şi profesionale ale întreprinderilor au fost însărcinaţi de către întreprinderi să acorde o atenţie deosebită instrucţiei şi educaţiei politehnice a elevilor.

Profesorii noştri trebuie să mai înveţe încă multe lucruri noi, dacă vor să satisfacă noile cerinţe ale şcolii socialiste. Ei învaţă o dată cu elevii lor în întreprinderi, frecventează cursuri pentru perfecţionarea cunoştinţelor lor politehnice, organizate de Oficiile de Educaţie populară. Chiar şi pregătirea pedagogică a viitorilor profesori, în universităţi şi în alte institute pedagogice, îşi modifică fundamentul cu începerea noului an de învăţămînt. Despre aceasta vă vom informa însă cu plăcere altă dată.

În unele şcoli medii (clasele IX—XII) din R.D.G., elevii învaţă, în afara cursurilor obişnuite, şi o meserie de bază. Rezultatele pe care le-au dat aceste încercări nu sînt însă cunoscute încă.

Sîntem convinşi că, în ciuda tuturor greutăţilor, marele proces de transformare a şcolii noastre într-o şcoală legată de viaţă şi cu adevărat socialistă va da curînd roade. Elevii care vor creşte prin învăţămîntul politehnic vor fi constructori ai socialismului, mai bine pregătiţi, şi se vor putea adapta mai repede, mai temeinic şi mai plini de înţelegere la dezvoltarea modernă a ştiinţei şi tehnicii.

DIN EXPERIENŢA ŞCOLII DIN R. D. GERMANĂ ÎN DOMENIUL ÎNVĂŢĂMÎNTULUI POLITEHNIC

TRAIAN POP, C. NICA NICOLESCU
şi GH. VLANŢOIU

În luna iunie a acestui an, făcînd parte dintr-o delegaţie a Ministerului Învăţămîntului şi Culturii, am vizitat R. D. Germană. Cu această ocazie, am făcut un schimb de experienţă în problema politehnizării învăţămîntului. Socotim că este necesar să informăm cadrele didactice din ţara noastră asupra realizărilor deosebit de importante obţinute de şcoala din R. D. Germană în găsirea căilor de îmbinare a instrucţiei cu munca în producţie.

★

Congresul al V-lea al Partidului Socialist Unit din Germania (1958) a trasat ca sarcină trecerea de la şcoala antifascistă-democratică la şcoala socialistă. Această necesitate s-a ivit în urma creării bazelor economice ale construcţiei socialismului. În hotărîrile Congresului s-a trasat drumul pe care trebuie să-l urmeze şcoala. Acest drum nu este altul decît introducerea învăţămîntului politehnic şi educarea la copii a dragostei faţă de muncă şi de oamenii muncii. Congresul a arătat că noua trăsătură calitativă a şcolii trebuie să constea într-un înalt nivel ştiinţific al conţinutului învăţămîntului, strîns legat de producţia socialistă, de viaţă, astfel încît elevii să devină oameni cu o înaltă conştiinţă socialistă care să corespundă cerinţelor vieţii de azi.

Şcoala nouă socialistă are sarcina să educe elevii în spiritul dragostei profunde faţă de clasa muncitoare, faţă de statul muncitorilor şi ţăranilor, în spiritul socialismului şi al prieteniei cu Uniunea Sovietică şi cu ţările de democraţie populară.

Începînd cu anul şcolar 1957—1958, durata şcolii generale obligatorii a fost mărită de la 8 la 10 ani. Această trecere se face treptat (în funcţie de asigurarea bazei materiale şi a cadrelor didactice necesare) astfel ca în anul 1964 ea să fie complet generalizată.

În anul şcolar 1958/1959 au fost cuprinşi în clasa a IX-a a şcolii de 10 ani 37% din absolvenţii clasei a VIII-a. În oraşul Berlin, pînă în anul 1962 şcoala de 10 ani va deveni obligatorie pentru toţi copiii.

Noua şcoală socialistă are un plan de învăţămînt unitar pentru clasele I—X. Ea se împarte în ciclul I — clasele I—IV şi ciclul II — clasele V—X. Această şcoală este denumită „Şcoală medie politehnică de cultură generală".

SISTEMUL DE INSTRUIRE

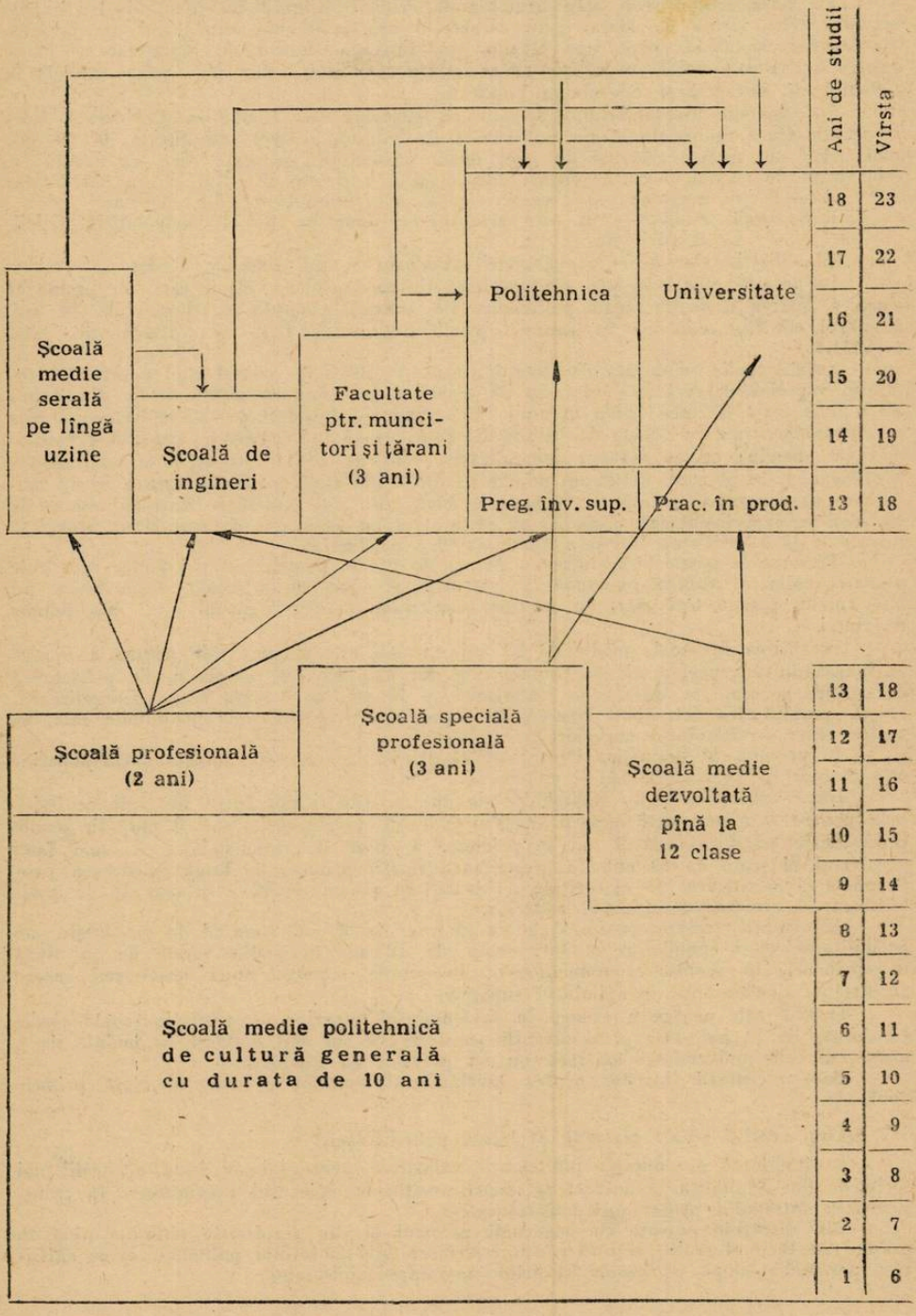

La baza acestei şcoli stau următoarele criterii: asigură un înalt nivel ştiinţific şi este strîns legată de viaţă; prin caracterul său politehnic este legată de practica construcţiei socialiste; pregătirea elevilor pe întreaga durată de şcolarizare se face pentru activitatea socială utilă, pentru societatea socialistă; constituie veriga centrală în sistemul de instruire şi educare a poporului.

In sistemul învăţămîntului de cultură generală din Republica Democrată Germană, în afară de şcoala medie politehnică de cultură generală cu durata de 10 ani, mai există un număr restrîns de şcoli medii de cultură generală care au durata de şcolarizare de 12 ani. Această şcoală funcţionează cu clasele IX—XII şi este trifurcată:

A — Secţia modernă — se caracterizează prin studiul limbilor moderne.

B — Secţia reală — în care accentul se pune pe studiul matematicii, fizicii, chimiei etc.

C — Secţia clasică — se caracterizează prin studiul limbilor clasice.

In această şcoală se primesc, pe bază de recomandare, elevii care au promovat clasa a VIII-a a şcolii medii politehnice de cultură generală cu durata de 10 ani. Numărul elevilor cuprinşi în această şcoală reprezintă 15% din absolvenţii clasei a VIII-a.

Şcoala medie cu durata de 12 ani pregăteşte elevii în primul rînd pentru învăţămîntul superior universitar. Acest tip de şcoală a fost singura şcoală medie din Republica Democrată Germană pînă în anul 1957, cînd s-a înfiinţat şcoala medie politehnică de cultură generală cu durata de 10 ani. Ea continuă să funcţioneze cu profilul prezentat mai sus, urmînd ca pe măsura generalizării şcolii de 10 ani să se hotărască asupra profilului ei. În prezent, există un număr de circa 380 şcolii medii cu durata de 12 ani în care de asemenea se introduc principiile învăţămîntului politehnic. Într-un număr de 48 şcoli se experimentează posibilitatea ca o dată cu examenul de maturitate elevii să primească şi o calificare într-o anumită ramură productivă.

Trecerea la şcoala obligatorie cu durata de 10 ani pentru întregul popor constituie o mare realizare. Aceasta înseamnă că instruirea şi educarea în şcoala medie devine un bun comun pentru toţi elevii şi nu mai constituie un privilegiu al unui mic număr de tineri.

Pregătirea în şcoala medie de 12 ani nu mai este singura cale pentru a ajunge la învăţămîntul superior, ci este numai una din căi, deoarece şcoala medie politehnică de cultură generală cu durata de şcolarizare de 10 ani, pe măsură ce se generalizează, va da posibilitatea întregului tineret, în raport cu pregătirea şi aptitudinile sale, să aspire către învăţămîntul superior.

In prezent, în Republica Democrată Germană drumul către învăţămîntul superior este asigurat pe mai multe căi şi anume:

După absolvirea şcolii politehnice de 10 ani tinerii pot intra în şcoli profesionale pentru însuşirea unei meserii. Aceste şcoli au durata de 2 sau 3 ani. În şcolile profesionale cu durata de 3 ani se primesc, pe bază de recomandare, cei mai buni absolvenţi ai şcolii de 10 ani. În aceste şcoli tinerii primesc pe lîngă calificarea profesională şi certificatul de maturitate (echivalat cu şcoala de 12 ani), care le dă posibilitatea să urmeze învăţămîntul superior.

Absolvenţii şcolilor profesionale cu durata de 2 ani, intrînd în producţie, au posibilitatea să-şi completeze studiile şcolii de 12 ani în şcolile serale de pe lîngă întreprinderi, în facultăţile muncitoreşti, în şcolile tehnice, după absolvirea cărora au drumul deschis spre învăţămîntul superior.

O altă cale pentru a ajunge în învăţămîntul superior o constituie şcoala medie cu durata de 12 ani. Dar şi absolvenţii şcolii de 12 ani sînt obligaţi ca înainte de a urma cursurile universitare să facă un an practică în producţie.

Baza recrutării tinerilor pentru învăţămîntul superior o constituie însă primele două căi.

Cum rezolvă şcoala germană problema politehnizării?

Învăţămîntul şi educaţia politehnică constituie principiul de bază al şcolii noi socialiste din Republica Democrată Germană, constituie elementul revoluţionar în transformarea întregului proces instructiv-educativ.

Din discuţiile purtate cu pedagogii germani şi din rezultatele obţinute pînă în prezent pe tărîmul şcolii, rezultă că în realizarea învăţămîntului politehnic ei se călăuzesc permanent după principiile clasicilor marxism-leninismului.

Se urmăreşte ca în procesul instructiv-educativ elevii să primească cunoştinţe privind bazele producţiei industriale moderne, ale agriculturii şi transporturilor; să cunoască în linii mari modul de funcţionare şi importanţa pentru economia naţională a turbinelor, motoarelor cu benzină şi Diessel; să cunoască principiile de bază ale electricităţii şi aplicarea lor în producţia energetică, în mecanică, în producţia industrială şi agricolă şi mai ales în industria chimică. În acelaşi timp, se urmăreşte să li se formeze elevilor deprinderi practice de muncă care mai tîrziu să îi ajute în specializarea lor într-o anumită profesie.

Dat fiind importanţa uriaşă pe care o are folosirea energiei atomice în scopuri paşnice în dezvoltarea viitoarei societăţi socialiste, elevii fac cunoştinţă, prin diafilme, planşe, modele şi chiar prin practică cu folosirea energiei atomice în scopuri paşnice. Elevii trebuie să cunoască în ce fel energia atomică şi izotopii radioactivi sînt folosiţi în industrie, agricultură şi medicină.

Problema pe care ne-am pus-o de la începutul discuţiilor cu pedagogii şi practicienii germani a constat în clarificarea pentru noi a raportului dintre politehnizare şi profesionalizare, dacă prin politehnizare nu se urmăreşte profesionalizarea, dacă ei consideră că şcoala de cultură generală poate să asigure şi o calificare. Răspunsul la aceste întrebări l-am găsit atît în tematica şi preocupările instituţiilor ştiinţifice, în planurile, programele şi manualele şcolare, cît şi în activitatea practică a şcolilor.

Pedagogii germani, călăuzindu-se după bogata experienţă a şcolii sovietice, consideră că în condiţiile Republicii Democrate Germane, unde există o mare tradiţie a formării şi pregătirii muncitorilor prin şcoli profesionale, şcoala de cultură generală — în cazul de faţă şcoala medie politehnică cu durata de 10 ani — nu poate asigura nivelul de pregătire mereu crescînd al cadrelor de muncitori cerut de industria modernă.

În aceste condiţii, şcoala medie politehnică de cultură generală cu durata de 10 ani îşi păstrează în continuare rolul de principal izvor de cunoştinţe de cultură generală, legate într-o strînsă unitate cu noile cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, legate nemijlocit de viaţa şi producţia socialistă, contribuind astfel la realizarea unei educaţii multilaterale a tinerei generaţii, la legarea teoriei de practică.

Introducerea învăţămîntului politehnic şi participarea elevilor la munca productivă se realizează în forme multiple şi cu metode adecuate, ţinîndu-se seama atît de vîrsta elevilor, cît şi de specificul economic al regiunii respective.

În centrul învăţămîntului politehnic stă ziua de învăţămînt în producţia socialistă pentru clasele VII—X, respectiv XII.

Elementele învăţămîntului politehnic, educaţia politehnică a elevilor începe chiar din învăţămîntul preşcolar. În grădiniţele de copii se urmăreşte să li se prezinte copiilor povestiri scurte despre muncitori, despre fabrici, uzine, gospodării colective, se urmăreşte să li se formeze deprinderi manuale simple în legătură cu jucării tehnice şi cu lucrări practice folositoare grupei, familiei etc. Cu alte cuvinte, se transmit primele elemente, care apoi vor fi dezvoltate în şcoala elementară, în cadrul învăţămîntului politehnic.

Începînd cu clasa I, în planul de învăţămînt sînt prevăzute ore **pentru lucrul manual:** pentru clasele I—II cîte o oră săptămînal, pentru clasa a III-a 2 ore, iar pentru clasa a IV-a 3 ore. În aceste clase, elevii primesc primele noţiuni şi deprinderi practice confecţionînd obiecte simple din hîrtie, plastilină sau depunînd munci uşoare folositoare societăţii, ca de exemplu îngrijirea şi înfrumuseţarea şcolii, a locuinţei, a satului etc. Un accent deosebit se pune pe cunoaşterea de către elevi, cu ajutorul vizitelor în întreprinderi, a vieţii noi socialiste din industrie şi agricultură.

Aceste ore de lucru manual constituie treapta inferioară a învăţămîntului politehnic. Pedagogii caută să ridice aceste activităţi, din punct de vedere metodic şi tehnic, la un nivel mai înalt.

Pentru clasele V—VI planul de învăţămînt prevede cîte 2 ore pe săptămînă de **lucrări practice.** În aceste ore elevii îşi lărgesc cunoştinţele şi deprinderile prin prelucrarea lemnului, a metalelor şi prin confecţionarea unor unelte simple de producţie pentru industrie şi agricultură. Aceste activităţi se desfăşoară în atelierele şcolilor sub îndrumarea profesorilor care de obicei predau matematica sau fizica la aceste clase.

Trebuie să menţionăm că în Republica Democrată Germană majoritatea cadrelor didactice sînt provenite din rîndul muncitorilor, fapt care permite acestora să conducă cu multă competenţă lucrările practice, precum şi ziua de învăţămînt în producţie pentru clasele mai mari.

În şcolile pe care le-am vizitat, am constatat că atelierele de tîmplărie şi lăcătuşărie sînt bine înzestrate, fiecare elev avînd locul său de muncă şi trusa sa de unelte. La orele de matematică şi la lucrările practice elevii primesc primele cunoştinţe de desen tehnic şi de citirea unei schiţe.

Începînd cu clasa a VII-a s-a introdus **ziua de învăţămînt în producţie.** Această zi de învăţămînt în producţie a fost realizată începînd cu anul şcolar 1958/1959. Unul din marile succese ale şcolii din Republica Democrată Germană îl constituie faptul că elevii au intrat în întreprinderile industriale şi agricole. Pentru realizarea acestei acţiuni partidul şi guvernul au organizat comisii formate din activişti de partid şi de stat, muncitori şi tehnicieni din întreprinderi, cadre didactice şi părinţi ai elevilor, care au analizat întreprindere cu întreprindere pentru a folosi la maximum capacitatea acestora în vederea cuprinderii tuturor elevilor din clasele VII—X—XII. Datorită acestei largi mobilizări şi în primul rînd înţelegerii pe care au dovedit-o muncitorii, s-a reuşit ca această acţiune iniţiată de partid şi guvern să poată fi dusă la îndeplinire.

În realizarea zilei de învăţămînt în producţie, pedagogii din R. D. Germană vorbesc de trei etape.

Prima etapă, care a durat primul trimestru al anului şcolar 1958/1959, a constat în găsirea locului de muncă în producţie. În etapa a doua s-a pus problema analizării locurilor de muncă ale elevilor în cadrul fiecărei întreprinderi din punct de vedere al scopului instructiv-educativ cerut de realizarea învăţămîntului politehnic. În urma acestei analize, s-a putut stabili mai concret conţinutul activităţii zilei de învăţămînt în producţie, sarcinile profesorilor diriginţi care conduceau elevii în întreprinderi, sarcinile maiştrilor şi muncitorilor din întreprinderi, cu alte cuvinte s-a intrat în procesul normal de activitate.

Această etapă a ridicat multe probleme în faţa Ministerului Educaţiei Poporului şi Institutului de ştiinţe pedagogice în legătură cu conţinutul activităţii zilei de învăţămînt în producţie, cu metodica diferitelor activităţi, cu coordonarea cunoştinţelor teoretice obţinute la clasă în cadrul lecţiilor de fizică, matematică, chimie, biologie etc., cu cerinţele pe care le ridică activitatea concretă depusă în diferite ramuri de producţie. În rezolvarea acestor probleme, Ministerul Educaţiei Poporului, împreună cu Institutul de ştiinţe pedagogice, a solicitat sprijinul oamenilor de ştiinţă, tehnicienilor şi muncitorilor, învăţătorilor şi profesorilor.

Pentru analizarea conţinutului activităţii zilei de învăţămînt în producţie a elevilor, avînd în vedere primele rezultate obţinute, Ministerul Educaţiei Poporului a format comisii de specialişti pentru 17 ramuri principale de activitate, ca de exemplu: construcţii de maşini, electrotehnică, chimie, metalurgie, mecanică fină, textile, ceramică şi sticlă, creşterea şi îngrijirea plantelor şi animalelor, maşini agricole etc. În aceste comisii au lucrat circa 500 de specialişti (oameni de ştiinţă, experţi în diferite probleme, ingineri, tehnicieni, muncitori, pedagogi etc.) timp de 8 săptămîni. Rezultatele activităţii acestor comisii s-au concretizat în întocmirea programelor pentru ziua de învăţămînt în producţie. Aceste programe au fost publicate în presă cu titlul de propuneri, urmînd ca ele să fie discutate de către masa pedagogilor şi părinţilor. Pe baza discuţiilor care s-au purtat în legătură cu conţinutul acestor programe, Ministerul Educaţiei Poporului a însărcinat o comisie de pedagogi să definitiveze programele şi să asigure unitatea între diferitele ramuri. Cu aceasta s-a încheiat cea de-a treia etapă în introducerea învăţămîntului politehnic, aşa după cum relatează pedagogii germani.

Concomitent cu această acţiune, Ministerul Educaţiei Poporului, împreună cu Institutul de ştiinţe pedagogice, a elaborat un nou plan de învăţămînt pentru şcoala de 10 şi de 12 ani, bazat pe rezultatele primului an de învăţămînt politehnic — 1958/1959. Acest plan de învăţămînt se va aplica în şcoală începînd cu data de 1 septembrie a.c., cu titlul experimental, pe timp de 2 ani.

Noul plan de învăţămînt prevede pentru ziua de învăţămînt în producţie 3 ore la clasa a VII-a, iar la clasele VIII—X, respectiv XII, cîte 4 ore. În cadrul acestor 3, respectiv 4 ore se face atît instruirea teoretică cît şi instruirea practică a elevilor. În general, pentru cunoştinţele teoretice se acordă o oră, restul rămînînd pentru desfăşurarea muncii practice a elevilor.

În întocmirea programelor pentru ziua de învăţămînt în producţie s-a ţinut seama de specificul economic al regiunilor, întocmindu-se programe distincte pentru regiuni cu specific industrial şi programe distincte pentru regiuni cu specific agricol. În cadrul

acestor regiuni, în funcţie de caracterul întreprinderilor în care lucrează elevii, şcoala are posibilitatea să folosească pentru ziua de învăţămînt în producţie programe adecuate.

Aşa după cum s-a arătat mai sus, şcoala din Republica Democrată Germană nu urmăreşte ca prin introducerea învăţămîntului politehnic să dea elevilor o calificare într-o anumită meserie. În consecinţă, programele pentru ziua de învăţămînt în producţie au scopul să dea elevilor cunoştinţe generale despre principalele ramuri de activitate din domeniul industriei şi agriculturii:

Conţinutul programelor pentru regiunile cu specific industrial este următorul:

1. Începînd cu clasa a VII-a elevii studiază „prelucrarea metalelor". În cadrul acestui curs de bază elevii fac cunoştinţă, teoretic şi practic, cu operaţii ca: trasarea, punctarea, pilirea, tăierea, îndoirea, dăltuirea, găurirea, tăierea manuală a filetului, citirea desenelor şi a schiţelor simple în legătură cu aceste operaţiuni.

Experienţele de pînă acum au arătat că pentru elevii clasei a VII-a este mai potrivit ca desfăşurarea zilei de învăţămînt în producţie să se facă în ateliere şcoală, deoarece elevii aceştia trebuie îndrumaţi mai îndeaproape de maiştrii instructori. Intrarea direct în uzină a elevilor din clasa a VII-a nu le-ar permite să-şi însuşească în mod sistematic elementele de bază necesare oricărui loc de muncă.

2. În clasa a VIII-a se prevede „studiul maşinilor" (maşini de forţă) şi „electrotehnica". Prin acestea se urmăreşte ca elevii să cunoască principiile de bază comune tuturor maşinilor, urmînd ca în şcoala profesională — după absolvirea şcolii de 10 ani — pe baza acestor cunoştinţe generale elevii să se specializeze într-un anumit tip de maşini. Aşa, de exemplu, elevii studiază în clasa a VIII-a lucrări legate de elementele maşinilor, transmiterea mişcărilor, sistemul de aprindere, pistoanele maşinilor etc. La cursul de electrotehnică elevii fac cunoştinţă cu lucrări elementare de instalaţii, izolare, măsurări şi verificări, lucrări simple la aparate şi maşini electrice.

3. În clasa a IX-a elevii fac cunoştinţă cu producţia agricolă. Şcolile din oraşe, în ziua de învăţămînt în producţie, trimit elevii, cu maşinile întreprinderilor care le patronează, la gospodăriile agricole colective şi de stat din apropierea oraşelor, unde desfăşoară lucrările practice prevăzute de programă.

Programa prevede cunoştinţe şi lucrări practice în legătură cu producţia plantelor, producţia animalelor şi studiul maşinilor agricole.

4. În clasa a X-a se reia studiul maşinilor şi anume studiul maşinilor-unelte. Elevii fac cunoştinţă cu maşina de găurit, de frezat, de rabotat, cu strungul etc. La sfîrşitul anului fiecare elev trebuie să cunoască mînuirea unei maşini de găurit şi să fi lucrat cel puţin încă la o maşină. Programa mai prevede ca elevii din clasa a X-a să cunoască modul în care se conduce un vehicul cu motor (motocicletă, turism, camion etc.), fără a primi carnet de conducător în şcoală.

La stabilirea **conţinutului programelor pentru regiunile cu specific agricol** s-a ţinut seama de specificul muncilor agricole, de anotimpuri, de condiţiile climaterice, astfel ca elevii să-şi poată desfăşura ziua de învăţămînt în producţie în bune condiţiuni.

1. În clasa a VII-a elevii studiază „producţia vegetală" şi „prelucrarea metalelor". Toamna şi primăvara se studiază în special producţia vegetală, iarna, cît şi în zilele nefavorabile muncilor agricole se studiază prelucrarea metalelor. În medie s-au prevăzut pentru producţia vegetală 15 zile, iar pentru prelucrarea metalelor 18 zile.

2. În clasa a VIII-a se studiază „producţia animală", „electrotehnica" şi în continuare „prelucrarea metalelor". Pentru fiecare ramură s-au prevăzut cîte 11 zile.

3. În clasele a IX-a şi a X-a se reia studiul „producţiei vegetale" şi „producţiei animale" din clasele a VII-a şi a VIII-a şi se studiază în plus „maşinile agricole".

Studiul „producţiei vegetale" prevede cunoştinţe cu privire la lucrările de însămînţare, îngrijire şi întreţinere a plantelor, recoltare, dezmiriştire etc. Cursul de „producţia animalelor" dă cunoştinţe despre creşterea şi îngrijirea animalelor. La studiul „maşinilor agricole" elevii fac cunoştinţă cu principiile de funcţionare ale maşinilor agricole, învaţă lucrările ce se pot executa cu maşinile agricole, precum şi lucrările de reparaţii şi întreţinere a acestora. Elevii din clasa a X-a învaţă să conducă tractorul.

În şcolile cu durata de şcolarizare de 12 ani, în clasele a IX-a şi a X-a, în ziua de învăţămînt în producţie elevii urmează programul şcolii de 10 ani al regiunilor respective arătat mai sus. În clasele a XI-a şi a XII-a din acele şcoli în care se experimentează posibilitatea însuşirii unei profesiuni, elevii lucrează direct în producţie, după sistemul şcolii profesionale de ucenici. O astfel de şcoală am văzut în comuna Falkensee

din apropierea Berlinului. Elevii lucrau într-o întreprindere producătoare de utilaj agricol. Pe baza pregătirii politehnice primită în clasele VII—X, unii dintre elevi obţinuseră certificatul de muncitor calificat chiar din clasa a XI-a. Pînă la absolvirea clasei a XII-a toţi elevii acestei şcoli trebuie să treacă examenul de calificare.

În celelalte şcoli de 12 ani, în ziua de învăţămînt în producţie elevii lucrează după principiile învăţămîntului politehnic, continuînd studiul din clasele VIII—X.

Programa cursului de bază pentru ziua de învăţămînt în producţie, descrisă mai sus, a fost îmbunătăţită cu ajutorul specialiştilor, ţinînd seamă de experienţa primului an de învăţămînt — 1958/1959.

În anul şcolar 1958/1959 şcolile au lucrat mai mult pe baza unor programe stabilite de ele împreună cu conducerile întreprinderilor, avînd la bază indicaţiile centrale ale Ministerului Educaţiei Poporului.

Din vizitele pe care le-am făcut în şcoli şi întreprinderi am constatat, cu multă satisfacţie, că în centrul preocupărilor cadrelor didactice, conducerilor întreprinderilor, muncitorilor şi tehnicienilor era îndeplinirea sarcinilor puse de Congresul al V-lea al Partidului Socialist Unit din Germania (1958) cu privire la politehnizarea şcolii de cultură generală.

Deşi la început — după cum ne-au relatat chiar unii conducători de întreprinderi — ei au avut o oarecare rezervă în ce priveşte primirea elevilor în întreprinderi de teamă ca aceştia să nu stînjenească realizarea planului de producţie, muncitorii au trecut peste această teamă şi au luat elevii sub directa lor îndrumare. Practica a dovedit că elevii nu au împiedicat realizarea planului de producţie, ci, dimpotrivă, au contribuit la depăşirea normelor muncitorilor pe lîngă care au lucrat. În prezent, se studiază posibilitatea ca în viitor elevii să fie retribuiţi pentru munca pe care o depun în cadrul zilei de învăţămînt în producţie.

Ziua de învăţămînt în producţie a influenţat foarte mult asupra comportării şi atitudinii elevilor faţă de muncă, faţă de învăţătură. Între şcoli şi întreprinderi s-a făcut o strînsă legătură. La şedinţele de partid, la şedinţele de producţie, muncitorii discută şi probleme de pedagogie, legate de instruirea şi educarea elevilor din întreprinderea respectivă.

Această îmbinare a învăţămîntului cu munca productivă, această apropiere dintre şcoală şi uzină, această legătură dintre elevi, muncitori şi profesori în procesul muncii, constituie baza educaţiei noi, multilaterale a tineretului.

Cunoştinţele teoretice care trebuie predate în ziua de învăţămînt în producţie nu au fost grupate, pînă în prezent, într-un manual şcolar. Elevii primesc pentru fiecare temă fişe individuale care cuprind cunoştinţele teoretice şi practice necesare pentru îndeplinirea lucrărilor prevăzute la tema respectivă. În cadrul acestor cunoştinţe teoretice se caută permanent să se stabilească legătura dintre obiectele predate la clasă (fizica, chimia, matematica, biologia etc.) şi cerinţele tehnice pentru executarea operaţiunilor respective. Aceste fişe permit elevilor să facă schiţa obiectului pe care-l studiază.

În viitor, pe baza experienţei care se va acumula în diferite ramuri de producţie, se vor alcătui manuale pentru cursul de bază.

Participarea elevilor la ziua de învăţămînt în producţie se face sub îndrumarea profesorilor diriginţi. Diriginţii, împreună cu maiştrii şi muncitorii din întreprinderi, stabilesc programul de lucru al elevilor. Fiecare diriginte se duce în întreprindere cu o zi înainte pentru a organiza ziua de învăţămînt în producţie şi stă de vorbă cu fiecare muncitor care are elevi pentru instruire. Această îndrumare din partea diriginţilor este posibilă în Republica Democrată Germană, deoarece, aşa cum am arătat, majoritatea cadrelor didactice provin din muncitori care cunosc diversele ramuri de producţie. Am întîlnit şi diriginţi care nu erau muncitori la bază, dar care, datorită cursurilor de îndrumare şi perfecţionare ce se fac la cabinetele pedagogice raionale, reuşesc să facă faţă acestei sarcini.

Trecerea la generalizarea şcolii politehnice de cultură generală cu durata de şcolarizare de 10 ani pentru întreg poporul, necesită, în acelaşi timp, un număr mare de cadre didactice, cadre bine pregătite atît din punct de vedere politic, cît şi din punct de vedere profesional.

Pregătirea profesorilor pentru clasele V—X se face în institute pedagogice, a căror durată de şcolarizare la început a fost de 3 ani, în prezent este de 4 ani, iar în viitor se intenţionează să se mărească la 5 ani. Aceste institute aparţin de Ministerul Educaţiei Poporului (menţionăm că în R.D.G. universităţile şi şcolile profesionale nu aparţin de Ministerul Educaţiei Poporului, ele sînt conduse de un comitet de stat aparte).

Cadrele didactice pentru şcolile de 12 ani (clasele IX—XII) se pregătesc în universităţi.

Introducerea învăţămîntului politehnic în şcoala de cultură generală, cere, în acelaşi timp, o schimbare în sistemul de pregătire al cadrelor didactice. Profesorii şcolii noi politehnice nu se mai pot rezuma numai la stricta lor specialitate, deoarece prin îmbinarea învăţămîntului cu producţia, prin apropierea care se face între şcoală, uzină şi gospodăria colectivă, aceştia trebuie să aibă un profil legat de viaţă, de practică, de producţia industrială şi agricolă, viitorul laborator al şcolii. Pe această linie sînt îndrumate în momentul de faţă institutele pedagogice din Republica Democrată Germană.

În vizitele noastre am făcut cunoştinţă cu activitatea Institutului pedagogic din oraşul Halle.

În activitatea sa Institutul urmăreşte, pe de o parte, să dea tuturor absolvenţilor, indiferent de specialitate, o pregătire tehnică-industrială şi agricolă generală, astfel încît ei să fie în măsură să îmbine cunoştinţele teoretice la specialitatea lor cu problemele producţiei sociale şi să poată conduce pe elevi în ziua de învăţămînt în producţie în calitate de diriginţi; pe de altă parte se urmăreşte ca studenţii care urmează matematica, fizica, chimia sau ştiinţele naturale, să primească, ca o a doua specialitate, o pregătire tehnică la nivelul unui tehnician, astfel ca aceşti profesori să poată preda cunoştinţele de bază în ziua de învăţămînt în producţie.

Pentru realizarea acestui scop, planurile de învăţămînt ale Institutului pedagogic prevăd ca studenţii anului I să lucreze nemijlocit într-o întreprindere 2/3 din timp. Restul de 1/3 din timp este rezervată pentru cursuri tehnice necesare efectuării practicii în producţie.

În anul I se urmăreşte ca studenţii să primească şi o calificare într-o meserie. În restul anilor de studiu sînt prevăzute ore pentru lucrări practice în atelierele Institutului. Aceste ateliere sînt organizate pe principiul planului de învăţămînt al şcolii de 10 ani, adică există ateliere de tîmplărie şi lăcătuşărie specifice claselor V—VII şi există ateliere şi laboratoare pentru studiul maşinilor, electrotehnicii etc., corespunzătoare claselor VIII—X. Aci studenţii execută toate lucrările pe care le vor conduce în şcoala de 10 ani.

Pe lîngă acestea, planul de învăţămînt prevede pentru specialităţile — matematică, fizică, chimie, ştiinţele naturale — cursuri de tehnologia ramurii, cum ar fi: fizica tehnologică, chimia tehnologică, desen tehnic, bazele producţiei agricole etc.

★

Succesele obţinute pînă în prezent de şcoala din R. D. Germană pe drumul îmbinării învăţămîntului cu munca productivă, pe drumul realizării învăţămîntului politehnic, se datoresc şi faptului că Ministerul Educaţiei Poporului a mobilizat oameni de ştiinţă şi pedagogii din instituţiile de învăţămînt, din Institutul de ştiinţe pedagogice, Institutul central de material didactic şi Editura didactică la studierea şi cercetarea celor mai potrivite metode pentru educarea prin muncă a elevilor.

Conferinţa pedagogilor care a avut loc în zilele de 18—19—20 iunie a. c., a dovedit acest lucru. Problemele care au constituit obiectul cercetărilor au fost luate din viaţa şcolii.

Ştiinţa pedagogică germană participă activ la lupta pentru o şcoală democratică, combătînd teoriile neştiinţifice burgheze din pedagogie şi psihologie şi publicînd, în acelaşi timp, lucrări care dau un ajutor preţios practicii şcolare.

Aşa, de exemplu, lucrarea prezentată de docentul universitar Wachholz de la Universitatea Humboldt din Berlin cu tema „Urmările activităţii productive a elevilor asupra atitudinii faţă de muncă şi învăţătură" a scos în evidenţă influenţa pozitivă pe care o are munca în întreprindere asupra întregului profil al elevilor — atitudinea faţă de învăţătură, respectul faţă de muncitori, cadre didactice, familie etc.

Trăsătura nouă care a apărut la elevi în procesul muncii, a constatat cercetătorul, este colectivismul. Elevii au îndrăgit locul de muncă, fabrica şi vorbesc despre ea ca despre o instituţie a lor — „fabrica noastră", „secţia noastră". De asemenea, s-a mai constatat că unii elevi care au avut rezultate slabe la învăţătură, în ziua de învăţămînt în producţie au obţinut succese frumoase, care la rîndul lor au influenţat în mod pozitiv asupra situaţiei la învăţătură. De asemenea, unii elevi care, datorită

influenței familiei, la început ocoleau munca, pînă la urmă, sub influența colectivului de elevi și a muncitorilor, și-au schimbat atitudinea, încadrîndu-se în muncă și obținînd rezultate bune.

Rolul principal în orientarea și îndrumarea cercetărilor științifice către problemele pe care le ridică practica școlară în realizarea sarcinilor învățămîntului politehnic, îl are **Institutul central de științe pedagogice**, care unește pe toți oamenii de știință, capacitățile teoretice și practice din domeniul pedagogiei.

În realizarea sarcinilor sale, Institutul de științe pedagogice este ajutat în mod substanțial de catedrele institutelor pedagogice și de catedrele de pedagogie ale universităților, a căror activitate de cercetare științifică este coordonată de Institut.

În realizarea acțiunii de politehnizare a învățămîntului, un aport deosebit de important aduce și **Institutul central pentru material didactic**. Pe lîngă utilajul și aparatura necesară laboratoarelor, institutul vine în sprijinul școlilor cu filme, diafilme și magnetofoane, care joacă un mare rol atît propagandistic cît și instructiv-educativ.

Acest institut desfășoară o activitate de cercetare continuă pentru găsirea de noi prototipuri de material didactic, care să răspundă cerințelor învățămîntului politehnic. Institutul elaborează îndrumări metodice în legătură cu folosirea materialului didactic și confecționarea lui de către profesori cu ajutorul elevilor, în întreprinderi etc.

Un aport însemnat în realizarea școlii politehnice aduce și **Editura didactică și pedagogică**. În Republica Democrată Germană, Editura didactică are o structură care diferă de aceea a editurii din țara noastră. Sarcinile Editurii didactice nu se limitează numai la elaborarea manualelor școlare, ea îndeplinește și un rol propagandistic în domeniul pedagogiei, iar în momentul de față joacă un rol activ în problema politehnizării. Date fiind rezultatele pozitive pe care le-a obținut Editura didactică în această direcție, Ministerul Educației Poporului intenționează să transforme Editura într-un institut pedagogic, în care elaborarea manualelor să fie numai una din preocupări, pe lîngă sarcinile importante în domeniul îndrumării muncii educative prin presa de specialitate și alte publicații.

În prezent, Editura didactică conduce Gazeta învățămîntului, Revista de pedagogie, revista „Școala și producția", revista „Școala și familia". Aceste publicații au colegii de redacție în cadrul Editurii didactice.

Editura didactică are o secție pentru problemele învățămîntului politehnic. Această secție elaborează, în prezent, sub formă de broșuri, temele necesare zilei de învățămînt în producție, care înlocuiesc pentru moment manualul.

Prin intermediul revistei „Școala și producția", cadrele didactice, elevii, conducerile de întreprinderi etc., sînt informați asupra realizărilor obținute în diferite școli, se popularizează experiența pozitivă, se publică noutățile din tehnică și știință și se țin la curent învățătorii și profesorii cu realizările învățămîntului politehnic din țările de democrație populară. De asemenea, sînt publicate articole de metodică în legătură cu desfășurarea zilei de învățămînt în producție.

★

Informările și datele prezentate mai sus privind acțiunea de politehnizare a școlii de cultură generală din Republica Democrată Germană constituie rezultatele primului an de experiență în această direcție.

Deși este numai primul an de experiență, școala și pedagogia din Republica Democrată Germană au obținut mari succese în crearea școlii noi socialiste. Aceste succese se datoresc ecoului mare pe care l-au avut hotărîrile Congresului al V-lea al Partidului Socialist Unit din Republica Democrată Germană cu privire la introducerea învățămîntului politehnic în rîndurile întregului popor și mai cu seamă în rîndul clasei muncitoare.

Amploarea mare pe care a luat-o problema politehnizării învățămîntului și interesul deosebit pe care-l manifestă oamenii de știință, pedagogii, muncitorii și tehnicienii din industrie și agricultură, marea masă a cadrelor didactice, sînt o garanție a succesului acestei acțiuni.

CRITICĂ ŞI BIBLIOGRAFIE — CRONICĂ

UNITATEA DINTRE ŞCOALA ŞI MUNCA PRODUCTIVĂ — PRINCIPIU SOCIALIST DE PREGĂTIRE A TINEREI GENERAŢII

— Spicuiri din publicaţiile pedagogice din ţările de democraţie populară —

În sistemul socialist şcoala are rolul de a forma omul nou, productiv şi creator. De aceea, munca practică, munca prin care se creează bunuri necesare existenţei şi prosperităţii oamenilor muncii, capătă în sistemul socialist, în general, şi în educaţia socialistă, în special, o înaltă semnificaţie. Împletirea ei organică cu munca intelectuală transformă şcoala într-un „atelier — care din oameni face adevăraţi oameni", cum cerea J. A. Komensky.

În ţările de democraţie populară, găsim ideea legăturii dintre şcoală şi producţie, dintre teorie şi practică, realizată sub diferite forme — de la introducerea unor ore de muncă practică pînă la transformarea şcolii într-un adevărat atelier şi chiar pînă la transferarea şcolii în cuprinsul uzinei.

Şi la noi această idee a trecut în domeniul realizărilor, cu deosebire în ultima vreme, cînd planurile şi programele de învăţămînt ale şcolii medii de cultură generală, precum şi alte măsuri metodice şi organizatorice asigură traducerea ei în viaţă.

Vom prezenta cîteva aspecte ale acestei importante probleme, reflectate în realizările obţinute în unele ţări de democraţie populară.

Republica Populară Albania a obţinut, în cei 15 ani care au trecut de la eliberarea sa de sub jugul fascist, importante succese în domeniul cultural. Astfel, analfabetismul a fost lichidat în rîndul populaţiei în vîrstă pînă la 40 de ani, încă la sfîrşitul primului cincinal (1955), iar învăţămîntul obligatoriu de 7 ani a fost realizat în toate oraşele, centrele industriale şi satele mai mari. În curînd, el va cuprinde şi ultimele cătune. Reţeaua de şcoli medii a crescut simţitor şi a luat fiinţă învăţămîntul superior.

În afara învăţămîntului de zi, zeci de mii de tineri urmează cursurile serale şi fără frecvenţă. În aceste condiţii, „din cinci oameni, unul învaţă", arată tovarăşa Qibje Ciu, locţiitorul ministrului învăţămîntului şi culturii din R. P. Albania, în studiul **„Învăţămîntul în R. P. Albania"** (publicat în „Novaia Albania" nr. 1/1959).

În ceea ce priveşte problema legăturii şcolii albaneze cu viaţa, cu munca în producţie, autoarea subliniază că „în viitorul apropiat, noi vom trece la instrucţia politehnică generală".

Pe drumul politehnizării învăţămîntului s-au făcut importante modificări în planurile şi programele şcolilor medii şi superioare. Astfel, în şcoala medie de cultură generală se dă o atenţie mai mare obiectelor de bază ale pregătirii politehnice — matematicii şi ştiinţelor naturii — precum şi lucrărilor de laborator, excursiilor de documentare la uzine şi la întreprinderi agricole. S-au introdus ore speciale de muncă manuală pentru prelucrarea lemnului şi a metalelor.

Republica Populară Bulgaria: Revista „Narodna Prosveta" (Instrucţia poporului), organ al Ministerului Instrucţiei şi Culturii din R. P. Bulgaria, în nr. 5 din mai a. c., publică proiectul elaborat de C. C. al P. C. Bulgar şi de Consiliul de Miniştri cu privire la **„Principiile de bază ale organizării sistemului de instrucţie, ale legăturii strînse a învăţămîntului şi educaţiei tineretului cu munca productivă".**

Acest proiect apare în condiţiile îndeplinirii celui de-al treilea plan cincinal, condiţii în care creşte rolul şcolii populare şi al instituţiilor de învăţămînt superior, menite să pregătească şi să educe cadre pentru construirea socialismului şi comunismului.

Deşi şcoala şi învăţămîntul din R. P. Bulgaria au obţinut, în anii regimului popular, rezultate importante în pregătirea cadrelor, se constată, totuşi, că şcoala de cultură generală, în special, suferă de o lipsă principală, aceea că dă tineretului o pregătire unilaterală, numai în vederea intrării acestuia în învăţămîntul superior, respectiv în aparatul de stat.

Spre a înlătura această lipsă dăunătoare şi a asigura întregului tineret, care urmează şcoala medie de cultură generală, posibilitatea unei dezvoltări multilaterale, în spiritul concepţiei marxist-leniniste, s-a întocmit un proiect de reorganizare, prin care se creează un învăţămînt mediu politehnic muncitoresc, prin transformarea actualei şcoli medii de cultură generală într-un tip de şcoală medie cu o durată de 12 ani, care „să întrunească laturile pozitive ale şcolii profesionale şi ale celei de cultură generală, avînd o largă bază politehnică şi de producţie".

Instrucţia medie politehnică-muncitorească se repartizează în două etape, corespunzătoare celor două grade de învăţămînt: a) **instrucţia de bază** şi b) **instrucţia medie.**

Primul grad cuprinde primele 8, eventual 9 clase, iar gradul al doilea cuprinde 4, respectiv 3 clase, în total 12 ani.

Primul grad asigură însuşirea elementelor fundamentale ale culturii generale şi ale pregătirii politehnice a tineretului şi oferă posibilitatea continuării studiilor în şcolile medii politehnice-muncitoreşti, în şcolile medii speciale (tehnicum-uri) şi în şcolile tehnice profesionale, precum şi intrarea în producţie.

Actualele şcoli elementare, şcoli de 7 ani şi gimnazii (clasele V—VII) intră în componenţa primului grad, completîndu-se cu clasa a VIII-a, respectiv a IX-a (după cum se va definitiva). Acest grad de învăţămînt devine obligatoriu pentru tot tineretul bulgar.

În gradul al doilea al **şcolii medii politehnice-muncitoreşti** se va dezvolta studiul ştiinţelor, se va lărgi orizontul politehnic al elevilor şi li se vor da cunoştinţele tehnice necesare. La terminarea acestei şcoli, absolvenţii pot candida pentru intrarea în învăţămîntul superior sau pot intra în producţie, avînd o pregătire tehnică specială.

În aceste şcoli, munca practică se va orienta după caracterul economic al raionului, ceea ce va determina organizarea şcolară în diferite profiluri: industrial, agricol, de construcţii etc.

Pregătirea de cultură generală în şcoala medie trebuie să fie mult îmbunătăţită. Se acordă o atenţie deosebită studierii matematicii, fizicii, chimiei, biologiei, limbii şi literaturii bulgare. Trecerea la noul tip de şcoală medie va începe din anul şcolar 1960 şi se va termina în 4—5 ani. În actualele şcoli medii de cultură generală se prevede, pentru anul şcolar 1959—1960, cîte o zi pe săptămînă de practică în producţie în clasele IX—XI, aceasta după posibilităţi.

Proiectul mai prevede două tipuri de şcoli şi anume: **tehnicum-uri** cu o durată de 3—4 ani, urmate de absolvenţii primului grad, care pregătesc tehnicieni medii pentru diverse sectoare de producţie, şi **şcoli tehnice profesionale,** cu o durată de 1—3 ani, în funcţie de profesiunea aleasă, avînd ca bază tot primul grad. Şcolile tehnice profesionale vor pregăti muncitori calificaţi pentru producţie, dar oferă absolvenţilor lor şi posibilitatea să-şi desăvîrşească studiile medii şi apoi pe cele superioare.

Institutele de învăţămînt superior — arată proiectul — trebuie să pregătească specialişti cu o înaltă calificare, care să-şi însuşească ramurile respective ale ştiinţei şi tehnicii moderne, să cunoască tehnologia, economia şi organizarea producţiei.

Tot tineretul trebuie educat, din primul pînă în ultimul an de studiu, în concepţia marxist-leninistă, în ataşamentul fără margini faţă de popor şi de Partidul Comunist Bulgar.

De aceea, familia, şcoala, Uniunea Tineretului Comunist Dimitrovist şi organizaţia de pionieri „Septembrişti", sub conducerea Partidului Comunist Bulgar, sînt chemate să conlucreze pentru înfăptuirea sarcinilor de instruire şi educare comunistă a tinerei generaţii.

Republica Cehoslovacă: Dezvoltînd într-un ritm viu forţele de producţie şi urmărind victoria deplină a relaţiilor de producţie socialiste şi, o dată cu aceasta, creşterea unei înalte conştiinţe cetăţeneşti, partidul şi guvernul din R. Cehoslovacă acordă o deosebită grijă instruirii şi educării tinerei generaţii în direcţia îmbinării cît mai juste a şcolii cu viaţa şi cu producţia.

Această grijă şi-a găsit concretizarea în recenta **„Hotărîre a C.C. al P.C. Cehoslovac despre legătura mai strînsă a şcolii cu viaţa",** care constituie de fapt o reformă a întregului învăţămînt cehoslovac.

Hotărîrea a fost elaborată pe baza experienței școlii cehoslovace și a celei sovietice și reprezintă „o nouă etapă" în dezvoltarea școlii din R. Cehoslovacă. „**Principiul fundamental al reorganizării școlii noastre constă în unitatea organică a învățămîntului cu educația și cu munca în producție**", se arată în hotărîre.

Plecînd de la criteriul de vîrstă, școala se împarte în **două cicluri**: sub și peste 15 ani. **Ciclul I**, obligatoriu pentru întreg tineretul între 6 și 15 ani, adică pe o perioadă de 9 ani, asigură o cultură generală și politehnică de bază și prin aceasta o dezvoltare multilaterală a elevilor. La terminarea acestui ciclu, tineretul poate intra în producție sau își poate continua mai departe studiile.

Ciclul II cuprinde 4 tipuri de școli:

a) **Școli profesionale de specialitate**, cu o durată de 2—3 ani, organizate pe lîngă întreprinderi, cu menirea de a pregăti muncitori calificați. Ele vor cuprinde peste 60% din tineret.

b) **Școli medii pentru oamenii muncii**, cu o durată de 3 ani, cu caracter seral, fără frecvență obligatorie. Accentul în aceste școli se pune pe cultura generală și politehnică, legate de pregătirea profesională. Absolvenții acestor școli pot urma învățămîntul superior.

c) **Școli medii de cultură generală**, cu o durată de 3 ani. Acest tip de școală medie, împreună cu primul ciclu de 9 ani, formează o unitate de 12 ani. Tineretul cîștigă aci o cultură integrală, atît din punct de vedere general, cît și politehnic și capătă o pregătire profesională pentru muncă în una din ramurile economiei sau culturii naționale. Absolvenții acestor școli pot concura la admiterea în învățămîntul superior.

Învățămîntul în aceste școli este legat de munca în producție pe lîngă întreprinderi industriale și agricole. Raportul dintre teorie și practică, alternarea muncii cu învățătura, este determinat de pregătirea profesională a elevilor și de condițiile locale. Absolvenții acestor școli își pot desăvîrși pregătirea prin cursuri de specializare, care funcționează pe lîngă întreprinderi.

d) **Școli profesionale** cu durată de 2—4 ani, care primesc tineri ce au lucrat în producție cel puțin un an. Aceste școli pregătesc cadre medii: tehnice, economice, sanitare etc.

Și aci se aplică principiul legării învățămîntului cu munca în producție, chiar la școlile cu specific nelegat direct de producție. Absolvenții acestor școli termină prin trecerea examenului de maturitate și pot fi primiți în universități, conform nevoilor economiei naționale.

Pentru elevii care manifestă aptitudini deosebite în domeniul picturii, muzicii etc., se prevede funcționarea unor școli speciale, fără frecvență obligatorie. Elevii talentați vor fi pregătiți pentru a urma cursurile superioare.

Pentru învățămîntul superior este valabil același principiu al unei strînse legături între școală și producție.

Aplicarea reformei se va face treptat. Trecerea la **învățămîntul obligatoriu** de 9 ani se va înfăptui în viitorii 3 ani, iar la ciclul II în 3—4 ani, astfel ca în 1970 majoritatea tineretului cehoslovac să poată urma școala medie completă.

În **Republica Populară Chineză**, revoluția realizată de popor, sub conducerea Partidului Comunist Chinez, care a dus la zdrobirea și înlăturarea regimului de exploatare feudalo-capitalist, se desăvîrșește impetuos în toate domeniile de activitate.

Rezultatele strălucite obținute în producție în anii puterii populare, și cu deosebire în anul 1958, au determinat avîntul revoluției culturale, atît în orașele, cît și în satele chineze.

Principiul stabilit de Partidul Comunist Chinez ca „**întregul popor să conducă învățămîntul**" se traduce zi de zi în viață în noi forme de organizare școlară, cu un conținut nou și cu rezultate corespunzătoare.

Pentru a realiza principiul „**studiem și muncim totodată**", școlile de toate gradele stabilesc legături strînse de colaborare cu fabrici și ferme sau — ceea ce e mai frecvent — construiesc fabrici ele însele, în cadrul lor, și organizează ferme.

La construirea fabricilor, elevii și studenții iau parte activă, de la proiectare pînă la producerea efectivă de bunuri materiale cu pondere în economia națională. Astfel e suficient să menționăm că, spre sfîrșitul anului 1958, în 20 de provincii și orașe din R. P. Chineză au luat ființă 151 608 fabrici și ateliere, dintre care 7240 pe

lîngă universităţi şi institute, 21 504 pe lîngă şcoli medii tehnice şi 122 264 pe lîngă şcoli medii teoretice. Aceste fabrici au luat fiinţă fie prin lărgirea laboratoarelor existente, fie prin construcţii propriu-zise, de aceea volumul lor variază de la mici unităţi prelucrătoare pînă la mari ateliere mecanice care pot produce anual 2000 de strunguri.

În cursul anului 1958, elevii şi studenţii din întreaga ţară au fost antrenaţi să realizeze o producţie de 10,7 milioane tone de oţel, lucrînd în uzinele existente sau în cele construite de ei.

Pe lîngă şcoli au fost, de asemenea, înfiinţate zeci de mii de ferme, cuprinzînd sute de mii de hectare. O dată cu înfiinţarea comunelor populare, învăţămîntul în regiunile rurale cunoaşte aceeaşi dezvoltare şi legătură cu producţia. La sfîrşitul anului 1958, comunele populare au organizat 577 000 de şcoli medii tehnice şi teoretice, precum şi şcoli elementare cu 35 850 000 elevi. Aceşti elevi, paralel cu dobîndirea cunoştinţelor teoretice, îşi însuşesc tehnica cultivării pămîntului, precum şi alte tehnici legate de producţia rurală.

Dar politica de extensiune a învăţămîntului şi de legare mai strînsă cu producţia nu se mărgineşte numai la iniţiativa şcolară. Dacă **„şcolile înfiinţează fabrici"** — şi **„fabricile înfiinţează şcoli"**. Astfel, în multe uzine şi fabrici s-a organizat pentru muncitori un sistem multilateral de învăţămînt, începînd cu cursurile de alfabetizare şi terminînd cu învăţămîntul superior.

În acest fel, uzinelor şi fabricilor nu le revine numai sarcina de a produce bunuri materiale, dar şi de a asigura ridicarea continuă a nivelului cultural şi tehnic al muncitorilor, de a ţine pas cu înaintarea rapidă a revoluţiei tehnice şi culturale şi, prin aceasta, de a pregăti zeci de milioane de intelectuali proveniţi din rîndurile clasei muncitoare.

Acolo unde posibilităţile permit, între şcoală şi uzină se stabilesc legături de strînsă ajutorare. Spre a da un exemplu de colaborare strînsă între şcoală şi uzină, menţionăm oraşul Cianciun, unde Institutul de tehno-chimie a construit şcolii nr. 10 două uzine auxiliare şi trimite tehnicienii săi să dea îndrumări elevilor. Şcoala, în schimb, trimite zilnic, după amiază, la fabrică 150 de elevi pentru a lucra în locul muncitorilor care frecventează în acelaşi timp cursurile.

Astfel învăţămîntul chinez îmbină într-o sinteză rodnică teoria şi practica şi pregăteşte cadre dezvoltate multilateral, de care se simte atîta nevoie în construirea socialismului în R. P. Chineză.

Republica Populară Polonă : În revista lunară „Nowa Szkola", editată de Ministerul Culturii din R. P. Polonă, mai ales în ultimele numere apărute în 1959, găsim un interesant material cu privire la necesitatea reorganizării şcolii poloneze, atît sub aspectul organizatoric, cît şi sub cel al conţinutului, al legăturii ei mai strînse cu viaţa, cu producţia, cu realizările şi perspectivele tehnicii moderne.

Acest fapt, aşa cum arată revista „Nowa Szkola" nr. 3 din martie a.c., a fost oglindit în darea de seamă a Comitetului Central al P.M.U.P., prezentată la Congresul al III-lea de tov. Wladislaw Gomulka, prim-secretar al C. C. al P.M.U.P.

Scopul şi sarcinile actuale ale şcolii poloneze le găsim aci astfel precizate:

„Apropierea şcolii de viaţă este o sarcină care stă în faţa forurilor şcolare, în faţa oamenilor de ştiinţă din domeniul educaţiei şi învăţămîntului şi în faţa tuturor cadrelor didactice. Trebuie revăzut amănunţit conţinutul programelor noastre pentru a înlătura şi micşora balastul care apasă azi în mod excesiv asupra tineretului, trebuie să lărgim mult ceea ce permite tineretului să se apropie de problemele ştiinţei şi tehnicii moderne, probleme care sînt atît de importante pentru dezvoltarea ţării.

Sarcina primordială a şcolilor trebuie să fie pregătirea tineretului pentru munca în producţie şi pentru o muncă folositoare din punct de vedere social".

Ţinînd seama de directivele Congresului al III-lea al P.M.U.P., Ministerul Culturii din R. P. Polonă a elaborat un plan pe anul şcolar 1959—1960 şi un plan de perspectivă în cadrul planului cincinal (1961—1965).

Planul de perspectivă prevede, pe de o parte, asigurarea spaţiului populaţiei şcolare în creştere, prin construirea a 27 000 de clase din investiţiile statului şi a 10 000 de clase cu sprijinul cetăţenilor, iar pe de altă parte, măsuri pentru îmbunătăţirea conţinutului învăţămîntului, prin legarea acestuia de munca în producţie.

Cu prilejul împlinirii a 1000 de ani de la înfiinţarea statului polonez, se prevede construirea a 1000 de şcoli-monumente pentru a se manifesta ataşamentul faţă de tezaurul de cultură de 1000 de ani al poporului.

Ministrul Culturii, tov. Wladislaw Bienkowski arată în studiul „Şcoala trebuie să acţioneze în comun cu întreaga viaţă socială" că, pînă la împlinirea prevederilor planului cincinal, nu se poate trece în R. P. Polonă la realizarea unei întregi reforme şcolare. Dar aceasta nu înseamnă că, paralel cu urmărirea asigurării bazei materiale a învăţămîntului, nu se pot da tineretului cunoştinţe şi deprinderi practice, necesare muncii în producţie.

De altfel, Ministerul Culturii a trecut încă din acest an la aplicarea decretului din 2 iulie 1958 cu privire la pregătirea profesională a tinerilor. Absolvenţii clasei a VII-a, care nu intră într-o şcoală medie, sînt obligaţi să urmeze cel puţin 2 ani un curs de pregătire profesională, în şcoli profesionale speciale sau în şcoli ce se organizează pe lîngă întreprinderi.

„Aşa cum, la timpul său, lozinca întregului popor era lupta cu analfabetismul, astăzi — arată autorul articolului menţionat mai sus — trebuie să ridicăm lozinca luptei cu analfabetismul profesional".

În programul şcolilor de cultură generală s-au introdus ore de practică, în care elevii primesc deprinderile fundamentale necesare în munca productivă, în funcţie de mijloacele locale. Dar autorul arată că aceasta este doar un prim început. Sînt în curs o serie de schimbări care urmăresc oglindirea nevoilor reale ale vieţii şi apropierea tineretului de problemele tehnicii etc.

Şi în **Republica Populară Ungară**, ca şi în celelalte ţări de democraţie populară, problemei legăturii dintre şcoală şi viaţă, dintre teorie şi munca productivă i se acordă importanţa cuvenită.

În revistele de specialitate apar articole din care se vede grija cadrelor didactice pentru a obţine rezultate cît mai bune în pregătirea politehnică a elevilor.

Aşa, de pildă, în nr. 7/1959 al revistei „Köznevelés", organ al Ministerului Culturii din R. P. Ungară, prof. ing. Almássy Károly, în articolul **„Instrucţia politehnică din Tokaj"**, prezintă sugestiv modul în care a reuşit — în cadrul orelor de politehnizare introduse în programul şcolilor medii de cultură generală — să trezească dragostea elevilor pentru viticultură. Acţiunea şcolii a fost larg sprijinită de sfatul popular local, prin repartizarea unui teren necesar pentru lotul şcolar. Mulţi elevi au obţinut, în preajma examenului de maturitate, calificarea de mecanic, dulgher sau în alte profesiuni similare, datorită cunoştinţelor primite în cadrul orelor de politehnizare. Autorul arată că atît elevii, cît şi părinţii lor, manifestă un deosebit interes pentru dezvoltarea şi aprofundarea învăţămîntului politehnic, în ultimii 4 ani din şcoala medie.

Pentru buna desfăşurare a acestui învăţămînt, în şcolile maghiare de cultură generală s-a rezervat o zi pe săptămînă învăţămîntului politehnic. Cursurile se predau după o tematică de lucrări practice, elaborată în funcţie de condiţiile şi mijloacele locale.

★

Din prezentarea diferitelor realizări prin care se urmăreşte aplicarea principiului leninist de legătură strînsă dintre şcoală şi viaţă, putem întrezări limpede noua cale educativă pe care o va urma şcoala în vederea formării noilor generaţii.

Pentru noi, această prezentare sumară ne oferă, totuşi, sugestii preţioase şi ne întăreşte convingerea în eficacitatea măsurilor care s-au introdus de curînd în viaţa şcolii româneşti.

Cadrele didactice şi cercetătorii pedagogi au un cîmp larg de lucru, prelucrînd bogatul material pe care ni-l oferă atît experienţa din ţările socialiste prietene, cît şi rezultatele obţinute prin aplicarea noilor măsuri luate în domeniul învăţămîntului din ţara noastră. În acest fel, se înlesneşte şi munca educativă şi se conturează principiile pedagogice care rezultă din această nouă orientare a şcolii.

Aceasta va permite îmbogăţirea ştiinţei pedagogice cu noi capitole de mare însemnătate în formarea tinerei generaţii, stăpîne pe teoria şi practica tehnicii înaintate şi capabile să participe activ la construirea socialismului.

IOSIF ANTOHI

LEGAREA TEORIEI DE PRACTICĂ ÎN STUDIUL FIZICII ŞI CHIMIEI [1]

La baza întregii tehnici moderne stau legile fizicii. Legătura dintre fizică şi tehnică este reciprocă, deoarece dezvoltarea şi necesităţile producţiei trasează fizicii şi, în general, tuturor ramurilor ştiinţei, sarcini concrete, de continuă cercetare.

Folosirea tehnicii înaintate în toate ramurile industriei, continua perfecţionare a mijloacelor de producţie, pun în faţa şcolii sarcina de a forma un tineret bine pregătit pentru muncă, pentru viaţă. Pentru a realiza acest ţel este necesară înlăturarea predării exclusiv teoretice a cunoştinţelor şi stabilirea unei unităţi indisolubile între cunoştinţele teoretice şi practică.

Predarea fizicii şi chimiei în şcoală oferă cele mai multe posibilităţi pentru a lega teoria de practică. Prin predarea lor elevii sînt familiarizaţi cu următoarele elemente: cunoaşterea principalelor mijloace de producere a energiei, a bazelor tehnicii şi tehnologiei, a sistemelor de transmitere a mişcării şi energiei şi cunoaşterea principiilor de organizare a producţiei.

Totodată, profesorii care predau aceste discipline, trebuie să se preocupe şi de formarea unor deprinderi practice ca: deprinderi grafice (citirea şi executarea desenelor tehnice, diagramelor etc.); deprinderi necesare măsurătorilor tehnice, de laborator; deprinderi de prelucrare mecanică a materialelor, deprinderi electrotehnice, radiotehnice etc. Prin toate acestea urmărim să-i formăm elevului un sistem temeinic de cunoştinţe, să-l orientăm în alegerea profesiunii şi să-i formăm deprinderi practice care să-i permită, în timp scurt, o specializare în producţie.

Şi în vechea şcoală se foloseau experienţele şi lucrările de laborator, dar ele aveau ca scop consolidarea cunoştinţelor teoretice prezentate la lecţii, înlesnirea înţelegerii fenomenelor fizice şi chimice şi nu contribuiau la legarea teoriei de practică [2].

N. K. Krupskaia a criticat în lucrările ei pe cei care înţelegeau în mod greşit esenţa problemei legării teoriei de practică, folosind practica drept mijloc ilustrativ sau tratînd teoria într-un mod prea utilitar, care împiedică lărgirea orizontului politehnic al elevilor [3].

Deci, prin legarea teoriei de practică în procesul de învăţămînt nu-i deajuns să se urmărească numai o ilustrare a cunoştinţelor teoretice, o mai adîncă intuire a fenomenelor fizice şi a proceselor chimice, ci trebuie ca elevii să fie familiarizaţi cu problemele producţiei moderne, trebuie să li se formeze deprinderi practice.

În lucrarea „Legarea teoriei de practică în studiul fizicii şi chimiei", sub redacţia prof. D. Blumen şi O. Bostan, sînt cuprinse aproape toate aspectele pe care le prezintă această problemă ca: activitatea la lecţii şi în laboratoare, vizitarea întreprinderilor industriale, formarea deprinderilor de construire a schiţelor, graficelor şi diagramelor, activitatea în cercurile de fizică şi chimie etc.

Lucrarea este o culegere de 19 articole, în care se prezintă experienţa din anii şcolari 1954, 1955, 1956 a unor cadre didactice fruntaşe.

Analiza articolelor ne duce la constatarea că unii autori au înţeles în mod just felul cum trebuie legată teoria de practică, ca o familiarizare a elevilor cu bazele producţiei moderne, ca un mijloc de formare a deprinderilor practice.

Astfel, prof. C. Zavati (Bacău) foloseşte activ în cadrul lecţiilor de la cursul seral, participarea elevilor săi. Elevii mînuiesc aparatele şi instrumentele de măsură, execută singuri anumite experienţe şi stabilesc, pe baza observaţiilor, anumite legi. Montarea aparatelor de ex-

---

[1] Culegere de articole, sub redacţia Institutului de ştiinţe pedagogice, Editura de stat didactică şi pedagogică, 1958, 468 pagini.

[2] vezi V. Atanasiu: „Realizarea învăţămîntului politehnic în predarea fizicii". Revista de pedagogie nr. 2/1958.

[3] vezi I. Cremer şi A. Coman: „N. K. Krupskaia şi învăţămîntul politehnic". Revista de pedagogie nr. 10/1958.

perienţă se face de către elevi, după schema de pe tablă. În acest fel ei devin mai interesaţi în cunoaşterea lucrurilor noi, din ce în ce mai îndemînatici şi mai siguri în mişcări.

Profesorii Gal Teodor şi Man Ştefan prezintă activitatea cercului tinerilor tehnicieni de la Şcoala medie din Năsăud.

Activitatea desfăşurată în acest cerc dovedeşte că autorii au înţeles în mod just esenţa legării teoriei de practică. Astfel, elevii au contribuit la efectuarea unor lucrări importante pentru buna desfăşurare a activităţii din şcoală: radioficarea şcolii, construirea uzinei electrice proprii, a băii şi canalizarea şcolii. Pentru executarea acestor lucrări, care s-au desfăşurat progresiv, pornindu-se de la sarcini uşoare la lucrări complexe, elevii au avut posibilitatea să aplice în practică cele învăţate, să cunoască din proprie activitate confecţionarea şi funcţionarea diverselor aparate şi maşini, să-şi formeze deprinderi practice temeinice, să-şi dezvolte o atitudine justă faţă de avutul obştesc, faţă de munca fizică.

Profesorul A. Ţăranu (Şcoala medie din com. Borca, raionul Ceahlău) a realizat, împreună cu elevii, o serie de lucrări necesare şcolii ca: montarea instalaţiei electrice în laborator, instalarea unei sonerii automate între localurile şcolii, construirea unui mic post de radio-emisie ş. a. Ei au făcut o serie de vizite la atelierul mecanic de reparaţii din localitate şi la uzina electrică. Prin aceste activităţi s-a urmărit acelaşi scop: legarea teoriei de practică în procesul muncii în producţie, formarea unor deprinderi practice utile pentru activitatea viitoare.

Profesorii D. Nicu şi N. Stănescu din Buzău, în cercul de chimie, au preparat în laborator, împreună cu elevele, praf de bachelită. Din acest praf elevele au confecţionat obiecte utile în fabrica de produse chimice din localitate. Aici elevele au cunoscut principiile producţiei, s-au deprins să mînuiască o serie de aparate şi unelte, au învăţat să urmărească temperatura şi presiunea într-un proces tehnologic. Ele au observat metodele moderne de lucru în fabrică şi măsurile de igienă şi de securitate a muncii.

În afara acestor probleme, unii autori au folosit exemple din practică pentru a forma concepţia ştiinţifică despre lume la elevi, explicînd teoretic şi ştiinţific fenomenele din viaţa înconjurătoare.

Profesoara M. Ailincăi (Şcoala medie nr. 10, Bucureşti) prin problemele-întrebări pe care le foloseşte la lecţii ajută elevii să stabilească legătura dintre fizică şi viaţa înconjurătoare. Aceste probleme antrenează elevii, le trezesc interesul şi duc la o mai adîncă înţelegere a naturii şi practicii. Elevii observă şi cercetează independent realitatea înconjurătoare folosind cunoştinţele teoretice, care la rîndul lor, se completează cu elemente noi din natură şi tehnică. Folosirea problemelor-întrebări contribuie şi la înlăturarea unor superstiţii.

Activitatea elevilor în cercuri, în atelierele mecanice, vizitele, au avut şi deosebite rezultate educative.

Excursiile şi vizitele în producţie, în cadrul cărora elevii au cunoscut munca minerilor (Lupeni), a tehnicienilor chimişti (Tîrnăveni) şi a altor muncitori, le-au făcut cunoscute, nu numai problemele producţiei ci şi importanţa muncii calificate în producţie, au contribuit la dezvoltarea sentimentului de răspundere pentru munca lor principală: învăţătura.

Activitatea elevilor şcolii din Năsăud în cercul electrotehnic a contribuit la dezvoltarea dragostei de muncă, a grijii pentru avutul obştesc, la cultivarea spiritului de economii.

Cu toate elementele pozitive întîlnite în majoritatea articolelor, totuşi, nu toţi autorii au înţeles în mod just care este esenţa legăturii dintre teorie şi practică.

Mulţi dintre ei consideră practica ca un element care contribuie doar la o mai bună ilustrare sau consolidare a cunoştinţelor.

Acest fapt îl constatăm la prof. S. Cosma (Timişoara), chiar în titlul articolului: „Cum contribuie excursia la consolidarea cunoştinţelor de fizică şi chimie". În timpul excursiei autorul relatează: „Le-am cerut elevilor să-şi reamintească", „Elevii şi-au reamintit procedeul...", iar în încheierea articolului spune: „Excursia a dat elevilor prilejul să-şi verifice cunoştinţele şi le-a trezit interesul pentru anumite ramuri de producţie".

În timpul vizitării fabricilor de la Tîrnăveni şi Turda şi a minelor din Lu-

peni şi Baia de Arieş era indicat să se insiste mai mult asupra procedeelor de producţie industrială, trebuiau urmărite metodele noi de fabricaţie, superioritatea tehnicii noi, socialiste, principiile automatizării muncii în mină.

Prof. E. Papahagi (Şc. medie nr. 22, Bucureşti), în încheierea articolului său „Cum şi-au format elevii priceperi de a mînui aparatele de fizică" spune: „Cu 5 minute înainte de încheierea orei, s-au... subliniat aplicaţiile practice... şi metodele industriale pentru determinarea greutăţii specifice a corpurilor, precizîndu-se astfel scopul acestei lucrări şi importanţa ei practică". Deci, aplicaţiile practice se discută numai cu 5 minute înainte de sfîrşitul lecţiei, cînd trebuia să se pornească de la ele şi să se facă, în timpul lecţiei, referiri continui.

Prof. A. Negoescu (Şc. medie nr. 16, Bucureşti), foloseşte la predarea fizicii şi chimiei mai mult filme teoretice ca: „Legea lui Arhimede", „Povestea magnetului", „Valenţa şi structura atomului" etc. Filmele care prezintă procesul de producţie, familiarizarea cu instalaţiile industriale, cu funcţionarea motoarelor sînt recomandate de autoare pentru activitatea în cercuri, pentru că sînt de lung metraj. Dar elevele care nu activează în cerc nu trebuie oare să cunoască aspecte ale producţiei industriale?

O altă problemă care se pune în special pentru activitatea în cercurile de specialitate este următoarea: pregătim elevii pentru învăţămîntul superior sau pentru munca productivă? Desigur că o parte dintre elevi va urma cursurile învăţămîntului superior, dar marea majoritate se va îndrepta către producţie.

Elevele care activează în cercul de chimie, condus de prof. O. Bînă, au studiat în amănunţime tema „Structura materiei" (structura moleculară şi fenomenele intermoleculare, structura atomului şi fenomenele intraatomice). Elevele au cercetat multă bibliografie, au făcut referate interesante, şi-au format deprinderi de muncă intelectuală, dar profesoara a avut în vedere, după cum mărturiseşte chiar ea (pag. 294), să pregătească elevele pentru învăţămîntul superior, nu să le formeze deprinderi necesare muncii în producţie.

Mulţi autori arată că elevii şi-au format deprinderi de lucru în laborator, de mînuire a aparatelor de fizică. Prof. N. Stoenescu enumeră zeci de deprinderi practice însuşite de eleve, dar... numai după o singură lucrare de laborator. Or, se ştie că formarea deprinderilor e un proces de durată, care cere multe exerciţii.

Ca observaţie generală, credem că era necesar ca în afară de lucrările practice clasice să se dea şi lucrări noi (funcţionarea şi rolul diodei şi triodei ş. a.). Acest lucru era posibil, deoarece din articole vedem că autorii au consultat reviste şi lucrări de specialitate, pe care le recomandă călduros cititorilor.

Cercetînd proporţia dintre articolele de fizică şi cele de chimie credem că ar fi fost bine dacă se dădea aceeaşi extindere şi temelor de chimie, avînd în vedere, în mod special, marea dezvoltare a industriei chimice în ţara noastră şi, de aici, necesitatea pregătirii de cadre calificate în acest domeniu.

În introducere, responsabilii lucrării ar fi trebuit să insiste mai mult asupra principiilor de bază ale producţiei, asupra aplicaţiilor lor şi să dea recomandări asupra elementelor noi, ce trebuiau introduse în lecţii, lucrări de laborator etc. De asemenea, trebuia să se arate rolul electricităţii în industria modernă, să se vorbească despre planul de electrificare al R.P.R., despre noile industrii care iau naştere pe baza intensificării electrificării, despre automatizarea producţiei, telemecanică, dispozitivele electronice etc.

Acestea sînt problemele mai importante din lucrare pe care am găsit necesar să le reliefăm. Lipsurile enunţate se datoresc, în cea mai mare parte, faptului că autorii articolelor descriu experienţa lor din anii 1954—1956, cînd problemele legării teoriei de practică nu erau încă suficient clarificate.

Prof. MIHAI PASCU

SĂRBĂTORIREA ÎN ŞCOLI A 500 DE ANI DE EXISTENŢĂ ISTORICĂ A ORAŞULUI BUCUREŞTI

La 20 septembrie a. c. poporul nostru a sărbătorit un mare eveniment din viaţa Capitalei Republicii Populare Romîne: aniversarea unei jumătăţi de mileniu de cînd un hrisov al lui Vlad Ţepeş menţiona pentru prima oară existenţa cetăţii Bucureşti.

Cu prilejul acestui deosebit eveniment din viaţa Capitalei noastre, în întreaga ţară au avut loc serbări consacrate celui mai mare oraş din patria noastră, s-au ţinut conferinţe avînd drept teme istoricul şi dezvoltarea Bucureştiului; poeţii şi scriitorii au creat noi opere literare, compozitorii noi cîntece, toate închinate acestei memorabile aniversări din viaţa Capitalei noastre dragi.

În şcoli, împlinirea a 500 de ani de existenţă documentară a oraşului Bucureşti a fost întîmpinată de cadrele didactice şi de elevi cu un deosebit interes. În cinstea acestui eveniment în unităţile de învăţămînt din ţară au avut loc importante acţiuni cultural-artistice, s-au ţinut numeroase conferinţe despre istoria mişcării muncitoreşti din Bucureşti şi dezvoltarea vertiginoasă a Capitalei patriei noastre în anii regimului de democraţie populară. Aşa de pildă, cu ocazia unui festival artistic dat de elevii Şcolii medii „Mihail Eminescu" din raionul Nicolae Bălcescu, în cinstea acestei aniversări memorabile din viaţa Capitalei, cadrele didactice şi elevii de aici au ascultat o expunere documentată despre istoricul Bucureştiului de la înfiinţare şi pînă azi, prezentată de către un profesor de istorie din şcoală.

În majoritatea şcolilor din Capitală, în cadrul orelor educative, profesorii-diriginţi au vorbit elevilor despre trecutul de luptă revoluţionară al maselor populare din Bucureşti şi despre importantele realizări înfăptuite în Capitală în timpul regimului democrat-popular. Astfel, la şcolile medii „N. Bălcescu", „M. Eminescu", „Dr. Petru Groza", „I. L. Caragiale", în cadrul orelor educative, majoritatea diriginţilor în expunerile lor au scos în evidenţă măreţele înfăptuiri obţinute de poporul nostru, sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn, în dezvoltarea Capitalei patriei noastre.

Elevii au putut afla din aceste expuneri că între anii 1948—1959 s-au construit în Bucureşti 57 de întreprinderi industriale şi secţii noi, printre care fabrica „Clement Gotwald", uzinele „Tudor Vladimirescu", fabrica „Electroaparataj", fabrica de mase plastice „Bucureşti", Combinatul de cauciuc „Jilava", fabrica de confecţii „Gh. Gheorghiu-Dej" etc. Faţă de 1938 volumul producţiei industriale a crescut în prezent de 5,7 ori.

De asemenea elevilor li s-a vorbit despre starea înapoiată a şcolii în trecut şi despre atenţia deosebită pe care o acordă regimul democrat-popular dezvoltării învăţămîntului, construirii de noi şcoli în Bucureşti, ca şi în întreaga ţară. Faţă de trecut, numărul unităţilor de învăţămînt din Capitală a crescut de la 70 cît era în 1938 la 285 în prezent. Astăzi în Bucureşti există 58 şcoli medii, de aproape trei ori mai mult decît în trecut şi 46 de facultăţi, faţă de 13 facultăţi cîte existau în Capitală în 1938.

Expunerile, însoţite adesecri de documente ale vremii, de fotografii şi diafilme, au contribuit la dezvoltarea dragostei elevilor faţă de patrie, la dezvoltarea sentimentului de mîndrie că trăiesc într-un oraş şi într-o ţară în care se înfăptuiesc realizări măreţe.

Tot în cinstea aniversării a 500 de ani de existenţă documentară a oraşului Bucureşti, în numeroase şcoli din Capitală şi din ţară, elevii, sub conducerea cadrelor didactice au pregătit bogate programe cultural-artistice cu piese de teatru, cîntece şi poezii despre Bucureşti.

Cu prilejul serbărilor care s-au ţinut cu această ocazie la şcolile medii nr. 1 şi nr. 16 din Capitală, pe lîngă poeziile prezentate, scrise de poeţi consacraţi, elevii au recitat o serie de poezii originale închinate oraşului Bucureşti.

Elevii, împreună cu profesorii şi învăţătorii lor, au vizitat numeroase muzee, unde au cercetat documente care vorbesc despre importante evenimente istorice din viaţa Capitalei. Vizitînd Muzeul de istorie a oraşului Bucureşti, ei au putut să parcurgă în cîteva zeci de minute secole din viaţa Capitalei noastre. Ei au putut astfel să-şi formeze o imagine mai clară despre transformările prin care a trecut oraşul nostru, de la tramvaiele cu cai la troleibusele moderne produse de fabrica „Mao-Tze-dun" din Capitală, de

la atelierele rudimentare, pline de umezeală, adevărate locuri de chin pentru lucrătorii de acum cîteva decenii, la uzinele şi fabricile ultramoderne, construcţii ale socialismului în care lucrează mii de muncitori. La Muzeul de istorie a oraşului Bucureşti, elevii Şcolii de 7 ani nr. 136 din raionul Lenin au văzut cum arăta pînă acum 15 ani cartierul lor Ferentari, plin de gropi şi de bălţi, cu bordeie şi case dărîmate şi iată-l acum acelaşi cartier cu blocuri falnice, noi şi moderne, în care locuiesc ei, fiii muncitorilor care altă dată trăiau în bordeie.

În întîmpinarea aceleiaşi sărbători a oraşului Bucureşti în numeroase şcoli din Capitală a fost organizat concursul „Să ne cunoaştem ţinutul natal", în cadrul căruia elevii sub îndrumarea profesorilor de limba romînă, de istorie şi de geografie au redactat mici monografii, care prezentau dezvoltarea istorică a străzii sau a cartierului lor.

Într-o lucrare întocmită de elevii clasei a VII-a de la Şcoala elementară din Băneasa, intitulată „Scurt istoric al comunei Băneasa", este prezentată starea de mizerie în care se afla Băneasa în timpul regimului burghezo-moşieresc. Fără şcoli, dar plină de cîrciumi, fără canalizare, cu case din cărămidă nearsă, cartierul Băneasa a renăscut în anii puterii populare. Cu numai 300 de familii în 1930, cartierul Băneasa are acum numai elevi peste 650, care învaţă în două şcoli de 7 ani. În prezent în Băneasa există numeroase întreprinderi ca: Tarom, Fabrica de cărămidă, Atelierele întreprinderii de Transporturi auto, s-au înfiinţat o serie de institute de cercetări ştiinţifice.

Tot cu prilejul sărbătoririi Bucureştiului, cadrele didactice de la Şcoala medie „Ion Luca Caragiale" din Capitală au terminat monografia acestei şcoli, lucrare în trei volume, la care au colaborat foşti elevi şi profesori ai şcolii, unii dintre ei astăzi pensionari. Din această lucrare se poate vedea uriaşa dezvoltare pe care a avut-o Şcoala medie „I. L. Caragiale" în timpul celor 15 ani de viaţă nouă. O singură cifră este edificatoare în această privinţă. Înainte de 23 August 1944, la fostul liceu „Titu Maiorescu" care funcţiona în acest local învăţau circa 240 elevi, în majoritate fii ai claselor avute, iar în prezent Şcoala medie „I. L. Caragiale" are 4600 de elevi, fii ai oamenilor muncii din împrejurimi.

Acţiunile cu care cadrele didactice şi elevii şcolilor au întîmpinat aniversarea Capitalei au fost numeroase şi variate. Astfel, la gazetele de perete din clase, elevii sub îndrumarea profesorilor-diriginţi au scris articole în care prezentau aspecte din istoria Bucureştiului sau vorbeau despre modul cum au întîmpinat ei această aniversare. Elevii au organizat interesante expoziţii de fotografii şi de documente, au confecţionat panouri cu imagini din Bucureştiul de ieri şi de azi, albume personale etc. Merită îndeosebi amintite panourile confecţionate de către elevii Şcolii medii „Mihail Eminescu" şi albumele de fotografii făcute de elevii Şcolii medii nr. 16 din Bucureşti, care prezintă comparativ imagini din Bucureştiul de altă dată cu cel de azi, scoţîndu-se în special în evidenţă marile realizări ale regimului nostru.

Pentru ca oraşul să aibă un aspect cît mai curat şi cît mai îngrijit, elevii de la numeroase şcoli din Capitală au lucrat la curăţirea şi înfrumuseţarea unor parcuri şi spaţii verzi din jurul şcolii lor. Aşa de pildă, elevii Şcolii medii nr. 6 au muncit voluntar la înfrumuseţarea Parcului „Nicolae Bălcescu" patronat de şcoala lor, iar elevii Şcolii medii nr. 16 au săpat şi plantat flori în spaţiile verzi din jurul şcolii lor.

De asemenea, elevii şi cadrele didactice de la Şcoala medie din Floreasca şi de la Şcoala de 7 ani din b-dul 1 Mai (şcoli construite recent şi date în folosinţă în acest an şcolar) au muncit voluntar la aşezarea ultimei porţiuni din pavajul curţii interioare, la transportarea molozului, la curăţirea curţii şi la plantarea ei cu iarbă, pentru ca şcolile lor să aibă un aspect cît mai plăcut de ziua aniversării Capitalei.

★

În şcolile din ţară şi în special în cele din Capitală, cadrele didactice şi elevii au întîmpinat aniversarea a 500 de ani de existenţă documentară a oraşului Bucureşti prin acţiuni interesante, care au contribuit în mare măsură la dezvoltarea la elevi a sentimentului de dragoste faţă de patria noastră socialistă, Republica Populară Romînă, a sentimentului de recunoştinţă faţă de Partidul Muncitoresc Romîn, conducătorul încercat al poporului nostru.

G. MOREGA

BIBLIOTECA CENTRALA SIBIU

REVUE DE PEDAGOGIE

ORGANE DE L'INSTITUT DES SCIENCES PEDAGOGIQUES

VIII-ème année, No 5. *Septembre-Octobre 1959*

SOMMAIRE

* * * Le travail des élèves appartenant aux écoles de culture générale, dans les unités productives 3

ETUDES ET RECHERCHES

Vasile Haja: Quelques aspects concernant l'activité éducative dans l'école moyenne unique de Bistritza 15

Florian Popesco: L'éducation du sentiment patriotique chez les élèves à l'aide de certaines activités littéraires déployées en dehors de la classe . . 27

Laszloffy Ileana: Comment réaliser l'éducation des élèves dans l'ésprit de la morale communiste, dans le cadre de la conversation introductive aux leçons de lecture explicative 35

P. Pufan: Observations concernant certaines représentations des grandeurs chez les enfants 46

Gh. Fleanco: L'éducation des habitudes de comportement discipliné chez les élèves de la première classe primaire 56

A. Vasilesco: L'activité sociale, moyen important pour réaliser l'éducation communiste des élèves 70

POUR UN ENSEIGNEMENT PLUS ATTACHÉ A LA VIE, AU TRAVAIL PRODUCTIF

N. Tălpăşeanu: La pratique en production déployée par les élèves de l'école technique de contre-maîtres du groupe scolaire „Iosif Rangheţ" . . 81

T. Mucică: Certaines formes de collaboration entre les prefesseurs qui enseignent les bases des sciences et les professeurs contre-maîtres 85

N. Vlad, T. Popesco: De l'expérience du travail dans les unités productives à la fin de l'année scolaire, dans l'école moyenne No. 1 de Piteşti . . . 89

M. Zoltan: La construction d'un petit transformateur par des moyens propres 97

TRIBUNE DES „LECTURES PÉDAGOGIQUES"

Florian et Valeria Diţuleasa: Nos observations concernant le choix, l'étude et la présentation d'un ouvrage aux „Lectures pédagogiques" 100

DE L'ÉTRANGER

K. Schrader: Les résultats auxquels ont abouti les efforts pour réaliser une liaison plus étroite entre l'école et la vie, dans la République Démocrate Allemande 106

Traian Pop, C. Nica-Nicolescu, Gh. Vlăn̦oiu: L'expérience de l'école de la R. D. Allemande dans le domaine de l'enseignement polytechnique 110

CRITIQUE ET BIBLIOGRAPHIE — CHRONIQUE

Iosif Antohi: L'unité entre l'école et le travail productif, principe socialiste pour la préparation des jeunes 119

Mihai Pasco: Le liaison entre la théorie et la pratique dans l'étude de la physique et de la chimie 124

G. Morega: Les fêtes scolaires occasionnées par les 500 années d'existence historique de la ville de Bucarest 127

Rugăm pe cititorii și colaboratorii noștri să ne comunice observațiile lor critice privitoare la materialul publicat de noi și să ne facă sugestii și propuneri referitoare la ceea ce doresc să găsească în cuprinsul revistei. Ne vom strădui să răspundem tuturor corespondenților în cel mai scurt timp. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Revista de pedagogie se difuzează numai pe bază de abonamente.

ABONAMENTUL ANUAL (6 numere) : Lei 30

Abonamentele se fac prin difuzorii de presă din întreprinderi, din instituții și de la sate, prin secțiile de difuzare a presei, precum și prin factorii poștali și oficiile poștale.

Abonați-vă pe un an întreg pentru a vă asigura astfel în cele mai bune condiții colecția completă a „Revistei de pedagogie".

Redacția : București, str. Sf. Apostoli nr. 14.
Raionul V. I. Lenin.
Telefon: 15.85.74.

Lei 5

Tipografia Învățământului — c. 1639

REVISTA DE PEDAGOGIE

B 3902

ORGAN AL INSTITUTULUI DE ŞTIINŢE PEDAGOGICE

Şcoala Tehn cooperatiei

6

ANUL VIII 1959

EDITURA DE STAT DIDACTICA ŞI PEDAGOGICA

1990

- IUL. 2005

11. IUL. 2011

COMITETUL DE REDACȚIE

Prof. univ. *STANCIU STOIAN* — redactor responsabil ; Prof. *BORCA ION ;* Prof. *CREMER ISIDOR;* Prof. *DANEȘ FLOREA ;* Prof. univ. *DIMANCEA ȘTEFAN ;* Prof. univ. *MANOLACHE ANGHEL ;* Inv. *POPA CONSTANȚA ;* Conf. Univ. *PUFAN CONSTANTIN ;* Ing. *TALPAȘEANU NICOLAE*

București, str. Sfinții Apostoli nr. 14, raionul V. I. Lenin, telefon **15.85.74.**

1540
I 3902

REVISTA DE PEDAGOGIE

ORGAN AL INSTITUTULUI DE ŞTIINŢE PEDAGOGICE

ANUL VIII, Nr. 6 *noiembrie — decembrie 1959*

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

CUPRINS

STUDII ŞI CERCETĂRI

Pag.

N. Şipoş: Unele probleme privind conţinutul şi metodele de învăţământ în lumina cerinţelor puse de progresul tehnicii moderne 3

D. Salade: Contribuţii la educarea intereselor profesionale la elevii clasei a VII-a 13

V. Popeangă: Rolul lucrărilor agricole în dezvoltarea multilaterală a elevilor 28

C. Prisecaru: Unele probleme ale lecţiei în învăţământul seral 39

A. Oprina: Rolul educativ al întrecerilor în muncă şi disciplină în coloniile de minori 51

S. Ghiţă: Momente din lupta pentru introducerea spiritului ştiinţific în şcoala romînească 62

PENTRU UN ÎNVĂŢĂMÎNT MAI LEGAT DE VIAŢĂ, DE MUNCA PRODUCTIVĂ

Carmen Nemeş: Legătura dintre cunoştinţele de chimie şi practica din întreprinderile industriale din localitate 78

E. Cupîer: Probleme metodice în învăţământul profesional 83

Gh. Gălăţeanu: Organizarea şi metodele de instruire practică în producţie a ucenicilor de la şcoala profesională „Griviţa Roşie" 87

V. Dumitrescu: Corespondenţa interşcolară — mijloc pentru însuşirea limbii romîne de către tineretul minorităţilor naţionale 93

DE PESTE HOTARE

A. Manolache: Cum rezolvă şcoala sovietică sarcinile fundamentale privitoare la întărirea legăturii învăţământului cu viaţa 100

N. Popa-Amaicei: Formarea concepţiei materialist-dialectice la elevii din şcolile sovietice 107

CRITICA ŞI BIBLIOGRAFIE

E. Csengeri: „Cunoştinţe agricole", manual pentru clasa a V-a, de P. Stănculescu şi I. Constantinescu 113

T. Truţer: „Visul lui Pestalozzi" de Al. Sen 115

Gh. Lăzărescu: „I problemi della Pedagogia" 117

V. Mare: Problema adolescenţei în revista „Enfance" 120

Sumarul Revistei de pedagogie pe anul 1959 125

3109.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

ОРГАН ИНСТИТУТА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ НАУК

№ 6 *Ноябрь-декабрь 1959 г.*

СОДЕРЖАНИЕ

ОЧЕРКИ и ИССЛЕДОВАНИЯ

Стр.

Н. ШИПОШ: Некоторые вопросы касающиеся содержания и методов преподавания в свете требований, выдвинутых современным техническим прогрессом 3

Д. САЛАДЕ: Вклады по поводу привития профессиональных интересов учащимся VII-го класса 13

В. ПОПЯНГА: Роль сельскохозяйственных работ в многостороннем развитии учащихся 28

К. ПРИСЕКАРУ: Некоторые вопросы, касающиеся типов урока в вечернем обучении 39

А. ОПРИНА: Воспитательная роль соревнования в труде и дисциплине в колониях для малолетних 51

С. ГИЦА: Моменты борьбы за внедрение научного мышления в румынской школе 62

ЗА ОБУЧЕНИЕ, БОЛЕЕ СВЯЗАННОЕ С ЖИЗНЬЮ И ПРОИЗВОДСТВЕННЫМ ТРУДОМ

КАРМЕН НЕМЕШ: Связь между знаниями по химии и практикой в промышленных предприятиях 78

Е. КУПФЕР: Вопросы методики в профессиональном образовании . . . 83

Г. ГЭЛЭЦЯНУ: Практическое обучение на производстве учеников профессиональных школ 87

В. ДУМИТРЕСКУ: Межшкольная переписка, как средство усвоения румынского языка молодежью национальных меньшинств 93

ЗА РУБЕЖОМ

А. МАНОЛАКЕ: Как советская школа решает основные задачи укрепления связи между образованием и жизнью 100

Н. ПОПА-АМАЙЧЕЙ: Формирование материалистически-диалектического мировоззрения у учащихся советских школ 107

КРИТИКА и БИБЛИОГРАФИЯ

Е. ЧЕНГЕРИ: „Учебник сельскохозяйственных знаний" В. Константинеску и П. Стэнкулеску 113

Т. ТРУЦЕР: „Мечта Песталоцци", Ал. Сен. 115

Г. ЛЭЗЭРЕСКУ: „И проблеми делла Педагожиа" 117

В. МАРЕ: Вопросы отрочества в журнале „Анфанс" 120

**** Содержание Педагогического журнала 1959 года* 125

STUDII ŞI CERCETĂRI

UNELE PROBLEME PRIVIND CONŢINUTUL ŞI METODELE DE ÎNVĂŢĂMÎNT ÎN LUMINA CERINŢELOR PUSE DE PROGRESUL TEHNICII MODERNE

NICOLAE ŞIPOŞ
Director general în Ministerul Învăţământului şi Culturii

La plenara C.C. al P.M.R. din 26—28 noiembrie 1958, tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, luînd în dezbatere proiectul planului de dezvoltare a economiei pe anul 1959, întocmit pe baza Directivelor Congresului al II-lea al Partidului pentru perioada 1956—1960 şi a indicaţiilor date de Biroul Politic, a arătat că economia ţării noastre dispune de mari posibilităţi în vederea sporirii volumului producţiei în toate sectoarele.

Una din direcţiile principale — menţionată în expunerea tovarăşului Gheorghe Gheorghiu-Dej — în care trebuie îndreptate toate eforturile în scopul dezvoltării economiei naţionale este şi *„intensificarea măsurilor de introducere a tehnicii moderne şi de extindere a automatizării în industrie, dezvoltarea cooperării între întreprinderi şi a specializării lor în producţie în vederea atingerii unor indici tehnici-economici superiori, la nivelul tehnicii mondiale“* [1].

Plenara partidului a pus în faţa organelor şi organizaţiilor de partid şi sindicale, a organelor economice centrale şi locale, precum şi a conducătorilor de întreprinderi sarcina de a sprijini, ca o datorie a lor, măsurile de ridicare a nivelului tehnic şi iniţiativa inovatorilor şi raţionalizatorilor.

Progresul tehnic a devenit, în condiţiile statelor din lagărul socialist, o cauză a maselor largi ale oamenilor muncii, cauza întregului popor. La crearea tehnicii înaintate în aceste ţări participă savanţi, ingineri şi muncitori-inovatori în producţie.

Succesul acestei lupte pentru progresul continuu al tehnicii este determinat însă de nivelul culturii generale şi al pregătirii profesionale-politehnice a lucrătorilor din producţie. Muncitorii şi tehnicienii care vor lucra în toate sectoarele economiei naţionale vor fi absolvenţii şcolii noastre.

---

1 *Gh. Gheorghiu-Dej*, Expunere făcută la şedinţa plenară a C.C. al P.M.R. din 26—28 noiembrie. Editura politică, 1958, pag. 69.

Școala deci trebuie să pregătească pe acești oameni corespunzător sarcinii principale pusă de viață, de dezvoltarea țării noastre pe drumul socialismului.

Conducîndu-se după învățătura clasicilor marxism-leninismului, partidul nostru, printr-o serie de documente, a indicat calea pe care trebuie format omul multilateral dezvoltat pe care-l cere societatea socialistă ce se construiește în patria noastră.

Unul din documentele de bază ale partidului nostru, care trebuie să devină călăuza pentru întreg învățămîntul nostru, îl constituie cuvîntarea tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej rostită la cea de-a doua Conferință a Uniunii Asociației Studenților din Republica Populară Romînă, în care a arătat că trebuie *„să formăm în rîndurile tineretului o opinie de masă pentru a se pregăti în vederea intrării în școli superioare muncind în producție, deoarece drumul cel mai sigur spre învățămîntul superior, spre o calificare profesională înaltă, duce prin școala muncii în fabrică, în uzină, în mină, în gospodăria agricolă de stat, în gospodăria agricolă colectivă"*.

Experiența a arătat că din acei tineri care au trecut prin școala muncii nemijlocite în producție și au terminat cu succes școala medie se formează cei mai destoinici ingineri, tehnicieni, specialiști cu larg orizont politic și ideologic, bine pregătiți pentru viață, pentru participarea activă și rodnică la opera de construire a socialismului.

Pregătirea tineretului pentru viață, pentru ca el să participe activ și creator în diferite sectoare ale muncii productive, necesită îmbunătățiri în sistemul de învățămînt, în conținutul învățămîntului, în metodele de instruire și educare a elevilor și în întreaga activitate didactică și educativă a școlii.

Acestea sînt azi problemele pedagogice de cea mai mare importanță și actualitate care frămîntă gîndirea și practica pedagogică din toate țările socialiste — ca dovadă a rolului deosebit de însemnat pe care îl are școala în munca creatoare a oamenilor care-și făuresc o viață nouă.

În consecință, după cît se cunoaște, statele socialiste își îmbunătățesc și perfectează continuu sistemul de învățămînt și educație pentru a pune tot mai mult școala în slujba operei de construire a socialismului și comunismului.

Îndrumată permanent de partid și guvern școala noastră și-a îmbunătățit mereu conținutul și metodele de predare, obținînd importante succese în ridicarea nivelului de pregătire științifică a tineretului în strînsă legătură cu practica.

Rolul mare al muncii fizice în procesul de instruire și educare a elevilor este înțeles azi de tot mai multe cadre didactice. Ele s-au convins că munca aduce o mare contribuție la maturizarea politică și morală a tineretului, că ea este o adevărată școală unde elevii învață să devină militanți activi ai construcției socialiste.

În consecință, numeroase cadre didactice, în special cele care predau matematica, fizica, chimia, biologia, se străduiesc ca în cadrul predării cunoștințelor să familiarizeze pe elevi cu bazele științifice ale pro-

ducției, să le arate cum diferitele legi și principii au largi aplicații în procesele de producție din industrie și agricultură și să convingă pe elevi de importanța lor practică.

Orientarea învățămîntului spre practică, predarea cunoștințelor strîns legate de producție ridică problema metodelor de predare, care și ele trebuie perfecționate și adaptate noilor cerințe.

Așa cum arată experiența profesorilor noștri fruntași, în procesul de instruire și educație al elevilor un prim loc îl ocupă demonstrațiile, experiențele, lucrările de laborator, diafilmele, filmele, excursiile, vizitele și munca în producție, în fabrici și uzine.

Folosirea acestor metode active de predare dezvoltă interesele elevilor pentru tehnică, pentru producție și asigură totodată însușirea temeinică a cunoștințelor.

Pregătirea elevilor pentru activitatea practică, pentru munca productivă implică, cum este și firesc, pe lîngă un înalt nivel științific politehnic și deprinderi de muncă. În acest scop, în școlile noastre s-au introdus lucrări practice agricole și de atelier, aplicații la studiul mașinilor, iar multe școli au organizat în timpul anului practica în producție cu elevii. Pe lîngă toate acestea, la sfîrșitul fiecărui an școlar s-a organizat de către marea majoritate a școlilor practica de 2 săptămîni la care au participat sute de mii de elevi. În multe întreprinderi și mai ales în G.A.C. și G.A.S., elevii au adus o contribuție însemnată la realizarea planului de producție și la realizarea de însemnate economii — fapte recunoscute și apreciate de conducerile și tehnicienii întreprinderilor.

Ideea îmbinării învățămîntului cu munca productivă pînă la gradul însușirii unei profesiuni — în condițiile școlii de cultură generală — a dat naștere organizării unei experiențe la Școala medie Nr. 4 din București. Elevii unei clase de la această școală au desfășurat o zi pe săptămînă practica în Atelierele C.F.R. „Grivița Roșie" — cîte 5 ore pe zi timp de 4 ani.

După 4 ani de activitate practică în producție elevii au obținut rezultate bune formîndu-și deprinderi care le vor permite să se încadreze mai repede și mai ușor într-o întreprindere ca muncitori.

Anul acesta, Ministerul, în căutarea celor mai corespunzătoare căi pentru îmbinarea învățămîntului cu munca productivă, a inițiat o nouă experiență și anume a organizat două școli medii cu instruire în producție cu cîte 2 secții: mecanică și electrotehnică sau mecanică și tîmplărie. În planul de învățămînt al acestor școli s-au introdus, pe lîngă obiectele de cultură generală, și obiecte tehnice de specialitate: tehnologia specială, studiul materialelor, rezistența materialelor și organe de mașini, curs general de mașini și instalații industriale, organizarea și planificarea producției și desen tehnic.

În primii doi ani elevii desfășoară 6 ore de practică pe săptămînă, iar în clasele X și XI vor desfășura cîte 12 ore de practică pe săptămînă. Acest tip de școală oferă mari posibilități pentru a realiza atît pregătirea de specialitate, cît și cultura generală la nivelul școlii medii.

Desigur că viața, cerințele construirii socialismului vor da naștere la noi inițiative, la găsirea de noi forme și la perfecționarea celor existente pentru pregătirea tinerilor încît, după absolvirea școlii, să se încadreze în viața uzinelor, fabricilor, ogoarelor și șantierelor devenind factori activi în colectivele de muncitori care știu să folosească cuceririle științei și tehnicii, stăpîniți de sentimente și idealuri înalte, oameni dezvoltați multilateral care nutresc stimă și dragoste pentru muncă, care văd sensul vieții lor într-o muncă folositoare societății și în deosebi în munca producătoare de bunuri materiale, sfera hotărîtoare a activității umane.

Acesta este principalul scop al școlii noastre, spre realizarea lui o îndrumează permanent partidul și guvernul nostru.

Se poate spune că școala noastră, folosind creator bogata și înaintata experiență a școlii sovietice și experiența celorlalte țări prietene, și-a acumulat o experiență a ei, care crește și se dezvoltă îmbrăcînd diferite forme.

Trebuie arătat însă că mai sînt încă școli unde n-a pătruns îndeajuns suflul proaspăt și înnoitor al vieții, care rămîn în urmă, care nu țin pasul cu acest mers nestăvilit al țării spre socialism.

Se mai menține încă rutina, se mai practică încă verbalismul, predarea abstractă, se mai menține la unii profesori concepția unei „științe și a unei predări pure", rupte de viață, de practică, de munca creatoare a întregului popor.

Nu sînt folosite în mod creator și ingenios toate posibilitățile pe care le oferă la fiecare pas viața, realitatea noastră socialistă, pentru a realiza pregătirea elevilor pentru viață, pentru o muncă folositoare societății, de a le dezvolta dragostea și interesul pentru această muncă.

Există însă multe cadre didactice care încă nu acordă atenția cuvenită traducerii în viață, într-un timp cît mai scurt, a acestui principiu de bază, care caracterizează învățămîntul socialist: îmbinarea instrucției cu munca productivă. Trebuie de asemenea să recunoaștem că nici în rîndul pedagogilor care au îmbrățișat de la bun început această orientare justă și au pînă acum o oarecare experiență în privința acestora, nu există prea multă claritate. Unii consideră învățămîntul și producția ca două procese paralele, alții reduc îmbinarea învățămîntului cu munca productivă la o singură latură și încearcă să facă o legătură artificială între studierea bazelor științelor cu munca. Cei dintr-o a treia categorie subordonează munca procesului de învățămînt sau invers. De lipsa aceasta de clarificare a problemelor de principiu se fac mai mult vinovați pedagogii teoreticieni, cercetătorii, care trebuie să dezbată amplu asemenea probleme și să vină cu soluții precise pe care să le pună la îndemîna cadrelor didactice din școli. Trebuie explicat documentat și științific că nu se poate concepe azi o activitate în orice ramură de producție fără un înalt nivel de cunoștințe. Producția se desfășoară pe baza cuceririlor tehnicii, stăpînirea ei presupune o însușire temeinică a științei care stă la baza tehnicii și a producției. Activitatea productivă la rîndul ei constituie

un puternic mijloc pentru consolidarea cunoștințelor, pentru lărgirea orizontului de cunoaștere al elevilor.

Așadar, legarea învățămîntului de producție trebuie concepută ca o activitate armonioasă, care contribuie la pregătirea multilaterală a tineretului nostru.

Legătura dialectică dintre fenomenele lumii se face evidentă și în analiza unor aspecte concrete ale învățămîntului nostru. Schimbarea vechiului conținut al învățămîntului și înlocuirea lui cu unul nou, determină, în mod necesar, schimbări și în metodele de învățămînt. Metoda de învățămînt, care nu este altceva decît o formă în care ne apare conținutul învățămîntului, trebuie să corespundă în întregime noilor sarcini ale școlii.

Principiul legării școlii de viață, care ajută la îmbunătățirea conținutului învățămîntului de cultură generală, așa cum s-a arătat, influențează în mod mijlocit și metodele de învățămînt. Să luăm de exemplu munca elevului în producție, ca aspectul cel mai caracteristic noului conținut. Atunci cînd execută o piesă, fie chiar și numai o anumită operație, elevul lucrează independent. Deci instructajul pe care-l face maistrul și toate celelalte măsuri de pregătire, întocmirea schiței etc. au ca scop îndeplinirea individuală a unei operații de către elev. Din acest punct de vedere metodele de învățămînt, care se aplică pe scară largă în școlile noastre, pregătesc pe elevi cu totul insuficient pentru activitatea independentă. Chiar unele mici schimbări pe care le încearcă unii profesori, determinați de problemele noi pe care le ridică noile cunoștințe, se referă în special la introducerea unor procedee mai deosebite, fondul de bază al metodelor de învățămînt rămînînd neatins.

Acesta a fost doar un singur exemplu. Celelalte schimbări care s-au produs în conținutul învățămîntului și care se vor mai produce, atrag după ele schimbări și în metodele de învățămînt.

Găsirea unor noi metode care să corespundă cu adevărat noilor sarcini ce trebuie realizate prin conținutul învățămîntului nostru devine o problemă de mare importanță pentru știința pedagogică. Însești tezele C.C. al P.C.U.S. și ale Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. atrag atenția că modificările procesului de învățămînt trebuie în așa fel orientate încît să ducă prin toate mijloacele la educarea independenței și inițiativei elevilor. Aceasta nu înseamnă că metodele de învățămînt existente trebuie înlăturate cu desăvîrșire și găsite altele noi.

Pedagogii însă au datoria de a folosi cu precădere acele metode și procedee care corespund mai bine cu sarcinile generale ale învățămîntului nostru, cît și cu conținutul concret al cunoștințelor și deprinderilor ce doresc să le însușească elevii.

De exemplu, cînd profesorul are de predat anumite cunoștințe concrete despre obiecte și fenomene, pe care elevii le-ar putea nu numai observa, dar chiar depune și o activitate de prelucrare, pe lîngă metoda expunerii orale este bine să capete mai multă pondere *metoda observației* fenomenelor. Însă aplicarea metodei observației implică o atentă pregătire a instructajului pe care trebuie să-l facă profesorul cu elevii, întoc-

mirea unui plan concret de observații care să conducă pe elevi în direcția principală spre care tinde scopul lecției.

Metoda observației se poate aplica cu precădere la obiectele din ciclul științelor naturii, și nu numai la lecțiile din clasă, ci mai ales cu ocazia unor vizite în cadrul întreprinderilor industriale sau agricole etc. Foarte multe lucruri s-ar putea încă adăuga în legătură cu folosirea metodei observației și în privința dependenței ei de gradul de dezvoltare al elevilor. Într-un fel ea se aplică la clasele mici și într-alt fel la clasele mari, unde de multe ori ea poate căpăta caracterul unor adevărate metode de cercetare. Elevii sînt puși să observe fenomene noi asupra cărora să emită păreri și observații personale, să-și explice cauzele lor și utilitatea lor. Ne dăm seama că o asemenea activitate contribuie mult mai efectiv la însușirea activă a cunoștințelor decît în cazul unei expuneri orale din partea profesorului. Aceasta însă nu diminuează cu nimic rolul de conducător al profesorului în procesul de învățămînt ; chiar mai mult, din punct de vedere educativ el reușește să formeze elevilor spiritul de activitate conștientă, inițiativă, inventivitate, le educă atenția, le formează deprinderi de muncă independentă atît de necesare în viață.

Considerăm că pînă acum nu s-a acordat suficientă atenție *muncii cu manualul,* cu cartea în general. În practica școlilor noastre această metodă se aplică de obicei atunci cînd profesorul sau învățătorul dă elevilor teme pentru acasă. Elevii știu că trebuie să învețe din manual conținutul cunoștințelor predate la clasă. De cele mai multe ori, elevii nu știu cum să învețe după manual. Profesorii nu dau atenție acestei metode, consideră că, dacă elevii știu să citească, este suficient pentru ca să poată folosi manualul. Este inadmisibil o astfel de atitudine. Oare, profesorii și învățătorii, cînd întreprind studierea unor cunoștințe dintr-o carte, se rezumă la simpla lectură ? Chiar dacă nu s-a dezbătut în mod special metodica acestei activități, din practica personală de pregătire individuală pentru învățămîntul ideologic sau pentru întocmirea unei lucrări, orice cadru didactic poate să tragă învățăminte pe care să le aplice în mod corespunzător și în munca cu elevii.

Munca cu cartea nu este însă numai o metodă care se aplică numai în activitatea independentă pe care o depune elevul acasă. Deprinderea de a folosi manualul în mod individual trebuie să fie formată în clasă în primul rînd și, în al doilea, ea trebuie să devină o metodă care să se folosească mai mult în clasă, atît la lecțiile prin care elevii se familiarizează cu cunoștințele noi, cît și la lecțiile în care se urmărește perfecționarea cunoștințelor și formarea priceperilor și deprinderilor. Privind la suprafață aceste afirmații s-ar putea considera că metoda muncii cu cartea n-ar avea o prea mare importanță în procesul de învățămînt, sau în orice caz nu vine să sprijine ideea enunțată de noi mai înainte, că metoda trebuie să corespundă cu conținutul și scopurile imediate ale învățămîntului.

Să ne oprim însă și să reflectăm puțin la activitatea noastră zilnică, a fiecărui om al muncii. Cîți dintre cei care lucrează efectiv în procesul muncii, în uzine, laboratoare, în institute de cercetări științifice, ca mili-

tari sau ca activiști pe front ideologic, consideră că și-au însușit un așa de vast volum de cunoștințe încît nu mai au nevoie să studieze și mai departe ? Considerăm că răspunzînd la o asemenea problemă putem să ne dăm seama de necesitatea practică, pentru viața socială pe care orice om al muncii urmează s-o continue după terminarea studiilor, a formării unor deprinderi trainice de muncă independentă cu cartea. Asupra formelor concrete în care această metodă se poate aplica în diferite situații din școală se pot porni multe discuții care ar fi de un real folos pentru toate cadrele didactice.

Se înțelege că pot fi luate multe alte exemple de metode care, în general, se cunosc de pedagogii noștri și care să fie mai mult utilizate în scopul instruirii și educării tineretului nostru pe măsura sarcinilor noi pe care le pune în fața școlii societatea noastră socialistă. Asupra acestora nu vom insista. Lăsăm să ia cuvîntul cadrele didactice și cercetătorii care au datoria să dezvolte mai amplu fiecare problemă în parte pe care o ridică necesitatea perfecționării prin toate mijloacele a metodelor și formelor organizatorice ale învățămîntului nostru.

Progresul continuu al tehnicii a adus numeroase îmbunătățiri în metodele de muncă în industrie și agricultură. Acest fapt a determinat, cum este și firesc, o serie de schimbări în modul de a privi instruirea elevilor în școlile noastre. Pe lîngă ridicarea calității muncii de pregătire a elevilor din școlile profesionale și tehnice s-au luat măsuri corespunzătoare și în școlile de cultură generală.

Multă vreme — și uneori și acum — în școlile de cultură generală s-a subapreciat importanța practicii, a temelor cu caracter practic, pentru consolidarea cunoștințelor și în vederea formării priceperilor și deprinderilor. Unele cadre didactice reduceau aplicațiile cunoștințelor teoretice la cîteva observații cu caracter contemplativ sau la executarea de către elevi a unor exerciții, probleme, schițe și, în cel mai bun caz, executarea unor planșe sau o experiență simplă cu caracter de laborator. La cadrul unor asemenea obiective se reducea și înțelegerea necesității aplicării practice a cunoștințelor și totodată a folosirii unor metode în acest sens.

Practica construirii socialismului, munca concretă din industrie și agricultură au sugerat școlii calea cea mai directă și cea mai sigură prin care cunoștințele elevilor pot să-i ajute în viață, în activitatea lor viitoare cînd vor trebui să lucreze efectiv pentru construirea socialismului. Această cale constă în aplicarea creatoare a cunoștințelor predate la clasă, în munca social-utilă. Acest drum nou, spre care este îndrumată astăzi școala noastră, este singurul în stare să ducă la formarea unor oameni cu adevărat pregătiți multilateral, plini de inițiativă și totodată cu cunoștințe temeinice. Nu vom mai insista asupra importanței acestui fapt, deoarece practica școlii sovietice și, într-o oarecare măsură, și practica școlii noastre au dovedit aceasta. Este însă necesar să ne oprim asupra consecințelor metodice care trebuie în mod obligatoriu să fie luate în considerare o dată cu introducerea acestui element cu totul nou în conținutul muncii de instruire a elevilor, munca practică a elevilor.

Într-o oarecare măsură ideea introducerii practicii elevilor în producție, ca elementul cel mai prețios prin care se face legătura cunoștințelor teoretice cu viața, a surprins oarecum nepregătiți pe pedagogii noștri, nu atît în privința capacității de înțelegere a importanței acestei probleme, cît mai mult din punct de vedere profesional, al pregătirii lor didactice. Este și normal să se întîmple așa. Problema legării învățămîntului de viață, de producție, a apărut de curînd, din nevoile concrete ale practicii construirii socialismului. Pînă la ora actuală, nici în învățămîntul pedagogic, în școli și institute pedagogice, facultăți care pregătesc profesorii, nu s-au putut lua toate măsurile corespunzătoare în vederea pregătirii viitoarelor cadre didactice în concordanță cu sarcinile actuale și mai ales de viitor, pe care viața le-a pus în fața școlii. Această situație însă nu poate să determine o atitudine indiferentă a profesorilor față de modul cum trebuie să facă față sarcinilor, în condițiile cele mai bune, pe care le are școala noastră astăzi.

Din marea masă a cadrelor didactice trebuie să pornească inițiativa de a găsi cele mai adecvate metode și procedee de muncă, pentru legarea cunoștințelor teoretice de practică și mai ales de instruire în producție. Aceasta este desigur și o sarcină a științei pedagogice.

Trebuie pornit — după părerea noastră — de la adîncirea metodelor prin care se intensifică folosirea mijloacelor intuitive în comunicarea lecțiilor, de la rezolvarea problemelor de matematică, fizică, chimie (care să conțină elemente de producție) și pînă la demonstrarea metodei prin care elevul trebuie să fie făcut să înțeleagă legătura logică și corelația precisă a fiecărui proces tehnologic pe care-l observă sau execută.

Perfecționarea metodelor de învățămînt și găsirea unor noi metode și procedee se înțelege că nu este o sarcină ușoară. Avem însă ajutoare prețioase, care ne sprijină și ne călăuzesc permanent activitatea noastră. Este vorba de elementele de bază după care trebuie să ne conducem în rezolvarea celor mai grele situații: teoria marxist-leninistă, Directivele C.C. al P.M.R. precum și practica socială concretă în care trăim.

Trebuie să luăm în considerație tot ce s-a făcut pînă acum în rezolvarea acestor probleme, să analizăm faptele, să le perfectăm și să le îmbogățim cu elemente noi specifice obiectivului pe care-l urmărim adaptîndu-le la situația concretă. Dacă n-am urma această cale, ar însemna să ignorăm întreaga experiență acumulată pînă acum de oamenii progresiști și să ne irosim forțele în căutarea unui drum care, mai mult sau mai puțin, a fost deja bătătorit de alții. Un sprijin prețios în aflarea metodelor, cu ajutorul cărora să asigurăm legătura cunoștințelor cu practica, și în privința instruirii elevilor în producție îl putem dobîndi de la școala sovietică, care pe baza experienței acumulate, ne poate fi de un real folos. În al doilea rînd este necesar să ne folosim mai mult de experiența acumulată de școlile noastre profesionale și tehnice, care, deși din punctul de vedere al conținutului învățămîntului se deosebesc de școlile de cultură generală, ne pot totuși oferi anumite învățăminte în legătură cu procesul de instruire practică a elevilor, care se desfășoară în aceleași condiții concrete de producție.

Stabilind legătura logică, principială, dintre sarcinile acestor școli și metodele care au rezultat, mai ușor ne putem orienta în activitatea noastră de aflare a noilor metode specifice. Pedagogul-cercetător, care dorește să ajungă la anumite concluzii teoretice cu adevărat științifice, trebuie să pornească și de la cercetarea practicii propriu-zise din întreprindere. Este vorba de cunoașterea adecvată a activității în producție a muncitorilor fruntași. În condițiile societății socialiste, activitatea muncitorilor este calitativ deosebită de a muncitorului din capitalism. În industria socialistă a crescut rolul activității intelectuale a muncitorului. Muncitorul la noi are o pregătire superioară și o conștiință înaintată, el știe pentru cine muncește și, din această cauză, el caută să ajungă calitativ și cantitativ la un nivel din ce în ce mai ridicat al producției. De aceea, cercetarea activității productive a muncitorului oferă condiții optime și în privința laturii intelectuale pe care o necesită procesul de producție. Studierea atentă a activității practice a muncitorului ne poate duce la concluzii deosebit de valoroase din punctul de vedere al metodelor privind instruirea practică a elevilor.

Acestea sînt doar cîteva aspecte ale problemelor pe care le ridică în fața școlii noastre progresul tehnicii în condițiile economiei noastre socialiste. Analiza unei asemenea probleme importante se poate face pe foarte multe laturi. Ar fi foarte indicat ca, în presa noastră pedagogică, să se inițieze o astfel de discuție care să dezbată amplu sarcinile școlii noastre, pornind de la probleme de organizare și pînă la aspecte de conținut, metode, mijloace de învățămînt etc., în legătură cu progresul științei și tehnicii moderne în condițiile construirii socialismului și unele concluzii care se desprind pentru munca și activitatea din școlile noastre.

Realizările pe linia construirii socialismului la noi oferă procesului de învățămînt posibilitatea să dobîndească din ce în ce mai mult un caracter productiv. Acest caracter productiv se referă atît la sfera producției bunurilor materiale, cît și la posibilitatea de a pregăti oameni, cadre, cu cunoștințe mai temeinice, la nivelul cerut de știința și tehnica modernă, într-un timp relativ mai scurt decît s-a făcut pînă acum.

Îmbinînd cît mai larg învățămîntul cu munca productivă, vom deschide tineretului calea spre o calificare înaltă, deoarece, așa cum rezultă din expunerea tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej la Plenara C.C. al P.M.R. din 3—5 decembrie 1959, „*...numai calificarea superioară a muncitorilor este garanția folosirii depline a capacității mașinilor și utilajelor, în scopul realizării și depășirii planului de stat*".

Plenara din 3—5 decembrie 1959 a C.C. al P.M.R. a pus sarcini deosebite și în ceea ce privește tehnica cultivării porumbului de siloz, la care școala noastră (îndeosebi cea sătească) trebuie să-și dea contribuția prin pregătirea temeinică a elevilor în această direcție, prin îmbogățirea cunoștințelor lor în orele de cunoștințe agricole și lucrările practice agricole pe terenul agricol experimental sau pe ogoarele unităților agricole socialiste.

Toate acestea impun, fără îndoială, o muncă intensă din partea tuturor oamenilor de școală. Cadrele didactice, cercetătorii, directorii de

şcoală, oamenii din aparatul de îndrumare şi control au datoria să cerceteze profund sarcinile de perspectivă pe care partidul şi guvernul le trasează şcolii şi să contribuie cu toată capacitatea lor de muncă ca să facă din învăţământul nostru un instrument valoros, de frunte în opera de construire şi desăvîrşire a socialismului în patria noastră.

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ КАСАЮЩИЕСЯ СОДЕРЖАНИЯ И МЕТОДОВ ПРЕПОДАВАНИЯ В СВЕТЕ ТРЕБОВАНИЙ, ВЫДВИНУТЫХ СОВРЕМЕННЫМ ТЕХНИЧЕСКИМ ПРОГРЕССОМ

(Резюме)

Новейшая техника, всё больше внедряющаяся в нашем сельском хозяйстве, непосредственно влияет как на содержание нашего общего образования, так и на методы преподавания.

В настоящей статье, автор обсуждает именно необходимость непрерывного улучшения содержания и метода преподавания в нашей общеобразовательной школе, в зависимости от постоянного развития новейшей техники. Связь школы с жизнью — это принцип, которым руководствуется наша социалистическая школа, — и её нельзя проводить в надлежащей мере, если не учесть новейшей науки и техники. Установив диалектическую связь между явлениями, определяющими с одной стороны содержание преподавания, в условиях развития социалистического хозяйства, а с другой стороны учебные методы, автору удалось дать учительским кадрам и исследователям в области педагогики, ценные указания для их будущей работы.

QUELQUES PROBLÈMES CONCERNANT LE CONTENU ET LES MÉTHODES D'ENSEIGNEMENT EXIGÉS PAR LE PROGRÈS DE LA TECHNIQUE MODERNE

La technique moderne qui occupe une place de plus en plus importante dans l'inaustrie et l'agriculture socialiste exerce aussi une influence directe sur le contenu de notre enseignement de culture générale, de même que sur les méthodes d'enseigner.

Dans le présent article, l'auteur met justement en discussion la nécessité, pour notre école de culture générale, d'ameliorer continuellement son contenu et ses méthodes d'enseignement et de les metire d'accord avec le progrès permanent de la technique moderne.

La liaison de l'école à la vie, ce principe qui dirige notre école socialiste, ne peut être réalisée convenablement sans tenir compte de la science et de la technique modernes.

En établissant une liaison dialectique entre les phénomènes qui déterminent, d'un côté le contenu de l'enseignement dans les conditions du développement de l'économie socialiste et d'un autre côté, les méthodes d'enseignement, l'auteur réussit à offrir aux enseignants et aux chercheurs du domaine de la pédagogie de précieuses indications concernant leur travail à venir.

CONTRIBUȚII LA EDUCAREA INTERESELOR PROFESIONALE LA ELEVII CLASEI a VII-a

D. SALADE
Lector la catedra de pedagogie
Univ. „Babeș-Bolyai" — Cluj

În condițiile societății socialiste, legarea teoriei de practică, de viață și pregătirea elevilor în vederea participării active la producția socială sînt dintre cele mai importante sarcini ale școlii. Strîns legată de realizarea acesteia din urmă este preocuparea pentru formarea și dezvoltarea intereselor profesionale la elevi, a cultivării înclinațiilor și aptitudinilor lor, a alegerii profesiunii. Această problemă prezintă un interes deosebit, nu numai pentru că răspunde unor cerințe reale și cîteodată acute ale practicii, ci și pentru că ea privește o latură importantă a personalității elevilor: apariția și dezvoltarea intereselor și aptitudinilor. Ea este cu atît mai acută pentru elevii clasei a VII-a cu cît tendința lor de a se pregăti pentru o activitate practică devine un motiv al învățării.

Complexitatea mereu crescîndă a vieții sociale, a economiei naționale pune din ce în ce mai ascuțit problema pregătirii și repartizării generațiilor tinere în procesul de producție, a îndrumării elevilor, încă din școală, în alegerea profesiunii.

Cum răspunde școala acestei sarcini? În linii generale, am putea spune că abia în ultimii ani, sub presiunea cerințelor sociale, au apărut cîteva încercări de a aduce în discuție problema. Rezolvarea acesteia ridică multe întrebări: sînt absolvenții clasei a VII-a pregătiți și în ce măsură să exercite anumite profesiuni? Cînd este bine să se facă orientarea lor profesională și cine anume s-o facă? Care este rolul școlii, al familiei și al altor factori în rezolvarea acestor probleme? Cînd și cum trebuie să intervină educatorul? Care sînt metodele cele mai potrivite pentru dezvoltarea interesului profesional în școală? Iată numai cîteva din aspectele ce se impun a fi lămurite.

Absolvirea clasei a VII-a marchează un pas important și ea este însoțită de orientarea tot mai pronunțată a intereselor elevilor spre conținutul unei profesiuni. Această orientare influențează de asemenea și interesul lor pentru studiu. Fără o prezentare clară a conținutului

profesiunii și fără prezența unui interes pentru aceasta nu se poate vorbi de o alegere judicioasă. În clasele I—IV interesul profesional lipsește. În clasele V—VII apare, la majoritatea elevilor, pentru ca abia în clasele VIII—XI interesele să devină din ce în ce mai clare și precise. Pentru clasa a VII-a problema dezvoltării interesului profesional și a alegerii profesiunii este cu atît mai importantă cu cît, la terminarea ei, unii elevi intră direct în producție. În fața absolvenților clasei a VII-a se deschid trei posibilități: școala profesională, producția și școala medie de cultură generală. Părinții, școala și elevii înșiși sînt datori să judece bine înainte de a alege unul din aceste trei drumuri, deoarece de această hotărîre depinde, în primul rînd, viitorul copilului.

M. I. Kalinin atrăgea atenția asupra acestei probleme scriind următoarele: „A-ți găsi un drum înseamnă a-ți trasa calea pe care o vei urma în viață, a-ți forma caracterul, concepțiile, a-ți găsi vocația" [1].

1. **Dar mai întîi în ce constă problema?**

Pornind de la ideea că școala noastră are sarcina și posibilitatea de a contribui la rezolvarea justă a dezvoltării și educării intereselor profesionale, am întreprins unele cercetări în mai multe școli, pentru a cunoaște modul cum se prezintă această situație și căile prin care școala ar putea interveni în procesul apariției și dezvoltării interesului pentru o profesiune.

Din datele unor cercetări mai vechi [2] rezultă că interesul pentru viitoarea lor ocupație, pentru o anumită profesiune apare la elevii claselor V—VII (230 subiecți cercetați) pentru prima dată la vîrsta de 11—12 ani în proporție de 75—80%, dar are un caracter trecător, instabil și puțin conturat.

În cazuri mai rare, un asemenea interes apare chiar în clasa a IV-a elementară. Totuși, în decursul claselor V, VI și VII legătura acestui interes cu conținutul profesiunii respective rămîne slabă. Considerînd însă cifra mare a elevilor, la care apare totuși un asemenea interes înseamnă că sînt date premisele necesare dezvoltării lui.

Într-adevăr, rezultatele acestor cercetări arătau că la vîrsta școlară mijlocie (cl. V—VII), cercul intereselor profesionale se lărgește treptat și se diferențiază. Numărul profesiunilor, care intră în cîmpul atenției copiilor, sporește; unele aspecte ale acestora trezesc un interes tot mai viu. Elevii încep să facă deosebiri între profesiunile apropiate, înrudite (tîmplar-dulgher, învățător-profesor etc.).

Această extindere a cercului de interese profesionale este rezultatul îmbogățirii experienței copilului, a lărgirii cercului său de cunoștințe și a contactului cu diferite activități practice.

---

[1] M. I. Kalinin, Despre educația comunistă. Edit. Tineretului a C. C. al U.T.M., p. 55.

[2] Este vorba de o cercetare mai largă, cuprinzînd și clasele a X-a și a XI-a și cîteva grupe de studenți, prin care s-a urmărit în decursul mai multor ani obiective diferite: profesiunile preferate și motivarea alegerii (1941—1945), contribuția școlii, familiei și a altor factori în această problemă (1951—1956) și influențarea interesului profesional (1957—1960).

În comparație cu clasele I—IV, numărul elevilor la care apare și tinde să se stabilizeze un anumit interes profesional crește. Întîlnim totuși mulți elevi care manifestă și la această epocă un interes accentuat pentru profesiunile care implică aventuri, primejdii și cer un curaj deosebit, trăsătură caracteristică elevilor din clasele a IV-a și a V-a. Pentru cei mai mulți elevi ai claselor V—VII interesul profesional este în curs de stabilizare, de cristalizare și prezintă uneori aspecte ciudate. Procesul nu este liniar, continuu și nici nu se desfășoară identic la toți elevii. El are anumite particularități caracteristice. Important este că, în această epocă, elevul se întîlnește pentru prima dată cu problema alegerii profesiunii.

Dorința elevilor de a îmbrățișa anumite profesiuni de un prestigiu deosebit pentru ei (căpitan de marină, aviator, geolog, speolog, mecanic de locomotivă etc.) scade lăsînd loc intereselor pentru celelalte profesiuni. Lărgirea sferei de reprezentări și noțiuni, influența lecțiilor și a celorlalte activități școlare, precum și contactul nemijlocit cu unele activități practice (în cadrul cercurilor, a muncilor obștești, în ateliere, în G.A.C., în familie etc.) ajută tot mai mult la limpezirea și cristalizarea unui interes central, care ușurează alegerea profesiunii și căruia i se subordonează toate celelalte. Firește că în decursul celor trei ani (cl. V—VII) nu toți elevii reușesc să atingă acest nivel de dezvoltare a intereselor; la mulți ele păstrează încă un caracter larg, generalizat și insuficient diferențiat. De măsura în care școala reușește să formeze elevilor interesele profesionale juste, depinde, în mare parte, rezolvarea cu succes a sarcinilor educației.

Cercetările amintite au pus în evidență trei sarcini deosebite ale școlii și anume: de *a crea,* de *a dezvolta* și de *a schimba* anumite interese ale elevilor, ținînd seama de aptitudinile lor și de cerințele producției sociale.

Interesul elevilor pentru munca practică crește rapid cînd este legat de viitoarea profesiune, deci școala are datoria să stabilească această legătură, să o creeze și să permită îmbinarea justă a teoriei cu practica în cadrul muncii în ateliere și al practicii în producție (fabrici, uzine, G.A.C., G.A.S., S.M.T.). Numai prin realizarea unei unități depline între teorie și practică interesele profesionale pot deveni centrale, se specializează. Legătura interesului profesional cu interesele gnostice este foarte strînsă, ele influențîndu-se reciproc. La vîrsta școlară mică și mijlocie, interesele stau la baza însușirii cunoștințelor pentru ca mai tîrziu învățătura să devină o cauză a intereselor.

Ținînd seama de constatarea verificată că, la această vîrstă (cl. V—VII), interesul elevilor pentru profesiune nu este încă statornic și suficient consolidat și că el se schimbă sub acțiunea unor cauze bine determinate (cunoștințele acumulate, activitatea practică, influența părinților), am urmărit cum se modifică interesele elevilor, sub influența

căror factori și cum anume putem interveni în această acțiune. Acesta a fost obiectivul principal al cercetării din anul școlar 1957/1958.

Organizarea unui sistem de măsuri, destinat să influențeze dezvoltarea intereselor profesionale la elevi, servește, în același timp, și la elaborarea unei metodici a acestei munci, a cărei lipsă se simte destul de acut. Rezultatele obținute ar putea ilustra într-o anumită măsură și diferite aspecte ale apropierii școlii de producție. Deși în centrul preocupărilor noastre a stat *stabilirea premiselor necesare pentru educarea interesului profesional și a măsurilor prin care acesta poate fi dezvoltat și influențat*, n-am ignorat nici înregistrarea unor elemente de metodică privind alegerea profesiunii, rolul pe care-l au condițiile concrete ale școlii și mediul înconjurător în aceste probleme. Am căutat să reținem și unele particularități de dezvoltare a interesului profesional caracteristice unor anumite perioade de vîrstă.

În rîndurile care urmează prezentăm unele date preliminare privind apariția și modificarea interesului profesional sub influența unor acțiuni întreprinse de școală. Cum aceste acțiuni sînt strîns legate de metodica folosită, unele constatări vor cuprinde și acest aspect.

2. **Metodica cercetării.** În scopul atingerii obiectivelor fixate am elaborat o metodică provizorie, cu caracter experimental, urmărind să vedem pe lîngă efectul măsurilor organizate în școală și dacă unele elemente ale acestei metodici ar putea fi sau nu generalizate în practica școlii de cultură generală.

Am lucrat cu 420 subiecți, elevi din clasele a VII-a de la 9 școli diferite și anume: școlile medii „Mihai Eminescu", „E. Racoviță" și Școala de 7 ani nr. 2 din Cluj, școlile de 7 ani din comunele Florești și Gilău (reg. Cluj), din comunele Miercurea și Daia Romînă (reg. Hunedoara) și din comunele Nucet și Cîmpanii de Sus (reg. Oradea). Alegerea școlilor respective s-a făcut ținîndu-se seama de specificul regiunii în care sînt plasate, de mediul în care funcționează școala și de posibilitatea realizării unei colaborări efective cu directorii sau diriginții acestor școli. Au fost cuprinse astfel școli de oraș (Cluj) și de sat, în localități agricole, în parte colectivizate (Miercurea și Daia) și necolectivizate (Cîmpanii de Sus și Florești), sau în apropierea unui oraș mare (Florești și Gilău lîngă Cluj).

La începutul anului școlar 1957/1958 am dat elevilor unor clase o compunere cu titlul „Ce vreau să fiu". Altor clase li s-a dat aceeași temă, însă sub formă de chestionar, cuprinzînd următoarele întrebări: Ce ai de gînd să urmezi după terminarea clasei a VII-a? Din ce motiv ți-ai ales acest drum? Cu cine te-ai consultat în această privință? Ți-ai schimbat vreodată gîndul și pentru ce? După primirea și prelucrarea statistică a acestui material, care avea doar rolul de a constitui un punct de plecare, am adresat directorilor și diriginților, cu care lucram, patru circulare, cu diferite îndrumări și cu precizarea a patru

etape distincte în cercetarea întreprinsă și anume: 1) punerea problemei, obiectivele fixate și etapele cercetării; 2) observații pe marginea răspunsurilor elevilor și schițarea unei metodici de lucru; 3) adîncirea și lărgirea metodicii respective prin elaborarea unui sistem de măsuri destinat să formeze, să dezvolte și să modifice interesul profesional al elevilor; 4) repetarea chestionarului la sfîrșitul anului școlar și aprecierea directorului sau a dirigintelui asupra muncii desfășurate cu elevii în acest scop.

Scrisorile au fost trimise la intervale diferite și cuprindeau un sistem de măsuri din care directorul și dirigintele clasei a VII-a puteau alege pe cele aplicabile în școala respectivă.

La sfîrșitul anului școlar li s-a dat elevilor un alt chestionar prin care se urmărea verificarea anumitor afirmații făcute de ei în compunerea sau în primul chestionar. Etapa finală a cercetării respective a constat în înregistrarea rezultatelor obținute de absolvenți la examenul de admitere în clasa a VIII-a și a profesiunii alese de către cei care n-au candidat sau n-au reușit la examenul în școala medie.

Metodele folosite de profesori pentru dezvoltarea și influențarea intereselor profesionale ale elevilor au fost: observația, ancheta și chestionarul, discuțiile individuale și colective, lecturile, vizitele și excursiile, întîlnirile cu fruntași în producție, vizionările de spectacole, practica în ateliere, munca de folos obștesc, convorbirile cu părinții etc. Firește că în unele din școlile amintite, aceste metode au luat uneori forme variate și destul de complexe. De pildă, pentru a vedea dacă există vreo diferență semnificativă între motivarea alegerii unei profesiuni la elevii de la școlile în care funcționează ateliere de cel puțin doi ani și între motivarea elevilor de la celelalte școli, am cerut și claselor a VII-a de la trei școli de acest fel, să răspundă aceleași întrebări [3]. S-a putut aduna în felul acesta un bogat material, care, comparat cu restul materialului faptic, deschide oarecare perspective cu privire și la organizarea învățămîntului politehnic în școală.

Toate acțiunile întreprinse în acest sens în școlile respective au fost conduse de dirigintele clasei. La unele acțiuni ale școlilor din Cluj am participat personal, lăsînd însă tot dirigintelui rolul activ.

Menționăm și unele dificultăți întîmpinate în această cercetare: greutatea deplasării mai frecvente la școlile respective, lipsa unei bibliografii adecvate, înțelegerea greșită a unor indicații de către unii diriginți sau renunțarea pe parcurs la unele sarcini asumate. Am fost obligați, din această cauză, să lucrăm cu cifre diferite și să nu putem raporta totdeauna rezultatele obținute la același total de elevi (420).

3. **Rezultatele cercetării.** Răspunsurile elevilor anchetați și observațiile culese în cursul anilor școlari 1956/1957 și 1957/1958 permit unele precizări în legătură cu următoarele categorii de fapte: a) profesiunea dorită sau aleasă de către elevii clasei a VII-a; b) motivarea alegerii făcute de ei

[3] A se vedea articolul D. Salade: Învățămîntul politehnic și alegerea profesiunii din Rev. de Pedagogie nr. 8/1958.

și c) schimbarea, în cursul anului școlar, a interesului pentru profesiune și factorii care au determinat această schimbare. Să le luăm pe rînd:

a) Răspunsurile a 420 elevi din clasa a VII-a de la școlile amintite, la întrebarea: „Ce vreau să fiu?" arată că profesiunile preferate (alese de ei la începutul anului) se repartizează astfel:

282 elevi (adică 67,1%) doresc să continue școala medie sau o profesiune care necesită o școală medie și, uneori, superioară (ingineri 59, profesori 42, medici 35, artiști 27, învățători 32, ofițeri 10 etc.);

106 elevi (30%) doresc să urmeze o școală profesională sau tehnică, o profesiune care cere o calificare medie (croitori 2, mecanici auto 19, mecanici locomotivă 14, strungari 13, mici meseriași 10 etc.) și numai 12 elevi (2,85%) munci necalificate sau semicalificate (agricultori 9 și muncitori necalificați 3).

Datele obținute scot în evidență multe lipsuri ale școlii în acest domeniu. În primul rînd atrage atenția în mod izbitor *numărul mic al profesiunilor alese,* registrul limitat în care se mișcă dorințele celor 420 elevi. În total elevii au ales numai 42 profesiuni, ceea ce reprezintă foarte puțin în comparație cu mulțimea și varietatea acestora. Acest fapt dovedește o informație cu totul insuficientă a elevilor în această direcție. Trebuie reținut și numărul mare (67%) al celor care doresc să urmeze școala medie și superioară, în comparație cu numărul acelora care doresc să urmeze o școală profesională sau să intre direct în producție. Date asemănătoare a obținut și M. A. Homutova[4] cînd a urmărit influența învățămîntului politehnic asupra alegerii profesiunii.

Orientarea profesională a tineretului este încă influențată de rămășițele ideologiei burgheze deoarece se manifestă tendința greșită de subapreciere a muncii fizice, de ocolire a unor profesiuni legate nemijlocit de producție și de menținere a vechii împărțiri a profesiunilor în „bune și rele" sau „superioare și inferioare". Unele răspunsuri ale elevilor trădează o asemenea mentalitate. La acest fapt s-a referit Krupskaia cînd a scris: «Trebuie să combatem tendința de a pătrunde cu orice preț în școlile superioare, de a deveni „cineva", de a deveni, spre exemplu, „inginer"[5]».

Societatea socialistă pune în fața școlii sarcina de a dezvolta elevilor interesul pentru profesiunile productive, de a arăta necesitatea, importanța și avantajele alegerii unor asemenea profesiuni în conformitate cu tendințele de dezvoltare a economiei naționale. Îmbrățișarea unor profesiuni legate direct de producție nu exclude, ci dimpotrivă favorizează o înaltă calificare intelectuală prin condițiile și perspectivele pe care le oferă. Reorganizarea recentă a învățămîntului seral și fără frecvență ilustrează acest adevăr.

În raportul prezentat la Congresul al XXI-lea al P.C.U.S. tovarășul Hrușciov arată că „legătura învățămîntului cu munca productivă nu reduce,

[4] M. A. Homutova: „Influența introducerii învățămîntului politehnic asupra alegerii profesiunii" (Politehniceskoe Obucenie, nr. 3/1957).

[5] N. K. Krupskaia, Opere pedagogice alese, Edit. de stat did. și ped., p. 284.

ci dimpotrivă sporește importanța cunoștințelor dobîndite, a interesului pentru producție".

Societatea socialistă oferă nu numai posibilități cu mult mai mari de alegere a profesiunii, ci și condiții pentru o justă alegere. Tinerii își pot alege azi mult mai ușor și mult mai multe profesiuni decît în trecut. Rămîne în sarcina școlii să-i ajute să folosească din plin aceste posibilități. Pe bună dreptate, afirma Krupskaia că: „Elementul de bază în alegerea profesiunii este orînduirea socială. Numai orînduirea socială (socialistă n.n.) asigură celor mai largi mase ale populației cea mai liberă alegere a profesiunii" [6].

b) Să cercetăm acum situația privind *motivarea* alegerii făcute:

228 elevi (54,28%) invocă motive profesionale (contactul cu atelierele școlii, interesul etc.). Răspunsurile de felul acesta sînt frecvente: „Mă interesează mai ales după ce am învățat științele naturii", „Mă atrage de cînd eram mic". (Este semnificativ faptul că din 94 elevi ai școlilor în care funcționează ateliere, 24 au declarat că-și aleg profesiunea viitoare sub influența acestora).

192 elevi (45,72%) declară că și-au ales-o din motive pe care noi le considerăm personale, cum ar fi întîmplarea, influența părinților, condițiile de muncă, remunerația materială etc.

O analiză mai atentă a răspunsurilor arată că, la această vîrstă, motivarea alegerii unei profesiuni este departe de a fi satisfăcătoare, conștientă sau temeinică. În această privință ajutorul școlii ar putea fi deosebit de util. Majoritatea elevilor motivează alegerea profesiunii superficial, invocînd motive emoționale, cu caracter moral sau material și numai puțini se referă la conținutul profesiunii alese, la interesul și aptitudinile lor pentru activitatea respectivă sau la condițiile pe care le implică exercitarea ei.

După natura răspunsurilor inițiale referitoare la motivarea alegerii făcute, putem distinge trei grupe de elevi:

1. a celor care cunosc într-o măsură oarecare profesiunea aleasă, o iubesc și au reprezentări corecte despre conținutul și importanța ei;

2. a celor care doresc o profesiune întemeindu-se mai mult pe considerente de ordin emoțional sau de ordin moral și social;

3. a celor care se sprijină în alegerea făcută pe considerente străine de conținutul și cerințele profesiunii și care manifestă o vădită influență a vechii mentalități burgheze despre împărțirea profesiunilor.

Iată numai cîteva răspunsuri din fiecare categorie:

1. P. M. „Merg la mama cînd are lucrări cu studenții și iau cîte un animal cu care lucrează studenții și încep și eu să lucrez" (științele naturii); S. M. „Mecanic auto pentru că această meserie o cunosc de mic și

[6] N. K. Krupskaia, Opere pedagogice alese, Ed. de stat didactică și pedagogică, pag. 285.

îmi place. La fizică am învățat despre diferite mașini și acasă lucrez și eu cu mașini" ; A. G. „Am lucrat de cîteva ori în atelierul de fierărie de la S.M.T. și am învățat foarte repede să lucrez cu uneltele de aici" (mecanic).

2. A. M. „E foarte frumos să lucrezi în mijlocul atîtor formule. De asemenea nu depui efort fizic ci numai mintal" (chimist) ; Fl. S. „Îmi place cinematograful. De aceea vreau să devin artist de cinematograf... să ridicăm cinematografia romînească pe culmi tot mai înalte" ; M. N. „Nu mi-e frică... vreau să fac o faptă vitejească pentru țara mea. Am citit multe cărți despre aviatori" (aviator); T. T. „De această școală (coregrafie) am auzit de la un prieten al meu care este acolo. Vreau să învăț foarte bine ca să fiu om cinstit și să fiu de folos patriei" (balerin) ; P. N. „Îmi place să fiu artistă pentru că-mi place să cînt. Aș cînta tot timpul" ; B. E. „Vreau să-mi creez o viață mai fericită și mai frumoasă" (învățătoare) ; M. P. „Pentru că auzind la radio sau teatru cum cîntă de frumos vocile diferiților artiști sau care cîntă din diferite instrumente, mi-a plăcut" (artist).

3. P. E. „Eu vreau să fiu intelectuală, nu ca alții care nu se vor putea ridica mai tîrziu" (învățătoare) ; E. E. „Sînt slabă la învățătură" (croitoreasă) ; D. M. „Să urmez o școală profesională... dacă pot să trec anul acesta la examenul de clasă" (șofer) ; M. N. „În fabrici e mai greu de muncit. Însă aș vrea să ajung chiar prima balerină, pentru ca părinții mei să fie mulțumiți" (balerină) ; M. St. „Nu ne murdărim ca alți muncitori și primim salar bun" (balerin) ; N. I. „Mulți dintre prietenii mei au plecat la această școală" (ofițer) ; N. P. „Este o meserie frumoasă și cîștigătoare" (croitor) ; I. I. „Lăcătuș mecanic, pentru că eu nu pot să urmez școala mai departe, pentru că nu pot să învăț așa de bine să am note de trecere" ; B. I. „Această meserie este plăcută pentru că este plătită bine și nu e grea" (mecanic auto) ; G. G. „Pentru că am văzut copii care au mers la această școală" (profesional-metalurgică) ; că sînt bine și au spus că e bine și că au salar bun" (mecanic auto) ; M. V. „Pentru că inginerii sînt oameni civilizați, au școală multă. Ei fac serviciul lor în birouri" (inginer) ; S. R. „Pentru că unchiul meu lucrează la o frizerie și vrea să mă ia lîngă dînsul" (coafeză) ; S. R. „Cred că va fi frumos cînd o să mă văd pe ecran împreună cu fratele meu" (artist de cinema).

Cele mai frecvente răspunsuri sînt cele din categoria a doua (2) care se pare că sînt caracteristice copiilor de vîrsta școlară mijlocie. Dorul de aventură, tendința de a face fapte mărețe, un oarecare romantism și atașamentul puternic, afectiv față de cauza poporului, constituie în cele mai multe cazuri motivația dată alegerii unei anumite profesiuni. După ele urmează cele din grupa a treia, care trădează rămășițele ideologiei vechi despre împărțirea profesiunilor în „bune și rele", „superioare și inferioare" și care arată totodată însemnate lipsuri în munca școlii cu elevii și cu părinții. Urmează apoi răspunsurile din

prima categorie care arată că, la un număr destul de mare de elevi, putem vorbi despre stabilizarea unor interese pentru anumite sectoare de activitate.

O examinare atentă a răspunsurilor date de elevi sau a compunerilor lor arată că, în general, în clasa a VII-a putem vorbi de următoarele trei grupe de elevi: prima *indică precis* profesiunea dorită, știu ce doresc și motivează destul de judicios alegerea făcută; a doua indică *numai în general* profesiunea, ramura din care face parte, indică numai școala medie sau o școală profesională, fără să specifice felul ei; a treia — cei mai puțini — *nu indică nici o profesiune*, spunînd că nu sînt încă hotărîți sau indică mai multe, fără a motiva alegerea lor.

Existența acestor trei grupe de elevi impune școlii și educatorilor sarcini diferențiate și anume de a stabili dacă în prima categorie *profesiunea aleasă este compatibilă cu interesele și aptitudinile elevilor*[7] sau nu, de *a ajuta* celor din grupa a doua *să-și precizeze alegerea* și celor din grupa a treia, *să se decidă și ei pentru o profesiune oarecare*. Aceasta înseamnă că, pe lîngă cunoașterea și studierea acestor situații, revine școlii și sarcina de a întări pe cei care manifestă un interes stabilizat, a-i ajuta să-și dezvolte capacitățile și aptitudinile în această direcție. Asemenea și celor, care doresc o profesiune incompatibilă cu înclinațiile și aptitudinile lor, să-și modifice preferințele iar celor încă nedecișii, să-și aleagă o profesiune în conformitate cu aptitudinile lor și cu cerințele vieții sociale.

c) În fața orientării intereselor profesionale ale elevilor și a motivărilor date de ei, se impune *organizarea unor măsuri care să vină în ajutorul tuturor elevilor*, dar mai ales al celor din categoria a doua și a treia.

În scopul influențării intereselor existente și a creării altora noi au fost întreprinse o serie de măsuri planificate pe întreg anul școlar: convorbiri colective și individuale despre alegerea profesiunii ținute de diriginți sau de directori, cu elevii și părinții, vizite la întreprinderi, practică în atelierele diferitelor întreprinderi și uzine, la G.A.C. și G.A.S. etc. Au fost vizionate 14 filme și diafilme cu teme privind diverse profesii („Vocație", „Coasta lui Adam", „Poemul pedagogic", „Examen de maturitate", „Învățătoarea din Șatrîi" etc.) urmate de discuții. S-au recomandat elevilor, ca lectură particulară, cărți adecvate acestei teme. S-au folosit, în acest sens, orele de limba romînă, de informație politică și activitățile în afară de clasă și de școală (cercuri, munca la casele de pionieri, muncile obștești etc.).

Pentru a vedea dacă elevii și-au schimbat hotărîrea în urma acțiunilor întreprinse de școală, am întocmit următorul tabel pe baza chestio-

[7] Problema corelației interesului profesional cu aptitudinile elevului nu face obiectul acestui studiu.

narelor de control, date înainte de încheierea anului școlar și a situației elevilor la examenele de admitere din toamna anului școlar 1958/1959.

Școala	Au urmat profesiunea indicată sau una înrudită	Au urmat altceva	Au rămas acasă sau repetă clasa	Total
1	2	3	4	5
„M. Eminescu"-Cluj	36	2	2 r	40
„Em. Racoviță"-Cluj	16	7	1 r	24
Școala de 7 ani nr. 2 Cluj	25	9	2 r	36
Florești	8	6	7 a	21
Miercurea	14	10	1 a	25
Daia	3	1	17 a	21
Nucet	3	4	10 a	17
Cîmpanii de Sus	15	3	2 a	20
TOTAL:	120	42	42	24

Datele cuprinse *în prima coloană* a tabelului de mai sus arată că majoritatea elevilor (120) au rămas la profesiunea declarată la începutul anului școlar și au reușit să urmeze drumul propus, ceea ce arată că, la această vîrstă, interesul profesional se stabilizează la destul de mulți elevi. (Raportat acest număr la școlile care n-au desfășurat nici o activitate în acest sens sau chiar la cele care au lucrat mai slab, el devine și mai convingător. În aceste școli, numărul elevilor care îmbrățișează profesiunea preferată, trece rareori de 50%.) Munca susținută a școlii în această direcție sprijină stabilizarea interesului sau schimbarea lui la timpul oportun. Firește că aici se încadrează și acei elevi care și-au ales o profesiune înrudită cu cea declarată la începutul anului (exemplu: mecanic la S.M.T., în loc de mecanic de locomotivă) sau și-au precizat-o în decursul anului și au motivat-o mai temeinic la sfîrșitul anului. (Exemplu: la început muncitor, iar la sfîrșitul anului tractorist). Aceasta înseamnă că acțiunile întreprinse de școală au ajutat atît acelora care și-au ales o profesiune „în general" cît și acelora care n-au putut motiva alegerea. S-ar putea trage concluzia, cu destulă rezervă, firește, că, la aproape toți acești elevi, am putea vorbi despre o oarecare stabilitate și fixare a interesului pentru o anumită profesiune sau pentru o ramură oarecare de activitate.

În cea *de-a doua coloană* sînt oglindite cazurile acelora care, în cursul anului școlar, și-au schimbat radical profesiunea declarată la început (42). În legătură cu acestea se ridică unele întrebări. Schimbarea a avut loc în sensul urmărit de școală, adică de la profesiunile intelectuale spre cele direct productive? Această schimbare este rezultatul muncii depuse de școală sau efectul altor cauze?

La prima parte a întrebării răspunsul este afirmativ. Nici unul din cei 42 elevi nu și-a schimbat profesiunea declarată la începutul anului cu una de birou (intelectuală), ci toți au ales o profesiune care să aibă un mai pronunțat caracter productiv. În loc de învățător, medic, pilot,

profesor etc. și-au ales : laborant, mecanic agricol, tractorist, șofer, croitor etc. La cea de-a doua parte a întrebării nu se poate da un răspuns tot atît de sigur, întrucît în schimbarea profesiei alese intervin atît de multe elemente (familia, prietenii, viața socială, întîmplarea etc.) încît cu greu ar putea fi stabilit rolul pe care l-a jucat școala în comparație cu ceilalți factori. Din răspunsurile elevilor rezultă însă că, în majoritatea cazurilor, schimbarea a fost determinată de acțiunile școlii.

Coloana a treia oglindește cazurile celor care au rămas repetenți (r) și a celor rămași acasă (a), ca urmare a nereușitei la examenul de admitere în școala medie sau profesională, sau nici n-au încercat să urmeze mai departe. Dintre cei care au rămas acasă abia 3 au declarat, la începutul anului, că intenționează să rămînă acasă și să se ocupe de agricultură și gospodărie ; restul au dorit să urmeze o altă profesiune. La fel și cei repetenți.

Privite pe școli, rezultatele acestea devin și mai semnificative, însă din cu totul alte puncte de vedere. Ele oglindesc, în mare măsură, caracterul și stilul muncii depuse de aceste școli. Astfel, schimbarea interesului profesional la cei 10 elevi de la școala din Miercurea se datorește în cea mai mare parte calității muncii depuse de director și de dirigintele clasei a VII-a.

4. **Interpretarea rezultatelor.** Privite în ansamblu, rezultatele de pînă acum ale cercetării ne îndreptățesc să facem cîteva constatări cu caracter general și să dăm unele sugestii pentru a spori caracterul științific al rezolvării problemei orientării profesionale.

Observația, care se desprinde din analiza cantitativă și calitativă a materialului adunat pînă acum, ne arată că atît interesul profesional cît și motivarea alegerii unei profesiuni, apare, se dezvoltă și se schimbă o dată cu vîrsta sub acțiunea mai multor factori : școala, familia, mediul social etc.

Putem afirma că alegerea profesiunii nu este un act simplu, liniar, care se petrece la un anumit moment al dezvoltării individului, în mod definitiv. Dimpotrivă, el reprezintă, de cele mai multe ori, rezultatul unui șir întreg de decizii prealabile, de renunțări și reveniri, pînă ce interesul pentru o anumită profesiune sau ramură de profesiuni se fixează și devine dominant. Cercetările arată că interesul elevilor pentru viitoarea profesiune crește și mai mult cînd li se cere să răspundă nu numai ce vor să fie, ci să arate ce pregătire li se cere pentru exercitarea profesiunii alese și, mai ales, cînd li se permite cunoașterea directă a conținutului acestei profesiuni și li se asigură succesul în direcția respectivă.

Cum poate fi ajutat elevul în această privință ? Care sînt mijloacele de care dispune școala ? Ce arată încercarea de a aplica unele din aceste mijloace ?

a) În primul rînd se impune observația că *numai o îmbinare armonioasă a cunoștințelor teoretice cu cele practice, a muncii intelectuale cu cea fizică în școala de cultură generală asigură o dezvoltare justă a interesului pentru profesiune.* Nici interesul pentru practică, fără un fun-

dament teoretic, nici interesul teoretic rupt de deprinderile practice, de aplicațiile sale la producția socială, nu duc la rezultate valabile. Pentru munca pedagogică este foarte important ca mijloacele teoretice (lecții, lectura particulară, discuții, audiții muzicale, întîlniri cu fruntașii în producție etc.), să fie îmbinate cu cele practice (munca în producție, în ateliere, pe lotul școlar, munca în cercuri, munca obștească, vizite și excursii etc.). Mai mult chiar, este necesară o anumită eșalonare, o îmbinare și succesiune a lor pentru a da rezultate pozitive.

Experiența noastră arată că este necesar ca, în primul rînd, să se trezească curiozitatea, interesul elevilor pentru o anumită profesiune prin lectură, discuții etc. Acestea să fie urmate de un contact mai apropiat cu activitatea respectivă prin vizite, excursii, observații etc. Numai după ce aceste mijloace au fost folosite, elevii să fie îndrumați să muncească efectiv în profesia respectivă. În caz contrar, asemenea acțiuni rămîn fără rezultat, în faza de cunoaștere, fără a deveni stimulent al acțiunii, fără a trezi în elevi dorința de a practica o anumită profesie. Se pare că, în majoritatea cazurilor, contactul direct al elevilor cu o profesiune, cu acțiunile specifice ale acesteia, a reprezentat o cotitură în dezvoltarea interesului profesional.

b) *Mediul înconjurător exercită o influență deosebită asupra dezvoltării intereselor în general și asupra celor profesionale.* Pe aceasta se bazează recomandările oficiale, care cer legarea învățămîntului de producția locală, folosirea mijloacelor specifice ale regiunii în cultivarea interesului profesional (vezi „Instrucțiunile M.I.C. cu privire la orientarea profesională a elevilor").

Dar mijloacele nu acționează prin ele însile, automat, ci numai dacă sînt folosite judicios. Iată un exemplu. Nici un elev din clasa a VII-a a unei școli sătești din reg. Hunedoara nu și-a exprimat dorința de a urma sau practica vreo profesie legată de agricultură (ocupația de bază a satului). În schimb, elevii școlii din Miercurea doresc să muncească în industria textilă (Sibiu) sau a hîrtiei (Petrești). Școala a folosit corect posibilitățile locale. Trezirea înclinațiilor profesionale începe în primul rînd prin cunoașterea producției locale și continuă cu stimularea interesului pentru tehnica înaintată. Elevii manifestă o vie dorință pentru cunoașterea inovațiilor, a succeselor noi ale științei și tehnicii, pe baza ei poate fi trezită ușor preocuparea lor pentru profesiunile direct legate de aceste inovații.

c) Folosirea unor variate materiale intuitive, popularizarea inovațiilor și a metodelor avansate prin diferite căi, practica observativă și munca efectivă în întreprinderi, vizitarea centrelor de documentare tehnică, a expozițiilor, a întreprinderilor, organizarea activităților în cadrul cercurilor tehnice, pregătirea și antrenarea elevilor la diferite concursuri (drumeții veseli, cine știe cîștigă, concursuri pe teme de producție etc.), întîlnirile cu fruntașii în producție și cu inovatorii din întreprinderile apropiate, fotomontajele sînt metode potrivite pentru stimularea interesului profesional. Utilizarea lor cere însă cunoașterea aprofundată de către

profesor a sistemului de organizare a producției locale, a importanței ei pentru economia națională.

Ducînd mai departe observațiile noastre, constatăm că munca în atelier, excursiile, vizitele etc. sau alte forme de contact ale elevului cu diferite profesiuni nu dau rezultate pozitive decît dacă elevul a fost pregătit în prealabil, astfel ca ele să răspundă unei nevoi, unei așteptări, să-i provoace satisfacție și mulțumire. În caz contrar, interesul elevilor scade. (Ex. lucrările de atelier insuficient organizate, executate cu scule rudimentare, în număr insuficient etc.). Succesele obținute de elevi în activitatea respectivă joacă un rol foarte important pentru schimbarea sau stabilizarea interesului lor. Aceasta face necesară, în afară de munca pregătitoare de care am vorbit, și o muncă ulterioară, de consolidare pe lîngă cea concomitentă cu acțiunea propriu-zisă.

Mijlocul principal pentru realizarea acestei sarcini îl constituie, în primul rînd, lecțiile. Folosind cu pricepere, în cadrul lecțiilor, toate posibilitățile pe care le oferă conținutul materiei de predat, comentariile educative la care se pretează acest conținut, darea și verificarea temelor pentru acasă etc., profesorul poate realiza, în cadrul predării obiectului său un adevărat program de educație profesională. Dacă mai adăugăm folosirea organizată și sistematică a lecturii particulare, a compunerilor, referatelor, discuțiilor individuale și colective, a consultațiilor cu teme legate de alegerea profesiunii, precum și audierea conferințelor, a emisiunilor radio pe această temă, cercul posibilităților profesorului în școală sporește simțitor.

d) Datele și observațiile noastre ne îndreptățesc să susținem că în clasa a VII-a, nefiind întrunite toate condițiile pentru o adevărată orientare profesională, este mai indicată o acțiune de *preorientare profesională,* care să consiste în cultivarea interesului elevilor pentru producție, în furnizarea de informații asupra diferitelor ramuri ale producției și ale profesiunilor corespunzătoare. O diferențiere mai accentuată a acestora se va face ulterior, pe măsură ce nivelul intelectual și experiența elevilor se îmbogățesc. Trezirea încă de timpuriu a interesului pentru cele mai răspîndite profesiuni ca și pentru modul cum este organizată producția s-ar înscrie tot în această acțiune de preorientare. Activitățile ce ar preceda și pregăti pe elevi pentru adevărata orientare profesională ar trebui să înceapă încă din clasa a V-a.

e) *Educarea interesului pentru producție.* Formarea la elevi a unui interes central și constant, în jurul căruia să li se grupeze preocupările, înseamnă nu numai dezvoltarea unei atitudini emotive față de anumite profesiuni, ci și a interesului pentru conținutul concret al unei profesiuni sau al unui grup de profesiuni.

Dacă elevului i se permite contactul concret cu conținutul profesiunii prin vizite și, mai ales, prin practica efectivă în producție și dacă i se asigură și succesul în această activitate, interesul lui pentru viitoarea profesiune crește și mai mult. Am putea formula chiar și mai categoric,

sub formă de concluzie, constatarea că, fără asemenea succese și satisfacții, este greu de presupus, imposibilă chiar, fixarea interesului elevului pentru un anumit gen de activitate, pentru o anumită profesiune. Aceasta este explicația necesității aprecierii muncii elevilor și cîteodată chiar a cointeresării lor materiale (cazul practicii în producție).

f) *Organizarea muncii în afară de clasă și de școală.* Activitatea în cercuri, ateliere, pe loturi școlare etc., influențează mult dezvoltarea interesului profesional și alegerea profesiunii. Acestea permit elevilor să-și dezvolte interesele și să pună în aplicare aptitudinile în cît mai multe direcții.

De aceea se impune o mai atentă organizare și pregătire a acestora și o mai strînsă legătură și coordonare cu munca desfășurată la lecții. Activitățile în afară de clasă și de școală joacă un rol aproape egal cu cele din clasă în această problemă, mai ales în consolidarea și stabilizarea interesului profesional.

g) *Intensificarea muncii cu părinții.* Părinții nu cunosc de cele mai multe ori criteriile unei juste alegeri și nu sînt suficient informați asupra varietății și cerințelor profesionale. Rolul părinților este foarte mare, mai ales pentru elevii clasei a VII-a. Munca școlii în rîndurile părinților trebuie să fie coordonată cu activitatea altor instituții care se ocupă de aceeași problemă (radio, presă etc.). Arătînd părinților cerințele unei juste alegeri a profesiunii și necesitatea realizării unui acord între familie și școală, școala poate contribui la lichidarea empirismului care mai persistă în această privință.

Contactul și acordul dintre familie și școală ajută nu numai la consolidarea intereselor profesionale ale elevilor, ci și la justa orientare a acestora, în funcție de particularitățile fizice și psihice ale copilului, de aptitudinile lui și de cerințele societății socialiste. Familiei îi revine sarcina de a crea elevilor condiții optime pentru dezvoltarea multilaterală a intereselor lor, prin antrenarea în cît mai variate activități. Școlii, la rîndul ei, îi revine sarcina de a ajuta și îndruma în această privință munca părinților. În munca cu părinții elevilor din clasa a VII-a, trebuie să combatem orientarea greșită a acestora către dezvoltarea unilaterală a intereselor copiilor.

Se pare că munca individuală, atît cu părinții elevilor, cît și cu elevii înșiși — mai ales cu aceia care nu sînt încă hotărîți sau care-și schimbă des profesiunea — dă mai bune rezultate decît acțiunile cu caracter colectiv. Mai precis am putea spune că această acțiune poate începe prin punerea problemei în general în fața colectivului, continuînd cu acțiuni cu caracter mai concret și individual, ținînd seama de particularitățile și atitudinea elevilor. Acțiunea individuală este mai eficace, mai convingătoare și deci mai indicată în cazul ce ne interesează.

Folosirea tuturor mijloacelor și a condițiilor pe care le oferă societatea socialistă pentru realizarea acestei sarcini este o datorie a școlii. Cercul posibilităților se lărgește treptat și măsurile de stat ce vin în sprijinul soluționării acestei probleme sînt tot mai numeroase.

ВКЛАДЫ ПО ПОВОДУ ПРИВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ИНТЕРЕСОВ УЧАЩИМСЯ VII-го КЛАССА

(Резюме)

В этой статье автор исследует важную сторону личности учащихся, а именно: возникновение и развитие профессиональных интересов и способностей.

Исходя из того, что перед нашей школой стоит задача и возможность содействовать правильному разрешению развития и воспитания профессиональных интересов, он провёл опыты в школах, чтобы распознать и установить предпосылки и мероприятия, необходимые для воздействия и развития профессиональных интересов. Были также исследованы характерные черты профессиональных интересов определённых возрастов.

Исследования показали, что профессиональный интерес и обоснование выбора профессии возникают, развиваются и меняются одновременно с возрастом и находятся под влиянием отдельных факторов, как-то: школа, семья, социальная среда и пр.

Автор приходит к заключению, что общеобразовательная школа может развить профессиональный интерес учащихся и что для этого нужны: сближение теоретических и практических знаний, развитие производственного интереса, использование специфических особенностей области, в которой находится школа, производственная практика и использование богатого наглядного материала в целях ознакомления учащихся с содержанием различных профессий, усиление разъяснительной работы среди родителей и пр.

CONTRIBUTIONS A L'EDUCATION DES INTERÊTS PROFESSIONNELS CHEZ LES ÉLÈVES DE LA SEPTIÈME CLASSE ÉLÉMENTAIRE

(Résumé)

L'étude s'occupe d'un côté important concernant la personnalité des élèves, à savoir : l'apparition et le développement de ses intérêts et de ses aptitudes.

L'auteur, en partant de l'idée que notre école a la charge et la possibilité de contribuer à une juste solution concernant le développement et l'éducation des intérêts professionnels, vient d'entreprendre certaines recherches dans les écoles, pour connaître et établir les prémises et les mesures à l'aide desquelles on peut développer et influencer les intérêts professionnels.

On a également étudié les caractéristiques de l'intérêt professionnel, rapportées à l'âge des enfants.

La recherche a démontré que l'intérêt professionnel et la justification du choix d'une profession apparaissent, se développent et varient avec l'âge, sous l'action de plusieurs facteurs : l'école, la famille, le milieu social etc.

Selon l'auteur, les moyens que l'école de culture générale peut utiliser en vue de développer l'intérêt professionnel des élèves sont : la jonction des connaissances théoriques et pratiques ; l'éducation de l'intérêt pour la production ; l'emploi des moyens spécifiques à la région où se trouve l'école ; la pratique dans la production et l'utilisation de riches matériaux intuitifs pour faire connaître aux élèves le contenu des diverses professions ; une activité intense parmi les parents etc.

ROLUL LUCRĂRILOR AGRICOLE IN DEZVOLTAREA MULTILATERALĂ A ELEVILOR

Prof. V. POPEANGĂ
Școala pedagogică — Arad

Una din formele de apropiere a școlii de nevoile vieții și de pregătire a elevilor pentru producție sînt și lucrările practice agricole. Munca elevilor în domeniul agricol are menirea de a contribui la dezvoltarea lor multilaterală. Deprinderile și priceperile agricole, pe care și le formează elevii datorită muncii pe ogoare, contribuie la pregătirea lor pentru viață. Dintre absolvenții școlilor sătești — în care s-a introdus cursul de cunoștințe agricole — se vor recruta lucrătorii de mîine de pe ogoarele patriei noastre. Școala are sarcina de a-i pregăti, de a-i înarma cu cunoștințe despre cultivarea științifică a ogoarelor, de a le forma deprinderi de mînuire a uneltelor și mașinilor agricole și de a le dezvolta sentimentul de dragoste pentru munca pe ogoare.

Alături de celelalte obiecte din planul de învățămînt, lucrările practice își au rolul lor în dezvoltarea multilaterală a tineretului și în realizarea obiectivelor procesului instructiv-educativ. Cu toată complexitatea sa, procesul de învățămînt constituie o unitate în care părțile componente se condiționează reciproc. Adeseori, în procesul predării, cunoștințe dintr-un domeniu sînt utilizate pentru însușirea cunoștințelor din alt domeniu. E firesc deci ca și lucrările practice agricole să fie integrate armonic în complexitatea procesului instructiv-educativ. Prin legăturile ce se stabilesc între lucrările practice agricole și obiectele din ciclul politehnic și prin aportul lor la dezvoltarea multilaterală a tinerei generații, ele devin un obiect cu o pronunțată eficacitate instructiv-educativă. Lucrările practice agricole, ca și celelalte obiecte din planul de învățămînt, pot fi valorificate din punct de vedere instructiv-educativ.

În procesul de învățămînt, între diferitele obiecte de studiu și activități se stabilește o corelație strînsă, determinată de legătura generală, de interdependența ce există între fenomenele naturii și ale societății. O legătură strînsă poate fi stabilită între lucrările practice în general și „obiectele din ciclul politehnic" [1]. Astfel, între lucrările practice agri-

[1] *N. Apostolescu:* Unele probleme ale conținutului lucrărilor practice de atelier la clasele V—VII, în Analele romîno-sovietice, seria pedagogie-psihologie, nr. 1/1959, pag. 120.

cole și unele obiecte din planul de învățămînt: botanică, zoologie, biologie, chimie, matematică se pot stabili legături utile pentru procesul de învățămînt. Ele ușurează activitatea educatorului.

Noțiunile științifice însușite de elevi în cadrul orelor de curs sînt aplicate în practică în timpul lucrărilor agricole, care, la rîndul lor, îmbogățind experiența practică a elevilor, le furnizează date noi ce pot fi utilizate în cadrul lecțiilor. O concordanță deplină între lucrările practice agricole și obiectele de studiu teoretic ferește învățămîntul practic de a aluneca pe panta unui practicism îngust, iar învățămîntul teoretic este ferit de izolare, de rupere de viață.

Munca pe lotul experimental sau direct pe ogoare e un factor complex de educație ce ajută la formarea unor trăsături morale pozitive. Activitatea practică a elevilor are urmări importante pentru dezvoltarea lor estetică [2], le dezvoltă inițiativa, spiritul de răspundere, deprinderea vieții în colectiv, contribuie la disciplinarea conduitei lor.

Aceste considerente ne-au determinat să cercetăm și să analizăm lucrările practice agricole executate de elevii școlii noastre — ca și de elevii altor școli din orașul și raionul Arad. Ne-am pus întrebările: Cum pot fi folosite lucrările practice agricole pentru îmbogățirea, aprofundarea, sistematizarea și însușirea temeinică de către elevi a cunoștințelor de botanică, zoologie, biologie, chimie etc.? Ce trăsături pozitive de caracter le putem forma elevilor noștri cu ajutorul lucrărilor practice agricole? Ce elemente metodice ne poate furniza activitatea practică a elevilor în domeniul agricol? Care e structura organizatorică a unei lecții de practică agricolă?

Natural, cercul problemelor pe care le ridică activitatea practică a elevilor în domeniul agricol e mult mai larg, noi ne-am limitat cercetările noastre însă la aceste laturi ale problemei pe care le considerăm esențiale.

★

Organizată temeinic și supravegheată cu grijă, practica agricolă a elevilor devine o activitate cu pronunțată eficacitate educativă. Prin natura sa, prin întrebările pe care le ridică elevilor și prin varietatea observațiilor pe care ei le pot face, practica agricolă devine, alături de celelalte obiecte din planul de învățămînt, un mijloc de formare la elevi a concepției materialist-dialectice despre natură. Cu ajutorul lucrărilor agricole, noi am arătat elevilor în mod direct, intuitiv, transformările prin care trec plantele, unitatea dintre organism și mediu, cauzalitatea din natură etc. Lucrările practice agricole ne-au oferit prilejul de a îmbogăți experiența elevilor noștri. Noi n-am urmărit numai formarea deprinderilor de mînuire a uneltelor. Nu ne-am mulțumit numai cu acumularea de observații. Datele reținute de elevi din practică, observațiile multiple pe care le-au făcut elevii pe lot sau pe ogoarele gospodăriei agricole

2 *E. P. Husarov:* Munca ca factor de educație, în Sovietskaia pedagoghica nr. 1/1959.

colective au fost prelucrate. Interpretarea observațiilor multiple pe care le-au făcut elevii au ajutat pe profesorul de științele naturii să-i conducă spre înțelegerea unora din categoriile dialecticii: de cauză și de efect. Pe baza unor observații judicioase, elevii pot ajunge la concluzia că între fenomenele din natură e o legătură cauzală, pe care omul trebuie s-o cunoască, pentru a putea interveni în desfășurarea fenomenelor. Înțelegerea legăturii cauzale va avea ca urmare dezvoltarea gîndirii elevilor.

Pentru realizarea acestei cerințe, în cadrul lucrărilor practice de pe lotul experimental sau de pe ogoarele gospodăriei agricole, noi le-am arătat elevilor de ce se procedează într-un fel sau altul. Mereu am dat explicații pentru ca elevii să poată răspunde la întrebarea: de ce se execută așa o lucrare sau alta? Am urmărit ca rațiunea unui procedeu sau a altuia să fie însușită de către elevi. Motivarea cauzală a acțiunilor pe care le fac elevii îi va ajuta să aibă o înțelegere justă a lucrărilor pe care le fac.

Un ansamblu de lucrări — de exemplu construirea răsadniței — a fost desfăcut în operații separate cu roluri bine definite. Cînd mranița s-a amestecat cu nisip, li s-a explicat elevilor de ce se face această operație. Explicația e de natură cauzală: amestecarea mraniței cu nisip împiedică formarea crustei.

Formarea ideilor de transformare a naturii, de cauzalitate, variabilitate etc. poate fi ușurată dacă între programele școlare ale obiectelor de studiu teoretic și activitatea de pe lot este concordanță. Lotul experimental al școlii noastre a fost astfel organizat, încît între obiectele de învățămînt teoretic și conținutul lucrărilor practice să se asigure această concordanță. De exemplu, elevilor anului II li s-au predat în cadrul orelor de curs noțiuni de botanică. Înțelegerea noțiunilor de botanică sistematică a fost mult ușurată de activitatea de pe lot. Clasificarea plantelor pe familii n-a fost numai o problemă studiată teoretic, ci și una aplicată în practică. Pe lot se cultivă cu elevii un sector de botanică sistematică, împărțit în două părți: o parte a fost cultivată cu plante monocotiledonate (familiile: canaceae, gramineae, liliaceae, amarylledaceae, iridaceae), iar cealaltă parte e cultivată cu plante din clasa dicotiledonatelor, cu două grupe: gamopetale și dialipetale.

Dar nu numai noțiunile de botanică pot fi însușite mai ușor de către elevi datorită activității de pe lot. Lotul experimental e un cîmp larg de aplicabilitate a noțiunilor de biologie pe care elevii și le însușesc în cadrul orelor de curs. Temele de biologie studiate în clasă au fost ilustrate practic în activitatea de pe lot. Probleme importante pentru formarea concepției materialist-dialectice despre fenomenele biologice, cum sînt: variabilitatea plantelor, metabolismul specific și selectiv, fecundarea artificială și altele au fost însușite mai temeinic de către elevi datorită activității de pe lot. La sfîrșitul anului școlar, profesorul de biologie le-a dat elevilor să facă o lucrare scrisă în care să arate cum au fost ilustrate practic în activitatea de pe lot temele de biologie studiate în

clasă. Lucrarea, executată în mod independent de către elevi, a prilejuit sistematizarea noțiunilor fundamentale de biologie, în legătură cu clasificarea lucrărilor practice pe lotul școlar.

Tot cu ajutorul lucrărilor practice agricole de pe lot li s-a explicat elevilor ideea unității indisolubile dintre organism și mediul său de viață, idee care stă la baza învățăturii miciuriniste. Li s-a demonstrat elevilor că lumina, apa și vîntul sînt factori ce influențează dezvoltarea plantelor. Alături de acești factori — factorii abiotici —, sînt și alți factori care intră în componența mediului în care trăiesc plantele. E vorba de factorii biotici. Elevii trebuie să cunoască pagubele pe care le aduc culturilor insectele dăunătoare. Ei manifestă chiar interes pentru cunoașterea dăunătorilor. În ziua de 15 iunie a acestui an, elevii Școlii pedagogice și ai Școlii medii nr. 6 — Arad au muncit în cadrul gospodăriei agricole de stat Aradul-Nou. Ei au adunat gîndacul Colorado de pe culturile de cartofi ale gospodăriei. Elevii au manifestat mult interes pentru cunoașterea acestui dăunător și au lucrat cu entuziasm pentru depistarea și stîrpirea lui.

Cu ajutorul muncii de pe terenul experimental sau în producție se pot consolida, adînci și lărgi cunoștințele elevilor de botanică, biologie, chimie, agrotehnică etc. Pregătind lucrările practice, profesorul pune pe elev în situația de a-și reactualiza cunoștințele teoretice însușite în clasă. Această reactualizare cerută de viață, de munca elevilor, se face într-o situație nouă: elevul aplică în practică noțiunile învățate. Aplicarea în practică determină stimularea multiplă a posibilităților psihofizice ale elevilor. Dacă pentru însușirea cunoștințelor teoretice se făcuse apel mai mult la memorie, gîndire, atenție și voință, acum, în activitatea practică, personalitatea elevilor e angajată într-un grad mai mare. Fiind solicitați analizatori diverși, percepțiile elevilor devin mai active, determinînd și operațiile prin care se efectuează gîndirea: analiza, sinteza, comparația și generalizarea. Aplicarea în practică, însă, creează elevilor dificultăți „legate de transpunerea cunoștințelor teoretice în condițiile cu totul noi ale realității concrete“ [3]. Școlarul e pus în situația de a stabili corespondență între noțiunile și reprezentările lui cu realitatea în care lucrează. Cunoștințele teoretice pe care elevul și le-a însușit, noțiunile, legile științifice suportă un nou proces de analiză și sinteză, determinat de nevoia aplicării lor în practică. Vechile percepții despre plante, unelte, sol, globale și nediferențiate, chiar confuze în unele cazuri, devin diferențiate prin analiza concretă a părților componente ale plantelor, uneltelor etc. E firesc deci ca percepțiile elevilor, diferențiate și activizate prin activitatea practică, analiza și sinteza vechilor cunoștințe, întărirea prin repetare a legăturilor nervoase temporare mai vechi și elaborarea unor legături nervoase temporare noi în prezența stimulenților complecși pe care-i găsește elevul în realitate, să atragă după sine îmbogățirea și aprofundarea cunoștințelor elevilor. Avîndu-se în vedere rolul de conducere al

[3] *Al. Roșca* și *A. Chircev*: Psihologia copilului, Editura de stat didactică și pedagogică, 1958, pag. 239.

celui de-al doilea sistem de semnalizare în legătură cu primul sistem de semnalizare, profesorul va interveni în timpul activității practice dirijînd percepțiile elevilor, potrivit scopului urmărit. De aceea, e necesar ca el să aibă un rol activ și să intervină în timpul efectuării lucrărilor, punînd întrebări și dînd explicații, conducînd deci activitatea elevilor.

Adeseori o lucrare agricolă solicită cunoștințe variate, pe care elevul practicant și le reactualizează. Cînd am semănat leguminoase pentru boabe sau plantele rădăcinoase și cu flori, elevii școlii pedagogice au repetat cunoștințele despre normele de însămînțare, modul de însămînțare, distanța între rînduri și cuiburi, adîncimea de însămînțare, cantitatea de semințe ce se întrebuințează pe o anumită suprafață sau în cuiburi și condițiile de temperatură și umiditate ale însămînțărilor. Recapitularea cunoștințelor a dat ocazia și unei comparații cu normele de însămînțare a cerealelor. Au fost repetate deci cunoștințele predate în cadrul unor capitole deosebite. De asemenea, executarea polenizării artificiale la grîu sau secară a prilejuit reactualizarea cunoștințelor despre bazele geneticii miciuriniste.

Lucrările practice pe lotul școlar sau direct în producție devin un prilej de fixare și adîncire a cunoștințelor, dacă ele sînt organizate judicios, încît să nu fie numai o cheltuială de energie fizică. Discuțiile premergătoare executării activității, cele de încheiere, lucrările teoretice pe care le fac elevii după terminarea activității practice, precum și utilizarea observațiilor elevilor în cadrul lecțiilor fac din activitatea lor practică în domeniul agricol un mijloc eficace de sistematizare și adîncire a cunoștințelor predate. Valorificarea teoretică a observațiilor și rezultatelor acumulate cu ocazia lucrărilor practice constituie un procedeu de însușire temeinică a cunoștințelor despre bazele agrotehnicii. Această activitate a luat forme variate: elevii au scris referate — Școala pedagogică Arad, școlile de 7 ani Nădlac și Vinga —, au desenat planșe, scheme, diagrame — Școala pedagogică-Arad, Școala de 7 ani Șiria.

Lucrările practice ne-au oferit posibilitatea aplicării unor cunoștințe din domenii variate. Cînd elevii au executat lucrări de curățire a pomilor de omizi, de combatere a gîndacului de Colorado sau a altor dăunători, profesorul de științele naturale a recapitulat unele cunoștințe de zoologie. Lucrările efectuate în livezile de pomi sau în plantațiile de vii au constituit un prilej de reîmprospătare a unor cunoștințe de geografie — de exemplu zonele de viticultură din țara noastră și altele. Lucrările de îngrijire sau recoltare a sfeclei de zahăr ne-au oferit prilejul de a le arăta elevilor procesul tehnologic al fabricării zahărului și de a fixa pe hartă localitățile unde au fost înființate sau reorganizate fabricile de zahăr din țara noastră, în anii puterii populare. În alte cazuri, se pot aplica și reîmprospăta cunoștințe de aritmetică. Să luăm de exemplu, executarea practică a temelor 11 și 14 din programa de cunoștințe agricole[4]. Elevii au utilizat cunoștințele agricole predate în cadrul

[4] A se vedea: Programa de cunoștințe agricole pentru clasele V—VII, București, 1959, pag. 10.

orelor de curs. Tema a fost executată de elevii clasei a V-a. Pentru a o executa, ei s-au folosit de datele din manualul de cunoștințe agricole[5]. Stabilirea cantității de sămînță necesară în funcție de suprafață și legumele însămînțate a cerut din partea elevilor din clasa a V-a aplicarea unor cunoștințe de geometrie și aritmetică. S-a dovedit încă o dată corelația ce există între diferitele obiecte de învățămînt și între lucrările agricole și obiectele din ciclul politehnic. Lucrările practice agricole devin astfel activități cu un caracter politehnic ridicat, iar noțiunile teoretice predate în clasă capătă o utilizare practică interesantă și atractivă pentru elevi.

Activitatea practică a elevilor în domeniul agricol are urmări educative importante. Observațiile făcute de noi în decurs de mai mulți ani asupra lucrărilor practice ale elevilor ne-au dus la concluzia că ele pot fi valorificate cu succes pentru formarea unor trăsături pozitive de caracter, pentru dezvoltarea personalității copiilor. S-a dovedit astfel că munca în comun determină responsabilitatea colectivului pentru lucrarea ce trebuie efectuată, „munca colectivă naște simțul de răspundere pentru sarcinile încredințate, creează efortul constant către un țel, fără de care nu există armonie între interesele generale și cele personale“ [6]. Activitatea comună a elevilor pe lot sau pe ogoarele gospodăriei colective îi unește, determină o opinie comună a elevilor în legătură cu scopul urmărit, opinie care exercită o influență asupra fiecărui elev în parte, oprindu-l de la izolare și de la anumite acțiuni negative. Activitatea practică a elevilor în domeniul agricol prezintă un caracter colectiv mai pronunțat decît activitatea de pregătire pentru lecții. Executarea temelor pentru casă și pregătirea lecțiilor ia forma unei munci individuale și, ca atare, răspunderea colectivă pentru realizarea unui scop nu există. Din această cauză, activitatea practică a elevilor în domeniul agricol poate fi utilizată ca mijloc pentru întărirea colectivului. În școala noastră, colectivele de clasă au devenit mai omogene și cu o opinie sănătoasă datorită mai ales activității practice pe lot.

Pentru alcătuirea unui regim rațional de viață, lucrările practice ale elevilor prezintă și o altă importanță. Ele dau posibilitatea satisfacerii tendinței spre activitate, mișcare și joc a elevilor. În școlile cu internat, datorită activității practice agricole, regimul zilnic capătă o organizare rațională, sprijinită pe alternarea muncii intelectuale cu activitatea fizică, a orelor de meditație cu timpul petrecut în aer liber. Urmarea firească a unui regim de viață organizat în mod rațional e îmbunătățirea disciplinei școlarilor. Observînd disciplina elevilor din școala noastră în ultimii trei ani și cercetînd toate cazurile de indisciplină analizate de consiliul pedagogic — cazuri în care s-au dat pedepse variate — am găsit că numărul abaterilor disciplinare crește pe trimestrul al II-lea în fiecare an, scăzînd din nou pe ultimul trimestru. Iată, de exemplu, în anul școlar trecut, pe trimestrul I au fost înregistrate 25 de cazuri de abateri disciplinare, iar pe trimestrul II numărul abaterilor a crescut la 32.

[5] Cf.: *Petre Stănculescu* și *Ion Constantinescu*: Cunoștințe agricole. Editura de stat didactică și pedagogică, 1959, pag. 167.

[6] *E. P. Husarov*: articolul citat, Sovietskaia pedagoghika, 1/959.

În anii precedenți, la fel, au fost înregistrate creșteri pe trimestrul 2. Firesc ar fi ca numărul abaterilor să descrească pentru faptul că elevii s-au obișnuit cu viața de internat pînă în trimestrul II și, după concepția unor cadre, toamna și primăvara, cu timpul lor frumos, predispun pe elevi mai mult spre joc și plimbări, fapt ce determină întîrzieri de la ore, absențe de la meditații și alte abateri disciplinare. Or, la o analiză profundă, lucrurile stau cu totul altfel. Lucrările practice agricole executate toamna și primăvara oferă școlii posibilitatea organizării unui regim zilnic adecvat cerințelor psihologice ale copilului, regim ce satisface tendințele spre activitate și mișcare ale adolescenților. În timpul trimestrului II — în timpul lunilor de iarnă deci — volumul lucrărilor agricole fiind foarte redus, regimul zilnic e ciuntit, devine unilateral, nu mai satisface anumite cerințe ale elevilor. Urmarea e că apar abateri mai numeroase, în comparație cu primul trimestru.

Îmbinarea activității practice agricole cu cea intelectuală, a muncii cu odihna creează în școală un regim mai potrivit pentru dezvoltarea multilaterală a elevilor. Activitatea practică agricolă de la școala noastră a luat forma unei munci colective. Unei clase i s-a repartizat un sector. Și la alte școli am observat însușirea simțului de răspundere de către colectiv pentru o lucrare. Munca în colectiv a contribuit la îmbunătățirea relațiilor dintre membrii colectivului. Spiritul de ajutor tovărășesc, de tovărășie, întrajutorarea au fost mult mai dezvoltate la anii III și IV de la școala noastră, în comparație cu comportarea colegilor lor mai mari de acum cîțiva ani. Natural, noi am utilizat și alte mijloace pentru îmbunătățirea comportării elevilor noștri, dar n-am pierdut din vedere nici utilizarea, în acest scop, a lucrărilor practice agricole.

Munca pe ogoare întărește voința elevilor, care, dornici să obțină rezultate bune, urmăresc evoluția plantelor, își notează rezultatele și lucrează cu o conștiinciozitate și perseverență impresionabile. Satisfacția muncii îi face stăruitori și mai hotărîți. Unora le dă o dîrzenie care îi ajută în viață. Eleva P. din anul I al școlii noastre a lucrat, după terminarea clasei a VII-a, în cadrul Gospodăriei agricole de stat Aradul-Nou. Reușind la examenul de admitere, ea a fost primită în anul I. În cadrul colectivului clasei, ea s-a remarcat prin ținuta ei dîrză, prin hotărîrea de a-și îmbunătăți situația la învățătură, deși întîmpina greutăți și avea deficiențe în pregătirea ei anterioară. Călită prin muncă, eleva ne-a oferit un exemplu de hotărîre și tenacitate în urmărirea unui scop. După terminarea cursurilor, eleva s-a angajat ca muncitoare sezonieră la G.A.S. Aradul-Nou, în timpul lunii iulie.

Activitatea practică a elevilor poate fi utilizată pentru întărirea disciplinei în școală și pentru formarea unei atitudini juste față de bunul obștesc. Elevii noștri, după ce au lucrat pe lot sau direct în producție și și-au dat seama de eforturile depuse pentru confecționarea unui obiect sau terminarea unei lucrări, au devenit mai grijulii față de bunurile obștești din școală și din clasă.

Analizînd procesul de învățămînt în toată complexitatea lui, vom observa că unul din elementele lui esențiale e constituit din activitățile practice. Scopul lor principal e aplicarea în practică a noțiunilor predate

și formarea deprinderilor de muncă. Aplicarea înseamnă o verificare a felului cum și-au însușit elevii noțiunile. Dar aplicarea în practică a cunoștințelor predate mai are și alte funcții instructiv-educative. Ea devine o activitate formativă. „Aplicarea cunoștințelor constituie o condiție esențială a asimilării lor: prin aplicare, cunoștințele își precizează înțelesul și devin mai operative, după cum prin neaplicare sau prin insuficienta lor aplicare, se ajunge în mod inevitabil la o înțelegere greșită sau superficială, la ruptura dintre teorie și practică, la formalism. Aplicarea cunoștințelor stă la baza formării priceperilor și deprinderilor" [7].

Privite sub acest unghi, lucrările practice apar nu numai ca un moment de aplicare a cunoștințelor în practică, ci și ca o etapă pregătitoare pentru cunoștințele ce vor fi predate ulterior și pentru efectuarea unor lucrări mai complexe. Forma de bază a organizării activităților practice agricole este lecția pe lot sau munca pe ogoarele unităților socialiste din agricultură. Această formă, „munca în producție", se prezintă, după cît se pare, ca metoda cu cele mai multe șanse de a fi generalizată, atît la orașe cît și, mai ales, în legătură cu producția agricolă, la sate. Această metodă are calitatea de a mobiliza pe elevi pentru o muncă rodnică, a cărei valoare va fi concretizată în lucruri folositoare. Ea este educativă în cel mai înalt grad [8].

În funcție de sarcinile didactice principale, am verificat în practica învățămîntului în școala noastră care sînt verigile lecției de muncă pe lotul școlar. Forma organizatorică a unei activități practice agricole și verigile ei au fost stabilite de profesor înainte de începerea lecției. Sub îndrumarea directă a profesorului, elevii au aplicat în practică noțiunile, cunoștințele învățate și, pe baza lor, prin exerciții, și-au însușit priceperi și deprinderi de mînuire a uneltelor agricole. Activitatea elevilor împletită cu îndrumarea lor de către profesor au ilustrat caracterul bilateral al procesului de învățămînt: elevii își însușesc noțiuni, date, legi, reguli, își formează priceperi și deprinderi sub îndrumarea profesorului. Fără îndrumarea atentă și permanentă a educatorului, activitățile practice agricole nu au un caracter educativ formativ și, ca atare, aspectul educativ al procesului de învățămînt este știrbit. De aceea, el are datoria să reflecteze asupra sarcinilor instructiv-educative ale activităților practice agricole și, în funcție de acestea, să dea activității forma organizatorică cea mai potrivită pentru realizarea obiectivelor propuse.

Forma organizatorică a unei lecții pe lot sau direct în producție e determinată de anumite condiții, dintre care principalele sînt: sarcinile didactice urmărite, particularitățile de vîrstă ale elevilor, specificul lucrărilor pe care le execută elevii, locul lecției în numărul de ore prevăzut în programă pentru predarea temei respective, nivelul pregătirii practice a elevilor și altele. În funcție de aceste condiții, profesorul va stabili structura lecției și verigile ei pentru a putea influența în timpul lecției asupra elevilor. Dacă lecția are o structură sistematică, cu

7 *Gh. Goian:* Elementele constitutive ale procesului de învățămînt și tipologia lecției, în Revista de pedagogie, nr. 2/959, pag. 22.

8 *Stanciu Stoian* și *M. Ghivirigă:* Învățămîntul politehnic și pregătirea pentru producție, în Rev. de Pedagogie, nr. 1/959, pag. 26.

momente bine pregătite, între ele fiind o succesiune și o ierarhie pedagogică, ea devine un mijloc de influențare asupra personalității copiilor.

Structura organizatorică a unei lecții de activități practice agricole are următoarele verigi mai importante, pe care le-am verificat în practica didactică :

1) Discuții pregătitoare în legătură cu scopul și conținutul lucrării ce se va executa, cu uneltele ce se utilizează și cu regulile agrotehnice necesare. Precizarea scopului determină orientarea atenției și preocupărilor elevilor în direcția lui. Reactualizarea regulilor agrotehnice de aplicat în lucrarea respectivă ușurează activitatea elevilor în timpul orei și contribuie la întrepătrunderea activității practice cu cea teoretică, la legarea teoriei de practică. Elevii își vor da seama de utilitatea practică a cunoștințelor învățate. Interesul lor față de domeniul respectiv va spori și ei vor depune eforturi mai mari pentru însușirea cunoștințelor agricole. Cu ocazia lecțiilor de pe lotul experimental al școlii noastre, am remarcat — atît la elevii școlii pedagogice cît și la elevii clasei a IV-a elementară — o participare mai activă a lor la discuțiile pregătitoare, decît în clasă. Activitatea practică în aer liber, care dădea fiecărui elev posibilitatea să-și concretizeze munca lui, îi făcea pe toți mai activi. De aceea, noi ne-am gîndit la procedeele pe care ar trebui să le utilizăm pentru a asigura la toate lecțiile o participare atît de activă a elevilor la discuții.

2) Executarea model a operațiilor de bază de către profesor sau tehnician. Executarea corectă a lucrărilor de către elevi este asigurată nu numai prin repetarea noțiunilor teoretice învățate, ci și prin intuirea operațiilor pe care ei le vor face. Li se va arăta elevilor cum se mînuie uneltele respective și cum se respectă în mod practic regulile agrotehnice învățate. Operațiile mai dificile se ilustrează cu mai multă atenție, pentru a fi mai ușor reținute. Li se vor da elevilor explicații în legătură cu modul de executare a lucrării și cu cerințele pe care trebuie să le îndeplinească o lucrare bine executată. În cazul că elevii execută pentru prima dată lucrarea, e bine să verificăm în ce măsură au înțeles elevii lucrarea, punînd pe unul s-o execute, iar ceilalți să observe modul de efectuare a lucrării.

3) Organizarea clasei pe echipe, grupe, numirea responsabililor de grupă, stabilirea timpului de lucru sau a suprafeței ce va fi lucrată, a locului unde se vor depune uneltele, unde se curăță elevii etc. Precizarea acestor amănunte organizatorice e necesară pentru a asigura disciplina elevilor în timpul muncii.

În caz că lucrarea pe care o execută elevii prezintă importanță și din punct de vedere al sistematizării și fixării cunoștințelor predate sau solicită din partea elevilor observații speciale, li se anunță tema referatului, înainte de executarea lucrării. Se dă tema înainte de munca independentă pe care o depun elevii, pentru a le da posibilitatea să rețină anumite aspecte interesante ale activității pe care o vor executa. În felul acesta elevii sînt îndrumați să observe, să coreleze faptele, să facă diferite comparații, să tragă concluzii, ceea ce are mare importanță pentru dezvoltarea spiritului lor de observație și de cercetare. În unele cazuri

mai multe ore de lucrări practice sînt necesare pentru adunarea materialului referitor la tema dată. Temele pe care le execută elevii îi ajută să rețină din noianul de observații pe care ei le fac, elementele principale, esențiale ale obiectelor și fenomenelor. În felul acesta li se dezvoltă gîndirea logică și puterea de a discerne faptele pentru a reține din ele pe cele esențiale.

4) Executarea în mod independent a lucrării de către elevi. Profesorul va supraveghea felul cum execută elevii lucrările și va interveni acolo unde este cazul, corectînd greșelile ivite. În caz că se ivesc greșeli tipice, explicațiile sînt adresate întregii clase. Explicații suplimentare individuale vor fi date elevilor care au făcut greșeli sau au nedumeriri personale. Deprinderile elevilor diferă și, ca atare, unii lucrează mai bine, alții fac greșeli. E de datoria noastră să stimulăm emulația între grupe, în cazul că se lucrează pe grupe.

Îndeplinirea programei de cunoștințe agricole nu se poate realiza numai prin activitatea elevilor pe lotul experimental, care ne oferă posibilitatea executării unor lucrări practice numai din anumite domenii. Pentru a familiariza pe elevi cu metode de cultură specifice muncii în gospodăriile agricole colective, unde ei vor lucra mai tîrziu, ogoarele unităților socialiste din agricultură ne oferă un vast cîmp de activitate și de experiență. De asemenea, cunoștințele despre mecanizarea agriculturii pot fi predate în condiții mai bune, dacă se folosește practica agricolă în cadrul g.a.s. și g.a.c. Chiar interesul elevilor față de practică a crescut în urma muncii lor pe ogoarele g.a.c. și g.a.s. Lecțiile de practică agricolă ținute pe ogoarele g.a.c. au o eficacitate educativă sporită. Cu ajutorul lor se poate influența asupra sentimentelor morale ale elevilor, determinînd în conștiința lor dragoste pentru munca în colectiv. Legăturile tot mai strînse dintre școală și g.a.c. au dus la patronarea unor școli de către gospodăriile colective din comună, așa cum se întîlnește la Vinga și Nădlac.

Munca practică a elevilor în domeniul agricol a îmbogățit experiența noastră didactică în acest domeniu cu cîteva concluzii importante. Care sînt aceste concluzii?

— Lucrările practice agricole pot furniza elevilor date și observații pentru înțelegerea materialistă a fenomenelor naturii și contribuie la dezvoltarea spiritului de observație, a gîndirii logice și a deprinderilor de muncă agricolă. Prin realizarea acestor obiective sporește caracterul educativ, formativ, al lucrărilor practice agricole.

— Munca elevilor în domeniul agricol contribuie la formarea unor calități morale importante pentru formarea personalității copiilor și anume: sentimentul de dragoste față de muncă, ajutor reciproc tovărășesc, inițiativă în muncă, responsabilitate pentru acțiunile proprii etc.

— Lecțiile de lucrări practice agricole sînt un mijloc de aprofundare, sistematizare și îmbogățire a cunoștințelor agricole, de botanică, de biologie, aritmetică, geometrie etc.

— Munca elevilor pe lot sau pe ogoarele gospodăriei agricole colective devine un mijloc de educație comunistă, dacă este organizată

temeinic, potrivit cerințelor pedagogice, vîrstei elevilor și nivelului lor de pregătire.

Munca agricolă a elevilor este un mijloc important pentru formarea cadrelor de tehnicieni și muncitori de care agricultura țării noastre are nevoie. E de datoria școlii să contribuie la realizarea acestui important obiectiv, ca un aport pe care noi, oamenii școlii, îl aducem la dezvoltarea agriculturii socialiste în patria noastră.

РОЛЬ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ РАБОТ В МНОГОСТОРОННЕМ РАЗВИТИИ УЧАЩИХСЯ

(Резюме)

Автор, на основании опытов и личных наблюдений доказывает, что работа в области сельского хозяйства, учащихся педучилища и некоторых семилетних и средних школ города Арад и его района, содействует в значительной степени улучшению качества образования. В то же время, работа, проведенная учащимися в области сельского хозяйства, оказывала особое влияние на формирование положительных черт их характера. Учащиеся работали на школьных участках, а также в социалистических сельскохозяйственных объединениях. Из содержания статьи можно заключить, что сельскохозяйственные работы, главным образом проведенные учащимися в сельскохозяйственных социалистических объединениях, содействует их многостороннему развитию.

LA CONTRIBUTION DES TRAVAUX AGRICOLES POUR LE DÉVELOPPEMENT MULTILATÉRAL DES ÉLÈVES

(Résumé)

A l'aide d'une série d'expériences et d'observations personnelles, l'auteur démontre que le travail agricole effectué par les élèves de l'école pédagogique et de certaines écoles élémentaires et moyennes de la ville et du district d'Arad s'est avéré comme un moyen très important pour l'amélioration de l'enseignement.

En même temps, l'activité déployée par les élèves dans l'agriculture a eu une influence puissante et heureuse sur la formation de certains traits de leur caractère.

Les élèves ont travaillé tant sur les terrains scolaires que dans les unités agricoles socialistes. L'idée qui se dégage de l'article est que les travaux agricoles et surtout l'activité déployée par les élèves dans les unités agricoles socialistes contribuent largement à leur développement multilatéral.

UNELE PROBLEME ALE LECȚIEI ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL SERAL

C. PRISECARU
Directorul Școlii medii serale Mao-Tze-dun, București

Hotărîrea C.C. al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri din luna martie 1959 cu privire la îmbunătățirea învățămîntului seral și fără frecvență de cultură generală și superior este, în prezent, documentul de bază al organizării învățămîntului după criteriul unei tot mai strînse legături cu producția. Această Hotărîre ridică probleme deosebit de importante pentru școala serală. Școlii serale pentru tineretul muncitor îi revine sarcina să pregătească din rîndurile tineretului, care lucrează nemijlocit în producția industrială și agricolă, cadre cu un nivel de cultură ridicat, cu cunoștințe bogate și multilaterale.

Ridicarea nivelului de cultură generală concomitent cu munca în producție creează posibilitatea tinerilor muncitori să-și manifeste din plin capacitatea lor creatoare, spiritul de inițiativă, elanul constructiv. Însușirea bazelor științelor printr-o legătură strînsă între teorie și practică și invers, între practică și teorie, constituie garanția sigură a succesului în munca școlilor serale pentru tineretul muncitor.

Asigurarea unor rezultate eficiente nu se poate realiza decît prin organizarea unor lecții de calitate, lecții bine pregătite, potrivit specificului acestor școli. Lecția în școala serală, cu întregul ei complex de metode și procedee de predare, trebuie să fie în așa fel construită încît să determine din partea elevilor muncitori o participare activă și creatoare.

Deseori, cu prilejul verificării cunoștințelor și al examenelor, se constată lacune și inconsecvențe în cunoștințele elevilor. De cele mai multe ori, astfel de lipsuri sînt justificate de către profesori prin faptul că elevii de la școlile serale dispun de un timp prea limitat pentru studiul individual; alteori sînt invocate lipsurile manualelor, a bibliografiei necesare etc. Observațiile noastre în decursul anilor 1957—1959 ne-au dus la concluzia că asemenea motive nu sînt în toate cazurile esențiale. Adevărata cauză trebuie căutată mai ales în modul în care profesorii își organizează lecțiile, în pregătirea lor pentru lecție, în modul în care ea se desfășoară, în metodele și procedeele folosite. Este știut că în școlile de zi elevii încep munca școlară la vîrsta de 7 ani și o continuă

fără întrerupere pînă la absolvirea școlii medii. Colectivele claselor cuprind elevi de aceeași vîrstă sau de vîrstă apropiată. Mulți dintre elevii unei clase locuiesc în același cartier, unii chiar pe aceeași stradă. În școlile serale pentru tineretul muncitor, elevii reîncep învățătura după un timp de la terminarea școlii de 7 ani sau a școlii profesionale, timp care poate varia de la 1—2 ani la un număr mai mare de ani; elevii acestor școli se recrutează dintre muncitorii diferitelor întreprinderi industriale sau agricole, unde și-au format între timp relații de muncă; nivelul de cunoștințe, de priceperi și deprinderi al elevilor muncitori care vin în clasa a VIII-a diferă, unii sînt absolvenți a 7 clase elementare, alții au absolvit o școală profesională; o parte din elevi cunosc o meserie alții alta; de pildă, în aceste școli vin să învețe strungarii împreună cu electricienii, sudorii, ajustorii, mecanicii etc. Elevii școlilor serale fiind oameni maturi, au de cele mai multe ori, pe lîngă răspunderea pentru munca lor în producție, și răspunderea întreținerii unei familii.

Am arătat aci doar cîteva aspecte care deosebesc pe elevii școlilor serale de cei din școlile de zi. Se înțelege că aceste deosebiri impun profesorilor o bună pregătire profesională și pedagogică. Ei trebuie să aibă un nivel politic și ideologic ridicat, să fie pătrunși de dorința de a contribui prin toate mijloacele la ridicarea nivelului cultural și științific al tinerilor muncitori. Profesorii școlilor serale trebuie să posede în mod deosebit măiestrie și tact pedagogic, să fie nu numai buni cunoscători ai specialității lor, ci și buni cunoscători ai psihicului omenesc, gata oricînd să adapteze modul de predare al cunoștințelor la specificul vîrstei sau particularităților unor grupe de elevi.

De aceea, lecția în școala serală trebuie organizată cu multă grijă, tocmai datorită condițiilor deosebite în care se desfășoară procesul de învățămînt.

Mulți dintre profesorii școlilor serale au acumulat deja o experiență destul de bogată în organizarea și ținerea lecțiilor. De pildă, ei îmbină în mod just educația ideologico-politică și morală a elevilor cu sistemul de cunoștințe științifice transmise în lecții.

Expunerea sistematică și planificată a cunoștințelor se îmbină armonios cu participarea activă și conștientă a elevilor în însușirea cunoștințelor. De asemenea, experiența ne arată că, în cea mai mare parte, profesorii școlilor serale reușesc să facă lecțiile accesibile pentru toți elevii, chiar și atunci cînd este vorba de predarea unor cunoștințe științifice la un nivel mai înalt. Această situație favorabilă însă nu poate fi generalizată. Mai există multe greutăți pe care profesorii de la aceste școli le întîmpină în munca lor. Lipsurile din activitatea profesorilor de la aceste școli se manifestă printr-un oarecare formalism și uniformitate în privința alegerii și folosirii metodelor și procedeelor în predarea lecțiilor în raport cu aspectul variat al compoziției claselor, atît în privința cunoștințelor cu care elevii vin la școală (mai ales în clasa a VIII-a), cît și a diferențelor de vîrstă. Este clar pentru oricine că profesorul care folosește procedeul dictării la lecție, nu va reuși să dezvolte activitatea creatoare a elevilor săi. O astfel de metodă nu contribuie la dezvoltarea intereselor pentru cunoaștere la elevi, la formarea unei atitudini conștiente față de

însușirea cunoștințelor științifice. Nu trebuie uitat nici faptul că în școala serală învață oameni cu caracterul deja conturat, cu trăsături distincte de caracter, de care profesorul trebuie să țină seama, atît în predarea lecțiilor, cît și în verificarea cunoștințelor. A nu ține seama de particularitățile elevilor înseamnă a nu respecta cerințele pedagogice, a-ți rata propria ta munca. Este necesar să subliniem că cerințele de bază ale lecției în școala serală nu se deosebesc în esența lor față de cele ale lecției de la școala de cultură generală — curs de zi. Specificul lor rezultă tocmai din caracterul deosebit al componenței clasei, din specificul vîrstei elevilor muncitori, din natura variată a gradului de oboseală și, ca atare, a diferențelor ce pot exista în capacitatea de muncă a celulelor corticale etc. La toate acestea trebuie adăugat specificul materiei ce se predă, gradul de oboseală pe care îl poate produce în condițiile desfășurării acestei munci intelectuale după o zi intensă în producție; în sfîrșit, specificul lecției din școlile serale rezultă pe de altă parte și din limita timpului de care dispun elevii muncitori pentru studiul individual. Este necesar de asemenea să menționăm că în fața profesorului din școala serală se ivesc o serie de probleme noi și în legătură cu modul în care va realiza în lecție îmbinarea teoriei cu practica. Dacă acest lucru, pentru școala de cultură generală — curs de zi — este o problemă la care profesorul devine factorul principal, care urmărește să formeze deprinderile de muncă la elevi, pentru profesorul școlii serale sarcina devine mai ușoară, prin aceea că elevii săi au deja deprinderi practice de mînuire a mașinilor și a aparatelor, posedă și unele cunoștințe teoretice elementare despre funcționarea acestora. Cu toate aceste deosebiri profesorul din școala serală nu trebuie să piardă un moment din vedere legătura ce trebuie să existe între teorie și practică. El este dator ca prin lecțiile sale să ridice practica, prin cunoștințele teoretice pe care le predă, cu alte cuvinte, să lege practica de teorie.

De pildă, în predarea capitolului „Mecanica" la clasa a VIII-a, unde elevii muncitori vor căpăta cunoștințe despre mișcarea mecanică, elementele mișcării, noțiuni despre spațiu, timp, viteză etc., vor putea realiza cu multă ușurință legarea acestor noțiuni de practica muncii lor. Elevii muncitori strungari, atunci cînd vor învăța despre „Instrumentele de măsură" pe baza experienței lor, vor putea face calcule și demonstrații practice în fața clasei, folosindu-se de aparatele cu care lucrează, lămurind precizia șublerelor tocmai prin cunoștințele teoretice dobîndite. Alții vor putea demonstra modul în care cunoștințele teoretice i-au ajutat să-și perfecționeze deprinderile în tăierea ori strunjirea metalelor, demonstrații care vor contribui treptat la ridicarea calitativă a muncii tinerilor muncitori-elevi pe locul lor de producție.

Cunoașterea acestor aspecte arată că în fața profesorului din școala serală se pun o serie întreagă de probleme de care trebuie să țină seama în pregătirea, organizarea și desfășurarea lecției. Ca și oricare altă formă de învățămînt, scopul lecției sale trebuie să fie precizat, să corespundă scopurilor urmărite de întreaga desfășurare a procesului de învățămînt, de conținutul concret al temei pe care o predă, de nivelul ideologic și politic al lecțiilor, astfel, ca prin transmiterea cunoștințelor să se asigure

formarea și dezvoltarea la elevii muncitori a concepției materialist-științifice despre lume și viață.

Respectarea principiilor didactice și mai ales a principiului caracterului sistematic și al succesiunii procesului de învățămînt va ajuta pe elev la însușirea conștientă și activă a cunoștințelor, la o cunoaștere temeinică a întregului volum de cunoștințe transmis printr-un sistem de lecții.

În sfîrșit, trebuie subliniat faptul că succesul muncii în școala serală depinde în mare măsură de felul în care profesorul asigură legătura cunoștințelor noi cu cele predate anterior și totodată fixarea lor.

În anii trecuți unii profesori, în locul alegerii unor metode adecvate comunicau cunoștințele, fie sub formă de dictare, fie sub forma unei prelegeri monotone și seci. În ambele cazuri elevii erau pasivi la lecție, notau frînturi din explicațiile profesorului sau scriau cuvînt cu cuvînt lecția. Se înțelege că prin astfel de metode participarea activă a elevilor muncitori la lecție era exclusă.

În fața sarcinilor trasate de Hotărîrea C.C. al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri cu privire la îmbunătățirea învățămîntului seral și fără frecvență, profesorii din aceste școli au datoria să facă o adevărată cotitură în activitatea lor. În primul rînd eforturile trebuie concentrate în vederea îmbunătățirii procesului de învățămînt din cadrul lecției. Problemele noi care se ivesc în munca la catedră, determinate, așa cum s-a arătat mai înainte de condițiile specifice acestor școli, trebuie amplu dezbătute în consiliile și cercurile pedagogice și pe cît posibil, să se ceară sprijinul științei pedagogice.

Una din problemele principale care stă astăzi la ordinea zilei pentru a fi rezolvată, constă în stabilirea celor mai adecvate tipuri de lecții pentru școala serală. Nu ne vom ocupa aci de tipurile de lecții în general. Ele sînt cunoscute. Ne vom ocupa însă de unele particularități ale acestor tipuri pe care practica pedagogică în școlile serale ne îndreptățește a le considera ca absolut necesare.

Problema de la care trebuie pornit în folosirea unui tip sau altul, este determinată, după părerea noastră, de volumul cunoștințelor pe care îl posedă elevii muncitori la intrarea lor în școala serală. Se pot oare folosi aceleași tipuri de lecții, cu aceleași verigi ca în clasele V—VII? Sau pot fi utilizate tipuri de lecții caracteristice școlii medii de cultură generală — curs de zi. Complexitatea diferențelor de vîrstă și pregătire teoretică, de activitate practică a elevilor muncitori, ca și practica de pînă acum, ne arată că formele metodice și tipurile de lecții în școala serală nu pot fi o copie fidelă a celor din școala elementară de 7 ani sau medie.

Ca tipuri de bază pentru școala serală menționăm *lecția mixtă sau combinată, lecția de recapitulare și lecția de control.* Deși aceste tipuri sînt caracteristice și școlilor de zi, construcția lor, organizarea și mai ales desfășurarea lor trebuie să se deosebească întrucîtva de tipurile de lecții aplicate în școlile de zi.

Enumerarea tipurilor de mai sus de lecții nu exclude, ci dimpotrivă, impune și folosirea altor tipuri de lecții ca: lecții de laborator, lecții-

prelegeri, lecții-excursii, lecții-film etc. Desigur că aceste tipuri sînt determinate de specificul diferitelor obiecte de învățămînt, de conținutul acestor materii, de necesitatea impusă de desfășurarea întregului proces de învățămînt. De pildă, la istorie, socialism științific etc. unii profesori folosesc lecțiile-prelegeri, după sistemul folosit în învățămîntul mediu tehnic sau superior. Noi considerăm totuși că lecția-prelegere nu este potrivită școlii serale. Acest tip presupune o mare putere de concentrare, o pregătire intelectuală prealabilă, condiții pe care elevii școlilor serale nu le pot îndeplini cu ușurință. În al doilea rînd, credem că expunerea unei prelegeri timp de o oră, oricît ar fi ea de bine susținută, va obosi totuși pe elevi.

Tipul asupra căruia este necesar să ne îndreptăm atenția este, în primul rînd, *lecția mixtă sau combinată*. Referindu-ne la orientarea metodologică a învățămîntului seral, ținînd cont de condițiile obiective ale desfășurării lui, în școala noastră se acordă o importanță deosebită acestui tip de lecție. Pregătirea și realizarea acestor lecții constituie una din preocupările de bază ale profesorilor cu experiență în muncă de la Școala medie serală „Mao-Tze-dun". Afirmația de mai sus nu exclude însă cu desăvîrșire utilizarea celorlalte tipuri. Succese importante obțin și acei profesori care folosesc și alte forme de muncă. Practica ne învață că folosirea exclusiv a unei singure forme de muncă, a unui singur tip, nu contribuie într-o măsură suficientă la atingerea scopului urmărit de școală. Folosirea aceluiași tip de lecție la toate materiile, după o structură fixă, șablonizată, duce la limitarea oricărui efort intelectual. Lecțiile de acest fel devin neatractive, neinteresante, plicticoase. Dacă la toate acestea se mai adaugă și alte cauze, cum ar fi, de pildă, vorbirea monotonă, rece, a profesorului, este de la sine înțeles că se creează climatul favorabil somnolenței, sporirii gradului de oboseală a elevilor. Structura lecției combinate care folosește în cea mai mare măsură în școala serală este în general aceeași cu aceea folosită în școala medie de zi: *a) recapitularea sau verificarea cunoștințelor însușite de elevi în lecția precedentă; b) comunicarea noilor cunoștințe; c) fixarea cunoștințelor și d) tema pentru acasă. (Asupra acestei verigi vom reveni mai jos.)*.

Fiecare verigă a acestui tip de lecție comportă unele adaptări, în funcție de specificul școlii serale. Lecția mixtă sau combinată se poate folosi la obiecte ca: geografia, literatura, dar ea poate fi utilizată și în predarea științelor naturii, fizicii, chimiei etc. Întrebarea care și-o pun adesea profesorii în pregătirea lecțiilor este următoarea: este obligator să respecte structura lecției, dată mai sus, în toate cazurile? Ar fi inoportun să se tragă o concluzie pripită. Răspunsul cel mai just trebuie să-l găsească profesorul, în funcție de materia ce predă, de tema ori subiectul lecției, de nivelul pregătirii elevilor dintr-o clasă ori alta. În raport cu necesitatea folosirii unei verigi din lecție într-o măsură mai mare sau mai mică decît alta, fiecare profesor își va stabili etapele lecției, raportul cantitativ dintre una și alta etc.

Utilizarea acestui tip de lecție în școala serală rezolvă de altfel, atît problema transmiterii cunoștințelor cît și problema fixării și verifi-

cării lor. Ținînd seama de faptul că elevii-muncitori au prea puțin timp la dispoziție pentru studiul individual, se impune ca profesorul să-și organizeze lecția în așa fel, încît munca independentă să fie sprijinită prin alte forme de muncă în clasă, care să asigure înțelegerea temeinică și uneori chiar însușirea cunoștințelor de către elevi. Această cerință obiectivă impune profesorului o mai atentă grijă față de pregătirea în special a unor momente ale lecției și anume: 1) expunerea cunoștințelor și 2) fixarea lor.

Profesorii cu experiență din școlile medii serale „Mao-Tze-dun" și „Grigore Preoteasa" din București au purtat largi discuții în legătură cu dozarea timpului pentru aceste etape ale lecției, cu organizarea lor, discuții duse în cercurile și comisiile metodice, în consiliile pedagogice etc. Ei au ajuns la concluzia că o bună repartizare a timpului ar fi următoarea: pentru verificarea și aprecierea cunoștințelor predate anterior, să se repartizeze 10—15 minute, pentru comunicarea cunoștințelor noi — 25—30 minute, iar pentru fixarea lor 10—15 minute. Atunci cînd este necesar, cel puțin 2—3 minute trebuie rezervate explicării temelor date pentru activitatea independentă.

Desigur că folosirea timpului rezervat fiecărei etape depinde și de metodele pe care profesorul le folosește în cadrul lecției. În privința alegerii metodelor de predare credem că este bine să se țină seama de specificul și compoziția fiecărei clase în parte. De pildă, în predarea unor lecții de fizică la clasa a VIII-a, unde profesorul folosește o varietate de metode și procedee, lecția poate cuprinde următoarele verigi:

a) o scurtă recapitulare a cunoștințelor predate în lecția anterioară;
b) predarea noilor cunoștințe;
c) fixarea cunoștințelor predate.

O astfel de lecție cuprinde în general două părți distincte: predarea și fixarea cunoștințelor. Se înțelege că verificarea sau recapitularea cunoștințelor se face fie prin ascultarea elevilor, fie prin reamintirea ideilor de bază de către profesor. Și într-un caz și într-altul, scopul trebuie atins, noile cunoștințe să fie strîns legate de cele vechi, să fie o continuare și o lărgire a sferei acestora. Momentul recapitulării și verificării este comun cu oricare alt tip de lecție din școlile de zi. Celelalte etape însă — comunicarea și fixarea — prezintă unele aspecte specifice.

Specificul școlii serale permite profesorului să conducă pe elevi către înțelegerea legilor care stau la baza fenomenului studiat, prin executarea experiențelor și demonstrațiilor concomitent cu predarea noilor cunoștințe, experiențe și demonstrații în care se poate ajuta de către elevii specialiști în ramura respectivă. De pildă, în predarea capitolului „Mașini termice" (clasa a IX-a), după un scurt istoric al motoarelor termice, profesorul se poate folosi de un elev care lucrează în ramura respectivă, punîndu-l să arate modul de funcționare al acestor mașini; demonstrația elevului trebuie însoțită de explicația profesorului, în ceea ce privește dependența randamentului acestor mașini în funcție de diferența de temperatură etc.

Cunoscînd unele mașini ca: motorul Diesel, turbina cu vapori, ori motoarele cu ardere internă, elevii specialiști pot vorbi despre folosirea

lor în industrie, agricultură, transporturi, la centralele electrice etc. Este necesar să menționăm că în cazul unei astfel de lecții, concomitent cu expunerea profesorului, elevii care nu lucrează în ramura de producție în care se utilizează aceste mașini vor fi antrenați, în etapa fixării, să execute practic experiențele și demonstrațiile pe care le-au observat la colegii lor, pe baza îndrumărilor date de profesori. Executarea acestor demonstrații practice îi vor deprinde și pe aceștia cu mînuirea și utilizarea aparatelor ori mașinilor studiate. Rezultatele unei astfel de lecții contribuie atît la însușirea materiei cît și la executarea unor sarcini de muncă independentă. În lipsa mașinilor și a aparatelor necesare, profesorul se poate servi de machetele acestora construite de cele mai multe ori de către elevi, aparate cu ajutorul cărora se stabilesc legăturile dintre diferitele părți ale lor, principiile de funcționare și de utilizarea lor în procesul de producție.

O lecție desfășurată după acest procedeu menține trează atenția elevilor-muncitori și sporește interesul lor pentru studiu.

O astfel de lecție, urmată de antrenarea elevilor în executarea diferitelor acțiuni, în fixare, corespunde atît principiului didactic al însușirii conștiente și active cît și principiului accesibilității. În plus, teoria expusă de profesori este legată de practica imediată și invers, cunoștințele practice ale elevilor sînt folosite pentru verificarea principiilor teoretice, realizîndu-se cu alte cuvinte atît îmbinarea teoriei cu practica cît și verificarea practicii prin teorie.

Aplicarea acestui procedeu în predarea lecției mixte se poate face mai ales la lecțiile de fizică, chimie etc. De exemplu, în lecția „Despre lentile" (clasa a XI-a, „Curentul electric în gaze" (clasa a XI-a) ș.a. profesorul se poate ajuta de elevii ce lucrează în industria optică, de elevii electro-tehnicieni și radiotehnicieni.

În concluzie, realizarea unei astfel de lecții contribuie tot mai evident la înțelegerea conștientă a materiei de către elevi, cu condiția ca ea să fie bine pregătită. Pentru aceasta este necesar ca profesorul să-i cunoască bine pe elevi, să pregătească împreună cu ei materialul pe care îl va folosi în predare, să facă în prealabil experiențele și demonstrațiile necesare. De asemenea, se impune ca în vizitele făcute la locul de muncă al elevilor, profesorul să se informeze asupra succesiunii operațiilor de care va trebui să țină seama în explicarea teoretică din clasă, căutînd să nu contravină unor principii teoretice verificate de practică.

Considerăm de asemenea că maturitatea elevilor din școlile serale și cunoștințele căpătate în practica de producție îi ajută la o rapidă însușire a problemelor teoretice, chiar dacă nu lucrează toți în aceeași ramură. Grija deosebită a profesorului trebuie să se îndrepte, în acest caz, asupra fixării, căreia trebuie să-i rezerve timp suficient pentru ca orice elev-muncitor să-și însușească întregul volum de cunoștințe transmise. Numai în felul acesta putem avea garanția că elevul din școala serală își va însuși temeinic orice cunoștință și va pleca din clasă cu materia bine însușită.

★

O discuție tot atît de importantă o comportă în școala serală *lecția de recapitulare.* Lecția de recapitulare prin natura ei, trebuie mai mult adecvată condițiilor concrete ale învățămîntului seral. De obicei profesorii de la școlile serale nu acordă importanța cuvenită repetării în cadrul lecției, în care se comunică noile cunoștințe. Din cauza nedozării juste a timpului, se întîmplă ca repetarea în cadrul lecției să fie neglijată. A nu repeta materia predată lecție cu lecție, în școala serală, ca și în cea de zi de altfel, înseamnă a lipsi pe elevul muncitor care dispune și așa de puțin timp pentru munca independentă, de posibilitatea însușirii temeinice a cunoștințelor.

Ca procedee specifice de repetare în școlile serale, după cum confirmă practica, pot fi folosite fie ascultarea orală a elevilor, fie executarea independentă a unor lucrări practice, în care urmează a se observa în ce măsură elevii și-au însușit cunoștințele teoretice, felul în care le folosesc în munca lor de fiecare zi. Observațiile întreprinse timp de doi ani asupra lecțiilor în școlile serale, ne îndreptățesc a considera că o formă de repetare specifică școlii serale este aceea în care elevii ilustrează esențialul dintr-un șir de lecții sau capitole cu aspecte din practica lor, prin demonstrații și exemplificări. Nu trebuie uitat că printr-o astfel de formă de repetare elevii își fixează cunoștințele însușite, iar ulterior, în cadrul orelor speciale de recapitulare, la sfîrșit de trimestru sau de an școlar, ei vor reuși să urmărească cu ușurință un sistem de lecții, să stabilească legături, să facă generalizări asupra cunoștințelor însușite, cu alte cuvinte să înțeleagă și să explice legile ori teoremele care stau la baza fenomenelor respective.

Lecția de recapitulare la obiecte ca fizica, chimia, științele naturale etc. se organizează de obicei în laborator. Ea poate fi făcută și cu prilejul unor excursii într-o gospodărie agricolă de stat, un institut de cercetări științifice sau chiar la o întreprindere. Alegerea locului unde se va realiza o astfel de lecție depinde de specificul obiectului de învățămînt, de nivelul cunoștințelor și deprinderilor practice ale elevilor, de gradul dezvoltării aptitudinilor lor, de interesul lor pentru materia respectivă. De pildă, pentru recapitularea capitolului „Electricitatea" profesorul poate organiza o vizită cu elevii la Uzina electrică cu scopul de a cunoaște în întregime procesul de producere a curentului electric, efectele lui, rolul curentului electric și condițiile necesare transmiterii lui la distanțe mari. Cu acest prilej elevii muncitori, îndrumați de profesori și specialiști vor face exerciții practice de măsurare a intensității și tensiunii curentului, punînd în aplicare și cunoștințele lor matematice. Elevii care în producție lucrează ca electricieni vor demonstra practic și celor care lucrează în alte sectoare de activitate efectele rezistenței conductorilor în raport cu natura substanței și a dimensiunii lor, vor executa legături în serie a surselor de curent etc., antrenînd pe toți colegii lor, nu numai în observarea acestor acțiuni, ci și la efectuarea lor.

O astfel de lecție trebuie pregătită în prealabil printr-o serie de întrebări puse de profesor întregii clase, cu scopul de a reaminti cunoștințele de bază din capitolul respectiv. De exemplu, înțelegerea temeinică a noțiunilor de frecvență, intensitate și tensiune a curentului alternativ se poate

realiza numai în cazul în care elevii muncitori vor fi pregătiți prin revederea cunoștințelor despre frecvența și perioada mișcărilor armonice. Tot astfel, noțiunea de cîmp electric va fi temeinic fixată dacă elevii vor cunoaște, în prealabil, noțiunea de cîmp magnetic însușită în clasele anterioare, stabilindu-se astfel, pe calea comparației, părțile comune.

Metodele și procedeele folosite în lecția de recapitulare — conversația, demonstrația fenomenelor și proceselor studiate, experiențele executate de elevi și profesori, sau schemele, diagramele etc. întocmite în lecțiile inițiale —, sînt mijloace prin care profesorul trebuie să activizeze gîndirea elevilor, să-i obișnuiască a generaliza și sintetiza singuri cunoștințele însușite.

Fără îndoială că lecțiile de recapitulare nu trebuie să se organizeze după o schemă fixă. În funcție de specificul obiectului de învățămînt, de gradul pregătirii practice și teoretice a elevilor, ele se pot realiza și prin vizionarea unor filme care să ilustreze aplicarea în practică a principiilor teoretice despre care au învățat, precum și pe baza unor observații independente a elevilor asupra lucrărilor de laborator sau asupra unor procese din producție. Astfel de lecții își ating scopul mai ales acolo unde există mai mulți elevi care lucrează într-o ramură de producție legată de tema recapitulată și care dispun de o experiență îndelungată în ramura respectivă.

Constatările făcute cu prilejul asistențelor noastre la lecții ne-au format convingerea că *rezultate bune obțin numai acei profesori care se pregătesc minuțios pentru fiecare lecție,* care folosesc metodele și procedeele potrivite nu numai specificului școlii ci și al clasei la care lucrează. De asemenea eficiența rezultatelor bazate pe metode judicios alese, contribuie în mare măsură la organizarea muncii independente a elevilor-muncitori, chiar în condițiile timpului limitat de care dispun aceștia.

Organizarea muncii independente a elevilor din școlile serale este o chestiune nerezolvată încă pe deplin. Profesorii cu experiență din Școala medie serală „Mao-Tze-dun" din București, ca și cei din alte școli ale Capitalei, în urma unor îndelungate discuții au ajuns la concluzia că munca independentă este un mijloc important în însușirea temeinică a cunoștințelor. Profesorii școlii noastre, pe baza experienței de pînă acum, rezolvă această problemă cu destulă competență. Cu toate că majoritatea lecțiilor se bazează pe demonstrații, comparații, clasificări a obiectelor și fenomenelor studiate, temele pe care le dau elevilor constituie un puternic stimulent în organizarea activității lor independente. Ținînd seama de faptul că elevii dispun de un timp limitat pentru activitatea independentă, ei studiază cu atenție orice temă care urmează să fie dată elevilor pentru acasă. Pentru ca rezultatele acestei acțiuni să fie încununate de succes, este absolut necesar să se pornească în elaborarea temelor pentru acasă de la următoarele considerente:

a) tema dată pentru munca independentă a elevilor să aibă — pe cît posibil — o strînsă legătură cu activitatea lor din producție;

b) să determine un interes deosebit din partea elevilor;

c) să conțină — acolo unde se poate — probleme care să-i intereseze în ridicarea calitativă a muncii lor profesionale;

d) temele date spre rezolvare ca muncă independentă să țină seama — pe cît posibil — de pregătirea individuală a fiecărui elev.

În general prin orice temă, trebuie să se realizeze o punte de legătură între cunoștințele elevilor-muncitori și aplicarea acestora în practică, la locul lor de producție.

Cerințele de mai sus se pot concretiza practic prin teme care să conțină una sau două întrebări la care elevii să răspundă pe baza cercetării manualului sau a unei bibliografii indicate, pe baza observațiilor din practica lor, întrebări care să stimuleze la dezlegarea problemelor utile în viață, cum și la înțelegerea ulterioară a materiei ce urmează a fi învățată. O astfel de temă, mai ales atunci cînd este legată de specificul muncii din producție, nu numai că-l va ajuta pe elevul-muncitor la o înțelegere teoretică profundă, dar îi vor crea și posibilitățile întreprinderii unor îmbunătățiri și raționalizări în procesul de producție. Cu prilejul soluționării temei, elevii observă mai amănunțit relațiile și interdependența dintre fenomene, raporturile de cauzalitate dintre acestea etc. O atenție deosebită a profesorului școlii serale trebuie îndreptată către evitarea supraîncărcării elevilor. Dozarea justă a temelor, fără excluderea lor însă, va constitui un prilej deosebit pentru formarea deprinderilor de studiu individual. Practica a dovedit că la matematică, de pildă, se poate da elevilor spre rezolvare un exercițiu, după ce în prealabil s-au rezolvat exerciții asemănătoare în clasă. Durata rezolvării acestuia nu trebuie să depășească 10—15 minute. La fizică, chimie, științele naturii, istorie, literatură se pot da elevilor una sau două întrebări asupra cărora să se gîndească, cu condiția ca răspunsul la astfel de întrebări să ilustreze o sinteză a temei studiate și să nu răpească elevilor mai mult de 15—25 minute.

Astfel de teme pot fi date printr-o bună eșalonare a lor chiar de la o lecție la alta, ținînd seama că nu toți profesorii dau de lucru elevilor în același timp.

Considerăm de asemenea, că este necesar ca în elaborarea temelor care se dau elevilor-muncitori pentru munca lor independentă să se urmărească nu atît cantitatea materialului acumulat, ci calitatea lui; mai mult chiar, aceste teme să se sprijine atît pe cunoștințele elevilor cît și pe maturitatea lor de gîndire. Orice temă rezolvată de elevi trebuie să-i ajute prin problema pe care o ridică la dezvoltarea deprinderilor de muncă independentă, cu condiția însă ca ea să fie în măsură să-i trezească interesul pentru a o rezolva. În acest caz gradul de oboseală al elevilor nu va spori, chiar dacă vor încerca rezolvarea temelor după o zi de muncă în producție, ci mai mult, rezolvarea lor le vor crea o dispoziție favorabilă și pentru lecțiile din clasă.

Temele care cer un timp mai îndelungat pentru efectuarea lor se pot da de la o săptămînă la alta și chiar pentru un timp mai îndelungat. De pildă, pentru pregătirea unei teme care cere studierea unui material bibliografic mai vast se va lăsa elevilor timpul necesar pentru ca în zilele cînd nu învață să poată studia această bibliografie; la lecțiile de chimie sau fizică este necesar să se lase timpul necesar pentru urmărirea efec-

telor unor fenomene studiate pe calea experiențelor și observațiilor. Oricum, în școlile serale problema muncii independente nu trebuie ignorată. Ea trebuie să contribuie la lărgirea orizontului intelectual al elevilor, la informarea lor pe calea studierii unui material strict necesar, material recomandat de profesori cu foarte multă grijă. Este bine ca elevului-muncitor să i se dea de lucru pentru timpul său liber numai atît cît poate realiza, iar ceea ce i se dă de făcut să convingă pe elev că îi este de folos. Selecția și dozarea justă a temelor, coordonarea lor, trebuie făcută cu grijă de către dirigintele clasei. Un lucru de care trebuie ținut seama este și acela ca bibliografia indicată să fie accesibilă, iar materialele de care elevii au nevoie să existe fie în școală, fie la biblioteca clubului întreprinderii. În caz contrar elevii își vor irosi timpul și nu vor realiza sarcinile cerute.

Pentru exemplificare dăm cîteva întrebări care pot fi date elevilor ca teme individuale. De exemplu la lecția de științele naturale „Solul, fertilitatea lui" se pot da astfel de întrebări:

a) Care sînt cauzele scăderii și creșterii fertilității solului?

b) Ce măsuri se pot lua pentru ridicarea fertilității solului?

Astfel de întrebări scurte, generalizatoare, pun pe elevi în situația de a gîndi, de a citi materialul indicat, îi ajută la o mai profundă înțelegere a materialului învățat în clasă.

★

În cele expuse pînă aici am urmărit să conturăm cîteva din particularitățile metodice ale tipurilor de lecții frecvente în școlile serale: lecția mixtă și lecția de recapitulare —, fără pretenția ca prin aceasta să fi epuizat orice discuție. Este o încercare de a găsi rezolvarea cea mai potrivită pentru a contribui la ridicarea calitativă a procesului de învățămînt în școlile serale. Dacă problemele ridicate de noi vor fi în atenția cadrelor didactice cu experiență din aceste școli și dacă acestea se vor strădui să împărtășească și altora experiența lor proprie, bazată pe practică, sîntem siguri că se va îmbogăți și mai mult conținutul metodic al lecțiilor din școlile medii serale din patria noastră.

Problemele ridicate de noi se referă la cîteva aspecte pe care le-am socotit mai importante, dat fiind specificul școlii serale. În primul rînd tipul lecției de bază — lecția mixtă, — socotim că nu trebuie să fie o copie fidelă a lecției de același tip din școlile de 7 ani sau medii de zi — ci un tip intermediar în care se va ține seama de gradul de pregătire al elevilor muncitori, de timpul lor pentru studiu —, astfel ca dintre verigile lecției să se dea atenție deosebită transmiterii cunoștințelor și fixării acestora.

În al doilea rînd, în fața profesorilor de la școala serală se pune problema organizării lecțiilor de recapitulare cît și a modului în care trebuie făcută aceasta, a locului unde pot fi realizate. Părerea noastră este că trebuie acordată o atenție deosebită acestui tip de lecție. Ea se

poate realiza fie în laboratorul școlii, fie cu ocazia vizitării întreprinderilor, muzeelor etc.

O deosebită atenție socotim de asemenea că va trebui acordată organizării muncii independente a elevilor muncitori. Ținînd seama că timpul limitat al elevilor nu le permite studierea unei bibliografii vaste, profesorii școlilor serale trebuie să eșaloneze în așa fel temele pentru munca independentă a elevilor, încît, prin forme diverse, generalizatoare, să se dezvolte dragostea și interesul elevilor muncitori pentru cunoașterea unor probleme științifice, legate atît de materia ce se studiază cît și de practica lor din producție.

Urmărind zi de zi o pregătire minuțioasă a lecțiilor, antrenînd cît mai mult pe elevi în participarea lor activă la lecții, avem convingerea că profesorul din învățămîntul seral își va îndeplini cu cinste sarcina încredințată de partid și guvern, aceea de a ridica din rîndurile tineretului muncitor oameni cu bogate cunoștințe, care să contribuie cu toată capacitatea și forța lor la construcția socialistă în patria noastră.

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ, КАСАЮЩИЕСЯ ТИПОВ УРОКА В ВЕЧЕРНЕМ ОБУЧЕНИИ

(Резюме)

В этой статье автор трактует некоторые методические особенности, касающиеся типов уроков, часто встречающихся в вечерних школах, настаивая, главным образом, на типах урока смешанного и по повторению.

Особенное внимание автор уделяет организации самостоятельной работы рабочей молодёжи. Учитывая обстоятельства, при которых рабочая молодёжь имеет в своём распоряжении ограниченное время для самостоятельной домашней работы, автор даёт интересные решения, посредством которых такие ученики всё-таки могут быть вовлечены к выполнению самостоятельной домашней работы, посредством развития в них большого интереса.

CONSIDÉRATIONS SUR LA MANIÈRE D'ENSEIGNER AUX COURS DU SOIR

(Résumé)

L'auteur de l'article y traite de quelques-unes des particularités méthodologiques concernant les divers types de leçons, le plus fréquemment utilisées aux cours du soir, en insistant tout particulièrement sur la leçon mixte et la leçon de révision.

Une attention spéciale est accordée à l'organisation du travail indépendant des élèves-ouvriers. En tenant compte du fait que les élèves-ouvriers ne peuvent disposer, pour leur activité individuelle, que d'un temps limité, l'auteur propose certaines solutions intéressantes grâce auxquelles, en éveillant leur intérêt pour le contenu des problèmes, ces élèves pourraient tout-de-même être entrainés à résoudre certaines charges indépendantes.

ROLUL EDUCATIV AL ÎNTRECERILOR ÎN MUNCĂ ŞI DISCIPLINĂ ÎN COLONIILE DE MINORI

Prof. ANGHEL OPRINA
Bucureşti

„Una din problemele centrale ale muncii politice de masă este popularizarea iniţiativelor patriotice, a mlădiţelor noi ale atitudinii comuniste faţă de muncă, a formelor noi ale întrecerii socialiste — metodă încercată şi profund democratică de construire a comunismului".

(S. Cervonenko: „Legătura strînsă cu viaţa — chezăşia succesului", Kommunist, nr. 10/1959, pag. 31.)

Pornind de la teza marxistă cu privire la problema libertăţii şi necesităţii, A. S. Makarenko a abordat şi a rezolvat practic şi cu succes cerinţele eticii marxiste în coloniile de minori pe care le-a condus, punînd accentul, în primul rînd, pe crearea unei discipline conştiente. A. S. Makarenko a subliniat de nenumărate ori în lucrările sale pedagogice că disciplina nouă, socialistă este „ceea ce deosebeşte societatea de anarhie; Ea determină libertatea" [1]. Tocmai de aceea disciplina socialistă constituie un fenomen moral şi politic; această disciplină conştientă „trebuie să fie însoţită de conştiinţă, adică de completa înţelegere a ideii de disciplină, precum şi pentru ce este ea necesară" [2].

Disciplina conştientă este strîns legată de formarea atitudinii noi faţă de muncă, care „nu este un element între alte elemente psihologice ale personalităţii, ci exprimă însăşi structura acesteia, manifestată în modul de gîndire, simţire şi acţiune a omului" [3].

La baza formării atitudinii comuniste faţă de muncă stă organizarea întrecerilor, metodă excelentă de educare în spiritul moralei comuniste, — metodă descoperită de Lenin în marea iniţiativă a subotnicelor comuniste din gloriosul şi aprigul an 1919. Iată de ce tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej ne arată că astăzi „trebuie să i se asigure între-

1 *A. S. Makarenko:* Opere pedagogice alese, vol. II, Editura de stat, 1950, pag. 298.
2 *A. S. Makarenko:* Opere pedagogice alese, vol. I, Editura de stat, 1949, pag. 74.
3 *Nicolae Dumitru:* „Procesul trecerii spre comunism şi saltul istoric în dezvoltarea personalităţii umane", în „Cercetări filozofice", anul VI, nr. 1/1959, p. 28.

cerii socialiste un larg caracter de masă, popularizîndu-se prin mijloace variate realizările obținute și inovațiile valoroase" [4].

Întrecerea socialistă reprezintă o puternică școală de educare a atitudinii comuniste față de muncă, ea dezvoltă inițiativa creatoare a oamenilor muncii în producție și promovează înflorirea talentelor. Lenin arăta că în condițiile socialismului, oamenii muncii au posibilitatea deplină „să se poată manifesta, să-și desfășoare aptitudinile, în care să apară la iveală talentele ce zac ascunse în popor — izvor neatins — și pe care capitalismul le apăsa, le strivea și le înnăbușea cu miile și cu milioanele" [5].

Pedagogia sovietică acordă o mare importanță întrecerilor socialiste în școală. În literatura pedagogică sovietică întîlnim tot mai des articole și studii referitoare la problemele organizării întrecerii socialiste în școală" [6].

Și în țara noastră, întrecerile socialiste în școli capătă tot mai mare extindere ; un avînt deosebit îl prezintă întrecerile socialiste din cadrul școlilor profesionale, de meserii, agricole și tehnice [7]. De asemenea, întreceri socialiste au loc în cadrul brigăzilor utemiste de muncă patriotică, la activitatea cărora participă mase largi de elevi. Datorită întrecerii inițiate pentru cucerirea titlului de brigadă fruntașă s-au efectuat lucrări însemnate, realizîndu-se economii de zeci de milioane de lei. Astfel, tinerii din regiunea Bacău, organizați în peste 1300 brigăzi de muncă patriotică, au realizat economii de peste 6 milioane lei [8].

Întrecerile socialiste au o mare importanță politică și pedagogică în cadrul rezolvării sarcinilor educației morale comuniste, a educației prin muncă [9].

De aceea, în literatura pedagogică sovietică s-a subliniat în mod just că nu trebuie să vorbim despre utilitatea întrecerii socialiste în școală, ci despre necesitatea ei [10].

Într-adevăr, trebuie să ne gîndim la faptul că după terminarea școlii, elevii vor merge să lucreze în producție, unde din primele zile vor face cunoștință cu marea școală a întrecerilor socialiste. De aci, reiese o importantă sarcină pentru școală : aceea de a pregăti elevii în mod practic pentru înțelegerea importanței întrecerii și necesitatea de a participa activ în cadrul ei. Prin organizarea întrecerilor socialiste în școli, care desigur

---

4 *Gh. Gheorghiu-Dej :* „Articole și cuvîntări" ed. IV, E.S.P.L.P., 1956, pag. 506.

5 *V. I. Lenin :* „Opere alese", vol. II, partea I, edit. P.C.R., 1946, pag. 368—369.

6 *I. L. Kastorski :* „Unele probleme de organizare a întrecerii în școală", Sovetskaia pedagoghika nr. 4/1959 ; *R. M. Napalkova :* „Întrecerea colectivă în școală" și *A. I. Filipov :* „Întrecerea socialistă în școală", Sovetskaia pedagoghika, nr. 8/1959 ; *A. I. Novikov :* „Despre întrecerile în școală", Sovetskaia pedagoghika, nr. 5/1958 ; *F. Filippov :* „Despre întrecerea socialistă între școli", Narodnoe obrazovanie, nr. 11/1958 ; „Educarea elevilor prin munca de utilitate socială", Izd. A.P.N. — R.S.F.S.R., Moscova, 1958 ș.a.

7 *„Gazeta Învățămîntului"*, anul X, nr. 495/1958.

8 *„Scînteia pionierului"*, anul X, nr. 31(713), 1959.

9 v. Pentru intensificarea muncii organizațiilor U.T.M. în vederea îndeplinirii sarcinilor puse de partid în fața școlii. (Pe marginea dezbaterilor Plenarei a VII-a a C.C. al U.T.M.), *Scînteia Tineretului*, anul IV, nr. 3244 din 18 oct. 1959.

10 *V. A. Usin :* „Despre întrecerea în școală", Sovetskaia Ped. nr. 8/1958, pag. 98—104.

vor îmbrăca diferite forme organizatorice [11], în funcție de situația concretă și de condițiile specifice fiecărei școli, — vom putea „deprinde pe copii și tineri cu realitățile vieții noastre socialiste, cu rînduielile noastre de viață nouă, de colaborare și întrajutorare reciprocă" [12], educîndu-le în felul acesta cele mai înalte calități ale personalității umane.

★

O experiență interesantă, cu rezultate fructuoase, — în problema organizării întrecerilor, — s-a desfășurat în coloniile de minori începînd din anul 1956 și pînă în prezent. Înainte de a arăta cum s-au desfășurat aceste întreceri și care au fost rezultatele lor, vom vorbi despre specificul acestor colonii de minori. În coloniile de minori se face reeducarea copiilor orfani și a celor proveniți din familii dezorganizate, care au suferit o serie de influențe dăunătoare, manifestîndu-se prin atitudini nesănătoase, începînd de la acte de indisciplină pînă la delicvență. Desigur aceste fenomene nu sînt decît rezultatele directe ale unor condiții nefavorabile, urmare a moștenirii lăsate de vechiul regim burghezo-moșieresc și în plus ca urmare a vestigiilor războiului prin care am trecut. În aceste colonii ei sînt reeducați și redați societății ca elemente folositoare, apte conviețuirii sociale.

În coloniile de minori există școli elementare (cl. I—VII) și școli profesionale. Școlile profesionale au plan de producție, iar minorii sînt salarizați după cantitatea și calitatea muncii lor productive. În felul acesta ei învață să lege interesele personale cu cele sociale, vin în contact cu problemele planului de stat, ale autonomiei bugetare și ale rentabilității, căpătînd o valoroasă experiență a muncii pentru viața socială de mai tîrziu, cînd vor deveni maturi. Metoda întrecerilor s-a dovedit a fi o pîrghie puternică a reeducării în coloniile de minori, un mijloc important de educare a colectivului de copii.

Obiectivele întrecerilor au fost determinate de dezvoltarea stadială a colectivelor, ele fiind reduse — în colectivele de-abia constituite — la realizarea unor exigențe minime de ordine, curățenie sau punctualitate; iar în colectivele cimentate, în care uneori se exprimă năzuințe și idealuri înalte, care integrează pe foștii minori delincvenți în torentul uriaș al construcției socialiste, cresc și dobîndesc valoare tot mai sporită.

De aceea colectivele pedagogice din colonii se străduiesc să pună în permanență în fața minorilor noi obiective de atins, perspective de dezvoltare, prin aceasta ferind colectivele minorilor de fenomenul stagnării, al plictiselii, al autolinîștirii, pentru lupta împotriva deprinderilor rele, pentru promovarea a ceea ce este nou și folositor, pentru legarea vieții din colonie de viața țării.

---

11 — * * * „Bilanțul discuției cu privire la întrecerea în școală", Sovetskaia pedagogika, nr. 10/1959.

12 *A. Vasilescu:* „Munca de folos obștesc, mijloc important de educare comunistă a elevilor", Revista de pedagogie, anul VIII, nr. 5/1959, pag. 76.

Deoarece esențial în reeducarea minorilor delincvenți nu este numai faptul calificării optime, ci mai ales cimentarea deprinderilor conform cu necesitatea convietuirii sociale, în coloniile de reeducare întrecerile între colectivele de minori nu se rezumă numai la activitatea productivă ci se axează deopotrivă pe problemele de disciplină și comportare în activitatea de toate zilele.

Din această cauză, denumirea în colonii a acțiunii întrecerii este: *„Întrecere în muncă și disciplină"*.

Organizarea întrecerii necesită o lungă perioadă de pregătire în vederea realizării unor condiții de bază, fără de care acțiunea nu poate reuși.

Pentru buna reușită a întrecerilor în coloniile de minori s-a ținut seama de următoarele condiții:

a) Existența unui colectiv pedagogic ferm, pregătit, unitar, conștient de valoarea educativă a întrecerii, exigent în urmărirea și dirijarea activității zilnice a colectivelor de minori.

Colectivul pedagogic trebuie să cunoască dezvoltarea stadială a colectivului de minori, să poată analiza exigențele care s-au născut în viața acestor colective și care singure pot constitui baza de plecare în întrecere. A nu cunoaște în mod real această dezvoltare, înseamnă a porni acțiunea la întîmplare, deoarece așa după cum se va vedea, obiectivele ce se fixează întrecerii trebuie să exprime valoarea exigențelor născute în colectivul de minori.

La venirea lor în colonie, minorii prezintă deficiențe educative serioase. În aceste condiții, este normal ca să nu se atace toate problemele și să se înceapă cu anumite cerințe, care pot să fie traduse în fapte de către colectivul în formare. Această perioadă este foarte dificilă; colectivul pedagogic trebuie să înfrunte tot balastul relelor deprinderi cu care minorii au venit dinafară. De aceea nu trebuie să venim cu cerințe mari care să transforme pe minori în eroi peste noapte, ci trebuie pornit de la lucruri mărunte în aparență, dar care în fond sînt elemente de bază pentru înfăptuirea unei discipline conștiente. În această etapă, de pildă, s-au fixat 2—3 obiective simple, cum ar fi sculatul la timp, intrarea la cursuri și în ateliere fără întîrziere, grija față de ținuta vestimentară etc. În anumite situații, cînd colectivul nu era bine sudat, s-a pornit la întrecere cu un singur obiectiv. Lipsa de obiectivitate din partea colectivului pedagogic, părtinirea, aduc mult rău și frînează întotdeauna colectivele de minori.

Au existat în coloniile de minori, educatori care, orbiți de dorința ca grupele de minori de care răspundeau să fie plasate pe locuri fruntașe în întrecere, crezînd că astfel propria lor activitate ar fi mai bine notată — s-au pretat la tolerarea, uneori chiar la ascunderea unor abateri, la denigrarea activității altor grupe sau altor educatori. Evident este că astfel de „educatori" au făcut un mare rău colectivelor de minori. În grupele de care răspundeau s-a promovat tendința de înșelăciune, — aici spiritul critic și autocritic s-a tocit și deci întrecerea nu a fost o armă în lupta pentru reeducare.

b) Existența unei proporții logice între dezvoltarea stadială a colectivului de minori, în care s-au născut deja anumite exigențe — ca expresie a conviețuirii și năzuințelor comune — și între obiectivele ce sînt fixate ca scop al întrecerii.

De aici rezultă că pentru reușita acțiunii întrecerii colectivul pedagogic trebuie să se străduiască pentru realizarea în colectivul primar a unor cerințe de bază, acceptate de masa minorilor, care să constituie punctul de plecare în întrecere. Spre exemplu: scularea la timp, asigurarea curățeniei camerelor în care minorii își duc munca, frecvența la clase și ateliere. Lupta împotriva abaterilor unei părți din minori de la aceste cerințe poate fixa primele obiective de întrecere.

c) Gradarea logică a obiectivelor întrecerii în timp. Obiectivele întrecerii stabilite pentru o anumită etapă și realizate de marea masă a minorilor ce formează colectivul trebuie să formeze premisele altor obiective stabilite pentru etapa următoare.

Fixarea acestor noi obiective pretinde colectivului pedagogic multă putere de analiză, cunoașterea în amănunt a vieții minorilor din grupa dată sau pe întreaga colonie, în așa fel încît realizarea prin întrecere a obiectivelor stabilite să apară ca un corolar al efortului propriu al minorilor.

Astfel, la unele colonii de băieți s-a născut în întreceri, după depășirea stadiului primar de formare a colectivului, obiectivul pregătirii școlare superioare (școala medie), minorii fiind preocupați îndeaproape de realizarea acestei perspective. În prezent, un număr apreciabil de minori, în special cei din anii II și III ai școlilor profesionale din Arad, Slatina, Iași, Alexandria și Brîncovenești, sînt înscriși și urmează cursurile serale și fără frecvență ale școlilor medii din localitățile respective.

d) Existența cointeresării în realizarea cu succes a obiectivelor stabilite pentru întrecere, prin crearea unui sistem adecvat de recompense care să stimuleze pe minori, să le trezească și să le mențină interesul pentru realizarea acestor obiective.

Activitatea moralizatoare trebuie fundamentată pe satisfacții de ordin material și moral, care să apară ca încununare a eforturilor depuse de minori. Ele sînt menite să ducă la perpetuarea succeselor, la dezvoltarea continuă a colectivului, punînd în fața minorilor perspective interesante, care le vor deschide orizontul inițiativei creatoare [13].

Printre recompensele utilizate în coloniile de minori menționăm următoarele: — citarea prin ordin de zi; organizarea de excursii în localități mai apropiate, și o dată pe an a unei excursii mai lungi în care sînt duși minorii cei mai merituoși; premii în cărți și obiecte de uz personal; învoiri în oraș sau în familie; afișarea fotografiei în panoul de onoare al coloniei etc.

Cum s-a desfășurat organizarea întrecerilor?

---

13 *T. V. Bondareva:* „Întrecerea socialistă metodă eficientă de educare a colectivului de copii", Sovetskaia pedagoghika, nr. 1/1958.

a) Organizarea propriu-zisă a întrecerii în muncă și disciplină între colectivele de minori din coloniile de reeducare este precedată de o perioadă de pregătire, în care se realizează o largă agitație referitoare la începerea acțiunii, precum și stabilirea pînă în amănunt a regulilor după care se vor desfășura toate aspectele întrecerii.

În perioada de pregătire, colectivul pedagogic stabilește cît mai precis posibil care sînt cerințele izvorîte din sînul colectivului, care ar putea constitui obiectivele întrecerii.

b) O dată stabilite aceste jaloane în consiliul pedagogic al coloniei munca educatorilor se deplasează în cadrul sfatului comandanților de grupe (detașamentelor) de minori, în rîndul activului coloniei, în organizațiile de pionieri și U.T.M. ale minorilor. Aici, printr-o muncă susținută cu răbdare, se lămuresc minorii asupra necesității îmbunătățirii situației școlare, a producției, a gospodăriei și disciplinei din colonie.

Acestor organe de autoconducere li se prezintă concret și concis deficiențele constatate în viața colectivelor în ultima perioadă, modul cum aceste defecțiuni pot fi îndreptate prin efort colectiv, toate acestea constituind sarcini pentru prima etapă a întrecerii.

Astfel într-o colonie nou înființată, unde situația frecvenței la clasă, la ateliere, curățenia, lăsau de dorit, munca de lămurire dusă cu organele de autoconducere a stabilit că primele obiective ale întrecerii trebuie să fie axate pe frecvență și curățenie. Obiectivele au fost exprimate astfel: grupa cu cea mai regulată frecvență la clasă, ateliere, meditații; cu cel mai curat și frumos dormitor; cea mai frumoasă clasă; și cel mai îngrijit sector (curte, coridor, scări, lavoare).

Erau cerințe minime, acceptate de majoritatea minorilor .

c) După atragerea organelor de autoconducere la ideea întrecerii urmează perioada de lămurire a masei minorilor. Întreg colectivul pedagogic precum și minorii din organele de autoconducere, în ședința pe grupe, în adunările generale ale minorilor, în discuții individuale, în ședințele organizației de pionieri și U.T.M., cu un cuvînt în orice împrejurare, caută să convingă masa minorilor despre utilitatea ordinei, disciplinei, punctualității, curățeniei, arătînd că acestea se realizează mai ușor prin coordonarea eforturilor în acțiunea întrecerii, din care pot rezulta satisfacții generale și individuale, ca urmare a aplicării sistemului de stimulente și recompense pentru cei merituoși. Acum se stimulează înclinarea spre emulație a tinerilor, căutîndu-se să se realizeze o izolare a acelor minori ale căror deprinderi rele au influență în colective.

Gazeta de perete se mobilizează pentru a înfățișa situația existentă în colonie, pentru ca prin articole aplicate pe concretul situației să biciuiască atitudinile negative, militînd pentru organizarea întrecerii.

Într-un articol apărut în gazeta de perete a unei colonii de minori elevul C.P. scria printre altele:

„... sîntem sătui de viața dezordonată pe care am dus-o pînă acum. ...să înțeleagă toți că aici în colonie trebuie să învățăm, să lucrăm, să nu mai trăim ca pe stradă sau ca în grajd. ...aici avem tot ce ne trebuie pentru a fi oameni...".

Articolul se încheia cu o chemare sinceră la întrecere.

— Un alt minor, punînd problema economiilor, scria cu mult patos în gazeta de perete: „Să nu mai trecem nepăsători față de firicelul de apă ce se scurge din robinet, față de becul aprins în miezul zilei, față de o piuliță sau un șurub aruncat într-un colț al atelierului. Toate acestea duc la nepăsare. Noi putem să punem frîu acestei risipe și să facem economii cît mai mari".

d) În timpul perioadei pregătitoare, colectivul pedagogic, sub îndrumarea directorului se preocupă de partea organizatorică a problemei, stabilind codul întrecerii, sistemul de notare a realizărilor și componența comisiei de întrecere.

Codul întrecerii este o înșiruire de fapte pozitive și negative a căror apariție în colonie, pe perioada întrecerii, este de prevăzut și care sînt legate de realizarea obiectivelor stabilite pentru perioada ce urmează. Pe măsură ce aceste obiective se realizează, iar întrecerea intră într-o fază superioară, avînd la bază alte obiective, codul întrecerii se îmbogățește treptat, cuprinzînd noi fapte pozitive sau negative legate de realizarea obiectivelor stabilite.

Fiecare din faptele cuprinse în cod se calculează în puncte pozitive sau negative, după cum faptele sînt bune sau rele.

Citățm cîteva prevederi ale codului întrecerii unei colonii:

— demascarea unei tendințe de fugă	+	10 pct.
— demascarea unui furt	+	10 „
— micșorarea deșeurilor la ateliere cu 10—50%	+	5—20 „
— depășirea normei la atelier pînă la 50%	+	15 „
— depășirea normei la atelier peste 50%	+	20 „
— ajutor celor rămași în urmă la învățătură	+	15 „
— absențe la clasă, atelier sau meditație	—	5 „
— furtul	—	25 „
— bătaia, acte de huliganism	—	10 „
— defecțiuni în curățenia sectorului	—	5—15 „
— suflatul la lecție	—	5 „
— copiatul la teze	—	10 „
— risipă de materiale la atelier	—	20 „
— neîngrijirea sculelor și mașinilor-unelte din atelier	—	20 „
— rebut la atelier	—	15 „
— defecțiuni în ținuta vestimentară	—	5/10 „
— etc.		

La începerea întrecerii fiecare minor primește un bagaj inițial de puncte (100 în unele colonii, 500 în altele), la care — în perioada unei săptămîni se adaugă punctele acordate pentru faptele pozitive și din care se scad punctele pierdute pentru faptele negative.

Dacă la începutul acțiunii întrecerii faptele pozitive chiar cele mai obișnuite se răsplătesc prin acordarea de puncte pozitive, mai tîrziu, cînd s-au format în masa minorilor anumite tradiții și cînd bunele deprinderi ale conviețuirii în colectiv s-au statornicit, aceste fapte sînt scoase treptat din codul întrecerii rămînînd ca fapte ce se recompensează doar cele ieșite cu totul din comun care înfrumusețează viața colectivului.

Această corectare a fost necesară, deoarece mulți dintre minorii delincvenți, care săvîrșeau abateri de la disciplină, găseau modalitatea de a recupera punctele pierdute, prin realizarea unor fapte pozitive și astfel să reintre în rîndurile celor merituoși.

Dacă la începutul întrecerii astfel de atitudini sînt tolerabile, însuși faptul că minorul delincvent se interesează de situația sa în lupta pentru un loc fruntaș, fiind un fapt pozitiv, mai tîrziu însă, cînd întrecerea s-a consolidat, cînd faptele pozitive apar ca un simptom de mercantilism, ca o tendință de trișare, trebuie venit cu corectivul arătat, strict necesar în lupta împotriva abaterilor disciplinare din viața colectivelor de minori. Deci codul întrecerii nu este static și imuabil, el urmează dezvoltarea colectivului, dialectica reeducării.

Sistemul de notare a realizărilor. Fiecare grupă de minori are un caiet cu file numerotate, care însoțește grupa pe tot parcursul activității zilnice. Caietul este păstrat de comandantul grupei și predat profesorilor, maiștrilor sau educatorului care în ziua respectivă desfășoară diferite activități cu grupa.

Orice fapte pozitive sau negative din cele cuprinse în codul întrecerii se notează în caiet de pedagogul care l-a constatat, descriindu-se pe scurt fapta, cu numele minorului în cauză.

Problemele legate de curățenia sectoarelor și camerelor se notează de educatorul de serviciu din ziua respectivă. Orice cadru pedagogic, luînd cunoștință de anumite fapte bune sau rele ale minorilor, trebuie să le noteze, chiar dacă se desfășoară în timp ce grupa minorului se află sub îndrumarea altui cadru pedagogic.

Comisia de întreceri are în fruntea sa în mod obligatoriu pe directorul coloniei, în calitate de președinte. El are unul sau doi înlocuitori care conduc activitatea zilnică a comisiei, aleși de preferință dintre cadrele pedagogice care locuiesc în colonie.

În componența comisiei intră ca secretar un membru al sfatului comandanților minori, iar ca membri, responsabilii cu întrecerea din fiecare grupă. În propaganda și munca de agitație a organizării și desfășurării întrecerilor se pune un accent deosebit pe munca secretarului și membrilor comisiei de întreceri, aleși din rîndul minorilor și care formează colectivul minorilor pentru întreceri.

Acest colectiv lucrează sub îndrumarea directă a directorului coloniei și are următoarele atribuții:

— Inițiază și organizează întrecerile în muncă și disciplină între grupe (clase), fixînd obiective concrete, bazate pe viața din colonie, cum ar fi: grupa cu cele mai puține abateri disciplinare; grupa cu echipamentul cel mai curat întreținut, cu minorii cei mai curați și îngrijiți; grupa cu cea mai bună autodeservire; cu cel mai curat și bine întreținut sector, dormitor, clasă etc.; grupa cu cel mai mic procent de corijenți și repetenți; grupa cu cele mai bune realizări în producție (la atelierele profesionale); grupa cu cea mai bună activitate cultural-artistică etc.

— Popularizează prin stația de radio-amplificare, prin articole la gazeta de perete, la revista minorilor, prin fotografiile la panoul de

onoare etc., pe minorii și grupele fruntașe în întrecerile din colonie ; de asemenea popularizează rezultatele parțiale și finale ale întrecerilor prin confecționarea unui panou special, unde zilnic sau la perioade scurte, se înscriu rezultatele întrecerilor (grafice, diagrame, afișe, tablouri statistice etc.).

— Urmărește și ține evidența precisă a întrecerilor și prezintă la intervale regulate (de obicei la sfîrșitul fiecărui trimestru școlar) dări de seamă în fața adunării generale a minorilor asupra rezultatelor întrecerilor.

— Propune conducerii coloniei recompense pentru minorii fruntași în întrecere.

Datorită acestui nucleu activ care este colectivul minorilor pentru întreceri se ajunge la formarea opiniei publice a colectivului de minori și se creează o atmosferă favorabilă spiritului de răspundere, de control tovărășesc și ajutor reciproc [14].

Comisia se întrunește în fiecare seară, parcurge caietele de observare zilnică, apreciază faptele înscrise în caiete, acordă sau scade punctele cuvenite pentru aceste fapte. În conformitate cu codul întrecerii, totalizează punctajul cîștigat sau pierdut, individual și pe grupe.

Săptămînal, sîmbătă seara, sub conducerea directorului, comisia centralizează rezultatele pe o săptămînă și stabilește ordinea clasificării în întrecere a grupelor și a minorilor fruntași în grupe.

Pe baza rezultatelor obținute, directorul stabilește apoi recompensele ce se acordă grupelor clasate pe primele două locuri și recompensele individuale ale fruntașilor din grupe, ținînd seama și analizînd propunerile făcute de colectivul de întreceri al minorilor.

Lunar se organizează o ședință de adunare generală, la care directorul face analiza întrecerii, legînd toate succesele și insuccesele grupelor de această acțiune. Tot acum se acordă recompensa lunară a excursiei, se citează prin ordin de zi elementele fruntașe și se decernă steagul grupei fruntașe. De obicei, această adunare generală este urmată de un festival artistic, la care cîștigătorii întrecerii sînt invitații de onoare, rezervîndu-li-se locurile cele mai bune.

O dată depășită perioada de lămurire și agitație și create condițiile unei bune reușite a întrecerii, se trece la chemarea la întrecere a grupelor. De obicei acest lucru se face în ședință de adunare generală, în cadrul festiv. La început se pornește la întrecere cu 2—3 grupe, alegîndu-se grupele în care starea disciplinară este mai bună, în care există o mai mare mobilizare pentru realizarea sarcinilor zilnice. Dacă se manifestă voința ca toate grupele să se antreneze în întrecere, este bine ca cele în care abaterile disciplinare sînt mai grave să fie oprite, arătîndu-li-se că nu există nici o garanție că ele își vor îndeplini angajamentele.

---

14 *B. I. Naumov* și *V. E. Bobrov:* „Întrecerea socialistă în școală", Sovetskaia pedagoghika, nr. 12/1957.

În felul acesta, pentru grupele interzise primirea în întreceri poate deveni o perspectivă imediată, care să fie un obiectiv de atins. Și nu o dată s-a întîmplat ca aceste grupe să se mobilizeze în muncă și, după o anumită perioadă, să aibă realizări mai bune decît grupele ce-au pornit inițial întrecerea, au reușit să devină principalul factor în lupta contra relelor deprinderi.

În ședința de adunare generală în care se inițiază acțiunea întrecerii, se anunță obiectivele, codul întrecerii, componența comisiei și modul de notare, alegîndu-se și reprezentanții grupelor în comisie.

Obiectivele întrecerilor din colonii au avut darul de a mobiliza masa minorilor la lupta pentru realizarea și depășirea planului de producție și a angajamentelor luate pentru obținerea a cît mai multe economii. Astfel minorii de la colonia Alexandria au reușit să folosească la maximum capacitatea de lucru a tractoarelor, să execute lucrări de bună calitate, să obțină economii de carburanți și lubrifianți în proporție de 6% și să dea toată atenția îngrijirii și întreținerii tractoarelor.

La coloniile de minori din Arad, Iași, Slatina și Brîncovenești un procent de 62% din elevii școlilor profesionale depășesc normele și lucrează fără rebuturi. La Arad, de pildă, — garniturile de mobilă care se lucrează în colonie sînt foarte căutate pe piață.

S-a constatat că toți minorii care sînt fruntași în întreceri sînt foarte buni elevi la învățătură, au un nivel cultural ridicat și duc o intensă activitate în organizațiile de pionieri și U.T.M., în cercurile tehnice, A.R.L.U.S., A.V.S.A.P., cercuri sportive etc.

Elevii din coloniile de minori duc în cadrul întrecerilor o luptă susținută pentru creșterea producției, a productivității muncii, pentru lucru de calitate și economii.

Făcînd un bilanț al întrecerilor în muncă și disciplină din coloniile de minori putem desprinde următoarele concluzii:

— Întrecerile au o deosebită valoare educativă. Pentru reușita lor e nevoie ca ele să fie strîns legate de întregul sistem al muncii educative.

— Întrecerile au un rol deosebit în educarea minorilor în spiritul disciplinei socialiste, conștiente, în formarea respectului pentru muncă și oamenii muncii care creează valori materiale, în dezvoltarea spiritului colectivist. — Întrecerile contribuie la pregătirea psihologică a copiilor pentru muncă. De asemenea, pregătesc tinerele vlăstare pentru munca în producție și pentru munca social-utilă, cimentează atitudinea plină de grijă față de avutul obștesc, educă în mod practic elevii în spiritul patriotismului socialist.

— Întrecerile contribuie la ridicarea nivelului cunoștințelor elevilor, la promovarea învățămîntului politehnic, la lărgirea și întărirea legăturii dintre știință și producție, dintre școală și viață.

Într-un cuvînt, întrecerile socialiste constituie cea mai bună școală pentru educarea trăsăturilor comuniste în caracterul tineretului, în dezvoltarea acelor „trăsături morale care caracterizează pe omul de tip nou: dragostea față de muncă, perseverența în atingerea scopului urmărit, dîrzenie în învingerea piedicilor, punctualitatea, activitatea rațională, sis-

tematică, planificată, dominată de o stăpînire de sine, de o disciplină conștientă, bărbăție, simț de răspundere față de sine și față de colectiv și conștiința datoriei față de patrie și față de societate, devotament față de Partid și atașament pentru clasa muncitoare și pentru cauza construcției socialismului" [15].

Întrecerile în muncă și disciplină în rîndurile elevilor au un rol educativ de netăgăduit; această certitudine ne-o dau rezultatele experienței din coloniile de minori, unde s-a reușit să formăm adevărați oameni în cel mai bun sens al cuvîntului, — oameni care pot privi cu încredere și optimism viitorul lor fericit și luminos, apți pentru a se integra perfect în torentul viu și creator al vieții noi socialiste.

ВОСПИТАТЕЛЬНАЯ РОЛЬ СОРЕВНОВАНИЯ В ТРУДЕ И ДИСЦИПЛИНЕ В КОЛОНИЯХ ДЛЯ МАЛОЛЕТНИХ

(Резюме)

Автор занимается главным образом актуальным вопросом о теории и практике в деле социалистического воспитания, а именно: о применении социалистических соревнований. В статье подчёркивается политическое и педагогическое значение социалистических соревнований, как ценный метод для разрешения задач воспитания коммунистической морали, посредством трудового воспитания.

Очерк основывается на опыте, проведенном в течение четырёх лет в колониях для малолетних правонарушителей, где были организованы соревнования в работе и в дисциплине.

Из анализа полученных результатов, вытекает, что соревнование среди учащихся имеет особенное воспитательное значение и что оно образовало сильную движущую силу в перевоспитании малолетних правонарушителей.

LE RÔLE ÉDUCATIF DES COMPÉTITIONS CONCERNANT LE TRAVAIL ET LA DISCIPLINE DANS LES COLONIES DE MINEURS

(Résumé)

L'auteur aborde un problème très actuel pour la théorie et la pratique de l'éducation socialiste, à savoir, l'utilisation des compétitions socialistes.

L'article souligne l'importance politique et pédagogique des compétitions socialistes, en tant que méthode importante pour résoudre les charges de l'éducation de la morale communiste, de l'éducation par le travail.

L'étude s'appuie sur l'expérience effectuée pendant quatre ans dans les colonies de mineurs délinquants, où on a organisé des compétitions concernant le travail et la discipline.

De l'analyse des résultats ainsi obtenus se dégage la conclusion que les compétitions entre les élèves ont une valeur éducative exceptionnelle et qu'elles ont constitué un puissant levier pour la rééducation des mineurs délinquants.

15 *P. Drăgoiescu:* „Atitudinea nouă față de muncă, factor de bază în educarea omului de tip nou", Revista de pedagogie, anul VIII, nr. 4/1959, pag. 44.

MOMENTE DIN LUPTA PENTRU INTRODUCEREA SPIRITULUI ŞTIINŢIFIC ÎN ŞCOALA ROMÎNEASCĂ

S. GHIŢĂ
Cercetător principal la
Inst. de Filozofie al Acad. R.P.R.

Ca element al suprastructurii, şcoala a servit totdeauna o anumită orînduire socială şi s-a aflat în mîinile claselor dominante. Conţinutul ideologic şi funcţia socială a şcolii au fost determinate de caracterul orînduirii sociale şi de interesele claselor conducătoare.

Dacă astăzi şcoala din ţara noastră e pătrunsă de spiritul ştiinţific şi e pusă în slujba poporului, în perioada feudală şi în cea capitalistă ea a avut o orientare idealistă şi a servit clasele exploatatoare. Dar şi în trecut au existat forţe progresiste care au luptat pentru orientarea realist-ştiinţifică a şcolii şi pentru apropierea ei de popor. Această acţiune nu s-a dus însă izolat, ci a constituit un aspect al luptei generale pentru progres social, din perioada feudală pînă în zilele noastre.

La noi, ca şi în alte ţări, în perioada feudală şcoala a fost subordonată bisericii şi era dominată de concepţia religioasă asupra lumii. Procesul emancipării şcolii de religie a început o dată cu descompunerea feudalismului, care în Ţările Romîne poate fi considerat ca datînd din a doua jumătate a veacului al XVIII-lea.

Acest proces a fost mai pronunţat în Ardeal, unde burghezia în curs de formare şi mica nobilime sprijineau dezvoltarea economică şi culturală. Expresie a aspiraţiilor şi tendinţelor acestor forţe sociale, într-o anumită măsură şi a poporului romîn din Transilvania a fost „Şcoala Ardeleană", mişcarea culturală cu orientare filozofică iluministă, care a influenţat şi învăţămîntul romînesc prin manualele de filozofie ale lui Samuel Micu şi prin cele de ştiinţe naturale ale lui Gh. Şincai [1].

---

[1] cf. *prof. Al. Borza:* Prima istorie naturală romînească în rev. Transilvania vol. LII (1921) nr. 10—12; D. Prodan, Un manuscris al lui Gh. Şincai împotriva superstiţiilor, în „Studii şi Cercetări ştiinţifice", Acad. R.P.R. Filiala Cluj, I, 1950, fascicola 2.

Extrase destul de largi din „Învăţătura firească spre surparea superstiţiilor norodului" sînt publicate în volumul „Şcoala Ardeleană — Antologie" Ed. Tineretului 1959, p. 140—170.

După 1770, această nouă orientare iluministă și naturalistă se simte și în Țările Române cînd pătrunde în Academiile grecești din București și Iași filozofia iluministă de nuanță wolfiană (manualele lui Evghenie Vulgaris), precum și științele moderne ale naturii (fizica lui Nichifor Testokis etc.)

Rămînînd în cercul îngust al aristocrației, indiferent față de dezvoltarea producției și de cerințele culturale ale burgheziei în formare, iluminismul din Țările Române de la sfîrșitul sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea inclusiv cel din școala greacă aveau un caracter boieresc. Se pare că reprezentanții săi urmăreau mai degrabă „modernizarea" feudalismului decît înlocuirea lui cu o nouă orînduire.

Deschizînd porțile unor pături mai largi și fiind legat de dezvoltarea producției, învățămîntul întemeiat de Asachi și Lazăr răspundea într-adevăr noilor cerințe ale societății în curs de transformare. Se știe că, între 1813—1818, Asachi a predat în limba română în cadrul academiei grecești din Iași, un curs de matematici cu aplicație la geodezie și arhitectură („Clasul ingineresc"), iar școala lui Lazăr avea „un pronunțat caracter realist, matematicile și aplicațiile lor la inginerie ocupînd un loc însemnat în planul de învățămînt" [2]. Asachi și Lazăr au imprimat de la început învățămîntului românesc o orientare realist-științifică.

În condițiile intensificării procesului de descompunere a feudalismului, mai ales după pacea de la Adrianopole (1829), această linie a fost continuată îndeosebi în Moldova de Academia Mihăileană prin cursurile de științe naturale ținute de Iacob Cibac, Teodor Stamate și Ion Ghica. Nici în școala Regulamentului Organic din Muntenia științele nu erau ignorate. În aplicarea reformei sale școlare, Petrache Poenaru a avut de luptat cu reacționari ca medelnicerul Scarlat Măinescu care susținea că în școală copiii trebuie să citească „numai ceaslovul, psaltirea, octoihul și alte asemenea cărți bisericești" [3].

Cu toată rezistența forțelor reacționare, răspunzînd cerințelor dezvoltării industriei, agriculturii și comerțului, Asachi, Lazăr, Poenaru, Ghica și alții au reușit să introducă în școală studiul științelor naturii și au contribuit la răspîndirea cunoștințelor științifice în societatea românească de atunci.

În această etapă a dezvoltării învățămîntului românesc nu se punea problema scoaterii religiei din școală ci de a face loc studiului științelor naturii alături de religie.

Sprijinind dezvoltarea științei și a învățămîntului, mai ales pentru nevoile dezvoltării producției agricole, „boierii luminați" rămîneau în fond feudali, nu voiau să rupă cu vechile idei, cu vechea orînduire care le oferea o poziție privilegiată.

---

[2] *Prof. univ. Stanciu Stoian:* „Un aspect al dezvoltării învățămîntului românesc în perioada lui de început" în culegerea „Din istoria pedagogiei românești", Edit. de stat didactică și pedagogică, p. 44.

[3] cf. *Petrache Poenaru,* de prof. C. Dinu, în culegerea „Din istoria pedagogiei românești", p. 25.

De altfel, în ajunul revoluției de la 1848, caracterul feudal al învățămîntului din Țările Romîne se accentuează. Boierii, văzînd că prin dezvoltarea învățămîntului în limba națională burghezia începe să ocupe funcțiuni în stat, încearcă să bareze drumul burgheziei spre învățătura înaltă.

Pentru a stăvili ascensiunea burgheziei prin cultură, în 1847, la propunerea boierilor Gheorghe Bibescu în Muntenia și Mihai Sturza în Moldova, desființează învățămîntul romînesc, înlocuindu-l cu colegii franceze.

Revoluționarii de la 1848 militau pentru lichidarea învățămîntului feudal și crearea unui învățămînt cu un conținut nou accesibil întregului popor. „Poporul — se spune în *Proclamația revoluțiunii din Țara Romînească* — decretă o învățătură pentru toți egală, progresivă, integrală, pe cît o fi cu putință, după facultățile fiecăruia și fără nici o plată“ [4].

Revoluția de la 1848 a ridicat lupta pentru introducerea spiritului științific în școala romînească pe o nouă treaptă. Lupta nu se mai duce, ca pînă atunci, pentru tolerarea științei alături de religie ci pentru preponderența științei față de religie (Bolliac merge pînă la înlăturarea completă a religiei). Tot atunci încep să apară primele izbucniri împotriva religiei și a clerului pentru că frînau progresul și răspîndirea științei. Iluminismul pașoptist depășește iluminismul perioadei precedente și prin funcția sa socială. Spre deosebire de iluminismul prerevoluționar al lui Asachi, Ghica și al altor cărturari care absolutizau importanța dezvoltării și răspîndirii științei, văzînd în această metodă (reformistă) de rezolvare a problemei sociale, iluminismul democraților revoluționari de la 1848 — Bălcescu, Bolliac etc. —, constituie o armă de luptă în slujba revoluției.

Bălcescu a arătat că adevărata culturalizare e posibilă numai prin revoluție „căci sub tiranie nu se pot lumina popoarele“ [5]. Bălcescu a văzut funcția socială a ideilor înaintate, precum și interesul forțelor feudale, al boierimii și al clerului, de a menține poporul în ignoranță. În regimul feudal, spune Bălcescu, școala era în mîinile preoților „și interesul lor era ca lumea să fie în întuneric“ [6].

O atenție deosebită combaterii misticismului a acordat Cezar Bolliac. El a înțeles rolul științei și culturii în lupta poporului pentru eliberarea de tirania politică și spirituală a vechiului regim. De aceea a subliniat cu insistență necesitatea educării poporului pentru a-l face să înțeleagă că soarta sa nu depinde de forțe supranaturale. Sezisînd rolul religiei de sprijinitor ideologic al orînduirii feudale, Bolliac a arătat că lupta pentru răsturnarea orînduirii feudale impune și combaterea credințelor în forțe supranaturale. „Pînă nu vom răsturna monarhia din cer nu (o) vom putea răsturna de pe pămînt“, scria el lui C. A. Rosetti în 1850.

---

4 *Anul 1848 în Principatele Romîne*, Acte și documente, București, 1902, tom. I, p. 494.

5 *N. Bălcescu*, Opere, vol. I, 1953, Editura Acad. R.P.R., p. 352.

6 *N. Bălcescu*, Opere, vol. I (1953), Edit. Acad. R.P.R., p. 348.

Iluziile religioase trebuie spulberate din mintea poporului care trebuie educat în spirit științific și raționalist. „Societatea veche — spune Bolliac, — trebuie transformată prin înlocuirea instituțiilor și a ideologiei vechi cu altele noi, prin înlocuirea militarismului cu industria, a bisericii cu școala și a religiei cu știința. Să prefacă tot militarismul în cetățean și să stăvilească spiritul de concuiste; să schimbe biserica în școală și să organizeze dintr-însa o educație populară care să se întindă deopotrivă pe tot populul și clerul să-l prefacă în simpli învățători ai populilor" [7].

Realizarea acestor deziderate nu era însă posibilă, nu numai în orînduirea feudală, atunci încă dominantă, dar nici în orînduirea capitalistă. Și aceasta cu atît mai mult cu cît regimul burghezo-moșieresc, instaurat după detronarea lui Cuza ducea o politică antipopulară în toate domeniile.

Lupta pentru introducerea spiritului științific în școala românească se intensifică după 1860. Cerințele dezvoltării producției au pus la ordinea zilei sarcina înființării unor asociații științifice și a unor instituții de învățămînt superior. Astfel, au fost înființate Universitatea din Iași (1860), cea din București (1864), Societatea Academică Română (care în 1879 se transformă în Academia Română) etc.

Învățămîntul universitar întîmpină însă mari greutăți, reacțiunea punînd problema desființării celor două universități, numai la cîțiva ani după înființarea lor. Asociațiile științifice se înmulțesc după 1860, dar sînt în genere de scurtă durată din cauza dezinteresului guvernelor burghezo-moșierești pentru dezvoltarea științei.

Forțele progresiste sprijină însă dezvoltarea învățămîntului și militează pentru orientarea lui realist-științifică. Însuși domnitorul Alexandru Ion Cuza sublinia necesitatea generalizării învățămîntului primar și a legării școlii de nevoile societății românești de atunci.

În mesagiul ținut în fața adunării elective a Moldovei, în decembrie 1859, Cuza spunea printre altele: „Eu țin numai decît ca fiecare locuitor să știe în curînd a scrie și a citi...

Pe lîngă învățămîntul literelor, facultatea de Științe, de Drept, de Medicină sînt negreșit trebuincioase; dar starea de azi a Romîniei și viitorul ei, cer numaidecît o facultate de știință economică și administrativă precum și o facultate de știință agronomică, industrială și comercială. Adminstratori, financiari, agricultori, industriași, comercianți, iată oamenii de care avem mai simțite trebuințe' [8].

Arătînd importanța științelor pentru progresul societății românești, profesorii progresiști au luptat pentru introducerea științelor într-o mai mare măsură în învățămînt și pentru răspîndirea cunoștințelor științifice „în toate clasele".

„Așa dară — scria Mihăilescu în Precuvîntare la manualul său de mineralogie (1869) — în acest secol de aur al științelor exacte, cînd ele imprimă progresului un avînt atît de puternic, n-ar fi în destul a le da numai o parte mai însemnată în studiul gimnazial... dar trebuie imperios a prepara, pentru prezinte, terenul prin care s-ar putea ca aceste cunoștințe să se transforme cu timpul în ocupațiunea cotidiană a poporului. Numai astfel... ne vom bucura mai curînd de o industrie națională înaltă, de

7 *Cezar Bolliac*, Collecțiune de poezii vechi și noi, București (1857), p. XVIII.
8 *Instrucțiunea Publică*, ianuarie 1860, pag. 6.

profesiuni industriale luminate, de un comerciu mai puternic, de o agricultură mai bine condusă și poate mai puțin supusă fluctuațiunii timpului"[9].

Profesorii de științele naturii au propagat prin cursuri și manuale teoriile materialiste ale științei moderne: teoria evoluționistă a lui Lyell în geologie, a lui Darwin în biologie, a lui Laplace în cosmogonie, teoria atomică în fizică etc. O contribuție însemnată la educația științifică — materialistă a tineretului din a doua jumătate a veacului trecut au adus manualele de zoologie și de geologie ale lui Gr. Ștefănescu, de mineralogie ale lui St. Mihăilescu, de fizică și de matematici ale lui Bacaloglu, de chimie ale lui Poni etc.

Studiind științele naturale, „omul — scria Gr. Ștefănescu în manualul de zoologie din 1865, — va ști că tot ce se petrece în natură nu este decît o consecință naturală a niște cauze ce existau și nicidecum productul momentan al unei voințe supreme"[10].

După 1864, în condițiile schimbării raportului de forțe în favoarea capitalismului, lupta pentru introducerea spiritului științific în școală se află într-o nouă etapă. Intelectualii progresiști au folosit cuceririle teoretice ale științelor naturii pentru a ataca concepția religioasă. Presa socialistă *(Contemporanul, Emanciparea, Drepturile omului* etc.) și cea burghezo-radicală *(Lupta, Viitorul)* au cerut despărțirea bisericii de stat și laicizarea învățămîntului.

Ca rezultat al propagării cunoștințelor științifice și a spiritului științific în școală, în rîndurile elevilor slăbește credința și ideile ateiste cuceresc cele mai bune elemente.

Referindu-se la starea de spirit a elevilor din Iași în deceniul al șaptelea al veacului trecut, Gh. Panu scrie: „O mare, ba chiar decisivă influență asupra credințelor mele religioase a avut studiul geologiei. Noi care învățasem că lumea exista de 7000 de ani, cînd am văzut științificește dovedit că atît pămîntul cît și omul trăiește de sute și sute de mii de ani, atunci ne-am lămurit complet în ceea ce era confuz în capul nostru... Mi-aduc aminte că se formaseră în clasă două tabere: tabăra credincioșilor, mai numeroasă, însă nu din băieți buni, și tabăra necredincioșilor, din vreo 6—7 care erau în fruntea clasei"[11].

Tot în această perioadă, pătrunde în universitățile noastre, mai ales în facultățile de științe, materialismul naturaliștilor germani: Vogt, Moleschatt și Büchner. „Un curent general împingea tinerimea universitară către această noutate filozofică"[12] scria Anghel Demetriescu.

În educarea științifico-ateistă a tineretului studios au avut un anumit rol și articolele, conferințele și lucrările lui Șt. Mihăilescu, V. Conta, Gh. Panu, care explicau în chip materialist fenomenele biologice și psihice, negau liberul arbitru și nemurirea sufletului, arătau opoziția dintre știință și religie, condamnau persecutarea științei de carte.

Un rol important în propagarea spiritului științific în școala românească a avut mișcarea socialistă care începe să se dezvolte după 1880.

9 *Ștefan C. Mihăilescu,* Elemente de Mineralogie, Partea I, București, 1865, p. 12.
10 *Gr. Ștefănescu,* Elemente de Zoologie, București, 1865, p. 12.
11 *Gh. Panu,* Amintiri de la „Junimea" din Iași, vol. II, p. 215.
12 *Literatura și arta română,* 1899, p. 499.

Publicațiile muncitorești din ultimele decenii ale veacului trecut — *Contemporanul, Emanciparea, Dacia viitoare, Critica Socială, Lumea nouă literară* și *științifică* etc. care erau citite cu pasiune de tineretul studios—, pe lîngă propagarea marxismului, duceau o acțiune sistematică de răspîndirea teoriilor științifice și a concepțiilor filozofice materialiste, de combaterea superstițiilor și a concepției religioase, de critică a manualelor neștiințifice etc. Cea mai mare atenție propagării spiritului științific a dat revista *Contemporanul* (1881—1891), mai ales în primii ani.

Prin răspîndirea științei materialiste despre natură, cercul socialist în jurul *Contemporanului* urmărea dezrădăcinarea prejudecăților, pregătirea spiritelor pentru înțelegerea științei materialiste despre societate, marxismul. „Se spera, și pe drept cuvînt, că, cultivîndu-se mai întîi spiritele, acestea vor deveni mai receptive și pentru ideile sociale mai înaintate" [13].

Publicînd numeroase articole ca „Minunile științei", „Ce știm despre lume", „Cum s-a format lumea", „Despre darwinism", „Originea ființelor viețuitoare" etc. *Contemporanul* tindea să redea un tablou materialist complet al lumii, începînd cu formarea sistemelor solare, continuînd cu formarea pămîntului, apariția vieții, evoluția animalelor și plantelor, pînă la apariția omului, a gîndirii și a societății omenești.

Tot în scopul educației științifice a tineretului, presa socialistă a militat pentru scoaterea școlii de sub influența bisericii. *Contemporanul* a criticat proiectul de reformă a învățămîntului propus de ministrul liberal D. A. Sturza în 1886, care acorda un rol însemnat religiei în învățămîntul primar și secundar.

Pe baza cuceririlor științei din acea vreme *Contemporanul* a făcut o critică temeinică concepției religioase despre lume. Astfel, au apărut articole bine documentate ca: „Este sau nu dumnezeu?", „Este oare spirit deosebit de materie?", „Ateismul", „Creștinismul și desființarea robiei" etc.

Spre deosebire de literatura ateistă burgheză care în general se limita la critica concepției religioase despre lume, în presa socialistă se arată rădăcinile precum și funcția socială a religiei ca armă spirituală a claselor exploatatoare pentru menținerea poporului în robie.

Pe linia propagării spiritului științific în școală, *Contemporanul* a întreprins o critică sistematică și necruțătoare a manualelor didactice, pline de greșeli sau pătrunse de concepții neștiințifice afirmînd că „trebuie să-i dăm copilului de la început idei științifice, adevărate".

În ultimul deceniu al veacului trecut începe în Europa o puternică ofensivă a reacțiunii împotriva spiritului științific, împotriva educației științifice, raționalistă a tineretului. Exprimînd interesele moșierimii reacționare, ziarul conservator *Epoca* a desfășurat, timp de trei ani, o largă propagandă pentru împămîntenirea acestui curent și la noi.

Datorită propagandei în favoarea științei făcută de mișcarea socialistă precum și de intelectualii progresiști, spiritul științific și ateist era

13 *Sofia Nădejde*, Amintiri, în Adevărul din 5 mai 1935.

puternic la noi, astfel că *Epoca* a rămas izolată și n-a reușit să creeze în opinia publică un curent ostil științei.

Datorită interesului său de a sprijini într-o anumită măsură industria și sub presiunea maselor, ale căror deziderate erau exprimate de mișcarea socialistă și de intelectualii progresiști, burghezia a introdus științele naturii într-o măsură mai mare în școală.

Prin reforma lui Spiru Haret, tendința realistă predomină asupra vechiului curent clasicist. Datorită luptei profesorilor progresiști în frunte cu N. Leon, darwinismul a fost introdus în planul de învățământ al școlilor secundare.

Pe de altă parte, temîndu-se de influența ideologică a științei care venea în sprijinul luptei pentru emancipare spirituală și socială, burghezia se străduiește să mărească rolul religiei în școală. Astfel, acceptînd sporirea numărului de ore pentru științele naturii și introducerea darwinismului, prin aceeași reformă (a lui Haret) burghezo-moșierimea a sporit și numărul orelor de religie, introducînd-o și în cursul superior de liceu.

La începutul secolului al XX-lea, în Romînia se accentuează dezvoltarea capitalismului și apar unele trăsături ale imperialismului. Cu toate acestea se mențin încă puternice rămășițe feudale. Exploatarea maselor muncitoare se intensifică, fapt care determină izbucnirea marilor răscoale țărănești din 1907. Lupta ideologică dintre materialism și idealism se împletește foarte strîns cu lupta politică dintre forțele progresiste și cele reacționare. Clasele conducătoare erau interesate în menținerea religiei pe care o foloseau ca armă spirituală de dominare a maselor, pentru a le face să se supună, să se resemneze. De aceea, ele sprijină lupta teologilor și a profesorilor reacționari împotriva științei materialiste și urmăresc să creeze în rîndurile tineretului studios un curent reacționar sub steagul naționalismului și misticismului religios. În fruntea acestui curent antidemocratic și antiștiințific se aflau profesorii A. C. Cuza și N. C. Paulescu, — precursori ai fascismului în Romînia.

Pe de altă parte, sub influența mișcării muncitorești și a cuceririlor științelor naturii se dezvolta un curent democratic și materialist. Profesorii universitari ca: V. Babeș, Gh. Marinescu, N. Leon, D. Voinov, Paul Bujor, C. Țiron, C. Dimitrescu-Iași, răspîndeau prin cursurile lor concepția materialistă despre natură, iar prin conferințe publice și prin articole criticau guvernele burghezo-moșierești pentru condițiile grele în care trăiau țăranii și muncitorii, pentru lipsa de interes față de necesitatea ridicării nivelului material, sanitar și cultural al poporului. Acești profesori au exercitat o influență binefăcătoare asupra tineretului studios.

În această perioadă conflictul dintre știință și religie se ascute și pune în mișcare pe profesori și pe studenți.

Un moment important al conflictului dintre religie și știință îl constituie polemica de la începutul secolului al XX-lea între Leon și Voinov pe de o parte și Dr. Paulescu pe de altă parte. În cursurile sale de fiziologie de la Facultatea de Medicină din București, N. Paulescu căuta să reabiliteze religia și să introducă în știință noțiunile de „suflet" și

„dumnezeu". Într-o lecţie de deschidere, publicată în Revista *Spitalul* din 1902, el ataca teoria generaţiei spontane şi darwinismul. Împotriva încercării de a reintroduce spiritul religios în ştiinţă s-au ridicat Leon şi Voinov. Ei interpretau în chip materialist viaţa, ca o formă de organizare a materiei apărută pe o treaptă nouă a dezvoltării sale, fără intervenţia unor forţe supranaturale. Leon şi Voinov au luat apărarea darwinismului şi au adus argumente noi în sprijinul acestei teorii ştiinţifice.

În apărarea materialismului ştiinţific şi a ideilor democratice, profesorii Leon şi Paul Bujor şi alţii au luptat împotriva misticismului şi şovinismului lui A. C. Cuza.

Chemarea adresată de Leon oamenilor de ştiinţă de a lupta împotriva concepţiei religioase a fost calificată de cercurile reacţionare ca o chemare la luptă împotriva regimului burghezo-moşieresc, împotriva ordinii de stat. Din această cauză A. C. Cuza a şi cerut scoaterea lui Leon din învăţămînt. Leon nu renunţă la ideile sale considerînd că datoria lui ca om de ştiinţă este de a spune adevărul „...eu nu sînt plătit nici ca preot, nici ca profesor de teologie ca să propovăduiesc credinţa, scrie Leon, ci ca profesor de istorie naturală ca să propag adevărul" [14].

Lupta dusă de Leon şi Voinov pentru apărarea spiritului ştiinţific a avut o puternică influenţă asupra studenţilor şi elevilor.

În sprijinul spiritului ştiinţific s-a ridicat şi marele savant Victor Babeş care a consacrat cîteva articole criticii învăţămîntului secundar de la începutul secolului al XX-lea. Într-un articol din 1906, Babeş militează pentru o educaţie şi cultură armonioasă şi multilaterală şi cere scoaterea religiei din învăţămînt pentru că „împiedică dezvoltarea spiritului" [15]. În 1908 revine asupra acestei probleme criticînd misticismul şi dogmatismul religios din învăţămîntul secundar, care constituie o rămăşiţă a sistemului de educaţie din feudalism.

„Sistemul de instrucţie secundară de astăzi, scrie Babeş — avea rădăcinile sale în mînăstiri şi în şcolile religioase medievale, în care cu intenţiune s-a prostit — prin unilateralitate şi supraoboseală, prin dogme şi credinţe — mintea şi s-a slăbit corpul" [16].

În primul deceniu al secolului al XX-lea exista la Iaşi un cerc de profesori atei — Tiron, Zosin, Leon, Paul Bujor şi alţii — care au protestat împotriva slujbei religioase ce se făcea la deschiderea Universităţii. Cu această ocazie dr. Tiron a publicat o broşură cu titlul: *Conflictul dintre ştiinţă şi religiune* (1909), în care arată că religia este contrazisă de ştiinţă şi nu-şi mai are rostul în societatea modernă. El cere despărţirea bisericii de stat şi a şcolii de biserică.

Sub influenţa ştiinţelor naturii şi a mişcării socialiste a luat naştere în Romînia o mişcare ateistă care, pe lîngă lupta teoretică împotriva concepţiei religioase, milita pentru despărţirea bisericii de stat şi pentru

14 *N. Leon*, „Moniste", p. 45.

15 *Dr. Victor Babeş*, Cîteva observaţii asupra învăţămîntului secundar, „Viaţa Ştiinţifică", 1906, p. 141.

16 *Prof. dr. Victor Babeş*, Observaţiuni critice asupra învăţămîntului secundar în Romînia, Bucureşti, 1908, p. 2.

scoaterea școlii de sub influența bisericii. Se intensifică lupta pentru micșorarea influenței bisericii în domeniul politic și cultural. Se formează asociații de liberi-cugetători, care, în afară de intelectuali, cuprindeau și muncitori. În lupta lor pentru despărțirea bisericii de stat și pentru laicizarea învățământului, liber-cugetătorii se situau alături de socialiști, care trecuseră în programul partidului aceste obiective. În fruntea acestei mișcări ateiste se aflau dr. Tiron și Zosin, la Iași și revista *Rațiunea* (C. Dicescu) și revista *Idei* (P. Mușoiu) la București. Cercuri de liber-cugetători s-au organizat și în alte orașe ale țării (Ploiești, Craiova etc.). Aceste cercuri editau broșuri și țineau conferințe cu caracter ateist. „Trebuie să educăm poporul ca să aibă o singură mentalitate, o singură conștiință și o singură morală rezultate din investigațiunile științifice", [17] scrie Tiron. Pentru aceasta, el propune folosirea următoarelor mijloace de propagandă: „Instrucția și educația poporului prin înmulțirea școlilor rurale... cursuri libere de istoria critică a filozofiei și a religiunilor, broșuri de propagandă științifică, cursuri de etică raționalistă, filozofică și independentă de toate religiile confesionale" [18].

Lupta pentru emanciparea spirituală a poporului, pentru despărțirea bisericii de stat și pentru laicizarea învățământului — obiective ale mișcării ateiste — erau cuprinse și în programul partidului social-democrat. Astfel în programul din 1910 se formulează obiective ca:

„9. *Laicizarea învățământului.....*

11. *Despărțirea bisericii de stat, lăsînd administrația și conducerea ei în seama credincioșilor*" [19].

Programul P.S.D. din Romînia din 1920 merge și mai departe, cerîndu-se și confiscarea averilor bisericești. Presa socialistă a acordat o atenție deosebită problemei religioase. Dintre publicațiile socialiste care s-au ocupat de problema religioasă în această perioadă, menționăm: *Romînia muncitoare* (București, 1902; 1905—1915); *Adevărul* (apărut la Budapesta și Sibiu, pentru romînii din Ardeal), *Votul poporului* (Timișoara 1903), *Romînia Muncitoare* arată că în lupta pentru progresul social, proletariatul nu se poate mărgini numai la domeniul politic. El trebuie să realizeze eliberarea politică și economică dar și emanciparea sa spirituală. *„Proletariatul ca orice revoluționar va ataca toate domeniile pe care se dă lupta: economic, politic, intelectual, moral și artistic. Triumful socialismului impune lichidarea prejudecăților și înlocuirea lor cu adevărurile științifice"*. Religia împiedică nu numai drumul spre emanciparea spirituală, dar, prin rolul ei social, frînează și eliberarea materială a proletariatului.

Un aspect important al curentului științifico-ateist din această perioadă îl constituie lupta pentru laicizarea învățământului. Acest deziderat a fost formulat în secolul al XIX-lea de presa muncitorească și de Gh. Panu. La începutul secolului al XX-lea însă despărțirea bisericii de

17 *Dr. C. Tiron*, Conflictul dintre știință și religie, Iași, 1909, p. 13.
18 *Dr. C. Tiron*, La libre pensée et l'église en Roumanie, Iassy, 1911.
19 Programul partidului social-democrat din Romînia, București, Cercul de editură socialist, 1910.

stat și laicizarea învățământului devine o problemă de practică imediată. În acest sens se duce o largă campanie condusă de liberi-cugetători și sprijinită de mișcarea muncitorească. Este interesant de remarcat că acum, sub steagul școlii laice se ridică și o parte din cadrele didactice, de la învățători pînă la profesori universitari. Încă din 1889, „cu ocazia unui congres, învățătorii discutînd la Ploiești programul învățămîntului religios, au votat în unanimitate ca religia să fie scoasă din programa școlii primare“ [20].

În 1903 învățătorul Ștefan Morărescu cere emanciparea școlii de concepția religioasă care este în contradicție cu știința. „Școala primară— scrie el — urmărește între altele și eliberarea maselor populare din lanțul prejudecăților seculare, din lanțul credințelor greșite de care se conduc și care constituie cea mai mare piedică în calea progresului“ [21]. În concluzie, Morărescu cere: „Să se elimineze din programă partea religiunii care constituie metafizica omului primitiv, cunoștințe în absolută contrazicere cu principiile științei moderne“... [22].

Laicizarea învățământului a fost cerută și de profesori universitari de la Iași, iar la București de marele savant Victor Babeș. Problema continuă să se agite în cercurile didactice din învățământul mediu și elementar, iar Ministerul Instrucțiunii o trece printre chestiunile de discutat în ședințele intime ale cercurilor culturale. În revista „Rațiunea“ nr. 11—15 din 1912 este reprodus un referat ținut la unul din aceste cercuri și aprobat de toți membrii cercului.

Sub influența Marii Revoluții Socialiste din Octombrie mișcarea muncitorească din Romînia ia un puternic avînt. Prin crearea Partidului Comunist din Romînia leninismul triumfă asupra oportunismului din vechea noastră mișcare muncitorească.

O dată cu dezvoltarea mișcării muncitorești și a creșterii influenței Partidului Comunist în rîndurile maselor muncitoare, reacțiunea trece la atacuri furibunde împotriva a tot ce era progresist.

Începe perioada fascizării pe tărîm politic și cultural. După victoria fascismului în Germania, caracterul retrograd și mistic al ideologiei burgheze din Romînia se accentuează și mai mult. Lupta burgheziei împotriva ateismului este strîns legată de lupta împotriva forțelor antifasciste și în primul rînd împotriva comunismului. Propaganda religioasă este acum folosită în mare măsură de forțele reacționare ca bază a concepției lor despre lume și viață, în lupta împotriva ateismului și a socialismului.

Pentru virtuțile de supunere și resemnare pe care le propovăduiește, religia a fost pusă la baza educației tineretului, ocupînd locul principal în învățământul primar și secundar. Ea nu era un simplu obiect de stu-

20 *N. I. Rațiu*, Cultura română, în rev. „Rațiunea“, 1912, nr. 11—15.
21 *Revista învățătorilor și învățătoarelor*, 1903, an. III, nr. 9—10.
22 Ibidem.

diu ei constituia „un fir conducător" pentru întregul învățămînt [23]. Rolul religiei a fost subliniat în mod deosebit în „expunerea de motive" la legea învățămîntului primar din 1924, de dr. C. Angelescu, ministrul instrucțiunii. „Religiunii trebuie să i se dea o importanță deosebită, căci numai sădind în sufletele tinerelor generațiuni sentimentul religios se pun adevăratele temelii ale educației morale, atît de necesare" [24]. Educația „morală" era necesară guvernului liberal pentru a crește tînăra generație supunerii față de ordinea burgheză, în condițiile creșterii mișcării muncitorești după victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Răspunzînd profesorului Ghibănescu, care cerea scoaterea religiei din învățămînt, (ministrul instrucțiunii) arăta clar ce scopuri urmărea burghezia folosind morala religioasă. „Singurul lucru ce l-aș întreba pe D-l Ghibănescu este: ce pune în locul moralei creștine, morala lui Lenin?"

Religia nu se limita numai la învățămîntul primar. Spiritul religios stătea la baza învățămîntului de toate gradele. Respingînd propunerea profesorului Emil Racoviță de a limita studiul religiei la școala primară, ministrul burghez considera necesar „să dăm învățătură religioasă de la clasa I pînă la a VII-a secundară și s-o dăm și la universitate căci este nevoie de morală pretutindeni" [25].

Mai tîrziu, pe măsura intensificării procesului de fascizare, misticismul religios pătrunde toate materiile de învățămînt, iar materialismul e hulit ca în evul mediu.

Inspiratorul și organizatorul luptei împotriva ideologiei mistico-burgheze era Partidul Comunist din Romînia care a exercitat o puternică influență ideologică asupra intelectualității progresiste. Lupta împotriva misticismului și obscurantismului a îmbrăcat forme variate: de la propagarea materialismului în științele naturii și a raționalismului în cultură pînă la răspîndirea materialismului dialectic și istoric. Printre oamenii de știință care au propagat materialismul în această perioadă se aflau Emil Racoviță, Gr. Marinescu, Fr. Rainer și alții. Nu trebuie să uităm pe vechii militanți: N. Leon, D. Voinov, Paul Bujor și pe savantul dr. Victor Babeș care-și continuă activitatea progresistă și în această perioadă.

Babeș a avut o orientare materialistă încă din primii ani ai activității sale științifice. El a luat atitudine și în problema religioasă, cerînd scoaterea religiei din învățămînt, pentru că „împiedică dezvoltarea spiritului". În iunie 1924, deci în perioada cînd se discuta în Senat proiectul de lege al dr. C. Angelescu care punea religia la baza învățămîntului, profesorul Victor Babeș a ținut o conferință la Ateneul Romîn cu subiectul credință și știință, în care s-a pronunțat în favoarea științei și împotriva credinței. Babeș arată originea religiei, — teama și ignoranța oamenilor primi-

[23] *Ștefan Pop*, Raport asupra proiectului de lege pentru învățămîntul primar al statului, în dezbaterile Adunării Naționale Constituante a Senatului, din 14 iunie 1924 pag. 1224.

[24] *Dr. C. Angelescu*, Lege pentru învățămîntul primar al statului, București, 1925, pag. 73.

[25] Dezbaterile Senatului, iulie 1924, pag. 1357.

tivi — precum și contradicția dintre religie și știință, atît în privința cunoașterii lumii cît și a rolului lor social. Pe cînd știința a fost totdeauna un factor de progres intelectual și material, iar azi omenirea vede în știință speranța fericirii sale — religia a fost o frînă în calea dezvoltării civilizației, a științei și a libertății. Babeș cere ca educația tineretului să fie scoasă de sub influența bisericii și religiei.

La combaterea misticismului în această perioadă a contribuit și biologul materialist Emil Racoviță (1868—1947), care prin cursurile ținute la universitatea din Cluj a exercitat o influență binefăcătoare asupra studenților.

Înțelegînd evoluția ca lege generală a naținnii și societății, Racoviță a arătat incompatibilitatea evoluționismului cu ipoteze-creaționiste, și a criticat pe biologii care încercau „să explice" evoluția apelînd la forțe misterioase.

Marele savant progresist a criticat cu vervă și talent concepțiile filozofice iraționaliste dintre cele două războaie mondiale, arătînd totodată substratul lor politic reacționar. Detronarea rațiunii și preamărirea instinctelor avea menirea să vină în sprijinul forțelor politicii reacționare.

Profesorul Racoviță a criticat învățămîntul burghez rupt de viață și a arătat necesitatea educației științifice a tineretului. În cuvîntarea din Senat la discutarea proiectului de lege pentru organizarea învățămîntului secundar (1928), Racoviță scrie: „Trebuie să dăm putință copiilor noștri să-și explice fenomenele naturale, sociale și intelectuale ale mediului în care trăiesc, cu ajutorul metodei științifice" [26].

La dezbaterile din Senat asupra legii pentru învățămîntul primar din 1924, profesorul Emil Racoviță s-a ridicat împotriva tendințelor clericale de a subordona școala bisericii și a celor guvernamentale de a pune religia la baza întregului învățămînt. Arătînd că această concepție asupra învățămîntului este feudală, Racoviță atrage — cu ironie — atenția că această tendință poate duce la clericalism, la dominarea bisericii asupra societății românești.

Racoviță cere ca la baza raportului dintre școală și biserică să stea principiul libertății de conștiință, pronunțîndu-se pentru despărțirea școlii de biserică. „Dar noi credem că preotul trebuie să rămîie în biserică și învățătorul în școală" [27]. Admițînd introducerea religiei în școala primară și colaborarea dintre biserică și școală, Racoviță face concesii burgheziei.

Apărînd interesele maselor muncitoare, Partidul Comunist din Romînia a criticat, prin presa legală, misticismul învățămîntului burghez demascînd caracterul lui de clasă. *«Ca orice instituție,* scria revista „Cultura proletară" în 1926 — *în societatea capitalistă școala este și ea un mijloc în lupta de clasă a celor puțini care dețin puterea contra marilor mase care muncesc în condiții rele»* [28].

---

26 *E. G. Racoviță*, Liceul național-științific, Cluj, 1928, p. 10.
27 Dezbaterile Adunării Naționale Constituante a Senatului, 1 iulie 1924, p. 1356.
28 *Cultura proletară* nr. 2/1926, p. 73.

Burghezia și moșierimea nu erau interesate în luminarea poporului, *„deoarece aceasta ar fi dus la creșterea conștiinței maselor, la intensificarea luptei lor pentru un trai mai bun“* [29].

Pentru menținerea întunericului, clasele reacționare de la putere luptau pe două căi: a) prin slăbirea bazei materiale a învățămîntului (reducînd bugetul pentru „instrucțiune“) și b) prin creșterea greutății specifice a religiei în învățămînt, pentru a educa tineretul în spiritul supunerii, al resemnării.

„Capitaliștii nu se mulțumesc cu faptul că țin însclăvite în jugul ignoranței popești generațiile de azi. Ei vor să strivească cu opiul religios generațiile de mîine“ [30].

În școlile primare și secundare orele de religie se înmulțesc în fiecare an, în timp ce orele destinate studiului științelor naturii se micșorează mereu. Învățămîntul burghez din această perioadă se afla în impas, fapt semnalat și de unii intelectuali burghezi. Aceștia n-au văzut însă complexitatea fenomenului, explicînd criza școlii burgheze exclusiv prin lipsa mijloacelor materiale. Făcînd o analiză profundă a cauzelor acestui fenomen, revista comunistă *Frontul evenimentelor culturale și sociale* arată că criza școlii burgheze nu se datorește numai lipsei de mijloace materiale. *„Ea este însă în același timp o latură a descompunerii suprastructurii spirituale a actualei orînduiri obștești. Ea se manifestă nu numai în decăderea nivelului material al învățămîntului, ci și în insuficiența ideologică a unei lumi care fuge din ce în ce mai mult de adevăr, pentru că adevărul nu-i spune altceva decît că în curînd va trebui să moară“* [31].

În școala burgheză pătrunsă de prejudecăți seculare tînăra generație nu era educată în spiritul unui ideal măreț pentru viitor, pentru că burghezia se temea de viitor. Ea obliga tineretul să privească nu înainte, ci spre trecut. „Profesorul este obligat să prepare generația de mîine în spiritul și idealurile zilei de ieri. El nu trăiește, n-are voie să trăiască nici măcar în prezent. Școala lui, în loc să fie o anticipație asupra viitorului, este un anacronism jalnic“ [32].

De aceea, Partidul Comunist din Romînia a considerat necesitatea educării în spirit științific a tinerei generații ca una din principalele sale sarcini. *«Iară nouă*, scria ziarul „Socialistul“ din 1923, *ni se impune ca o imperioasă datorie să ne dezrobim pe noi înșine de rămășițele de prejudecăți care mai zac în suflet și să scăpăm și tineretul de sub influența otrăvitoare a propagandei religioase»* [33].

În condițiile orînduirii burgheze transformarea revoluționară a învățămîntului nu era posibilă. De aceea Partidul a formulat în programul

29 *Gh. Gheorghiu-Dej*, Cuvîntrare rostită la Congresul învățătorilor din R.P.R. Articole și Cuvîntări, ed. III, Ed. pt. lit. politică, p. 610.
30 *Socialismul*, 1923, din 6 decembrie.
31 *Frontul evenimentelor culturale și sociale*, nr. 6, 1933, p. 7.
32 *Era nouă*, nr. 3/1936, p. 5.
33 *Socialismul*, nr. 100 din 6 decembrie, 1923.

minimal, o serie de revendicări general-democratice ca: laicizarea învățământului (scoaterea religiei din învățământ și etatizarea școlilor confesionale), crearea condițiilor materiale pentru a face învățământul accesibil tuturor oamenilor muncii etc.

În procesul clarificării pozițiilor marxist-leniniste față de problema învățământului și educării tinerii generații, o influență puternică a avut asupra Partidului Comunist cuvîntarea lui Lenin la cel de-al III-lea Congres al Uniunii Tineretului Comunist din Rusia (2 octombrie 1920). Tineretul e îndemnat să-și însușească știința monopolizată de burghezie spre a fi mai pregătit pentru lupta împotriva capitalismului și pentru a forma un constructor al lumii noi [34].

Poziția Partidului Comunist din Romînia în problema învățământului este formulată — în spirit marxist-leninist — în raportul de afiliere la Internaționala a III-a. *„Instrucția obligatorie completă și gratuită a tineretului de ambele sexe pe seama comunei.*

Opera educativă în toate ramurile sale trebuie să aibă drept scop să asigure persoanei umane dezvoltarea fizică și intelectuală desăvîrșită și să pregătească generația tînără să participe la marea operă a dezvoltării științelor, artelor și literaturii în toată libertatea, dînd astfel putința tuturor talentelor și geniilor să se afirme ca forțe creatoare" [35].

În scopul educației științifice a tinerei generații, comuniștii organizau cercuri de studii ale tineretului, iar în publicațiile de partid și în cele aflate sub influența Partidului se desfășoară o propagandă științifico-ateistă. Astfel *Tineretul socialist* avea rubrică permanentă „Puțină știință", *Cultura proletară* și alte reviste publicau articole ca: „Evoluția credințelor despre pămînt", „Structura atomică și radioactivitatea" etc., în care explicarea științifică a fenomenelor naturii era împletită cu combaterea misticismului.

Transformările revoluționare de după 23 August 1944 au creat cele mai bune condiții pentru dezvoltarea învățământului. *„Regimul de democrație populară* — scrie tov. Gh. Gheorghiu-Dej — *arată de la instaurarea lui, cel mai mare interes pentru dezvoltarea învățământului public și culturalizarea maselor, pentru pregătirea viitorilor cetățeni, constructori conștienți ai socialismului"* [36].

Pentru a răspunde cerințelor construirii socialismului, Partidul a înfăptuit în 1948 reforma învățământului, *„care marchează hotarul dintre școala veche burgheză și școala nouă a regimului de democrație populară"* [37]. Conținutul școlii noi s-a transformat radical. În locul învățământului burghez, rupt de viață și pătruns de misticism, a fost introdus un învățământ realist, științific și tehnic, întemeiat pe principiile materialismului dialectic și istoric.

---

34 Vezi *Tiberiu Truțer*, Observații asupra proiectului de prospect pentru Istoria pedagogiei în R.P.R., Revista de Pedagogie, An VI, nr. 11, noiembrie 1957, pag. 64—67.

35 *Socialismul*, 1921, 7 mai, pag. 1.

36 *Gh. Gheorghiu-Dej*, Articole și cuvîntări, ed. IV, 1955, pag. 456.

37 Ibidem, p. 457.

Prin reforma din 1948, s-au desființat școlile confesionale și s-a scos din învățămînt religia, înfăptuindu-se astfel deplina laicizare a învățămîntului — unul din principalele deziderate ale intelectualilor progresiști din trecut care militau pentru triumful spiritului științific în școala românească.

În același timp, numărul orelor consacrat științelor naturii a fost sporit considerabil. Față de procentul de 24,6% cît li s-a acordat prin legea învățămîntului secundar din 1928, procentul de 45,3% acordat de reforma din 1948 reprezintă un serios pas înainte pe linia întăririi învățămîntului realist științific [38].

Prin preponderența studiului științelor naturii (fără a se neglija științele umaniste), prin scoaterea religiei din școală și prin așezarea întregului învățămînt pe temelia solidă a filozofiei marxiste, spiritul științific a triumfat în școala românească.

În etapa actuală a revoluției noastre culturale, cerințele formării unor constructori conștienți ai socialismului și a asigurării unui progres nestăvilit al științei fac necesară intensificarea luptei împotriva rămășițelor burgheze și a prejudecăților mistice din conștiința oamenilor muncii și în primul rînd a tineretului. „Trebuie dusă o luptă hotărîtă — spune tov. Gheorghe Gheorghiu-Dej în cuvîntarea la a II-a conferință pe țară a Uniunii Asociațiilor Studențești din R.P.R. din 19 februarie 1959 — împotriva rămășițelor mentalității și moravurilor burgheze, pentru combaterea influenței concepțiilor burgheze în știință și a prejudecăților mistice, care împiedică pe cel ce este stăpînit de ele să se formeze ca un adevărat intelectual de valoare. Aceste rămășițe ale trecutului nu dispar de la sine, lichidarea lor, eliberarea oamenilor muncii și în primul rînd a tineretului de astfel de rămășițe în gîndire necesită o muncă ideologică perseverentă“ [39].

МОМЕНТЫ БОРЬБЫ ЗА ВНЕДРЕНИЕ НАУЧНОГО МЫШЛЕНИЯ В РУМЫНСКОЙ ШКОЛЕ

(Резюме)

Автор считает, что борьба за внедрение научного мышления в румынской школе, началась в последние десятилетия XVIII-го века. Она характеризуется старанием прогрессивной интеллигенции и революционеров 1848 года освободить школу от церковной опеки. Борьба за внедрение научного мышления в школе становится ещё упорнее после 1860 года, вместе с тем усиливается в школе влияние естественных наук и материалистической философии.

В условиях роста влияния рабочего класса, конфликт между наукой и религией, становится более острым. Социалистическое движение и кружки свободных мыслите-

[38] Vezi *Stanciu Stoian*, Principiile școlii democratice și realizarea lor în Republica Populară Romînă, Revista de Pedagogie nr. 9, 1958, pag. 8.

[39] Gheorghe Gheorghiu-Dej, Articole și cuvîntări. Decembrie 1955 — iulie 1955, Editura Politică, 1959, pag. 605.

лей борются за отделение церкви от государства и за придачу образованию светского характера.

В годы после первой мировой войны, вдохновителем и организатором борьбы с фашизмом и мистицизмом, является Румынская Коммунистическая Партия, оказавшая особенное влияние на прогрессивную интеллигенцию.

QUELQUES MOMENTS DE LA LUTTE POUR L'INTRODUCTION D'UN ESPRIT SCIENTIFIQUE DANS L'ÉCOLE ROUMAINE

(Résumé)

L'auteur considère que la lutte pour l'introduction d'un esprit scientifique dans l'école roumaine a ses débuts dans la deuxième moitié du XIX-ème siècle. Cette lutte est caractérisée par l'effort de certains intellectuels progressistes et révolutionnaires de 1848, pour affranchir l'école de sous la tutelle de l'église.

Après 1860 la lutte pour l'introduction de l'esprit scientifique dans l'enseignement devient plus intense ; l'influence dans les écoles des sciences de la nature et de la philosophie matérialiste augmente.

Dans les conditions de l'accroissement de l'influence ouvrière, le conflit entre la science et la religion s'accentue. Le mouvement socialiste et les cercles de libres-penseurs militent pour la séparation de l'église et de l'état et pour la laicisation de l'enseignement.

Après la première guerre mondiale, l'inspirateur et l'organisateur de la lutte contre le fascisme et le mysticisme a été le Parti Communiste Roumain qui a eu une forte influence sur l'intellectualité progressiste.

Après le 23 août 1944 et surtout après 1948, dans le cadre de la révolution culturelle dirigée par le Parti Ouvrier Roumain, à la place de l'enseignement bourgeois, isolé de la vie et imbu de mysticisme, a été introduit un enseignement réaliste, basé sur le matérialisme dialectique et historique.

PENTRU UN ÎNVĂŢĂMÎNT MAI LEGAT DE VIAŢĂ, DE MUNCA PRODUCTIVĂ*

LEGĂTURA DINTRE CUNOŞTINŢELE DE CHIMIE ŞI PRACTICA DIN ÎNTREPRINDERILE INDUSTRIALE DIN LOCALITATE

Legarea şcolii de viaţă a devenit un principiu de bază în munca de instruire şi educare a elevilor din şcoala noastră. Cadrele didactice se conving din ce în ce mai mult de importanţa acestei orientări noi a şcolii noastre şi se străduiesc să realizeze o apropiere cît mai mare între cunoştinţele predate la clasă şi munca practică din întreprinderile noastre socialiste. Faptul că pe întinsul patriei noastre apar de la an la an sute şi mii de noi unităţi industriale şi agricole socialiste, oferă tuturor învăţătorilor şi profesorilor posibilitatea cunoaşterii vieţii acestor întreprinderi în scopul realizării legăturilor dintre şcoală şi viaţă.

Desigur, căile pentru legarea învăţămîntului de viaţă sînt numeroase şi variate; ele diferă de la un obiect de studiu la altul sau de la o clasă la alta. Ca profesoară de chimie *m-a preocupat în mod deosebit legarea cunoştinţelor teoretice*, pe care le predau la orele de curs şi a experienţelor din timpul orelor sau a şedinţelor de lucru ale cercului de chimie, cu practica din întreprinderile industriale din localitate sau din regiune.

De mare folos îmi sînt în această privinţă cunoştinţele pe care le-am dobîndit în laboratorul uzinelor „Industria Sîrmei" din localitate, cu ocazia practicii efectuate înainte de a lucra ca profesoară. Practica de laborator, cunoştinţele tehnice asupra multiplelor procese tehnologice din secţiile acestei întreprinderi — cea mai mare din regiune — precum şi cunoaşterea unora din întreprinderile regiunii, mă ajută mult la întocmirea planurilor lecţiilor, la elaborarea tematicii experienţelor de chimie, experienţe care caut pe cît posibil să oglindească în esenţă, pe scară de laborator, o cît *mai mare parte din activitatea practică din întreprinderi.*

Oră de oră mă străduiesc să îmbin în predare noţiunile teoretice de chimie pe care le conţin manualele şcolare, cu problemele concrete ale industriei din localitate şi din regiune.

Procedînd în felul acesta m-am convins chiar de la început că elevii îşi însuşesc mai temeinic cunoştinţele transmise, iar interesul elevilor faţă de tema expusă creşte prin faptul că în cadrul lecţiei sînt aduse elemente noi, care întregesc pe cele din manual, elemente cu atît mai valoroase cu cît sînt legate de specificul diverselor locuri de producţie ale activităţii economice locale şi sînt completate cu ultimele realizări ale dezvoltării acesteia (exemplu, fabricarea policlorurei de vinil la Uzinele Chimice, Turda, înfiinţarea unei secţii noi pentru prepararea carburii de siliciu la „Carbochim", Cluj, elaborarea şarjelor de oţel cu *insuflare de oxigen la uzinele* „Industria Sîrmei", Cîmpia Turzii, extragerea clorurii de sodiu din subsol sub formă de saramură prin metoda sondelor cu apă la Uzinele de produse sodice Ocna Mureş ş. a.).

Legătura cunoştinţelor teoretice cu practica din industria locală se poate realiza la majoritatea lecţiilor din cursul de chimie. Aşa de pildă, la clasa a VIII-a, la tema „Oxigenul", după ce explic elevilor că oxigenul se obţine industrial prin metoda distilării fracţionate a aerului lichid, spre o mai bună înţelegere a fenomenului, *organizez într-una din zilele următoare o excursie la fabrica de oxigen din cadrul în*treprinderii din localitate. Pentru a cunoaşte întrebuinţările practice ale oxigenului, trec cu elevii şi pe la atelierul de sudură şi la oţelărie unde vedem folosirea oxigenului la sudura autogenă a metalelor şi la elaborarea oţelului.

---

* Articolele din această rubrică se încadrează în discuţia deschisă de Revista de pedagogie: „Pentru un învăţămînt mai legat de viaţă, de munca productivă" (vezi nr. 1/1959).

Tot în clasa a VIII-a, la tema „Clorul", în cadrul lecției insist în mod deosebit asupra principiilor de preparare a clorului pe cale electrolitică. Imediat după lecție sau la o dată dinainte stabilită în planul calendaristic, organizez o vizită cu elevii la Uzinele Chimice din Turda, unde metoda obținerii clorului pe cale electrolitică se aplică pe scară industrială, deoarece aici se folosește ca materie primă clorura de sodiu care se găsește din abundență în subsolul regiunii.

O altă temă din clasa a VIII-a, la care am posibilitatea să fac legătura cu aplicațiile din întreprinderea din localitate este „Acidul sulfuric". La ultima parte a lecției, cînd le-am vorbit elevilor despre întrebuințările acidului sulfuric, le-am arătat că pe lîngă larga utilizare a acestuia în industria chimică și a îngrășămintelor, el este folosit în cantități însemnate și în industria metalurgică. De exemplu, le-am descris elevilor, în rezumat, procedeul de decapare chimică a sîrmelor de oțel, aplicat la „Industria Sîrmei". De asemenea, elevii iau cunoștință cu această ocazie și de importanța acidului sulfuric în procesul de rafinare electrolitică a cuprului și în tehnologia galvanizării aplicată la aceeași întreprindere.

În manualul de chimie de clasa a IX-a, la tema „Siliciul", se tratează sumar și despre sticlă. Întrucît în vecinătatea orașului nostru, la Turda, există o fabrică de sticlă, în planificarea pe care o fac acord anume o jumătate oră descrierii modului în care decurge fabricația sticlei la Turda și importanței acestui produs în construcții, în industria farmaceutică ș.a.m.d.

În cadrul aceleiași teme mă ocup mai pe larg de doi compuși ai siliciului: carbura de siliciu și silicatul de sodiu, primul fabricat la „Carbochim" Cluj și al doilea la Uzinele de Produse Sodice, Ocna Mureș.

La clasa a X-a, legătura dintre cunoștințele teoretice de chimie și practica din întreprinderile din localitate și din regiune am posibilitatea să o asigur aproape la toate capitolele manualului.

Astfel, la capitolul „Electroliză", elevii fac cunoștință cu mecanismul electrolizei din punct de vedere teoretic și aplicațiile electrolizei în industrie. Înțelegerea deplină a fenomenului o capătă însă cu ocazia vizitei la subsecția „Electroliza cuprului" de la întreprinderea din localitate, unde elevii au posibilitatea să observe felul în care electroliza servește la rafinarea cuprului necesar fabricării conductorilor electrici. De asemenea, tot aici elevii au prilejul de a vedea o altă aplicație a electrolizei pe scară industrială, galvanizarea. Urmărind pe faze desfășurarea procesului tehnologic în secția de zincare a sîrmelor de oțel, ascultînd explicațiile date de muncitorii și tehnicienii secției asupra rolului acoperirilor galvanice, elevii înțeleg mai bine utilitatea procedeului de zincare ca mijlocul cel mai adecvat de protecție anticorosivă a sîrmelor de oțel pentru telecomunicații, telecomenzi mecanice, pentru diverse țesături și împletituri metalice etc.

Orașul nostru — ca de altfel toate orașele patriei, — este în continuă dezvoltare. Elevii știu că în orașe se construiesc numeroase case de locuit, multe blocuri muncitorești. Chiar în curtea școlii se ridică în prezent un nou local de școală. În plus, întreprinderea din localitate se dezvoltă prin construirea unor noi secții. Ținînd seama și de faptul că principalele materiale de construcție — cimentul, cărămida, varul — sînt produse ale industriei din localitate (Fabrica de cărămizi) sau din vecinătate (Fabrica de ciment Turda, Fabrica de var Turda), rezultă în mod logic că la temele „Cimentul" și „Varul" din clasa a X-a legătura dintre cunoștințele teoretice și practică se impune în mod deosebit ca necesară și utilă. Tocmai de aceea, în predarea lecției, am în vedere să pun accentul pe obținerea industrială a acestor materiale.

Cu ocazia studierii compușilor acidului carbonic, carbonatul de sodiu și bicarbonatul de sodiu, substanțe folosite pe scară largă în viața de toate zilele și în industria chimică, stărui în primul rînd asupra metodelor industriale ale fabricării acestor compuși, metode care stau la baza procesului tehnologic la secția de carbonat și bicarbonat de la Uzinele de Produse Sodice din Ocna Mureș, sau, de exemplu, la tema „Cuprul", tot în clasa a X-a, acord în timpul predării o mai mare atenție metodei de obținere a cuprului electrolitic și obținerii aliajelor cuprului: alama și bronzul. Cu acest prilej le explic elevilor, cu ajutorul schemelor, în ce constă o instalație industrială de rafinare a cuprului pe cale electrolitică, principiul ei de funcționare cît și felul în care se realizează cele două aliaje — alama și bronzul — la turnătoria de metale neferoase de la „Industria Sîrmei".

Vorbindu-le elevilor despre elaborarea oțelului, mă opresc îndeosebi asupra elaborării lui în cuptorul Siemens-Martin și în cuptorul electric, ca procedee aplicate în întreprinderea siderurgică din localitate. Și cum oțelăria uzinelor „Industria Sîrmei", este specializată în elaborarea oțelurilor aliate, caut ca în expunere să arăt rolul diferitelor elemente de aliere în oțel legate de necesitatea obținerii de oțeluri cu caracteristici mecanice, chimice și electrotehnice diferite.

Pentru familiarizarea elevilor cu aspectul fizic al metalelor de aliere (nichel, cobalt) sau al feroaliajelor cu care se realizează alierea (ferosiliciu, ferocrom, ferovanadiu, ferovolfram, feromolibden ș. a.) am alcătuit un panou cu astfel de mostre, de care mă servesc în expunere.

Anul acesta, s-a introdus în programa școlară chimia organică la clasa a XI-a. Temele cuprinse de acest curs asigură o bază largă de legare a teoriei cu experiența din practica industrială locală.

Astfel, la tema „Metanul", elevii vor lua cunoștință de importanța acestuia drept combustibil care pune în mișcare toate întreprinderile industriale din localitate și regiune, precum și în privința posibilităților lui de valorificare superioară prin chimizare.

Pe de altă parte, cauciucul, care se studiază la aceeași clasă, are utilizare în industria locală la fabricarea conductorilor electrici izolați. Aici tind ca elevii să cunoască îndeaproape cele două varietăți de cauciuc, natural și sintetic, prezentîndu-le mostre de asemenea cauciuc, modul lor de prelucrare în vederea obținerii învelișurilor izolatoare ale conductorilor, rolul adaosurilor în masa de cauciuc (substanțe antioxidante, materiale de umplutură, coloranți etc.). Tot la tema „Cauciucul", voi vorbi elevilor și despre perbunan, și de o rețetă cu cauciuc sintetic Buna N., folosită recent în țara noastră la izolarea conductorilor electrici care lucrează în mediu de ulei, precum și la fabricarea de furtunuri de presiune înaltă, conductori și furtunuri care vor deveni curînd produse noi ale fabricii de cabluri de la „Industria Sîrmei".

În clasa a XI-a se studiază masele plastice. La acest capitol deosebit de important pentru tehnica actuală, voi comunica elevilor principiul schemei tehnologice de fabricație a policlorurei de vinil în noua secție de la Uzinele Chimice Turda. Pentru lămurirea obținerii celor două sorturi de vinilin electrotehnic și pentru bunuri de larg consum, voi prezenta schematic rolul fiecărui material care intră în compoziția celor două sorturi de vinilin (emolienți, stabilizatori, coloranți, materiale de umplutură). Expunerea o voi concretiza prin prezentarea mostrelor de policlorură de vinil, praf P.V.C. și substanțe auxiliare.

★

În cele de pînă acum, am expus prin cîteva exemplificări modul în care fac legătura dintre practică și teorie, în expunerea diferitelor teme de chimie la clasele VIII—XI.

Această legătură însă este posibil de realizat nu numai în timpul expunerii. Plecînd de la considerentul că un rol hotărîtor în ceea ce privește calitatea lecțiilor de chimie și gradul de însușire al cunoștințelor transmise îl au experiențele demonstrative, la întocmirea tematicii acestora pun un accent deosebit pe **selecționarea acelor experiențe care posedă elemente comune cu procesul direct productiv din industria locală.**

De la început, am considerat ca o obligație personală înzestrarea laboratorului școlii noastre cu aparatajul și materialul demonstrativ reclamat de aceste experiențe, dintre care o parte sînt întrucîtva diferite de cele clasice, expuse în manualele de școală (exemplu: rafinarea cuprului, zincarea, separarea electrolitică a metalelor din soluție ș. a.).

Trebuie să menționez aici sprijinul substanțial pe care ni l-a acordat conducerea școlii, cît și personalul de specialitate și conducerea uzinelor „Industria Sîrmei" din localitate, în completarea și lărgirea bazei didactico-materiale a laboratorului de chimie, cu substanțe și unele utilaje.

Confecționarea unor aparate și instalații destinate experiențelor s-a făcut cu ajutorul unui colectiv de elevi din clasa a X-a și a XI-a, membrii ai cercului de chimie. Aceștia, avînd deja o serie de deprinderi practice, au putut să execute în atelierele școlii aparatele respective, pe baza schiței și a îndrumărilor primite. Astfel, cu ajutorul elevilor s-au putut confecționa voltametrul, pentru descompunerea apei, aparatul

pentru obținerea gazelor (hidrogen sulfurat, bioxid de carbon), aparatul pentru demonstrarea mobilității ionilor în electroliză, aparatul pentru electroliza soluției de clorură de sodiu, instalația pentru reducerea electrolitică a metalelor, instalația pentru obținerea acidului azotic ș.a.

Participarea activă a elevilor la acțiunea de construire a aparatelor de laborator a avut și o puternică influență educativă asupra lor; confecționarea aparatelor respective, unele dintre ele fiind destul de complicate, a contribuit, atît la dezvoltarea gîndirii tehnice a elevilor, a inventivității cît și la formarea unor noi deprinderi practice de mînuire a uneltelor de lucru.

Legătura cu întreprinderile industriale din localitate sau din împrejurimi a determinat o mai bună orientare a conținutului muncii din cercul de chimie pe școală. În tematica cercului de chimie au fost cuprinse teme și lucrări practice legate direct de activitatea productivă a întreprinderilor cunoscute de elevi. O astfel de activitate interesantă a făcut să sporească interesul la mulți elevi din școala noastră pentru profesii care sînt legate direct de procesul de producție din întreprinderile din localitate.

De o mare valoare pentru asigurarea legăturii între cunoștințele de chimie predate la clasă și practică, sînt **vizitele și excursiile la întreprinderea din localitate.**

Succesul obținut pînă acum de către școala noastră în privința eficacității vizitelor organizate, se datorește în bună măsură sprijinului dat de conducerea uzinelor „Industria Sîrmei", întreprindere care patronează școala noastră.

Una din secțiile care a trezit un interes deosebit la elevi s-a dovedit a fi oțelăria. Aici elevii au prilejul să vadă, la scară industrială, cuptoare electrice și Siemens-Martin, pe care le-au studiat la tema „Metalurgia fierului", părțile lor componente, modul lor de funcționare. De exemplu, la cuptorul electric, în prima fază a elaborării oțelului — pregătirea cuptorului pentru încărcare — elevii au putința să urmărească îndeaproape operația de evacuare a resturilor de zgură și metal din cuptor, provenite din șarja anterioară, precum și operația de reparare a vetrei cuptorului și a pantei acestuia, cu magnezită măruntă amestecată cu bitumen.

În faza a doua, ei asistă la încărcarea cuptorului cu fier vechi, unde observă că șarjarea se execută într-o anumită ordine: mai întîi pe vatră sînt puse bucățile de fier mărunt, apoi se încarcă fierul greu și mijlociu, iar pe deasupra se pune din nou fier mărunt pentru a ajuta la amorsarea arcului electric. În timpul topirii încărcăturii, elevii constată că în baia lichidă se introduce periodic var și bauxită, componente care ei știu că ajută la formarea zgurii.

După topirea completă și îndepărtarea parțială a zgurii, urmează perioada de fierbere și oxidare în care are loc o decarburare a oțelului, decarburare ajutată prin adăugarea în baie de minereu de fier sub formă de oxizi sau prin insuflare de oxigen.

În ultima fază a elaborării, desoxidarea, elevii văd cum se adaugă în oțelul topit var, fluorură de calciu, feromangan, ferosiliciu și cocs și cum — în cazul cînd se urmărește obținerea de oțel aliat — tot acum se adaugă și feroaliajele în cantitățile corespunzătoare mărcii oțelului.

Turnarea oțelului în lingouri — cum este și firesc — impresionează pe elevi în mod deosebit, prin spectaculozitatea sa. Un interes deosebit îl manifestă elevii față de analizele care se fac la laboratorul rapid al oțelăriei, unde se determină elementele din oțel: carbonul, manganul, siliciul, fosforul, cromul etc., chiar în timpul elaborării.

Desigur că sînt și alte secții în uzină, apreciate de elevi și în care latura practică a chimiei este evidentă, de unde se poate conchide că vizitarea întreprinderii locale extinde considerabil orizontul elevilor asupra numeroaselor domenii ale aplicării chimiei în industrie.

Practica în producție, care s-a desfășurat anul acesta între 15 și 27 iunie, **a fost un prilej cît se poate de nimerit pentru verificarea cunoștințelor de chimie ale elevilor prin contactul nemijlocit cu munca în producție.** Elevii școlii noastre au făcut practică în cadrul uzinelor „Industria Sîrmei" din localitate.

Participarea efectivă a elevilor alături de muncitori la diferite faze ale procesului tehnologic de fabricație, le-a întărit și mai mult convingerea că munca este originea tuturor bunurilor materiale, că aceste bunuri sînt roadele muncii de zi cu zi a părinților și a fraților lor.

Practica elevilor în producție — fie chiar și pe un timp limitat, de două săptămîni — i-a ajutat să-și însușească cunoștințe și noțiuni noi, de largă circulație în

economie, ca: norma de producție, productivitatea muncii, consumul specific, materie primă, materiale auxiliare, preț de cost etc.

Pentru o mai bună organizare a muncii practice a elevilor și totodată pentru a oferi posibilitate conducătorului de grupă să-i supravegheze mai îndeaproape, elevii au fost împărțiți în grupe de cîte 10.

Practica a început prin vizitarea tuturor secțiilor uzinei. Ordinea în care s-a făcut vizitarea uzinei a urmat linia în care decurge procesul de fabricație, începînd cu oțelăria și terminînd cu valorificarea deșeurilor. Apoi, fiecare grupă a fost repartizată într-una din secții. Grupa de care răspundeam eu a lucrat le secția electrozi. În această secție se fabrică electrozii de sudură înveliți.

Conform planului de desfășurare a practicii, pe care l-am întocmit în colaborare cu un tehnician și aprobat de șeful secției, elevii au participat la început la pregătirea materiei prime: debitarea sîrmelor de oțel, de aluminiu, din aliaj monel, (utilizate la sudarea electrică a oțelului carbon, respectiv a aluminiului și a aliajelor inoxidabile), precum și la măcinarea și cernerea materialelor care intră în compoziția învelișurilor electrozilor (minereuri, feroaliaje, substanțe chimice). Dintre feroaliajele cu care au avut de-a face aici, o parte le erau cunoscute din timpul lecțiilor de chimie, așa de exemplu ferocromul, feromanganul, ferosiliciul, au fost studiate la tema „Elaborarea oțelului". Despre alte materiale, ca feldspatul, cuarțul, mica, creta și talcul, li s-a vorbit de asemenea la orele de chimie. Au fost și unele materiale cu care au făcut cunoștință pentru întîia oară, spre exemplu: ilmenitul, psilomelanul.

Am insistat în toate ocaziile asupra proprietăților chimice ale acestor materiale, procedînd la fața locului la o recapitulare și împrospătare a cunoștințelor însușite de elevi la clasă.

În continuare, elevii au participat la operațiile în legătură cu obținerea granulațiilor corespunzătoare ale materialelor, supunîndu-le cernerii, uneori prăjirii. Apoi, au trecut la un alt loc de muncă, dozarea, unde elementele de mai sus sînt cîntărite în cantități diferite, în funcție de rețetele prescrise pentru sorturile de electrozi (electrozi V.I.S., M.A.I., B.A.Z. ș.a.).

Următoarea operație la care au participat elevii a fost malaxarea amestecului de masă cu silicat de sodiu lichid, care joacă aici rolul de liant. Cum stabilirea duratei malaxării este în funcție de consistența amestecului, parametrul care se determină de către operator cu multă experiență, participarea elevilor în acest proces a fost limitată la observația vizuală asupra modului în care decurge malaxarea.

Mai redusă a fost participarea lor și la operația de presare a electrozilor cu ajutorul mașinii de presat. În schimb, aici au avut ocazia să se familiarizeze cu unul dintre obiectivele controlului interfazic, controlul centricității masei învelișului, cu ajutorul unui aparat optic de proiecție de o construcție specială.

La uscarea electrozilor în cuptoare cu circulație de gaze calde, au constatat că nerespectarea diagramei de încălzire conduce la apariția de fisuri și crăpături pe suprafața electrozilor, din care cauză aceștia nu mai pot fi utilizați în condiții bune.

Practica elevilor în producție, chiar și în condițiile unei participări mai limitate la diferite procese ale muncii, constituie un sprijin prețios pentru munca profesorului. Cunoștințele dobîndite devin în felul acesta un bun real al elevilor, care le va fi de un real folos în activitatea practică de mai tîrziu.

Într-un articol de proporții reduse ca acesta n-am putut cuprinde întreaga mea experiență în privința modului cum mi-am organizat activitatea pentru asigurarea unei legături cît mai temeinice a cunoștințelor teoretice de chimie cu practica din întreprinderile industriale din localitate. Foarte multe lucruri s-ar fi putut spune și despre munca celorlalți colegi ai mei, din școală sau din împrejurimi, care de asemenea s-au străduit să dea procesului de învățămînt o nouă orientare.

Ceea ce este important de subliniat este faptul că principiul legării învățămîntului de viață, de practica construirii socialismului în patria noastră călăuzește din ce în ce mai mult munca profesorilor noștri. E și firesc să se întîmple astfel, deoarece de la o zi la alta, în fiecare colț al țării noastre, se creează noi întreprinderi socialiste care devin principale puncte de legătură între școală și viață.

CARMEN NEMEȘ
profesoară de chimie, Școala medie. Cîmpia Turzii

PROBLEME METODICE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL PROFESIONAL

Specificul procesului de învățămînt din școlile profesionale, chiar de la începutul înființării acestora, a ridicat numeroase probleme metodice. Unele dintre aceste probleme au fost rezolvate pînă acum de către pedagogii care lucrează efectiv în școală. Altele constituie încă obiectul unor discuții între pedagogi.

Rolul important pe care-l ocupă instruirea practică în aceste școli implică nevoia unei fundamentări științifice a metodelor de predare și a sistemului de instruire care trebuie aplicat în cadrul atelierului școală.

Pînă acum majoritatea pedagogilor s-au orientat spre aplicarea sistemului pe complexe de operații, folosind în acest scop experiența înaintată a pedagogilor din școlile profesionale și tehnice din U.R.S.S. și din unele țări de democrație populară.

Sistemul constă din învățarea procedeelor de lucru, defalcate pe operații în procesul executării unor obiecte utile, paralel cu însușirea de către viitorii muncitori a cunoștințelor de tehnologia meseriei cerute de operațiile respective, în succesiunea logică de la simplu la complex.

Priceperile formate în acest fel sînt fixate și reproduse sub forma unor deprinderi trainice de lucru, prin repetarea lor periodică în cadrul unor lucrări complexe efectuate tot pe obiecte utile.

Aplicarea creatoare a acestui sistem necesită organizarea de ateliere școală, precum și a unor locuri de muncă, în întreprinderi special rezervate pentru instruirea practică a elevilor.

Totalitatea lucrărilor pe care le are de executat un muncitor în activitatea sa profesională, se pot reduce la un număr relativ mic de operații comune. Astfel, în cadrul lucrărilor de lăcătușerie executarea majorității pieselor se bazează pe operații ca: îndreptarea metalelor, trasarea, tăierea, pilirea, găurirea, filetarea etc.

Executarea repetată a acestor operații contribuie la formarea deprinderilor necesare, iar perfecționarea acestora, care este un proces îndelungat, se va realiza prin executarea unor lucrări complexe, parcurgînd un grup întreg de operații. Trecînd de la o operație la alta în mod succesiv se menține mereu interesul elevilor pentru lucrările practice.

Pentru reușita acestui sistem este necesar ca elevii să execute obiecte utile, care să stimuleze munca lor zilnică. În același timp se realizează educarea viitoarelor cadre de muncitori calificați în spiritul răspunderii față de calitatea bunurilor pe care le produc.

Aplicarea acestui sistem de instruire practică implică pentru maistrul instructor sarcina de a alcătui înainte de începutul anului școlar, pe baza programei școlare, tabloul cu obiectele ce vor fi executate de elevi. La alegerea acestora trebuie să se țină seamă de pregătirea elevilor la tehnologia meseriei, desen tehnic, tehnologia materialelor etc., de nevoile unității respective, precum și de materialele de care dispune școala.

De exemplu, la îndreptarea metalelor se vor întrebuința materialele care vor fi utilizate mai tîrziu la confecționarea unor piese prevăzute în tablou (balamale simple, echere de 90° compase diferite etc.).

După executarea a 2—3 operațiuni se poate trece la o lucrare complexă, la care se vor executa numai operațiile învățate.

De remarcat este faptul că nu trebuie trecut la executarea unei piese finite înainte ca elevii să fi făcut toate operațiile componente. De exemplu, nu poate fi executat un compas de trasat pînă la faza finală, fără să se fi predat operațiile de găurire, nituire etc.

Cea mai mare parte a maiștrilor instructori studiind îndeaproape sistemul pe complexe de operații și aplicîndu-l în practică au obținut rezultate superioare decît în cazul cînd ar fi urmărit de la început executarea unei lucrări în totalitatea ei, neinsistîndu-se asupra formării priceperi în executarea operațiilor componente.

La unele meserii, cum ar fi confecționarea îmbrăcămintei pentru femei și copii, unele maistre instructoare nestudiind suficient principiile călăuzitoare ale acestui sistem continuă a ezita aplicarea lui în mod concret, susținînd că primele operații introductive nu pot fi executate la această meserie pe obiecte utile. Acest lucru va trebui însă remediat.

★

Forma de bază a muncii didactice în atelierele şcoală este lecţia.

Conţinutul lecţiei, structura organizatorică, metodele şi procedeele variate de predare trebuie să fie alese în concordanţă cu temele lecţiei.

Durata unei lecţii de instruire practică, corespunde cu numărul de ore a unei zile de instructaj practic (adică 6—8 ore, după cum sînt prevăzute în planul de învăţămînt).

Elementele obişnuite ale lecţiei de instruire practică sînt: partea organizatorică, instructajul introductiv, instructajul curent şi instructajul de încheiere.

În cadrul instructajului introductiv, maistrul instructor utilizînd metoda conversaţiei face o verificare a cunoştinţelor de tehnologia meseriei pe care le posedă elevii şi care vor fi necesare în cadrul lecţiei, comunică tema şi scopul ei, face demonstraţia procedeelor de lucru a operaţiei sau complexului de operaţii şi în fine, verifică modul de asimilare a materialului predat.

La verificarea cunoştinţelor de tehnologia meseriei este necesar să fie revăzute numai noţiunile absolut necesare, astfel ca instructajul introductiv să fie cît se poate de scurt, pentru ca cea mai mare parte din timp să fie destinată lucrului individual al elevilor sub îndrumarea sistematică a maistrului instructor.

Din practică a reeşit că în această parte a lecţiei maistrul instructor trebuie să utilizeze cu precădere metoda demonstraţiei şi să ducă o luptă împotriva tendinţei ce există de a transforma lecţia de instruire practică în una de tehnologia meseriei.

Un accent deosebit trebuie pus pe felul cum se încheie instructajul introductiv, verificîndu-se practic, prin intermediul a 2—3 elevi, modul cum aceştia şi-au asimilat cunoştinţele, punîndu-i să reproducă practic operaţiile sau procedeele respective.

În cadrul instructajului curent, cînd elevii execută individual operaţii sau procedeele respective sub conducerea şi îndrumarea maistrului (care ocupă cea mai mare parte a lecţiei 4—5 ore) este necesar să se fixeze obiective concrete, care vor fi urmărite cu atenţie de către maistrul instructor — pe rînd, scoţîndu-se în evidenţă eventualele lipsuri ce trebuie eliminate.

Instructajul de încheiere (15—20′) cuprinde analiza rezultatelor lecţiei şi o apreciere asupra modului cum elevii şi-au executat lucrările punîndu-se şi note.

O problemă metodică care se pune în cadrul meseriei de confecţii-lenjerie femei şi copii, este delimitarea între lecţia de instruire practică şi cea de tehnologia meseriei.

În majoritatea şcolilor de meserii confecţionarea mulajului se face în cadrul orei de tehnologia meseriei, după modelul confecţionat de profesoara respectivă.

În acest fel timpul de confecţionare măreşte efectiv numărul de ore necesar predării tehnologiei meseriei, ore care ar putea fi utilizate la alte obiecte din planul de învăţămînt.

Este necesar să se procedeze aici ca şi la tehnologia meseriei de la alte meserii, unde profesorul face el demonstraţia practică, iar lucrările practice se efectuează de elevi în cadrul atelierului şcolar (de exemplu la lăcătuşi mecanici, fierari, strungari în metale, tîmplari mobile şi binale etc.).

Confecţionarea mulajelor răpeşte mult timp din cel repartizat operaţiei respective, ceea ce duce la micşorarea planului de producţie al atelierului.

Instruirea practică în anii II şi III în atelierele de producţie ale şcolilor de meserii prezintă şi unele avantaje metodice faţă de cea desfăşurată în întreprinderi, deoarece are asigurată o îndrumare şi control din partea maistrului instructor şi o repartizare mai justă a lucrărilor de la simplu la complex, pentru ca să satisfacă mai bine necesităţile dictate de indicatorul tarifar.

Caracterul metodico-didactic al unei astfel de instruiri este mai ştiinţific, fiind reprezentat în special prin instructajele care se fac zilnic cu elevii, cu care ocazie se dau lămuriri asupra procesului tehnologic al lucrării ce se execută, măsurile de protecţia muncii şi se explică documentaţia tehnică ce va fi utilizată.

În unele unităţi şcolare se subapreciază importanţa utilizării documentaţiei tehnice şi se face un slab control asupra caietelor de practică a elevilor, în care se găsesc numeroase lipsuri. Această situaţie se datoreşte pe deoparte conducerii unor şcoli, care nu au ca obiectiv principal controlul instruirii practice, iar pe de altă parte maiştrilor instructori şi profesorilor de specialitate, care au o insuficientă preocupare pentru legarea teoriei de practică.

De asemenea, această lipsă se mai datorește și comisiilor metodice de specialitate care nu susțin suficient munca cadrelor didactice în această direcție.

Utilizarea fișelor tehnologice pentru execuția lucrărilor trebuie să constituie o preocupare de bază a conducerilor școlilor de meserii. Introducerea metodică a acestora trebuie să fie o preocupare centrală, urmărindu-se 3 faze:

— în prima fază se prezintă o astfel de fișe și se lămurește prin conversație cu elevii componența ei;

— în etapa următoare maistrul instructor stabilește prin conversație cu elevii fazele procesului tehnologic, iar după aceea le confruntă cu fișa tehnologică alcătuită anticipat de maistrul instructor, scoțînd în evidență faptul că elevii, cu ajutorul lui, au reușit deja să stabilească ordinea justă a operațiilor.

Se recomandă ca aceste două etape să fie utilizate în primul an al activității din atelierul școală.

În fine, în ultima etapă maistrul instructor dă lămuririle necesare desfășurării procesului tehnologic, lăsînd pe elevi apoi să alcătuiască singuri fișa tehnologică, care va fi analizată de maistrul instructor și corectată, trecîndu-se apoi la executarea lucrării după ea.

Obiectele de cultură profesională constituie un prețios sprijin în desfășurarea instruirii practice. În special noțiunile predate la tehnologia meseriei trebuie să preceadă desfășurarea lecțiilor de instruire practică unde se aplică aceste cunoștințe.

Comisiile metodice de specialitate este necesar ca să aibă o preocupare centrală pentru asigurarea acestei condiții esențiale în desfășurarea procesului de învățămînt.

Din numeroasele lecții de tehnologia meseriei, care au reușit să sprijine serios instruirea practică, se poate da ca exemplu aceea ținută la o școală de meserii cu specialitatea confecții femei și copii de profesoara B. E. cu subiectul: „transformarea tiparului de rochie tip după jurnalul de modă".

După verificarea temelor date pentru acasă s-a trecut la analizarea modului cum au fost asimilate cunoștințele lecției precedente, formulîndu-se întrebări cu privire la: măsurile necesare formării tiparului de rochie, liniile ajutătoare pentru tiparul din față și din spate, liniile de centru și de spate, calcularea adîncimii pensei de la bust, lungimea umerilor din față etc.

Trecînd la comunicarea subiectului lecției s-a scos în evidență scopul acesteia, arătîndu-se importanța acestor cunoștințe pentru citirea modelelor din jurnalul de mode, care se aplică în procesul de producție și arătîndu-se că această problemă constituie un punct important care se verifică cu ocazia examinării acelora care intră în procesul de producție.

La comunicarea noilor cunoștințe s-a utilizat judicios metodele: expunere, demonstrație, conversație etc.

Cu această ocazie s-au scos în evidență următoarele probleme mai importante:

— consultarea jurnalului pentru alegerea modelului, scoțîndu-se în evidență concluzia că moda socialistă este superioară etic față de cea burgheză;

— reprezentarea grafică a modelului ales și demonstrarea pe mulaj a liniilor acestuia;

— stabilirea proporțiilor acestui model;

— în fine, aplicarea liniilor noi pe tiparul de bază.

Ceea ce a constituit o preocupare de bază a fost aceea cu privire la confecționarea materialului didactic și utilizarea lui justă, prezentîndu-se jurnale de modă românești, sovietice, franțuzești, planșe cu schițe din jurnal, plan cu tipar de rochie transformat după schiță, mulajul rochiei din jurnal, diferite rochii confecționate în atelierul de producție.

Fixarea cunoștințelor s-a făcut sistematic, punîndu-se accentul pe principalele probleme care trebuie să fie reținute de eleve: liniile noi ale modelului ales, stabilirea locului pe tiparul de bază, calculul pensei pentru linia din față etc.

În încheierea lecției s-a dat o temă cu subiectul: „transformarea tiparului tip și pregătirea materialului de croit, decuparea tiparului pe linii noi".

La lecția de instruire practică care a urmat s-au aplicat în viață cunoștințele asimilate la această lecție, constatîndu-se rezultatul la care se poate ajunge atunci cînd există o preocupare atentă pentru legarea pregătirii teoretice de cea practică.

Desenul tehnic este un important instrument pus la dispoziția maistrului instructor. În predarea acestei discipline în condițiile actuale, ținîndu-se seama de pregătirea cu care vin elevii din învățămîntul elementar de 7 ani, este necesar ca programa școlară să respecte desfășurarea normală a obiectului: desenul geometric, proiecții și apoi, mai tîrziu, să se treacă la aplicațiile acestora în executarea de schițe și desene.

Datorită faptului că noțiunea de schiță se introduce mai tîrziu, sprijinirea instruirii practice de către această disciplină nu se face la timp.

Cu toate aceste greutăți, neconcordanța suficientă între desen și instruirea practică este accentuată și prin faptul că nu toți maiștri instructori aplică corect sistemul pe complexe de operații.

Aplicarea justă a sistemului pe complexe de operații (îndreptarea metalelor, trasarea plană, tăierea cu ferăstrăul metalic, cu dalta, cu foarfeca și chiar primele noțiuni de pilire a metalelor) nu necesită neapărat existența unei schițe, putîndu-se folosi un desen de contur, care se sprijină pe noțiunile de desen geometric pe care le au elevii din cursul elementar.

Greșeala pe care o fac unii maiștri instructori constă în faptul că ei pornesc chiar din primele zile ale anului școlar la executarea de piese în totalitatea lor, ca: rame de ferăstrău metalic, dălți, chei fixe duble, compase diferite etc.

În astfel de condiții este neapărat nevoie de o schiță pentru care elevul încă nu are cunoștințele necesare de desen.

Este adevărat că o dată cu avansarea la operația de pilire a metalelor și în special la lucrări complexe apare necesitatea unei schițe. Dar și aici, dacă se ține seama de noțiunile de desen pe care le are elevul și prin intuirea piesei se poate trece în această etapă la executarea unei schițe simple, datorită faptului că elevii au deja unele noțiuni de desen proiectiv.

Pentru rezolvarea mai justă a concordanței dintre desenul tehnic și instruirea practică este necesar ca noțiunile de desen geometric și proiectiv să fie făcute în cele 7 clase elementare, iar profesorul de desen care predă la școala de meserii, după o scurtă revedere a noțiunilor respective să treacă la noțiunile elementare de executarea unei schițe chiar din primele săptămîni ale anului școlar.

De altfel problema aceasta va fi just rezolvată în viitor deoarece în programele școlare de la învățămîntul elementar pentru desen sînt prevăzute noțiuni elementare de desen geometric și proiectiv.

Deseori maiștri instructori poartă discuții pe marginea unor probleme metodice cum este următoarea: „dacă executarea schiței necesare pentru executarea de lucrări complexe să se facă de către maistrul instructor în timpul lecției sau să fie pregătită anticipat".

Din experiența desfășurării lecțiilor practice se poate trage concluzia că atunci cînd schițele sînt simple este bine ca acestea să fie executate pe tablă de maiștri instructori cu mîna chiar în timpul lecției și să fie explicate pe parcurs cu ajutorul elevilor; numai după aceea să se treacă la executarea lor de către elevi în caietele lor de lucrări practice.

Pentru cazul cînd executarea schițelor ar necesita mai mult timp se recomandă ca acestea să fie făcute anticipat pe tablă de către maistrul instructor, și numai apoi să fie discutate cu elevii clasei și multiplicate.

Pentru ca pregătirea elevilor la desen, să fie cît mai temeinică, este necesar ca profesorii ce predau acest obiect să țină seamă de indicațiile metodice de specialitate.

Din numeroasele probleme metodice ce se ivesc în predarea acestui obiect vom arăta pe cele mai importante:

La predarea noțiunilor despre construcții geometrice bine procedează unii profesori care fixează concret problema ce trebuie rezolvată, scriind-o clar pe tablă, iar la execuție, datele și rezultatele le trec cu linii groase, construcțiile făcîndu-se cu linii subțiri.

Pentru economie de timp este bine ca executarea construcției geometrice să fie făcută treptat, pe părți, pentru ca elevii să le poată trece în caiete și nu după ce a fost executată în întregime de profesor, căci necesită un surplus de timp, foarte prețios elevilor.

De asemenea este recomandat ca execuția desenelor să se facă cu instrumente de desen pentru ca elevii să capete deprinderea de a le utiliza, iar construcțiile să fie astfel cît mai exacte.

La lecțiile de desen proiectiv este necesar să se fixeze precis figura geometrică respectivă ce va fi proiectată și poziția ei față de planele de proiecție.

La executarea proiecției să se pornească de la așezarea figurii în poziția problemei în cadrul cubului de proiecție, executîndu-se pe rînd proiecțiile fiecărui punct.

Este necesar ca după execuția proiecției elevii să fie puși să arate cîteva din punctele reprezentate în cele 3 plane, pentru a vedea dacă cunoștințele au fost asimilate conștient sau mecanic.

După ce elevii capătă o oarecare dexteritate în reprezentarea unei figuri geometrice în desenul proiectiv, se recomandă ca să se execute desenul în unul din plane și să se lase a fi completat de elevi în celelalte plane.

La introducerea noțiunii de schiță să se pornească de la piesele cele mai simple arătîndu-se: rolul fiecărei piese, materialul constructiv, modul de confecționare al ei și formele geometrice ce le cuprinde.

De asemenea se vor fixa numărul proiecțiilor și cotele strict necesare. O dificultate metodică ce necesită a fi rezolvată este desfășurarea lecției atunci cînd se dau elevilor de executat în clasă diferite piese. În acest caz se recomandă ca după cîteva indicații cu caracter general să se treacă la o instruire individuală, urmărindu-se principalele puncte arătate.

Pentru a da posibilitatea maistrului instructor să facă comparații și aprecieri juste e bine să se dea elevilor să execute aceeași piesă. Acest procedeu are un dezavantaj însă, elevii se pot orienta unul după altul și astfel se ajunge la o reprezentare mecanică.

Profesorul de desen, trebuie să aibă în vedere în primul rînd faptul că la o școală de meserii elevii trebuie să învețe să citească o schiță.

S-au prezentat și pus în discuție cîteva din problemele metodice care preocupă cadrele didactice de specialitate de la școlile profesionale. Desigur că ele sînt mult mai numeroase. Punerea lor în discuție și rezolvarea lor va da posibilitatea ridicării nivelului de predare al lecțiilor de instruire practică și de specialitate, pentru a se crea muncitori cît mai bine pregătiți pentru acoperirea nevoilor economiei noastre.

EDUARD CUPFER
Directorul Cabinetului metodic
pentru învățămîntul profesional și tehnic
București

ORGANIZAREA ȘI METODELE DE INSTRUIRE PRACTICĂ ÎN PRODUCȚIE A UCENICILOR DE LA ȘCOALA PROFESIONALĂ „GRIVIȚA ROȘIE"

Condițiile favorabile create în țara noastră pentru dezvoltarea științei și tehnicii au dus la realizări deosebite în toate domeniile economiei naționale.

Pentru a satisface noile cerințe se cer muncitori cu o calificare superioară. Astfel de muncitori, instruiți pentru a răspunde cerințelor ce li se pun în față, se pregătesc și se formează și în școlile profesionale de ucenici.

Școala profesională „Griviția Roșie" promovează în fiecare an muncitori bine pregătiți, capabili să contribuie la dezvoltarea socialistă a patriei noastre. Aici se pregătesc ucenicii pentru meseriile: montatori-locomotive, montatori-vagoane, cazangii, turnători în oțel, fontă și bronz, lăcătuși-mecanici, strungari, frezori, sudori, tîmplari etc. Instruirea practică în producție a ucenicilor urmărește scopuri multiple și anume:

— cunoașterea de către ucenici a sculelor, utilajelor și mașinilor;

— cunoașterea materiilor prime și a semifabricatelor utilizate în procesul de producție;

— cunoașterea celor mai moderne metode de lucru, a proceselor tehnologice și, pe baza acestora, formarea și perfecționarea priceperilor și deprinderilor practice necesare meseriei alese.

Metoda aceasta de instruire practică prezintă un mare avantaj — acela de a îmbina învățămîntul teoretic cu munca productivă, care este necesară, așa cum spune Marx, „nu numai ca metodă pentru mărirea producției sociale, ci ca singură metodă pentru formarea unor oameni dezvoltați în toate direcțiile". [1]

Instruirea practică se desfășoară în patru perioade și anume:

— perioada de inițiere,
— perioada operativă,
— perioada de perfecționare și
— perioada de specializare.

În acest timp, ucenicii au posibilitatea să treacă în mod succesiv și în ordine logică, de la operații simple la operații complexe în executarea unor piese.

Iată cum se procedează:

1. La Școala profesională „Griviția Roșie" s-a aplicat sistemul pe operații simple și operații complexe, care constă în însușirea procedeelor de lucru defalcate pe operații: tăiere, găurire, strungire, frezare, trecînd în mod treptat la executarea finită a pieselor. Ucenicii se deprind astfel cu desfășurarea sistematică a operațiilor în ordinea procesului tehnologic. Repetarea operațiilor duce la formarea deprinderilor practice de muncă.

Instruirea practică a ucenicilor din anul I se desfășoară în atelierele de instructaj ale școlii și se face în perioada de inițiere și în perioada operativă.

De la începutul anului școlar, maiștri instructori întocmesc o listă de toate piesele ce urmează a fi executate de ucenici. Alegerea pieselor se face în funcție de utilitatea lor în producție, cît și de scopul urmărit: formarea la ucenici a deprinderilor și priceperilor practice de muncă.

Instruirea practică în atelierele de instructaj se face sub conducerea directă a maiștrilor-instructori, care conduc și practica în producție de la sfîrșitul anului școlar, timp de 30 de zile.

Ca și în celelalte școli, și la școala profesională de ucenici lecția este forma de bază a muncii didactice pentru instruirea teoretică și practică în atelierele de instructaj. Durata unei lecții este în funcție de temă și de numărul pieselor de executat și de deprinderile formate.

2. În producție însă nu există o formă unică de instruire practică, deoarece specificul producției variază de la o întreprindere la alta și chiar în cadrul aceleiași întreprinderi, de la un loc de producție la altul.

La atelierele „Griviția Roșie", datorită tocmai acestui specific, instruirea practică în producție se face în funcție de procesele tehnologice, de metodele tehnice avansate, după care se execută producția.

Pentru a se cunoaște, în fiecare moment, metodele de instruire practică, procesele tehnologice la fiecare loc de producție, precum și locul de muncă al fiecărui ucenic, s-a introdus **graficul unic de rotație.**

Ce este graficul unic de rotație? Este o metodă didactică de instruire practică în producție a ucenicilor. La întocmirea lui trebuie să se țină seamă de anumiți factori și anume:

a) **Stabilirea locului de instruire practică pe secții,** unde urmează să fie repartizați ucenicii. La fixarea acestuia se ține seamă ca ucenicii să poată executa independent lucrările respective și, trecînd pe la toate centrele, să poată cunoaște întregul proces de producție al secției.

De exemplu, pentru meseria cazangerie s-au stabilit 5 centre de instruire practică: centrul de montare, de cutii de foc, filetare, repararea și montarea țevilor, și centrul de regulatoare.

De asemenea, pentru meseria de tîmplari vagoane s-au fixat 7 centre de instruire practică. Aici, centrele de instruire practică corespund cu fazele de lucru.

---

[1] K. Marx, Capitalul, vol. I. Editura P.M.R., ediția a II-a, pag. 448.

La stabilirea locurilor de instruire s-a ținut seama de următoarele criterii:

— locul de instruire practică să cuprindă principalele procese tehnologice, specifice locului de producție;

— procesele tehnologice să cuprindă lucrările, în raport cu temele teoretice din programa școlară;

— capacitatea fiecărui centru de instruire să fie în raport cu numărul elevilor din grupă.

b) La fiecare loc de muncă se face **instructajul pentru protecția muncii.** Aceasta este sarcina șefului de secție și a maistrului-instructor; instructajul se face ucenicilor în colectiv și cu fiecare ucenic în parte.

Instruirea privind normele de protecția muncii se face, de asemenea, cînd ucenicii trec prin rotație de la un centru de instruire practică la altul, dîndu-se o deosebită atenție la locurile mai periculoase, unde s-ar putea produce accidentări. Cu această ocazie se dau indicații de felul cum trebuie să se ferească de eventuale accidente în timpul manipulării mașinilor, al executării operațiilor, disciplinei la locul de muncă etc.

Pentru aceasta se cere ca ucenicii să cunoască utilajele, mașinile, funcționarea și manevrarea lor, de asemenea să cunoască procesele tehnologice specifice pentru fiecare centru de producție. În acest scop maistrul conduce pe ucenici la fiecare mașină în parte, le explică și le arată funcționarea lor, descrie operațiile, atrăgîndu-le atenția că este interzisă scoaterea apărătorilor de la mașini în timpul lucrului.

c) Un alt factor deosebit de important, de care trebuie să se țină seama la întocmirea graficului, este **cunoașterea temelor și proceselor tehnologice necesare instruirii practice.**

La fiecare centru se stabilesc, mai întîi, procesele tehnologice cu operațiile pe care ucenicii în mod obligatoriu trebuie să le însușească. Apoi sînt aduse la cunoștința ucenicilor, care le notează în caietele de practică.

De asemenea, programul de lucru este adus la cunoștința maiștrilor-instructori, a șefilor de partidă și a meseriașilor-instructori.

Lucrările au fost stabilite de către profesorul de tehnologia meseriei, de comun acord cu șeful de secție și maistrul-instructor. Această colaborare este neapărat necesară; profesorul de tehnologia meseriei cunoaște programa școlară, iar șeful de secție și maiștrii cunosc centrele de producție unde ucenicii urmează să execute lucrările practice.

Iată cîteva lucrări practice de pregătire a ucenicilor din secția **cazangerie, centrul regulatoare :**

Repararea regulatorului; repararea și montarea colectorului; găurirea cazanului pentru nituire; filetarea și alezarea găurilor; montarea regulatorului cu accesorii; montarea domului la locomotivă etc.

Dacă aceste operații, cu dezvoltarea lor pe faze de lucru, n-ar fi obligatorii, atunci nu le-ar învăța, deși au toate condițiile create. Aceasta din cauză că meseriașul-instructor ar putea folosi pe ucenici la alte lucrări simple, care n-ar putea să-i ajute pe ucenici la învățarea meseriei. În felul acesta, ucenicii ar putea trece de la un centru de producție la altul, fără să-și însușească cunoștințele de bază. Dacă meseriașii și maiștrii-instructori cunosc și respectă graficul de instruire practică a ucenicilor, se evită acest lucru.

d) **Formarea grupelor de ucenici și numirea meseriașilor și maiștrilor-instructori.** Formarea grupelor se face în funcție de centrele unde se instruiesc practic ucenicii, iar la numirea meseriașilor-instructori se ține seama de numărul ucenicilor din grupă. De exemplu, dacă grupa este compusă din 7 ucenici, vor fi și 7 meseriași.

O condiție esențială pentru obținerea celor mai bune rezultate în instruirea practică a ucenicilor este ca atunci cînd aceștia trec prin rotație de la un centru la altul, să aibă același număr de meseriași-instructori.

e) **Stabilirea termenelor de rotație.** Pentru aceasta se ține seama de: numărul centrelor la care s-au fixat lucrările de pregătire practică a ucenicilor, complexitatea lucrărilor și specificul lor, perioada în care se află ucenicii.

Aceștia sînt factorii de care trebuie să se țină seama la întocmirea graficului de rotație. El cuprinde întregul plan de orientare, instruire și control al ucenicilor în timpul anului școlar. După acest grafic se instruiesc ucenicii din anul II în perioada de perfecționare și ucenicii din anul III în perioada de specializare.

Avînd toate elementele necesare pentru întocmirea graficului (cele notate mai sus), directorul adjunct al școlii întocmește graficul unic de rotație pentru fiecare clasă în parte. Apoi acesta este adus la cunoștința ucenicilor, a maiștrilor-instructori, a șefilor de partidă, a profesorului de tehnologia meseriei și a dirigintelui — care urmărește îndeplinirea lui.

Pe pagina următoare dăm un model de grafic întocmit pentru instruirea practică în producție a ucenicilor la meseria turnătorie.

Locul pentru instruirea practică a fost împărțit în trei centre de instruire și anume: turnătoria de fontă, turnătoria de oțel și turnătoria de bronz.

Clasa de turnători are un efectiv de 27 de elevi, care au fost împărțiți în trei grupe de cîte 9 elevi. În fiecare loc de instruire practică s-au stabilit principalele procese tehnologice cu lucrările practice pe care trebuie să le învețe ucenicii. La centrul **turnătoria de fontă**, de exemplu, s-au stabilit următoarele procese tehnologice:

— prepararea amestecurilor de formare;
— prepararea amestecurilor pentru confecționarea miezurilor cu lianți organici și cu lianți anorganici;
— prepararea vopselelor pentru forme și miezuri;
— formarea pieselor simple fără miez;
— formarea pieselor simple cu miez;
— formarea pieselor complicate;
— confecționarea miezurilor de formă geometrică;
— confecționarea miezurilor complicate;
— confecționarea armăturilor pentru miezuri și forme;
— procesul de uscare a formelor și a miezurilor;
— asamblarea miezurilor în forme și închiderea formelor;
— pregătirea formelor pentru turnare și turnarea;
— prepararea șarjelor pentru fontele modificate;
— topirea fontei în cubilou și turnarea în forme.

Procesele tehnologice s-au stabilit în aceleași condiții și pentru celelalte centre: oțelărie și bronz, modificîndu-se în raport cu specificul producției.

Elevii și-au trecut în caietele de practică procesele tehnologice cu denumirea lucrărilor.

De instruirea ucenicilor în producție răspund în egală măsură directorul de studii, șefii de secții, inginerul-șef, maiștrii și meseriașii-instructori. Aceștia asistă la verificarea cunoștințelor ucenicilor la termenul de rotație. Profesorul de tehnologia meseriei face control și în secții, dînd îndrumări ucenicilor și chiar meseriașilor și maiștrilor, asupra modului cum trebuie organizată munca.

De pregătirea ucenicilor răspunde și fiecare meseriaș-instructor. Între meseriașii-instructori și conducerea atelierelor „Griviția Roșie" s-au încheiat, la începutul anului școlar, contracte de instruire practică, în care sînt menționate sarcinile meseriașului de a instrui practic pe ucenic și totodată sînt arătate și obligațiile conducerii față de meseriașii-instructori.

La sfîrșitul anului școlar, ucenicii efectuează, timp de o lună, practica în producție. În acest timp ei execută singuri anumite piese. De exemplu, ucenicul V. I. a lucrat la corpuri de sertare pentru locomotive și tobe de segmenți, realizînd în 8 ore cîte 6 piese. De asemenea, ucenicul S. A. de la centrul de bronz a lucrat, tot în 8 ore, șapte forme de cuzineți, depășind norma cu 15%. M. C. lucrează alături de cei mai buni meseriași de la aceste ateliere și a ajuns să execute piese complicate: cutii de grăsime și stele de roți — de categoria a VI-a și a VII-a. Dintre ucenicii din anii II și III sînt mulți apreciați și evidențiați pentru calitatea muncii lor.

3. În anul III, ucenicii execută lucrări de specializare. În acest scop ei nu mai sînt trecuți prin rotație de la un centru la altul, ci sînt lăsați la un singur loc de muncă. Totuși, sînt unele centre unde procesele tehnologice cuprind o succesiune întreagă de lucrări și ucenicii în mod obligatoriu trebuie să le învețe. De pildă, la centrul „oțelărie" un turnător oțelar nu este suficient să cunoască numai tipăritul formelor, prepararea amestecurilor de formare sau a vopselelor, elaborarea șarjelor; el trebuie să cunoască toate procesele tehnologice, plecînd de la pregătirea amestecurilor

Graficul rotației elevilor la practică în secțiile întreprinderii pe 1958—1959

MESERIA Turnători anul II	LOCUL DE PRACTICĂ									Însușirea cunoștințelor la practică CALIFICATIVUL
	FONTĂ				OȚEL			BRONZ		
	septembrie	octombrie	noiembrie	decembrie	ianuarie	februarie	martie	aprilie	mai	iunie
Grupa 1 fontă										
Grupa 2 oțel										
Grupa 3 bronz										
MAISTRU	Maistru				Maistru			Maistru		
ȘEF DE PARTIDA	Șef partidă (grupa I 9 elevi)	Șef partidă (meseriași-instr. 9 meseri)			Șef partidă (grupa II 9 elevi)	Șef partidă meseriași-instr. 9 meseri		Șef partidă (grupa III 9 elevi)	Șef partidă meseriași-instr 9 meseri	

Întocmit: Ing. GĂLĂȚEANU GHEORGHE

Școala profesională de ucenici
„Grivița Roșie"

pînă la turnarea oțelului în forme. În acest scop, în interiorul fiecărui centru s-a organizat rotația ucenicilor.

De exemplu, pentru centrul „oțelărie", grupa de 9 oțelari, care în anul școlar 1959—1960 a trecut în anul III, a fost repartizată în 3 subgrupe, cîte 3 ucenici la fiecare subgrupă, stabilindu-se în centrul „oțelărie" trei sectoare mai mici de instruire practică și anume: sectorul „amestecuri de formare", care cuprinde procesele tehnologice de preparare a amestecurilor pentru tipăritul formelor și a miezurilor, prepararea amestecurilor cu lianți pentru miezuri, prepararea vopselelor, prepararea șarjelor și elaborarea lor în cuptorul electric; sectorul „miezuri" cuprinde confecționarea miezurilor, simple și complicate, prepararea miezurilor cu lianți organici, uscarea miezurilor, pregătirea armăturii pentru miezuri etc.; sectorul „formare-turnare" cuprinde tipăritul formelor, începînd de la formele simple pînă la forme cu piese complicate, diferite procedee de formare ca: formarea cu șablon, formarea în solul turnătoriei etc., asamblarea miezurilor în forme, închiderea formelor, uscarea formelor și turnarea.

Ucenicii repartizați pe aceste sectoare, prin rotație, vor putea să învețe toate operațiile de la cele mai simple pînă la cele mai complexe, ajungînd ca la finele perioadei de școlarizare să poată executa, în bune condiții, turnarea pieselor. De pildă, ucenicul D. M. lucrează singur adaosuri de bronz, ajungînd să execute cîte 8 forme pregătite pentru turnare. De asemenea, ucenicul P. M. de la centrul oțel lucrează singur la suporți de saboți, realizînd o normă și chiar depășind-o cu 10%. Pentru executarea acestor piese ucenicii trebuie să efectueze toate operațiile cu lucrările de pregătire.

Folosind acest procedeu, ucenicii se pregătesc multilateral, cunosc bine procesele tehnologice ale meseriei alese. Fără această rotație interioară, majoritatea turnătorilor învățau fie numai tipăritul formelor, fie numai prepararea amestecurilor pentru formare și pentru miezuri etc. Graficul de rotație a soluționat această problemă, obligînd pe ucenici să treacă prin fiecare sector din centrul de instruire practică, pentru a cunoaște în întregime desfășurarea proceselor tehnologice care duc la realizarea finită a unei piese.

Graficul de rotație se folosește de către organele de control și îndrumare și pentru a constata locul unde se găsește fiecare ucenic, la ce meseriaș, ce lucrări practice învață. Tot după grafic se face verificarea cunoștințelor — la data rotației și la încheierea fiecărui trimestru și mai ales la finele anului școlar. În acest scop, profesorul de tehnologia meseriei, cu directorul de studii și șeful de secție, face verificarea cunoștințelor ucenicilor. În acest scop ucenicii trebuie să execute și o lucrare practică.

★

Ucenicii trebuie instruiți pentru a ști că orice piesă făcută de ei este utilă economiei naționale. Dacă ucenicul vede că piesa, la care a lucrat, e verificată de organul de recepție și admisă sau respinsă, simțul său de răspundere crește. Piesele date pentru a fi executate de ucenici să fie alese în funcție de pregătirea lor și de nevoile procesului de producție.

Pentru a dezvolta la ucenici dragostea față de meserie, un rol deosebit îl au maiștrii-instructori și mai ales contactul cu muncitorii. Maistrul-instructor trebuie să dea dovadă de mult tact și răbdare. De asemenea, centrele de instruire practică este necesar să fie alese în funcție de capacitatea de pregătire a ucenicilor și de particularitățile lor de vîrstă. Primul contact cu locul de producție să se facă cu multă atenție. Încă din primele zile meseriașul-instructor să caute să dezvolte la ucenic interesul și dragostea pentru meseria aleasă. În acest scop, ucenicii să fie repartizați la lucrări interesante și ușoare, pe care ei pot să le execute chiar din primele zile; astfel ucenicul contribuie din primele zile cu o părticică la procesul de producție. Numai în felul acesta îi putem dezvolta dragostea față de meseria aleasă.

Considerăm o greșeală repartizarea ucenicilor la locuri de producție cu operațiuni complexe, cu mașini și instalații complicate, la care se execută în același timp mai multe operații, sau repartizarea ucenicilor la centre de încheierea producției, fără ca ei să cunoască fazele inițiale ale procesului tehnologic. De exemplu: la secția „Montaj-locomotive" nu se admite repartizarea de la început a ucenicilor la centrul de montaj

general al locomotivei, fără ca ei să cunoască celelalte operații și faze ale procesului tehnologic.

De asemenea trebuie combătută tendința unor muncitori și maiștri, care folosesc pe ucenici la alte munci, necalificate (la transportul pieselor grele la locul de montaj, să aducă scule și piese, să le cumpere muncitorilor țigări etc.); nu este bine ca ucenicul să fie ținut degeaba în zgomotul asurzitor produs de cazanele ce se nituiesc. Considerăm că greutatea pieselor transportate, zgomotul asurzitor de la cazangerie sau transportul oalelor cu aliaj lichid pentru turnare nu vor contribui la trezirea dragostei pentru meseria aleasă. Aceste lucrări nu sînt de natură stimulativă și nu pot trezi elanul necesar pentru a învăța meseria aleasă.

Este indicat ca elevii să fie repartizați inițial la centre unde vor întîlni materiale și lucrări pe care în mod teoretic le cunosc de la tehnologia materialelor și tehnologia meseriei. Astfel, în școala noastră, grupele de turnători — cînd au luat pentru prima dată contact cu turnătoria — au fost repartizați mai întîi la centrele pregătitoare și anume: la prepararea amestecurilor de formare pentru tipăritul formelor și confecționarea miezurilor, la prepararea șarjelor de fontă după rețetă, la prepararea vopselelor pentru miezuri și forme. De la aceste centre pregătitoare, ucenicii vor trece la centre care cuprind o a doua fază a procesului tehnologic și anume la centrele de formare a pieselor fără miezuri, la centrele de confecționare a miezurilor simple de formă geometrică etc.

La fel și la alte meserii. De pildă, pentru meseria de cazangiu, ucenicii trec întîi la învățarea operațiilor pregătitoare: pregătirea niturilor, a antretoazelor, a șuruburilor de plafon, a țevilor de fum etc. și numai după aceea sînt trecuți la lucrări mai complicate.

★

Instruirea ucenicilor după sistemele și metodele arătate mai sus a avut ca rezultat promovarea de cadre bine calificate; școala noastră se poate mîndri cu elevi care, începînd cu anul III, lucrează individual la mașini (de exemplu, pe strunguri de toate tipurile), după procesele tehnologice cerute pentru muncitorii de categoria IV—V.

★

Din cele arătate pînă aici, se desprinde că instruirea practică în școlile profesionale trebuie să se împletească cu instruirea teoretică, iar cunoștințele teoretice să preceadă pe cele practice.

Profesorul de tehnologia meseriei are cea mai mare răspundere în acest proces, el colaborează direct cu organele din producție, care răspund de instruirea practică a ucenicilor.

— Instruirea practică se face în mod gradat, urmărindu-se formarea deprinderilor practice de muncă, cît și perfecționarea acestora.

Prof. Ing. GH. GĂLĂȚEANU

CORESPONDENȚA INTERȘCOLARĂ — MIJLOC PENTRU ÎNSUȘIREA LIMBII ROMÎNE DE CĂTRE TINERETUL MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

Însușirea cît mai temeinică a limbii romîne de către elevii școlilor cu limba de predare a minorităților naționale constituie o problemă de cea mai mare importanță, atît în vederea realizării cu succes a sarcinilor instructiv-educative ale școlii, cît și în ce privește integrarea activă și rodnică a întregului nostru tineret, în lupta pentru construirea socialismului în patria comună.

Spre a atinge asemenea scopuri, predarea limbii romîne numai în orele de clasă nu este suficientă, în special acolo unde elevii nu au prilejul să vorbească sau chiar să audă vorbindu-se romîneşte în afară de şcoală. Trebuie — fără îndoială — găsite şi folosite mijloace cît mai variate şi mai atrăgătoare spre a creşte interesul şi dragostea lor pentru limba romînă şi a le da prilejul să o folosească în mod practic.

Asemenea mijloace stau la îndemîna oricărei şcoli şi multe dintre ele au fost şi sînt folosite cu succes de către cadrele noastre didactice. Astfel, putem aminti printre altele: excursiile organizate în diferite regiuni ale patriei sau în centre cu populaţie romînească; manifestările artistice şi competiţiile sportive desfăşurate în comun cu elevii romîni; concursurile literare şi întrecerile pionereşti avînd drept scop o mai temeinică însuşire a limbii romîne (amintim, de exemplu, concursul însufleţit ce a fost organizat spre sfîrşitul anului şcolar trecut cu pionierii maghiari din Tg. Mureş, pe tema: „Să iubim limba romînă").

Nu trebuie uitat nici aportul deosebit de valoros al spectacolelor de teatru sau al filmului vorbit în limba romînă, care pe lîngă că ajută la ridicarea nivelului cultural al elevilor şi la educarea lor în spirit comunist, constituie un exemplu viu de exprimare romînească corectă, frumoasă şi expresivă.

Mai există — desigur — şi alte nenumărate forme ale activităţii în afară de clasă care se practică pe scară largă în şcolile noastre şi despre ale căror rezultate pozitive va veni altădată prilejul să se vorbească mai pe larg.

Ne vom opri deocamdată la una din aceste forme care, deşi constituie o activitate pedagogică dintre cele mai bogate în rezultate şi mai uşor de realizat în orice condiţii de mediu, nu este folosită în şcolile cu limba de predare a minorităţilor naţionale decît în mică măsură şi cu totul întîmplător şi anume: **corespondenţa interşcolară.**

Organizarea schimbului de corespondenţă, ca mijloc de cunoaştere şi apropiere între elevii din regiuni sau ţări diferite, nu este ceva nou.

Atît în ţara noastră cît şi peste hotare, schimbul de scrisori între şcoli, între clase sau între elevi individual, s-a practicat şi în trecut şi continuă să se practice.

Printre cei mai vechi iniţiatori ai corespondenţei interşcolare se numără profesorul francez Pierre Mielle care — încă din 1894 — foloseşte acest mijloc spre a trezi interesul elevilor săi pentru studiul limbilor moderne.

Aşa cum însuşi o arată, corespondenţa interşcolară nu avea pentru el însă, decît o importanţă strict instructivă: „Izbit la începutul carierii mele, în învăţămîntul limbilor vii, de puţinul interes pe care-l dovedeau elevii pentru învăţarea unei limbi moderne, văzînd cu amărăciune rutina, nepăsarea şi lipsa de roade a eforturilor făcute şi observînd cum toate temele erau alcătuite de elevi fără interes, am avut inspiraţia să caut, în corespondenţa particulară, instrumentul de care simţeam nevoie spre a da elevilor senzaţia lucrului trăit, atît de necesar pentru învăţarea limbilor moderne".

Pe la 1900, corespondenţa interşcolară luase un avînt simţitor şi acelaşi Mielle precizează într-un raport că, la această dată, în lumea întreagă, existau deja circa 100 000 de tineri corespondenţi.

Pînă la 1920 secţia tinerimii de pe lîngă Liga Societăţii de Crucea Roşie reuşeşte să pună în legătură mai mult de 1 milion de şcolari, iar în 1926 secţia din Geneva a Crucii Roşii organizează o expoziţie cu material de corespondenţă internaţională care a fost urmărită cu deosebit interes de cadrele didactice.

La noi, aşa cum arată profesorul P. Radu, corespondenţa interşcolară apare ca o formă de comunicare organizată între copiii din diferite localităţi ale ţării, abia în 1920, în special între elevii şcolilor de aplicaţie de pe lîngă şcolile normale de învăţători din Constanţa, Piteşti, Cîmpulung-Muscel, Blaj, Predeal, Deva etc. sau ai şcolilor săteşti (Flămînda-Argeş, Strîmbeni-Teleorman, Măgurele-Ilfov ş. a.).

Prin intermediul Crucii Roşii a tinerimii, se stabilesc şi la noi, începînd din 1923, raporturi de corespondenţă cu elevi din alte ţări (Anglia, Brazilia, Franţa, S.U.A. etc.).

În 1935 ia fiinţă, chiar, un birou de corespondenţă şcolară internaţională, care tipăreşte şi un regulament.

Toate aceste începuturi, demne de luat în seamă şi-au avut desigur utilitatea lor. Nu trebuie însă să trecem cu vederea peste semnificaţia mai adîncă a unor astfel de iniţiative, atît de călduros îmbrăţişate de oficialitatea vremii.

Este suficient să cercetăm mai îndeaproape conținutul unor asemenea scrisori sau să urmărim orientarea corespondenței cu copiii de peste hotare, ca să ne dăm seama de scopurile urmărite și de politica dusă de către aceia care inițiau o astfel de activitate.

Corespondența interșcolară în interiorul țării nu era lăsată la întîmplare; începînd chiar cu elevii cei mai mici — din primele clase primare — se urmărea un scop bine definit, acela de educare a tineretului în spirit naționalist, mistic.

Iată, de pildă, cîteva rînduri semnificative dintr-o scrisoare a elevilor școlii primare din comuna Strîmbeni-Teleorman, scrisă în 1933:

...„Pe voi vă ascultă părintele la religie? Dar la lucru manual ce lucrați? Noi lucrăm din lemn și facem sanie, puști, războaie și sabie."

Sau, iată ce cuprindea o foaie din calendarul anexat la o scrisoare a elevilor de clasa a IV-a de la Măgurele-Ilfov: „9 martie 1935. Astăzi este sărbătoarea 44 de mucenici. Mamele noastre fac mucenici, iar copiii fac focuri și sar peste ele ca să nu fie mușcați de șerpi etc."

În corespondența internațională care avea o vădită tendință de cosmopolitism, chiar alegerea țărilor cu care se făcea schimb de scrisori, oglindea politica vremii: Anglia, Brazilia, Franța și mai ales S.U.A.! În felul acesta, copiii erau îndrumați pe nesimțite să cunoască mai îndeaproape anumite zone ale globului, să creadă că mai ales acolo le sînt prietenii.

Întreruptă în anii războiului, corespondența interșcolară a luat acum din nou avînt în multe țări. Orientată și dezvoltată într-un spirit cu totul nou, ea constituie o preocupare serioasă pentru pedagogia sovietică și aceea a altor țări democrat-populare.

Iată, de pildă, ce se scrie la pag. 275 a Pedagogiei recent apărute în U.R.S.S.: „O formă importantă de educare în spiritul internaționalismului o constituie, de asemenea, corespondența dintre elevii din republicile unionale și autonome, precum și dintre elevii din U.R.S.S. și din alte țări. În multe școli această corespondență a devenit o tradiție. Ea îi ajută pe pionieri și pe școlari să cunoască viața diferitelor popoare și contribuie la consolidarea, pe plan internațional, a prieteniei dintre pionierii și elevii sovietici, pe de o parte, și elevii din alte țări, pe de altă parte.

Uneori elevii schimbă nu numai scrisori, ci și albume, modele, aparate confecționate de ei și alte produse ale creației copiilor. Toate acestea îi ajută pe elevi să cunoască mai bine țara cu ai cărei cetățeni tineri sînt în corespondență" [1].

Iar în articolul publicat în revista „Narodnoe Obrazovanie" sub titlul „Prietenia internațională" [2], inspectorul școlar P. Egorov ilustrează printr-o serie de exemple deosebit de interesante, modul în care este folosită corespondența interșcolară, de mai bine de 11 ani, în școala medie din localitatea Toibohoi (Iacuția).

Corespodennța interșcolară s-a închegat — așa cum am amintit — și între elevii diferitelor țări democrat-populare.

Presa sovietică semnalează, de pildă, schimbul de scrisori între tineretul sovietic și pionierii chinezi din Pekin, elevii bulgari din Beloslatina ori polonii din orașul Sekrneviţc.

Despre existența unor preocupări asemănătoare în școala noastră de astăzi ne relatează și Gazeta Învățămîntului în numărul din 16 oct. 1959, referindu-se la corespondența purtată de elevii Școlii de 7 ani din com. Luncavița — raionul Măcin — cu colegii din diferite regiuni ale țării. Pe această cale, elevii școlii au colecționat pînă acum cîteva mii de vederi din toată țara, cu care alcătuiesc treptat panouri și expoziții.

Am schițat acest scurt istoric al dezvoltării corespondenței interșcolare, spre a sublinia, o dată mai mult, ce rol important poate juca utilizarea acestei forme de activitate în condițiile vieții noastre noi, pentru trezirea și dezvoltarea unor prietenii trainice între tineretul din aceeași țară sau din diferite țări, pentru crearea unei cooperări intelectuale mai cuprinzătoare între elevi, pentru satisfacerea curiozității nesățioase a copiilor prin informații bogate și mereu proaspete, pentru educarea acestora în spiritul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar.

---

[1] **Pedagogia**, elaborată de Academia de științe pedagogice a R.S.F.S.R., sub redacția acad. I. A. Kairov (ed. rom., 1958).

[2] **P. Egorov**: „Prietenia internațională", rev. „Narodnoe Obrazovanie", nr. 6/1959.

Ținînd seama tocmai de multiplele cerințe instructiv educative — la care acesta răspunde, socotim că folosirea corespondenței între elevii școlilor cu limba de predare a minorităților naționale și elevii romîni poate aduce mari servicii educării acestora în spiritul cunoașterii reciproce, al frăției și al dragostei.

Tineretul țării noastre, indiferent de naționalitate, trăiește astăzi o experiență de viață excepțional de bogată și de complexă și de aceea el simte nevoia să împărtășească și altora o seamă de probleme care-l preocupă.

Împărtășind, în scris, diverse impresii în legătură cu munca și distracțiile lor, prezentînd — cu îndreptățită mîndrie — comorile de bogăție și frumusețe ale locului natal, cerînd, la rîndul lor, informații din domeniile care îi interesează, copiii ajung să se cunoască și să se prețuiască reciproc, se simt înfrățiți și solidari.

Schimbul de idei devine din ce în ce mai necesar. Gîndurile adresate de copii altor copii, direct și spontan, reflectînd astfel interese și preocupări comune, capătă o semnificație importantă din punctul de vedere al educației comuniste a elevilor. Nu este vorba de o corespondență convențională, plină de locuri comune sau de formule artificiale ci de un schimb organizat de informații și impresii și chiar de lucrări sau de materiale, care luînd aspectul ajutorului reciproc, al cooperării spontane, reflectă legătura organică strînsă a școlii cu viața de toate zilele.

Pentru a putea realiza toate acestea, este însă nevoie ca elevii din școlile cu limba de predare a minorităților naționale să stăpînească limba romînă și s-o poată folosi corect și cu îndemînare, întrucît ea constituie mijlocul esențial de comunicare pentru întreaga populație a țării.

Ei trebuie să dobîndească, treptat, deprinderea de a alcătui în această limbă expuneri închegate, concise, atrăgătoare și mai ales să se simtă în stare a scrie fără greșeli.

Desigur, este nevoie ca elevii — mai ales cei mici — să facă întîi unele exerciții în clasă, pentru a învăța modul de alcătuire a unei scrisori, formulele de politețe obișnuite în limba romînă ș.a. Dar o astfel de corespondență-tip, folosită ca temă în vederea formării și dezvoltării deprinderilor de redactare, creează situații artificiale datorită caracterului ei inerent limitativ: „Închipuiți-vă că sînteți în excursie și scrieți părinților voștri". „Închipuiți-vă că"... etc. etc. În schimb, corespondența reală, spontană, care angajează inițiativa elevilor, le trezește cu totul alt interes.

Am asistat acum cîtva timp la o asemenea lecție în clasa a IV-a, într-o școală cu limba de predare maghiară. Învățătorul le-a explicat elevilor corect și cu pricepere, cum trebuie să alcătuiască o scrisoare în limba romînă, folosind și exemplul care se afla în manual. Clasa asculta și nota cu atenție. Era însă o lecție de limbă, ca oricare alta. După ce s-a terminat predarea, am propus copiilor ca — folosind cele învățate — să scrie fiecare — atunci, pe loc — o scurtă scrisoare învățătorului lor, o scrisoare care va fi citită numai de el și în care fiecare să-i scrie ce va crede de cuviință. Ar fi trebuit văzută transformarea care s-a operat instantaneu în clasă. Scînteierea din ochii copiilor, graba de a-și pregăti foaia de corespondență și mai ales concentrarea cu care lucrau. La sfîrșit, cîțiva dintre ei, voind să-i scrie adresa exactă, i-au cerut numele străzii și numărul casei, apoi, fiecare, confidențial, i-a înmînat scrisorica.

Încălcînd promisiunea făcută am cercetat, împreună cu învățătorul, toate scrisorile elevilor. Deși aveau încă multe stîngăcii de limbă, ele trădau totuși personalitatea fiecărui copil, gradul lui de afectivitate, capacitatea de exprimare etc. Fără nici un fel de ezitare, putem afirma că acești copii, deși din inima Regiunii Autonome Maghiare (cazul s-a petrecut la Școala pedagogică din Odorhei), ar putea face față oricînd unui schimb de scrisori cu copiii romîni.

Am încercat să arătăm pînă aici semnificația profund educativă pe care o prezintă schimbul de scrisori între elevi. Dar corespondența interșcolară, prin conținutul ei, poate servi și ca mijloc de completare a cunoștințelor, fie în cadrul lecțiilor, fie în afară de clasă.

Cărți poștale ilustrate primite din diferite colțuri ale țării, descrieri ale unei regiuni sau ale curiozităților locale, evocări cu caracter istoric sau literar, impresii culese din lectura unei cărți, pot fi citite în clasă ca o completare a explicațiilor date de profesor.

Asemenea aspecte, pe care elevii le află direct din scrisorile unor prieteni de aceeași vîrstă, aduc cu ele un suflu proaspăt de viață, dau lucrurilor și faptelor un relief nou, le fac să se fixeze mai temeinic.

Iată — de pildă — cum folosește corespondența elevilor, profesorul de geografie N. Babikanov de la școala din Toibohoi (Iacuția) de care am amintit mai sus. La lecția despre R.S.S. Kirghiză, după terminarea expunerii, el a citit în fața elevilor următoarea scrisoare primită de la pionierii Școlii nr. 29 din orașul Frunze: „Kirghizia noastră este o țară muntoasă. Ea este denumită țara însorită. Noi avem rareori vreme posomorîtă. Vara este foarte cald, iarna este și ea călduroasă. În Kirghizia avem multe școli, institute de învățămînt superior, tehnicum. Din numărul populației, 75% sînt kirghizi. Predarea în școală se face în limba rusă și kirghiză. Primăvara la noi este tare frumos".

La studierea temei „orașele Georgiei", același profesor s-a folosit de colecția de ilustrații primite de la elevii din Tbilisi și alte localități, citind și comentînd cu clasa explicațiile care însoțeau fiecare fotografie.

Descrierea citată mai sus ne amintește de un extemporal la limba romînă dat în anii trecuți elevilor germani din cl. a VIII-a a Școlii medii din Sighișoara, cărora li s-a cerut să prezinte în scris orașul lor natal. Unii dintre elevi au realizat adevărate pagini de proză literară, din care nu lipseau nici înfățișarea pitorească a cadrului natural, nici omul cu activitatea și preocupările sale, nici sentimentul de admirație și dragoste față de vechea cetate de pe Tîrnave. Asemenea descrieri, trimise unor elevi dintr-o altă regiune, desigur că ar putea servi cu succes ca ilustrare la o lecție de geografia patriei.

Acum, cînd în școlile cu limba de predare a minorităților naționale s-a trecut la studierea anumitor materii în limba romînă, astfel de procedee ar putea constitui un auxiliar prețios, pentru a se asigura lecțiilor mai multă accesibilitate, mai multă variație.

Corespondența interșcolară constituie însă și un mijloc nimerit pentru îmbogățirea activităților desfășurate în afara orelor de clasă.

Cu ajutorul scrisorilor în limba romînă, elevii pot face cunoscute — de pildă — tineretului dintr-o altă regiune, aspecte din folclorul local sau național (tradiții, jocuri, cîntece), contribuind astfel și mai mult la apropierea și prețuirea reciprocă. Se știe ce bogăție, încă nu îndeajuns de cunoscută în alte ținuturi ale țării, cuprinde folclorul tătar din reg. Constanța (proverbe, cîntece, zicători ș.a.), pe care elevii tătari le-ar putea comunica prietenilor în traducere romînească; sau cît ar fi de interesant ca elevii maghiari din școlile medii de la Miercurea-Ciuc să împărtășească și altor tineri cîte ceva din foarte interesanta lor experiență în ce privește depistarea și culegerea de folclor muzical local, pe care aceștia au întreprins-o în anii trecuți, sub îndrumarea profesorilor.

Ne gîndim, — de asemenea — la schimburi de ghicitori, glume, cuvinte încrucișate, șarade, a căror întocmire sau dezlegare ar constitui tot atîtea succese în ce privește consolidarea cunoștințelor de limba romînă.

Referindu-ne din nou la experiența școlii sovietice, care are în această direcție o activitate dintre cele mai substanțiale, vom aminti un procedeu folosit de pionierii din Tbilisi, care au trimis prietenilor lor o serie de întrebări intitulate: Cum, ce și de ce? Iată de pildă cîteva din ele, din domeniul geografiei, zoologiei și biologiei.

— De ce calul speriat de ceva începe să sforăie?

— Așa cum se știe, după ploaie florile încep să miroasă mai puternic. Cum se explică acest lucru?

— Denumirea cărui oraș din U.R.S.S. se compune din numele unei păsări și al unui animal? ș.a.

A ști să determini și să stimulezi astfel de inițiative, a folosi în forme cît mai variate și mai inteligente activitatea creatoare și preocupările elevilor, constituie o mare artă și o chezășie sigură a succesului.

★

Și acum, cîte ceva în legătură cu modul cum s-ar putea organiza cît mai bine o astfel de activitate.

Corespondența interșcolară trebuie — fără îndoială — orientată și, pe cît posibil, urmărită de profesor.

În primul rînd, este necesar ca acesta să-și pună problema alegerii școlilor cu care se va face schimbul de scrisori. În această privință, se ivesc mai multe posibilități.

Fie că se vor prefera școli de același tip, fie că se va căuta, dimpotrivă, ca ele să prezinte un specific complet diferit, este bine ca acestea să se găsească în orice caz în regiuni cît mai deosebite (de pildă o școală dintr-un centru industrial și una dintr-o regiune agricolă, sau o școală de la munte și una de pe malul mării ori al Dunării etc.). În felul acesta, pe lîngă o serie de preocupări și de activități similare, în legătură cu care elevii își vor putea împărtăși părerile și experiența proprie, ei vor avea întotdeauna și prilejul de a veni cu o notă nouă și interesantă privind munca oamenilor, specificul mediului înconjurător regional sau aspecte din activitatea lor în afara orelor de curs (activități practice, cultural-sportive).

O corespondență interesantă care ar putea constitui totodată și prilej de îmbogățire a experienței didactice ar fi aceea dintre elevii din școlile sau institutele pedagogice cu limba de predare a minorităților naționale și copiii romîni din școlile elementare; aceasta pune viitorilor învățători o serie de probleme destul de interesante.

În primul rînd, li se cere să se coboare prin conținutul și forma scrisorii, la mintea, interesele și preocupările copiilor, pentru a găsi răsunet în sufletul lor; apoi, participînd cît mai sincer și mai adînc la viața din școală și de acasă a celor mici, ajung să cunoască problemele care-i frămîntă, greutățile cu care luptă, succesele dobîndite și-și îmbogățesc ei înșiși experiența profesională. În fine, ei se vor simți obligați de a se exprima cît mai corect posibil în limba romînă, pentru a nu risca să fie corectați de micii lor parteneri.

Ne mai gîndim — de pildă — cît de util ar putea fi un schimb de scrisori între elevii de clasa a IV-a din școlile cu limba de predare a minorităților care nu au decît învățămînt de patru ani în limba maternă și viitorii lor colegi din școlile de 7 ani cu limba de predare romînă, unde ei ar urma să-și continue studiile (de pildă, elevii poloni de la sate). Exprimarea liberă în romînește, crearea cîtorva prietenii printre elevii mai mari sau viitorii colegi de clasă, familiarizarea cu unele tradiții din școala respectivă, ar putea constitui pentru ei un sprijin serios la intrarea în clasa a V-a.

Corespondența interșcolară în limba romînă mai poate lua însă și un alt aspect și anume schimbul de scrisori între tineretul diferitelor minorități naționale.

În acest caz, chiar dacă din punct de vedere al calității exprimării în limba romînă s-ar mai putea strecura unele scăpări, în schimb scopul educativ va fi din plin realizat, limba romînă devenind un mijloc puternic de cimentare a prieteniei, de traducere în faptă a principiilor internaționalismului proletar.

Tot profesorului îi revine și îndatorirea să vegheze cu multă grijă la ținuta, stilul raporturilor care trebuie să se statornicească între corespondenți.

E bine ca elevii să fie ajutați să înțeleagă de la început, că schimbul de scrisori impune observarea strictă a unor anumite reguli de bună-cuviință, care trebuie să se vădească atît din conținutul celor scrise cît și din felul cum se întreține schimbul de scrisori. De asemenea, trebuie să li se explice că alcătuirea unei scrisori, ca și răspunsul la corespondența primită sînt prilejuri de a ne dovedi nu numai pregătirea noastră intelectuală și talentele stilistice, ci și gradul de educație, politețe, punctualitate.

Pentru aceasta, ar fi bine ca de la început chiar, să se cadă de acord și asupra cîtorva puncte privind relațiile dintre corespondenți. De pildă, să se fixeze un termen limită (să zicem 3 săptămîni) peste care nu se va întîrzia cu răspunsul; să nu se înceteze schimbul de scrisori fără o comunicare și o motivare prealabilă; să nu se folosească termeni sau glume nelalocul lor ori aluzii care ar putea jigni în vreun fel susceptibilitatea unuia din corespondenți.

E necesar să se precizeze apoi că limba romînă ce se va folosi în scrisori să fie cea literară și nu graiul local, dialectal, care nu are curs pe tot cuprinsul țării.

În fine, după ce raporturile dintre corespondenți vor fi devenit mai amicale, este foarte util a sugera elevilor să ceară partenerilor ca eventualele greșeli de limbă, împreună cu corectările făcute, să le fie comunicate. În acest fel elevii se vor deprinde cu critica tovărășească, și vor acorda mai multă atenție limbii folosite în scrisori.

Corespondența poate fi individuală — în cazul elevilor mai mari — și colectivă, pe clase sau chiar pe școală.

Scrisorile alcătuite în colectiv evident că au un rol educativ mult mai accentuat. Elevii vin fiecare cu idei și cu informații noi și se simt angajați solidar în ceea ce se scrie, căci își dau seama că reprezintă clasa, școala sau chiar localitatea din care fac parte.

Ideea că scrisoarea trimisă va fi citită în public, în fața întregului colectiv căruia i se adresează, îi obligă — de asemenea — la o exprimare romînească cît mai corectă și mai îngrijită.

Clasa ar trebui îndrumată să-și alcătuiască un dosar cu scrisorile primite, organizînd, eventual, și un „colț al corespondenței", unde materialul primit să fie expus pe panouri, așa cum s-a făcut de pildă la școala din Luncavița.

Și acum, o ultimă problemă, aceea a întîlnirii și a cunoașterii directe dintre corespondenți. Prietenia creată prin intermediul scrisorilor se poate concretiza în mod deosebit de fericit, dacă excursia de fine de an, de exemplu, ar fi organizată în localitatea unde se află școala cu care s-a purtat corespondența. Bucuria de a se cunoaște, de a merge în familia noului prieten, plăcerea de a vizita împreună construcțiile social-culturale, realizările gospodărești sau monumentele, constituie numai unele din efectele pozitive pe linia educației în colectiv.

Uneori, se poate întîmpla însă și situația contrară: organizarea corespondenței să fie o urmare firească a unei cunoștințe prealabile. Este cazul elevilor de la școlile pedagogice din Bacău și Odorhei, care au intrat în corespondență, în anii trecuți, în urma unei excursii care le-a dat prilejul mai întîi să se cunoască și să se împrietenească; astfel scrisorile n-au făcut decît să cimenteze niște raporturi deja existente.

★

Am insistat anume asupra acestei probleme, întrucît socotim că schimbul de scrisori care aduce în școală aerul proaspăt al vieții de toate zilele, însuflețirea și noutatea, se înscrie pe linia uneia dintre cerințele de bază ale pedagogiei noastre noi: legătura cît mai strînsă a școlii cu realitățile înconjurătoare.

Apoi, credem că folosirea oricărui mijloc de cunoaștere și cimentare a legăturilor de prietenie între tineretul care trăiește pe cuprinsul patriei noastre, este astăzi — mai mult decît oricînd — o datorie a noastră, a tuturora.

În fine, socotim util — chiar cu riscul de a fi intrat în unele detalii — să dăm celor ce vor voi să se folosească de ele, cîteva sugestii practice, care să-i îndemne la noi experiențe, aducătoare, fără îndoială, de noi succese.

V. DUMITRESCU

DE PESTE HOTARE

CUM REZOLVĂ ŞCOALA SOVIETICĂ SARCINILE FUNDAMENTALE PRIVITOARE LA ÎNTĂRIREA LEGĂTURII ÎNVĂŢĂMÎNTULUI CU VIAŢA

Cunoaşterea experienţei sovietice a însemnat un izvor preţios de învăţătură pentru noi. Prefacerile revoluţionare care s-au produs în ţara noastră după 23 August 1944, în toate domeniile de activitate, au fost posibile şi datorită faptului că ne-am bucurat în permanenţă de colaborarea şi sprijinul frăţesc, internaţionalist, al Uniunii Sovietice, că am învăţat din experienţa ei înaintată.

Deosebit de valoros şi eficace este sprijinul primit de ţara noastră din partea Uniunii Sovietice în domeniul învăţămîntului, ştiinţei şi culturii. Fiecare etapă de luptă şi izbîndă pe drumul creării noii culturi socialiste şi transformării ei într-un bun al întregului popor şi pe drumul educării comuniste a tinerelor generaţii a atras pe cercetătorii în domeniul pedagogiei şi pe pedagogii practicieni.

Nu de mult, o delegaţie a Ministerului Învăţămîntului şi Culturii, din care am avut cinstea să fac parte, a studiat în Uniunea Sovietică experienţa şi realizările şcolii sovietice în domeniul întăririi legăturii şcolii cu viaţa şi al reorganizării sistemului învăţămîntului.

În vremea din urmă preocuparea şi acţiunea noastră de a cunoaşte şi de a ne însuşi experienţa Uniunii Sovietice îmbracă trăsături caracteristice deosebite, fiindcă deosebite sînt şi succesele fără precedent ale Uniunii Sovietice în toate sectoarele de activitate şi mai ales în domeniul cuceririlor ştiinţifice, al accelerării progresului tehnic precum şi în domeniul transformării şcolii pentru a educa adevăraţi constructori ai comunismului.

Anul din urmă este, pentru Uniunea Sovietică, anul unei cotituri istorice în domeniul şcolii şi învăţămîntului, anul ridicării şcolii sovietice la nivelul sarcinilor construirii desfăşurate a comunismului.

U.R.S.S. a întreprins, în această direcţie, o acţiune uriaşă, realizează o experienţă istorică. La 16 noiembrie 1958, Comitetul Central al P.C.U.S. şi Consiliul de Miniştri al Uniunii Sovietice au dat publicităţii tezele „Cu privire la întărirea legăturii şcolii cu viaţa şi dezvoltarea continuă a sistemului învăţămîntului public", care definesc momentul unei cotituri de însemnătate istorică în dezvoltarea culturii umane. Memoriul tovarăşului N. S. Hruşciov, *cuvîntarea rostită la Congresul al XIII-lea al Comsomolului*, Raportul la Congresul al XXI-lea al P.C.U.S. şi „Legea cu privire la întărirea legăturii şcolii cu viaţa şi dezvoltarea continuă a sistemului învăţămîntului public" analizează sub toate aspectele munca şcolii sovietice şi trasează căile dezvoltării ei viitoare.

Reorganizarea învăţămîntului sovietic reflectă evoluţia societăţii sovietice în etapa actuală. Însăşi viaţa, dezvoltarea şi creşterea statului sovietic, avîntul şi perspectivele construirii comunismului au pus problema reorganizării învăţămîntului sovietic.

Rezolvarea problemelor economice şi politice, reflectate în septenal, necesită ridicarea nivelului cultural, ştiinţific şi tehnic. Sarcinile septenalului arată că ritmul dezvoltării ştiinţei şi tehnicii moderne este unul din factorii cei mai importanţi care determină dezvoltarea economiei naţionale în socialism. Epoca construcţiei desfăşurate a comunismului este epoca dezvoltării vertiginoase a mecanizării şi automatizării, electrificării, folosirii energiei atomice, electronicii, chimiei sintetice.

Şcoala, întregul sistem de învăţămînt au menirea de a forma constructorii conştienţi şi activi ai comunismului, oameni cu o cultură multilaterală, capabili să par-

ticipe activ la munca de creare a valorilor fără de care societatea nu poate nici să trăiască, nici să se dezvolte.

Scrutînd adînc viitorul, îngrijindu-se de viitorul Patriei — educaţia omului nou —, P.C.U.S. şi Consiliul de Miniştri al U.R.S.S. au trecut la elaborarea documentelor amintite şi la organizarea uriaşei acţiuni care să ducă la întărirea legăturii şcolii cu viaţa, să ajute şcoala să realizeze profilul armonios al omului comunist.

Şcoala sovietică rezolvă aceste sarcini în două etape: etapa şcolii de 8 ani (cl. I—VIII) şi etapa şcolii medii politehnice cu instruire în producţie (cl. IX—XI).

Şcoala de 8 ani este un nou tip de şcoală, care are ca scop să dea elevilor, o dată cu cultura generală, şi pe cea politehnică, să-i pregătească psihologic şi practic pentru a participa la o muncă utilă, înarmîndu-i cu un bagaj destul de complet de cunoştinţe în domeniul bazelor ştiinţelor şi cu deprinderi de muncă, care le sînt necesare în viaţă, pentru viitoarea lor activitate practică şi pentru continuarea pregătirii în a doua etapă, în şcoala medie.

În şcoala de 8 ani, care reprezintă învăţămîntul general unic, învăţămîntul şi pregătirea pentru muncă au un caracter oarecum uniform, ţinînd însă seama de condiţiile locale şi de cerinţele specifice — sat-oraş, băieţi-fete.

Pe baza experienţelor efectuate pînă în prezent, noile planuri de învăţămînt pentru cl. I—VIII prevăd următoarele forme de activitate prin care se asigură legătura şcolii cu viaţa:

a) instruirea prin muncă în atelierele şcolare şi pe loturile didactice experimentale;

b) participarea sistematică a elevilor din cl. III—VIII la munca de autodeservire şi la efectuarea diferitelor munci utile în şcoală şi în afara ei;

c) organizarea practicii social-productive pentru elevii din cl. V—VIII.

Dezvoltarea şi particularităţile de vîrstă ale elevilor din cl. I—IV fac ca ei să nu poată lucra în atelierele şcolare. Pentru aceasta se face un curs de lucrări variate care se efectuează în clasă sau în camera de lucru, din hîrtie, carton, textile, plastilină şi alte materiale. Elevii lucrează efectiv, depun un efort fizic pe măsura puterilor lor. Se obişnuiesc să taie, să potrivească, să lipească, să transforme diferite materiale, să le folosească raţional, să mînuiască diferite scule, pe cît este posibil, diferite obiecte folositoare, să trăiască satisfacţia că au reuşit să înveţe să lucreze împreună, să simtă răspunderea pentru felul cum au folosit materialele.

Totodată, elevii din clasele I—IV se ocupă şi de îngrijirea plantelor de cameră din şcoală, participă la lucrările de pe terenul agricol experimental, la sădirea şi îngrijirea florilor, a plantelor de grădină şi a pomilor, la îngrijirea iepurilor de casă etc. La şcolile din Ereniş şi din Iuşta, regiunea Riazan, pe care le-am vizitat, elevii şi elevele din cl. I—IV participau cu însufleţire şi seriozitate la aceste munci. Ei manifestau preferinţe, vorbeau cu entuziasm de munca lor şi duceau cu satisfacţie la capăt activităţile în care se încadrau; cei din clasele a III-a şi a IV-a se angajau alături de colegii lor mai mari (din clasele a V-a — a VII-a) să facă şi unele experienţe interesante. Pioniera Valentina Tarasova din clasa a IV-a dovedea mult interes şi seriozitate cînd descria cum a lucrat ea şi la ce rezultate a ajuns aplicînd condiţii de hrănire deosebită la iepuri din aceeaşi producţie, făcînd anumite încrucişări la mai multe generaţii de iepuri etc.

Există preocuparea ca munca să nu fie considerată de elevi doar o simplă joacă ci să fie făcută cu simţ de răspundere. Astfel, încă din primele clase, elevii se obişnuiesc cu munca, dobîndesc pregătirea psihologică şi practică pentru muncă.

Pentru instruirea prin muncă a elevilor din cl. I—IV sînt prevăzute în planul de învăţămînt cîte două ore săptămînal pentru fiecare clasă.

Elevii din clasele a III-a şi a IV-a participă în plus şi la munca de autodeservire şi munca social-utilă prevăzute pentru elevii din cl. III—VIII. Această formă de activitate se desfăşoară de asemenea în cîte două ore săptămînal pentru fiecare clasă.

La clasele I—IV conţinutul activităţilor este acelaşi pentru băieţi şi pentru fete.

Instruirea prin muncă a elevilor din cl. V—VIII se face prin activităţile practice organizate, la oraş, în atelierele şcolare şi, la sat, pe loturile didactice experimentale. Pentru aceasta se repartizează cîte trei ore săptămînal pentru fiecare clasă. Acest număr de ore permite să se dea elevilor deprinderi trainice în folosirea celor mai simple instrumente, unelte şi chiar a unor mecanisme.

În cadrul acestor activităţi, la oraş, fetele efectuează lucrări diferenţiate de ale băieţilor. Băieţii fac lucrări de tîmplărie şi lăcătuşerie. Fetele învaţă în atelierele şcolare broderie, croitorie, gospodărie, reparaţia şi cusutul hainelor, capătă cunoştinţe şi deprinderi practice pentru efectuarea diferitelor munci legate de viaţa de toate zilele, în special de viaţa lor de viitoare mame şi gospodine. La şcolile nr. 1 şi nr. 4 din Riazan şi la şcolile nr. 5 şi nr. 165 din Moscova, pe care le-am vizitat, atelierele pentru munca fetelor erau tot aşa de bine organizate şi utilate ca şi cele pentru munca băieţilor. Obiectele confecţionate, îndemînarea şi seriozitatea cu care lucrau atît băieţii cît şi fetele dovedeau preţuirea care se acordă muncii în pregătirea acestora şi rezultatele excelente care s-au putut obţine atît în ceea ce priveşte instruirea practică cît şi în ceea ce priveşte educaţia lor.

La sate, în sezonul muncilor agricole, atît băieţii cît şi fetele lucrează pe loturile didactico-experimentale. Ei dobîndesc astfel cunoştinţe şi deprinderi în legătură cu diferitele culturi agricole, cu pomii fructiferi şi arbuştii, învaţă să îngrijească animalele şi păsările de curte etc. În regiunea Riazan toate şcolile au loturi didactico-experimentale în suprafaţă de 0,5—3 hectare, iar cele mai multe şcoli au şi crescătorii de iepuri de casă şi ferme de păsări şi animale tinere. Fiecare elev răspundea de o anumită parcelă sau de o anumită muncă. La şcoala din Ereniş, regiunea Riazan, elevele care lucrau pe lotul didactico-experimental au dovedit că posedă temeinice cunoştinţe teoretice şi lucrează cu însufleţire şi încredere în reuşită. Ele cunoşteau foarte bine problemele şi tehnica îngrijirii şi aclimatizării porumbului în regiunile nordice.

La şcoala din Iuşta, regiunea Riazan, toate parcelele erau model de cultură raţională. Caracterul experimental al lucrărilor dovedea temeinicia şi priceperea de a aplica cunoştinţele dobîndite. Crescătoria de iepuri de casă, ferma de păsări, eleşteul, ca şi livada de pomi şi straturile de flori din grădină erau locuri de muncă pentru elevi, dar şi de desfătare.

În timpul iernii băieţii execută în ateliere lucrări de tîmplărie şi de lăcătuşărie, iar fetele lucrări specifice, indicate mai sus.

În cadrul muncii de autodeservire, elevii participă în mod sistematic la diferite munci utile în şcoală: la curăţenia clasei, a coridoarelor, a curţii, a grădinii şcolii, la repararea mobilierului, la curăţenia dormitoarelor din internatul şcolii, la deservirea bufetului şi cantinei şcolii; ei muncesc oriunde se cere realizarea unor condiţii mai bune de viaţă. Participarea la astfel de munci îi obişnuieşte pe elevi cu ordinea şi curăţenia, cu respectarea normelor elementare de convieţuire şi contribuie, în acelaşi timp, la dezvoltarea lor fizică. În organizarea muncii de autodeservire se ţine seama de forţele şi posibilităţile elevilor. În şcolile vizitate, participarea elevilor la munca de autodeservire a devenit de acum o obişnuinţă.

Se folosesc de asemenea posibilităţi şi dinafara şcolii. Elevii efectuează în acest sens o **muncă social-utilă**. De pildă, ei îngrijesc parcuri şi grădini publice sau ale întreprinderilor care-i patronează. Elevii Şcolii nr. 165 din Moscova se mîndreau cu faptul că execută toate lucrările din parcul cartierului: îngrijesc de seră, de straturile de flori, de arbori, de curăţirea aleilor şi bazinelor etc. Elevii participă adeseori la amenajarea centrelor populate, dau ajutor colhozurilor şi sovhozurilor la plantarea livezilor, la îngrijirea culturilor de legume, la îngrijirea păsărilor de curte şi a vitelor tinere, la strîngerea metalelor vechi etc. Pentru că au predat o cantitate mare de metal vechi, elevii Şcolii nr. 5 din Moscova au primit o locomotivă pe care au dat-o căilor ferate. Locomotiva poartă numele şcolii. Ei erau mîndri de fapta lor patriotică.

Prin aceste munci de largă utilitate socială, elevii se leagă foarte mult de viaţa şcolii, de întreprinderile care îi patronează, de cartierul, de satul sau oraşul lor, de patria lor.

Pentru munca de autodeservire şi munca social-utilă a elevilor din cl. III—VIII sînt prevăzute în planul de învăţămînt cîte două ore săptămînal de fiecare clasă.

Practica social-productivă se organizează în cl. V—VIII, după încheierea anului şcolar. Ea reprezintă o continuare a instruirii prin muncă din atelierele şcolare şi de pe loturile didactico-experimentale şi se bazează pe nivelul priceperilor şi al deprinderilor practice însuşite de elevii clasei respective în timpul anului. Scopul acestei activităţi este de a atrage şi a integra pe elevi în activitatea practică a adulţilor. Practica social-productivă se organizează potrivit condiţiilor locale, în atelierele şcolare, pe loturile didactico-experimentale, în atelierele şcolilor rezervelor de muncă, în colhozuri, în sovhozuri etc. Pentru practica social-productivă a elevilor din şcoala de 8 ani,

proiectul planului de învăţămînt prevede la cl. V—VIII cîte două săptămîni pentru fiecare clasă. Durata lucrărilor practice efectuate nu trebuie să depăşească 3 ore pe zi la clasa a V-a şi 4 ore pe zi la cl. VI—VIII.

Această varietate a activităţilor practice de muncă ale elevilor, desfăşurate efectiv şi sistematic, face ca munca elevilor din şcoala de 8 ani să nu constituie un episod izolat în viaţa şcolii, ci un factor deosebit de important care contribuie la dezvoltarea şi educarea elevilor, asigurînd pregătirea lor psihologică şi practică pentru muncă.

Datorită acestor activităţi, la absolvirea şcolii de 8 ani, elevii vor fi obişnuiţi cu munca, în stare să facă importante eforturi fizice, vor avea îndemînare şi antrenament în muncă, vor avea pregătirea de cultură generală şi politehnică necesară învăţămîntului profesional şi tehnic, însuşirii cu uşurinţă în viitor a oricărei profesiuni.

În şcoala de 8 ani aceste activităţi sînt organizate şi conduse de învăţători şi profesori: în cl. I—IV de învăţătorul care conduce clasa; în cl. V—VIII, la activităţile practice din ateliere, de profesorul-maistru sau de profesori-maiştri, pe loturile didactico-experimentale de profesorul de ştiinţe naturale; în diferitele acţiuni social-utile, în munca de autodeservire şi în practica social-productivă de profesorul diriginte. Profesorul asigură organizarea şi disciplina elevilor, atitudinea lor conştientă faţă de această muncă, respectarea normelor stabilite şi securitatea elevilor. De aceea, lecţiile de orice categorie de muncă în şcoala de 8 ani sînt prevăzute în planul de învăţămînt şi formează o obligaţie a profesorului, intră în norma de muncă, la fel ca şi lecţiile de la disciplina pe care o predă.

Formele de activitate practicate, conţinutul activităţii, întreaga pregătire de cultură generală şi de muncă în această verigă a învăţămîntului arată că şcoala de 8 ani este o şcoală de cultură generală şi politehnică. În şcoala de 8 ani nu se pune problema însuşirii unei profesiuni, problema instruirii în producţie, a remunerării elevilor pentru munca lor. Adeseori elevii confecţionează obiecte utile care sînt vîndute, sau execută lucrări folositoare, care înseamnă pentru colhozuri, sovhozuri sau întreprinderi, economii şi acestea sînt în situaţia să dea şcolii sume de bani. Aceşti bani nu sînt daţi elevilor ci se folosesc pentru cumpărarea diferitelor material utile şcolii, pentru excursii, în general pentru îmbunătăţirea condiţiilor de instruire şi educare a elevilor. Cu suma primită de la colhoz, şcoala din Iuşta, regiunea Riazan, îşi procurase un televizor şi organizase o excursie la Moscova.

Pregătirea pentru muncă a elevilor în cl. IX—XI. Şcoala de 8 ani realizează doar prima etapă a pregătirii pentru muncă a elevilor. Continuarea şi întărirea acestei pregătiri pentru elevii care, după terminarea şcolii de 8 ani, intră în şcoala medie politehnică cu instruire în producţie, va fi efectuată în perioada claselor IX—XI. Aici pregătirea pentru muncă a elevilor se face altfel decît în şcoala de 8 ani. Şcoala medie politehnică cu instruire în producţie trebuie să dea o pregătire serioasă pentru munca independentă, să dezvolte în aşa grad priceperile şi deprinderile de muncă ale elevilor ca să le ducă la specializare, pînă la profesie şi să-i angreneze pe elevi încă din timpul şcolii în munca productivă a fabricilor, uzinelor, colhozurilor, în lupta pentru realizarea planului la toţi indicii lui. Astfel, şcoala medie educă la elevi o atitudine comunistă faţă de muncă şi-i ajută să-şi însuşească tradiţiile eroice ale muncitorilor.

În concordanţă cu aceste scopuri şi sarcini, pregătirea pentru muncă a elevilor din cl. IX—XI are ca obiectiv profesiunea şi se realizează prin îmbinarea învăţămîntului cu munca productivă. În centrul activităţii de pregătire pentru muncă în aceste clase stă munca în producţie a elevilor efectuată direct în producţia industrială sau agricolă. Elevii participă la crearea unor valori materiale.

Conform proiectului planului de învăţămînt al şcolii medii cu instruire în producţie, începînd cu clasa a IX-a, elevii trebuie să lucreze efectiv şi sistematic în producţie, în medie cîte două zile pe săptămînă, cîte 6 ore pe zi. Astfel lucrau elevii din şcolile medii cu instruire în producţie pe care le-am vizitat: Şcoala nr. 1 din Riazan (la Industria de aparataj de calculat şi la atelierele de reparaţii auto), Şcoala nr. 4 din Riazan (la Întreprinderea radiotehnică) şi Şcoala nr. 23 din Leningrad (la Uzina Sverdlov).

Procesul de pregătire profesională a elevilor din cl. IX—XI se realizează în două etape. Prima etapă — clasa a IX-a — cuprinde la început cunoştinţe privitoare la tehnica securităţii şi protecţia muncii (în medie 6 ore), apoi lecţii teoretice şi muncă, care se efectuează sub conducerea unor ingineri, tehnicieni şi muncitori calificaţi re-

partizaţi de către întreprindere. În cazul cînd în prima etapă de pregătire pentru muncă (clasa a IX-a) nu se pot asigura elevilor locuri de muncă în întreprindere, ei lucrează în atelierele şcolii, cu materiale şi unelte puse la dispoziţie de către întreprindere, producînd piese pentru producţie. Aşa lucrau elevii Şcolii medii nr. 1 din Riazan pentru Întreprinderea de radiotehnică.

În etapa a doua (cl. X şi XI), elevii lucrează efectiv în producţie, perfecţionîndu-şi pregătirea profesională. În producţie elevii sînt folosiţi, de regulă, nu în munci auxiliare, ci în munci de bază, adică participă direct la crearea valorilor materiale.

În cursul pregătirii pentru muncă — de regulă la terminarea clasei a X-a —, elevii depun examenul de calificare în profesia însuşită. După examen, elevii continuă să lucreze şi să-şi desăvîrşească pregătirea în profesiune sau să se perfecţioneze în unele ramuri de profil îngust ale specialităţii.

În clasele IX—XI, pentru pregătirea profesională — bazele producţiei, instruirea teoretică şi practică — sînt prevăzute în proiectul planului de învăţămînt două zile săptămînal, adică 1 356 ore, ceea ce reprezintă 35,7% din totalul orelor de pregătire.

Pentru munca efectuată în producţie elevii sînt retribuiţi după cantitatea şi calitatea muncii. Elevii din Şcoala medie cu instruire în producţie nr. 4 din Riazan realizaseră în cele două luni dinaintea vizitei noastre (martie şi aprilie) între 180 şi 230 ruble lunar, la profesiunea de lăcătuş-sculier, şlefuitor şi frezor. Nadejda Esipova, fruntaşă la studii şi o excelentă şlefuitoare, realizase în ultima lună apreciabila sumă de 340 ruble.

Inginerii, tehnicienii şi muncitorii sînt plătiţi pentru a învăţa pe elevi. La Întreprinderea de aparataj de calculat din Riazan, pentru instruirea practică se folosea metoda individuală (un elev — un muncitor). Muncitorii primeau 20% din salariul lor. Inginerii erau plătiţi cu 10 ruble ora pentru predarea cunoştinţelor teoretice. Şcoala nr. 4 şi Întreprinderea de aparataj de calculat studiau trecerea, cu caracter experimental, în anul şcolar 1959—1960, la pregătirea în grup, urmînd să se rezerve elevilor locuri de muncă şi să se repartizeze muncitori pentru fiecare grupă de elevi. Din convorbirile cu tovarăşii din Ministerul Învăţămîntului şi de la Academia de Ştiinţe Pedagogice a rezultat că e vorba de introducerea sistemului de instruire pe grupe în întreprinderile care pot crea condiţii corespunzătoare.

La repartizarea elevilor pe profesiuni se ţine seama de dorinţa elevului şi de necesităţile uzinei. La Întreprinderea de aparataj de calculat din Riazan elevii Şcolii medii nr. 4 puteau alege între 6 profesiuni. Fetele manifestau preferinţa pentru profesiunea de şlefuitoare. Pentru profesia de radio-tehnician aveau, după afirmaţiile inginerilor şi ale elevelor de la Şcoala medie nr. 1 din Riazan, adevărată predilecţie. La Întreprinderea Sverdlov din Leningrad, la laboratorul de chimie lucrau numai fete, după preferinţele acestora.

Ne-a impresionat în mod deosebit disciplina elevilor care lucrează în producţie. Participarea elevilor la munca în producţie se bazează pe interesul acestora pentru a-şi însuşi profesia respectivă şi pe spiritul lor de răspundere. Admiterea în învăţămîntul superior se face după un stagiu în producţie. La admiterea în fabrică fiecare elev primeşte un carnet de elev uceniC, cu care poate intra în fabrică la fel ca muncitorii. Din acest moment elevul se încadrează în disciplina muncitorească: respectarea programului, evidenţa, disciplina muncii, raporturile cu cei îndreptăţiţi să ceară respectarea disciplinei etc. Munca şcolii este mult îmbogăţită în conţinut instructiv şi educativ, este uşurată şi îşi sporeşte eficienţa.

În pregătirea elevilor din şcoala medie cu instruire în producţie (cl. IX—XI) pentru meseriile de profil agricol (mecanizator, zootehnician etc.), se foloseşte munca productivă în gospodăria didactică.

Gospodăria didactică este forma organizată prin care elevii şcolii medii (cl. IX—XI) se pregătesc pentru munca în producţia agricolă.

Gospodăria didactică posedă teren agricol, maşini agricole proprii (tractoare, maşini de semănat, combine etc.), fermă de păsări, fermă de viţei, creşcătorie de iepuri de casă etc. Suprafaţa terenului agricol variază cu stadiul dezvoltării şcolii, ca şcoală cu instruire în producţie şi cu condiţiile în care se află şcoala. Şcolile medii din regiunea Riazan au început cu cîte 10 hectare, pe care în cîţiva ani le-au sporit la 50 hectare. În prezent, Şcoala medie din Iuşta posedă 106 hectare, iar cea din Ereniş 103 hectare.

Potrivit condiţiilor locale, unele şcoli medii cu instruire în producţie au şi secţii speciale de pregătire pentru unele profesiuni necesare în regiune. La şcoala din Ereniş există o secţie de pregătire pentru constructorii de locuinţe. Elevii din clasa a X-a construiau în timpul vizitei noastre a doua clădire pentru internat. În anul şcolar precedent construiseră o clădire care cuprindea toate atelierele şcolii, iar în anul şcolar în curs construiseră Casa pionierilor din localitate, cu zece încăperi. Lucrau ca nişte adevăraţi specialişti.

Ţinînd seama de condiţiile concrete ale unor şcoli şi de particularităţile producţiei (agricole, de construcţii), timpul destinat prin planul de învăţămînt instruirii în producţie se poate concentra în cîteva perioade din timpul anului şcolar. Aşa procedau şi şcolile din Iuşta şi Ereniş.

Gospodăria didactică are plan de producţie. Terenul, maşinile, fermele etc. sînt puse la dispoziţie de către colhoz; întreaga producţie revine colhozului. Elevii sînt retribuiţi după „zilele-muncă" efectuate.

Munca în producţie a elevilor în gospodăria didactică este condusă de inginerul agronom şef de producţie care, împreună cu elevii şi direcţia şcolii, alcătuiesc planul de producţie şi lucrează pentru realizarea lui. Profesorul de ştiinţe naturale organizează munca elevilor din cl. V—VIII pe lotul didactico-experimental şi ajută pe inginerul agronom în predarea şi însuşirea cunoştinţelor agricole, în efectuarea lucrărilor practice în gospodăria didactică şi îndeosebi în organizarea cabinetului metodic pentru ştiinţe naturale şi agricultură. Predarea cunoştinţelor agricole teoretice se face în strînsă legătură cu munca în producţia agricolă. Cabinetul metodic este bine organizat în fiecare şcoală. La şcoala din Ereniş, analiza solului, varietăţile lui, felurile culturilor şi dăunătorilor lor, dezvoltarea producţiei agricole etc. sînt studiate de elevi pe baza materialelor din cabinetul metodic, a activităţilor practice la care au participat elevii şi a rezultatelor obţinute în producţia agricolă din colhoz şi gospodăria didactică.

În afară de munca în producţie, elevii din cl. IX—XI participă la munca de autodeservire şi la munca social-utilă.

Spre deosebire de şcoala de 8 ani, participarea elevilor din cl. IX—XI la aceste forme de muncă nu se include în planul de învăţămînt şi în orarul şcolii, ci aceste forme de muncă se stabilesc prin planul de muncă al şcolii şi se organizează de către comitetul de elevi şi organizaţia de Comsomol.

Îmbinînd astfel învăţămîntul cu munca în producţie, elevii primesc în cl. IX—XI o serioasă pregătire profesională. Elevii din şcolile şi clasele care au trecut la aplicarea sistemului de instruire în producţie se dovedesc bine pregătiţi pentru viaţă, pentru muncă, pentru a se încadra la absolvirea şcolii în producţie, pentru a participa la crearea valorilor necesare societăţii. Ei posedă o bază serioasă de cultură generală şi pot munci totodată într-o profesiune. Ei se dovedesc de asemenea însufleţiţi de gîndul de a fi de folos societăţii. Cu această orientare şi pregătire ei sînt înclinaţi să intre imediat în producţie. Despre aceasta ne-am convins pe deplin stînd de vorbă cu mulţi profesori şi elevi sovietici.

Experienţa şcolilor sovietice pe care le-am vizitat, convorbirile pe care le-am avut cu numeroase cadre didactice, cu tovarăşi din conducerea secţiilor de învăţămînt şi cultură ne-au încredinţat că munca efectuată de către elevi în formele de activitate amintite şi îndeosebi experienţa elevilor în munca productivă au influenţe şi rezultate multiple asupra pregătirii de cultură generală şi politehnică şi asupra educaţiei comuniste a elevilor.

Concluziile pedagogilor care cercetează experienţa şcolilor şi documentele Ministerului Învăţămîntului arată următoarele efecte ale muncii elevilor:

a) îmbogăţeşte în mare măsură conţinutul întregului învăţămînt;

b) creează la elevi un profund şi permanent interes faţă de bazele ştiinţelor, faţă de învăţătură;

c) permite profesorilor ca să aplice pe larg metode active de predare, să folosească mult în munca independentă a elevilor şi să-i exerseze mai mult în deprinderile de aplicare în viaţă a cunoştinţelor;

d) ajută la obţinerea unui nivel mai înalt al pregătirii generale şi politehnice a elevilor;

e) oferă mari posibilităţi educative: munca în producţie devine pivotul întregii munci educative a elevilor.

„Colectivul de producție este adevărata forță pedagogică" — spuneau tovarășii de la Academia de Științe Pedagogice, care studiază munca educativă din școli în condițiile întăririi legăturii școlii cu viața și a pregătirii elevilor pentru muncă.

În convorbirile pe care le-am avut cu colectivele de profesori de la școlile vizitate, s-a arătat că dacă primul obiectiv al pregătirii noi este profesiunea, al doilea obiectiv îl constituie restructurarea predării obiectelor de învățămînt și a muncii educative din școală. În aceste condiții predarea se leagă indisolubil de munca productivă, de producție, teoria se îmbină cu practica. Toți profesorii și, în special cei de fizică, chimie, matematică, științe naturale, desen tehnic și geografie s-au văzut nevoiți să studieze producția întreprinderilor în care lucrează elevii, să-și restructureze programele, să elaboreze problemele obiectului și predării lui pe baza producției întreprinderii respective, să-și reprofileze materia și predarea pentru a le lega de profilul fabricii. Experiența de muncă a elevilor cere aceasta. Ea ușurează totodată munca didactică, ajută pe elevi să dobîndească cunoștințe temeinice despre bazele științelor, cunoștințe aplicative, vii, utile în munca lor de azi și de viitori muncitori și specialiști.

Luînd contact cu viața și realitățile școlare sovietice, îți dai seama că noua orientare și măsurile aplicate pentru întărirea legăturii școlii cu viața și reorganizarea sistemului învățămîntului înseamnă o acțiune uriașă care se desfășoară în întreaga Uniune Sovietică.

Această acțiune uriașă este condusă de către P.C.U.S., ceea ce asigură mobilizarea tuturor factorilor și constituie chezășia reușitei depline.

Cadrele didactice înțeleg sarcinile puse astăzi în fața școlii de către P.C.U.S., înțeleg importanța acestor sarcini, căile de realizare și răspunderea ce le revine. Elevii sovietici lucrează cu dragoste și entuziasm în atelierele școlare, pe loturile didactico-experimentale, în munca social-utilă, în munca de autodeservire și munca productivă. Părinții și întreaga opinie publică înțeleg și sprijină școala și cadrele didactice în munca aceasta nobilă și patriotică de educare a oamenilor comuniști.

Tot ce se introduce nou în școlile din Uniunea Sovietică a fost experimentat și verificat în prealabil. Aceste experiențe au început încă din anul 1953, cum am văzut în școlile experimentale pe care le-am vizitat în regiunea Riazan. Numai pe baza acestor experiențe și verificări s-a trecut la extindere și generalizare.

Generalizarea se face treptat. „A extinde și generaliza la toate școlile și în toate condițiile ceea ce ai experimentat într-un număr restrîns de școli nu e o sarcină ușoară", spunea tovarășul adjunct al ministrului, I. Kașin. De aceea, în 1957/58 erau în R.S.F.S.R. 50 de școli cu program experimental; în 1958/59 200 de școli; în 1959/60 trec la noul program 2000 de școli, iar în restul școlilor noul program se va introduce pînă în 1964. Școlile intră în noul program în 1959/60 numai la cl. I—V, celelalte clase urmînd să treacă treptat la noul program.

În aplicarea noilor măsuri se ține seama de realitățile locale. „Viața, cerințele vieții sînt cele care ne-au arătat drumul", spun tovarășii sovietici. În acțiunea de experimentare s-a lăsat largă inițiativa școlilor și organelor locale de partid și de stat, pentru a ține seama de condițiile locale și a verifica rezultatele obținute.

În jurul noii orientări au avut loc discuții fructuoase, la care au participat pedagogi, părinți, întregul popor. Așa cum am observat în munca școlilor și cum a rezultat limpede din convorbirile pe care le-am avut, unele probleme de importanță principială sînt pe deplin clarificate. Astfel, este clară necesitatea de a revedea unele idei pedagogice acceptate pînă aci, de exemplu ideea că munca elevilor să fie neapărat subordonată scopurilor instructiv-educative ale școlii. Munca și activitatea practică din școală erau acceptate ca mijloc de verificare și aplicare a cunoștințelor teoretice la diferite obiecte de învățămînt (fizică, chimie, biologie, matematică, desen tehnic). În lumina acestei idei munca prin care se produc obiecte utile sau se însușește o profesiune nu era considerată „politehnizare" ci muncă empirică, meșteșugărism și nu trebuia să aibă loc în școală. Politehnizarea excludea profesionalizarea. În lumina noii orientări, munca și studiul trebuie să se îmbine, să se desfășoare concomitent și în strînsă legătură. Opoziția dintre politehnizare și profesionalizare numai rezistă. Însușirea unei profesiuni în școala medie (cl. IX—XI) este necesară și posibilă.

O mare atenție se acordă bazei materiale necesare întăririi legăturii școlii cu viața. Școlile pe care le-am vizitat erau înzestrate cu ateliere școlare pentru munca

băieților și a fetelor, loturi agricole experimentale, gospodării didactice, cabinete de electrotehnică, studiul măsurilor, studiul automobilului, cabinet de științe naturale și cunoștințe agricole, laboratoare de fizică și chimie etc.

Se consideră, de asemenea, că învățătorul și profesorul joacă un rol important în reușita noii acțiuni de întărire a legăturii școlii cu viața. Motorul înnoitor în învățămînt trebuie să fie profesorul și nu manualul. Manualul trebuie să capete mai mare stabilitate. Cadrele didactice trebuie să fie pregătite pentru a face față noilor sarcini. În acest scop s-a lărgit și intensificat pregătirea practică-aplicativă și pregătirea pedagogică a acestora.

Experiența școlii sovietice cu privire la întărirea legăturii școlii cu viața constituie un ajutor prețios pentru școala și pedagogii noștri în rezolvarea problemelor actuale ridicate de îmbunătățirea învățămîntului și educația comunistă a tineretului din patria noastră.

ANGHEL MANOLACHE

FORMAREA CONCEPȚIEI MATERIALIST-DIALECTICE LA ELEVII DIN ȘCOLILE SOVIETICE

Concepția despre lume reprezintă totalitatea ideilor despre fenomenele naturii și societății. Problema formării unei concepții materialist-dialectice despre lume și viață a viitorilor constructori ai societății comuniste a stat permanent în atenția și grija școlii sovietice.

Încă din primele zile ale puterii sovietelor, școala a fost chemată să ducă o luptă dîrză cu rămășițele ideologiei burgheze din conștiința maselor, să creeze premisele unei educații noi, bazate pe o concepție științifică despre lume. Această concepție este incompatibilă cu orice fel de superstiție și misticism și cere din partea tuturor pedagogilor formarea și educarea unei înalte conștiințe socialiste a tuturor oamenilor muncii.

Cel de-al XXI-lea Congres al P.C.U.S. a pus în fața școlii sarcini deosebit de importante. În raportul prezentat la Congres, tov. N. S. Hrușciov subliniază: „Pentru trecerea la comunism este necesară nu numai o bază tehnică-materială dezvoltată, ci și un înalt nivel de conștiință al tuturor cetățenilor societății. Cu cît va fi mai ridicată conștiința maselor de milioane, cu atît mai mult succes vor fi îndeplinite planurile de construire a comunismului“ [1].

Hotărîrile C.C. al P.C.U.S. cu privire la școală au contribuit în mod hotărîtor la dezvoltarea pe baze cu adevărat științifice a întregului proces de învățămînt din Uniunea Sovietică. Fiecare obiect de studiu a căpătat un anumit loc în cadrul planului de învățămînt, în care s-a prevăzut un anumit volum de cunoștințe și deprinderi practice ce trebuie însușite de elevi prin predarea lecțiilor.

Dar „școala e obligată nu numai să dea cunoștințe științifice elevilor, ci să le formeze și o concepție comunistă despre lume, să combată tot felul de influențe străine de ideologia noastră“ [2], subliniază pe drept cuvînt eminenta pedagogă N. K. Krupskaia vorbind despre rolul hotărîtor pe care îl deține școala în formarea concepției științifice despre lume la elevi. În condițiile unei bune predări, în mod normal, școlarilor li se formează convingeri în ceea ce privește materialitatea lumii, legile dezvoltării naturii și societății, legăturile și interdependența fenomenelor, dar aceasta nu e suficient. Între convingerile morale și conduita morală există o relație dialectică. Ea rezidă în faptul că, pe diferite trepte de dezvoltare a personalității elevului, corelația dintre cei doi termeni se schimbă și adesea se inversează. La un anumit nivel de dezvoltare psihică a

---

[1] N. S. Hrușciov: „Cu privire la cifrele de control ale dezvoltării economiei naționale a U.R.S.S. pe anii 1959—1965“, Raport prezentat la Congresul al XXI-lea extraordinar al P.C.U.S., Editura politică, București, 1959, pag. 66.

[2] N. K. Krupskaia: „Opere pedagogice alese“, articolul „Despre educația antireligioasă în școală“, Editura didactico-pedagogică de stat a Ministerului Învățămîntului R.S.F.S.R., Moscova, 1957, pag. 464—468.

copilului, fapta, acțiunea, este aceea care duce la formarea convingerilor, iar mai tîrziu, convingerile morale sînt acelea care determină conduita morală.

Școala trebuie deci să se preocupe sistematic și continuu de educarea elevilor în spiritul concepției materialiste. Aceasta se realizează în primul rînd prin obiectele de învățămînt, care oferă profesorului posibilități multiple de a face educație în spiritul marxism-leninismului. În predarea unor obiecte de învățămînt ca de exemplu științele naturale, istorie, chimie, matematică, psihologie, există posibilități nelimitate pentru profesor de a arăta nu numai aspectul neștiințific al superstițiilor, dar și esența socială și de clasă a religiei. În ce privește folosirea în mod just a tuturor procedeelor și metodelor de înlăturare a concepțiilor religioase, prin predarea obiectelor de învățămînt, în fața profesorilor se ridică o serie de probleme:

În primul rînd profesorul trebuie să cunoască în ce măsură elevii și-au însușit o serie de cunoștințe științifice, pentru a continua și desăvîrși procesul cunoașterii obiective a realității înconjurătoare. O altă problemă care trebuie să stea în atenția profesorului este de a-și fixa temele, problemele din materia respectivă care îl ajută în realizarea educației ateiste și de a stabili cum să grupeze faptele cu caracter ateist. De asemenea, se cere din partea profesorului să fie înarmat cu o serie de argumente științifice, care să-i poată convinge pe copii, ținînd seama de vîrsta și nivelul lor de înțelegere.

Nu trebuie uitat specificul gîndirii elevilor, gîndire care este mai concretă decît a adultului. Copilul înțelege mai bine ceea ce a văzut, ceea ce l-a convins practica. De aceea nu este suficientă explicarea fenomenului sau a descoperirii respective numai pe cale verbală, ci, pe cît este posibil, trebuie să se facă legătura organică a acestor cunoștințe cu practica.

În cele ce urmează voi căuta să redau unele aspecte metodice referitoare la formarea bazelor concepției materialiste a elevilor prin obiectele de învățămînt, aspecte prezentate de unii pedagogi sovietici.

În formarea concepției materialist-dialectice un rol important îl are **educația științifico-ateistă a copiilor** care începe în familie, deoarece încă de mici copiii încep să se intereseze de lumea înconjurătoare.

K. Voropaeva, candidată în științe istorice, tratează această problemă într-un articol intitulat „Educația ateistă în familie", publicat în revista „Semia i škola" nr. 7/1958, scoțînd în evidență prejudiciile serioase, pe care le aduc influențele religioase și superstițiile, dezvoltării morale și intelectuale a copiilor. Astfel, copiii crescuți în spirit religios sînt superstițioși, se tem de cele mai obișnuite fenomene ale naturii. Unii părinți mai cred că religia ar avea influențe educative asupra copiilor, imprimîndu-le înalte calități morale. Nu e nimic mai greșit decît a crede așa ceva, deoarece educația religioasă are la bază apariția și dezvoltarea sentimentului de frică la copii, iar „frica" nu poate constitui o bază trainică pentru dezvoltarea calităților morale. Educația pe care o primește copilul în asemenea familii vine în contradicție directă cu cerințele școlii. Trebuie subliniat în mod deosebit cît de dăunătoare este această contradicție în formarea profilului moral al copilului. Chiar și cel mai mic copil observă acest dezacord: în familie i se vorbește una, iar în școală învață cu totul alta. Acest dezacord face pe copil să trăiască, am putea spune, o viață dublă, manevrînd între cerințele școlii și familiei, ascunzînd față de colegi și pedagog ideile sale cu privire la religie.

Cu ce trebuie să se înceapă educația ateistă în familie?

Răspunzînd acestei întrebări, în articolul menționat mai sus, K. Voropaeva pornește de la studierea psihologiei copilului. Puținele cunoștințe pe care le posedă un copil, lipsa de experiență, imposibilitatea de a aprecia critic constatările făcute, îi oferă teren prielnic pentru a crede în superstiții. De aceea, autoarea recomandă îmbogățirea gîndirii copilului cu cunoștințe științifice drept cel mai bun mijloc de a lupta împotriva credinței oarbe în puterile supranaturale. Copiii pun multe întrebări despre tot ceea ce văd împrejur: cine a făcut rîul?, cine a mușcat o bucată din lună?, unde s-a ascuns soarele? etc. Întrebările copilărești de ce?, pentru ce?, de unde?, cum? scot la iveală faptul că preșcolarul caută să descopere, să înțeleagă lumea înconjurătoare.

Fără să se ocolească aceste întrebări, se pot da răspunsuri scurte, dar adevărate și accesibile înțelegerii copilului. Într-un caz se poate răspunde copilului cu elemente cunoscute deja de el, în alt caz se poate întări observația lui printr-un exemplu sugestiv. De exemplu copilul întreabă: de unde vine ploaia? În răspunsul care i se va da, i se

poate arăta cum se evaporă apa şi cum apoi din vapori apar picături. La întrebarea: unde se duc stelele ziua? i se poate explica că ele nu se duc nicăieri, dar că ziua nu se văd pentru că lumina soarelui este mai puternică. Concret, i se poate arăta cum pierd strălucirea lor lămpile electrice la lumina zilei. Nu orice părinte va putea răspunde tuturor problemelor care-l interesează pe copil, dar poate susţine acest interes cumpărîndu-i cărţile necesare, sfătuindu-l să se adreseze educatorului, profesorului.

În ceea ce priveşte superstiţiile răspîndite în mediul şcolăresc, se poate sublinia geneza lor şi anume că ele nu sînt altceva decît rămăşiţele vechilor credinţe ale popoarelor primitive care se închinau idolilor şi purtau talismane şi amulete care să le ferească de nenorociri şi să le aducă noroc. Spre exemplificare, se poate explica cum în timpurile vechi sarea se obţinea cu greu şi se plătea cu aur. Este de la sine înţeles că dacă cineva din ai casei răsturna solniţa, aceasta însemna nemulţumire, reproşuri. Astfel s-a născut superstiţia că dacă verşi sarea înseamnă că te vei certa.

Dacă astfel de explicaţii, conchide K. Voropaeva, vor fi date cu grijă, se pot distruge legăturile neverosimile între obiecte şi fenomene. Cunoştinţele acestea vor crea la copii sentimente noi, care-i vor situa pe o poziţie superioară faţă de cei care mai cred în superstiţii.

★

Educaţia ştiinţifico-ateistă a elevilor, ca parte componentă a educaţiei comuniste din şcoală, se poate realiza cu succes în cadrul predării lecţiilor de ştiinţele naturii. O însemnătate deosebită au în acest sens lecţiile de botanică şi zoologie. Cercetările unor pedagogi sovietici subliniază însemnătatea materialului cu caracter ateist pe care-l folosesc profesorii în cadrul predării acestor obiecte, material care trebuie legat organic de conţinutul lecţiei. De exemplu, explicînd originea vieţii, profesorii trebuie să arate şi esenţa reacţionară şi contradicţiile concepţiilor care privesc static geneza fiinţelor vii, evoluţia plantelor şi animalelor.

În articolul intitulat „Educaţia ştiinţifico-ateistă la lecţiile de botanică şi zoologie", publicat în „Biologhia v şkole" nr. 6/1957, semnat de O. P. Adasova, se arată, în în mod concret, că prin predarea multor teme din cadrul acestor obiecte se poate realiza o educaţie ştiinţifică, antireligioasă. Profesorii buni ştiu ce însemnătate au chiar primele teme din cursul de botanică pentru a interesa copiii în ceea ce priveşte importanţa acestui obiect în procesul cunoaşterii fenomenelor ce au loc în natura înconjurătoare. De exemplu, la tema „Înmulţirea plantelor" profesorul trebuie să atragă atenţia elevilor că în sămînţa din care se va dezvolta noua plantă există un embrion viu. Încolţirea seminţelor prin urmare nu este o minune, aşa cum afirmă religia, ci un fenomen natural, pentru că are la bază un factor material din care, în condiţii determinate de temperatură, umezeală, aer, încolţeşte şi creşte noua plantă. Realizînd experienţe, elevii se conving că fără apă şi aer sămînţa nu încolţeşte. În cadrul predării condiţiilor necesare dezvoltării plantelor, elevii reţin rolul deosebit pe care îl au însămînţările experimentale. În acelaşi timp, profesorii pot aminti mijloacele pe care le aveau la îndemînă ţăranii în trecut pentru a scăpa de secetă şi mijloacele pe care le au astăzi. Se poate sublinia faptul că în stropirea pămînturilor cu „aghiazmă sfîntă" slujitorii bisericii foloseau pentru scopurile lor şi cuceririle ştiinţei. Astfel, ei slujeau molifte numai atunci cînd, judecînd după acele barometrului, se putea aştepta ploaie.

Conţinutul cursului de zoologie oferă posibilităţi nelimitate pentru profesor de a face educaţie ateistă. În predarea acestui obiect se poate sublinia îndeosebi evoluţia lumii organice sub influenţa condiţiilor mediului, fapt ce vine în contradicţie cu reprezentările idealiste bisericeşti despre statica lumii create de dumnezeu. La numeroase teme se subliniază posibilităţile pe care le are omul de a schimba această natură a organismelor vii.

Predarea biologiei în şcoală se bazează deplin pe metoda dialectică în ceea ce priveşte înfăţişarea unităţii lumii vii, prezentarea legăturii şi interdependenţei fenomenelor. Se pot sublinia atributele comune lumii plantelor şi animalelor ca sensibilitatea şi mişcarea. Munca practică a elevilor le descoperă cauzele diferenţierii florilor în diferite culori, putînd astfel să tragă ei singuri concluziile ştiinţifice corespunzătoare. În acest sens se poate sublinia însemnătatea deosebită pe care o prezintă lucrările lui

I. V. Miciurin despre noile varietăţi ale pomilor fructiferi, precizîndu-se recomandările pe care le face Miciurin de a nu aştepta mila de la natură, ci de a ne strădui să-i smulgem tainele. Predarea biologiei — subliniază O. P. Adasova — oferă un material bogat care reliefează legătura ştiinţei cu practica construcţiei socialiste. Predarea temei „Animalele domestice" face cunoscute elevilor succesele economiei colhoznice. Munca depusă de cercetători pentru obţinerea noilor specii dă un avînt neobişnuit producţiei agricole socialiste şi o lovitură puternică concepţiei religioase despre invariabilitatea speciilor. Datele obţinute de paleontologie, predate la tema „Originea mamiferelor", pot fi şi ele foarte bine folosite de profesor pentru înlăturarea concepţiilor mistice despre apariţia lumii ca o creaţie a unei forţe divine.

În lucrarea citată mai sus, se subliniază, sub aspect metodic, că unele formulări incorecte pot aduce prejudicii educaţiei materialist-ştiinţifice a elevilor. De exemplu, sînt deficitare astfel de exprimări ca: „pasărea are aripi şi forma specifică a corpului pentru ca să zboare mai bine"; sau: „pentru a fi apărate de frig, animalelor le creşte o blană mai deasă iarna", fără a fi făcute şi adăugirile corespunzătoare. Nedînd importanţa cuvenită formulării, fără voie, profesorul contribuie la formarea unor reprezentări finaliste, teleologice privind existenţa unor forţe superioare care coordonează natura. Dacă profesorul va pune pe elev să gîndească asupra problemelor prin întrebări: de ce a apărut aceasta?, cum lămuriţi acest fenomen?, de ce depinde?, ce trebuie să observăm?, atunci elevul se va obişnui să judece, va lămuri esenţa fenomenului studiat, fără să se limiteze la răspunsuri formale.

★

Înţelegerea evoluţiei proceselor istorice le formează elevilor o concepţie materialistă asupra istoriei. Numeroase capitole din istorie oferă profesorilor posibilitatea de a convinge pe elevi că istoria nu s-a dezvoltat după capriciul ţarilor, eroilor şi împăraţilor, ci după legile obiective, independente de voinţa şi conştiinţa noastră. Într-unul din articolele sale, intitulat „Educaţia ştiinţifico-ateistă la lecţiile de istorie antică", publicat în „Prepodavanie istorii v şkole", nr. 5/1956, profesorul H. M. Sapiro, bazat pe experienţa proprie, împărtăşeşte unele procedee în legătură cu formarea concepţiei materialist-dialectice la elevi prin predarea acestui obiect. În predarea istoriei la clasele a V-a şi a VI-a, în lămurirea temelor despre apariţia religiei la diferite popoare, trebuie subliniat faptul că religia nu a existat veşnic, că ea a apărut atunci cînd omul a recunoscut neputinţa sa în faţa forţelor distrugătoare, atotputernice ale naturii. Se poate relata elevilor cum oamenii vechi cu uneltele lor de piatră au depins de natură, au suferit de foame şi de frig, au fost sfîşiaţi de fiarele sălbatice, s-au temut de uragane, cutremure de pămînt, revărsări de ape, de schimbarea zilei cu noaptea etc. Neînţelegînd forţele naturii, neputînd să le explice şi temîndu-se de ele, oamenii au văzut în aceste fenomene anumite puteri supranaturale. Astfel a apărut credinţa în zei. Pentru ca să nu-i supere pe zei, pentru a-i îmbuna, oamenii au început să se închine lor şi să le aducă daruri. Întîlnind cel mai des fenomenul furtunii, au ales ca zeu pe zeul furtunii, întîlnit aproape la toate popoarele vechi. Un alt zeu foarte răspîndit era zeul soarelui, deoarece oamenii se temeau de noapte şi se bucurau de sosirea zilei. Religia a apărut aproximativ acum o sută de mii de ani în urmă. La copii se poate ivi întrebarea: de ce nu a apărut şi mai devreme? În darea răspunsului la această întrebare se poate pleca de la răspunsul dat de F. Engels în „Anti-Dühring": ...„orice religie nu este altceva decît oglindirea fantastică în minţile oamenilor a forţelor exterioare care domină viaţa lor de toate zilele, o oglindire în care forţele pămînteşti iau forma unor forţe suprapămînteşti" [3]. Trebuie arătat elevilor că viaţa evoluează, că treptat, în procesul muncii, oamenii au perfecţionat uneltele şi o dată cu ele s-a dezvoltat şi gîndirea şi vorbirea lor. Au trebuit mii de ani pentru ca oamenii să se desprindă de animale, ca să li se dezvolte într-atîta creierul încît să poată urmări fenomenele naturii. Cînd gîndirea oamenilor a atins un astfel de nivel de dezvoltare, atunci a apărut şi religia. Mai departe, lămurirea problemelor despre apariţia şi esenţa religiei, ca una din formele

[3] F. Engels: „Anti-Dühring", Editura de stat pentru literatura politică, ediţia a III-a, Bucureşti, 1955, pag. 350.

conştiinţei sociale, se poate realiza cu succes la tema „Religia în Egiptul antic", după următorul plan: 1. Cauzele apariţiei religiei în Egipt. 2. Mitul despre Osiris şi Isis ca una din legendele despre dumnezeu care moare şi învie. 3. Apariţia credinţei în viaţa de după moarte.

Înainte de a lămuri cauzele apariţiei religiei în Egipt, trebuie întrebaţi elevii ce-i religia, cum a apărut ea prima oară şi de ce? Generalizîndu-se răspunsurile elevilor, se poate sublinia faptul că şi Egiptenii, la fel ca toate popoarele din trecutul îndepărtat, nu au avut nici o religie şi că numai recunoscînd neputinţa lor în faţa naturii au început să se închine fenomenelor ei. Religia egiptenilor a oglindit natura ţării lor, condiţiile vieţii şi activităţii poporului. Ei s-au închinat animalelor pentru că din vechime s-au ocupat cu vînătoarea. O dată cu trecerea spre agricultură s-au închinat pămîntului, soarelui, Nilului. Astfel a apărut Osiris, zeul cîmpurilor, iar vînturile cu nisip erau întruchipate în fratele său, zeul Set cu cele 70 de slugi. Trebuie atrasă atenţia copiilor asupra faptului că egiptenii se închinau soarelui, Nilului, vînturilor, crocodililor, dar nu şi urşilor albi, morselor şi balenelor. Aici elevilor le va fi uşor să descopere cauza în faptul că aceste animale nu au venit în contact direct cu ei.

Cum a apărut credinţa în dumnezeu care poate muri şi învia? Trebuie explicat copiilor că egiptenii au observat vreme îndelungată că în fiecare an, după revărsarea Nilului, Egiptul înverzea şi în vremea vînturilor se usca. Acestea s-au reflectat în conştiinţa lor şi au tras concluziile că o dată cu apariţia vînturilor fierbinţi Osiris moare şi o dată cu revărsările Nilului învie. Apariţia credinţei în dumnezeu care moare şi învie a fost strîns legată şi de preocupările oamenilor. Ei au observat că seminţele aruncate în pămînt „au murit" dar din ele au apărut spice şi atunci oamenii au crezut că acestea au înviat. Astfel, credinţa în dumnezeul care moare şi învie a apărut nu numai în Egipt, ci şi în alte ţări, ca o consecinţă a fenomenelor neînţelese.

Cum a apărut credinţa în viaţa de după moarte? Acest material nu este prevăzut de programă, dar se poate da tot în legătură cu explicarea religiei popoarelor. Profesorul H. M. Sapiro porneşte de la precizarea făcută de F. Engels în „Ludwig Feuerbach şi sfîrşitul filozofiei clasice germane": „Din timpurile cele mai depărtate... oamenii, încă în totală necunoaştere a structurii propriului lor corp şi sub impresia arătărilor din visuri, au ajuns la ideea că gîndirea şi simţirea lor nu ar fi o activitate a trupului lor, ci a unui suflet deosebit, care locuieşte în acest trup şi pe care îl părăseşte la moarte". [4]

Copiii trebuie să înţeleagă că această credinţă a apărut la oamenii vechi atunci cînd ei au început să gîndească asupra fenomenului vieţii şi morţii. Crezînd în existenţa sufletului ca ceva independent de corp, oamenii au început să dea anumite explicaţii neştiinţifice somnului, de pildă, care ar proveni datorită părăsirii temporare a corpului de către suflet, iar moartea s-ar datora părăsirii totale a corpului de către acesta. La clasele mari aceste lucruri se pot explica pe baza materialului de psihologie, dar la clasele mici este mai greu. Profesorul H. M. Sapiro încearcă o astfel de explicaţie. Copiii ştiu că un om poate să viseze pe un alt om şi să viseze chiar şi pe cel care a murit. Popoarele vechi spuneau că a venit, desigur, sufletul acestuia care a părăsit corpul şi care continuă să trăiască undeva. Dar unde să trăiască? Neîntîlnind în realitate aceste suflete, oamenii vechi au gîndit că ele trăiesc undeva în altă lume, de dincolo de moarte. Astfel a apărut credinţa în viaţa de dincolo de moarte. Trebuie subliniat faptul că apariţia credinţei în viaţa de dincolo de moarte a fost folosită de stăpînii de sclavi, care, cu ajutorul religiei, şi-au întărit puterea asupra sclavilor. În continuare, bazaţi pe materialul faptic istoric, elevii vor putea trage singuri concluzia că o dată cu apariţia claselor şi a luptei de clasă religia a devenit o armă a claselor exploatatoare pentru oprimarea luptei poporului şi a întunecării conştiinţei lui.

La tema „Creştinismul", care se tratează în clasa a VI-a, se poate face o recapitulare frontală a cunoştinţelor pe care le au elevii în legătură cu această problemă, subliniindu-se totodată situaţia istorică-socială, pentru ca elevii să înţeleagă mai adînc rădăcinile de clasă ale apariţiei creştinismului. În predarea acestui material, profesorul Sapiro cere să se insiste asupra următoarelor probleme: în secolul 1 î.e.n., cu toate luptele pe care le-au dus masele, ele nu s-au eliberat de exploatare. Pierzînd încre-

[4] F. Engels: „Ludwig Feuerbach şi sfîrşitul filozofiei clasice germane", Editura Partidului Muncitoresc Romîn, 1950, pag. 17.

derea că se vor elibera prin luptă, au început să aştepte izbăvirea de la dumnezeu. Astfel a apărut creştinismul, ca religie a robilor, săracilor şi nedreptăţiţilor. „Se poate spune pe drept cuvînt că Hristos a învins pentru că a pierdut bătălia Spartac", spune luptătorul comunist Charles Hainchelin în lucrarea sa „Originea religiei". Avînd speranţa în dumnezeu, robii şi sărăcimea popoarelor au aşteptat pe trimisul său care să-i izbăvească de viaţa grea, iar cu timpul s-a dat numele de Hristos acestui izbăvitor care va putea aduce egalitatea între toţi oamenii. Treptat, treptat a apărut legenda că mîntuitorul a sosit deja, dar a fost luat de către stăpînire şi omorît, apoi a înviat şi s-a ridicat la cer. Legenda despre viaţa şi minunile lui Hristos a constituit conţinutul noii religii.

În lucrarea citată, profesorul H. M. Sapiro dă indicaţii ca la sfîrşitul unor astfel de lecţii să se scoată neapărat concluziile adecvate de către elevi, sub conducerea profesorului.

Un material interesant care contribuie la formarea concepţiei materialist-dialectice despre lume la elevi ne este prezentat şi de către profesorul P. N. Karniţkii în articolul său **„Problemele universului şi educaţia antireligioasă în predarea geografiei"**. (Gheografia v şkole nr. 3/1958).

Începînd cu o analiză a programei de geografie pentru şcoala medie, autorul scoate în evidenţă faptul că în cadrul predării geografiei fizice la clasa a V-a se întîlnesc un mare număr de probleme despre univers. În nota introductivă a programei, se subliniază însemnătatea deosebită a predării geografiei în ceea ce priveşte formarea bazelor concepţiei materialiste despre lume. În cursul geografiei fizice se întîlnesc teme cu un conţinut adecvat, ce pot aduce critici reprezentărilor religioase.

Astfel, la tema „Natura şi clima" trebuie ca profesorul să atragă atenţia elevilor asupra rolului pe care îl deţine soarele în viaţa pămîntului, cum a apărut cultul soarelui considerat ca zeu în vechime, mitul şi evoluţia acestui cult. La temele „Forma pămîntului", „Călătoria lui Magelan", „Meridianele", „Paralelele", „Ecuatorul", pot fi oglindite aspecte ale luptei oamenilor de ştiinţă pentru triumful concepţiilor materialiste.

O atenţie deosebită trebuie acordată justei formări a noţiunilor ştiinţifice în cadrul predării anumitor teme. Astfel, la tema „Mişcarea de rotaţie" trebuie să li se lămurească copiilor modul în care se schimbă ziua cu noaptea, înlăturîndu-se superstiţiile legate de acestea. La tema „Mişcarea de revoluţie" se poate scoate în evidenţă în modul cel mai fericit cauza pentru care au fost persecutaţi oamenii de ştiinţă de către biserică, subliniindu-se faptul că sistemul lui Coopernic şi concepţiile lui G. Bruno au nimicit bazele oricărei religii, au distrus ideea antropocentrismului şi geocentrismului. Practica a arătat că elevii ştiu bine geografia fizică şi economică, dar problema apariţiei universului, care se însuşeşte prin cursul de geografie fizică, adeseori nu este suficient de bine adîncită.

De asemenea, o mare importanţă în formarea concepţiei materialist-dialectice a elevilor o au şi predarea fizicii, chimiei şi literaturii, precum şi activităţile în afara clasei. Povestirile ştiinţifico-fantastice, publicaţiile pentru copii şi tineret ca broşurile de popularizare a ştiinţei şi culturii, revistele „Tehnica tineretului", „Natura" etc., oferă un bogat material ştiinţific de cunoaştere a lumii, care ajută la formarea concepţiei materialist-dialectice. Trebuie trezit interesul copiilor pentru filmele ştiinţifico-populare, ca de exemplu: Povestea pădurii, În gheţurile oceanului, Facerea lumii şi altele, care îmbogăţesc cunoştinţele elevilor cu reprezentări clare despre viaţa variată a naturii, şi, în acelaşi timp, îi iniţiază în ce priveşte activitatea ştiinţifică a cercetătorilor şi savanţilor.

Lupta împotriva superstiţiilor religioase se face în strînsă legătură cu educarea caracterului şi voinţei. Formarea la copii a perseverenţei şi a atitudinii juste faţă de învăţătură şi de munca fizică, a încrederii în forţele lor, este mijlocul cel mai fericit de a înlătura influenţa superstiţiilor.

Sîntem departe de a fi epuizat toate preţioasele indicaţii metodice pe care ni le pun la dispoziţie pedagogii sovietici cu privire la educaţia ştiinţifico-ateistă a elevilor în cadrul procesului de învăţămînt. Formarea concepţiei materialist-dialectice a elevilor este o problemă complexă, de rezolvarea căreia, profesorii, situaţi pe poziţii materialiste juste, trebuie să se preocupe permanent, cu fermitate şi cu multă atenţie, pentru a forma generaţii bine pregătite pentru viaţă.

NATALIA POPA-AMAICEI
Asistentă la Univ. „Babeş-Bolyai". Cluj

CRITICĂ ŞI BIBLIOGRAFIE

„CUNOŞTINŢE AGRICOLE", MANUAL PENTRU CLASA a V-a

de P. STANCULESCU şi I. CONSTANTINESCU

Pentru a asigura agriculturii noastre noi, socialiste, cadre tehnice şi muncitori capabili să organizeze şi să conducă marea producţie socialistă, să folosească în agricultură tehnica şi metodele noi, ştiinţifice, s-a introdus, din anul şcolar 1958—1959, în şcolile de cultură generală din mediul rural (clasele V—VII) obiectul: „Cunoştinţe agricole".

În Editura de stat didactică şi pedagogică a apărut în 1959 manualul de cunoştinţe agricole pentru clasa a V-a, de ing. P. Stănculescu şi ing. I. Constantinescu.

În general manualul este corespunzător, prezentînd într-o formă accesibilă cunoştinţele agricole de bază ale programei pentru clasa a V-a.

Autorii au selecţionat materialul, avînd grijă să nu repete cunoştinţele însuşite de elevi la cursul de botanică. Ei se bazează pe acestea şi le completează. Această calitate a manualului se evidenţiază mai ales în capitolul despre cultivarea legumelor.

O altă calitate constă în **forma concisă şi clară** în care sînt prezentate cunoştinţele destul de complicate pentru elevii clasei a V-a, cum ar fi, de exemplu, reglarea maşinii de semănat etc.

Manualul este **bogat ilustrat.** Credem însă că utilitatea desenelor ar fi crescut, dacă erau însoţite de legenda respectivă. S-ar fi putut renunţa la ilustrarea fiecărei legume în parte — cunoscută de la lecţiile de botanică — şi să se fi înmulţit în schimb numărul desenelor care prezintă uneltele şi maşinile agricole.

Studiind manualul, am urmărit şi modul în care **contribuie la educarea patriotică a elevilor** şi am constatat că în partea a doua a manualului, privind cunoştinţele de agrotehnică, autorii, prin cîteva exemple bine alese, demonstrează convingător grija Partidului şi Guvernului nostru pentru dezvoltarea agriculturii precum şi superioritatea sectorului socialist asupra celui individual. În partea a III-a (Legumicultura), autorii s-au preocupat însă mai puţin de această problemă, omiţînd să arate eforturile depuse şi realizările mari obţinute în ţara noastră pentru sporirea producţiei de legume.

Predarea cunoştinţelor agricole poate contribui în mare măsură la **formarea unei concepţii ştiinţifice despre natură** la elevi, prin prezentarea legăturii ce există între condiţiile de climă şi lucrările agricole, între dezvoltarea plantelor şi măsurile noi agrotehnice, între calităţile solului şi îngrăşămintele ce trebuie folosite pentru a asigura plantei cele mai bune condiţii de dezvoltare.

În expunerea cunoştinţelor, autorii au avut în vedere stabilirea acestor legături. De pildă, la lecţia privind lucrările premergătoare însămînţărilor de primăvară, ei arată legătura dintre condiţiile de climă (ploi, vînturi, stare de umezeală) şi lucrările care trebuie făcute. La lecţia despre felurile solurilor din ţara noastră se face legătura între condiţiile de climă şi calitatea solului din fiecare regiune. Preocuparea autorilor pentru formarea concepţiei ştiinţifice despre natură o întîlnim aproape în toate lecţiile.

*

Manualul are şi unele lipsuri de natură didactică şi educativă, care scad, uneori, valoarea lui ştiinţifică.

Una din cerinţele importante ale prezentării unui manual este împărţirea materialului pe capitole şi lecţii, fiecare lecţie încheindu-se prin întrebări recapitulative. Aceste întrebări au un rol instructiv-educativ deosebit. Ele contribuie la recapitularea şi fixarea cunoştinţelor şi la stabilirea legăturii lor cu cunoştinţele anterioare. Cu ajutorul acestor întrebări se pot face comparaţii, se poate stabili cauzalitatea fenomenelor, legătura dintre ele.

În manualul pe care-l analizăm, cunoştinţele **nu sînt împărţite pe lecţii, iar întrebările recapitulative lipsesc.**

În majoritatea manualelor de ştiinţe naturale se dau elevilor scurte îndrumări pentru efectuarea unor lucrări practice, observaţii şi experimente cu plantele şi animalele. Ele contribuie la însuşirea temeinică şi conştientă a cunoştinţelor, trezesc interesul elevilor pentru obiectul respectiv, le dezvoltă curiozitatea ştiinţifică şi le formează deprinderi productive.

Pedagogia şi şcoala sovietică acordă o deosebită atenţie muncii practice creatoare a elevilor. (În legea privind „Întărirea legăturii şcolii cu viaţa şi dezvoltarea continuă a sistemului de învăţămînt în U.R.S.S." se subliniază necesitatea de a se organiza şi încuraja munca experimentală a elevilor, atît în domeniul tehnicii, cît şi al agriculturii.) Acest lucru nu înseamnă însă că noi aşteptăm de la elevi descoperiri ştiinţifice. Dar, în domeniul agriculturii, elevii pot contribui prin munca lor la introducerea celor mai noi realizări ale ştiinţei şi producţia agricolă de masă.

În manualul de cunoştinţe agricole sînt necesare deci astfel de îndrumări pentru diferite lucrări practice şi experimente specifice obiectului: rolul diferitelor îngrăşăminte chimice în creşterea plantelor (mai ales că elevii nu au cunoştinţe de chimie) etc. Autorii manualului neglijează rolul muncii experimentale în predarea acestui obiect şi nu au inclus nici un experiment.

Deşi cunoştinţele sînt, prezentate într-o formă accesibilă, trebuie spus că în unele locuri autorii n-au ţinut seama de pregătirea anterioară a elevilor. Astfel, în lecţia introductivă, se vorbeşte despre ştiinţele înrudite, ale căror date sînt folosite şi de ştiinţele agricole (fizica, chimia etc.), neţinîndu-se seama de faptul că elevii nu au studiat încă nici fizica, nici chimia şi deci nu ştiu cu ce se ocupă aceste discipline.

Lecţia despre îngrăşămintele chimice este greu de însuşit, în mod conştient şi trainic, de către elevii clasei a V-a, care vor învăţa chimia de-abia în clasa a VII-a.

Era absolut necesar ca la această lecţie să se dea îndrumări pentru efectuarea unor experienţe, din care copiii să înţeleagă, în mod practic, rolul diverselor îngrăşăminte chimice.

Manualul de cunoştinţe agricole îndeplineşte o dublă sarcină. Pe lîngă faptul că înarmează pe elevi cu cunoştinţele agricole fundamentale la nivelul ştiinţei actuale, manualul trebuie să imprime elevilor şi năzuinţa spre tot ce este nou, înaintat în ştiinţa şi practica agricolă, să contribuie deci la educarea unor cetăţeni de tip nou, care înţeleg că metodele de muncă în agricultură se perfecţionează mereu şi care aplică cu încredere, în practică, cuceririle noi ale ştiinţei.

Credem că din acest punct de vedere, manualul are încă lipsuri. Autorii trec fugitiv asupra noului din agricultură, ca aplicarea îngrăşămintelor minerale, bacteriene (pag. 97—98). Nu amintesc despre folosirea ghivecelor nutritive în legumicultură, deşi în multe şcoli se folosesc aceste ghivece în cultura legumelor, nici despre folosirea ierbicidelor în agricultură, despre importanţa culturilor irigate, metodele de îngrăşare extraradiculară etc. Chiar numai enunţarea unor asemenea probleme ar mări interesul elevilor faţă de studierea acestui obiect şi ar exercita o mare influenţă asupra lor.

Expunerea problemelor nu este suficient de sistematică uneori. Astfel, la pag. 31—32 se tratează problema fertilităţii solului. Ar urma ca, în acelaşi capitol, să se arate prin ce lucrări se realizează. În manual însă lucrările pentru mărirea fertilităţii solului sînt descrise de-abia după cîteva lecţii. (pag. 50).

Uneori se folosesc termeni care nu sînt cunoscuţi şi a căror explicaţie se dă ulterior în text. De exemplu, la pag. 16 se foloseşte termenul de „sol cu structură", deşi sensul noţiunii se explică abia la pag. 27.

În expunerea unor probleme autorii dau explicaţii unilaterale. Astfel, la pag. 26 se arată că nisipurile zburătoare „nu sînt bune pentru agricultură", dar nu se indică ce măsuri se pot lua pentru fixarea acestor nisipuri şi folosirea lor. La pag. 45 se vorbeşte despre rolul aerului în viaţa plantei. Autorii se referă însă numai la rolul oxigenului din aer în respiraţia plantelor şi nu amintesc despre bioxidul de carbon, fără de care nu se poate face fotosinteza.

Pentru ca manualul de „Cunoştinţe agricole" să fie folosit cu succes în şcoală, este însă necesar ca, la o viitoare ediţie, să se înlăture lipsurile semnalate.

E. CSENGERI
Cercetător principal la Institutul de ştiinţe pedagogice

VISUL LUI PESTALOZZI

de AL. SEN

Colecţia „Oameni de seamă" a Editurii Tineretului s-a îmbogăţit, prin lucrarea lui Alexandru Sen, cu figura unui mare pedagog.

Propunîndu-şi să ofere maselor largi de cititori posibilitatea cunoaşterii marilor figuri progresiste, a căror activitate merită să fie reţinută de către istorie, Editura Tineretului a întreprins o acţiune utilă, din punct de vedere informativ şi educativ.

Sarcina prezentării oamenilor de seamă nu e uşoară. Se cere celor care-şi propun s-o facă să abordeze tema de pe poziţii strict ştiinţifice materialist-dialectice, pentru ca cel a cărui activitate e prezentată să fie cunoscut, atît în ce priveşte aspectele pozitive, pentru care merită să ocupe un loc printre marile figuri ale omenirii, cît şi în ce priveşte limitele impuse de condiţiile social-istorice în care a trăit şi activat.

Remarcăm chiar de la început că autorul „Visului lui Pestalozzi" a răspuns, în general, pozitiv sarcinii pe care şi-a asumat-o.

Criticul Paul Georgescu, ocupîndu-se de aceeaşi lucrare, într-o cronică din „Informaţia Bucureştiului", punea în evidenţă numai meritele literare ale lucrării „Visul lui Pestalozzi" şi lăsa celor care se ocupă cu problemele pedagogiei, grija de a analiza felul în care sînt prezentate viaţa şi opera pedagogului Johann Heinrich Pestalozzi.

Natura lucrării recenzate cere, în adevăr, să luăm în considerare ambele aspecte menţionate, dar o analiză separată a celor două planuri nu micşorează valoarea cărţii lui Alexandru Sen. Felul în care criticul amintit ne prezintă calităţile literare ale lucrării ne-a convins şi le împărtăşim. Ca pedagogi ne considerăm însă obligaţi a ne spune părerea asupra contribuţiei pe care o aduce lucrarea la cunoaşterea unui mare educator. Cartea lui Al. Sen este prima lucrare amplă, consacrată lui Pestalozzi, apărută în ţara noastră.

Vom porni de la ceea ce însăşi autorul afirmă a fi urmărit prin întocmirea cărţii sale. În anexa „justificări bibliografice" citim: „...(autorul) nu şi-a găsit merit decît pe acela de a fi repovestit lucruri culese de prin multe şi felurite cărţi, cunoscute de multă vreme specialiştilor, străduindu-se numai să se apropie cît mai mult de omul pe care-l înfăţişează şi încercînd să transmită cititorului respectul şi dragostea care l-au îndemnat să cerceteze chipul acestui om".

Alexandru Sen se arată a fi prea modest. În realitate, nu este vorba numai „de a fi repovestit lucruri culese de prin multe şi felurite cărţi". Scopul urmărit e de a privi pe Pestalozzi de pe poziţii ştiinţifice şi, ca atare, de a reconsidera critic ceea ce se găseşte în cărţile care vorbesc despre el, dintre care multe nu se situează pe asemenea poziţii. Situîndu-se pe poziţiile materialismului istoric, autorul a reuşit să-l prezinte corect pe pedagogul progresist Pestalozzi, personalitate complexă, în a cărui concepţie, dominată de idei democratice, întîlnim totuşi şi izbitoare contradicţii.

În cunoscuta sa lucrare „Învăţămîntul public şi democraţia" N. K. Krupskaia arată complexitatea personalităţii lui Pestalozzi: „Toate lucrările lui Pestalozzi sînt pătrunse de o dragoste fierbinte pentru popor, ele dau dovadă de un spirit de observaţie nemaiîntîlnit, de profunzimea şi originalitatea gîndirii sale. În aceste lucrări sînt şi foarte multe naivităţi: ...Pestalozzi a fost un fiu al epocii sale, cînd problemele luptei de clasă nu erau încă lămurite, cînd ajutorul pentru popor era aşteptat dinafară: de la monarhul luminat, de la feudalul însufleţit de dragostea pentru popor, de la legislatorul înţelept, de la fabricantul plin de bunăvoinţă. De aceea nu trebuie să căutăm la Pestalozzi răspunsul la problemele arzătoare, dar pentru oricine doreşte să cunoască istoria gîndirii democratice, lucrările lui Pestalozzi reprezintă un imens interes".

A face evidente pentru cititorul nespecialist trăsăturile personalităţii lui Pestalozzi, în aşa fel încît adevărul cuprins în caracterizarea făcută de N. K. Krupskaia să se impună, nu este uşor. Autorul lucrării noastre a îndeplinit această sarcină în mod merituos. El a înţeles că personalitatea lui Pestalozzi nu poate fi prezentată fără ample referiri la situaţia specifică a epocii în care acesta a trăit şi a activat. Pedagogul elveţian a fost contemporanul unor mari

prefaceri sociale. El a trăit în perioada luptei dintre feudalismul muribund, care-şi mai încorda eforturile spre a supravieţui, şi burghezia ce se afirma tot mai puternic, manifestîndu-se din plin pe plan ideologic şi politic.

Epoca lui Pestalozzi este deosebit de plastic prezentată. Evitînd teoretizări savante, Al. Sen a ştiut să urmărească evoluţia nu tocmai lină şi nu totdeauna progresivă a felului cum Pestalozzi a înţeles semnificaţia timpului în care trăia. Un singur lucru l-a înţeles bine Pestalozzi: necesitatea de a fi alături de poporul oropsit şi exploatat. Lucrarea redă, în pagini emoţionante, marea descoperire a lui Pestalozzi, descoperire care-i determină sensul vieţii şi care-l situează printre luptătorii pentru progresul social: majoritatea covîrşitoare a copiilor din popor, sînt victimă a dezvoltării relaţiilor de producţie capitaliste.

Un merit al cărţii, ce se cere subliniat, este acela că pune în lumină tragedia vieţii lui Pestalozzi, lupta lui cu situaţiile multiple care-l copleşesc. Suportul puternic îi este numai dragostea pentru popor şi pentru copiii acestuia.

Plecînd de la dorinţa fierbinte, nelinîştitoare, de a scoate aceşti copii din mizeria şi promiscuitatea în care îi aruncaseră relaţiile de producţie capitaliste în dezvoltare, Pestalozzi a arătat, prin propria sa activitate, că educaţia nu trebuie să fie un privilegiu al celor bogaţi, ci un drept al tuturor copiilor. El a dovedit că cei pe care el i-a educat la Neuhof şi Stanz sînt capabili de cea mai înaltă dezvoltare.

Autorul reuşeşte, în mod convingător, să ne prezinte un Pestalozzi care, iubind cu pasiune poporul, îi atribuie multe virtuţi, dar nu-l consideră capabil să lupte el însuşi pentru o viaţă mai bună. Pentru a ajuta poporul, el crede că trebuie să obţii bunăvoinţa unor exploatatori, care ar putea fi şi generoşi.

Deşi Pestalozzi vede că, în condiţiile dezvoltării capitalismului, familia oamenilor muncii se destramă, face totuşi din ea baza educaţiei omenirii. El pledează pentru necesitatea de a porni, în munca practică educativă, de la cunoaşterea copilului, de la conducerea dezvoltării copilului prin activitate. Rob al gîndirii leibniziene, el se situează, în teorie, pe poziţia idealistă a „autodezvoltării", prin care înţelege că fiecare aptitudine a omului are tendinţa, cu care a fost înarmată de la naştere de către „creator", de a ieşi din starea de inerţie şi de a deveni o forţă de acţiune.

Al. Sen pune în evidenţă şi orientarea lui Pestalozzi spre ceea ce aduce nou revoluţia burgheză, deşi el este, în destul de mare măsură, tributar ordinii şi gîndirii nebuloase, specifice vremii sale. În ceea ce priveşte atitudinea marelui pedagog faţă de revoluţia burgheză din Franţa, este semnificativ faptul că ideile acestuia sînt îmbrăţişate de reprezentanţii celei mai radicale burghezii revoluţionare. Deşi salută cu ardoare revoluţia, Pestalozzi nu-şi lămureşte prea bine ideile generate de contradicţiile epocii în care trăieşte.

Autorul prezintă atitudinea pe care burghezia — chiar în perioada de ascensiune — a adoptat-o faţă de ideile lui Pestalozzi, a căror transpunere în practică ar fi periclitat poziţiile ei de clasă. Din gîndirea progresistă a lui Pestalozzi în domeniul educaţiei maselor, burghezia nu a luat decît atît cît trebuia ca „să nu fie prea mult pentru popor", iar ceea ce a luat, a subordonat aceloraşi interese de clasă, prin golirea ideilor de conţinutul lor progresist. Autorul insistă de asemenea şi asupra felului în care burghezia reacţionară atribuie influenţei lui Pestalozzi practici reacţionare, menite să servească exclusiv intereselе exploatatorilor (Herbart, Kerschensteiner).

Mai puţin izbutite apar acele părţi ale lucrării, în care ni se prezintă trăsăturile caracteristice şi inovatoare ale celebrei „metode" pestalozziene. Deşi autorul urmăreşte, pas cu pas activitatea educativă a lui Pestalozzi şi a colaboratorilor săi pe baza acestei „metode", deşi s-ar putea spune că o mare parte a cărţii este consacrată tocmai acestui obiectiv, cititorul nu simte, la sfîrşitul lecturii, mulţumirea la care se aştepta şi la care avea dreptul. Îi sînt înfăţişate, cu oarecare insistenţă, efectele educative, miraculoase după mulţi contemporani, celebritatea lui Pestalozzi datorită acestor efecte, făcîndu-se tot timpul referiri la „metodă".

În ce anume constă această „metodă", care-i sînt trăsăturile caracteristice şi pe ce se întemeia efectul ei deosebit, nu se arată însă decît în fuga condeiului, care — în această parte a lucrării — în mod necesar, trebuia să devină mai didactic. Altfel, cititorul neiniţiat în problemele istoriei pedagogiei este mai mult suscitat decît informat. I se prezintă un

pedagog, care, în munca practică educativă, a luptat cu mari greutăţi şi care a izbîndit prin crearea unei „metode", despre care se arată, doar prin ecourile produse, că era ingenioasă. Nu se vede însă limpede, sistematic, ce elemente îi dădeau acest caracter deosebit.

Folosind resursele, de care dovedeşte că dispune din plin, Sen Alexandru ar fi putut — ţinînd seama de caracterul cărţii — să prezinte într-o succesiune de episoade, aspecte ale folosirii acestei „metode", din care să rezulte însăşi esenţa ei. Există unele episoade, dar ele nu sînt, din păcate, concludente. Astfel, insistenţa cu care, de pildă, autorul înfăţişează strădania lui Pestalozzi de a-i face pe elevii săi să observe găurile din tapet, nu face decît — dat fiind creditul pe care autorul obligă pe cititor să i-l acorde lui Pestalozzi — să ducă doar la întrezărirea vagă a unei inovaţii destul de ciudate în aparenţă.

Deşi nu este un tratat de pedagogie, cartea trebuie, totuşi, să evidenţieze cîteva aspecte fundamentale în legătură cu această mult amintită, dar puţin clarificată „metodă". Astfel, teoria „educaţiei elementare" cuprinde ideile lui Pestalozzi cu privire la educaţia intelectuală, morală şi fizică. Dacă, în ceea ce priveşte educaţia intelectuală, este pusă în lumină contribuţia lui Pestalozzi la fundamentarea şi dezvoltarea principiului intuiţiei şi a activităţii proprii participării active a elevilor în procesul de însuşire a cunoştinţelor, educaţiei fizice şi mai ales educaţiei morale li se acordă o importanţă mai mică.

Nu se scoate în evidenţă nici ideea, la care ţinea mult Pestalozzi, că prin educaţia morală se urmărea cultivarea dragostei active pentru oameni. Începînd cu dragostea pentru părinţi în familie, educaţia morală îşi lărgeşte sfera în şcoală, pentru ca iubirea să se extindă asupra întregii omeniri, considerată de Pestalozzi ca o „comunitate de fraţi".

Autorul cărţii, preocupat să nu omită nici un amănunt din care să reiasă pregnant dragostea lui Pestalozzi pentru copii, a trecut mai uşor peste faptul că el se străduia să trezească şi să întărească dragostea acestora pentru oameni. Dacă, în ce priveşte dragostea pentru oameni fără nici o deosebire, se resimt limitele gîndirii sale, este progresistă, din punct de vedere pedagogic, strădania de a face din propria experienţă a copiilor factorul hotărîtor în educaţia morală.

În ce priveşte „metoda", era de insistat asupra faptului că prin aceasta Pestalozzi caută să ducă la dezvoltarea dispoziţiilor copilului tocmai prin îmbinarea celor trei aspecte ale educaţiei elementare.

Tot pentru înţelegerea justă a gîndirii pedagogice a lui Pestalozzi, autorul trebuia să facă referiri la faptul că în educaţia intelectuală, acesta supraestimează rolul exerciţiilor pur mecanice pentru dezvoltarea gîndirii, separînd dezvoltarea dispoziţiilor intelectuale de însuşirea cunoştinţelor (cultură formală).

Valoarea educativă a cărţii este însă evidentă. Ea pledează cu convingere pentru puterea educaţiei, trezeşte respect pentru gînditorii progresişti în domeniul pedagogiei.

Felul în care autorul înscrie numele lui Pestalozzi în colecţia „Oameni de seamă" sugerează ideea necesităţii completării acestei colecţii cu alte figuri de seamă din pedagogia universală şi românească.

T. TRUŢER

I PROBLEMI DELLA PEDAGOGIA

Revista bimestrială „I Problemi della Pedagogia", condusă de eminentul profesor Luigi Volpicelli, este organul Institutului de pedagogie al Universităţii din Roma. Publicaţia este în al cincilea an de apariţie, fiecare număr cuprinzînd aproximativ 200 de pagini. Nivelul ştiinţific al articolelor din revistă dovedeşte din partea direcţiei şi a colaboratorilor ei o serioasă şi deosebită preocupare pentru rezolvarea celor mai dificile probleme ale pedagogiei moderne de pretutindeni. Articolele semnate de specialişti fac interesantă această colaborare prin discutarea — într-o singură publicaţie — a unor chestiuni care s-au dovedit de cele mai multe ori de un interes practic imediat. În sumar figurează, alături de pedagogi italieni, şi pedagogi sovietici, francezi, englezi, americani, germani, sîrbi, romîni etc.

Fiecare număr are o tematică variată. Primele pagini cuprind cîteva eseuri sau studii, semnate și de autori străini; urmează o rubrică **Meridiane**, care conține de obicei articole privind învățămîntul din alte țări; **Communicazioni di massa** (Comunicări de masă), în care se includ considerații referitoare la diferite aspecte ale educației maselor; **Discuții, Note, Recenzii, Documente** și un **Fișier**, pe cît de bogat pe atît de prețios.

Eseurile sînt substanțiale și interesante: în numărul 1/1957, **Cîteva aspecte ale oboselii mintale** de M. I. Langeveld (pag. 12—20), **Educația funcțională în valorile culturii** de G. Calandra (pag. 58—83); în numărul 2/1958, **Problema reeducării în experiența lui A. S. Makarenko** de C. Graziani (pag. 201—236); în numărul 2—3/1959, **Muncă și Cultură** de Motzo Dentice di Accadia (pag. 309—321); **Trăsături și probleme ale pedagogiei matematice** de T. Viola (pag. 342—360) etc.

Munca și cultura de C. Motzo Dentice include o observație de un interes deosebit. Autoarea constată necesitatea evitării unei școli exclusiv intelectuale, căreia i se obiectează pregătirea unilaterală pentru viață a celui educat. Se recunoaște că educația multilaterală nu se poate înfăptui decît în urma unor „transformări sociale profunde". Se citează cuvintele prof. Volpicelli care, încă din 1940 (în Comentariu la Charta școlii) declarase: „toate problemele noastre sociale, politice, morale se concentrează în acelea ale muncii..."

Parcurgînd cîteva numere din revistă, constatăm că studiile tratează atît probleme de pedagogie cît și de literatură, istoriografie, filologie, estetică, psihologie etc.

Discuțiile — incluse în rubrica cu același nume — se duc în jurul unor argumente literare de exegeză (**Machiavelli și calea de mijloc** de J. H. Whitfield, nr. 2/1958), în jurul unor situații din viața școlară sau culturală a unei țări. În articolul **Învățămîntul pedagogic în institutele universitare italiene**, G. M. Bertin (nr. 1/1957) constată, printre altele, afinitatea dintre pedagogia universitară italiană și cea franceză: „Ca în Franța, aceasta nu are prestigiul analog celei din Elveția sau din țările anglo-saxone; ca în Franța, pedagogul este văzut și azi sub aspectul caricatural al pedantului satirizat de Montaigne. Pentru unele aspecte, totuși, situația franceză este mai rea: acolo nu există licență, nici doctorat, nici specializare în pedagogie". Se preconizează deci, ca foarte necesară, separarea pedagogiei de filozofie. „Italia este încă în poziții înapoiate; este indispensabil, prin urmare, să se ia în considerare realizările țărilor care în acest domeniu sînt avansate". (Sînt date ca model Institutul universitar din Gand și Institutul „J. J. Rousseau" din Geneva). Profesorul Volpicelli, în lucrarea **La riforma della scuola** (1949, 54 pag.), cerea ca disciplina pedagogică să fie introdusă deocamdată la facultatea de litere și la alte facultăți, care au contingențe cu pedagogia. Inițiativa ar reprezenta un progres față de situația existentă. Concluzia articolului citat preconizează constituirea unei Facultăți de pedagogie, ținîndu-se seama de teza profesorului Volpicelli privind necesitatea introducerii științelor sociale, economice și politice printre disciplinele strict pedagogice. Autorul nu menționează însă condițiile deosebit de avantajoase ale predării pedagogiei în institutele de învățămînt superior din țările socialiste.

În **Comunicări de masă** se inserează articole succinte, care prezintă analitic diferite manifestări cultural-științifice. La **peur au cinéma** de E. Fulchignoni (nr. 2—3/1959) tratează, sui-generis problema, conform unor explicații mai mult impresioniste. Se recunoaște fenomenul de creștere a producției și difuzării de filme *în care predomină groaza*, în U.S.A., Anglia, Germania, Suedia, Japonia (pentru a întreține spiritul „războiului rece" n.n.). Ținta articolului apare salutară în ultimele cuvinte: „studiul elementului fantastic și al fenomenologiei spaimei în cinematograf constituie un apel pentru echilibrarea în om a libertății și a invenției împotriva rigidității și virulenței terorilor elementare". O altă comunicare de masă, **Mijloacele audiovizuale de învățămînt și educație**, semnată de G. Salesse (nr. 1/1957), demonstrează aportul televiziunii în învățămîntul și educația franceză. Argumentația clară a autorului ne convinge asupra utilității acestui instrument modern de cultură. O ultimă precizare este foarte binevenită: nu trebuie să se uite că eficacitatea televiziunii școlare depinde și de felul în care se folosește, așa cum se întîmplă cu filmul, cu discul sau chiar cu manualul școlar.

Rubrica **Meridiane** este, de obicei, alcătuită din 2—3 articole informative, privind în exclusivitate învățămîntul din alte

țări. Citățm: **Clasele sociale în curriculum de la High School** de A. Anderson (nr. 2—3/1959); **Colegiile de educație în Anglia** de F. Consitt (nr. 1/1957); **Japonia: de la școlile elementare la universitate** de I. Sicchi Abbondanza (nr. 2/1958); **Instrucția tehnică în Anglia** de G. N. Brown (nr. 3/1957).

Cercetînd cîteva numere, constatăm că rubrica este mai abundentă în informații privind învățămîntul din Anglia. Din ultimul articol, citat mai sus, aflăm că, deoarece majoritatea elevilor se îndreaptă către școlile cu caracter net practic sau tehnic, proporția studenților care frecventează cursurile regulate ale colegiilor și universităților este de aproximativ 9 500. „Pentru moment, Marea Britanie este conștientă de carența de tehnologi bine pregătiți și de învățători calificați... Situația este cu adevărat serioasă dacă ținem seama că țara noastră trăiește aproape exclusiv din export..."

Articolele din această rubrică sînt deci adevărate investigații, relevînd situații concrete, expuse cu scopul de a se ajunge la remedierea celor mai presante stări de lucruri.

Recenziile și notele bibliografice (Recensioni e Schedario) ocupă în fiecare număr un volum de circa 100 pagini. Ele cuprind lucrări de informare complexă din domeniul beletristicii, filozofiei, pedagogiei, artei, științei etc., uneori grupate pe teme, alteori expuse separat. Colaborarea internațională este aici și mai evidentă: cărți italiene prezentate de scriitori străini, lucrări străine recenzate de italieni. Să citățm cîteva: R. Mondolfo, **La originile filozofiei culturii** (G. Solinas); H. Fischer, **Les méthodes statistiques en pédagogie et en psychologie** (Mario Corda); A. Ciampi, **Drept de autor, drept natural** (Oscar Scazzocelio) etc.

Numerele 4—5/1956 și 4—5/1957 sînt dedicate în întregime **Școlii și pedagogiei sovietice** și, respectiv, **Școlii și pedagogiei americane.**

Întregul număr asupra școlii și pedagogiei sovietice este scris — fapt meritoriu — de pedagogi, membri ai Academiei de Științe pedagogice din Moscova. În sumar sînt cuprinse articole de bază despre **Educația copiilor în U.R.S.S.** de E. I. Volkova, **Educația preșcolară** de A. P. Usova, **Învățămîntul elementar** de A. S. Pcelko, **Învățămîntul politehnic** de M. P. Skatkin, **Pedagogia sovietică în raport cu educația și instrucția tinerilor** de B. P. Esipov etc. O rubrică este închinată învățămîntului politehnic, îndeosebi în domeniul rural, prin predarea chimiei, biologiei, cunoștințelor agricole în școală. În rubrica intitulată **Viața școlii** este publicat un interesant articol despre **Teatrul și școala în U.R.S.S.** și **Teatrul de păpuși în grădinița de copii** și Varietăți. La rubrica Discuții întîlnim o notă a profesorului Volpicelli (pp. 256—280), substanțială în observații cu privire la istoria învățămîntului rus și sovietic (el însuși autor al unei **Istorii a școlii sovietice**). Nota — mai precis articolul — este o interesantă precizare a felului în care se interpretează o școală care găsește treptat măsurile cele mai bune pentru pregătirea unei societăți superioare.

Autorul recunoaște, după o analiză științifică a întregului proces de învățămînt din U.R.S.S., că „pedagogia sovietică este constituită, într-adevăr, pe baza unei solide problematici a instrucției profesionale. Pedagogia sovietică a înțeles că într-o societate industrială, deci în mijlocul unei economii industrializate, chiar și pregătirea agricultorului sau a tehnicianului agricol, departe de orice Arcadie, se precizează în studiul bazelor științifice, care sînt fundamentul industrializării însăși". Articolul, abundent în citate din marii pedagogi sovietici, exprimă tot optimismul unui valoros om de știință al timpurilor noastre, cu privire la destinul luminos al Țării Sovietelor.

Numărul închinat **Școlii și pedagogiei americane**, scris în întregime de americani (225 pag.), este de asemenea panoramic. În nota critică (3 pag.), directorul revistei, profesorul Volpicelli, își exprimă satisfacția de a fi putut realiza această colecție de articole în cadrul unui singur număr al revistei. Este interesant articolul cu privire la **„Problemele rasiste în educația americană"**, o demonstrație justă a situației inumane în care trăiesc negrii și familiile lor într-un regim, care se consideră cel mai liber.

Problemele școlii din țările de democrație populară sînt tratate în articole scrise de pedagogi de seamă din aceste țări.

În nr. 2—3/1959 întîlnim două articole consacrate școlii din Republica Democrată Germană, semnate de pedagogii H. Deiters și W. Wolf.

În același număr este publicat studiul prof. universitar Stanciu Stoian despre **Principiile școlii democratice și aplicarea**

lor în Republica Populară Romînă. Tezele acestui articol au fost expuse în cadrul ședinței Comitetului Administrativ al F.I.S.E. la Moscova, în iulie 1958. Prof. Stanciu Stoian consideră că școala democratică trebuie să se călăuzească după următoarele principii: a) principiul școlii unice pentru toți locuitorii unei țări, accesibilă tuturor, fără discriminare de sex, rasă, avere sau credință religioasă (corolarul acestui principiu este dreptul, pentru orice popor, la un învățămînt în limba maternă); b) principiul învățămîntului realist științific, formarea omului la nivelul științei secolului nostru; c) principiul legării teoriei de practica muncii productive; d) principiul respectului față de om, fără nici un fel de discriminare, unit cu exigența maximă pentru formarea unui om nou, constructor al unei lumi noi de progres, democrație și pace; e) principiul împletirii rolului conducător al educației cu atașamentul profund al cadrelor didactice față de cauza întregului popor. În continuare, autorul arată modul în care se aplică aceste principii în orientarea învățămîntului din țara noastră.

În numărul următor 3—4/1959, revista italiană a publicat articolul festiv al profesorului Petre Drăgoiescu, președintele Consiliului superior al școlilor, despre **Școala romînă azi**, care cuprinde realizările obținute de școala și pedagogia romînească în cei 15 ani de la eliberare.

După parcurgerea cîtorva numere, constatăm, în concluzie, că revista **I problemi della Pedagogia**, condusă de profesorul Luigi Volpicelli are un efectiv caracter progresist. Interesul arătat în paginile revistei învățămîntului și pedagogiei din țările socialiste ne face să subliniem cu convingere acest caracter.

Prezentarea necritică a diverselor opinii aparținînd unor pedagogi occidentali orientați spre alte doctrine, dau paginilor revistei unele limite. Fondul general și intenția de ansamblu a direcției revistei, de îndreptare către ideile cele mai juste ale educației contemporane, provoacă cititorilor ei un deosebit și util interes.

GH. LĂZĂRESCU

PROBLEMA ADOLESCENȚEI ÎN REVISTA „ENFANCE"

(ENFANCE, nr. 4—5, 1958)

Adolescența a preocupat și preocupă un public larg, în primul rînd, pe cei care lucrează pe tărîmul școlii și pe părinți. Deși observații, adesea foarte judicioase, s-au făcut încă din antichitate, psihologia adolescenței reprezintă un capitol relativ recent al psihologiei genetice. Filozofii și pedagogii epocii moderne au caracterizat sporadic particularitățile acestei perioade de vîrstă. Viața psihică a adolescenților a inspirat adeseori pe oamenii de artă, care au scris pagini minunate despre această „primăvară" a vieții omului.

În preocupările științifice ale psihologilor adolescența intră abia la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea. De atunci au fost întreprinse numeroase cercetări care au îmbogățit treptat cunoștințele asupra acestei perioade importante din viață.

Majoritatea cercetărilor din trecut sau actuale din țările capitaliste se sprijină însă pe o bază teoretică idealistă și utilizează o metodă metafizică. Unul dintre principalele vicii ale celor mai multe lucrări de psihologie a copilului constă în faptul că trăsăturile caracteristice, proprii unei anumite vîrste, inclusiv adolescenței, au fost stabilite în mod dogmatic, în afara timpului și spațiului. Aproape că nu s-a pus problema: care dintre însușiri sînt fundamentale pentru vîrsta respectivă, legate de legile interne de dezvoltare fiziologică și psihologică a individului și care sînt rezultatul acțiunii condițiilor de mediu (social, în primul rînd).

Psihologul sovietic Jurakovski[1] susține, reluînd o idee a lui A. S. Makarenko, că esențialul nu constă în negarea diferitelor particularități, proprii copilăriei și adolescenței, ci în recunoașterea necesității de a separa cu scrupulozitate factorii derivați de factorii fundamentali și de a lua în considerare influența condițiilor de viață în ceea ce privește formarea unora (factorii derivați) și modificarea celorlalți (factorii fundamentali).

Revista „Enfance" sezisînd just cerințele practicii, a consacrat un număr special problemelor adolescenței. Redacția revistei, în frunte cu cunoscutul psiholog francez dr. Henri Wallon, a întreprins o valoroasă colecție de articole, care tratează diverse aspecte ale acestei însemnate perioade de viață. Deși analiza datelor nu se face explicit de pe pozițiile materialismului dialectic și istoric, totuși orientarea progresistă a revistei este evidentă, prin tematica, studiile și tratarea problemelor abordate.

Deschizînd seria studiilor, prof. H. Wallon discută în **Prefață**, problema determinării **endogene** sau **exogene** a adolescenței. Prima ipoteză caută factorii determinanți în impulsurile interioare ale ființei umane. Cea de-a doua pornește de la premise opuse, considerînd că particularitățile adolescenților sînt determinate de „exigențele relațiilor în care vîrsta i-a plasat în familie și în societate".

Soluția problemei nu o poate da nici una dintre aceste ipoteze extreme. Firește, nu poate fi contestată creșterea accelerată care precede maturitatea sexuală, apariția caracterelor sexuale secundare, care prezintă o anumită constantă la toți indivizii.

Lucrurile stau însă cu totul altfel atunci cînd este vorba de manifestările psihice. Felul în care prof. H. Wallon tratează această importantă problemă teoretică a adolescenței merge pe linia concepției materialist-dialectice promovată de psihologia sovietică. Potrivit acesteia, cauzele externe și condițiile interne ale dezvoltării psihice constituie o unitate dialectică indisolubilă, în care termenii nu pot fi separați. Orice încercare de a considera în mod metafizic, izolat, pe de o parte, factorii externi ai dezvoltării psihice (condițiile de existență, mediul social), iar pe de altă parte, factorii interni (determinarea biologică și psihologică interioară), duce inevitabil la o interpretare și o explicație eronată a dezvoltării psihice a omului, inclusiv a adolescentului.

* * *

Pozițiile teoretice formulate de H. Wallon indică orientarea generală justă a articolelor cuprinse în revistă. Autorii subliniază, de numeroase ori, rolul factorului extern, al mediului social („Influența factorilor social-economici asupra încadrării în procesul muncii, imediat după absolvirea perioadei școlare obligatorii ș. a."), fără a neglija factorii interni de ordin biologic și psihologic („Factorii dezvoltării psihice a adolescentului", „Dezvoltarea biologică a adolescentului").

Maurice Debesse, apreciat psiholog, care s-a ocupat vreme îndelungată cu problemele adolescenței, semnează primul articol, intitulat sugestiv **„Este adolescența o criză?"**. Expresia „criza adolescenței" — arată autorul — este curentă în definirea și caracterizarea perioadei de dezvoltare între copilărie și vîrsta adultă. Deși în studiile sale mai vechi el a folosit un termen asemănător — „criza originalității juvenile", Maurice Debesse pune astăzi la îndoială justețea generalizării expresiei „criza adolescenței". Urmează să tragem din aceasta o concluzie relativistă? Nicidecum. De aici nu rezultă altceva — scrie autorul — decît că din cînd în cînd psihologia socotește necesar să întreprindă revizuirea noțiunilor sale uzuale pentru a încerca soliditatea lor, pentru a corecta eventualele erori. Termenul de „criză a adolescenței" a devenit un loc comun în psihologia burgheză și, ca orice loc comun, poate constitui un izvor de inexactități și confuzii. „Este vorba să știm astăzi — scrie M. Debesse — dacă avem sau nu dreptul să vorbim în psihologie despre o criză a adolescenței, dacă expresia este falsă și, deci, de aruncat, sau dacă ea corespunde unei anumite realități și în ce măsură poate fi utilizată". Problema este interesantă și actuală. De soluția care i se dă depinde nu numai concepția generală pe care ne-o formăm despre adolescență ci și atitudinea pedagogică practică față de

[1] G. E. **Jurakovski**: „A. S. Makarenko despre psihologia copilăriei, adolescenței și tinereții", Sovetskaia pedagoghika nr. 6, 1956.

această însemnată perioadă a vieții. Trebuie însă să remarcăm că, în această privință, psihologia sovietică a dat de multă vreme un răspuns întemeiat pe cercetări științifice și pe însăși realitatea societății socialiste, subliniindu-se falsitatea tezei despre inevitabilitatea „crizei adolescenței". Din păcate, M. Debesse nu a avut în vedere, în expunerea sa, această poziție principială a psihologiei sovietice.

Încheindu-și considerațiile critice, M. Debesse conchide că nu există o criză monolitică, generală și absolută, care să facă din adolescență o a doua naștere; aceasta ar însemna să o rupem de perioadele care o încadrează. În același timp, M. Debesse cere evitarea unei exagerări contrarii, deoarece nu se pot trece cu vederea unele forme extreme de conflict atunci cînd se întîlnesc în mod real, nici să se evite utilizarea cuvîntului „criză", dacă el corespunde unei stări de fapt. „Criza" poate depinde de temperamentul individual și mai cu seamă de mediul social.

Relevînd atenția care se acordă astăzi adolescenței, mai mult decît oricărei alte perioade, cunoscutul psiholog polonez Maria Zebrowska discută o serie de probleme teoretice în articolul **„Factorii dezvoltării psihice a adolescentului"**.

Autoarea face biologismului o judicioasă critică. Orientarea biologistă — arată ea — este frecventă, mai ales la cercetătorii americani care concep incomplet dezvoltarea adolescenților, independentă de condițiile sociale și de educație. Psihologul american A. Gesell, extinde în mod neîntemeiat rezultatele cercetărilor făcute cu adolescenți proveniți din rîndurile claselor exploatatoare din S.U.A., asupra tuturor adolescenților în general. Gesell divizează dezvoltarea în etape scurte și caracterizează separat fiecare an de viață, ceea ce face imposibilă sezisarea schimbărilor psihice esențiale survenite la o anumită perioadă de vîrstă.

Dezvăluind falsitatea biologismului, M. Zebrowska arată că „...determinarea pur biologică a dezvoltării psihice în perioada adolescenței (ca și în alte perioade ale vieții) este negată de faptele culese de etnologi și sociologi" (p. 304). Dezvoltarea deosebită a adolescenților rezultă din diferențele profunde ale mediilor sociale în care trăiesc.

Particularitățile anatomo-fiziologice ale adolescenților sînt analizate cu multă temeinicie în articolul **„Dezvoltarea biologică a adolescenților"**, semnat de cercetătorii olandezi J. H. de Haas și J. F. de Wijn. Ei fixează limitele adolescenței între 12 și 18 ani. În articol sînt tratate o serie de aspecte ale dezvoltării biologice a adolescenților: creșterea fizică, relația dintre metabolism și creștere, maladiile dezvoltării fizice a adolescenților și, în sfîrșit, problema subnutriției cronice a adolescenților. Constatarea autorilor că trei sferturi din adolescenții din lumea întreagă trăiesc în condiții de subalimentație cronică constituie un act de acuzare la adresa orînduirii capitaliste. Acești adolescenți neprivilegiați — arată autorii — sînt în întîrziere cu 2—3 ani în ceea ce privește creșterea față de cei privilegiați. Toate „problemele" adolescentului occidental se estompează în fața importanței capitale a subalimentației adolescenților din cea mai mare parte a lumii. Iată un semnal de alarmă care demască dezinteresul societății burgheze și care ar trebui să dea de gîndit oamenilor cinstiți de pretutindeni!

Concluziile pedagogice ale autorilor sînt demne de luat în considerare. Adolescenții trebuie să fie tratați în funcție de vîrsta lor: nici ca niște copii, nici ca adulți. Ei nu vor să fie considerați ca o „problemă", ci ca bărbați sau femei tinere, care se află într-un rapid proces de transformare internă și externă. Trebuie să stabilim cu adolescenții relații amicale, fără a forța însă lucrurile, dovedind interes față de problemele și preocupările lor. Este necesar ca adolescenților să li se predea cunoștințele de bază privitoare la dezvoltarea biologică a organismului lor în această perioadă.

În studiul **„Sindromul inerției fataliste și al descurajării la unii adolescenți"**, E. Ewart-Chmielniski pune din nou, dar sub un alt aspect, problema crizei adolescenței. Autoarea constată că, în condiții teoretice ideale — familiale, educative și sociale — tranziția biologică este însoțită de un avînt și o înflorire în domeniul psihic, fără să se ajungă la o criză care se traduce prin opoziție, negativism, descurajare, neliniște, exaltare sau misticism. Astăzi, se subliniază în articol, nu se poate vorbi de o criză fără a se ține seama de mediul din care face parte adolescentul. Analizînd faptele prin perspectiva clinică, autoarea ajunge la concluzia că multor adolescenți studiați de ea le este caracteristică o stare specifică de renunțare, care poate fi de-

numită **sindromul descurajării**. Cauza principală a acestui fenomen ar fi intervenția excesivă a părinților sau a educatorilor în viața adolescenților.

Cercetătorii americani L. B. Ames, R. W. Métraux și R. N. Walker, colaboratori ai Institutului „Gesell" publică studiul **„Diferențele datorate sexului în răspunsurile adolescenților la testele Rorschach"**. În acest articol predomină în mod vizibil materialul brut, datele cu privire la răspunsurile adolescenților (băieți și fete între 10 și 16 ani, cărora li s-au prezentat 10 planșe cu petele lui Rorschach) sînt înfățișate în mod fragmentar pe aspecte (localizare, formă, culoare etc.), pe ani (11, 12, 13, 14, 15 și 16) și pe planșe. Concluzia autorilor este că fetele dau răspunsuri mai detaliate, mai precise și mai variate. Răspunsurile băieților sînt, dimpotrivă, globale, mai puțin precise. În general, analiza și interpretarea materialului faptic lasă mult de dorit.

Rolul factorului social în dezvoltarea adolescenților este mai reliefat în articolele care urmează.

Bianka Zazzo semnează articolul **„Studiul diferențial asupra imaginii pe care și-o fac adolescenții despre ei înșiși"**. Datele expuse aici reprezintă rodul cercetărilor efectuate timp de mai mulți ani asupra adolescenților proveniți din diferite medii socio-culturale. Ca metode de cercetare au fost folosite **chestionarul**, și **convorbirile individuale** pe baza răspunsurilor la chestionar.

Subiecții cu care a lucrat au fost:
a) elevi din învățămîntul secundar și
b) ucenici, elevi ai școlilor profesionale.

Analizînd opiniile adolescenților despre ei înșiși, autoarea scoate în evidență faptul că atitudinea adolescenților suferă fluctuații însemnate de la un mediu social la altul. Astfel, ucenicii acordă o importanță primordială reușitei profesionale, bunei păreri pe care o au adulții despre ei, consideră că tendința de a fi realist este proprie tînărului. Ei sînt mîndri că vor contribui în mod activ la bugetul familiei, căreia îi vor preda tot venitul.

Liceenii, proveniți majoritatea din familii înstărite, au tendința de a se izola, acordă mare importanță vieții sentimentale, cred că reușita profesională este proprie omului matur și consideră că adevărata autonomie, responsabilitate, nu este posibilă decît în afara familiei.

B. Zazzo conclude că, ieșind din copilărie, adolescentul muncitor se încadrează în viață mult mai ușor decît adolescentul provenit dintr-un mediu înstărit. Pentru aceștia din urmă — liceeni — perioada de pregătire este mult mai lungă. Adolescența lor prelungește copilăria, fără ca o experiență reală să marcheze semnificativ trecerea de la o perioadă la alta.

„Ocupațiile din timpul liber (les loisirs) ale tinerilor muncitori — reflectare sau compensare a caracterelor psihologice și sociale?" este titlul articolului semnat de C. Bennassy-Chauffard și J. Pelnard. Pentru realizarea acestui studiu, autorii au examinat 135 băieți muncitori parizieni, în vîrstă de 19—20 ani, folosind 4 surse de informație: 1) examenul de orientare profesională făcut la 14 ani, 2) discuția individuală, 3) ancheta în familie și 4) ancheta printre antreprenorii și șefii direcți ai băieților. În lucrare sînt prezentate numeroase date statistice, de ocupații în timpul liber grupate pe rubrici: teatru, cinematograf, sport, lectură etc.

Autorii au plecat de la următoarea întrebare: în ce măsură ocupațiile din timpul liber reprezintă o reflectare sau o compensare a particularităților psihice și condițiilor sociale de viață? Rezultatele cercetării nu permit deocamdată decît desprinderea unor tendințe generale. Statistica nu poate oferi decît rezultate medii, necesare sistematizării materialului faptic.

Concluzia autorilor este că „...ocupațiile din timpul liber sînt uneori o reflectare, alteori o compensare a caracterelor psihologice și sociale". Există însă o diferență netă între ceea ce poate fi **reflectat** și ceea ce poate fi **compensat**.

Orice caracteristică personală sau a mediului poate să se **reflecte** în ocupațiile din timpul liber: nivelul de inteligență sau de cultură, atmosfera și bugetul familial, condițiile de locuit etc.

Noțiunea de **compensare** implică ideea de suplinire a ceea ce lipsește și se aplică numai cînd este vorba de o nesatisfacere, de o inadaptare, de un sentiment de frustare etc. Autorii acceptă părerea potrivit căreia ocupațiile din timpul liber joacă și vor juca încă multă vreme funcția de compensare pentru toți aceia care, restrînși la o „muncă fărîmițată" (travail

en miette)[2] nu găsesc în ea posibilitatea desfășurării complete a propriei personalități. Deși timidă, concluzia finală a articolului vădește o poziție critică față de situația actuală din Franța.

Jean Rousselet semnează o lucrare cu un pronunțat caracter social-critic: **„Influența factorilor socio-economici asupra încadrării copiilor noștri în procesul muncii îndată după sfîrșitul perioadei de școlaritate obligatorie"**. Autorul constată că circa 30—35% din adolescenții care termină școala obligatorie, adică pe la 14 ani, își caută o plasare imediată în comerț sau în industrie pentru a obține un salariu, fără a mai continua școala, specializarea. Care sînt cauzele acestei stări de lucru? se întreabă autorul. Cum se explică faptul că un număr atît de mare de adolescenți neglijează posibilitatea de a urma școala secundară sau o școală tehnică pentru a căuta imediat un serviciu salariat? J. Rousselet consideră că se invocă 5 factori care determină această orientare a adolescenților: 1) necunoașterea de către familie a posibilităților de viitor oferite în mod efectiv tinerilor, 2) orientarea școlară și profesională defectuoasă (o singură examinare la vîrsta de 14 ani), 3) numărul insuficient al instituțiilor de învățămînt, 4) nivelul intelectual sau tehnic insuficient, inferior mediei, 5) imperative socio-economice familiale.

Bazîndu-se pe experiența sa în cadrul serviciului medico-social al regiunii pariziene, specializat în plasarea tinerilor, autorul conchide că factorul principal al încadrării imediate a adolescenților în procesul muncii îl constituie starea grea socio-economică a familiei, posibilitățile materiale scăzute ale acesteia. „În 80% din cazuri — scrie autorul — el este singurul care explică, fără a justifica întotdeauna, de ce atîția tineri se văd condamnați de la 14 ani să abandoneze orice speranță de viață profesională și socială normală" (p. 403).

Pentru restul factorilor, autorul subliniază numărul instituțiilor școlare insuficient pentru a cuprinde pe toți tinerii susceptibili de a continua învățătura în mod normal. El arată, de asemenea, că nivelul intelectual al acestor tineri, care abandonează pentru totdeauna speranța de a exercita vreodată o profesiune calificată, este egal cu al altor adolescenți de aceeași vîrstă, proveniți din alte medii socio-economice (este vorba, firește, de cei proveniți din burghezi).

În ultimul articol **„Cărțile pentru adolescenți"** (publicat la rubrica **Cronică**), Marc Soriano face unele considerații pe marginea recentelor colecții de cărți pentru copii și adolescenți.

Analizînd cartea „Hoții de morți" de Christine Garnier, autorul cere ca autorii să fie foarte atenți și să aibă o atitudine riguros științifică atunci cînd abordează problema superstițiilor.

Revista se încheie cu o bogată **„Bibliografie internațională"** (1947—1957), avînd ca temă adolescența. Alcătuită de H. Gratiot-Alpandéry și M. F. Lautmann, ea cuprinde 459 titluri de lucrări (452 cărți și articole și 7 numere de reviste), apărute în limbile franceză, engleză, germană, spaniolă, poloneză, rusă.

* * *

Parcurgînd materialele din acest număr al revistei Enfance putem desprinde cîteva idei generale, care constituie tot atîtea aspecte pozitive. În afară de varietatea tematicii, bogăția întemeierii faptice și justa orientare teoretică a studiilor, sînt demne de relevat încercările de revizuire a unor teze curente ale psihologiei oficiale din țările capitaliste, teze care s-au dovedit a fi false („criza adolescenței") și sublinierea rolului factorului social în determinarea trăsăturilor specifice adolescenței. Trebuie remarcată de asemenea preocuparea multor autori de a scoate în evidență pe de o parte trăsăturile pozitive ale adolescenților proveniți din mediul muncitoresc, iar pe de altă parte condițiile grele de viață și dezvoltare pe care le oferă orînduirea capitalistă oamenilor muncii, inclusiv adolescenților. Subliniind încă o dată utilitatea acestor materiale pentru toți cei care se ocupă sau vin în legătură cu problemele adolescenței în țara noastră — psihologi, pedagogi, educatori, părinți etc. — observăm, în încheiere, că ele ar fi cîștigat și mai mult, sub raportul orientării teoretice și al generalizării datelor faptice, dacă autorii ar fi folosit într-o măsură mai largă cuceririle psihologiei sovietice.

MARE VALERIU
Cercetător principal

[2] Probabil că autorii se referă la munca uniformă, mecanică, îmbucătățită pe care o desfășoară „la bandă" muncitorii din întreprinderile capitaliste.

REVISTA DE PEDAGOGIE

ORGAN AL INSTITUTULUI DE ȘTIINȚE PEDAGOGICE

SUMARUL REVISTEI DE PEDAGOGIE PE ANUL 1959
(nr. 1 — 6)

* * * Legarea școlii de viață, de producție . . . . . 1/I *

Hotărîrea C. C. al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri al R.P.R. privind îmbunătățirea învățămîntului seral și fără frecvență de cultură generală și superior 1/II

* * * Construirea desfășurată a comunismului și sarcinile muncii de educație 10/II

* * * Pentru formarea noii intelectualități devotate cauzei poporului 17/II

* * * Practica în producție, mijloc important pentru pregătirea multilaterală a elevilor 3/III

* * * Mișcarea pedagogică din țara noastră la un deceniu și jumătate de la eliberarea patriei 3/IV

* * * Munca în producție a elevilor din școlile de cultură generală 3/V

STUDII ȘI CERCETĂRI

Stanciu Stoian și Mihai Ghivirigă: Învățămîntul politehnic și pregătirea pentru producție (Experiențe și unele concluzii) 14/1

Maria Giurgea: Opera și activitatea Nadejdei Konstantinovna Krupskaia, izvor permanent de învățăminte pentru școala noastră 29/I

Virgil Caraba: Actualitatea ideilor Nadejdei Konstantinovna Krupskaia privind mișcarea pionierească 44/I

Eugen Rusu: Problema învățării matematicii în sistemul învățămîntului fără frecvență 58/I

Dan Berindei: Învățămîntul în anii Unirii Țărilor Române (1856—1862) . 74/I

Gh. Goian: Elementele constitutive ale procesului de învățămînt și tipologia lecției 22/II

Stela Popescu: Pregătirea profesorului pentru un sistem de lecții 39/II

G. Beldescu: Cum rezolvă elevii ortografia cuvintelor rostite împreună . 55/II

C. Pufan: Contribuția procesului de învățămînt la dezvoltarea intereselor elevului surdo-mut 71/II

Elena Chiriac: Unele aspecte ale muncii independente a elevilor la aritmetică în clasa I 83/II

Șt. Bălan: Rolul învățămîntului seral și fără frecvență în formarea noii intelectualități legate de popor 13/III

A. Manolache: Despre planurile de învățămînt pentru școala de 7 ani . . 19/III

I. Cerghit: Unele aspecte ale dezvoltării intereselor pentru învățătură și munca practică la elevi 30/III

Gh. Fleancu: Rolul organizației de pionieri în pregătirea psihologică și practică a copiilor pentru muncă 45/III

M. Vișan: Educația elevilor în spiritul patriotismului socialist prin cunoașterea realizărilor regimului nostru 55/III

* Cifrele arabe indică pagina la care se găsește articolul ; cifrele latine indică numărul revistei.

Eliza Ionescu Miciora: Observaţii asupra utilităţii şi importanţei studierii teoriei literaturii în clasa a VIII-a 72/III
A. Manolache: Dezvoltarea învăţământului nostru în cei 15 ani de la eliberarea patriei 15/IV
N. Şipoş: Congresul învăţătorilor, moment important în dezvoltarea învăţământului nostru 30/IV
P. Drăgoiescu: Atitudinea nouă faţă de muncă, factor de bază în educarea omului de tip nou 36/IV
I. Demeter: Învăţământul şi cultura naţionalităţilor conlocuitoare din R.P.R., aplicare consecventă a învăţăturii marxist-leniniste de către P.M.R. 46/IV
V. Mişicu şi F. Daneş: Dezvoltarea învăţământului profesional şi tehnic din ţara noastră strîns legat de nevoile economiei naţionale 54/IV
I. Borca şi C. Popescu: Pregătirea şi perfecţionarea cadrelor didactice devotate poporului muncitor 67/IV
Vasile Haja: Aspecte din munca educativă a şcolii medii din Bistriţa 15/V
Florian Popescu: Educarea sentimentului patriotic la elevi prin unele activităţi literare în afara clasei 27/V
Ileana Lászlóffy: Realizarea educaţiei elevilor în spiritul moralei comuniste în cadrul conversaţiei pregătitoare la lecţiile de citire explicativă 35/V
P. Pufan: Observaţii privitoare la unele reprezentări de mărime ale copiilor 46/V
G. Fleancu: Educarea deprinderilor de comportare disciplinată la elevii clasei I 56/V
A. Vasilescu: Munca de folos obştesc, mijloc important de educare comunistă a elevilor 70/V
N. Şipoş: Unele probleme privind conţinutul şi metodele de învăţămînt în lumina cerinţelor puse de progresul tehnicii moderne 3/VI
D. Salade: Contribuţii la educarea intereselor profesionale la elevii clasei a VII-a 13/VI
V. Popeangă: Rolul lucrărilor agricole în dezvoltarea multilaterală a elevilor 28/VI
C. Prisecaru: Unele probleme ale lecţiei în învăţămîntul seral 39/VI
A. Oprina: Rolul educativ al întrecerilor în muncă şi disciplină în coloniile de minori 51/VI
S Ghiţă: Momente din lupta pentru introducerea spiritului ştiinţific în şcoala romînească 63/VI

PENTRU UN ÎNVĂŢĂMÎNT MAI LEGAT DE VIAŢĂ, DE MUNCA PRODUCTIVĂ

T. Sperdea: Cîteva aspecte de realizare a legăturii dintre şcoală şi producţie 110/II
V. Hîncu: Instruirea practică în producţie a elevilor de la Şcoala de meserii „Vasile Roaită" Ploieşti 92/III
I. Dobre: Legarea şcolii săteşti de necesităţile gospodăriei agricole colective 97/III
M. Vişan: O nouă şi importantă formă a legăturii dintre învăţămînt şi producţia agricolă 79/IV
I. Şerdeanu: Buna organizare a lecţiei de lucru manual, mijloc important în educarea la elevi a interesului pentru muncă 83/IV
Gh. Vlănţoiu: Legarea învăţămîntului teoretic de instruirea practică în şcolile tehnice de maiştri chimişti 93/IV
N. Tălpăşeanu: Rolul cabinetelor şcolare în legarea teoriei de practică . 99/IV
G. Morega: Educaţia comunistă a elevilor, preocupare centrală în consfătuirile cadrelor didactice 105/IV
N. Tălpăşeanu: Desfăşurarea practicii în producţie la Şcoala tehnică de maiştri a grupului şcolar „Iosif Rangheţ" 81/V
T. Mucică: Unele forme de colaborare între profesorii care predau bazele ştiinţelor şi profesorii-maiştri 85/V
N. Vlad şi T. Popescu: Din experienţa muncii în producţie la sfîrşitul anului şcolar la Şcoala medie nr. 1 Piteşti 89/V
M. Zoltan: Construirea unui mic transformator cu mijloace proprii . . . 97/V

Carmen Nemeş: Legătura dintre cunoştinţele de chimie şi practica din întreprinderile industriale din localitate 78/VI
E. Cupfer: Probleme metodice în învăţămîntul profesional 83/VI
Gh. Gălăţeanu: Organizarea şi metodele de instruire practică în producţie a ucenicilor de la şcoala profesională „Griviţa Roşie" 87/VI
V. Dumitrescu: Corespondenţa interşcolară — mijloc pentru însuşirea limbii romîne de către tineretul minorităţilor naţionale 93/VI

CONSULTAŢII

Octavian Soreseu: Lecţia de instruire practică în şcolile profesionale şi tehnice 106/I
T. Mucică: Cîteva îndrumări metodice în legătură cu predarea lucrărilor de forjă 110/I
C. M. Ştefănescu: Dezvoltarea interesului pentru tehnica înaintată la ucenicii Şcolii profesionale „Semănătoarea" 96/II
Caravan Vladimir şi Dabija Paul: Munca pe lotul şcolar a viitorilor învăţători 99/II
Şt. Linul şi N. Danca: Problemele lecţiei în şcolile profesionale şi de meserii agricole 84/III

TRIBUNA „LECTURILOR PEDAGOGICE"

M. Timofte şi L. Ghivirigă: Etapele muncii de cercetare 105/II
M. Timofte şi L. Ghivirigă: Strîngerea materialului faptic şi metodele ce pot fi folosite în acest scop (II) 100/III
M. Timofte şi L. Ghivirigă: Prelucrarea materialului faptic cules şi redactarea lucrării (III) 109/IV
Florian şi Valeria Dituleasa: Din observaţiile noastre privind alegerea, studierea şi prezentarea comunicării la „Lecturile pedagogice" . . 100/V

DE PESTE HOTARE

Ion Bucuroiu: Şcoala sovietică la înălţimea cerinţelor construcţiei comunismului 93/I
Gheorghiţa Fleancu: Unele probleme ale educaţiei elevilor în spiritul patriotismului socialist şi internaţionalismului proletar în atenţia presei din ţările socialiste 93/I
Sofia Anghel: Despre rolul organizaţiilor de Comsomol şi pionieri în educarea comunistă a elevilor 114/II
I. Gabrea: Organizarea învăţămîntului public în Republica Democratică Vietnam 119/II
A. Man: Aspecte ale învăţămîntului politehnic din unele ţări de democraţie populară 103/III
E. Marcovici şi S. Vaimberg: Cîteva aspecte ale dezvoltării interesului de cunoaştere la elevii din şcolile sovietice 113/III
K. Schrader: Rezultatele la care au dus în Republica Democrată Germană eforturile pentru realizarea unei legături mai strînse între şcoală şi viaţă 106/V
Traian Pop, C. Nica-Nicolescu, Gh. Vlănţoiu: Din experienţa şcolii din R. D. Germană în domeniul învăţămîntului politehnic 110/V
A. Manolache: Cum rezolvă şcoala sovietică sarcinile fundamentale privitoare la întărirea legăturii învăţămîntului cu viaţa 100/VI
N. Popa-Amaicei: Formarea concepţiei materialist-dialectice la elevii din şcolile sovietice 107/VI

CRITICĂ ȘI BIBLIOGRAFIE

I. Orghidan: Două cărți consacrate memoriei lui J. A. Komensky . . . 118/I
I. Drăgan: „Pedagogia" sub redacția academicianului I. A. Kairov . . . 120/I
I. Cremer: N. K. Krupskaia — Index bibliografic 122/I
Florica Oșlobeanu: Manualul de fizică pentru clasa a VI-a 123/II
Didina Bărbulescu: „L. N. Tolstoi despre educație și învățămînt" 124/II
E. I.: Revista învățămîntului superior din R.P.U. 126/II
I. B.: „Cartea lucrului manual" de I. Mirea 118/III
At. Carabulea: „Metodica lucrărilor practice de tîmplărie" de ing. V. Constantinescu și Teodor Mucica 120/III
I. Radu: Revista poloneză „Psihologia educației" 122/III
T. Mureș: Opera lui A. S. Makarenko în țara noastră 113/IV
A. Oprina: „Copilul și cartea" de Ilie Stanciu 115/IV
E. Maftei: „Particularitățile psihice ale omului". Volumul I. Caracterul de A. G. Kovalev și V. N. Measișcev 117/IV
I. Bucuroiu: Dezbaterea problemei legării învățămîntului de viață, de practică, în presa sovietică de specialitate 123/IV
*** Note bibliografice 128/IV
Iosif Antohi: Unitatea dintre școală și munca productivă — principiu socialist de pregătire a tinerei generații 119/V
Mihai Pascu: Legarea teoriei de practică în studiul fizicii și chimiei . . . 124/V
E. Csengeri: „Cunoștințe agricole", manual pentru clasa a V-a de P. Stănculescu și I. Constantinescu 113/VI
T. Truțer: „Visul lui Pestalozzi" de Al. Sen 115/VI
Gh. Lăzărescu: „I problemi della Pedagogia" 117/VI
V. Marc: Problemele adolescenței în revista „Enfance" 120/VI
*** : Sumarul Revistei de pedagogie pe anul 1959 . . . . . 125/VI

DIN VIAȚA ȘTIINȚIFICĂ PEDAGOGICĂ — CRONICA

*** Sesiunile științifice ale filialelor Institutului de științe pedagogice 123/III
A. Vasilescu: Cea de-a doua sesiune a Lecturilor pedagogice din școlile profesionale, tehnice și tehnice de maiștri 125/III
G. Morega: Sărbătorirea în școli a 500 de ani de existență istorică a orașului București 127/V

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

REVUE DE PÉDAGOGIE

ORGANE DE L'INSTITUT DES SCIENCES PÉDAGOGIQUES

VIII-ème année, No 6. *Novembre-Décembre 1959*

SOMMAIRE

ÉTUDES ET RECHERCHES

Page

N. Şipoş: Quelques problèmes concernant le contenu et les méthodes d'enseignement exigés par le progrès de la technique moderne 3

D. Salade: Contributions à l'éducation des intérêts professionnels chez les élèves de la septième classe élémentaire 13

V. Popeangă: Le rôle des travaux agricoles pour le développement multilatéral des élèves 28

C. Prisecaru: Considérations sur la manière d'enseigner aux cours du soir . . . 39

A. Oprina: La signification éducative des compétitions concernant le travail et la discipline dans les colonies des mineurs 51

S. Ghiţă: Quelques moments de la lutte pour l'introduction d'un esprit scientifique dans l'école roumaine 62

POUR UN ENSEIGNEMENT PLUS ATTACHÉ À LA VIE, AU TRAVAIL PRODUCTIF

Carmen Nemeş: La liaison entre les connaissances de la chimie et la pratique 78

E. Cupfer: Problèmes de méthode dans l'enseignement professionnel 83

Gh. Gălăţeanu: L'instruction pratique dans la production des élèves — apprentis des écoles professionelles 87

V. Dumitresco: La correspondence interscolaire — moyen pratique pour aider la jeunesse appartenant aux minorités nationales à apprendre le roumain 93

DE L'ÉTRANGER

A. Manolache: De quelle manière l'école soviétique vient-elle de résoudre les charges fondamentales relatives au renforcement de la liaison de l'enseignement à la vie 100

N. Popa-Amaicei: La formation de la conception matérialiste-dialectique chez les les élèves des écoles soviétiques 107

CRITIQUE ET BIBLIOGRAPHIE

E. Csengeri: „Le manuel de connaissances agricoles" par. I. Constantinesco et P. Stanculesco 113

T. Truţer: „Le rêve de Pestalozzi" par Al. Sen 115

Gh. Lăzăresco: „I Problemi della Pedagogia" 117

V. Mare: Les problèmes de l'adolescence dans la revue „Enfance" 120

*** : Le sommaire de la Revue de pédagogie pour l'année 1959 . . . 125

2805
4805

Rugăm pe cititorii şi colaboratorii noştri să ne comunice observaţiile lor critice privitoare la materialul publicat de noi şi să ne facă sugestii şi propuneri referitoare la ceea ce doresc să găsească în cuprinsul revistei. Ne vom strădui să răspundem tuturor corespondenţilor în cel mai scurt timp. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Revista de pedagogie se difuzează numai pe bază de abonamente.

ABONAMENTUL ANUAL (6 numere) : Lei 30

Abonamentele se fac prin difuzorii de presă din întreprinderi, din instituţii şi de la sate, prin secţiile de difuzare a presei, precum şi prin factorii poştali şi oficiile poştale.

Abonaţi-vă pe un an întreg pentru a vă asigura astfel în cele mai bune condiţii colecţia completă a „Revistei de pedagogie".

Redacţia : Bucureşti, str. Sf. Apostoli nr. 14.
Raionul V. I. Lenin.
Telefon: 15.85.74.

Lei 5

Tipografia Învăţământului — c. 2005